

1952

703

ARBEIDERNES
FAGLIGE
LANDSORGANISASJON
I NORGE

PROTOKOLL
OVER
KONGRESSEN 1949
(JUBILEUMSKONGRESSEN)

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL
OVER
KONGRESSEN 1949
(JUBILEUMSKONGRESSEN)

REFERAT UTARBEIDET
AV ERLING LIAN

OSLO 1949 - ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Saksregister.

	Side
<i>Veteranenes graver bekranses</i>	7
<i>Blomster og gaver til jubilanten</i>	7
<i>Kongressen åpnes i Klingenberg kino</i>	8
L.O.s formanns minnetale over de døde	12
Formannens hilsningstale	14
Hilsen til gjestene	22
Oslo by's ordfører ønsker velkommen til Oslo	23
Regjeringens hilsen	24
Broderorganisasjonene hilser	25
<i>Festen på Bristol</i>	30
<i>Kongressalen ved 50-års jubileet</i>	34
<i>Kongressens åpning i Folkets Hus</i>	34
Navneopprop	34
Fullmaktene godkjennes	39
Vedtakelse av dagsorden	41
Vedtakelse av forretningsorden	42
Konstituering	43
Det faglige Verdenssamband blir ikke innbudt	45
<i>Beretninger, rekneskaper og revisjonsrapporter</i>	46
Beretningene	46
Rekneskapene og revisjonsrapporter	49
<i>Lovendringer</i>	63
Vedtekter for L.O.	63, 113
Forslag om utsettelse forkastet	63
Lovbehandlingen begynner	65, 71
Formannen i lovkomitéen, Jens Berg, innleder	65
Beregningen av helt- og halvtbetalende kontingentmerker	123
Normalvedtekter for forbundene og avdelingene	123
Tilbake fra Lovkomitéen (§ 20 pkt. 2)	148
Forbundenes forsikringskasser	124
Votering over innstillingen	134
<i>Folkets Hus-spørsmål</i>	125
Særkontingent til reisning av Folkets Hus	143
<i>Meddelelser</i>	148
<i>Produksjonsutvalg, bransjeråd og rasjonering</i>	148, 151
<i>Hilsen til kongressen fra lederen for Marshall-kontoret i Norge</i>	167
<i>Tariffspørsmål</i>	177
Den økonomiske og faglige situasjon	177, 210, 222
Statsminister Einar Gerhardsen innleder	196
Debatten avbrytes og forslagene går til redaksjonskomitéen	233
Redaksjonskomitéens innstillinger under tariffsituasjonen	380, 385
Votering ved navneopprop	396
Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor	297

	Side
Forslag oversendes sekretariatet	311
Avtalen mellom A.F.L. og N.K.L.	311
Sekretariatets innstilling	314
Referater påtales	222, 317
Fest for kongressdeltakerne	236
Internasjonale faglige spørsmål	237
Sekretariatets innstilling	242
Debatten forenkles	290
Votering	317
Organisasjonsspørsmål	317, 320
Monumentet over Hansteen og Wickstrøm avdukes	319
Flere forslag går til sekretariatet	323
Oversendt sekretariatet	399
Ensartet kontingent i alle forbund	323
Lærlingers organisasjonsforhold	323
Forbundenes fastlønnede distrikts- eller stedssekretærer m. v.	327
Ingen endringer i samorganisasjonenes vedtekter	329
Kvinnelig sekretær i Landsorganisasjonen	333
Kooperasjonen — en appell	337
En appell for Norsk Folkehjelp	338
Sosiale spørsmål	341, 350
Alderstrygd og pensjonsordninger	341
Arbeidervernloven	350
Lærlingeloven og skoletid	350
Lov om ulykkestrygd	350
Prisloven	354
Betaling for domsmenn	355
Skattespørsmål	355
Diét og tapt arbeidsfortjeneste	343
De nye diétsatser	350
Bevilgninger	343
Valg	345
Formann, viseformann, hovedkasserer	345
1.- og 2.-sekretær	347
Øvrige sekretariatsmedlemmer	347
Mer sekretærhjelp	349
Revisjonsutvalg	349
Tvistenemnda	350
Revisjonsordning for forbundenes avdelinger	350
En «erklæring» til valgene	385
Diverse innkomne forslag	357
Byggekooperasjonen og byggeselskapet Dugnad	357
En telegrafisk forespørsel fra Stavanger	365
Stabilisering og øking av arbeidsbudsjettet	366
Nasjonalisering av gruveindustrien	368
Særavtale med Skog- og Landarbeiderforbundet	372
Retningslinjer for valg av representanter til kongressen	372
Medlemmenes organisasjonsmessige plikter	374
Hovedavtalen mellom A.F.L. og N.A.F.	372
Fagorganisasjonen og valget	377
Avslutning	399

Person- og taleregister.

- Andersen, Alf, 223.
Andersen, Kiste, Ole, 119, 146, 148, 232, 348.
Andersen, Witalis, 168, 225.
Andresen, Anton, 166.
Andresen, Lucie, 113, 175, 234, 336.
Andresen, Sigv., 321.
Andresen, Thorleif, 235.
Anthoni, Anna, 337.
Arnesen, Arthur, 71, 220.
Askeland, Olaf, 229, 345, 348.
Aspegren, Tor, 346.
Backlund, Edv., 172, 227.
Berg, Jens, 64, 65, 75, 79, 82, 105, 113, 119.
Bergersen, Peder, 344.
Bergseth, Malfred, 114, 322, 325.
Berntsen, Bernh., 146, 147, 364.
Birkeland, Peder, 87.
Bratteli, Trygve, 28.
Bråthen, Gunnar, 34, 140, 142, 152, 175, 230, 381, 383, 393.
Dahl, Jens, 46, 113, 115, 147, 228, 348, 363.
Dahlberg, Bjarne, 86, 237, 316.
Danielsen, Sigurd, 321, 325, 344.
Christophersen, Sverre, 381.
Egeland, Øystein, 339.
Engelsgård, Aksel, 71, 75, 327.
Enger, Leif, 114.
Enger, Sverre, 104.
Eriksen, Rudolf, 178, 234, 236.
Ertresvåg, Ivar, 49, 221, 373, 376, 379, 380, 383, 396.
Evang, Sig., 87, 90, 104, 110, 119, 124.
Evensen, Lars, statsråd, 156.
Gerhardsen, E., statsminister, 24.
Goude, Nils, 399.
Graver, Torjus, 49, 54, 58.
Halvorsen, Egil, 118, 174, 347.
Hansen, Smith, Alf, 228, 363.
Hanæs, Thoralf, 83, 232.
Haraldsen, P., 326.
Hauge, Gunvall, 146.
Haugen, Ingvald, 165, 294.
Heggstad, M., 322.
Henriksen, Chr., 112, 114, 321.
Henriksen, Ingolf, 79, 146, 227.
Henriksen, Torbjørn, 87, 116, 123, 124, 140, 143, 147, 236, 237, 294, 337, 342, 346, 384.
Holmen, Reidar, 344.
Jacobsen, Hugo, 329.
Jakobsen, Tidemann, Georg, 310, 311.
Jakopsen, Kristoffer, 230.
Jensen, Eiler, 25, 296.
Johannesen, Anker, 332.
Johnsen, Einar, 114, 116.
Karlsen, Arthur, 348.
Karlsen, Ragna, 336.
Kjelsrud, Klaus, 101, 103, 105.
Kristiansen, Ingv., 147.
Kvam, Gunnar, 235, 384.
Larsen, Gunnar, 228, 393.
Larsen, Lorang, 223.
Larsson, Josef, 172, 234, 324.
Løken, Hallvard, 358.
Løvlien, Emil, 45, 47, 49, 74, 218, 220, 236, 294, 342, 343, 345, 379, 385.
Marthinsen, Øistein, 63, 101, 123, 225, 290, 381, 387, 393.
Martinsen, Daniel, 223, 235, 368.
Moen, Hans, 44, 46, 64, 74, 104, 114, 142, 175, 228, 345.
Møller, hovedkasserer, 143, 344.

- Mentsen, P., 39, 122, 147, 233, 303, 311, 325.
Mørk, Andreas, 326.
Nakken, Knut, 75.
Nilsen, Alfred, 316.
Nilsen, Sverre, direktør, 29.
Nordahl, Konrad, 12, 14, 22, 30, 34, 39, 45, 47, 64, 69, 71, 76, 101, 113, 210, 290, 311, 346, 364, 399, 400, 401.
Nordstrand, Idar, 347.
Næss, Lars, 76, 113, 118, 231, 356.
Olafsson, Sæmundur, 26.
Olsen, Adolf, 171, 344.
Olsen, Harald E., 174.
Olsen, Martin, 369.
Oshaug, Karl, 344.
Rislå, Terje, 231, 364, 383.
Ruud, Arthur, 169, 226.
Rørager, John, 309, 311.
Samuelsen, Esther, 336.
Sjaastad, Gustav, advokat, 148.
Skramstad, Olaf, 64, 72, 124, 236, 342.
Skredderhaug, Oddbjørn, 331.
Stokke, ordfører, 23.
Støa, Johan, 173, 233.
Sundsfjord, John, 348.
Sumu, Aku, 26.
Søvik, Daniel, 71, 227, 330, 331, 382.
Thoresen, Thor, 147.
Torkildsen, Emil, 325, 327, 346, 347, 348, 349.
Torkildsen, Karsten, 143, 176, 222, 374.
Torp, Andreas, 172, 226, 326.
Trana, M., 322.
Tranmæl, Martin, 399.
Volan, Elias, 105, 118, 147, 175, 322, 332.
Wigård, Halfdan, 140, 142, 143, 146, 320, 344, 363, 365.
Wiik, Eugen, 293, 354.
Windenæs, Kristoffer, 103, 124, 231, 344, 346, 376, 383.
Zetlitz, Lorang, 310.
Ødegård, P., 89, 101, 227, 363.
Øyan, Bendik, 174, 176.
Aas Hansen, Leif, 324.
Åspreng, Olav, 331.

A. F. L. kongress.

Det er naturlig denne gang — ved L.O.s 50 års-jubileum og kongress å ta alt med og begynne med begynnelsen.

Veteranenes graver bekranses.

Et vidunderlig vårvær hilste Landsorganisasjonens 50 årssdag og gjorde bekransningen søndag den 22. mai av gravene til de gamle veteraner tidlig på morgenen til et ekstra minneverdig innslag i feiringen av dagen. I to store busser ble det tallrike følget med L.O.s sekretariat i spissen kjørt til Gamlebyens, Nordre Gravlund og Vestre Aker kirkegård der det ble lagt kranser på gravene til *Chr. H. Knudsen, Adolf Pedersen*, formann i L.O. 1901—05, *Ole O. Lian*, som var formann i nesten 20 år, *Peder Aarøe, Dines Jensen, I. B. Aase* og *Hans Jensen*, den siste var L.O.s første formann. Ved kransepåleggingene talte *Konrad Nordahl, Elias Volan, Gunnar Bråten* og *P. Mentsen*.

Blomster og gaver til jubilaranten.

Etter at sekretariatet hadde bekranset veteranenes graver var det stor mottakelse av gratulanter i Folkets Hus, store sal.

Nordahl, Bråthen, Volan og *Mentsen* var vertskap som representanter for sekretariatet. Fra kl. 10 til kl. 12 gikk det en uavbrutt strøm av gratulanter. På vegne av de 38 fagforbundene overrakte *H. L. Børsum* en hilsningsadresse og en penge-gave på 39 000 kroner til utsmykking av sekretariatsalen. Fra Norsk jern- og metallarbeiderforbund var det et maleri av *Finn Christensen* som ble overrakt av *Josef Larsson*. Formannen i Arbeidernes ungdomsfylking, *Frank Andersen*, overleverte en hilsningsadresse med underskrifter fra flere tusen av fylkingens

medlemmer. På vegne av Norsk folkehjelp overrakte *Karsten Torkildsen* en lærebok i førstehjelp i skinn og gullsnitt til sekretariatet samtidig som han opplyste om at hver deltaker på kongressen ville få et eksemplar av boka. Fra Norges idrettsforbund var det to vakre keramikkfat med motiver fra bedriftsidretten, som ble overrakt av *Oskar Olsen*. *Thyra Hansen* kom med blomster fra Hushjelpens landsutvalg og *Sverre Enger* fra Norsk kjemisk industriarbeiderforbunds Osloavdelinger. Fra De samvirkende fagforeninger overrakte *Torbjørn Henriksen* en hilsningsadresse og 1 000 kroner til utsmykking av sekretariatsalen. *Esther Samuelsen* overrakte en gjestebok fra Landsorganisasjonens kvinnenemnd og *Thora Johansen* blomster fra Norsk folkeferie.

Sæmundur Olafsson fra den islandske fagorganisasjonen hadde med seg en vakker klubbe i utskåret reinsdyrhorn og hvalrosstann som gave. *Aku Sumu* fra Finnland overrakte en herlig liten kvinnestatuett i bronse, og *Einar Norrmann* fra den svenske L.O. en krystallvase, et vakkert stykke svensk kunsthåndverk. *Eiler Jensen* fra Danmark overrakte noen nydelige porseleksfigurer i danske nasjonaldrakter.

Et maleri av *Frøysaa* var jubileumgaven fra Arbeidernes Aktietrykkeri. Den ble overlevert av *Hjalmar Dyrendahl*. To småjenter fra Framfylkingen overrakte en kulltegning som presang fra familiens yngste.

To av Norsk sangerforbunds kor sang et par sanger til ære for jubilanten, bl. a. Paasche Aasens nye sang: «Folkets fedreland». Deretter overrakte *Kristian Reiss* en hilsningsadresse.

Einar Gerhardsen, *Trygve Bratteli* og *Haakon Lie* overrakte et malerie av Willy Midelfart fra Det norske Arbeiderparti, og *Martin Tranmæl* et maleri av *Aulie* fra norsk arbeiderpresse.

Jan Schuil brakte en hilsen fra Det internasjonale arbeidsbyrå. *Kolbjørn Fjeld* fra Tiden norsk forlag og *Per Bratland* fra Aktuell kom med blomster. Det samme gjorde *A. Berge* fra Norsk bonde- og småbrukarlag og *Anton Andresen* fra Arbeidernes Opplysningsforbund. *Kjell Olsen* overrakte en bokgave fra Arbeidernes Bok- og Papirhandel.

Kongressen åpnes i Klingenberg kino.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjons 17. ordinære kongress ble åpnet under store høytideligheter søndag den 22. mai 1949 klokken 14.30 i Klingenberg kino. Hver eneste plass i den

store salen var besatt. På første benk sat de 7 veteraner: Martin E. Bakke, A. E. Gundersen, Alfred Løkkeberg, Hans Kr. Ruud, Harald Jensen, Joh. Rud Olsen og Alf Bruås. Regjeringen var representert ved statsminister Einar Gerhardsen, utenriksminister Lange, samferdselsminister Langhelle, og arbeidsminister Ulrik Olsen.

På scenen satt Filharmonisk selskaps store strykeorkester, som under inspirerende ledelse av kapellmester *Odd Grüner Hegge*, åpnet med Johan Svendsens Festpolonese.

Arne Paasche Aasen fremsa derpå sin hilsningsprolog til kongressen:

I

En gang vil vår Norges-historie for kommende slekter fortelle om annet enn høvdingers, hærmenns og småkongers kamper
og kiv.

En gang skal vår ungdom få høre om alle de tause i landet:
en f o l k e t s historie . . . et epos som hverdagens stridende liv.

En gang skal de sitte og lese med unge og undrende øyne om seire som ikke ble hentet på krigerens blodige val, men vunnet ved årelangt slit av ti tusener barkedede never på arbeidets slagmark — ved sund og ved fjord og på berg
og i dal.

En gang skal en høre om dåd som ble gjort i det stille og jevne: millioner av dagsverk — på havet, i gruber, på mark og i skog — og vite at der hvor det bare var stubbmark og brakkland og bråte gror grøden mangfoldig av jordteigen mannen fikk lagt under
plog.

Det steg ingen rungende hær-skrik fra arbeidets tause brigade, den dro ikke herjende fram under våpnenes larmende gny.
. . . Men fløytet fabrikkens sirener det evige slitets reveltje, så hørte du føtter på vandring hver dag i det tidlige gry.

Du lyttet til livs-symfonien fra verktøy og tunge maskiner . . . Her hørte du stemplene stønn gjennom hjulenes surrende gang, her kjente du lukt av metall og av syre og olje og svette, her så du hvor musklene spentes og hørte at sleggene sang.

For skogskaren lynende øksehugg hørte du furua falle.
Fra berg og til berg rullet ekko av skrallende mineskudd-smell.
Og over den varme og grosvangre åker gikk syngende såmenn
når soløyet sank bakom bølgende åser den vårlyse kveld.

Og kunne du så følge fiskernes ferd på det stormsvarte havet
der navnløse helter hver time og stund setter livet på spill
og se hvor de dagstøtt må slåss for å livberge folket der hjemme
. . . da ville du vite at sånn blir vår Norges-historie til!

II

En vårnatt kring århundreskiftet . . .
Han kommer fra møtet. Hun venter ham spent.
På kjøkkenet gir hun ham kveldsmat.
Så går hun og legger seg. Lampen blir tent.

I kammerset sover de andre,
tre vakre små unger og hun som er mor.
Hun smilte så trygt før hun sovnet:
«Go'natt, da» — tre bittesmå, søvntunge ord.

Men bordlampens flakkende lysskjær
det lever, det ånder, det våkner med ham.
Nå stiger hvert minne fra møtet
som dristige syner av stillheten fram . . .

De snakket om samhold og brorskap,
de lovet å kjempe mot armod og tvang.
«Snart dages det, brødre — det lysner . . .»
— Det var som om selveste vårnatta sang!

Så hadde de stiftet forening.
Og en hadde sagt de forløsende ord
at nå kom de med i en kjede
av kjempende brødre i syd og i nord.

De sto ikke rådville lenger.
Nå visste de veien hver mann måtte gå.
Her hadde de bygget en skanse,
en borg og et vern å forlate seg på.

Her hadde de funnet hverandre
i kampen mot pengenes enevoldsmakt
— ja, her hadde fattigfolk sluttet
en enig, en sterk og ubrytelig pakt.

Han minnes den flammende taler . . .
det var som han stillet et sugende savn.
. . . Å — hvor det ble høytid omkring dem
da en etter en skulle skrive sitt navn.

Hver mann hadde kone og unger,
for deres skyld måtte de tenke seg om.
De kunne bli jagd på porten . . .
De fryktsomme nølte en stund — men de k o m!

Så skriver han i protokollen
— på møtet i kveld var han blitt sekretær —
de vedtak foreningen fattet.
Han strever med boka til dagen er nær.

For pennen er uvant å holde,
hans keitete hånd fører lovene inn.
«Snart dages det, brødre — det lysner.»
. . . det toner en løfterik sang i hans sinn.

Det hendte en vårnatt kring århundredskiftet.
Knapt ante han vel i sitt flittige brev
at loven han skrev her i bordlanmpens lyskjær
ble folkets og framtidens f r i h e t s b r e v!

III

Og årene gikk med sitt skiftende spill
av medgang og motgang, av tap og av seir.
Ideene fenget som flammende ild
— jo, nå ble det brann her i rosernes leir.
Der uklare drømmer og lengsler tok form
ble striden til s t o r m!

Det tålsomme slitet kan merke sin mann
og sløve hans vilje, hans vett og forstand
og kue ham slik at han tigger på kne.
Nå gikk det et rop over hele vårt land:
Kom brødre! Bli med!

Det lød vel litt uvant for leg som for lærd
da småfolket krevet sitt menneskeverd
og stolt vendte ryggen til fattigmannskår.
Det strålte en dag-glans kring all deres ferd
av gryende vår.

«De strir for en brødbit. De slåss for en slant »
sa samfundets store — og det var nok sant.
At striden gjaldt mer, har de senere sett:
her sloss de for menneskets evige rett
fra ungdommens morgen til alderens kveld
å skape sin framtid og trygge den selv.

Vi hilser i dag de som gjorde sin plikt
i strid for sin klasse, sitt folk og sitt land,
som tok sine tak uten svik eller svikt —
vi hilser dem alle, hver kvinne, hver mann.
Vi tender et festbål. Men stanser vi? Nei!
Vi kjenner vår vei.

Den fører oss vid're mot blånende mil,
her er ikke tider til rast eller hvil.
Vi eier en lengsel, uendelig skjønn,
å trygt kunne si til vår datter og sønn:
Se landet som ligger der, gjenreist og fritt.
Det landet er ditt

Prologen ble lønnet med langvarig bifall. — Filharmonisk Selskap spilte så et av Sverre Bergh arrangert potpourri over kjente arbeidersonger og ledsaget allsungen, hvorunder først ble sunget Frihetens forpost.

Landsorganisasjonens formann, *Konrad Nordahl*, besteg derpå talerstolen og holdt minnetale over de døde. Han uttalte:

Når vi i dag samles til høytid og kongress i anledning Landsorganisasjonens 50-års jubileum, vil vi for et øyeblikk stanse opp og minnes alle de kvinner og menn som gjennom årene har gjort en innsats for vår organisasjon, men som vi ikke lenger har blant oss.

Det er tusener av kvinner og menn som gjennom disse år i trofast virke og ofte med store ofre har tatt del i arbeidet for å utvikle norsk fagbevegelse.

Tenk på de første pionerer som ble grepet av organisasjonstanken, og som under strid og ofte bitter motstand la grunnlaget for vår fagorganisasjon. Den nåværende generasjon av fagorganiserte arbeidere og funksjonærer har vanskelig for å forstå under hvilke forhold pionerene måtte arbeide den gang, og hvilken veldig innsats de gjorde.

Det er nå gått så mange år og forholdene er så totalt endret, at en i dag må studere historien, både fagorganisasjonens og samfunnets, for fullt ut å kunne vurdere det arbeid som er gjort.

Vi, de senere generasjoner, som i stort mon har høstet fruktene av deres arbeid, vil ære deres minne og love at vi vil fortsette deres virke og bygge videre på det solide grunnlag de la for 50 år siden.

Vi tenker også på alle dem som gjennom årene har hatt tillitsverv innen organisasjonen, enten det var de mer fremtredende som sto framst i fylkingen, eller det var de tusener som i daglig trofast arbeid i organisasjonen og på arbeidsplassen la sten på sten til det mektige byggverk som fagorganisasjonen i Norge i dag er.

Her kan ikke nevnes noen navn. Det er alle de navnløse slit. De som bare noen få kjente, men som gjennom årene har vært byggerne og dermed ryggraden i organisasjonen.

Alle de som i handling viste, at i en levende organisasjon som har framskrittets merke på sin fane, var det ikke nok bare å ha medlemsboken i orden. De ofret all den tid de hadde til overs, og alle sine evner. Ofte ytet de mer enn det var forsvarlig å kreve av en som sto i sitt arbeid hele dagen, og som også hadde forpliktelser overfor sin familie. Det er alle disse som vi som er her i dag, skylder så meget. Både pionerene og alle de andre aktive kjempere som ikke er med oss lenger, minnes vi i dag i dyp ærbødighet og takknemlighet.

Siden siste kongress i mai 1946 er det noen kjente kamerater som er falt bort, men som vi ikke kan glemme.

Vår svenske kamerat, Gunnar Andersson, døde den 18. oktober 1946. Han var da nettopp valgt til formann i den svenske landsorganisasjon, men var ennå ikke tiltrådt. Gunnar Andersson var også godt kjent i Norge. Men best kjent ble han av de mange norske fagforeningsfolk som i kortere eller lengre tid oppholdt seg i Sverige under okkupasjonen.

Gunnar Andersson var en god venn av Norge i den vanskelige periode, og dette kom til uttrykk på mange måter.

Han var Nordens representant i styret for Den internasjonale Arbeidsorganisasjon, og det var under en reise til Montreal, hvor han møtte på Den internasjonale Arbeidskonferanse, at han ble syk og døde der ute i det fremmede. Vi vil alltid minnes ham som den gode kamerat og store forkjemper for felles idealer.

Det er en mann vi sterkt savner på vår kongress i dag, og det er Landsorganisasjonens mangeårige hovedkasserer, I. B. Aase, som døde den 23. mai 1948. Aase hadde i en hel menneskealder vært medlem av fagorganisasjonen, idet han ble organisert i 1901, og hadde således 47 års medlemskap da han døde. Han hadde hatt nesten alle de faglige og politiske tillitsverv innenfor arbeiderbevegelsen som noen person kunne ha. Alltid utførte han dem samvittighetsfullt, og vi visste alle at en sak var i trygge hender når han hadde fått den til behandling.

På kongressen i 1934 ble han valgt til Landsorganisasjonens hovedkasserer, og ble gjenvalgt på de følgende kongresser. I de senere år var han syk. Vi ville gjerne at han skulle ta det litt roligere, men han hang i til det siste.

I Aase mistet norsk fagbevegelse en god mann, og vi som hadde den glede å samarbeide med ham til daglig, en kjær kollega.

Norsk arbeiderbevegelse og for øvrig hele det norske samfunn, led et stort tap da sosialminister Sven Oftedal døde den 22. juni 1948. Oftedal var ikke medlem av fagorganisasjonen, men likevel er han en av dem hvis navn vil minnes lenge av de fagorganiserte arbeidere og funksjonærer. Hans navn vil for alltid være knyttet til den nye ferielov, som ga lønsmottakerne 3 ukers ferie.

Også på andre områder i samfunnslivet gjorde han en innsats som kom til å sette varige merker. Oftedal sto i en særklasse. Han var i ordets egentligste betydning en *fin* mann, en mann med karakteregenskaper som var sjeldne.

Vi minnes ham og vi minnes de andre, både de nevnte og unevnte, for deres arbeid og innsats, og det beste vi kan love er å føre deres arbeid videre. Da vil vi være best i pakt med deres livsgjerning.

Vi lyser fred over deres minne.

(Talen ble påhørt stående og Filharmoniske Selskaps orkester aksentuerte med Ole Bulls «I ensomme stunder».)

Formannen slo derpå til lyd og uttalte:

I dag er vi samlet til høytid. Vi skal feire Arbeidernes faglige Landsorganisasjons 50-års jubileum samtidig som vi åpner den 17. ordinære kongress. Stiftelsesdagen er egentlig 1. april, men da sekretariatet ønsket at vi skulle knytte kongressen til jubileet utsatte vi feiringen til i dag.

Dette er ikke noen minnedag i vanlig forstand. I en stor og levende organisasjon som daglig står foran nye og krevende oppgaver, har en ikke meget tid til å minnes de svunne dager. En må helst vende blikket framover. Likevel kan det ha sin interesse for noen minutter å vende tilbake i tiden for at vi riktig skal forstå den utvikling som har funnet sted i løpet av de siste 50 år.

Vi har opplevd etter krigen at de Forente Nasjoner har vedtatt en lang deklarasjon om menneskerettighetene, som det er forutsetningen at alle medlemstater skal følge. Deklarasjonen er for oss, som lever i et demokratisk samfunn, den rene selvfølgelighet. Likevel betyr det litt av en revolusjon i mange stater om F.N.s deklarasjon blir gjennomført i sin helhet. Lenger er ikke menneskeheten kommet, dessverre.

Hva har nå dette med 50-års jubileet å gjøre, vil dere kanskje spørre?

Jo, meget, vil jeg svare, fordi det var fagorganisasjonen i vårt som i andre land, som først tok opp kampen for menneskerettighetene på det økonomiske område, og som har fortsatt denne kampen fram til i dag.

Da fagorganisasjonen begynte sin virksomhet i landet vårt hadde den norske arbeiderklasse nesten ingen rettigheter, hverken økonomisk eller politisk. Den var nærmest en pariakaste som de makthavende nok kunne tåle fordi de trengte arbeidskraften, men som det gjaldt om å avspise med færrest mulig rettigheter.

Levestandarden var lav, og usikkerheten og vilkårligheten på arbeidsplassen gjorde at det var lite eller intet samhold blant dem som ikke hadde noe annet å selge enn sin arbeidskraft. Bønnskriver og ærbødige henvendelser hjalp lite, enten det var den enkelte arbeidsgiver eller samfunnet de vendte seg til. Det var et utpreget klassesamfunn, og de som hadde makten brukte den hensynsløst i sin egen interesse.

Under slike forhold var det naturlig at nye idéer og nye slagord vant gjenklang hos den stadig økende industriarbeiderklasse. Slagordet ble:

«Arbeiderklassens frigjøring må bli dens eget verk» og *midlet var organisasjon*.

«Vi vil ei losse kull og ei grave grøfter for å bli betalt en gang etter døden. Vi er sønner av jord — til jord skal vi bli. Vår lønn den vil vi ha i levende live,» skrev den danske dikter Holger Drachmann. Han ga her uttrykk for de følelser og stemninger som gjorde seg gjeldende hos arbeiderbefolkningen i alle land.

Så var det å ta fatt. Men det var ingen lett oppgave. De som trodde at de med det samme skulle komme inn i Kanaens land, ble sørgelig skuffet. Marsjen ble lang og ofte besværlig. De som begynte møtte motstand, først og fremst fra arbeidsgiverne, men også den tids politiske makthavere var fiendtlig innstilt.

Den verste bøygen var imidlertid den klassen som organisasjonen tok sikte på å frigjøre. Det tok lang tid å få flertallet av arbeiderne til å forstå, at skulle organisasjonen få noen betydning, måtte de bli med og ta del i det daglige arbeid. De kunne nok akseptere selve idéen, og de ville gjerne være med og ha fordel av de resultater som ble oppnådd, men å gjøre en innsats, selv om det bare var å ha medlemsboka i orden, var ikke så lett. Likegyldigheten og passiviteten var derfor i alle år fagorganisasjonens verste fiender.

Idéen med en gjennom organisasjon skulle reise arbeiderklassen til strid for å få gjennomført menneskerettighetene i arbeidslivet, er ingen norsk idé. Den fødtes der ute i de store industrisamfunn, hvor det moderne industrielle-kapitalistiske samfunn var begynt å vokse fram, lenge før vi i vårt land hadde noen industri av betydning. Mens de første fagforeninger i fagorganisasjonens moderland, England, for mange år siden har feiret sine hundreårsjubileer, fikk vi de første moderne fagforeninger i begynnelsen av 70-årene.

Idéen med fagforeningene, eller den organiserte makt for å gjennomføre frigjøringsverket, har derfor i høy grad vært en eksportvare, selv om vi i de senere år har hatt diskusjoner om hvorvidt ideologier egner seg for eksport.

Det er jo betegnende at det var en skandinavisk arbeiderkongress i Stockholm i 1897, som besluttet at nå skulle det dannes en faglig landsorganisasjon i Norge. Beslutningen gjaldt også Danmark og Sverige. Allerede i januar 1898 ble den danske landsorganisasjon stiftet, og den svenske i august samme år, og så kom den norske landsorganisasjon den 1. april 1899.

Hvor lite en la vekt på de nasjonale fordommer den gang vises best ved at det var en dansk skreddersvenn, Hans Jensen fra Horsens som ble Landsorganisasjonens første formann.

Ved åpningen av kongressen ble det spilt og sunget en arbeidersang. Det var: «Snart dages det brødre, det lysner i øst». Denne sang var også importert. Den kom fra Danmark. Så vidt jeg vet hadde vi på det tidspunkt ingen norske arbeidersanger. De kom først langt senere

Den viktigste oppgave fagorganisasjonen i Norge hadde i den første tiden var å bli anerkjent. Det var noe nytt dette i norsk samfunnsliv, at de som arbeidet i en bedrift organiserte seg og valgte sine tillitsmenn, som ville forhandle med den som eiet eller ledet bedriften. De ville slutte en kontrakt hvor arbeidernes rettigheter ble fastlagt.

Dette vakte stor motstand. Arbeidsgiverne begynte å avskjedige dem som organiserte seg, og da spesielt deres tillitsmenn. Men flokken vokste, og så endte det med at arbeidsgiverne også organiserte seg, og dermed var problemet om anerkjennelse løst for så vidt det gjaldt industri og håndverk. Det gikk riktignok ikke hurtig. Det tok 8 år fra Landsorganisasjonen ble stiftet til vi fikk den første landstariffavtale. Det var verkstedindustrien som gikk i spissen.

Men selv om fagorganisasjonen ble anerkjent som tariffpartner for industri- og håndverksarbeiderne måtte den kjempe videre for anerkjennelse etter hvert som nye lag av befolkningen sluttet opp om organisasjonstanken. Det gjaldt f. eks. sjøfolkene, funksjonærer i handel- og kontorvirksomhet, fangst og fiske, og sist men ikke minst skog- og landarbeiderne. Kampen for å få organisasjons- og tariffretten anerkjent for skogenes proletariat er uten tvil den mest bitre kamp som har vært ført her i landet.

Skogsarbeiderne kom sent med, men da de først kom møtte de en fanatisk motstand fra en gruppe eiendomsbesittere, som ikke ville høre tale om noen innskrenkning i sitt enevelde. Kampene varte i 10 år. Først i midten av 30-årene endte de med hel og full seier for fagorganisasjonen. Dette var nesten 30 år etter at organisasjonen var anerkjent av industriens arbeidsgivere.

Gjennom mange år har Staten vært den største arbeidsgiver. Hvordan har nå Statens stilling vært til fagorganisasjonen når den anmodet om å få slutte avtaler om lønns- og arbeidsvilkårene?

I juni 1911 ba Norsk Arbeidsmannsforbund om at det måtte bli opprettet tariffavtale for arbeidere ved jernbaneanleggene. Statens mølle maler ikke alltid like fort, så først i mars 1912 kom saka opp i Stortinget.

Magnus Nilssen foreslo at det skulle opptas forhandlinger om tariffavtale. Hør nå hva Høyre-statsråd Brenne bl. a. sa. Jeg siterer Stortingstidende:

«Arbeiderorganisasjonen har en hel stokk av utmerket dyktige folk, vant til forhandling gjennom års praksis, vel drevet i den slags arbeid. Og med sin varme hengivenhet for den sak de arbeider for, mer enn alminnelig godt inne i det. Om stortingspresidenten, om hvilken som helst av Stortingets dyktigste menn, om generaldirektøren, om jeg, om havnedirektøren, om hvilken som helst annen ville gi seg i forhandling med dem, så sier jeg til deres ros, at enhver ville være dem underlegen. Det skulle ikke være noen forkleinelse for de herrer. Men om det enn ikke er skrevet noen lov for at et sådant forhandlingsresultat skal være bindende, så er det dog en nesten fastslått regel at er 2 parter, in casu Arbeidsmannsforbundets styre blitt enige om en ting, så vil overenskomsten nærmest måtte betraktes som bindende for begge parter.»

Dette var jo overdrevent rosende ord om arbeidernes forforhandlingsdyktighet. Men det var også begrunnelsen for at Stortinget måtte avvise kravet om tariffavtaler for jernbaneanleggene. Begrunnelsen er enestående i sitt slag for å motsette seg å inngå et kontraktforhold. I stedet nedsatte Stortinget en komité. Det fulgte det gamle ord om at «da Fanden ikke ville at noe skulle skje, satte han inn i verden en komité».

1912 var imidlertid valgår. Venstre fikk en stor valgseier, og Arbeiderpartiet økte også sterkt sitt stemmetall og antall representanter. Gunnar Knudsen ble statsminister, og da Arbeidsmannsforbundet gjorde en ny henvendelse gikk saken i orden.

Sommeren 1913 ble den første tariffavtale undertegnet av Staten og fagorganisasjonen. Men dermed var en ikke ferdig med Statens motstand mot tariffavtaler. I mange år måtte det føres til dels forbitrede kamper for å få tariffordnede forhold ved Statens veianlegg. Disse arbeidere hørte til de dårligst betalte i samfunnet. Først etter at Nygaardsvold ble statsminister i 1935, ble tariffordningene ordnet.

Kampen om organisasjonsretten og retten til å slutte avtaler er ennå ikke avsluttet. Den dag i dag har vi arbeids-

givere som sosialt og mentalt befinner seg på forrige århundredes nivå, og fremdeles møter vi motstand både mot organisasjons- og tariffrett for nye grupper lønnsnettakere som inn- tar mer ledende stillinger i produksjon og omsetning. Utviklingen er på vår side. Derfor vil fagorganisasjonen etter hvert bryte også denne motstand.

I fagorganisasjonens historie i landet vårt har det vært både oppgangs- og nedgangstider. Vi har vunnet store seire, men også hatt bitre nederlag. Vi hadde en rik utvikling fra 1907 til 1920. Antall medlemmer vokste, lønningene steg. Vi fikk i denne periode gjennomført 8-timers dagen, et krav vi da hadde demonstrert og kjempet for i 30 år. Vi fikk gjennomført ferie — først 4 dager, senere 12 dager. Arbeidernes selvtillit og sosiale selvfølelse vokste. De begynte å føle seg likeverdige med de øvrige samfunnsklasser. Det var lang avstand mellom forholdene i 90-årene og ved slutten av den forrige verdenskrig.

Denne grunnleggende periode skapte en grunnstamme av medlemmer og tillitsmenn, som førte fagorganisasjonen over den vanskeligste tid den har hatt — kriseårene fra 1921 og fram til begynnelsen av 30-årene. Denne periode er fagorganisasjonens største kamp-periode. Det var ikke en kamp for større lønninger eller andre rettigheter. Det var en kamp med ryggen mot veggen, for å opprettholde mest mulig av de goder som var oppnådd under bedre forhold.

Det var mange ulykkelige omstendigheter. En tapt streik i 1921, stor arbeidsløshet, politisk splittelse innenfor arbeidernes egne rekker, reaksjonært politisk styre, og en finanspolitikk «fra dem som forsto seg på det», som skjerperte den økonomiske krise, slik at pukksteinshogging i flere år var vår største nasjonale industri. Medlemmene som strømmet til i de gode år, falt fra. Medlemstallet i 1919 var 144 000. I 1922 falt det til 83 600.

Da Landsorganisasjonen i 1924 skulle feire sitt 25-års jubileum, måtte dette utsettes til høsten fordi fagorganisasjonen hele vinteren og våren hadde mesteparten av medlemmene ute i konflikt mot forringelse av tariffavtalene. I 1926 og 1927 var det store konflikter, og i 1931 hadde vi den største konflikt i fagorganisasjonens historie. Den varte nesten et halvt år. I denne periode fikk vi også en rekke lover rettet mot fagorganisasjonen.

Det var alltid et godt samspill mellom dem som hadde den politiske makt og dem som regjerte i det økonomiske liv. Når

fagorganisasjonen i disse år tross alt kom velberget gjennom alle konflikter og alle anslag fra de politiske makthaveres side, skyldes det den elite av medlemmer som aldri ga opp, selv om det så mørkt ut. Det er lett å få medlemmer i medgang, men mange av disse vil falle fra når motgangen kommer. Desto mer skylder vi dem som aldri sviktet.

I 30-årene skjedde det et skifte i norsk samfunnsliv. Det er nye politiske krefter som får større innflytelse, og dermed mildnes klassekampen. Med rette har 20-årene og begynnelsen av 30-årene blitt betegnet som klassekampens skjerpede epoke i vårt land. Klimaks nåddes under bonderegjeringen. Senere begynte det å gå den andre veien. Konfliktenes antall ble mindre. Fagorganisasjonens medlemstall økte jevnt og sikkert. Lønningene begynte igjen å stige. Vi får økte ferier. Store, nye grupper av lønsmottakere tarifflegges. Arbeidsløsheten reduseres. Vi får ingen nye lover mot fagorganisasjonen. 30-årene som begynte så dårlig, endte som et av de beste årtier i vårt lands historie.

Levestandarden steg, det var framgang i det økonomiske liv. Søndagsstillheten i Sosialdepartementet opphørte. Vi fikk en rekke nye sosiallover, bl. a. arbeidsløshetsstrygden, alderstrygden, og en omarbeidet og modernisert arbeidervernlov.

Så kom okkupasjonsårene som på mange måter førte oss tilbake til middelalderen.

Da freden kom i 1945 gjaldt det om så langt det var råd å knytte båndene og fortsette på den utviklingslinje som ble så brutalt avskåret ved okkupasjonen. Den tid som har gått siden krigens slutt, har vist at størstedelen av lønsmottakerne har sluttet opp om denne linje. Medlemstallet er i dag 456 000, i 4 346 fagforeninger, 40 forbund og 17 samorganisasjoner. Med husstandsmedlemmer utgjør dette en stor del av det norske folk. Men ennå er det mange lønnstakere som står utenfor fellesskapet, og som vi gjerne vil ønske velkommen i rekkene.

Spørsmålet blir da om fagorganisasjonen i de år den har virket, har fylt de forventninger de hadde, som først gikk i spissen og grunnla dette byggverk. Jeg tror at vi til dette kan svare: Ja. Det er ikke noe mindre enn en revolusjon som har funnet sted i disse årene i norsk samfunnsliv. Fra dag til dag eller fra år til år har kanskje ikke resultatene vært så store, men når alt legges sammen, har det funnet sted en fullstendig omveltning i arbeiderklassens stilling. Det er en ganske annen høyreist, selvbevisst og målbevisst arbeiderklasse i samfunnet vårt i dag enn

da Landsorganisasjonen begynte sin virksomhet. Fagorganisasjonens innflytelse gjennomstråler faktisk hele produksjonslivet. Gjennom tariffavtalene går det videre til tillitsmannsutvalgene, produksjonsutvalgene, bransjerådene, og i en del bedrifter også representasjon i bedriftsledelsen.

Gjennom tariffavtaler og sosial lovgivning har vi nådd en høy sosial standard, og den arbeiderfiendtlige lovgivning som var rettet mot oss i den reaksjonære periode, holder på å avvikles.

Vi har gjennomført menneskerettighetene i arbeidslivet.

Vi har nå i mange år seilt i smult vann, og jeg legger ikke skjul på, at dette i høy grad skyldes at de som i denne tid har hatt størst politisk innflytelse i samfunnet, har vært vennlig innstilt mot fagorganisasjonen. Med andre politiske krefter ved roret ville vi sikkert ha fått så mange kjepper i hjulene at arbeiderklassens stilling hadde vært betydelig dårligere. De fagorganiserte arbeidere fikk føle det på sin kropp den gang det var en «hellig allianse» mellom dem som hadde den politiske og den økonomiske makt. Derfor gikk fagorganisasjonen i sin tid sterkt inn for å bryte denne allianse. Vi kan ikke være uinteressert i hvem som regjerer her i landet, og det har vi heller aldri lagt skjul på.

Fra første stund har fagorganisasjonen støttet de framskrittvennlige krefter i norsk politikk, og den kongress som nå samles, vil sikkert ikke være noe unntak.

Vi har lov til å si, at når vi i dag feirer 50-års jubileum, har fagorganisasjonen i de fleste situasjoner og totalt sett holdt mål. Men dermed er det ikke sagt at en skal være tilfreds.

På marsjen framover melder det seg nye mål etter hvert som de gamle er nådd. Derfor er slagordet om «det endelige mål» bare en forslitt frase. Det gis ikke noe endelig mål i samfunnsutviklingen. Det som kan bli den virkelige bremse på framgangen, er selve det økonomiske totalresultat i samfunnet. De beste tariffavtaler og den mest utviklede sosiallovgivning løser i seg selv ikke noe problem, hvis ikke det økonomiske grunnlag er til stede. Betingelsene for en høyere levestandard og et rikere liv for hele folket er derfor å oppnå så stort produksjonsresultat som mulig.

Etter 50 års strev har vi i dag i fagorganisasjonen det fordelingsapparat som skal sørge for at livsgodene fordeles på den mest rettferdige måte, men betingelsen er at det er noe, og helst mest mulig, å fordele.

Dette og liknende problemer vil fagorganisasjonen i sterkere grad enn tidligere komme til å måtte beskjeftige seg med i tiden framover.

I håp om at vi skal gjøre vårt til å løse dem, som vi har løst mange andre store oppgaver i de 50 år som er gått, har jeg den glede på sekretariatets vegne å ønske kongressdeltakerne, gjester og innbudte, velkommen, og erklærer med dette Landsorganisasjonens 17. ordinære kongress for åpnet. (Kraftig bifall.)

Etter formannens åpningstale var det allsang med orkestret: Samholdssangen.

Hilsen til gjestene.

Formannen, Konrad Nordahl, besteg så på ny talerstolen og ønsket de mange gjester velkommen med følgende tale:

Vi har til denne kongress innbudt en rekke gjester, som jeg på sekretariatets vegne skal få lov å ønske velkommen.

Det gjelder først *Oslo by's ordfører*, som vil ønske kongressen velkommen til Oslo.

Vi har også den ære i dag å ha representanter fra den norske regjering til stede. Det er *statsminister Einar Gerhardsen* og *statsrådene Erik Brofoss* og *Ulrich Olsen*.

Fra *Norsk Bonde- og Småbrukarlag* møter fylkesagronom *A. Berge* og generalsekretær *H. Egeberg*.

Fra *Norges Fiskarlag* stortingsmann *Johs. Olsen*.

Fra *Norges koop. Landsforening*, direktør *Sverre Nilsen* og sekretær *Peder Søyland*.

Fra *Norsk Folkeferie*, sekretær *Arne Johnsen*.

Fra *Folkets Hus Landsforbund*, sekretær *Hobbelhagen*.

Fra *Sørmarka Folkehøgskule*, bestyrer *Hjalmar Helgesen*.

Fra *Norsk Folkehjelp*, *Øistein Egelund* og *Sigurd Halvorsen*.

Fra *Arbeidernes Opplysningsforbund*, studierektor *Andreas Andersen* og sekretær *Anders Mørk*.

Vi har også innbudt våre nordiske broderorganisasjoner, og fra *De Samvirkende Fagforbund i Danmark* møter *Eiler Jensen* og *Kai Lindberg*, samt medlemmer av forretningsutvalget, *Axel Gjested Jensen* og *M. Stenberg*.

Fra *Finlands Fackföreningars Centralförbund* møter *Aku Sumu*, *Lars Junntila* og *Toivo Anttila*.

Fra den islandske landsorganisasjon — *Islands Alpydsamband* — møter *Sæmundur Olafsson* og *Jon Sigurdsson*

og endelig fra *Sverige* møter *Einar Norrman*, *Nils Goude* og *Bruno Jansson*.

Fra *Det internasjonale Arbeidsbyrå* i *Genève* møter *Jan Schuil*.

Vi ønsker dem allesammen hjertelig velkommen til kongressen. Dessuten har vi til dette åpningsmøte innbudt de *veteraner* som var til stede på *Landsorganisasjonens* konstituerende kongress i 1899, og som har sitt medlemskap i fagorganisasjonen i orden. Forsamlingen vil senere få anledning til å hilse på disse. Jeg vil bare uttrykke vår store glede over å ha dem til stede her i dag.

Vi har også innbudt tidligere funksjonærer og tillitsmenn. Fra en av disse, *Landsorganisasjonens* mangeårige juridiske konsulent, *Trygve Lie*, har vi fått melding om at han dessverre på grunn av presserende gjøremål ikke kan være til stede her i dag, til tross for at jeg vet at det ikke var noe han mer ønsker. I stedet har vi fått et telegram fra ham, hvor han hilser kongressen og ønsker den de beste resultater.

Vi har videre innbudt en rekke andre institusjoner og enkeltpersoner til dette åpningsmøte. Alle sammen er like hjertelig velkommen.

Oslo by's ordfører ønsker velkommen til Oslo.

Ordfører *Stokke* fikk derpå ordet og uttalte:

Jeg ønsker på byens vegne jubileumskongressens medlemmer velkommen til Oslo.

Vi må vel i dag ha lov til å kalle Oslo en storby, og blant de faktorer som trygger en storbys framtid i våre dager, kommer fagorganisasjonen uten tvil i fremste rekke.

Den solidaritet, den plan og orden som den innarbeider i arbeiderklassen, kommer hele bysamfunnet til gode. Alt vi ser omkring oss i dag, det som danner basis for vår tilværelse er blitt til som et verk av arbeidernes hender. Likevel så er det i Arbeidernes faglige *Landsorganisasjon* at arbeiderne har skapt seg det stolteste byggverk, — den ansvarsbevisste og oppdragende organisasjon som alle må beundre og ære.

Og når vi vet at det her i Oslo er 120 000 organiserte arbeidere og tjenestemenn i over 200 foreninger, ja, så forstår vi alle hvilken stormakt den er og hvilken betydning det har for vår by.

Når en hilser jubilanter, så vil en gjerne gi løfter fra framtiden. Riktignok skal en være forsiktig med å gi løfter og en skal være forvissnet om at en kan holde dem.

Jeg drister meg likevel til på byens vegne å gi denne jubileumskongress et løfte og jeg er sikker på at jeg vil ha formannskapet og bystyret bak meg.

Løftet knytter seg til den store linje for arbeidsreiseing og en høyere arbeidskultur som særlig i vår tid er lagt an av hele fagorganisasjonen. Til den hører også et nytt gjennombrudd for yrkesutdanninga, ikke bare for det egentlige håndverk, men også for andre yrker.

Her kommer bysamfunnet inn i det mest intime samarbeidet med fagorganisasjonen og hele arbeidslivet. Jeg tror jeg trygt kan love kongressen at Oslo by vil reise en ny yrkes-skole som skal bli en virkelig mønsterskole, og at de unge arbeidere skal bli innført i arbeidslivet på en måte som det sømmer seg for den høytstående arbeiderklasse i vår tid, og jeg håper også at den tid ikke er langt borte, da vi kan foreta utdelingen av svennebrev og yrkesdiplomer til de unge i Rådhusets nye hall, på samme måte som studentene blir immatrikulert i Aulaen i vårt universitet.

Det vil ytterligere forsterke respekten for håndens arbeid og likestille alle byggende krefter i vårt samfunnsliv.

Med dette, en kan kanskje si beskjedne, men likevel betydningsfulle løfte, ønsker jeg hell med kongressens forhandlinger og bringer Oslo by's hilsen til kongressen og gratulasjonen til jubileet, og jeg slutter som jeg begynte. Velkommen til Oslo. (Sterkt bifall.)

Regjeringens hilsen.

Statsminister *Einar Gerhardsen*:

Alle vil forstå at det i et demokratisk samfunn er av avgjørende betydning at det mellom en organisasjon som A.F.L. og de ansvarlige samfunnsorganer er et godt og tillitsfullt forhold. Jeg er glad over å kunne si at den nåværende regjering gjennom hele perioden har hatt et åpent og tillitsfullt samarbeid med Landsorganisasjonen. Fra visse hold sies det at Regjeringen lar seg diktere av Landsorganisasjonen, og fra annet hold at Landsorganisasjonen lar seg bruke av Regjeringen. Begge deler er like uriktige. Det dreier seg her om et samarbeid som bygger på gjensidig tillit og på viljen til å forstå på den ene siden lan-

dets og hele folkets stilling og problemer, og på den annen side arbeiderklassens og fagorganisasjonens stilling og problemer. På dette grunnlaget har samarbeidet bygd, et samarbeid som jeg vet har vært til fordel for landet og for de fagorganiserte arbeidere. (Kraftig bifall.)

Talen ble fulgt av 2. vers av «Ja vi elsker».

Broderorganisasjonene hilser.

Eiler Jensen: På den for det norske arbeidende folk så historiske dag har jeg den store ære og glede å overbringe hilsener og hyllest og lykkønskning til Den norske Landsorganisasjons 50-års jubileum fra de danske fagorganiserte arbeidere.

Den norske Landsorganisasjon har vært som en broder til De samvirkende Fagforbund i Danmark. Vi er født av samme æt og samme impulser. Vi er begge resultatet av de skandinaviske arbeiderkongresser, hvor beslutningen om opprettelse av landsorganisasjoner er tatt.

Norsk fagbevegelse har hatt nær tilknytning til dansk fagbevegelse ikke alene ved personer som i begynnelsen, men også ved det felles arbeid, som vi har kunnet utføre.

Samfølelsen mellom våre organisasjoner har bestått sin prøve igjennom de 50 år, ikke minst de 5 onde år under krig og besettelse følte vi hvor sterke båndene var, følte vi for alvor brodersinnet, og det er med glede og beundring, vi har sett på, hvorledes man i Norge hurtig og resolutt har bygd de faglige organisasjoner opp igjen og gjenskapt Landsorganisasjonen som den betydende faktor i norsk samfunnsliv, som den er uttrykk for.

På denne minnedag kan Landsorganisasjonen i Norge med berettiget stolthet og glede se tilbake på arbeidet og resultatene i de svunne 50 år. Herdet gjennom mange års målbevisst arbeid, gjennom kamper, gjennom nederlag og seire har den utviklet seg til den organisasjon som i dag nyter berettiget beundring ikke alene i Norge, men i hele Norden.

Her i Norge har den ytet sitt berettigede bidrag til å føre de norske arbeidere fram til et høyere sosialt nivå. Den norske Landsorganisasjon er et forbilde i sitt arbeid for frihet og rett, og den er et vitnesbyrd om hva arbeiderne kan oppnå ved enighet og samhold, og dens virke og dens resultater er en innsats for nestekjærlighet og fordragelighet mellom menneskene.

Vi takker Den norske Landsorganisasjon for godt samarbeid, for godt skandinavisk samarbeid og samarbeid på de internasjonale områder, og vi hilser på jubileumsdagen vår gjeve medkjemper, Den norske Landsorganisasjon, og ønsker den framgang og lykke i årene som kommer, til gagn for Norge, til gagn for Norden. (Kraftig bifall.)

Talen fulgtes av «Det er et yndigt land».

Aku Sumu: Når arbeidernes faglige hovedorganisasjon i Norge, Den faglige Landsorganisasjon, nå feirer sitt 50-års jubileum har jeg det ærefulle oppdrag å framføre en hilsen og en oppriktig lykønskning fra de faglig organiserte arbeiderne i Finnland og deres hovedorganisasjon, Finlands Fackföreningars Centralförbund. Vi i Finnland har alltid hatt et livlig og godt samarbeid med våre kamerater i den norske fagforeningsbevegelse. Dette gode samarbeid kunne ikke brytes selv under den annen verdenskrigs grusomme ødeleggelser. Forbindelsen ble opprettholdt også under disse harde år mellom den frie norske fagforeningsbevegelse og vårt sentralförbund. Så snart krigens yttre hindringer falt sammen, ble alle gamle forbindelser gjenopptatt. Samarbeidet ble utviklet og utdypet og resultatene ble etter hvert påtagelige.

De faglige landsorganisasjonene i de skandinaviske land Danmark, Norge og Sverige er så å si like gamle. I Finnland har vi hele tiden ligget 10 år etter i denne utvikling. Dertil kommer at den finske fagforeningsbevegelse ikke har hatt en like stø og jevn utvikling som de øvrige skandinaviske land. Dette innebærer at vi i Finnland stadig har hatt muligheter til å profitere på de skandinaviske landsorganisasjonenes erfaringer på alle områder. Vi har alltid forsøkt og etterlikne disse gode forbilder og dette har vært til stor gagn for det faglige organisasjonsarbeidet i Finnland og dermed for hele den finske arbeiderklassen. Den faglige Landsorganisasjonen i Norge har alltid vært beredt til å støtte det faglige organisasjonsarbeidet i Finnland med råd og handling. For alt dette kjenner vi dyp takknemlighet og finner denne anledning til å understreke vår takknemlighet for det gode samarbeid det ble oss forunt å ha med Norges faglige organiserte arbeidere. (Kraftig bifall.)

Forsamlingen sang derpå: «Vårt land, vårt land».

Sæmundur Olafsson: Kamerater. Jeg bringer en hilsen fra Island, en hjertelig hilsen fra den islandske arbeiderbevegelse, fra Alpydusamband Islands.

Vi er kun to representanter, men vi bringer en hilsen fra godt og vel 24 tusen arbeidere. Vi takker Arbeidernes faglige Landsorganisasjon for innbydelsen til denne festlighet og vi er meget glade for å få delta i den seierfest, som nå feires i anledning av Landsorganisasjonens 50 års jubileum.

I et halvt århundrede har den norske arbeiderbevegelse, Landsorganisasjonen kjempet og marsjeret fremad mot målet.

Kampen har sikkert ofte vært hård og vanskelighetene store. Men desto større har seirene vært, seirene i kampen for større rettigheter og bedre kår for det norske folk, norske menn og kvinner. Gjennom de norske arbeideres samhold og målbevissthet er det lykket ikke blott å oppnå den levestandard og samfunnsstilling, som den norske arbeider nå nyder, men også å gjøre Landsorganisasjonen til et kraftigt våpen og verge for den norske arbeiderklasse, til en av de forholdsvis sterkeste faglige organisasjoner i hele verden.

Den islandske arbeiderbevegelse er langt yngre en den norske, men innenfor vår landsorganisasjon, Alpydusamband Islands, står der 138 foreninger med et samlet medlemsantall på godt og vel 24 tusen. Det er ikke noe imponerende høye tall, men det er dog 17 pst. av hele Islands befolkning.

Den norske arbeiderbevegelse har på mange måter hatt innflytelse på vår gjerning. Vi har forsøkt å lære av vår store bror, som vi har sett opp til og beundret og måske misunt en liten smule engang imellom.

Hver seier I har vunnet, hver fremgang på de faglige og politiske områder I har gjort, har lettet oss islandske arbeidere i kampen. Selv om havet adskiller våre lande, selv om sproket ikke lenger er det samme, så er arbeiderbevegelsen en enhet.

Den er i sitt dypeste vesen en internasjonal enhet, ti alle er vi kamerater, aller har vi det samme mål, å gjøre jorden med alle dens herligheter til et hjem for menneskene, hvor de i fred og uten frygt kan nyde frukten av deres arbeid i et demokratisk samfund, i et folkehjem.

Til slutt, kamerater, de beste og hjerteligste lykkønskninger fra islandske arbeidere, fra Alpydusamband Islands, og hjertelig takk for deres gjerning i de siste 50 år.

Fremad mot målet.

(Kraftig bifall).

Vårt hjemlands Gud, ble sunget unisont.

Einar Norrmann: Kongressdeltakere, kamerater Når de norske arbeideres faglige landsorganisasjon feirer sine vel 50

år, er det for oss svensker et kjærkomment tilfelle å få framføre vår takk for det gode samarbeid under de svunne år. På den svenske landsorganisasjons vegne og på vegne av 1 250 000 faglig organiserte kvinner og menn, overbringer vi til de norske arbeidere og deres faglige hovedorganisasjon, vår hyldning og våre kameratslige hilsninger. De geografiske grensene i Norden har ikke reist hindringer for samarbeid og samforståelse. De samme idéer og idealer har manet oss til samling og til å holde sammen. Ikke minst gjelder dette for arbeiderbevegelsen, faglig og politisk. Vel kan det sies at forholdene ofte skiftes ulikt. Den ene er pålagt tyngre byrder og større hjemmsøkelser enn den andre. Det har dog likevel ikke rokket vår tro på framtida og de små nasjoners betydning i det mellomfolkelige samarbeid og i den internasjonale arbeiderklassenes tjeneste. Vi har historiske frihetstradisjoner å varetå og verne om. Hva som er skjedd siden arbeiderbevegelsens gjennombrudd i Norge er stort sett det samme som er skjedd i Danmark og Sverige, som i andre land, hvor arbeiderbevegelsen har maktet å omsette sine idéers iboende kraft i praktisk og konstruktiv samfunnsbygging. Det er resultatet av målbevisst arbeid, av faglig og politisk samvirke til beste for det arbeidende folk. Det er resultatet av folkets seier over fåmannsveldet, av demokratiets seier over den gullgallonerte privilegerte klasse. Den norske fagforeningsbevegelses innsats i denne frihetskamp fortjener vår høyaktelse og vår respekt. Meget er utrettet og meget er vunnet. Meget står ennå tilbake å utføre og å vinne.

Når vi frambærer våre hilsninger til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, når vi ønsker lykke til for de år som kommer, da skjer det i den faste overbevisning at den norske arbeiderklasse skal fullføre sin samfunnsoppgave: *Norge for folket! Norden for folket!* Det er den forpliktende appell til den norske og den nordiske arbeiderbevegelse. I denne ånd bringer vi til eders jubileumskongress den svenske fagorganisasjons hilsning og håndslag. (Kraftig bifall.)

Så fulgte: «Du gamla, du fria».

Trygve Bratteli: Det jevne arbeidende folk har rykket fram i samfunnslivet på bred front. Det har skapt seg de organer som var nødvendige for å sikre sin frihet og rett, nødvendige for å sikre seg makt og innflytelse. Ut av denne samme reisning, ut av de samme samfunnsgruppers lengsler og arbeid har de vokst fram både dagens jubilant — den mektige fagorganisasjo-

nen og den politiske bevegelse som har sitt uttrykk i Det norske Arbeiderparti. De kretser i vårt folk som ser med uvilje på den samfunnsomdanning som følger i arbeiderreisningens spor, de ser også med uvilje på det samarbeid og samspill som alltid har vært til stede mellom fagorganisasjonen og Arbeiderpartiet, men det er dette samspill som gir den moderne arbeiderbevegelse dens styrke og dens arbeidsevne. Det er på dette sterke grunnlaget vi kan løse dagens og morgendagens oppgaver. Derfor vil Arbeiderpartiet hilse og hylle sin tvillingbror på 50-årsdagen og gi uttrykk for ønsket om at de fortsatt sammen skal danne rammen om arbeidsfolkets kamp for frihet og rettferd. (Kraftig bifall.)

Direktør *Sverre Nilsen*, N.K.L.: På vegne av de innbudte norske organisasjoner har jeg den ære og glede å overbringe en hjertelig og ærbødig hilsen til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. Vi gratulerer med 50 års jubileet og med den utvikling som har funnet sted i disse årene og de seirene som er vunnet. De har skapt muligheter og grunnlag for en rik framtid for Landsorganisasjonen.

Landsorganisasjonen har gjennomgått en rivende utvikling og er i dag en folkeorganisasjon av største betydning for vårt land. De store folkeorganisasjonene setter i dag sitt preg på utviklingen. Menneskene har lært at det nytter ikke å stå alene. Samarbeidstanken brer seg mer og mer. Forbrukerne, lønnsnettakerne, fiskerne, småbrukerne og bønderne bygger opp sine organisasjoner ikke bare ut fra det synspunkt at de skal vareta sine økonomiske interesser, men like mye for å ta vare på den demokratiske livsform vi har i vårt land. Men selv om man i dag har store folkeorganisasjoner har man allikevel en følelse av at det enkelte medlem ikke er så aktivt som man kunne ønske. Hvilke krefter som ligger skjult i folket fikk vi se under krigen, da samholdet ble satt på prøve. Våpenløse maktet vi å hevde oss mot en sterk og brutal krigsmakt.

En av Landsorganisasjonens oppgaver vil derfor være å samle sine medlemmer på «En ny front». Den nye fronten må gjøre fellesskapets ide så brennende, så intenst levende at den rekker ut over familien, ut over byen, ut over fylket, ja langt ut over landegrensene. Skal man kunne bygge opp et ennå bedre og sterkere samfunn da må man starte med det enkelte mennesket. Det enkelte individ må få utløp for sin skapertrang og sin lengsel etter fellesskapet med andre mennesker. Demokrati i sitt innerste vesen bygger på aktivitet og fellesskap. Demokrati

er ikke et slagord, ikke bare en styreform, demokrati er den måten vi lever på.

Måtte Landsorganisasjonen også i de år osm kommer få ledere som er gjennomglødet av oppgaven å fremelske de skapende krefter hos hvert enkelt medlem. Måtte Landsorganisasjonen gå foran og skape et ennå fastere samarbeid i toleransens ånd mellom de øvrige folkebevegelser i vårt land. Da vil de enkelte folkeorganisasjoner og deres medlemmer gå inn i en rik og harmonisk framtid. Da vil det norske folk ha krav på å leve i frihet, som en selvstendig nasjon anerkjent og respektert av alle frie mennesker. (Kraftig bifall.)

(Et vakkert trekk var det at for hver av de fremmede gjester som besteg talerstolen med sine hilsener, troppet en Fram-gutt eller Fram-jente opp ved siden av gjesten med hans lands flagg.)

Konrad Nordahl takket gjestene og oppfordret så de sju veteranene til å komme opp på scenen. Det var stil og verdighet over gamlekarene, «de siste av de første», der de sto og mottok orkanaktig bifall fra den store forsamling. Nordahl nevnte med heder Bruås som deltok i den skandinaviske arbeiderkongressen 1897, og Løkkeberg med 67 års medlemsskap i fagorganisasjonen. Hver av veteranene fikk i gave de fire bind av Fagorganisasjonens historie i Norge, og til slutt ble det utbrakt et rungende 3 × 3 hurra for de staute karene. På deres vegne takket A. E. Gundersen, som uttalte håpet om at optimismens ånd alltid måtte holde seg levende i fagorganisasjonen. Det er dyktige — og lykkelige — menn som nå står i spissen, sa han.

Etter en kort pause ble jubileumsfilmen «I takt med tiden» vist fram. Den ble hele tiden fulgt med stor oppmerksomhet og ble lønnet med langvarig bifall.

Festen på Bristol.

Om kvelden holdt Landsorganisasjonen fest i den Mauriske Hall på Bristol for en rekke innbudte gjester, bl. a. representanter for Regjeringen, forbundene, samorganisasjonene og Arbeiderpartiet. Blant gjestene var også formannen i Arbeidsgiverforeningen, direktør Erlandsen, direktørene Østberg og Gløersen, Riksmeglingsmann Lundh og Lønnsnemndas formann, Sunde.

Ved bordet ønsket Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl velkommen.

Direktør Erlandsen holdt en tale, hvor han uttalte:

Vi sitter ennå under inntrykket av den voldsomme manifestasjon i middags av Landsorganisasjonens utvikling gjennom 50 år, og av den sosiale, økonomiske og rent politiske posisjon nettopp i dagens Norge. L.O. har med velberådd hu villet klarlegge nettopp ved denne milepel hvilken maktfaktor den er innenfor vårt samfunn i dag, og det har sikkert lykkes den også å få dette fram så det står klart for alle tenkende medborgere. Og derfor var sikkert statsministerens hilsen i midt-dags på vegne av hele Norge også helt riktig.

Flere og tredve års erfaring på basis av inntrykket gjennom et nært samarbeid med L.O., gir meg sikkert en viss rett til å ha en mening om det som er sagt — og om det som også kan være fortiet — i dag, men stort sett er det ikke vanskelig for meg på vegne av den organisasjon jeg representerer å tiltre alle forsikringene om Landsorganisasjonens vidtfavnende og sterke posisjon i vårt samfunn og om verdien av den innsats som er gjort i de 50 år. For så vidt har jeg bare å føye N.A.F.s lykønskning og hyllest til det vell av samme som i dag er strømmet mot L.O.

Det er både med en viss stolthet og med glede jeg takker L.O. for at den har gitt den organisasjon jeg representerer, en så direkte anledning som ved festbordet her i kveld til å kunne bringe den vår hilsen. Og en særskilt takk vil jeg få rette til formannen for den vakre, likefremme måte han ønsket meg og mine kolleger velkommen hit i kveld. Jeg skal ikke gjenta hva N.A.F. offisielt, og jeg selv på trykk allerede har sagt. Jeg vil bare få uttrykke et ønske — for så vidt et ønske som like meget kan gjelde den organisasjon jeg representerer, i det hele alle organisasjoner som arbeider for levende mennesker — men når jeg nettopp retter det til L.O., er det fordi jeg fant utgangspunktet for det i Arbeiderbladets hilsningsartikkel til Landsorganisasjonen i går, hvor det fastslåes at: Fagbevegelsen står midt oppe i en omstilling — fra å være i opposisjon til å bli den fremste samfunnsskapende faktor. Og så framheves det nye moralbud: Du skal være solidarisk i all din ferd, utad som innad.

Det er klart det er solidariteten som har båret L.O. fram, men mitt ønske for L.O. i dag er likevel det, at dere midt i solidariteten likevel ikke må glemme individet og personligheten. — La oss ikke glemme at når vi i dag kan bygge det moderne demokratiske samfunn på en så høy «standard of life» som vi kan gjøre, så er selve grunnlaget de store tekniske og øvrige vitenskapelige framskritt som nå har funnet sted. De store opp-

finnelser grunner seg ikke på solidariteten, men på den rike personlighet, på den individualistiske vilje. En James' Watt, Edison eller Birkeland har nå likevel kanskje i sterkere grad enn noe annet gitt oss muligheten for å utvikle det demokratiske samfunn som vi verner om i dag. Det er Pasteur som har sagt at det sanne demokrati er det som setter hvert individ i stand til å utfolde det beste av sine evner her i verden. Og derfor er mitt ønske for fagorganisasjonen og oss alle i dag, når L.O. vil gå inn som fremste samfunnsskapende faktor: La oss ikke glemme arbeidsgleden, — gleden som hver enkelt skal ha anledning til å kunne føle ved å kunne få utfolde de evner han eier. Vi står alle som er her i kveld, i vår ideologi på det samme demokratiske grunnlag, — men la oss ikke glemme at alt kan overdrives. Og la oss ikke risikere at det nå heldigvis avleggse begrep «proletaren og lønsslaven» skal bli avløst av noe moderne, som f. eks. «solidaritetsens gråbleke masse».

Mitt inderligste ønske til L.O. i dag er derfor, som allerede sagt, at den ikke midt i slitet for den solidariske framgang vil glemme den rent personlige arbeidsinnsats og gleden ved den. — Det er både på den ene og den annen måte like farlig å gjøre det enkelte arbeidsmenneske til et null. La oss heller i fellesskap søke å gjøre hver enkelt til en éner, — og i det stykke har L.O. den største anledning til å gi hver enkelt det livsinnhold av selvfølelse og verdighet som ligger i at han selv vet at han marsjerer inn i framtiden med retten og plikten til også å bære sin del av framtidens ansvar.

Det er i beundring for det arbeid Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge har startet for å gjøre fagbevegelsen til en bred kulturell bevegelse på en trygg økonomisk plattform at jeg i N.A.F.s navn bringer den dette ønske og denne hilsen, som jeg ber om å få rette til L.O.s populære formann, Konrad Nordahl.

Statsminister *Gerhardsen* tok i sin tale også opp forholdet mellom organisasjon og individ, og den enkeltes muligheter til utfoldelse innenfor rammen av de manges solidariske samhold.

Statsministeren nevnte et par opplevelser han hadde hatt i Dale 17. mai i år, da han talte derborte. Under sitt besøk på den store tekstilfabrikken møtte han en som begynte sitt arbeid der omtrent på den tid da Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ble stiftet. Den gang var arbeidstiden 72 timer i uken for voksne arbeidere. Lønnen var 6 kroner uken. De hadde ingen ferie. I stor utstrekning ble det drevet med barnarbeid fra

7-årsalderen. Det var skolegang annenhver dag. De dagene barna var på skolen arbeidet de halv dag i fabrikk, de andre full 12 timers dag. Barna hadde for det en ukelønn på 15 øre! Gjennom organisasjon og solidarisk samhold og samvirke er det gjennom dette halvthundre år lykkes å oppheve slike tilstander og nå fram til de forhold arbeiderne i vårt land i dag lever under.

Statsminister Gerhardsen var også i Dale blitt fortalt om en fagforeningsformann som ble fabrikkbestyrer. Fagforeningsmannen hadde ingen annen utdannelse enn folkeskolen. Fabrikkens disponent sa om ham, at han er den dyktigste fabrikkbestyrer som finnes i bransjen. Han har ingen annen utdannelse enn den han har fått i fabrikk. Og her kan vi kanskje legge til: De erfaringene og de lærdommene han har høstet gjennom sin deltagelse i fagbevegelsen. På den måten har fagbevegelsen ofte gitt den enkelte muligheter for å utfolde personlige egenskaper og evner som kan hende hverken han selv eller andre hadde oppdaget hvis ikke fagbevegelsen hadde vært til.

Alle er enige om at vi ikke skal innrette oss slik at vi stenger mulighetene for personlig utfoldelse av anlegg og evner. Organisasjonen, solidariteten setter heller ingen slike stengsler. I festens sammensetning og ramme ser jeg et tegn på den utvikling som har funnet sted i norsk samfunnsliv og arbeidsliv. Det er all grunn til å legge vekt på at Norsk Arbeidsgiverforening er representert ved Landsorganisasjonens 50 års fest, og at Arbeidsgiverforeningens formann taler og hyller jubilanten. En behøver ikke å gå mange år tilbake da en slik ting var utenkelig. Om det hadde lykkes innenfor arbeiderorganisasjonen å bli enige om å sende en innbydelse til Arbeidsgiverforeningen om å la seg representere, er det ikke sikkert at svaret hadde blitt ja. Men når arbeidernes organisasjoner nå kan innby arbeidsgiverne, er det et bevis på fagorganisasjonens styrke og høye kultur. At Arbeidsgiverforeningen tar mot innbydelsen og kvitterer for den slik som her er gjort, er et tegn på de samme egenskaper hos arbeidsgivernes organisasjon.

Ved dette blir kveldens sammenkomst litt av en historisk begivenhet ikke bare for fagorganisasjonen men også for arbeidslivet og landet.

På vegne av forbundene talte den eldste av fagforbundsmennene *Witalis Andersen*. For samorganisasjonene talte *Adolf Olsen*, Stavanger og for personalet *Paula Bratvold*.

Statsministeren takket i en humørfylt tale for maten og

for en strålende dag. Han talte om at Landsorganisasjonen hadde vokst seg stor og sterk gjennom årene og sa at når en organisasjon eller en mann er blitt stor og sterk, skal en nettopp være forsiktig med å misbruke sin makt og bli storaktig. En skal nettopp være noe beskjedne når en er sterk.

Festen fortsatte i beste stemning utover kvelden. Det ble sunget mange sanger fra en sangbok som L.O. har gitt ut i anledning kongressen, blant annet en sang og en vise som Gunnar Ousland har skrevet.

Kongress-salen ved 50-års jubileet.

I kongressalen og de tilstøtende lokaler henger Osloforeningenes faner. De henger der som historiske dokumenter og vitner om organisasjonens kamp fra den spe begynnelse til i dag. Det er litt av en æressak for en forening å få en fane. Den er samlingsmerket, symbolet på samholdet. Mange av fanene bærer tydelig alderens preg. Fyrstikkipakkerskenes Forening med parolen «Ogsaa for Kvinder Ret!», Sømarbeidernes Fælles Fagforening, Chr.a Pladearbeideres Forening. Vi finner også en fane fra tiden før fagorganisasjonen. Den bærer påskriften: «Skomagersvendene 1864» og stammer fra de yrkesklubber som ble dannet på initiativ av Eilert Sundt og andre av dem som tok initiativet til arbeidernes samfunn. Der er også en fane fra en bestemt periode i fagforeningens historie. Den tilhørte i sin tid Bagersvendenes Venstreklub. Og så en rekke av nye faner.

Kongressens åpning.

Mandag den 23. mai 1949 kl. 9½ samledes i den store sal i Folkets Hus i Oslo representantene til Arbeidernes faglige Landsorganisasjons 17. ordinære kongress.

Møtet ble åpnet med allsang: «Vi bygger landet».

Navneopprop.

Landsorganisasjonens formann, *Konrad Nordahl* ga ordet til *Gunnar Bråthen*, som foretok navneopprop. Følgende representanter var frammøtt:

Arbeiderpartiets Presseforbund: Per Haraldsson.

Norsk Arbeidsmannsforbund: M. Langbakke, Alfred Gudal, Daniel Martinsen, Martin Olsen, Einar Wirak, Kr. Mortensen, Lars Næss, Odin Herø, Leif Engen, Thorleif Ørsal, Bernh. Andersen, Anne Marie Olsen.

Norsk Baker- og Konditorforbund: Bjarne Dahlberg, Magnus Pedersen.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund: Witalis Andersen, Konrad Hjørnevik, Marit Hansen, Anders Niklasson, Lucie Andersen, Rudolf Eriksen.

Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund: Øistein Marthinsen, Wilhelm Pedersen.

Norsk Bygningsarbeiderforbund: Peder Framnæs, Odin Rønbeck, Aksel Halsan, Bjarne Berg, Konrad Aspen, Lars Jansen, Daniel Søvik, Martin Valen, Terje Rislåa, Jørgen Frydenberg, Jørgen Martinsen, Nils Johansen, Kåre Fjukmoen, Nils Kristiansen, Ole Jønstrup, Emil Løvlien, Hans Moen, Ivar Ertresvåg, Aksel Engelsingård, Kristian Nilsen,

Norsk Centralforening for Boktrykkere: Emil Torkildsen, Halvdan Wigård, Otto Jensen.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Andreas Torp, Bj. Klafstad, Sverre Andersen, Ola Osa.

Norsk Fengseltjenestemannsforbund: Øivind Engebretsen.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund: H. Lindahl.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærs Forbund: Einar Nilsen, Erling Andersen, Paul Arnseth, Hardon Andersen, A. Kongerø, Ole Garberg, Georg Øvre, Andreas Olsen, Bjørn Nilsen, Erik Bergløff, R. W. Markussen, Ivar Mathisen, Georg Tidemann Jacobsen, Johan Moksnes.

Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund: P. Aasvestad, Gullborg Nyberg, Halvard Rørvik.

Norsk Høvleriarbeiderforbund: John Wivegh, Erling Christensen, Olaus Johnsen, Hjalmar Antonsen, Henry Finrud.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Josef Larsson, Arth. Arnesen, Kåre Østerdahl, Lorang Larsen, Lorang Zetlitz, Gunnar Larsen, Leif Bøttger, Tor Aspengren, Eivind Øistad, Peder Helland, Alf Iversen, Rolf Jørgensen, Kåre Nordengen, Hans Hansen, Elof Strand, Kåre Malmgren, Gustav Berg, Leif Aas Hansen, Ole T. Halvorsen (frav.), Henry Thygesen, Olav Iversen, Georg Gundersen, Einar Johnsen, Leif Aase, Ragnv. Andersen, Gunnar Kvam, Nils Lerstad, Edv. Olsen.

Norsk Jernbaneforbund: M. Trana, Egil Halvorsen, Sigv. Andresen, Karsten Hansen, Arne Olsen, Ragnv. E. Andersen, Sverre Christophersen, Oddvar Larsen, Olaf Eggen, John Sundsfjord, W. S. Engen, Olav Rygh, Peder Karlsen, Thorberg S. Dahl.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Aage Hermansen, Erik Mathisen, Sverre Enger, Birger Pedersen, Ragnv. Johansen, Arnulf Medalen, Thv. Haakonsen, Hartvig Thalerud, Ragnar Eidet, Edv. Backlund, Hendrik Hengestig, Matias Osland, Alf Karlsen, Olaf Andreassen.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: Helmer Karlsson.

Norsk Kommuneforbund: Arthur Karlsen, Ester Otten, Ivar Andresen, Asbjørn Rogstad, Sigurd Danielsen, Karen Marie Hansen, Johs. Rørager, Fredrik Jensen, Arne Skjollby, Alf Smith-Hansen, Bjarne Bolstad, Alf Bj. Malme, Karl Bjerkeli, Ivar Nybakken, Nils Holm, Harry Lund, Jens Nilsen, Anders Salvesen, Ingolf B. Wilson, Harald Dyrkollbotn, Oluf Melby, Olaf Hårberg, Aksel Hammeren, Petter Bergersen, Ragnv. Olsen.

Norsk Litografisk og Kjemigrafisk Forbund: Eivind Nilsen.

Norsk Lokomotivmannsforbund: M. Heggstad.

Norsk Losforbund: Edv. Sunde.

Det norske Maskinistforbund: Johs. E. Johansen, Gossner Nilsen, Leif Johnsen.

Norsk Murerforbund: Thorleif Andresen, Eugen Wiik.

Norsk Musikerforbund: Rolf Gammleng.

Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund: Trygve Hagen, Birger Torgersen, Erling Pedersen, Thorv. Egeland, Erling Frogner, Karl Nelvik, Hans Andreassen.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Fritz Fridholm, Olav Bratlie, Bjarne Rødde, Hans Asmyhr, Sigurd Severinsen, Gustav E. Wiklund, Knut Johansen, Nils Moe.

Norsk Politiforbund: Thor Haugen.

Norsk Postforbund: Idar Nordstrand, Ole Hagen.

Norsk Sjømannsforbund: Gunvald Hauge, Bendik Øyan, Einar Berg, Joachim Dahl, Ingv. Kristiansen, Karl Oshaug, Sverre Johnsen, Einar Haugen, Kåre Kjærås, Arthur Nilsen, Ingolf Lodden, Idar Hamsaas, Hans Hansen, Johan Jensen.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Axel Erichsen.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Klaus Kjeldsrud, Olaf Skramstad, Knut Nakken, Arne Veen, Wilhelm Slåtsveen,

Axel Ludvigsen, Thor Thorsen, Johan Støa, Gunnar Teigen, Einar Furunes.

Norsk Skotøyarbeiderforbund: Anton Andresen, Arnljot Johnstad.

Norsk Stenindustriarbeiderforbund: Walther Broe.

Norsk Tekstilarbeiderforbund: Ingolf Flatås, J. Meyer Johannesen, Jacob Karlsen, Anna Nilsen, Hartvig Johansen.

Norsk Telegraf- og Telefonforbund: Tormod Halvorsen, Thyra Ugelstad, Koppang, W. Østgård-Hansen.

Norsk Tjenestemannslag: Reidar Gigernes.

Norsk Tobakkarbeiderforbund: Otter Boberg.

Norsk Tolltjenestemannsforbund: Jens Dahl.

Norsk Transportarbeiderforbund: Johs. Bye, Gustav Strøm, Erling Brynhildsen, Kristoffer Windenæs, Olav Høiem, Harry Jensen, Erik Eriksen, Eugen Olsen, Hugo Jacobsen, Einar Øvre, Erling Thue, Jens Johansen, Olaf Askeland.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: P. Ødegård, Rolf Thoresen, John Olsen, Thv. Børretzen,

Samorganisasjonene.

Finnmark faglige Samorganisasjon: Edvard Simonsen.

Troms faglige Samorganisasjon: Alf Olsen, Ole Hauan.

Nordland faglige Samorganisasjon: Thomas Strømsnes, Reidar Berggren, Nils Hillestad.

Trøndelag faglige Samorganisasjon: Arne Forseth, Sigurd Alstad, Axel Nilsen, Johs. Melheim, John Nergård.

Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon: Anker Johannesen, Oddbjørn Skredderhaug, Olav Åspreng.

Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon: Bernhard Berntsen, A. Kristiansen, Anna Anthoni, Hjalmar Romslo, Sverre Sundsbø, Curth Sundberg.

Rogaland faglige Samorganisasjon: Olav Aadnesen, Kristoffer Jakopsen, Per Aase, Adolf Olsen, Ingolf Henriksen.

Sørlandets faglige Samorganisasjon: Severin Kristensen, Otto Heistendahl.

Aust-Agder faglige Samorganisasjon: Gerhard Solli, Ole Gundersen.

Telemark faglige Samorganisasjon: Thoralf Hanæs, Knut Griph, Einar Håtvedt.

Vestfold faglige Samorganisasjon: Harald Olsen, Osvald Opran, Leif Skau, Ole Andersen Kiste.

Buskerud faglige Samorganisasjon: Nils Nilsen Sandli, Petter Fossum, Erling Andersen, Otto Hansen.

Opland faglige Samorganisasjon: Sigurd Evang, Reidar Holmen, Ola O. Lien.

Hedmark faglige Samorganisasjon: Kolbjørn Johansen, Edin Taalesen, Dagfinn Heggelund.

Akershus faglige Samorganisasjon: Erling Olsen, David Kjellberg.

Oslo faglige Samorganisasjon: Kåre Hansen, Olaf Karling, Bernh. Haulund, Ragna Karlsen, Åge Pedersen, Kolbjørn Fredriksen, Gunvor Jensen.

Østfold faglige Samorganisasjon: Oscar Lauritzsen, Johan B. Magnussen, Fritjof Johnsen, Walther Henriksen, Anton Sollie.

Sekretariatet:

Konrad Nordahl, Gunnar Bråthen, Elias Volan, P. Mentsen, Chr. Henriksen, Malfred Bergseth, Hans Hegg, Karsten Tor-kildsen, Torbjørn Henriksen, Rasmus Rasmussen, Ingv. Haugen, Alfred Ljøner, Arthur Ruud, Lars Evensen Alfred Nilsen, Edv. Stenklev, Alf Andersen.

Landsorganisasjonens kontor: Jens Berg, Knut Møller, Paul Engstad, Egil Ahlsen, Gunnar Ousland.

Landsorganisasjonens juridiske kontor: Gustav Sjaastad, Dagfinn Bech.

Landsorganisasjonens Presse- og Informasjonskontor: Alfred Skar.

Landsorganisasjonens Økonomiske kontor: Odd Gøthe.

Landsorganisasjonens Revisjonskontor og Revisjonsutvalget: Torjus Graver, Peder Birkeland, Johan Didriksen.

Innbudte forbund.

Arbeidernes Presseforbund: Sekretær Kåre Haugen.

Norsk Lokomotivmannsforbund: Forretningsfører Th. Narvestad.

Landsorganisasjonens Kvinnenemnd: Esther Samuelson, Hildur Evensen.

Landsorganisasjonens Ungdomsutvalg: Erling Johansen.

Hushjelpens Landsutvalg: Thyra Hansen.

Samarbeidskomitéen: Trygve Bratteli, Martin Tranmæl, Håkon Lie.

Av Lovkomitéen: Odd Humblen, Håkon Thesen.

Gjester.

Regjeringen: Statsminister Einar Gerhardsen, statsråd Erik Brofoss, statsråd Ulrik Olsen.

Oslo kommune: Ordfører H. E. Stokke.

Norges Bonde- og Småbrukarlag: A. Berge, H. Egeberg.

Norges Fiskarlag: Johs. Olsen.

Norges kooperative Landsforening: Sverre Nilsen, Peder Søyland, Bjarne Jullum.

Norsk Folkehjelp: Øystein Egelund, Sigurd Halvorsen.

Norsk Folke-Ferie: Arne Johnsen.

Folkets Hus Landsforbund: Ivar Hobbelhagen.

Sørmarka Folkehøgskole: Hjalmar Helgesen.

Arbeidernes Opplysningsforbund: A. Andersen, Anders Mørk.

Utenlandske gjester.

Arbeidsbyrået: Mr. Jan Schuil, Genève.

De Samvirkende Fagforbund i Danmark: Eiler Jensen, Kai Lindberg, Axel Gjested Jensen, M. Stenberg.

Finlands Fackföreningars Centralförbund: Aku Sumu, Lars Junttila, Toivo Anttila.

Islands Alpyhdusamband: Sæmundur Olafsson, Jon Sigurdsson.

Landsorganisasjonen i Sverige: Einar Norrman, Nils Goude, Bruno Jansson.

Kongressen ble deretter fotografert.

Fullmaktene godkjennes.

Konrad Nordahl: I likhet med tidligere har sekretariatet nedsatt en fullmaktskomité til gjennomgåelse av representan-tenes fullmakter. Komitéen har bestått av Chr. Henriksen, Edv. Stenklev, Kåre Hansen, Knut Møller, P. Mentsen.

P. Mentsen: Den av sekretariatet valgte fullmaktskomité har i dag gjennomgått samtlige fullmakter fra forbundene og samorganisasjonene. Alle fullmakter er bekreftet av henholdsvis forbundenes og samorganisasjonenes ansvarshavende. For

disse fullmakter som her legges fram er valgene etter fullmaktskomitéens mening foretatt i samsvar med Landsorganisasjonens lover og retningslinjer for valg av representanter til kongressen.

Fullmaktskomitéen gjør merksam på at sekretariatet fra Norsk Bygningsarbeiderforbund har fått oversendt resultatene av valg foretatt i et par av forbundets valgkretser hvor framgangsmåten ved valgene var tvilsom. Etter de opplysninger som forelå måtte sekretariatet tilrå forbundet å underkjenne de valg som ikke var foretatt i samsvar med Landsorganisasjonens lover. Forbundets landsstyre har i møte 18. ds. behandlet saken og sendt over fullmaktene i samsvar med landsstyrets vedtak, slik at fullmaktene nå er i orden for de kretser hvor det var tvil.

Fra Gassverksarbeidernes Forening i Oslo foreligger skriv av 16. mai d. å. hvori det protesteres mot valget av Norsk Kommuneforbunds representanter i Oslo til kongressen, i og med at mindretallsinnstillingen ikke ble sendt ut til avstemning.

Saken er forelagt Kommuneforbundets stedsstyre i Oslo, som uttaler at den framgangsmåte som ble nyttet er i samsvar med vedtak i stedsstyrets møte 6. april d. å. I dette møte var det representanter til stede også fra Gassverksarbeidernes Forening. Stedsstyrets formann sa fra på møtet at innstillingen (de 9 som hadde fått flertall) ville bli sendt foreningene med anmodning om å foreta avstemning i henhold til Landsorganisasjonens lover. Til dette framkom det ingen merknader på møtet.

Etter det som foreligger mener fullmaktskomitéen at innstillingen av kandidater på forhånd har vært forsvarlig behandlet, og valgene er foretatt i samsvar med Landsorganisasjonens lover. Komitéen foreslår derfor at protesten fra Gassverksarbeidernes Forening *ikke gir anledning til noen forsføyning fra kongressens side.*

Fra Herøya Arbeiderforening foreligger skriv av 19. mai d. å. hvor det protesteres mot at Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund ikke har godkjent Anker Nordbø som representant til kongressen, men i stedet har kalt inn varamann.

En har undersøkt saken i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund som meddeler at forbundets forretningsutvalg ikke har kunnet godkjenne Anker Nordbø's mandat, idet han ikke er valgbar i henhold til tidligere vedtak i forbundets hovedstyre.

Etter det som her foreligger gjelder denne saken om et medlem er valgbar eller ikke, og det er det bare vedkommende forbund selv som kan avgjøre. Fullmaktskomitéen foreslår derfor at protesten fra Herøya Arbeiderforening *ikke gir anledning til noen forføyning fra kongressens side.*

Fra Moss Jern- og Metallarbeiderforening foreligger skriv av 20. mai d. å. med protest mot den framgangsmåte som Askim Jern- og Metallarbeiderforening har nyttet ved avstemningen over representant til kongressen i forbundets VI. valgkrets.

Forbundet har tidligere forelagt denne saken for sekretariatet, idet forbundet mente at framgangsmåten som Askim-avdelingen hadde nyttet var tvilsom. I samråd med forbundet mente da sekretariatet at det burde foretas ny avstemning i vedkommende avdeling. Det er så foretatt, og det oppsto som følge av den nye avstemningen ingen endring i valgresultatet. Etter det som nå foreligger mener fullmaktskomitéen at avstemningsresultatet i Askim Jern- og Metallarbeiderforening må godkjennes. Protesten fra Moss Jern- og Metallarbeiderforening *gir derfor ikke anledning til noen forføyning.*

Under henvisning til foranstående merknader innstiller fullmaktskomitéen for kongressen at *samtliges innkomne fullmakter godkjennes.*

Votering: Fullmaktskomitéens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtågelse av dagsordenen.

Følgende *dagsorden* ble referert:

1. *Kongressens åpnin*g.
2. *Kongressens konstituerin*g.
 - a) Fullmaktenes godkjennelse.
 - b) Vedtakelse av dagsorden og forretningsorden.
 - c) Valg av 4 ordstyrere og 4 sekretærer.
 - d) Valg av redaksjonskomité og valgkomité.
3. *Beretninger, rekneskaper og revisjonsrapporter.*
4. *Lovendringer.*
 - a) Vedtekter for Landsorganisasjonen.
 - b) Normalvedtekter for forbundene og avdelingene.
 - c) Forbundenes forsikringskasser.
5. *Folkets Hus-spørsmål.*

6. *Tariffspørsmål.*
 - a) Den økonomiske og faglige situasjon.
 - b) Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor.
 - c) Avtalen mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norges Kooperative Landsforening.
7. *Produksjonsutvalg, bransjeråd og rasjonalisering.*
8. *Organisasjonsspørsmål.*
9. *Internasjonale faglige spørsmål.*
10. *Sosiale spørsmål.*
11. *Diverse innkomne forslag.*
12. *Valg.*
Votering: Dagsordenen ble enstemmig vedtatt.

Følgende *forretningsorden* forelå:

1. Møtets forhandlinger er offentlige i den utstrekning kongressen ikke vedtar noe annet. Dagsordenens punkt 3, 4 og 6 behandles for lukkede dører.
 Adgangskort for representanter, innbudte, pressen og tilhørere utstedes av sekretariatet.
2. Til å lede møtet velges 4 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra kl. 9.30 til kl. 13 og fra kl. 15 til kl. 18.30.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Med unntak for innledningsforedrag begrenses taletiden til 10 min. første og 5 min. annen gang. Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevd, rett til å stille forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til *forretningsordenen* gis ingen ordet mer enn 1 gang og høyst 1 minutt til hver sak.
 Talerne skal tale fra den bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den organisasjon han representerer. *Innsendte forslag som ikke opptas av noen representant bortfaller. Likeledes bortfaller forslag som opptas, men som på forespørsel fra ordstyreren ikke får noen støtte fra andre organisasjoners representanter.*
 Intet nytt forslag kan opptas etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppførte saker, kan ikke behandles.

6. Alle saker avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 30 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
7. I protokollen innføres kun forslag, avstemninger og vedtak.
8. Protokollen leses opp ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning.

Voting: Forretningsordenen ble enstemmig vedtatt.

Konstituering.

Til *dirigenter* foreslo sekretariatet:

1. Torbjørn Henriksen (han får i oppdrag å fordele arbeidet blant dirigentene).
2. Karsten Torkildsen.
3. John Sundsjord, Trondheim.
4. Bernhard Berntsen, Bergen.

Voting: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Til *sekretærer* foreslo sekretariatet:

1. Alf Olsen, Tromsø (han får i oppdrag å fordele arbeidet blant sekretærene).
2. Bjarne Dahlberg, Oslo.
3. Harald Dyrkollbotn, Hordaland.
4. Edv. Simonsen, Vadsø.

Voting: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Til *valgkomité* innstilte sekretariatet:

Emil Torkildsen, formann, sekretariatet — Norsk Centralforening for Boktrykkere. Lars Jansen, Bergen — Norsk Bygningsarbeiderforbund. Tor Aspengren, Oslo — Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Thomas Stømsnes, Narvik — samorganisasjonene — Norsk Transportarbeiderforbund. M. Trana, Oslo — Norsk Jernbaneforbund (statstjenestemennene). Gullborg Nyberg, Oslo — Norsk Hotell- og Restaurantarb.forbund. Arne Veen, Stange — Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Olaf Bratli, Sarpsborg — Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Idar Hamsås, Trondheim — Norsk Sjømannsforbund. Arthur Karl- sen, Oslo — Norsk Kommuneforbund. Martin Olsen, Sulitjelma — Norsk Arbeidsmannsforbund. Hjalmar Romslo, Ytre Arna — samorg., Norsk Tekstilarbeiderforbund. Olav Aadnesen, Stav- anger — samorg., Norsk Postforbund. Johan Moksnes, Oslo — Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. Erling Frogner, Oslo — Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeider- forbund.

Hans Moen foreslo Olaf Skramstad istedenfor Arne Veen.
Votering: Innstillingen ble vedtatt. — Moens forslag fikk noen få stemmer.

Til *redaksjonskomité* innstilte sekretariatet:

Gunnar Bråthen, Elias Volan, Josef Larsson, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Eivind Nilsen, Norsk Litografisk og Kjemigrafisk Forbund, Arnljot Johnstad, Norsk Skotøyarbeiderforbund, Erling Brynildsen, Oslo, Norsk Transportarbeiderforbund, Arthur Ruud, Norsk Telegraf- og Telefonforbund.

Hans Moen foreslo Emil Løvlien istedenfor Volan.

Votering: Innstillingen ble vedtatt. — Forslaget på Løvlien fikk 13 stemmer.

Dirigentene overtok så møtets ledelse med hoveddirigenten Torbjørn Henriksen.

Dirigenten: Dirigentene vil gjøre representantene oppmerksom på at alle henvendelser om kongressens program skjer til kontorsjef Berg. Jeg vil videre gjøre oppmerksom på henvisningen i dagsordenen om at de trykte forslag har fortløpende nummer etter rekkefølgen i dagsordenens punkter. Innstillinger har fete typer understreket som *nr. 1*. De innsendte forslag fra avdelingene er oppført forbundsvis og har vanlige typer, som *nr. 2*. Forbundsstyrenes uttalelse inntas i *kursiv*. For å finne fram til et bestemt forslag, sees først på den oppførte dagsorden, og nummeret finnes da under hovedpunktet i det trykte hefte. Dirigentene vil holde seg til forslagenes nummer og ikke til navn. Representantene må derfor skriftlig innsende nummeret på det eller de forslag vedkommende ønsker opptatt.

Videre gjør vi representantene merksam på følgende program fra Norsk Folkeferie:

Mandag 23. mai kl. 19.00:

Oslo-arbeiderne hilser kongressen. Møte på Youngstorget. Tale av L.O.s formann, Konrad Nordahl, og utenlandske gjester.

Tirsdag 24. mai kl. 10.00:

Utflukt for utenlandske gjester til Sundvollen. Lunsj i Stenhallen. Tur med taubanen opp Krokkleiva til Kongens utsikt. Kaffe i Kleivstua.

Tirsdag 24. mai kl. 20.00:

Oslo Kommune innbyr kongressens deltakere til forestilling i Nationaltheatret: «Tre par» av A. Kielland.

Onsdag 25. mai kl. 19.00: Kameratslig samvær i Samfundshusets store sal. Tale av Martin Tranmæl m. fl. Servering i salen. Underholdning. Presis frammøte.

Torsdag 26. mai kl. 13.00:

Avduking av minnestein over Viggo Hansteen og Rolf Wickstrøm på Vår Frelzers Gravlund. Samlet avmarsj fra Folkets Hus kl. 13.00.

Torsdag 26. mai kl. 19.00:

Tur i Oslofjorden med fjordbuss, med forfriskninger på Ingierstrand, kr. 10.00. Inntegning innen onsdag kl. 13.00.

Torsdag 26. mai kl. 19.00:

Se Oslo fra luften. Sightseeing over Oslo med fly, kr. 25.00. Inntegning innen tirsdag kl. 16.00.

Torsdag 26. mai kl. 19.00:

Sosial sightseeing. Tre timers rundtur i Oslo med besøk i Deichmanske Bibliotek, Kooperativ «Hjelp deg selv»-forretning, Kommunale Barnehjem, Stabekk, kr. 6.00. Inntegning innen tirsdag kl. 16.00.

Fredag 27. mai kl. 20.00:

Teaterforestilling i Studioteatret: «Manhattan», reduserte billettpriser fra kr. 1.50 til kr. 5.00. Etterpå supé på Regnbuen, kr. 15.00 — for de som ønsker det.

Da bare et begrenset antall kan delta i spesialarrangementene torsdag, må alle inntegninger skje som nevnt ovenfor og i så god tid som mulig.

Kongresstjenesten er åpen i Vestibylen fra kl. 11.00 til kl. 16.00 hver dag. I tiden kl. 12.30 til kl. 15.00 kan jernbane-, båt- og bussbilletter bestilles for hjemreisen ved N.S.B.s representant.

Det faglige Verdenssamband blir ikke innbudt.

Dirigenten: Fra Emil Løvlien er det stilt følgende forslag: «Kongressen innbyr 1 representant fra Det faglige Verdenssamband.»

Emil Løvlien: Det er nokså enestående at en ikke har innbudt en representant fra Faginternasjonalen, som Landsorganisasjonen er medlem av. Særlig ved denne kongress skulle det være nødvendig å gjøre det. Jeg er oppmerksom på sekretariatets forslag senere i dagsordenen som går ut på utmeldelse av Faginternasjonalen, men nettopp derfor burde den være representert her.

Konrad Nordahl: Det er med fullt overlegg at sekretariatet ikke har innbudt Faginternasjonalen. Skulle vi innbudt den

måtte vi også ha innbudt andre land. Vi har derfor innskrenket oss til de nordiske land.

Votering: Løvliens forslag ble forkastet mot 18 stemmer.

Punkt 3: Beretninger, rekneskaper og revisjonsrapporter.

Dette punkt ble behandlet for lukkede dører.

Beretningen for 1946 ble punktvis gjennomgått.

Under punktet om *granskningsnemnda* uttalte *Hans Moen*: Når det gjelder dette så henvises det til kongressens protokoll i 1946. Av de saker som bl. a. var til behandling den gang var eksklusjonene av Jens Tangen og Martin Brendberg. Saken har vært behandlet i Oslo Sten-, Jord- og Sementarbeideres Forening, som aldri har godkjent disse eksklusjoner. En har også hatt konferanser med enkelte av sekretariatets medlemmer, men de henviser til at kongressen har foretatt eksklusjonene og en kongress må derfor også oppheve den. Jeg vil foreslå:

«Landsorganisasjonens kongress 1946 ekskluderte Jens Tangen og Martin Brendberg som medlemmer av Landsorganisasjonen. Tangen og Brendbergs forening, Oslo Sten-, Jord- og Sementarbeideres Forening har aldri godkjent eksklusjonen.

Undertegnede foreslår at denne kongress opphever eksklusjonen. Tangen og Brendberg opptas i Bygningsarbeiderforbundet med ubrutt medlemskap og med rettigheter som de hadde opparbeidet før eksklusjonen.

Hans Moen, Oslo Sten-, Jord- og Sementarbeideres Forening.

Ivar Ertresvåg, Malersvennenes Forening, Oslo, N.B.A.F.

Aksel Engelsgård, Tømrernes Fagforening.»

Når det gjelder Jens Tangen så er det jo nå falt dom i saken og han er enstemmig frifunnet. Det er derfor naturlig at denne kongress opphever eksklusjonen.

Sigurd Danielsen: I siste nummer av «Fri Fagbevegelse» står det bl. a.: «Det mest utpregede organisasjonsmessige uttrykk fant denne fløy i en plattform undertegnet av 85 tillitsmenn i den faglige og politiske bevegelse. Den politisk sterkeste gruppe i denne fløy var kommunistene.» Jeg vil spørre vedkommende som har skrevet dette om han har funnet mitt navn på dette dokument. Jeg var 15 minutter til stede på et møte av nevnte gruppe og jeg talte med I. B. Aase og Volan om saken

og det ble enighet om å skrive en innberetning. Det ble imidlertid senere vedtatt å makulere innberetningen. En del av oss som gikk til den såkalte 85-mannskomiteés møte, gikk dit for å være orientert. Vi var ikke enige i dette opplegg. Jeg forlanger dementi.

Konrad Nordahl: Vi kan ikke nå begynne å ta opp granskningen. Vi får ta opp det Danielsen framkom med og se hva som kan gjøres. Når det gjelder det Moen var inne på, så sa kongressen i 1946 tydelig fra at den eneste som kunne oppheve eksklusjonen var en ny kongress. At domstolen har frikjent en mann, er ikke ensbetydende med at en dermed er frikjent i det norske folk. Det har vi flere eksempler på. Når ikke saken står på dagsordenen, er det fordi at ikke en eneste fagforening eller samorganisasjon har opptatt noe forslag. Skulle noe vedtas måtte det være en oversendelse til sekretariatet, som da får behandle saken, uten å være bundet av en ny kongress.

Dirigenten: Dirigentene vil foreslå at forslaget sendes sekretariatet med den forutsetning Nordahl uttalte.

Votering: Moens forslag ble oversendt sekretariatet.

Dermed gikk en videre i beretningen for 1946.

Under punktet om: *Tariffrevisjon — lønnsregulering* uttalte *Emil Løvlien:* Jeg vil til dette punkt i beretningen tillate meg å stille et forslag. Jeg vil gjerne ha sagt, at jeg er lite tilfreds med den måte sekretariatet har stelt med arbeidernes lønns- og arbeidstidskrav. En har skyldt på gjenreisninga og landets økonomiske stilling. Arbeidslønningene er ikke som de burde være. Priskontrollen og hva dermed står i forbindelse gjør lite effektivt. Arbeidsgiverne krever at de skattefrie opplegg til fonds skal bli høyere. Nasjonalbudsjettet viser da også at arbeidsgivernes profitt er steget med 1109 millioner kroner, eller med 45 pst. i løpet av 1946—48, mens arbeidernes andel som i 1946 var 65 pst., i 1948 var falt til 59 pst. Dette viser retningen. Når en så sier at vi ikke har råd til større lønningsutgifter, er det merkelig at en kan øke utgiftene til militærvesenet og til investeringer som vesentlig tjener privatkapitalistiske formål og styrker dem og ikke arbeidernes stilling. Jeg vil peke på dette, som noen av de viktigste momenter vi har. Det er muligheter til stede for at arbeidsgiverne kan gi arbeiderne mer. Det er arbeidsgiverne som har fått overskuddet økt, arbeidernes andel er minimal. Dette er en kritikk overfor den økonomiske politikk som har vært ført. Arbeiderne er ikke tilfreds med den. Jeg vil foreslå:

«De faktiske resultater av den økonomiske politikk som er drevet i kongressperioden og som L.O. ifølge beretningene har gitt sin fulle støtte, karakteriseres ved at alminnelige lønnsinntakere i Oslo — som har den gunstigste beskatning i hele landet — betaler ca. en femtedel av sin antatte inntekt i direkte skatter.

Reallønnen for de fleste arbeidere ligger enda bare mellom 80 og 90 pst. av lønnen i 1938, mens industriproduksjonen i 1948 var 25 pst. større enn før krigen, og profittene har satt nye rekorder.

Påstanden om den jevnere inntektsfordeling faller til jorden når den blir konfrontert med den offisielle statistikk. I Nasjonalbudsjettet, tabell 119, ser vi at lønningenes andel av nasjonalproduktet som i 1946 var 65 pst., i 1948 var falt til 59 pst. På samme tid er arbeidskjøpernes del steget fra 35 til 41 pst. I løpet av disse to år er lønningene steget med 660 mill. kroner, dvs. 14 pst., mens arbeidskjøpernes profitt er steget med 1109 millioner kroner eller med 45 pst.

Å støtte denne politikk vil med andre ord si å støtte en politikk som gjør de rike enda rikere og de fattige enda fattigere. L.O. har derfor i sin tariffpolitikk som i politikken for øvrig tatt sitt utgangspunkt i kapitalens profittkrav og ikke i arbeidernes behov, og har på denne måte aktivt støttet kapitalismens befestigelse her i landet.

Dette bekreftes bl. a. ved:

- a) L.O.s stilling til lønnsstopploven i 1947,
- b) aprilavtalen i 1948 som hindret forbundene og medlemmene i å gjennomføre sine særkrav,
- c) stillingen til lønnsnemndloven, senest i februar 1949,
- d) støtten til Marshall-politikken som utleverer landet vårt til den utenlandske kapital,
- e) at det ikke er blitt foretatt noe fra L.O.s side for å drive igjennom forslaget fra desember 1946 om opphevelse av § 40 i Arbeidstvistloven,
- f) at L.O. ved flere høve, bl. a. ved Herøya-konflikten aktivt har stilt seg på arbeidskjøpernes side for å slå ned de arbeidere som kjempet for sine rettmessige krav.

Disse erfaringer viser at det er nødvendig å gjenreise L.O. som et kamporgan for arbeiderklassen i dens økonomiske og politiske kamp, — i kampen for freden, i kampen for sosialismen. L.O. må løsrives fra det kapitalistiske statsapparat og bekjempe alle lover som hindrer den i å fylle sin oppgave som arbeidernes kamporganisasjon.

Medlemmenes demokratiske rettigheter innenfor organisasjonen må gjenopprettes.

Utgangspunktet for L.O.s politikk må være arbeidernes behov og ikke kapitalistenes profittkrav. De grupper av arbeidere, selv om de er små, som vil kjempe for å få sine behov tilfredsstilt, viser veien for de øvrige arbeidere og har krav på L.O.s og medlemsmassenes hele og fulle støtte. Dette er klasse-solidaritetens lov som må være fagbevegelsens basis.

Konklusjon: Den tariff- og lønnspolitikk som er ført i kongressperioden har ikke kongressens tilslutning.»

Forslaget var undertegnet av Løvlien, Oslo Sten-, Jord og Sementarbeideres Forening og Ivar Ertresvåg, Malersvennernes Forening i Oslo, N.B.A.F.

Dirigenten: Vi behandler nå beretningen for 1946 og det må være de konkrete ting som står der, som skal diskuteres. Det riktige vil vel være å ta dette opp under punkt 6: tariff-situasjonen.

Emil Løvlien: Hvis dirigenten mener at en for en rasjonell behandlingsmåte bør gjøre det, så er jeg enig.

Dirigenten foreslo at forslaget ble båndlagt til punkt 6 på dagsordenen.

Ivar Ertresvåg: Jeg forstår at en har hastverk. Men det må være representantene tillatt å gi uttrykk for sitt syn på sakene. Når en representant kommer med kritikk til et punkt, plikter dirigenten å ta hensyn til det.

Votering: Dirigentens forslag ble vedtatt mot 8 stemmer.

En gikk så videre i beretningen for 1946, som uten ytterligere bemerkninger ble enstemmig vedtatt.

Beretningen for 1947 ble så punktvis gjennomgått og uten merknader enstemmig vedtatt.

Beretningen for 1948 ble likeledes gjennomgått og enstemmig vedtatt uten noen merknader.

Regnskapene.

Regnskapene for perioden ble i nummerert stand omdelt til representantene og mot 2 stemmer ble det vedtatt at hver representant hadde å påse at deres eksemplarer ble tilbake-levert.

Regnskapet for 1946 ble så gjennomgått.

Revisjonssjef *Torjus Graver* ga følgende innberetning til dette års regnskap:

Landsorganisasjonens revisjonsutvalg og revisjon har i dag foretatt den avsluttende gjennomgåelse av Landsorganisasjonens, Pensjonskassens og Folkets Hus Fonds regnskaper og undertegnet disse.

Ved revisjonen som har foregått kontinuerlig hele året, er det påsett at alle posteringer er foretatt på grunnlag av anviste bilag, og at de økonomiske disposisjoner er i overensstemmelse med organisasjonsmessig fattede vedtak. Kasse, bank og giro er kontrollert 6 ganger i året til ubestemte tider i overensstemmelse med garantipolisens krav.

Vi finner at de fremlagte regnskaper er klart oppstilt og gir et tydelig bilde av organisasjonens drift og økonomiske stilling.

Til de enkelte regnskaper har revisjonen følgende bemerkninger:

Landsorganisasjonen. Gevinst- og tapskonto.

Den samlede kontingentinntekt i 1946 har utgjort kr. 3 314 100.34, hvorav tilsammen kr. 479 921.80 er overført til Folkets Hus Fond og konverteringslånet, således at Landsorganisasjonen i sitt driftsbudsjett har hatt en kontingentinntekt av kr. 2 834 178.54. Til sammenligning kan anføres at nettokontingentinntekten i 1939 og 1945 henholdsvis var kr. 2 074 201.85 og kr. 1.183 552.76.

Driftsoverskuddet har i 1946 utgjort kr. 776 834.35. Herav er imidlertid kr. 199 361.84 (tillegg og fradrag avbalansert) av ren ekstraordinær karakter, således at det reelle resultat av årets drift utgjør et overskudd av kr. 577 472.51.

Som det vil sees av regnskapet er Landsorganisasjonens administrasjon delt opp i følgende hovedgrupper:

Hovedadministrasjonen, Det juridiske kontor, Det statistisk-økonomiske kontor og Pressekontoret.

Det samlede antall tillitsmenn og funksjonærer ved de forskjellige avdelinger stiller seg således:

	Pr 31/12-39	Pr. 31/12-45	Pr.31/12-46
Hovedadministrasjonen	11	17	21
Det juridiske kontor	4	5	4
Det statistisk-økon. kontor..	4	7	8
Pressekontoret	0	3	3
Revisjonskont. (bet. av L.O.)	2	2	2

Revisjonen finner at følgende poster i Gevinst- og Tapskonto trenger en nærmere forklaring.

*Oslo og Akershus fogl. Samorganisasjon
Dubioso kr. 87 312.40.*

Posten skriver seg fra en garanti som vedkommende samorganisasjon hadde ytet like overfor Østkanten Folkets Hus og som Landsorganisasjonen måtte innfri. Beløpet er uerholdelig og er derfor ført over til konto Dubioso. I denne forbindelse vil revisjonen foreslå for sekretariatet at det forbys samorganisasjonene å påta seg garanti eller kausjonsforplikteser, og at samorganisasjonene straks gjøres kjent med dette.

D.N.A.s konverteringslån.

Konverteringslånet er nå i sin helhet dekket og likedan er lånet til Ny Presse kr. 380 000.00 og debitorlånet til D.N.A. kr. 25 000.00 dekket i 1947.

Feriefondet.

Herav er i alt tatt til inntekt i Landsorganisasjonens regnskap kr. 217 772.78, inklusive eiendommer, tomter, inventar og bankbeholdninger.

*Landsorganisasjonens skole, Østmarka,
kr. 158 749.28.*

Av dette beløp er kr. 37 443.92 benyttet til drift av Landsorganisasjonens skole, kr. 22 256.00 forskuttert til drift av Sørmarka Folkehøgskole og kr. 99 049.00 anvendt til anlegg som i sin helhet er avskrevet. Vedkommende dette regnskap henvises til revisjonens innsendte beretning for skolen.

*Folkets Hus, Notodden, kr. 10 000.00 og
A/S Barber og Frisør kr. 1 998.00.*

Disse poster var avskrevet som uerholdelige under okkupasjonstiden, men er nå ført tilbake til sine opprinnelige beløp.

Forbundenes kontingentinnbetaling.

På grunn av overgangen til ny kontingentavregning i 1940 og nye kontingentsatser i 1946 er det for en del forbund tilsynelatende kommet en luke av en måned i kontingentoppgjøret til Landsorganisasjonen. Opptellingen av de betalte måneder viser imidlertid at alle forbund har gjort sin skyldighet, men uoverensstemmelsen kommer fra en forskjellig oppfatning av enten

den måned medlemmene har betalt kontingent til sine avdelinger eller den måned den samme kontingent har innkommet til forbundet skal legges til grunn ved månedsangivelsen i oppgjøret til Landsorganisasjonen. For å oppnå ensartede regler og for å oppnå overensstemmelse med den nye regnskapsoppstilling i forbundene, hvor Landsorganisasjonens andel i kontingenten månedvis avsettes som egen post, vil revisjonen foreslå at oppgjørsmånedens betegnelse fastlegges, således at den måned kontingenten inngår i forbundets kasse og bokholderi legges til grunn. Altså kontingent innkommet til forbundene i desember og oppgjort til Landsorganisasjonen i januar kalles desemberoppgjør.

Landsorganisasjonens Balansekonto.

Arbeiderbevegelsens Pressefond kr. 226 800.00.

Denne post er oppført med 60 pst. av sin pålydende verdi, men revisjonen kan ikke uttale seg om vedkommende posts aktive verdi, da eksakte opplysninger herom ikke foreligger.

Sjømannsforbundets Brooklyn-kontor kr. 24 435.56.

Etter oppgave fra Landsorganisasjonens formann tilhører dette beløp D.N.A. og er i 1947 utpostert av våre bøker.

Internas A/S — aksjer kr. 5 000.00.

Posten skulle ha vært postert bort med inntektspost i Gevinst- og Tapskonto kr. 8 100.16, som må betraktes som endelig dividende. Kr. 5 000.00 som aktiv post vil bli avskrevet i 1947.

Inventarregnskap.

Dette regnskap er for tiden ikke i den orden som det må ansees nødvendig, og revisjonen må bestemt anmode om at vedkommende regnskap blir brakt à jour.

Grimestad pensjonat.

Tomter, bygninger og inventar, tilsammen kr. 115 000.00. Tidligere erfaringer viser at drift av eiendommer av denne art kun vil påføre Landsorganisasjonen tap, og revisjonen vil derfor foreslå at eiendommen selges innen fagorganisasjonen.

Kreditorer.

I mellomregning med den svenske landsorganisasjon kr. 122 995.30. Disse midler er lånt i den svenske landsorganisasjon under okkupasjonstiden og beløpet må derfor stå som en passiv

post inntil endelig avregning har funnet sted. *Landsorganisasjonen i Sverige lån 1940 kr. 78 614.02.* Denne post er klarlagt ved regnskap for Nord-Norges-kontoret våren 1940. Dette regnskap er behandlet og godkjent av kongressen.

Ved gjennomgåelsen av renter og utbytte av verdipapirer og aksjer viser det seg at renter av lån til Trondheim Samvirkende Fagforeninger ikke er innkommet for 1946 for lånebeløpet kr. 275 000.00.

Garantier.

Det henvises herom til eget bilag inntatt i regnskapet.

Kontingentavregning med Norsk Sjømannsforbund under okkupasjonstiden.

Etter vedtak i sekretariatet er kr. 200 000.00, som var motatt i forskudd, godtatt som endelig kontingentoppgjør for tiden 9. april 1940 til 8. mai 1945. Dette er begrunnet med de ekstraordinære vanskeligheter Sjømannsforbundet hadde under krigstiden og under hensyntagen til forbundets innsats og utgifter i forbindelse med gjenoppbyggingen.

Forsikringer og poliser.

Landsorganisasjonen: Garantipolise kr. 50 000.00, brannpolise kr. 125 000.00, innbruddsforsikring kr. 60 000.00.

Wilsesgt. 1: Bygning kr. 225 000.00, innbo og løsøre kr. 40 000.00, bibliotek kr. 40 000.00.

Fagbevegelsens arkiv: Bibliotek, inventar, løsøre kr. 20 000.00.

De fleste av disse forsikringer er for lavt ansatt og revisjonen må derfor anmode om at forsikringssummene blir regulert, eventuelt ved sakkyndig vurdering.

Folkets Hus Fond.

Regnskapet balanserer med et overskudd av kr. 208 204.12 etter at tilskudd til Folkets Hus Landsforbund kr. 24 000.00 er ført til utgift. Revisjonen har intet å bemerke til regnskapet.

Landsorganisasjonens Pensjonskasse.

Dette regnskap er for året 1946 oppgjort med et overskudd av kr. 257 313.30. Revisjonen har ingen bemerkninger til det framlagte regnskap, men vil anse det ubetinget heldig at den

påtenkte revisjon av Pensjonskassens vedtekter vil bli opptatt til realitetsavgjørelse om mulig på førstkommende representantskapsmøte.

Bemerkninger til den samlede regnskapsførsel.

Det hersker god orden teknisk og tallmessig i Landsorganisasjonens kassaførsel og bokholderi. Revisjonen har fått alle ønskelige opplysninger, og det finnes ved årets utgang ingen ubesvarte antegnelser.

Revisjonen vil derfor foreslå at de framlagte årsregnskaper for 1946 blir godkjent.

Oslo, den 6. mai 1947.

P. A. Birkeland. H. Wigaard. Johan Didriksen.

Torjus Graver.

Ref. i sekretariatet 19. august 1947.

Votering: Sekretariatet innstilte regnskapet til godkjenning, og dette ble enstemmig vedtatt, likeledes revisjonsrapporten ble enstemmig vedtatt.

Regnskapet for 1947 ble så gjennomgått.

Revisjonssjef *Torjus Graver* ga følgende revisjonsinnberetning:

Revisjonsutvalg og revisjonen har d. d. foretatt den avsluttede gjennomgåelse av årsregnskapene for 1947 for Landsorganisasjonen, Folkets Hus Fond og Pensjonskassen.

Ved den løpende revisjon er det påsett at alle disposisjoner støtter seg til legitime bilag og at de er i overensstemmelse med lover og organisasjonsmessig fattede vedtak.

Kasse, banksaldi og postgiro er kontrollert 6 ganger i året innenfor den frist som den løpende garantipolise fastsetter. Tilstedeværelsen av verdipapirer er siste gang kontrollert i forbindelse med årsoppgjøret. Det er påsett at de rentebærende papirer har gitt utbytte.

Alle regnskaper er oppsatt i overensstemmelse med konto-planen og vi finner at de gir et korrekt bilde av årets drift og den økonomiske stilling ved årets utgang.

Til de enkelte regnskaper har revisjonen følgende bemerkninger:

Landsorganisasjonen.

Tap- og vinningskonto.

Den samlede kontingentinntekt har i 1947 utgjort *kr. 4 341 470.90*, hvorav *kr. 679 084.05* er overført til D.N.A.s opplysnings- og skolevirksomhet, Folkets Hus Fond og presselånet, det vil si *kr. 3 662 386.85* er netto tatt til inntekt i Landsorganisasjonens driftsregnskap. Driftsoverskuddet for Landsorganisasjonen utgjør i 1947 *kr. 1 112 688.62*.

Revisjonen vil i forbindelse med årets driftsresultat gjøre oppmerksom på følgende forhold:

Pr. 31. desember 1939 var Landsorganisasjonens medlems-tall 356 796 og formue *kr. 4 974.30*, altså *kr. 13.94 pr. medlem*. Pr. 31. desember 1947 er medlemstallet 441 571 og formue *kr. 5 034 855.19*, altså *kr. 11.40 pr. medlem*. Omberegnet etter prisnivåets stigning, altså til førkrigskroner blir imidlertid formuen pr. 31. desember 1947 redusert til *kr. 7.14 pr. medlem*. Som grunnlag for omberegningen til førkrigskroner er leveomkostningsindeksen med basisår 1938 benyttet.

Revisjonen finner at denne oppstilling maner til ettertanke og utpreget forsiktighet i alle økonomiske disposisjoner.

Revisjonen har analysert tap- og vinningskonto for 1947 og finner at et driftsbudsjett på *kr. 3 343 952.70* er meget stort. For 1939 og 1946 var de tilsvarende tall *kr. 1 257 158.12* og *kr. 2 956 070.09*.

Vi er imidlertid oppmerksom på at den utvidelse av Landsorganisasjonens virksomhet, som har funnet sted, er i overensstemmelse med vedtak, foretatt av kongress og representantskap, og vi finner at sekretariatet innenfor den ramme som er fastlagt har disponert forsvarlig. Vi mener dog at den stedfunne nedgang i formue pr. medlem viser at grensen for Landsorganisasjonens yteevne er overskredet.

For å få et tydelig bilde av forbundenes kontingentoppgjør til Landsorganisasjonen, har revisjonen foretatt følgende oppstilling:

Gjennomsnittlig medlemstall i 1947 ifølge oppgave fra Det økonomiske Kontor, 429 670 medlemmer. Dette tall multiplisert med 52 uker gir det *ideelle kontingentoppgjør* — nemlig til sammen 22 342.840 kontingentuker.

Ifølge bokholderiets statistikk er følgende merkeantall oppgjort til Landsorganisasjonen i driftsåret 1947:

	13 307 313 heltbetalende medlemmer	59.5 pst.
	3 021 231 halvtbetalende —◀—	13.5 «
altså	6 014 296 frikontingentuker	27 «
	<hr/> 22 342 840	<hr/> 100 pst.

Revisjonen kontrollerer fortløpende at forbundene gjør opp til Landsorganisasjonen for alle solgte merker, men en må være oppmerksom på at en ikke direkte kan sammenlikne de ovenstående tall med en for forbundene utarbeidet statistikk, da kontingentoppgjøret til Landsorganisasjonen ligger en måned tilbake for avdelingenes oppgjør til forbundene.

De ovenstående 27 pst. omfatter kontingentfrie medlemmer, kontingentfrie uker, sykdom, militærtjeneste, arbeidsledighet og eventuelt øking av kontingentrestansene i forhold til foregående år, men revisjonen vil i samme forbindelse henvise til den tilsvarende statistikk, utarbeidet for forbundene, og har av denne statistikk fått det bestemte inntrykk at det i ovenstående 27 pst. også ligger atskillig kontingentsvikt som ikke kan tolereres. Revisjonsutvalget har opptatt spørsmålet om rådbøter mot kontingentsvikten i spesiell skrivelse til sekretariatet, inn tatt i revisjonsutvalgets forhandlingsprotokoll.

Landsorganisasjonens balansekonto.

Debitorer.

Utestående husleie Wilsesgt. 1 kr. 7 040.00. Husleierestansene er inngått i 1948. Arbeiderbevegelsens Pressefond kr. 226 800.00 er som før oppført med 60 pst. av gjeldsbevisets pålydende beløp. Det er fremdeles ikke klarlagt hvor meget av pressefondets midler som er i behold, og revisjonen kan derfor ikke uttale seg om postens aktive verdi.

Folkets Hus, Gjøvik kr. 106 724.70.

Huset er pr. 1. januar 1948 solgt til Folkets Hus-foreningen, Gjøvik, etter bokført verdi.

Poliser.

I overensstemmelse med revisjonens bemerkninger ved årsavslutningen i 1946 er forsikringssummene regulert oppover og revisjonen finner at de nå foreliggende poliser er av forsvarlig størrelse.

Landsorganisasjonens garantier.

Garantiene har i 1948 gjennomgått følgende forandringer:

Nye garantier:

Arbeiderpressens Samvirke garanti kr. 800 000.00 (A.F.L. og D.N.A. in solidum) til rest	kr. 521 494.32
Folkets Hus, Alesund, utvidet med	« 35 000.00
Norsk Leieboersamband	« 25 000.00
Arbeidernes Jeger- og Fiskerforening	« 7 000.00

Av pressefondet midler.

Nye garantier.

Vestfinnmark Arbeiderblad	kr. 10 000.00
Sunnmøre Arbeideravis økt med	« 10 000.00
Romsdals Folkeblad	« 10 000.00

Utgåtte garantier.

Halden Arbeiderblad	kr. 15 000.00
Moss og Omegns Arbeiderblad	« 15 000.00

Folkets Hus Fonds regnskap.

Fondet har i 1947 gitt et overskudd av *kr. 318 875.66* hvorved fondets formue er kommet opp i *kr. 2 265 567.26*.

Revisjonen finner at fondets styre har disponert forsiktig og forsvarlig og har ingen bemerkninger å gjøre til det framlagte regnskap.

Pensjonskassen.

Denne kasse har i 1947 gitt et overskudd av *kr. 248 250.13* hvorved kassens kapital er kommet opp i *kr. 1 813 345.65*.

Av kassens midler er i 1947 *kr. 1 000 000.00* overflyttet fra bankinnskudd til obligasjoner.

Revisjonen finner at styrets disposisjoner er i overensstemmelse med kassens vedtekter og har ingen bemerkninger å gjøre til regnskapet.

Bemerkninger til den samlede regnskapsførsel.

Det hersker god orden teknisk og tallmessig i Landsorganisasjonens kassaførsel og bokholderi. Revisjonen har fått alle ønskede opplysninger og det foreligger ved årets utgang ingen ubesvarte antegnelser.

Under henvisning til ovenstående innberetning vil revisjonen foreslå at regnskapene for Landsorganisasjonen, Folkets Hus Fond og pensjonskassen, for driftsåret 1947 blir godkjent.

Oslo, 3. mai 1948.

For Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg
P. Birkeland. H. Wigaard. Johan Didriksen.

For Landsorganisasjonens Revisjonskontor
Torjus Graver.

Ref. i sekretariatet 25. mai 1948.

Konrad Nordahl.

Votering: Regnskap og revisjonsrapport ble enstemmig vedtatt.

Regnskapet for 1948 ble derpå gjennomgått.

Revisjonssjef Graver framla følgende revisjonsrapport:

Landsorganisasjonens revisjonsutvalg og revisjon har i dag i fellesskap gått gjennom og skrevet under regnskapene for driftsåret 1948.

Den tekniske revisjon er foretatt etter hvert. Det er herunder påsett at det foreligger kvitterte bilag for alle utbetalinger, at posteringene er utført på en regnskapsmessig korrekt måte og at det foreligger protokollerte vedtak for utgifter av ekstraordinær karakter.

Kontroll av kasse, bank og girobeholdning er foretatt til ubestemte tider, i alt 6 ganger i løpet av året. Kassaettersynene har ikke foranlediget antegnelser.

Det framlagte driftsregnskap er så vidt detaljert at vi ikke finner det nødvendig å gå nærmere inn på de enkelte poster.

Til *Landsorganisasjonens gevinst- og tapskonto* har vi følgende bemerkninger:

Årets kontingentinntekt har utgjort *kr. 4 936 552.10*, hvorav *kr. 758 569.65* er overført til Folkets Hus Fond og Det norske Arbeiderpartis presse- og opplysningsvirksomhet, således at Landsorganisasjonen til sin egen drift har hatt en kontingentinntekt av *kr. 4 177 982.45* mot *kr. 3 662 386.85* for driftsåret 1947.

Årsaken til den økte kontingentinntekt er foruten stigningen i medlemsantallet det forhold som blir klarlagt i den nedenstående oppstilling og som viser at forbundenes kontingentinn-

tekter er steget i 1948 utover hva stigningen i medlemstallet og kontingentforhøyelse medfører.

Det gjennomsnittlige medlemsantall i 1948 har etter oppgave fra Det økonomiske kontor vært 449 191 medlemmer. Dette tall \times med 52 uker gir det *idelle kontingentoppgjør* 23 357 932 kontingentuker.

For å få den mest mulig holdbare sammenlikning fra år til år, har revisjonen regulert den av Landsorganisasjonens bokholderi utarbeidede kontingentinnbetaling på den måte at den for alle forbund gjelder for 12 måneder. Etter at denne justering er foretatt framkommer følgende fordeling:

Heltbetalende medl.	14 629 023	kontingentuker =	62.63	pst.
Halvtbetalende medl.	3 141 616	—«—	=	13.45 «
Ikke betalende medl.	5 587 293	—«—	=	23.92 «
	<hr/>			
	23 357 932	kontingentuker =	100.00	pst.
	<hr/>			

De ovenstående 23.92 pst. omfatter kontingentfrie medlemmer, kontingentfrie uker, sykdom, militærtjeneste, arbeidsledighet og eventuell øking i kontingentrestanser i forhold til foregående år.

Selv om prosenten for kontingentfrie uker er blitt mindre i året 1948 enn den var i 1947, så viser den fremdeles at kontingentinkassen i en del forbund ikke er helt effektiv. Vi vil for øvrig i denne sak henvise til revisjonsinnberetning for 1947. En bør ha disse prosenttall som bakgrunn når spørsmålet om en mer effektiv revisjonsordning for avdelingene senere blir opp tatt til drøftelse.

Avskrivninger.

Etter sekretariatets vedtak er følgende avskrivninger foretatt over tap- og vinningskonto:

Arbeiderbevegelsens Pressefond lån opprinnelig størrelse kr. 378 000.00, nedskrevet til kr. 1.00.

Folkets Brevskole, andeler nedskrevet fra kr. 40 000.00 til kr. 1.00.

Norsk Folkeferie Reisebyrå, andeler nedskrevet fra kr. 101 000.00 til kr. 1.00.

Wilsesgt. 1, verdi av bibliotek nedskrevet med kr. 37 000.00. Inventar nedskrevet til kr. 1.00.

Følgende tidligere avskrevne aktiverte poster er igjen opp-tatt i status med en verdiansettelse av kr. 1.00 for å ha dem registrert.

Fagforeningenes kooperative Bolig- og Byggelag, opprin-nelig størrelse kr. 1 500.00.

Folketeatret, andeler opprinnelig størrelse kr. 500.00.

Arbeidernes økonomiske Fellesorganisasjon, Kr.sund, lån opprinnelig størrelse kr. 30 668.92.

Tromsø Fryseri og Kjøleanlegg A/S, aksjer opprinnelig størrelse kr. 100.00.

Vi er enig med sekretariatet i de foretatte avskrivninger. Det er aktive verdier vesentlig i navnet, idet de ikke kan på-regnes å gi utbytte og har mer karakter av bidrag enn kapital-plaseringer. For Norsk Folkeferie Reisebyrå er også pr. 31. desember 1948 ca. kr. 112 000.00 av andelskapitalen på kr. 250 000.00 gått tapt.

Landsorganisasjonens samlede utgifter ÷ avskrivninger har i 1948 utgjort kr. 3 063 486.94 mot kr. 3 287 909.60, hvilket bl. a. har sin årsak i at omorganiseringen av samorganisasjonene har bevirket en nedgang i disse budsjetter på ca. kr. 100 000.00 og at utgiftene til valgagitasjon er gått ned med ca. kr. 120 000.00.

Landsorganisasjonens balansekonto.

Revisjonen har siste gang i forbindelse med årsoppgjøret forvisset seg om at alle verdipapirer er i tilbørlig stand og at de enten er i organisasjonens egen besittelse eller oppbevart i bankdepot. Vi har likedan kontrollert at de rentebærende papirer og aktive poster har gitt utbytte som er kommet til inn-tekst i regnskapet.

Til de enkelte statusposter bemerkes:

Vi vil anse det korrekt at ytterligere en del aktive poster blir nedskrevet til den nominelle verdi av kr. 1.00, og vil foreslå at kongressen meddeler sekretariatet fullmakt hertil.

Pantobligasjon Folkets Hus, Gjøvik.

Folkets Hus, Gjøvik er videresolgt av Folkets Hus-for-eningen og pantobligasjonen er innfriet i 1949.

Passiv post lån fra landsorganisasjonen, Sverige i 1940 kr. 78 614.03 er ennå ikke betalt på grunn av valutaforholdene.

Etter revisjonsinnberetning for 1947 var Landsorganisa-

sjonens formue pr. medlem pr. 31. desember 1947 *kr. 11.40*. På basis av en formue av *kr. 6 650 566.67* og et medlemstall pr. 31. desember av 454 964, er formuen pr. 31. desember 1948 steget til *kr. 14.62* pr. medlem. Pr. 31. desember 1939 var formuen pr. medlem *kr. 13.94*, men en må herunder ta i betraktning den forskning i pengeverdien som har funnet sted.

Til bruk for sekretariatet har bokholderiet i de siste år utarbeidet separate statusoppstillinger hvor kun de likvide midler: kasse, bank, giro og lett realiserbare verdipapirer ÷ kortsiktede passive poster er medtatt. En sådan oppstilling pr. 31. desember 1948 viser at Landsorganisasjonen har likvid formue av *kr. 4 879 820.76*, altså pr. medlem *kr. 10.73*.

Den utregnede formue pr. medlem viser, etter vår oppfatning, at Landsorganisasjonens økonomiske stilling trenger å styrkes.

Folkets Hus Fond.

Fondet har i 1948 hatt et overskudd på *kr. 356 634.54* og formuen ved årets utgang er *kr. 2 622 201.80*, som er plasert i kasse, bank og utlån. Utlån av fondets midler blir bevilget av sekretariatet etter innstilling fra Folkets Hus Landsforbund. Så vidt revisjonen kan se ligger alle utlån under 80 pst. av verditakst.

Forvaltningen av fondets midler har også i 1948 ligget under Landsorganisasjonens kassakontor, hvilket vi anser for å være en effektiv og billig administrasjonsordning.

Landsorganisasjonens pensjonskasse.

Pensjonskassen har i 1948 hatt et driftsoverskudd på *kr. 275 725.23* og har pr. 31. desember en formue på *kr. 2 089 070.88* som er plasert i kasse, bank og obligasjoner.

Pr. 31. desember 1948 er antallet av pensjonister av de forskjellige kategorier følgende:

34 ordinære, 25 enker, 7 invalider og 9 krigsenkepensjoner, tilsammen 75 pensjonister. Det er i 1948 foretatt en justering av pensjonskassens løpende forretninger i henhold til de nye vedtekter. Revisjonen synes at følgende punkter bør nevnes: Manglende innskudd for tjenestetid har innbrakt *kr. 38 426.40*, manglende premie under sykdom og permisjoner er innkrevet, beregninger av enkepensjoner i henhold til §, punkt c, er ende-

lig fastlagt, og videre er det fastlagt at et medlem som oppbærer invalidepensjon i den tid ikke kan opparbeide ansiennitet i pensjonskassen hverken for seg eller sin ektefelle.

Vi har forvissnet oss om at kassens verdier er til stede og at renter og utbytter er riktig inngåt.

Garantier.

Vedkommende Landsorganisasjonens garantiansvar henvises til eget bilag inntatt i det trykte regnskap.

Revisjonsutvalget og revisjonen har festet seg ved følgende ennå ikke effektiv garanti vedrørende A/S Samfundshuset, Steinkjær, som bygger på sekretariatets vedtak av 6. april 1948, sålydende:

«Der gis garanti for et lån på inntil kr. 250 000.00 mot annen prioritets sikkerhet sideordnet med Steinkjær kommune etter kr. 1 400.000.00 i Samfundshuset, Steinkjær. Det overlates til administrasjonen å ordne garantien gjennom Arbeidernes Landsbank A/S. Garantien belastes i tilfelle Folkets Hus Fond.»

Vår oppfatning er at en sådan garanti ingen hjemmel har i lovene for Folkets Hus Fond, idet det med hensyn til låneytelse heter i § 3: «Lån kan bare ytes til Folkets Hus-føretagender som eies eller bygges av en fagforening eller en selvstendig økonomisk fellesorganisasjon godkjent av Landsorganisasjonen og hvor alle fag og arbeiderforeninger kan bli medlem», og videre i § 4: «Lån gis bare som avdragslån mot pant i eiendommen og ikke på lenger tid enn 10 år. Høyeste lånebeløp til et hus er kr. 20 000.00. For lånet betales 2½ pst. årlig renter».

Vi ser det således at det etter de någjeldende ovenfor siterte lover for Folkets Hus Fond ikke er adgang til å påta seg garanti-forpliktelser av denne størrelse. Vi er imidlertid oppmerksom på at det foreligger forslag om å utarbeide nye vedtekter for fondet som tar sikte på å utvide fondets virkeområde.

Vi mener derfor at godkjenning av nevnte garanti bør utsettes inntil de nye vedtekter for Folkets Hus Fond er revidert og godkjent av de ansvarlige myndigheter.

Bemerkninger til den samlede regnskapsførsel.

Det hersker god teknisk orden i Landsorganisasjonens kassakontor og bokholderi, bøkene er à jour og arbeidsprosessen foregår effektiv.

Det foreligger ved årsoppgjøret ingen ubesvarte antegnelser og revisjonen har fått alle ønskede opplysninger.

Under henvisning til ovenstående revisjonsinnberetning vil vi innstille de fremlagte regnskaper til godkjenning.

Oslo, 30. mars 1949.

P. A. Birkeland (s.)

Johan Didriksen (s.)

H. Wigaard (s.)

Torjus Graver (s.)

Referert i sekretariatet den den 10. mai 1949.

Konrad Nordahl (s.)

Sekretariatet innstilte regnskapet til godkjenning, idet det erkjente seg enig i at godkjenningen av lånet til Samfunnshuset i Steinkjær, utstår til nye lover for Folkets Hus Fond er behandlet.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Punkt 4: Lovendringer.

a) Vedtekter for Landsorganisasjonen.

Forslag om utsettelse forkastet.

Før en gikk over til Lovkomiteens forslag til vedtekter for *Landsorganisasjonen*, ble det fra dirigentene meddelt av punkt 6 i § 11, skal behandles som særskilt sak, slik at dette punkt kom en tilbake til senere.

Øistein Marthinsen foreslo: Forslaget til vedtekter utsettes og opptas til behandling på Landsorganisasjonens representantskap, hvoretter det med uttalelser fra representantskapet utsendes på ny til behandling i den enkelte fagforening, og opptas til sluttbehandling på Landsorganisasjonens neste kongress.

Forslaget til vedtekter og de nåværende lover sendes ut i et tilstrekkelig antall eksemplarer slik at et hvert fagforeningsmedlem kan få anledning til å studere forslaget og gjøre sammenligninger med de nåværende lover.

Øistein Marthinsen: Jeg kan ikke unnlate å fremsette dette forslag. Da saken ble utsendt avdelingene skjedde det i så få eksemplarer, at de som skal innrette seg under disse vedtekter,

ikke fikk se dem. Medlemmene må ha krav på og rett til å se hvilke lover de skal arbeide under. Det er antidemokratisk å gjøre det på denne måte. Medlemmene skulle hatt dokumentene på forhånd. En går jo ellers alltid fram på den måte i vårt organisasjonsarbeid. Medlemmene kan ikke diskutere det på en tilbørlig måte, når de ikke får seg forelagt de dokumenter som foreligger. Det vil ikke skade om saken utsettes til neste kongress og at representanskapet behandler det og at medlemmene så får det til behandling. Dette også av den grunn at en står overfor en strukturendring i og med disse vektetekter.

Olaf Skramstad: Jeg er enig i det fremlagte forslag. Komiteens forslag inneholder så vidtgående endringer at det må utsendes til foreningene og medlemmene til behandling. Det er å ta fra medlemmene den lille innflytelse de har hvis en ikke utsetter denne sak. Vi kjenner til den møtetregghet, som gjør seg gjeldende rundt i fagforeningene. Det vil ikke bli noe bedre i så måte ved dette.

Konrad Nordahl: Jeg må bestemt protestere imot at det er antidemokratisk. Forrige kongresse besluttet å oppnevne en lovkomité og komitéen ble nedsatt. Komitéens forslag er behandlet av sekretariatet og utsendt til forbundene. Vi kan ikke sende ut sakene til 465 000 medlemmer. Forbundene behandler selvsagt dette på vanlig måte. Jeg vil anbefale at en stemmer ned forslaget.

Hans Moen: Jeg er enig i Marthinsens forslag. Nordahl sier at det er sendt ut til forbundene, men fagforeningene har ikke hatt høve til å fremme noe forslag til endringer i de nye lover. De foreninger som har sendt inn forslag til lovene og som er inntatt i dagsorden, gjelder de nåværende lover som Landsorganisasjonen har og ikke det nye lovforslag. Jeg er derfor enig i at det er en udemokratisk behandlingsmåte og anbefaler Marthinsens forslag.

Jens Berg: Kongressen i 1946 vedtok enstemmig å nedsette en lovkomite for å fremkomme med forslag til denne kongress. Kongressens dagsorden er på vanlig måte sendt ut. Er en imot noen av de foreslåtte vedtekter får en oppta forslag til endringer under de forskjellige paragrafer.

Dirigenten: Det er jo gått mer enn 10 år siden vi sist reviderte lovene, så det skulde vel være på tide å få ajourført disse.

Votering: Marthinsens forslag ble forkastet mot 17 stemmer.

Lovbehandlingen begynner.

Jens Berg: Som allerede nevnt besluttet kongressen i 1946 å nedsette en komite på 5 medlemmer som skulde fremkomme med forslag til vedtekter for Landsorganisasjonen og samorganisasjonene. Komiteen skulde også komme med fremlegg til normalvedtekter for forbundene og avdelingene. Til komite ble valgt Jens Berg, Håkon Thesen, S. Evang, Klaus Kjelsrud og Odd Humblen med advokat Gustav Skjaastad som komiteens sekretær. I forbindelse med samorganisasjonenes omlegging utarbeidet sekretariatet forslag til lover. Dette ble imidlertid endret av lovkomiteen og av representantskapet. I nytte representantskapsmøte i 1947 ble et nytt lovforslag for samorganisasjonene vedtatt. Når det gjelder Landsorganisasjonens lover, så har vi arbeidet ut fra det mandat som ble gitt av kongressen i 1946, nemlig at en skulde gjennomgå hele loven og framkomme med de endringsforslag som en fant ønskelig, både for å få gjennomført en bedre systematikk og dessuten for å få endret innholdet av vedtektene forsåvidt en mente at disse ikke dekket den praksis eller de behov for endringer som måtte være tilstede. Ut fra dette grunnlag og fra det sekretariatet ga uttrykk for i 1938 har lovkomiteen søkt å finne fram til en bedre systematikk, slik at vedtektene skulde bli lettere å nytte. En har foretatt en rekke endringer fra de nåværende lover. Jeg skal gjøre merksam på at noen virkelig revisjon av lovene ikke er skjedd siden kongressen i 1910 og det er rendt meget vann i sjøen siden den tid. Jeg skal bare komme inn på 3—4 ting, som har prinsipiell betydning. Når det gjelder formålsparagrafen har vi samarbeidet med sekretariatet og administrasjonen og Nordahl vil nærmere gjøre rede for det punkt. Når det gjelder medlemskap har vi forstått det slik at det bare er de landsomfattende forbund, som kan stå i Landsorganisasjonen. Den nåværende paragraf inneholder ellers en rekke bestemmelser som for de flestes vedkommende ikke hører hjemme under bestemmelsen om medlemskap. Utmeldingsreglene er noe endret. Videre foreslår vi en bestemmelse om konvensjonalbot, fordi en ellers ikke vil ha noe bånd på medlemmer som i en konfliktssituasjon bryter solidariteten og går sine egne veier. Videre foreslår vi 4 års perioder for kongressen og at de 15 faste medlemmer av sekretariatet har stemmerett. Videre foreslår komiteen at tia for kongressen skal fastsettes minst 7 måneder mot nå 5, før den holdes. Videre har vi bestemmelsene om avholdelse av ekstraordinær kongress og hvem denne skal bestå av. Videre at repre-

sentantskapet skal bestå av et bestemt antall representanter. Videre har vi så bestemmelsene i § 14 og § 15, spesielt når det gjelder avstemninger. Videre har vi om seller og grupper som dannes i motsetning til forbundene. Sekretariatet vil fremkomme med forslag her for kongressen. Jeg tror jeg dermed har nevnt de vesentligste og viktigste endringer til nye vedtekter. Når det gjelder de øvrige forslag, henviser jeg til disse. Lover eller vedtekter kan ikke være evigvarende, det er gjenstand for utviklingen i organisasjonen som i samfunnet. Jeg nyter høvet tilslutt å takke de øvrige medlemmer av komiteen og spesielt Sjaastad og sekretariatet.

Dirigenten: En meddelelse. De kvinnelige kongressdeltakere bes vente når møtet slutter i formiddag.

En tok så fatt på selve lovparagrafene. Lovkomiteens forslag som forelå i dagsorden, forelå også i *særtrykk* og dette ble lagt til grunn ved behandlingen. *Særtrykket* var framkommet som følge av:

«På grunnlag av det til kongressen foreliggende forslag fra lovkomiteén til vedtekter for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, har *lektor Ragnvald Førsvund* etter oppdrag av Landsorganisasjonen foretatt språklige rettelser i forslaget. De språklige rettelser betyr således ikke noen realitetsforandring fra komiteéns innstilling, men tar kun sikte på å få en ensartet språklig form i vedtektene.»

§ 1. Formål.

Lovkomiteén foreslo:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge er en sammenslutning av landsomfattende faglige organisasjoner av lønns-takere som har fått sin opptaing godkjent av kongressen eller representantskapet.

Den har til formål:

1. å arbeide for at de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnsstakernes faglige, økonomiske og sosiale interesser.
2. å arbeide for å sikre friheten, rettssikkerheten og å bygge videre ut den demokratiske styreform slik den har utviklet seg i Norge.

3. å arbeide for gjennomføring av økonomisk demokrati ved bl. a.:
 - a. at bedrifter og virksomheter blir overført til samfunns-eie hvor dette kan bidra til å fremme produksjonen, bedre lønnstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.
 - b. å sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i næringslivet.
4. å arbeide for en samfunnsutvikling som tar sikte på å skape større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene.
5. å arbeide for at fagorganisasjonen alltid er fri og uavhengig.
6. å drive opplysningsvirksomhet i samarbeid med Arbeidernes Opplysningsforbund.
7. å arbeide for utbygging av en sterk arbeiderpresse i Norge.
8. å arbeide for å sikre arbeiderrørsla forsamlingslokaler.
9. å holde ved lag og utvikle det internasjonale samarbeid og arbeide for gjensidig økonomisk støtte mellom Landsorganisasjonen, forbundene og andre lands faglige organisasjoner.

For å nå disse mål kan Landsorganisasjonen samarbeide med nærstående organisasjoner og med alle framskrittssvennlige krefter i folket.

Fra *lovkomitéen* forelå følgende opplegg og forklaring og merknad til § 1:

På kongressen i 1946 ble det etter framlegg fra sekretariatet gjort vedtak om å nedsette en komité som bl. a. fikk i oppdrag å legge fram for neste kongress innstilling til nye vedtekter for Landsorganisasjonen og samorganisasjonene. Komitéen skulle også komme med framlegg til «mønsterlov» for de til Landsorganisasjonen tilsluttede forbund og «mønsterlover» for forbundsavdelingene. Målet med disse framlegg var etter innstillingen at alle vedtekter så vidt mulig skulle bli i samsvar med hinannen.

Som komité valgte kongressen:

Jens Berg, formann, med

Håkon Thesen,

K. Kjeldsrud,

Odd Humblen og

Sigurd Evang som øvrige medlemmer av komitéen.

Som sekretær for komitéen har hele tiden fungert Gustav Sjaastad.

Komitéen la i august 1947 fram sin innstilling til vedtekter for de faglige samorganisasjoner. Denne innstilling ble tiltrådt av sekretariatet og vedtatt med få endringer av representantskapet i november s. å.

Vi tillater oss nedenfor å legge fram utkast til vedtekter for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge.

Komitéen har oppfattet vedtaket på kongressen slik at den skulle gjennomgå hele «loven» og framkomme med de endringsforslag som fantes ønskelig, både for å få gjennomført en bedre systematikk og for å få endret innholdet av vedtektene for så vidt disse ikke mentes å dekke den praksis eller de behov for endringer som måtte være til stede.

Komitéen har i sitt arbeid lagt særlig stor vekt på å få gjennomført en bedre systematikk, slik at vedtektene for framtiden skulle bli lettere å nytte. Den systematikk som er lagt til grunn i framlegget vil gå fram av dette. For å gjøre denne ennå mere klar, og også for å lette bruken, foreslår komitéen at hver paragraf gis en «heading».

Komitéen foreslår videre at «loven» gis betegnelsen «vedtekter» fordi betegnelsen «lover» bør forbeholdes de rettsregler som blir til på den i Grunnloven bestemte måte.

Angående de enkelte paragrafer tillater komitéen seg å gjøre følgende forklaringer og merknader:

Ad § 1.

Sammenholder en framlegget med de tilsvarende regler i den nåværende «lov» vil en se at det tilsynelatende er foretatt gjennomgripende endringer i formålsparagrafen. En nærmere analyse av framlegget vil formentlig gjøre det klart at dette ikke er tilfelle. En vil framleis finne igjen, men etter komitéens mening mere presis og reelt utformet, hele den målsetting som fagbevegelsen hadde etter de någjeldende vedtekter. Komitéen har f. eks. foreslått sløyfet «sosialisering av produksjonen og omsetningen». Likevel rommer målsettingen etter komitéens framlegg overgangen av produksjonsmidlene til samfunnseie. Endringen innebærer såleis ikke at en har gitt opp å stille krav om at produksjonsmidlene, der hvor det finnes høvelig, går over i samfunnseie. Når komitéen har sløyfet denne spesielle måten å få herredømme over produksjonsmidlene på i sitt forslag, er det fordi en har ønsket å la utviklingen bestemme om det ikke

også kan være andre og likeså effektive måter å bygge opp det økonomiske demokrati på.

Når det gjelder det politiske demokrati har komitéen gjort forsøk på å slå fast at fagbevegelsen vil videreføre dette demokrati ved de midler og på den måte landets grunnlov til enhver tid bestemmer.

Komitéen foreslår videre at fagbevegelsen for å nå de mål den har skal kunne samarbeide med nærstående organisasjoner og alle framskrittvennlige krefter i folket. En har ment at det ville være for snevert, slik som de nåværende vedtekter gjør, å begrense adgangen til samarbeid med den politiske arbeiderbevegelse. Komitéen har ikke villet utelukke at fagbevegelsen kan oppta samarbeid, om den finner det gagnlig, med andre organisasjoner, som f. eks. kooperasjonen, Norges Bonde- og Småbrukerlag og Norges Fiskarlag.

Konrad Nordahl: Jeg vil understreke hva Berg sa, at selve livet utkrystaliserer etterhvert en praksis, som gjør seg gjeldende slik at lovene også må ta form deretter. Første avsnitt i denne paragraf er praktisk talt det samme som nå. Når det gjelder punkt 1 står det i de nåværende lover: «Ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene å skape enhet og kraft i arbeid for å fremme og vareta arbeiderklassens faglige, sosiale og økonomiske interesser.» I det nye forslag heter det: «å arbeide for at de tilsluttede forbund blir ledet etter felles retningslinjer for på den måten ved gjensidig solidarisk samvirke mellom forbundene å skape enhet og kraft i arbeidet for å fremme og samordne lønnstakernes faglige, økonomiske og sosiale interesser.» Tilsynelatende er det ingen større forskjell, men det er likevel en viss forskjell. Hvis vi hadde et 100 pst. kapitalistisk samfunn, som vi hadde opp til 1930, så var ikke denne endring nødvendig. Men når vi går inn for at det skal være staten og samfunnet som sådan, som skal ta seg av den økonomiske politikk, så må vi også gå inn for denne nye linje, en linje som vi har fulgt etter krigen. Vi må ta konsekvensen av den nye politikk og da kan vi ikke ha forskjellig opptreden. *Fellesinteressen*, det store flertall av lønnstakere, må være det avgjørende og ikke den enkelte gruppe. En ser at i de land hvor en har 100 pst. statsdirigert samfunn, der har fagorganisasjonen ikke noe å si. Vi går ikke så langt. Vi understreker bare den praksis, som vi er gåt inn for når den gjelder vår tariffpolitikk. I punkt 2 heter det: «Å arbeide for å sikre friheten, rettsikkerheten og å bygge videre ut den demokratiske styreform

slik den har utviklet seg i Norge.» Det er mange avskyggninger av demokrati og det er flere av disse vi ikke vil ha hos oss. Som den folkeorganisasjon vi er, vil vi også være med på å ta standpunkt for hvilken form for demokrati vi vil gå inn for. Videre har vi så punktene 3 og 4 hvor det heter: «å arbeide for gjennomføring av økonomisk demokrati ved bl. a.:

- a. at bedrifter og virksomheter blir overført til samfunnseie hvor dette kan bidra til å fremme produksjonen, bedre lønns-takernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet.
- b. å sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i næringslivet.

4. å arbeide for en samfunnsutvikling som tar sikte på å skape større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene. Det som enkelte her har reagert over er sikkert at ordet *sosialisering* er tatt ut. Men det som står igjen betyr det samme. Vi er kommet så langt at sosialisering er en realitet og noe som vi daglig står overfor. Spørsmålet er om *hva* vi skal sosialisere. Skal en sosialisere hver bondegård, hver liten kafe eller et mindre verksted med noen få mann? Derfor foreslår vi at bedrifter og virksomheter blir overført til samfunnseie, hvor dette kan bidra til å fremme produksjonen, bedre lønns-takernes kår og den alminnelige velstand i landet. Det kan være ting, som ikke egner seg til å sosialiseres. Landsbruket egner seg ikke til sosialisering. Vi skal derfor når vi går inn for dette, også virkelig tjene hensikten med en sosialisering. I punkt 5 heter det: «å arbeide for at fagorganisasjonen alltid er fri og uavhengig.» Også noe nytt. Vi har forskjellige typer av land. Vi har de land hvor vi hører til og hvor en fritt kan kritisere enten det er en høyreregjering eller arbeiderregjering. Det er den form for fri fagbevegelse vi ønsker skal fortsette. Men så har vi de land hvor fagorganisasjonen er inkorporert i staten og hvor fagorganisasjonen intet har å si. Videre har en så de land, som lager fagorganisasjonen etter som en har regjering. Vi forkaster begge disse former for fagorganisasjonens virke. Derfor mener vi det er riktig å fastsette dette i lovs form. Punkt 7 har vi tidligere også gått inn for. I punkt 8 slår vi fast at vi skal arbeide for «å sikre arbeiderrørsla forsamlingslokaler.» Det skal være en arbeidsoppgave. Så har vi punkt 9: «å holde ved lag og utvikle det internasjonale samarbeid og arbeide for gjensidig økonomisk støtte mellom Landsorganisasjonen, forbundene og andre landsfaglige organisasjoner.» Det er bare en forankring av det vi nå har. Så sier vi til slutt: «For å nå disse mål kan Landsorgani-

sasjonen samarbeide med nærstående organisasjoner og med alle framskrittvenlige krefter i folket.» Jeg mener at den formålsparagrafen nå har fått er mer i overensstemmelse med det standpunkt vi er gått inn for.

Møtet hevet.

ETTERMIDDAGSMØTET MANDAG 23. MAI

Dirigenter: *Karsten Torkildsen — Bernh. Berntsen.*

Møtet ble åpnet med allsang. «Frihetens forpost» ble sunget. Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert.

Aksel Engelsingård: Det var med hensyn til forslaget som ble oversendt sekretariatet om Tangen og Brendbergs eksklusjon. Såvidt jeg forsto Nordahl så skulle sekretariatet behandle det uavhengig av kongressvedtaket.

Dirigenten: Sekretariatet må stå fritt i den sak. Slik forsto vi Nordahl.

Nordahl: Det er riktig.

Dermed ble protokollen vedtatt.

Lars Søreide inntok representantplassen istedenfor Bj. Klafstad, som hadde forfall.

Lovbehandlingen fortsetter.

En fortsatte så behandlingene av lovkomitéens forslag til § 1 — Formål.

Arthur Arnesen: Min forening har vedtatt følgende tilføyelse til § 1, punkt 4: «å styrke og utvikle arbeidernes demokratiske rettigheter så vel innen organisasjonen som samfunnet.» Personlig er jeg ikke enig i den formulering, men i den redaksjon som Jern- og Metallarbeiderforbundets hovedstyre har vedtatt nemlig: Spørsmålet om å styrke og utvikle arbeidernes demokratiske rettigheter innen organisasjonen kan etter hovedstyrets oppfatning ikke inntas som et formål i loven, da kongressen er suveren til å fatte beslutninger i slike saker. Derimot er hovedstyret enig i forslaget når det gjelder samfunnet, og anbefaler at dette spørsmål blir behandlet av den nedsatte lovkomité.» Min avdeling har imidlertid anmodet meg om å oppta Platearbeidernes forening, avd. 2, Oslo's forslag.

Daniel Søvik: Vi sendte inn et forslag til formålsparagrafen. Jeg vil oppta følgende forslag til punkt 2:

«Å føre et målbevisst arbeid for fredssaka for å hindre nye krigshandlinger. Arbeide for å sikre friheten, rettssikkerheten og å videreføre den demokratiske styreform.»

Det gjelder fredssaka, som jeg mener L.O. må gå inn for. Til punkt 4 vil jeg foreslå:

«Å arbeide for en samfunnsutvikling som tar sikte på å gjennomføre den sosialistiske samfunnsordning.»

Dette som vi alltid har hatt med, bør fortsatt bli stående.

Olaf Skramstad: Nordahls uttalelse var klar og utvetydig. Det som står i den nåværende formålsparagraf, punktene 1, 2, 3 og 4 er bestemmelser vi vel nær sagt har hatt i 50 år. Nå på 50 årsdagen skal vi ikke behøve det lengre. Det kan nok være nødvendig i korrigere noe, men å gå vekk fra disse bestemmelser er uriktig. Det vil nok med disse nye bestemmelser bli enda vanskeligere for oss å få noe bedre fremmøte til medlemsmøtene. Vi kan ikke finne fram til en bedre formulering enn den vi nå har. Vi har sett utviklingen her i landet. Har vi ikke framleis klasser her i samfunnet? Vi har arbeidsgiverne og vi har arbeiderklassen. Der er ikke inntrekk store forandringer fra de tidligere forhold. «At bedrifter og virksomheter blir overført til samfunnsseie», heter det i det nye forslag. Vi har sett hvordan det har utviklet seg med Union Co og Borregaard og nå senest med hensyn til loven om jaktretten, som skal tilhøre grunneieren. Det er kanskje noe på siden av saka, men det taler for seg. Det er selvsagt hverken Nordahls eller komitéen som har kommet med dette. En kjenner til det fra et møte i Fredrikstad om å redusere kommunistpartiet. De vet alle hvem som kom med uttalelsen. Hovedfaren i denne sak og i denne innstilling er kommunistene. Er det ikke andre som har peilet om? som har sporet av? Og som på denne måte vil stagnere organisasjonens fremgang. Jeg vil foreslå følgende:

Kongressens stilling til innstillingen om Landsorganisasjonens vedtekter vil ha umiddelbar praktisk virkning for alle organisasjonsledd innen fagorganisasjonen.

Innstillingen særpreges ved:

at Landsorganisasjonen skal gi avkall på sin prinsipielle stilling, «å virke for sosialisering av produksjonen og omsetningen»,

at forbundene og medlemmene skal fratras retten til avgjørelse av tariffspørsmål,

at byråkratiseringen av fagorganisasjonen skal fullkomngjøres,

at forbundene og medlemmene skal fratas innarbeidede og praktiserende demokratiske rettigheter innen fellesorganisasjonen,

at det foreslås innført eksklusjonsbestemmelser som for norske forhold skal systematisere den faglige spaltning som er forsøkt gjennomført i Frankrike og en del andre land.

Kongressen avviser komitéinnstillingen og slår fast:

1. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge fraviker ikke sitt prinsipielle standpunkt til sosialisering av produksjonen og omsetningen. Landsorganisasjonen vil i sitt praktiske arbeid kjempe for sosialismens gjennomføring.
2. Landsorganisasjonens tariffpolitikk skal gjennomføres med den bredest mulige deltaking fra forbundene og medlemmene.

Ethvert tariffoppgjør skal endelig avgjøres av de medlemmer det berører. Avgjørelsen treffes med alminnelig flertall av de avgitte stemmer.

3. Landsorganisasjonens indre organisatoriske arbeid skal være basert på de tilsluttede organisasjoners og medlemmenes demokratiske rettigheter og plikter i et ubrytelig solidarisk samhold.

De tidligere lover for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon er ikke tilfredsstillende, men er langt mer demokratiske enn den foreliggende innstilling fra komitéen.

En tillater seg derfor å foreslå at disse gjøres gjeldende med en del endringer:

§ 1.

Som tidligere med de endringer som Sten-, Jord- og Sementarbeidernes Forening i Bergen har lagt fram i innstillingene side 47 og 48 nr. 5, 6 og 7. Norsk Bygningsarbeiderforbunds forbundsstyre har anbefalt nr. 5 og 6.

Forslaget var undertegnet av Skramstad og Engelsgård.

Forslagene fra *Sten-, Jord- og Sementarbeidernes Forening, Bergen* (som ovenfor nevnes) var følgende:

Nr. 5. «å gjennomføre den sosialistiske samfunnsordning».

Motivering:

Da sosialismen er arbeiderklassens politiske mål må dette klart framgå av A.F.L.s formålsparagraf.

Forbundsstyret i N.B.A.F. var enig i forslaget.

Nr. 6. § 1, punkt 3:

«å medvirke til å bedre arbeidsvilkårene og heve arbeidernes reallønn».

Motivering:

Da hevning av lønn og reallønn er 2 forskjellige ting, mener vi at det klareste begrep må komme til anvendelse.

Forbundsstyret i N.B.A.F. anbefalte forslaget.

Nr. 7. § 1, punkt 5, foreslåes tilført: . . .

«og N.K.P. og D.N.A.».

Motivering:

Da begge våre politiske arbeiderpartier driver en utstrakt opplysningsvirksomhet, mener vi opplysningsarbeidet må samarbeides av alle krefter i arbeiderbevegelsen.

Forbundsstyret i N.B.A.F. hadde ikke anbefalt forslaget.

Et mindretall anbefalte forslaget vedtatt.

Emil Løvlien: Det er rettesnoren for fagorganisasjonens virksomhet en her behandler i og med formålet. Jeg kan ikke forstå annet enn at en vil droppe arbeidet for sosialismen. Det framgår bl. a. av punkt 3 om «å sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i næringslivet». Det avviker fra det tidligere om «sosialisering av produksjonen og omsetningen». Dette er en stor endring i fagorganisasjonens struktur og karakter. Fagorganisasjonen blir ikke lengre en klasseorganisasjon, men innordnet under samfunnet. Jeg savnet en uttalelse fra Nordahl i hans innlegg om hva det ligger bak ordene «innflytelse i næringslivet». Er det gjennom produksjonsutvalgene eller noe annet det menes? Vi savner beskjed herom. Hvilken endring er for øvrig skjedd og som fører til at en kan uttale at vårt samfund har endret karakter? Er forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidere forrykket fra tidligere? Jeg bare spør. Formannen sa at vi var kommet et stykke på vei. Hva betyr det? Vi har selvsagt fått en del sosiale goder. Men det er innflytelse over de utslagsgivende industrier det gjelder. Er det mulig å skape en rettferdig fordeling når en ikke har overtatt produksjonsmidlene? Jeg kan ikke være enig i den oppfatning, som her kommer til syne. Jeg vil anbefale bibehold og med de endringer som er foreslått av Bergen Sten-, Jord- og Sementarbeidernes Forening.

Hans Moen: I hele min 40-årige virksomhet i fagorganisa-

sjonen har en alltid i formålsparagrafen hatt en klar linje: kampen mot det kapitalistiske system. Slik som formålsparagrafen nå framkommer, har en strøket helt ut den sosialistiske innstilling, som fagorganisasjonen har inntatt. En skal nå understøtte det kapitalistiske samfunns utvikling. Her kan jeg ikke følge med. Landsorganisasjonen og forbundene må være kamporganisasjoner inntil en har tilintetgjort kapitalismen. Først da trer vi inn i en ny epoke. Da skal sosialismen utbygges. Nordahl sa vi hadde forskjellige demokratier. Jeg mener vi har 2, det borgerlige demokrati og det sosialistiske demokrati, der hvor en har avskaffet privatkapitalismen. Nordahl sa videre at en hadde land hvor en hadde avskaffet fagorganisasjonen og hvor den ikke lengre hadde noen oppgaver. Han sikter vel til Russland, som har avskaffet sosialismen — — — (stor munterhet), jeg mener selvfølgelig kapitalismen. Der har en ikke de problemer lengre som privatkapitalismen skaper. Jeg anbefaler Søviks forslag.

Aksel Engelsgård: Jeg vil gjerne ha en nærmere utforming av hva en mener med en fri og uavhengig fagorganisasjon.

Knut Nakken: Jeg forstår lovkomitéens forslag slik, at en vil gjøre loven mer praktisk anvendelig. Dette synes jeg komitéen har løst. Jeg vil imidlertid straks protestere overfor den måte kommunistene søker å gjøre dette til et prinsipp. Jeg kan personlig ikke forstå at en har sløyfet dette med sosialisering, da kommunistene øyensynlig vil søke å utnytte alt i propagandaøyemed. En bør ikke komme inn på ordkløveri. Det kan bare skade. La oss late som kommunistene ikke er til stede. Jeg vil gjerne ha «kulturelle» innført etter ordet økonomisk i punkt 1.

Jens Berg: Vi har meget inngående drøftet formålsparagrafen og det har vært mange utkast før vi kom til dette resultat. Det er ikke riktig som det sies, at en vil forsøke å sentralisere alt enda sterkere i Landsorganisasjonen. Jeg har vært inne på en formulering i likhet med den en har i den svenske landsorganisasjonen, men vi var redd for at en ved den formulering virkelig kunne få det til at vi ville en sterkere sentralisering. Vårt prinsipielle syn er ikke svekket ved den formulering en har i punkt 3 a; «at bedrifter og virksomheter blir overført til samfunnseie hvor dette kan bidra til å fremme produksjonen, bedre lønnstakernes kår og den alminnelige velstand i samfunnet». Der har vi *sosialiseringen*. Vi sier da også at for å nå disse mål kan Landsorganisasjonen samarbeide med nærstående organisasjoner og med alle framskrittsevnlige

krefter i folket. Den form vi har brukt i formålsparagrafen er overensstemmende med Arbeiderpartiets grunnsyn, og som ble vedtatt på partiets siste landsmøte.

Lars Næss: Jeg kan heller ikke se noe framskritt i forslaget til endring av formålsparagrafen. En taler mente at en skulle se bort fra kommunistene. En kan vel ikke mene, at de kanskje også skal be om undskyldning for at de er til stede. Det er ikke kommunistene som lager politisk agitasjon, når en kan stå opp her og si at dette lovforslag er i overensstemmelse med Arbeiderpartiets grunnsyn. Jeg vil anbefale den nåværende paragraf og Bergens forslag.

Konrad Nordahl: Hvis Løvlien undersøker i de nasjonaliserte russiske bedrifter, vil han nok se at arbeiderne har svært lite å si. Vi for vår del har gjennomgått en utvikling og står i en slik posisjon, at vi må avskaffe noen av de gamle slagord, som vi hadde den gang organisasjonen var liten og sto uten innflytelse i samfunnet. «Tilfredsstillende innflytelse i næringslivet», det må bedømmes konkret etter den makt en sitter med i samfunnet. Vi skal erindre at vi syntes det var et stort framskritt da vi i sin tid fikk tariffavtaler. Løvlien hadde et spørsmål om produksjonsmidlene og hvor langt en var kommet. Løvlien er stortingsmann, han må vite hvordan det står til. Han må f. eks. vite at 250 000 personer arbeider i ikke privatkapitalistiske bedrifter. Hvis en tok med de som arbeider i sentraler, i landbruk, i fiskeri, så kommer vi enda lenger. Etterhvert er det også bygd flere bedrifter som styres av samfunnet. Hvor langt en videre skal gå blir et maktspørsmål og et skjønnsspørsmål. Selv om vi har makten, så blir det et skjønnsspørsmål. Vi kan rimeligvis ikke sette opp noe skjema for dette. Vi kjenner til skjemaene fra tidligere epoker i samfunnene.

Votering: Platearbeidernes Forening, Oslo (opptatt ved Arthur Arnesen) forslag, ble forkastet mot 5 stemmer. — Daniel Søviks forslag til punkt 2, ble forkastet mot 16 stemmer — Søviks forslag til punkt 4 ble forkastet mot 19 stemmer. — Ved alternativ votering mellom lovkomitéens innstilling og Skramstad og Engelsingårds forslag, ble innstillingen vedtatt mot 15 stemmer. — Nakkens forslag ble enstemmig vedtatt.

§ 2. Medlemskap.

Lovkomitéen foreslo:

Som medlemmer tar Landsorganisasjonen opp landsomfattende forbund.

1. Søknad om medlemskap skal sendes sekretariatet sammen med:
 - a) 2 eksemplarer av vedtektene for organisasjonen.
 - b) Opplysning om når organisasjonen ble stiftet.
 - c) Medlemstall.
 - d) Erklæring om at organisasjonen vil følge Landsorganisasjonens vedtekter og de vedtak som blir gjort av Landsorganisasjonens organer.
 - e) Erklæring om at organisasjonen vil ta inn i sine vedtekter en bestemmelse om at enhver lønnstaker innenfor organisasjonens virkeområde kan bli medlem av forbundet.
 - f) Unntatt herfra er de lønnstakere som står tilsluttet eller representerer et politisk parti som har nasistisk eller fascistisk program eller formål som er beslektet hermed, idet slike lønnstakere ikke kan bli medlem av forbund som står i Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.
2. Søknaden blir foreløpig avgjort av sekretariatet. Sekretariatets avgjerd må godkjennes av representantskapet eller kongressen.
3. Organisasjoner som er opptatt som medlemmer, kan utelukkes fra medlemskapet etter vedtak av sekretariatet. Slikt vedtak kan innen 1 måned etterat organisasjonen har fått skriftlig melding om det, påklages til representantskapet og kongressen uten at klagen har oppsettende virkning.
4. Utmelding av Landsorganisasjonen kan finne sted med 1 års oppsiing.

I utmeldingstia har medlemmene alle plikter og rettigheter. Ingen kan tre ut som medlem så lenge en er innviklet i arbeidsstans hvor også andre organisasjoner tilsluttet Landsorganisasjonen deltar.
5. Brudd på denne bestemmelse kan føre med seg en konvensjonalbot på inntil kr. 5.00 pr. forbundsmedlem. Sekretariatet fastsetter konvensjonalboten. Medlemmet har rett til å appellere til representantskapet.

Motivering:

Ad § 2.

Selve tanken om at det bare er de landsomfattende forbund som kan være medlemmer av Landsorganisasjonen finnes i de någjeldende vedtekter. Ellers inneholder disse i § 2 bestem-

melser som for de fleste vedkommende ikke hører hjemme under bestemmelsen om medlemskap. Punkt 3, medlemskontingenten, punkt 4, streikefondene i forbundene og punkt 5, overføring av medlemskap fra det ene forbund til det annet, er alle bestemmelser som ikke hører hjemme i en paragraf som omhandler vilkårene for å bli medlem av Landsorganisasjonen.

De foreslåtte punkter a, b og c fantes i de nåværende vedtekters § 2, punkt 6. De øvrige bestemmelser i framlegget er nye, bortsett fra vilkåret om at en ikke kan være medlem av Landsorganisasjonen eller forbund tilsluttet Landsorganisasjonen om en står tilsluttet eller representerer et politisk parti som har et nasistisk eller fascistisk program, eller som har formål som er i slekt med den tanke som fascismen og nasismen bygget på.

Grunnen til framleggets punkt d skulle si seg selv. En har ment at det var riktig å slå fast at alle forbund i og med sitt medlemskap i Landsorganisasjonen har plikt på seg til å arbeide for de formål som Landsorganisasjonen har. Forbundene må m. a. o. etter komitéens mening ha plikt på seg til å akseptere denne målsetting og arbeide for den.

At medlemskapet i Landsorganisasjonen gjør det til en plikt å respektere Landsorganisasjonens vedtekter og de av denne organisasjon gjorte vedtak er naturligvis innlysende. Det har vel i teorien aldri vært noen tvil om at forbundene har en slik plikt, og komitéen mener for øvrig at regelen også ville gjelde uten positiv bestemmelse om det. Når komitéen likevel foreslår bestemmelsen inntatt er det ut fra det syn at det på dette punkt kan være bra at også det selvfølgelige blir sagt.

Organisasjonsretten har vel heller ikke vært omstridt i teorien, om det kanskje nå og da har skortet på viljen til å respektere den. Det bør etter komitéens mening slås fast at organisasjonen står åpen for alle hederlige menn og kvinner. På den annen side betyr ikke det at organisasjonen har plikt på seg til å ta inn de som har forbrutt seg overfor organisasjonen. Det behøver derfor ikke å sies i vedtektene. Etter komitéens mening vil det ikke uten videre være gitt, all den stund organisasjonen skal stå åpen for alle, uansett politisk syn, at den ikke hadde plikt på seg til å innta nasister og fascister. Her vil det derfor være grunn til å gjøre unntak. Det var det vedtektene tidligere gjorde, og denne bestemmelse foreslår komitéen framleis må beholdes, selv om en er klar over at fagkongressen i 1946 gjorde vedtak om at medlemmer av N.S., sam var ferdig

med sitt oppgjør, kunne bli medlem av forbund tilsluttet Landsorganisasjonen. Bestemmelsen er etter komitéens mening et klart og utvetydig tilkjenngivende av at fagorganisasjonen ikke vil tillate at noen av dens medlemmer arbeider for gjennomføring av politiske systemer som i sine konsekvenser ville føre med seg styreformer som ikke bygger på demokrati. Som klar markering av dette syn vil bestemmelsen etter komitéens mening framleis kunne få betydning.

Regler om eksklusjon av medlemskap i Landsorganisasjonen hadde en ikke tidligere. Det vil imidlertid være ønskelig også å ha regler om det.

Utmeldingsreglene er endret noe. Når en foreslår bestemmelse om konvensjonalbot, er det fordi en ellers ikke ville ha noe bånd på medlemmer som i en konfliktsituasjon bryter solidariteten og går sine egne veier. Det er så viktig for resultatet i et slik tilfelle at ingen bryter ut, at en i vedtektene etter komitéens mening må søke å forebygge at det kan skje.

Jens Berg: Hvis en ser på den nåværende paragraf, pnnkt 1, så er det ingen forskjell. I punkt e har vi tatt med en bestemmelse om at enhver lønnstaker innenfor organisasjonens virkeområde kan bli medlem av sitt forbund. I punkt 3 har vi inntatt bestemmelse om utelukkelse fra medlemskap i Landsorganisasjonen. Vi har ingen slik bestemmelse nå, men vi mener det er nødvendig å få det med. I punkt 5 har vi med en bestemmelse om at brudd på denne bestemmelse kan føre med seg en konvensjonalbot på inntil kr. 5.00 pr. forbundsmedlem.

Dirigenten: Representant nr. 138 meddeler at han savner regnskapet for 1946. Representant nr. 136 meddeler også at et regnskap er blitt borte.

Ingolf Henriksen: Når vi skal praktisere disse lover i avdelingene, må vi også se på premissene for disse: «Bestemmelsen er etter komitéens mening et klart og utvetydig tilkjenngivende av at fagorganisasjonen ikke vil tillate at noen av dens medlemmer arbeider for gjennomføring av politiske systemer som i sine konsekvenser ville føre med seg styreformer som ikke bygger på demokrati. Som klar markering av dette syn vil bestemmelsen etter komitéens mening framleis kunne få betydning». Etter det foreliggende forslag må det stå fritt for oss å oppta kommunister i avdelingene.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 3. Hovedkontor og daglig ledelse.

Lovkomitéen foreslo:

Landsorganisasjonen har sitt hovedsete i Oslo og blir ledet av et sekretariat, som blir valgt på den måte som er nevnt i § 10.

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

§ 4. Landsorganisasjonens besluttede organer.

Lovkomitéen foreslo:

Organene er:

1. Kongressen.
2. Representantskapet.
3. Sekretariatet.

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

§ 5. Kongressen.

Lovkomitéen foreslo:

1. Kongressen er Landsorganisasjonens høyeste myndighet. Den blir som regel holdt hvert 4. år etter fastsetting av sekretariatet.

Kongressen består av 300 valte representanter og sekretariatets faste medlemmer.

2. Representantene til kongressen med tilsvarende antall varamen skal velges med $\frac{4}{6}$ av de tilsluttede forbund og $\frac{1}{6}$ av de faglige samorganisasjoner.

Forbundenes mandater blir fordelt av sekretariatet mellom forbundene etter medlemstallet, likevel slik at hvert forbund minst skal ha 1 representant med varamann. Ved fordelingen legger sekretariatet til grunn det gjennomsnittlige antall medlemmer etter betalt ordinær kontingent de siste 12 måneder før melding om tia for kongressen blir sendt ut.

Samorganisasjonene velger representanter etter medlemstallet for samme tidsrom.

Valg av representanter kan ikke finne sted før dagsordenen er lagt fram for de som skal delta i valget av representanter.

Til drøfting av kongressens dagsorden og valg av representanter skal det holdes særskilt møte blant de som har stemmerett.

Valget må være gjennomført så tidlig at sekretariatet får melding om det med nødvendige fullmakter minst 14 dager før kongressen tar til.

Fullmaktene blir utstedt av styret for vedkommende organisasjon og skal granskes av en fullmaktskomité på 5 medlemmer valgt av sekretariatet. Komitéen legger fram sin innstilling for kongressen, som gjør endelig vedtak.

3. Tia for kongressen skal fastsettes minst 7 måneder før den holdes. Melding om tidspunktet skal sendes organisasjonene sammen med utkast til foreløpig dagsorden for kongressen.
4. Forbund med tilsluttede underorganisasjoner, samorganisasjoner, sekretariat og representantskap har rett til å sette fram forslag for kongressen. Forslag fra underavdelinger i forbundene må sendes vedkommende forretningsutvalg som sender forslaget videre til sekretariatet med utvalgets standpunkt til forslaget. Forretningsutvalget skal legge fram og grunngi forslag fra samorganisasjonene. Forslagene må være kommet inn til sekretariatet minst 5 måneder før kongressen tar til.

Forslag til dagsorden, forretningsorden og de innsendte framlegg skal av sekretariatet sendes organisasjonene minst 2 måneder før kongressen.

5. Kongressen gjør vedtak om den endelige dagsorden og forretningsorden.
6. Ved avstemninger på kongressen har hver representant 1 stemme. Sakene blir avgjort ved stemmeflertall. I tilfelle av stemmelikhet er forslaget forkastet.

Sekretariatets medlemmer og de av representantskapets medlemmer som er valgt som representanter til kongressen, har ikke stemmerett i saker som angår ansvarsfrihet for de vedtak de har vært med på som medlemmer av henholdsvis sekretariat eller representantskap. Det samme gjelder om tvist mellom sekretariat og representantskap blir lagt fram på kongressen. I slike saker har de ikke stemmerett, men bare tale- og forslagsrett.

7. Valgte sekretærer har tale- og forslagsrett. Landsorganisasjonens revisjonsutvalg, ansatte sekretærer og avdelingsledere skal være til stede på kongressen hvor de har talerett. Revisjonsutvalget har forslagsrett i saker som det har plikt til å uttale seg om etter vedtektene.

Motivering:

Ad § 5.

Også her er det gjort en del realitetsendringer, men stort sett er det bare någjeldende praksis som blir fulgt.

Komitéen foreslår at kongressperioden i alminnelighet er 4 år og at det åpnes adgang til å holde den utenfor Oslo. En mener at en kongressperiode slik som nå på 3 år er for kort. En kongress med de forarbeider den fører med seg for sekretariat og administrasjon tar mye tid, ved siden av at den koster fagbevegelsen betydelige beløp. Disse hensyn har vært avgjørende for komitéens innstilling på dette punkt. Som kjent er kongressperioden i Sverige 5 år. På den annen side kan det foreligge situasjoner som gjør at det kan være grunn til å innkalle den *ordinære* kongress med kortere mellomrom enn 4 år. Komitéen har i sitt forslag ikke villet utelukke en slik mulighet, men den vil presisere at det bare må bli spørsmål om det i de tilfelle hvor representantskapet ikke antas å ville være et tilstrekkelig autoritativt organ.

Komitéen foreslår at sekretariatets medlemmer skal ha stemmerett på kongressen i alle saker, bortsett fra de som gjelder ansvarsfrihet for de vedtak som de har vært med på som medlemmer av sekretariatet eller representantskapet. Landsorganisasjonens daglige ledelse og organisasjonens fremste tilitsmenn bør etter komitéens mening kunne være med ved sin stemmegivning å øve innflytelse på de vedtak som blir gjort. Selv om komitéen er merksam på at det også kan gjøres innvendinger mot dette framlegg, er en blitt stående ved at det ville være riktig, alle forhold tatt i betraktning, at Landsorganisasjonens sekretariat har stemmerett. Til støtte for dette standpunkt kan bl. a. også anføres at i de vedtekter som representantskapet har godkjent for de faglige samorganisasjoner har distriktsstyret (representantskapet) stemmerett på årsmøtene. I de fleste forbund har også hovedstyret (forretningsutvalget — forbundsstyret) stemmerett på landsmøtene.

I Sverige har både representantskapet og sekretariatets medlemmer stemmerett på kongressen.

Jens Berg: Her har vi foretatt visse endringer. Vi foreslår at kongressen innkalles som regel hvert 4. år mot tidligere hvert 3. år, og likeledes at dette med Oslo utgår. Det kan tenkes at sekretariatet vil kunne foreslå kongressen også holdt andre steder. I punkt 3 utvider vi tia for kongressen fastsettelse fra

4 måneder til 7 måneder. I punkt 4 har vi medtatt bestemmelse om at forbundenes forretningsutvalg skal ta standpunkt til de forslag som underavdelingene sender til kongressen. I «Friheten» for lørdag er lovene kommentert. Vedkommende skribent kan hverken kjenne de nåværende lover eller det foreliggende forslag. Forsåvidt har det ingen interesse hva som står der, men vedkommende som har informert bør iallfall sette skribenten på riktig spor. I punkt 6 foreslår vi at også sekretariatet skal ha stemmerett på kongressene, når unntas beretning og regnskap.

Thoralf Hanæs: Jeg er ikke uenig i redigeringen, men jeg er ikke enig i hvert 4. år. Jeg vil oppta forslag om 3 år. Jeg gjør det etter behandlingen i foreningene i Telemark, hvor en mener det er nødvendig at kongressen holdes minst hvert 3. år.

Votering: Lovkomitéens innstilling ble vedtatt mot 4 stemmer, som ble avgitt for Hanæs forslag.

§ 6. Kongressens myndighetsområde.

Lovkomitéen foreslo:

Kongressen har:

1. Å behandle og gjøre vedtak i alle saker som er ført opp på den vedtatte dagsorden. På dagsordenen skal alltid stå behandling av årsmeldinger og regnskaper for den kongressperiode som er slutt.
2. Å velge formann og nestformann, kasserer, 1. og 2. sekretær.
Valg av tillitsmenn foregår ved særskilt valg og for øvrig etter reglene i punkt 3.
3. Å velge 15 medlemmer og 9 varamenn til sekretariatet. Av de 15 medlemmer er formann, nestformann, kasserer og førstesekretær faste medlemmer av sekretariatet. Øvrige valgte sekretærer er varamenn for dem. Medlemmene av sekretariatet skal være bosatt i Oslo eller nærmeste omegn, og så vidt mulig skal de fordeles på de forskjellige hovedyrker. Medlemmene av sekretariatet og de 4 første varamenn skal velges ved særskilt valg. Hvor valget foregår ved særskilt valg, blir det krevd kvalifisert flertall. Har en ikke oppnådd det ved første avstemning, foretas bundet valg mellom de to som har oppnådd det høyeste stemmetall. Får disse to samme stemmetall, skal det foretas loddrekning.

4. Å velge revisjonsutvalg på 3 medlemmer. Formannen i revisjonsutvalget skal velges ved særskilt valg etter de regler som er nevnt i punkt 3.
5. Å foreta endringer i vedtektene for Landsorganisasjonen. Benkeforslag og endringer i vedtektene kan ikke tas opp til behandling på kongressen uten at det har samband med et forslag som er satt fram på vanlig måte.
6. Å avgjøre ethvert stridsspørsmål som kan oppstå mellom sekretariatet og representantskapet, mellom dem og de tilsluttede organisasjoner eller mellom organisasjonene innbyrdes, om ikke vedtektene fastsetter noen annen måte å gå fram på.
7. Å fastsette kontingenten som skal betales til Landsorganisasjonen.
8. Å godkjenne opptaking av nye medlemmer eller å treffe endelig avgjørelse i saker om utelukking av medlemmer.
9. Å fastsette godtgjøring for reiseutlegg, diet og tapt arbeidsfortjeneste i anledning kongressen og for kongressperioden.

Forbundene betaler den fastsatte godtgjøring til kongressen for de representanter de har valgt. Samorganisasjonenes og sekretariatets representanter får betalt sin godtgjøring av Landsorganisasjonen.

Motivering:

Ad § 6.

Det er sjølsagt at kongressen som er Landsorganisasjonens høyeste myndighet kan gjøre vedtak om alt som er ført opp på den vedtatte dagsorden. Det kan likevel etter komitéens mening være grunn til å presisere hva kongressen under alle omstendigheter har plikt på seg til å gjøre.

Reglene som er tatt med i framlegget bygger helt på de gjeldende vedtekter og den praksis som etter hvert har festnet seg, bortsett fra forslaget om at vedtektene ikke kan endres av kongressen uten at endringen har samband med et på ordinær måte framsatt forslag. Den tanke som ligger til grunn for dette forslag er at sekretariatet må ha høve til å tenke gjennom og forberede vedtektsendringer på en grundigere måte enn en ville kunne gjøre om slike forslag ble satt fram og tatt under behandling på selve kongressen. Medlemmene må også i en sak som denne være gitt adgang til å uttale seg før saken kommer opp til behandling på kongressen. I komitéens framlegg ligger

altså at en f. eks. ikke kan oppta endringsforslag i § 5 i vedtektene selv om endringer i § 7 står på den vedtatte dagsorden.

For å klargjøre hvem som er faste medlemmer av sekretariatet er det medtatt i punkt 3, at av de 15 faste medlemmer er formann, nestformann, kasserer og første sekretær medlemmer av sekretariatet og at de øvrige valgte sekretærer er varamenn for disse. Det skal således velges 11 sekretariatsmedlemmer fra forbundene.

Halfdan Wigård: Revisjonsutvalget har innsendt et par forslag bl. a. til denne paragraf. Utvalget finner det nødvendig at revisjonsutvalgets formann velges ved særskilt valg. Vi mener det er nødvendig at revisjonssjefen ansettes av den høyeste instans slik at han blir underlagt kongressen og ikke sekretariatet. Jeg tillater meg å framlegge de forslag revisjonsutvalget har når det gjelder disse ting:

Revisjonsutvalget vil for Kongressen fremme følgende forslag til endring i det fremlagte lovutkast.

§ 6 punkt 4:

Sekretariatets forslag: «å velge revisjonsutvalg på 3 medlemmer. Formannen i revisjonsutvalget velges ved særskilt valg etter de regler som er nevnt i punkt 3.»

Revisjonsutvalgets forslag: «å velge revisjonsutvalg på 3 medlemmer, samt å ansette revisjonssjef. Formannen i revisjonsutvalget velges ved særskilt valg etter de regler som er nevnt i punkt 3.»

§ 9 punkt 4:

Sekretariatets forslag: «å foreta suppleringsvalg for den gjenværende del av kongressperioden i tilfelle av at noen av de valgte tillitsmenn er fratrudd.»

Revisjonsutvalgets forslag: «å foreta suppleringsvalg for den gjenværende del av kongressperioden i tilfelle av at noen av de valgte tillitsmenn er fratrudd. Likedan å foreta midlertidig tilsettelse av revisjonssjef i tilfelle av at den ansatte revisjonssjef fratrer i kongressperioden.»

§ 9 punkt 5:

Sekretariatets forslag: «å ansette revisjonssjef og revisorer samt å fastsette disses lønninger og å fastsette revisjonsutvalgets og sekretariatets godtgjøring.»

Revisjonsutvalgets forslag: «å ansette revisorer etter innstilling fra revisjonsutvalg og sekretariat, samt å fastsette dissenslønninger og å fastsette revisjonsutvalgets og sekretariatets godtgjøring.»

Motivering: Revisjonsutvalget anser det ubetinget nødvendig at sjefen for revisjonsavdelingen skal ansettes og eventuelt avskjediges etter vedtak av den høyeste organisasjonsmessige instans. Det er også en fast regel både i den offentlige administrasjon og i det private næringsliv. Kun derved sikres revisjonen den uavhengig stilling som er nødvendig etter arbeidets art.

Bjarne Dahlberg: Det er til punkt 3. Jeg skulle vel ha gjort det tidligere. Men jeg vil foreslå hvor det står: «fordeles på de forskjellige hovedyrker», at vi setter *forbund* sistenfor hovedyrker.

Konrad Nordahl: Spørsmålet om revisjonssjefen er alene et praktisk spørsmål og intet annet. Vi kan komme i det forhold at en må tilsette en revisjonssjef. Det vil sikkert bli vanskelig å få en kvalifisert, hvis han f. eks. må vente i 4 år før kongressen kan få ham valgt. Kongressen kan også bare bli sandpåstrøer. Da kan like godt representantskapet ansette ham.

Peder Birkeland: Det lovforslag som her foreligger tar sikte på å svekke den kontroll vi nå har. Myndigheten blir fratatt kongressen når det gjelder valg av revisjonssjef. I motiveringen til lovkomiteens forslag står det: «Det er rent praktiske omsyn som fører til dette endringsforslag. Når kongressperioden blir 4 år måtte en, om kongressen skulle ha ansettelsesmyndigheten, være forberedt på temmelig lange konstitusjoner. Det vilde være uheldig og det vil kunne føre med seg at en ikke får de best kvalifiserte søkere. Det vil være uheldig også av den grunn at en konstituert revisjonssjef aldri vil føle seg så fri og uavhengig som en revisjonssjef bør være.» Hvem er han ufri overfor? Det måtte da være representantskapet som har konstituert ham. Vi anser det meget tryggere at han står til ansvar overfor kongressen og ikke representantskapet som består av over halvparten fastlønnte tillitsmenn. Det må tilligge den folkevalgte forsamling. Jeg for min del har ingen rett til å stille forslag her. Revisjonsutvalgets medlemmer burde ha den rett. Jeg vil anbefale at den myndighet kongressen har hatt, må den beholde og jeg vil anbefale de 2 forslag revisjonsutvalget er kommet med.

Sig. Evang: Jeg synes ikke Birkeland burde tillegge lovkomitéen dårlige motiver. Grunnen til endringen er alene den som Nordahl har fremholdt. Det er ikke for å svekke revisjonsordningen, det vil jeg protestere mot. En dyktig mann vil ikke finne seg i å vente i 4 år. Dette er bare en praktisk foranstaltning.

Torbjørn Henriksen: Jeg er ikke enig med Birkeland eller Wigaard. Jeg tror ikke han mente at vi ville svekke revisjonsordningen. Det er bare et praktisk spørsmål og som en løser på en fornuftig måte. Representantskapet vil etter § 8 komme til å bestå av 100 av de beste organisasjonsfolk og de skulle vel være kvalifisert til å bestemme her. Vi kan trygt overlate det til representantskapet. Jeg synes revisjonsutvalget har lagt mer i dette enn det er.

Votering: Dahlbergs forslag ble forkastet mot 20 stemmer. Ved alternativ votering mellom innstillingen og revisjonsutvalgets (Wigaards) forslag, ble innstillingen vedtatt med stort flertall.

§ 7. Ekstraordinær kongress.

Lovkomitéen foreslo:

1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av sekretariatet når det oppstår særlig viktige og uforutsette situasjoner. Den samme rett har representantskapet.
2. Den bør til vanlig innkalles med minst 15 dagers varsel, og den kan bare behandle de saker som var årsaken til innkallingen.
3. Representanter til den ekstraordinære kongress er de som er valt til den siste ordinære kongress.

Motivering:

Ad § 7.

Reglene om den ekstraordinære kongress er nokså mangelfulle i de nåværende vedtekter. Den eneste bestemmelse som finnes om en slik kongress er i § 6, punkt 12.

Ut fra det syn at det ikke bør komme på tale å innkalle en ekstraordinær kongress uten når det oppstår særlig viktige og uforutsette omstendigheter, har komitéen ment at fristen for innkallingen må være kort og at den heller ikke bør være absolutt. Det vil i slike tilfeller være situasjonen i seg selv som er avgjørende for hvor hurtig innkallingen må skje.

Når innkallingen skal og må være kort, følger det av dette at en ikke kan velge representanter til kongressen på samme måte som til den ordinære kongress. Komitéen har ikke kunnet finne fram til noen annen brukbar måte å løse dette problem på enn å foreslå at kongressen skal bestå av de representanter som ble valgt til den siste foregående ordinære kongress.

Votering: Lovkomiteens forslag ble vedtatt.

§ 8. Representantskapets sammensetning.

Lovkomitéen foreslo:

Representantskapet er Landsorganisasjonens høyeste myndighet mellom kongressene.

1. Det består, med det unntak som er nevnt nedenfor, av 100 medlemmer, valt av forbundene, 1 representant fra samorganisasjonen for hvert fylke og sekretariatets faste medlemmer.

I representantskapet skal hvert forbund ha minst 1 representant. Intet forbund kan ha flere enn 5 representanter. Sekretariatet foretar for hele kongressperioden og umiddelbart etterat kongressen er holdt fordeling av representantene mellom forbundene. Ved fordelingen legger sekretariatet til grunn det gjennomsnittlige antall medlemmer hvert forbund har etter betalt ordinær kontingent de siste 12 måneder før kongressen.

Forbund som i løpet av en kongressperiode er blitt opptatt som medlem av Landsorganisasjonen, har rett til 1 representant i representantskapet i den kongressperiode som løper når opptaking skjer.

2. Representantskapet holder møte minst 1 gang hvert år i de år hvor det ikke er ordinær kongress. Ellers kan representantskapet innkalles så ofte som sekretariatet gjør vedtak om det. Det skal innkalles når 5 av de tilsluttede forbund krever det.
3. Representantskapet blir ledet av Landsorganisasjonens forman hvis ikke representantskapet gjør vedtak om noe annet.
4. I representantskapet har ikke sekretariatets medlemmer stemmerett ved behandling av årsmelding og regnskap.
5. Godtgjøring for reiser, diet og utlegg til representantskapets møter blir betalt av Landsorganisasjonen.

Motivering:

Ad § 8.

Bestemmelsene her inneholder ikke noe nytt, bortsett fra at komitéen foreslår at forbundene velger 100 representanter til representantskapet. Etter de nå gjeldende bestemmelser (§ 7) bestemmer forbundenes medlemstall hvor mange representanter hvert forbund får rett til. Det som ligger til grunn for komitéens forslag er at representantskapet får et fast antall medlemmer mot de nåværende bestemmelser med et varierende antall. Ved bestemmelsen om at forbundene velger 100 representanter legger en stillingen som den nå er så noenlunde til grunn. I henhold til tidligere vedtak skal samorganisasjonene være representert i representantskapet med 1 representant for hvert fylke, dvs. 20 representanter, og med sekretariatets 15 faste medlemmer kommer da representantskapet, med de unntak som er gjort nedenfor, til å bestå av til sammen 135 representanter.

Komitéen foreslår et unntak fra regelen om at det skal være 100 representanter for forbundene i representantskapet. Det er i de tilfeller at nye forbund blir opptatt som medlem i kongressperioden. I påfølgende kongressperiode foretar da sekretariatet justering av forbundenes representasjonsrett, slik at tallet blir 100 fra forbundene. Nyinnmeldte forbund får rett til 1 representant med varamann i kongressperioden, selv om forbundets medlemstall skulle tilsi et høyere representantantall. For å få en mest mulig rettferdig fordeling av representantene fra forbundene har en foreslått i vedtektene en begrensning oppad, slik at intet forbund kan velge mere enn 5 representanter.

Komitéen har også foreslått at det ved fordelingen av representantantallet fra forbundene gåes fram på samme måte som ved forbundenes representasjonsrett til kongressen, at det ved representasjonsretten legges til grunn det gjennomsnittlige antall medlemmer hvert forbund har etter betalt ordinære kontingent de siste 12 måneder før kongressen.

P. Ødegård: Det er nå vedtatt 4-årig kongresser. I § 8 står det at representantskapet bare skal bestå av 100 medlemmer og intet forbund ha mer enn 5 representanter. Jeg tror ikke representantskapet har vært så vanskelig å ha med å gjøre. Jeg vil oppta forslag om at annet avsnitt i punkt 1 i § 8 utgår og at den nåværende ordlyd i § 7 opprettholdes.

Sig. Evang: Det blir en økning av det nåværende representantsantall med 20. Det er vel naturlig og nødvendig ikke å få representantskapet bortimot like stort som kongressen. Jeg har stemt for forslaget, idet forbundenes representanter vil komme arbeidsplassene tilgode.

Votering: Innstillingen ble vedtatt mot 10 stemmer, som ble avgitt for Ødegårds forslag.

§ 9. Representantskapets myndighetsområde.

Lovkomiteén foreslo:

Representantskapet har:

1. å behandle og foreløpig godkjenne årsmelding, rekneskap og revisjonsberetning for foregående år.
2. å behandle og vedta generelle retningslinjer for fagorganisasjonens tariffpolitikk i samsvar med § 1.
3. å fastsette lønningene for tillitsmenn i Landsorganisasjonen og samorganisasjonene.
4. å foreta suppleringsvalg for den gjenværende del av kongressperioden i tilfelle av at noen av de valte tillitsmenn er fratrudd.
5. å tilsette revisjonssjef og revisorer og å fastsette lønninger for dem og å fastsette revisjonsutvalgets og sekretariatets godtgjøring.
6. å godkjenne opptaking av nye medlemmer eller ta avgjerd i saker om utelukkning av medlemmer.
7. å endre den godtgjøring kongressen har fastsatt for diet og tapt arbeidsfortjeneste om det er oppstått et åpenbart misforhold mellom priser og satser.
8. å utlikne ekstrakontingent i samsvar med § 18.
9. å behandle andre saker som er ført opp på dagsordenen.

Motivering:

Ad § 9.

Heller ikke denne bestemmelse inneholder noe nytt, bortsett fra at komiteén foreslår at revisjonssjef ansettes av representantskapet mot nå av kongressen. Det er rent praktiske omsyn som fører til dette endringsframlegg. Når kongressperioden blir 4 år måtte en, om kongressen skulle ha ansettelsesmyndigheten, være forberedt på temmelig lange konstitusjoner. Det ville være uheldig og det ville kunne føre med seg at en ikke får de best kvalifiserte søkere. Det vil være uheldig

også av den grunn at en konstituert revisjonssjef aldri vil føle seg så fri og uavhengig som en revisjonssjef bør være.

En kan ikke etter komitéens mening hente noe forsvar for aksjelovens bestemmelser for å beholde den bestående ordning. Motivet for bestemmelsen i aksjeloven om at revisor velges av generalforsamlingen er at revisjonen alltid skal velges av et organ som ikke selv er under kontroll av den samme revisor. At ikke representantskapet i Landsorganisasjonen, slik som det er sammensatt, skulle være et slikt avhengig organ kan ikke komitéen forstå.

Komitéen har i § 9 om representantskapets myndighetsområde tatt med et punkt som gir representantskapet adgang til å behandle og vedta generelle retningslinjer for den tariffpolitikk som fagorganisasjonen til enhver tid må føre. Når en har fastsatt dette konkret i vedtektene er det kun å slå fast den praksis som alltid har vært fulgt, men ikke tidligere vedtektsfestet. For øvrig viser komitéen til premissene når det gjelder vedtektenes §§ 14 og 15.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 10. Sekretariatet.

Lovkomitéen foreslo:

1. Sekretariatet har sitt sete i Oslo.

Det er vedtaksført når minst 10 medlemmer er til stede. Ved stemmelikhet gjør formannens stemme utslaget.

2. Møter blir holdt så ofte det er nødvendig av hensyn til saksmengden.
3. Til sekretariatets møter har medlemmene møteplikt. Uteblir et medlem fra 3 møter etter hinannen uten at det melder gyldig forfall, skal det utelukkes fra sekretariatet, og første varamann rykker da opp som fast medlem.
4. Sekretariatet gjør vedtak om hvilke funksjonærer i Landsorganisasjonen som skal delta i sekretariatets møter. De som deltar, har ikke stemmerett.

Motivering:

Ad § 10.

Innholdet av § 10 er stort sett hentet fra de någjeldende vedtekter. Den er bare gjort noe mer uttømmende enn den var før.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 11. Sekretariatets myndighetsområde.

Lovkomitéen foreslo:

Sekretariatet har:

1. å lede Landsorganisasjonens daglige virksomhet i samsvar med vedtektene, kongressens og representantskapets vedtak.
2. å tilsette funksjonærer og fastsette lønns- og arbeidsvilkår for dem.
3. å forvalte Landsorganisasjonens midler i samsvar med § 12, og å gi løyvinger som ikke er fastsatt av kongressen eller representantskapet.
4. å se til at de tilsluttede organisasjoner følger de retningslinjer som er trukket opp for fagorganisasjonens virksomhet.
5. å lede tariffbevegelsen slik at den blir i samsvar med Landsorganisasjonens formål, og å se til at organisasjonene følger bestemmelsene i §§ 14 og 15.
6. å forvalte Folkets Hus Fond.
7. å fungere som styre for fagorganisasjonens pensjonskasse i samsvar med kassens vedtekter.
8. å bistå forbundene ved forhandling om lønns- og arbeidsvilkårene.
9. å følge utviklingen innen arbeidsmarkedet og næringslivet.
10. å innkalle representantskapet og kongressen og forberede de saker som skal opp til behandling der.
11. å vedta de faglige samorganisasjoners budsjett, og å godkjenne valg og tilsetting av funksjonærer i samorganisasjonene i samsvar med vedtektene for dem.
12. å suspendere tillitsmenn og å avsette funksjonærer i samsvar med reglene i § 23.
13. å utlikne ekstrakontingent i samsvar med § 18.
14. å avgjøre tvister om tolking av Landsorganisasjonens vedtekter.
15. å treffe vedtak i andre saker som vedkommer organisasjonen, og som ikke spesielt hører inn under kongressen eller representantskapet.

Ad § 11.

Motivering:

Heller ikke disse bestemmelser inneholder noe som går ut over gjeldende praksis. Sekretariatet har tidligere hatt de gjøremål som komitéen foreslår, men en har ikke hatt så uttømmende regler om dette i vedtektene før.

Komitéens medlem, *O d d H u m b l e n*, dissenterer når det gjelder innstillingens § 11, punkt 6 — forvaltningen av Folkets Hus Fond, idet han som medlem av forretningsutvalget i Folkets Hus Landsforbund har stemt for at forvaltningen av Fondets midler overføres til Landsforbundet.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt, med unntagelse av punkt 6 (forvaltningen av Folkets Hus Fond), som behandles i forbindelse med eget punkt i dagsordenen senere.

§ 12. Firmategning og forvaltning.

Lovkomitéen foreslo:

1. Sekretariatet bestemmer hvem som skal forplikte Landsorganisasjonen.
2. Landsorganisasjonen skal helst anbringe sine midler i bank-, stats-, kommune-, hypotek- eller kredittforeningsobligasjoner. Dessuten kan midler nyttes til kjøp av fast eiendom og tegning av aksjer i foretak som organisasjonen har interesse av å være medeier i.
3. Alle rentebærende verdipapirer som tilhører Landsorganisasjonen, skal oppbevares i bankdepot.
4. Sekretariatet må til enhver tid se til at Landsorganisasjonens midler anbringes slik at de i påkommende tilfelle kan realiseres hurtig.

Motivering:

Ad § 12.

Hele denne bestemmelse er ny. Det har vært en følelig mangel ved de gamle vedtekter at en ikke har hatt regler om hvem som kan tegne Landsorganisasjonens firma og hvordan Landsorganisasjonens midler skal forvaltes.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 13. Revisjon.

Lovkomitéen foreslo:

1. Revisjonen i Landsorganisasjonen og forbundene skal utføres av Landsorganisasjonens revisjonskontor.
2. Revisjonen skal gjennomgå rekneskaper, kasse og verdipapirer kritisk og tallmessig etter en instruks utarbeidet av revisjonsutvalget og godkjent av representantskapet.

Revisjon av alle regnskaper skal foregå kontinuerlig minst 1 gang hver måned. Kontroll av kassebehold-

ninger, verdipapirer og bankbøker skal finne sted til ubestemte tider og minst 6 ganger om året. Enhver verdikontroll og revisjonsantegnelse skal innføres i en autorisert revisjonsprotokoll, og forelegges revisjonsutvalget, sekretariatet eller forbundsstyret. Etterat disse instansene er gjort kjent med revisjonsprotokollen, skal den undertegnes henholdsvis av Landsorganisasjonens formann eller vedkommende forbundsstyreformann.

3. Desisjon av Landsorganisasjonens regnskaper blir foretatt av kongressen.

Forbundenes regnskaper skal desideres av landsmøtene. For bundenes vedkommende blir det avgitt en foreløpig desisjon av hovedstyret (representantskapet) og for Landsorganisasjonens vedkommende av representantskapet.

Alle rekneskaper skal være undertegnet av den revisor som har den daglige revisjon, revisjonskontorets sjef og vedkommende revisjonsutvalgs formann.

En av de fast tilsatte revisorer ved revisjonskontoret plikter å være til stede på de møter hvor desisjonen foregår.

I Landsorganisasjonen står revisjonsutvalget i ansvar til kongressen, og har å legge fram innberetning over revisjonen hvert år.

Forbundene selv fastsetter virkeområdet for bundenes kontroll- og desisjonsutvalg.

Revisjonsutvalget har i oppdrag å se til at de organisatoriske og økonomiske disposisjoner som blir gjort, er i samsvar med Landsorganisasjonens vedtekter og vedtak. Revisjonsutvalget som er revisjonskontorets overordnede, skal sammen med revisjonskontorets sjef innstille til sekretariatet på nødvendig, midlertidig assistanse for revisjonen, og har den samme rett når det gjelder suspensjon eller oppsiing.

5. Landsorganisasjonens revisjonskontor fører tilsyn med samorganisasjonenes regnskaper. Kontoret kan dessuten overta andre oppdrag etter vedtak fra sekretariatet i hvert enkelt tilfelle.

Motivering:

Ad § 13.

Reglene om revisjon er stort sett de samme som i de gamle vedtekter, bortsett fra dette med revisjonssjefens ansettelse. Om det viser en til det som er sagt foran.

Etter de tidligere vedtekter skulle revisjonssjefen alltid være til stede når desisjonen av forbundenes rekneskap foregikk. Dette er en upraktisk bestemmelse som fører med seg unødig tidsspille for revisjonssjefen og unødige utgifter for Landsorganisasjonen. Det må være tilstrekkelig at enten revisjonskontorets sjef, eller at den som har vedkommende forbunds daglige revisjon avgir møte. I alminnelighet bør formentlig vedkommende revisor møte.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 14. *Tariffkrav og tariffrevisjoner.*

1. Vil et forbund sette fram krav om ny tariffavtale eller si opp en tariffavtale, må aksjonen godkjennes av sekretariatet på forhånd. Melding til sekretariatet må til vanlig gis 1 måned før kravet blir satt fram eller tariffavtalen blir sagt opp.
2. Plassoppsing kan forbundene foreta når sekretariatets godkjenning etter punkt 1 er gitt.
3. Fører ikke forhandling og mekling fram, og forbundene vil sette arbeidsstansen i verk, må sekretariatets godkjenning *innhentes*.
4. Sekretariatet kan, om det ikke godkjenner iverksetting av arbeidsstansen, gjøre vedtak om nye forhandlinger under ledelse av sekretariatet. Forhandlingene skal føres i samråd med vedkommende forbundsstyre. Sekretariatet kan også før det tar endelig avgjerd sende saka til avstemning blant de medlemmer som tariffvisten gjelder.
5. Sekretariatet skal såfremt en tariffbevegelse omfatter flere forbund eller fag, overta ledelsen og i samråd med vedkommende forbund velge et forhandlingsutvalg. Den samme adgang skal også sekretariatet ha hvis en tariffbevegelse i et enkelt forbund i sine økonomiske virkninger kommer til å berøre flere forbund.

Motivering:

Ad §§ 14 og 15.

Det har uten sammenlikning vært vanskeligst for komitéen å finne fram til brukbare regler i det emne disse paragrafer behandler.

Stort sett har komitéen heller ikke på dette område funnet det riktig å gå lenger enn den någjeldende praksis. Likevel er

det ikke til å unngå at en på dette område må gi mere uttømmende regler enn de som de tidligere vedtekter fastsatte

De gamle vedtekters § 10 bygget på den tanke at det er de enkelte forbund som i alminnelighet har ledelsen av konflikten og av tariffpolitikken overfor arbeidsgiverne. Ønsket forbundet Landsorganisasjonens økonomiske støtte til en arbeidsstans, måtte forbundet i hvert enkelt tilfelle søke Landsorganisasjonens sekretariat om tillatelse til å iverksette arbeidsstansen. Det samme gjaldt om arbeidsstansen i sine økonomiske virkninger måtte antas å ville ramme flere forbund.

Etter hvert er det blitt praksis at forbundene før de sier opp en tariffavtale søker godkjenning, likesom det også alltid søkes om godkjenning når det gjelder spørsmål om nye tariffavtaler. Komitéen ser det slik at denne praksis i det vesentlige er blitt til som følge av bestemmelsen i nåværende vedtekters § 10. Den er i den siste tid blitt støttet og klarere presisert i Lønnsnemndloven av 13. februar 1948. Her sies det som kjent uttrykkelig at ingen kan si opp en tariffavtale uten etter samtykke av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon for de tariffavtalers vedkommende hvor et forbund tilsluttet Landsorganisasjonen er part. Når det derimot gjelder kravet om ny tariffavtale, foreligger det ikke noen lovgivning som tvinger forbundene til å søke samtykke til å reise krav om tariffavtale. Likevel er det etter komitéens mening en unntaksfri regel at dette blir gjort.

Når en skal ta standpunkt til om en i de nye vedtekter skal innføre en klar og konsis rett for sekretariatet til å godkjenne nye tariffkrav og til oppsiing av inngåtte tariffavtaler, må en etter komitéens mening overveie hva som ønskes oppnådd ved en slik bestemmelse.

Det er etter komitéens mening ikke noen større grunn til at spørsmålet om sekretariatets innflytelse på tariffpolitikken skal gjøres avhengig av om vedkommende forbund ønsker Landsorganisasjonens økonomiske støtte. Enten må en — etter komitéens mening — tillegge sekretariatets koordinerende virksomhet betydning og trekke de konsekvenser av det som det fører med seg, eller en må framleis være av den oppfatning at forbundene selv skal ha avgjørende og helt selvstendig innflytelse over sine medlemmers lønns- og arbeidsvilkår.

Det er uten videre klart at så lenge Lønnsnemnda består vil det under alle omstendigheter være mindre behov for en slik bestemmelse. Blir derimot Lønnsnemnda opphevet, kan det

være spørsmål om den gamle bestemmelse, slik som den er formet, dekker den praksis som med hjemmel av vedtektene har festnet seg.

Det er etter komitéens mening mange grunner som taler for å gi sekretariatet den innflytelse over forbundenes lønnspolitikk som praksis etter hvert har godkjent. Den omstendighet at denne praksis etter hvert har festnet seg uten at en kan si at de någjeldende vedtekter direkte nødvendiggjorde den, taler i og for seg for å vedtektsfeste den.

Skulle en gi forbundene en friere adgang til å drive lønnspolitikk enn den som er foreslått i punkt 1 i § 14, vil det etter komitéens mening bli vanskelig, for ikke å si umulig, å føre en samarbeidende lønnspolitikk. Etter formålsparagrafen skal Landsorganisasjonen bl. a. ha som formål å samordne lønns-takernes faglige, økonomiske og sosiale interesser. Vedtas formålsparagrafen som foreslått av komitéen for dette punkts vedkommende, bør en da etter komitéens mening, som en konsekvens av det, vedta punkt 1 i § 14. Derved muliggjøres den koordinering som foreslåes i formålsparagrafen som et av de formål Landsorganisasjonen har.

Forslaget i punkt 1 i § 14 har komitéen ment er nødvendig om Lønnsnemnda blir opphevet og om samfunnet fortsatt skal søke å føre en dirigert økonomi. Det er uten videre klart og skulle ikke trenge noen nærmere påvisning at den økonomiske politikken som forutsetter full sysselsetting, priskontrol og kontroll av næringslivet i det hele, med det formål å skape jamn inntektsfordeling i samfunnet, ikke lar seg gjennomføre uten at også lønnspolitikken innpasses i systemet. Det er selvsagt at fagbevegelsen vil være best tjent med om tilpassingen til samfunnspolitikken løses av fagbevegelsen selv. Det er et forsøk på å skape muligheter for det som gjøres ved at en foreslår vedtektsfestet denne praksis, selv om komitéen nok kan vedgå at motivet for denne praksis hittil i noe mon har vært en annen.

I en tid hvor organisasjonen utelukkende var en kamporganisasjon var en samordning av lønnspolitikken ikke så påkrevet som nå. I vårt land må fagbevegelsen være innstilt på at Landsorganisasjonen og forbundene må være med på å trekke opp linjene for den økonomiske politikken i samfunnet. På den annen side er ikke arbeiderbevegelsens stilling i samfunnet så rotfestet at en ikke også må ha fritt slag til å løse interessetvistene ut fra de synspunkter som ble fulgt før arbeiderbevegelsen fikk avgjørende innflytelse i samfunnet. Ved at fagbevegelsen selv

i sine vedtekter lager regler etter de retningslinjer som komitéen foreslår i punkt 1 i § 14, skulle det etter komitéens mening bli mulig å føre en lønnspolitikk som de fagorganiserte arbeidere til enhver tid vil være best tjent med.

Forbundenes uavhengighet og selvbestemmelsesrett synes kanskje å tale mot den bestemmelse som komitéen foreslår. Dypere sett er dette etter komitéens mening bare tilsynelatende. Hele organisasjonstanken bygger på solidaritet og på at mindretallet lojalt skal bøye av for flertallet. *Dette fører med seg at det enkelte forbund må innskrenke sin handlefrihet til fordel for de av fellesskapet opptrukne retningslinjer.* I virkeligheten er dette bare en videreføring av den tanke at de enkelte medlemmer i fagforeningen har plikt til å respektere de retningslinjer flertallet har trukket opp, og at den enkelte fagforening plikter å bøye av for de vedtak som den høyere enhet — forbundet — gjør.

Komitéen er derfor blitt stående ved å anbefale et forslag som i sine konsekvenser vil føre med seg en sentralisering av lønnspolitikken. Imidlertid er dette, som foran påvist, ikke noe annet enn en vedtektsfesting av praksis som allerede er sikker innen alle forbund tilsluttet Landsorganisasjonen.

Når det gjelder *plassoppsvingen* så kan forbundene etter komitéens forslag foreta den straks samtykke til å reise tariffkrav foreligger. Skal en imidlertid gå videre og også sette i verk arbeidsstansen fordi forhandling eller mekling ikke har ført fram, synes det etter komitéens mening rimelig at sekretariatet på nytt gis høve til å ta standpunkt til spørsmålet om å sette arbeidsstansen ut i livet. For det første kan det tenkes at sekretariatet vil søke å gjøre ennå et forsøk på å løse tvisten, og dernest kan det også tenkes at det ville være rimelig å høre hva de som er berørt av interesselvisten mener om iverksetting av arbeidsstansen. Det er disse tanker som har ført med seg at komitéen fremmer forslagene i punktene 3 og 4 i § 14.

Det vil alltid være meget viktig for fagbevegelsen at en får medlemmene til å møte opp ved avstemninger og i det hele til å delta aktivt i fagbevegelsens arbeid. Spørsmålet om en ved avstemninger om lønns- og arbeidsvilkårene skal søke å innarbeide regler som til en viss grad vil kunne føre med seg møteplikt, har komitéen drøftet meget nøye.

En har sett det slik at det vil kunne bidra til å øke aktiviteten hos medlemmene at de selv ved direkte avstemning får øve innflytelse på sine egne lønns- og arbeidsvilkår. Komitéen

foreslår derfor i § 15, punkt 1, at alle tarifforslag som regel skal sendes ut til avstemning blant de medlemmer interessetvisten gjelder. Noe annet er at Landsorganisasjonens besluttede organer til enhver tid må ha oversikten over tariffpolitikken i vårt land. Det er videre klart at representantskapet må ha rett og plikt til å trekke opp retningslinjene for den koordinerende lønnspolitikken. At kongressen vil ha en slik rett er selvsagt. Hovedregelen skal og må imidlertid være, slik som forslaget gir uttrykk for, at det er medlemmene som ved direkte avstemning øver innflytelse på om et tarifforslag er vedtatt eller forkastet.

Når det blir gjort må en også etter komitéens mening ha rett til å stille det krav til medlemmene at de møter opp. Noen direkte tvang kan selvsagt ikke komme på tale. Dette problem med å få medlemmene fram til avstemning, har gjentatte ganger vært drøftet innen fagbevegelsen. Hovedavtalens § 15, punkt V, har søkt indirekte å få medlemmene til å møte ved avstemningen over tarifforslag ved å bestemme at de som ikke møter mister retten til fortsatt stønad. Denne måte å søke å oppmuntre til frammøte på ved avstemningen over tarifforslagene, kan kanskje i noen mon være effektiv etter at arbeidsstans er inntrådt, *men den har neppe den samme virkning ved avstemningen over tarifforslag før arbeidsstansen er satt ut i livet.* Komitéen er blitt stående ved — i § 15 og punktene 2—4 — å foreslå en indirekte tvang som dog i sin helhet bygger på sunne demokratiske prinsipper. Det er etter komitéens mening så viktig at medlemmene møter opp ved avstemning over tarifforslag, at en må ha rett til å kreve at avstemningen skal gi et fullgyldig uttrykk for viljen hos de medlemmer interessetvisten gjelder om avstemningen skal være bindende.

Spørsmålet om arbeidsstans eller ikke, er et så alvorlig spørsmål for hver enkelt arbeidstaker og for den organisasjon de er medlem av at en skulle vente at de som er berørt av interessetvisten møter opp ved avstemning. Erfaringen viser imidlertid at det ikke alltid er tilfelle. Det er ut fra denne erfaring og etter en nøye gjennomdrøfting av problemene at komitéen fremmer forslagene i § 15, punktene 2—4.

Punkt 2 slår fast at flertallet av de interessetvisten gjelder alltid har avgjørende innflytelse på avstemningen. Har flertallet av de interessetvisten gjelder uttalt seg for eller mot et forslag som er satt fram, er avstemningen alltid bindende. Har ikke flertallet av de interessetvisten gjelder avgitt stemme for

vedtaking eller forkasting av et tarifforslag, er det ikke etter punkt 3 bindende uten i de tilfelle at $\frac{2}{3}$ av de interessetvisten gjelder, har deltatt. I slike tilfelle vil det som oftest være sterk meningskilnad, og det vil da etter komitéens mening ikke være riktig at ethvert flertall — uansett oppmøte, skal ha avgjørende innflytelse på avstemningsresultatet. En har derfor foreslått at her må en minst kreve at $\frac{2}{3}$ av de interessetvisten gjelder skal ha møtt og stemt om resultatet skal være bindende, og en foreslår derfor i punkt 4, at om ikke $\frac{2}{3}$ har tatt del i avstemningen, er avstemningen rådgivende, forutsatt at ikke over 50 pst. av de interessetvisten gjelder har uttalt seg enten for eller mot forslaget. I slike tilfelle har da sekretariatet — etter komitéens forslag, og etter at vedkommende forbundsstyre er hørt — adgang til å treffe endelig avgjerd i spørsmål om et tarifforslag skal vedtas eller forkastes.

Til støtte for det standpunkt som komitéen her foreslår, vil en nevne at forbundsledelsen i Sverige har veto i tariffspørsmål og at avstemningen bare er veiledende. En slik bestemmelse finner en ikke å ville foreslå innført hos oss, men en nevner den i samband med de spørsmål som her er oppe til drøfting, fordi det visstnok er en kjensgjerning at denne bestemmelse ikke møter noen som helst opinion innen svensk fagbevegelse.

De øvrige punkter i § 14 og 15, inneholder ikke noe annet enn det som nå finnes i de nå gjeldende vedtekter.

Klaus Kjelsrud: Som det framgår av premissene til lovkomitéens forslag så er det dette som har voldt størst hodebry og de største vanskeligheter. Lovkomitéen har bedt meg gi en nærmere orientering enn det som står i premissene. Nå er det imidlertid slik at det som foreslåes her, ikke avviker særlig fra det nåværende. Konflikter måtte også tidligere godkjennes av sekretariatet. I punkt 1 foreslåes: «Vil et forbund sette fram krav om ny tariffavtale eller si opp en tariffavtale, må aksjonen godkjennes av sekretariatet på forhånd. Melding til sekretariatet må til vanlig gis 1 måned før kravet blir satt fram eller tariffavtalen blir sagt opp.» Det er dem som mener at dette er å frata forbundene meget av deres selvbestemmelsesrett. Nå er det her som i § 1 og som Nordahl var inne på at Landsorganisasjonen skal samordne lønnstakernes faglige, økonomiske og sosiale interesser. Når en nå har vedtatt lovkomitéens forslag for det punkts vedkommende, så bør en etter komitéens oppfatning, som en konsekvens herav også vedta punkt 1 i § 14. En muliggjør derved den koordinering, som formålsparagrafen

går ut på. Om punkt 3 har det også vært atskillig diskusjon. Dette må sees sammen med punkt 4. Også om det punkt har det vært atskillig diskusjon, men lovkomiteén kom fram til at dette vil bli den naturlige utvikling. Når bruddet i forhandlingene er en kjensgjerning, er det naturlig at sekretariatet spørres om det neste skritt. Hvis sekretariatet mener at nye forhandlinger skal forsøkes, så er det også naturlig at sekretariatet overtar disse i samband med vedkommende forbund.

Knut Nakken: Jeg er enig i det prinsipielle i forslaget, at sekretariatet mer får høve til å bestemme retningen i den tariffpolitikk som skal føres. Jeg vil foreslå: I § 14 utgår punkt 2. Punkt 3 gis denne ordlyd: Fører ikke forhandling og mekling fram og forbundene vil foreta plassoppsiing, må sekretariatets godkjenning innhentes. I punkt 4 utgår «iverksetting av arbeidsstans og erstattes med ordet «plassoppsiing». Jeg vil også foreslå at § 15 blir satt inn under § 14.

P. Ødegård: I hovedsaken er jeg enig i innstillingen, men etter punkt 1 må en forstå det slik at det gjelder alle og uten hensyn til om det er småbedrifter. Vil det ikke bli svært tungvint og skaffe mye arbeid om en for små bedrifter skal søke om forhåndstillatelse? Hvis det er meningen at dette skal følges til 100 pst., så vil det bli tungvint. Jeg vil foreslå etter første komma settes: når det er over 50 arbeidere.

Øistein Marthinsen: Jeg kan ikke innse nødvendigheten av å innrapportere alle disse ting til Landsorganisasjonen. En annen ting er om en ved plassoppsigelse skal delta i det som blir understøttelse. En må ikke få en slik sentralisering. Det skulle heller ikke være nødvendig med den praksis vi har her i landet. Det er ingen som har satt ublue krav etter frigjøringa. *Samfunnsmessige hensyn*, hvem har tatt mer hensyn enn arbeiderklassen? Landsorganisasjonen skal vise forbundene den tillit en tidligere har hatt. Forbundene har aldri misbrukt den tillit. Jeg vil foreslå at bestemmelsen om å fremme krav utgår.

Klaus Kjelsrud: Nakkens forslag må bero på en misforståelse. Det skulle være klart for alle fagorganiserte at plassoppsigelse og iverksettelse derav er forskjellige ting. Punkt 1 har ingen begrensning når det gjelder små eller store bedrifter. Punktet er i overensstemmelse med den solidariske linje i alt vårt arbeid.

Konrad Nordahl: Det er vesentlig tekniske spørsmål. Når det gjelder tariffoppsigelse, mener vi det er riktig samtidig å avgjøre plassoppsigelse. Dette med små og store bedrifter skal

en være meget forsiktig med. Det er nettopp de små bedrifter, som kan skape vanskeligheter. Vi har en liten konflikt i Møre fylke, som bare gjelder noen få mann og hvor vi har måttet si opp transporten og sjømennene i fylket for å framtvinge en avgjørelse.

Votering: Ødegårds forslag (om 50 arbeidere osv.) ble forkastet mot 8 stemmer. — Øistein Marthinsens forslag ble forkastet mot 17 stemmer. — Nakkens forslag til § 14, punkt 2, ble forkastet mot 10 stemmer. — Likeledes ble Nakkens forslag til punkt 3 og 4 forkastet. — Innstillingen ble vedtatt mot 1 stemme.

§ 15. Avstemning over tarifforslag — arbeidsstans.

Lovkomitéen foreslo:

1. Tarifforslag skal som regel legges fram for de medlemmer interesselvisten gjelder.
Avstemningsresultatet skal gi et fullgyldig uttrykk for viljen hos medlemmene.
2. Har flertallet av de medlemmer som interesselvisten gjelder, stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt mot er det forkastet.
3. Blir ikke vilkåret i punkt 2 fylt, er avstemningen ikke bindende med mindre $\frac{2}{3}$ eller mer av de medlemmer interesselvisten gjelder, har deltatt i avstemningen.
4. Har mindre enn $\frac{2}{3}$ tatt del i avstemningen, og vilkåret etter punkt 2 ikke er fylt, er avstemningen rådgivende. Sekretariatet skal da etter at vedkommende forbundsstyre er hørt, ta endelig avgjørd.
5. Omfatter en tariffbevegelse flere forbund eller fag, og det foreligger et forslag som er tilrådd av sekretariatet og flertallet i de interesserte forbundsstyrene, kan sekretariatet gjøre vedtak om felles avstemning. For denne avstemning gjelder reglene i punktene 2—4.
6. Sekretariatet har i samråd med vedkommende forbund rett til å søke en arbeidsstans løst ved direkte forhandlinger med arbeidsgiverne eller å heve en arbeidsstans.
7. Sekretariatet skal ha rett til å foreta det som er nødvendig for å søke en arbeidsstans ført til best mulig avslutning ved f. eks. å gjøre vedtak om arbeidsstans i andre fag eller bransjer når sådan utviding ansees tjenlig. Før slik utviding

settes i verk, må vedkommende forbundsstyre gis høve til å uttale seg.

8. Blir ikke sekretariatet og vedkommende forbund samde om en godkjenning, utviding eller avslutning av en arbeidsstans, kan en av partene kreve saka brakt inn for representantskapet til avgjerd. Gjelder arbeidsstansen en enkelt gruppe eller forening, har denne høve til ved 1 representant å uttale seg i representantskapet.
9. Under arbeidsstanser som angår flere forbund, skal ikke noe forbund kunne ta endelig avgjerd med arbeidsgiverne uten sekretariatets godkjenning.
10. Under arbeidsstanser som er nevnt i punkt 9, må ikke meldinger til pressen sendes ut av noe forbund uten etter samråd med sekretariatet.

Motiveringen er inntatt under § 14.

Klaus Kjelsrud: Når vi kunne si at § 14 avstedkom stor diskusjon innen lovkomitéen, så ble det ikke mindre ved denne paragraf. Når komitéen foreslår dett, er det ut fra de praktiske erfaringer en har. Vi kan ikke la tilfeldighetene råde. Vi må ha sakene så langt det er mulig, få dem noenlunde trygt behandlet og slik at en vet hvor medlemmene står. I mitt forbund hadde vi en avstemning mellom 10 bedrifter, omfattende om lag 150 arbeidere. Det gjaldt mer generelle ting. Det var hele 7 bedrifter, hvor arbeiderne ikke ga noe svar. Det ble forkastet ved de 3 bedrifter, som hadde stemt. Vi måtte få saken utsatt og ny avstemning, og da ble forslaget vedtatt. Når det gjelder avstemning over et tarifforslag så har vi slike bestemmelser nå at et mindretall kan bestemme. Det kan ikke være tale om at mer enn $\frac{1}{3}$ av de medlemmer, som er interessert i et tariffoppgjør har *lovlig* forfall. Punkt 2 er abc. I punkt 4 heter det: «Har mindre enn $\frac{2}{3}$ tatt del i avstemningen, og vilkåret etter punkt 2 ikke er fylt, er avstemningen rådgivende. Sekretariatet skal da etter at vedkommende forbundsstyre er hørt, ta endelig avgjerd». Det er etter komitéens mening så viktig at medlemmene møter opp ved avstemningen over tarifforslag, at en må ha rett til å kreve at den skal gi et fullgyldig uttrykk for viljen hos medlemmene interessetvisten gjelder om avstemningen skal være bindende. Det er ikke mulig å få regler som dekker alle forhold en kan komme opp i. En må selvsagt ta fornuftige hensyn.

Kristoffer Windenæs: Jeg kan ikke være enig i en del av de ting som står i punkt 1, 3 og 4. En kan neppe regne med at

flere medlemmer vil møte fram etter dette forslag. De som møter opp må ha bestemmelsesretten og ikke hjemmesitterne. Det er en viktig sak og en bør ikke ta bestemmelsesretten fra medlemmene. Jeg vil foreslå at punktene 1, 2, 3 og 4 utgår, likeledes siste setning i punkt 5. Vi bør ikke gå lenger. Vi har også hovedavtalen, som er grei. Jeg foreslår:

Punktene 1, 2, 3 og 4 utgår av innstillingen. I punkt 5 utgår tallet 4 i siste linge. I stedet inntas følgende:

1. Tarifforslag skal legges fram for de medlemmer som interessetvisten gjelder.
2. Har flertallet av de frammøtte stemt for forslaget, er det vedtatt. Har flertallet stemt i mot, er forslaget forkastet. Punktene 5 blir 3 osv.

Dirigenten: Representant nr. 274, Haukeli, er syk og i stedet har Osvald Opran tatt sete i kongressen. — Valgkomitéen møter klokken 18.30.

Sverre Enger: Jeg vil driste meg til å forsøke å få et tillegg i § 15, punkt 4, siste linje, etter ordet «hørt», nemlig at det tilføyes: å kunne påby ny avstemning eller treffe den endelige avgjerd.

Hans Moen: Når lovkomitéen har foreslått $\frac{2}{3}$ av medlemmene, så bygger det på å stimulere medlemmene til å møte fram på medlemsmøtene. Det er riktig at det er dårlig, men en får ofte som forklaring høre, at de ikke har noe å si, fordi sakene bestemmes og blir avgjort i toppen. Vi har også en hel del som står som medlemmer fordi de ellers ikke ville ha noen arbeidsplass. Disse kjenner ikke de mest elementære forutsetninger for fagorganisasjonens arbeid. Det er disse som sitter hjemme. Det er ikke riktig at $\frac{1}{3}$ av medlemmene, som sitter hjemme skal bestemme. Det må være de aktive som bestemmer. Jeg vil anbefale Windenæs' forslag.

Sig. Evang: Det er en viktig sak vi her er inne på. Vi var også i komitéen inne på dette om å påby ny avstemning. Vi mener imidlertid at sekretariatet har full bemyndigelse til det med den formulering lovkomitéen har gitt forslaget. Det går for øvrig nettopp ut på å aktivisere medlemmene. Det bør ligge alvor bak så viktige vedtak. Punktene 1 og 3 gir uttrykk for det vi mener med et *fullgyldig* uttrykk for medlemmenes oppfatning. Medlemmene skal selv ta stilling til disse viktige saker og vite at det forplikter.

Strek ble satt.

Elias Volan: Så vidt jeg kan forstå så er det en lempning. Jeg er bange for at Arbeidsretten vil komme til det resultat at et fullgyldig uttrykk er at halvparten av medlemmene har stemt for eller imot et forslag. For å komme vekk fra de nåværende bestemmelser så sier en at minst $\frac{2}{3}$ av medlemmene må delta og av disse må halvparten bestemme. De aktive må bestemme, sa Hans Moen. Vi hadde Kirkenes-affæren, hvor 5—6 pst. av medlemmene bestemte, og det gikk 10 år før en fikk ordnet organisasjonsforholdene der igjen.

Klaus Kjelsrud: Når det tales om de aktives innsats, så er jeg den første til å innrømme det. I 1946 sendte vi ut et tarifforslag med Skogbrukets Arbeidsgiverforening til avstemning. En avdeling kom inn til forbundskontoret med resultatet og de hadde forkastet forslaget. Hvorfor har medlemmene stemt det ned? spurte vi. Hva er galt i forslaget? Vi har ikke lest det, svarte vedkommende fagforeningsformann, vi stemte det ned for sikkerhets skyld. (Stor munterhet.) — — ja, slik kan en jo ikke stemme og avgjøre viktige saker. De avstemningsregler vi hittil har hatt, har vært flytende.

Jens Berg: Hovedspørsmålet i § 15 er punkt 1. Jeg vil der referere våre premisser:

«En har sett det slik at det vil kunne bidra til å øke aktiviteten hos medlemmene at de selv ved direkte avstemning får øve innflytelse på sine egne lønns- og arbeidsvilkår. Komitéen foreslår derfor i § 15, punkt 1, at alle tarifforslag som regel skal sendes ut til avstemning blant de medlemmer interessetvisten gjelder. Noe annet er at Landsorganisasjonens besluttende organer til enhver tid må ha oversikten over tariffpolitikken i vårt land. Det er videre klart at representantskapet må ha rett og plikt til å trekke opp retningslinjene for den koordinerende lønnspolitikken. At kongressen vil ha en slik rett er selvsagt. Hovedregelen skal og må imidlertid være, slik som forslaget gir uttrykk for, at det er medlemmene som ved direkte avstemning øver innflytelse på om et tarifforslag er vedtatt eller forkastet.»

En har vært inne på spørsmålet om å påby ny avstemning. Vi har også vært inne på det, men fant det ikke riktig. Det vi legger i forslaget er å forsøke å aktivisere flertallet av arbeiderne, og ved siden derav det prinsipielle i punkt 1.

Votering: Windenæs' forslag ble forkastet mot 22 stemmer. — Engers forslag ble forkastet mot 35 stemmer. — Innstillingen ble så vedtatt mot 20 stemmer.

§ 16. Stønad under arbeidsstans.

Lovkomitéen foreslo:

1. Under arbeidsstans, som er godkjent i samhøve med §§ 14 og 15, har berettigede forbund rett til refusjon fra Landsorganisasjonen fra og med 8. streikedag for de av sine medlemmer som arbeidsstansen omfatter og som har betalt kontering og vært medlemmer av sitt forbund i inn- eller utland i minst 2 måneder før arbeidsstansen brøt ut. For nyutlærte, som går inn i forbundet sitt straks læretia er slutt, og ved arbeidsstanser hvor organisasjonsretten blir angrepet, kan refusjon utbetales straks medlemskapet er i orden.

For den første streikeuke betaler Landsorganisasjonen ingen refusjon.

2. Om en arbeidsstans i et fag, eller noen av de tiltak sekretariatet setter i verk i samhøve med §§ 14 og 15 fører med seg at også medlemmer i andre fag blir uten arbeid, har forbundet også krav på refusjon for disse medlemmer.
3. Når det blir arbeidsstans, skal vedkommende forbund straks sende inn til sekretariatet en fortegnelse over de som etter punkt 1 har krav på stønad i forbundet, og som Landsorganisasjonen har plikt til å yte delvis refusjon for.

Fortegnelsen skal inneholde navn, år og dato for innmelding m. v. Skjemaer til dette leverer Landsorganisasjonen ut.

Under større arbeidsstanser kan sekretariatet tillate sløyfing av spesifisert navneliste mot at riktig antall stønadsberettigede blir oppgitt.

Oppgavene skal sendes inn for hver uke så lenge arbeidsstansen varer.

4. Så lenge Landsorganisasjonen har midler til det, skal det betales stønad til forbundene som er berørt av arbeidsstansen med kr. 1.00 pr. dag for helt- og 50 øre for halvtbetalende berettigede medlemmer. Søn- og helligdager skal regnes med.

Kommer 25 pst. av et forbunds medlemmer i arbeidsstans samtidig, kan sekretariatet forhøye stønaden.

5. Etter at arbeidsstansen er slutt, skal bekreftet avskrift av streikeregnskapene sendes sekretariatet innen 8 uker fra avslutningen.
6. Landsorganisasjonen har ikke plikt til å yte refusjon om ikke kravet blir satt fram senest 4 måneder etter at arbeidsstansen er slutt.

Motivering:

Ad § 16.

Stønadsreglene er stort sett hentet fra de någjeldende vedtekter. Da ikke noen arbeidsstans vil være organisasjonsmessig lovlig, om en ikke går fram etter de retningslinjer som er foreslått, er det etter komitéens mening unødvendig å si at en ikke får Landsorganisasjonens økonomiske støtte om en ikke går fram på denne måte.

I punkt 4 har komitéen foreslått den forandring at istedet for den tidligere bestemmelse om at sekretariatet kan forhøye stønaden såfremt 40 pst. av et forbunds medlemmer berøres av en arbeidsstans samtidig, er prosentatsen satt ned til 25 pst. Dette har delvis sin årsak i at forbundenes medlemstall og tariffområde er blitt betraktelig økt fra den tid hvor bestemmelsen om 40 pst. kom med.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 17. Kontingent.

Landsorganisasjonen kan pålegge sine medlemmer ordinær og ekstraordinær kontingent.

1. Kongressen fastsetter den ordinære kontingent, og den skal så lenge vedtektene for så vidt ikke blir endret på den måte, som er fastsatt i vedtektene være kr. 0.30 pr. solgt heltbetalende kontingentmerke, og kr. 0.15 pr. solgt kontingentmerke i lavere klasser, likevel er fristempelmerker, selv om disse merkene blir betalt, unntatt.

De forbund som har månedskontingent, betaler henholdsvis kr. 1.25 og kr. 0.60 for hvert solgt kontingentmerke.

2. Som heltbetalende kontingentmerke regnes merke for høyest betalt kontingentklasse i forbundet, og som halvtbetalende kontingentmerke for de øvrige klasser med den begrensning for fristempelmerke som er nevnt foran.
3. Av kontingenten skal 10 øre for heltbetalende medlemmer og 5 øre for halvtbetalende medlemmer pr. måned regnes som tilskudd til Folkets Hus Fond.

Av kontingenten skal 10 øre for heltbetalende medlemmer og 5 øre for halvtbetalende pr. måned regnes som tilskudd til Det norske Arbeiderpartis presse, opplysnings- og skolevirksomhet.

Ved disse avsetninger finner en antall helt- og halvtbetalende medlemmer ved at det merkeantall for helt- og halvt-

- betalende som det i månedens løp er innbetalt kontingent for, blir fordelt på månedens antall uker.
4. Ordinær kontingent skal betales hver måned etterskuddsvis, senest den siste dag i den følgende måned.
 5. Ved innbetaling av kontingenten skal det legges ved en skjematisk oppgave over medlemstall ved månedens begynnelse og slutt og gjennomsnittlig medlemstall i hver klasse.
 6. For ordinær kontingent gjelder ingen fritaking. Ingen må stå til rest med kontingent unntatt i særlige tilfelle når sekretariatet etter søknad har gitt sitt samtykke til en bestemt tidsutsettelse.
 7. Forbund som uten sekretariatets samtykke står til rest med kontingent utover 14 dager fra forfallsdag, taper retten til mulig stønad av Landsorganisasjonen fra forfallsdag og inntil 3 måneder etter at gjelden er betalt.

Motivering:

Ad § 17.

Bestemmelsene om kontingentsatsene er ikke forandret i komitéens forslag.

Komitéen har funnet det riktig å presisere at en endring av kontingentsatsene er en vedtektsendring. Satsene kan derfor ikke endres uten at det er satt fram forslag om det til behandling på kongressen og spørsmålet er ført opp på den endelige dagsorden.

Den eneste vesentlige endring som komitéen her foreslår gjelder tilskuddet til Folkets Hus Fond, hvor komitéen foreslår en utvidelse av tilskuddet, slik at dette også blir beregnet for halvtbetalende medlemmer med 5 øre pr. måned. Tilskuddet til Folkets Hus Fond blir derfor det samme som ved beregningen av kontingenten til Det norske Arbeiderpartis presse, opplysnings- og skolevirksomhet.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund har i de nåværende vedtekter § 2, punkt 3, en særordning når det gjelder kontingentbetalingen til Landsorganisasjonen. Denne særregel er sløyfet i komitéens forslag. På den annen side er komitéen enstemmig av den oppfatning at de foreslåtte bestemmelser ikke uten videre kan bringes i anvendelse for Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Komitéen foreslår derfor at det overlates til sekretariatet å treffe særavtale med Norsk Skog- og Landarbeiderforbund om en rettferdig kontingentordning for forbun-

det, som må forutsette å føre med seg at de økonomiske plikter Norsk Skog- og Landarbeiderforbund får, tilsvare de plikter de øvrige forbund har når det gjelder kontingentinnbetalingen til Landsorganisasjonen.

Årsaken til at Norsk Skog- og Landarbeiderforbund ikke uten videre kan pålegges å betale kontingent til Landsorganisasjonen etter de satser som er foreslått i § 16, er bestemmelsen om at som heltbetalende reknes de som er i den høyeste kontingentklasse i forbundet, og halvtbetalende er de øvrige klasser i forbundet. Norsk Skog- og Landarbeiderforbund har 2 kontingentklasser. De som har vært sysselsatt i løpet av en måned i 6 dager eller mere, betaler den høyeste kontingent, mens de øvrige som har vært sysselsatt mindre enn 6 dager, etter forbundets lover er halvtbetalende. I mange andre forbund tilsluttet Landsorganisasjonen har en den regelen, at om en arbeidstaker i løpet av en uke ikke har vært sysselsatt i 3 dager eller mere, er han fritatt for kontingent. For slike arbeidstakere svarer derfor forbundene overhodet ikke kontingent til Landsorganisasjonen. Det er klart at om Norsk Skog- og Landarbeiderforbund skulle betale full kontingent til Landsorganisasjonen for alle arbeidstakere som er sysselsatt mere enn 6 dager i måneden, og halv kontingent for de som har mindre sysselsettelse pr. måned, ville det føre med seg at Norsk Skog- og Landarbeiderforbund kom til å betale mere i kontingent pr. medlem enn noen av de øvrige forbund tilsluttet Landsorganisasjonen.

Komitéen foreslår derfor at sekretariatet bemyndiges til å søke å finne fram til en særavtale med Norsk Skog- og Landarbeiderforbund inntil forbundet kan finne grunnlag for å innføre en annen kontingentordning for sine medlemmer enn den de nå nytter.

Innen komitéen har spørsmålet vært drøftet om å fastsette den del av Landsorganisasjonens kontingent som skal nyttes til samorganisasjonene. Da en imidlertid anser det fastslått at det til samorganisasjonenes drift kan nyttes et beløp som svarer til ca. 6 øre pr. helt- og 3 øre pr. halvtbetalende kontingentmerke, har en ikke funnet grunn til å innta noen bestemmelse om det i Landsorganisasjonens vedtekter.

Jens Berg: Vi har her et serskilt forslag, som også bør settes under avstemning. Selve lovparagrafen er den samme som hittil; men i de nåværende lover har vi en særbestemmelse for Skog- og Landsarbeiderforbundet og jeg henviser her til lov-

komitéens premisser: Lovkomitéen foreslår: «Komitéen foreslår derfor at sekretariatet bemyndiges til å søke å finne fram til en særavtale med Norsk Skog- og Landarbeiderforbund inntil forbundet kan finne grunnlag for å innføre en annen kontingentordning for sine medlemmer enn den de nå nytter.»

Sekretariatet innstilte:

Sekretariatet innstiller at lovkomitéens pkt. 2 i § 17, Kontingent, får følgende ordlyd:

Som heltbetalende kontingentmerker reknes i alminnelighet merke for høyest betalt kontingentklasse i forbundet, og som halvtbetalende kontingentmerke de øvrige klasser med foran nevnte begrensning for fristempelmerke.

I de tilfeller denne ordning virker urimelig i forhold til kontingentklassene i andre forbund, kan sekretariatet treffe avgjørelse om at lavere kontingentklasser også skal reknes som heltbetalende.

Sig. Evang: På side 23 står det:

«Innen komitéen har spørsmålet vært drøftet om å fastsette den del av Landsorganisasjonens kontingent som skal nyttes til samorganisasjonene. Da en imidlertid anser det fastslått at det til samorganisasjonenes drift kan nyttes et beløp som svarer til ca. 6 øre pr. helt- og 3 øre pr. halvtbetalende kontingentmerke, har en ikke funnet grunn til å innta noen bestemmelse om det i Landsorganisasjonens vedtekter.» Komitéen legger brett på at det må være forutsetningen.

Votering: Innstillingen fra Lovkomitéen ble vedtatt med tillegget (det kusiverte) om Skog- og Landarbeiderforbundet.

Sekretariatets dissens bortfalt, da den ikke ble opptatt.

§ 18.

Ekstrakontingent.

Lovkomitéen foreslo:

1. Representantskapet kan når forholdene gjør det nødvendig, pålegge medlemmene ekstrakontingent.
2. Sekretariatet kan også foreta utlikning av ekstrakontingent når truende uro på arbeidsmarkedet gjør det ønskelig å styrke organisasjonens kampberedskap, eller når Landsorganisasjonens kasse ikke strekker til for å dekke de økonomiske plikter den har ved de arbeidsstanser den har godkjent.

3. Forbundene skal innbetale den utliknede ekstrakontingent til de tider som henholdsvis representantskapet eller sekretariatet fastsetter. Forbundene kan selv gjøre vedtak om ekstrakontingent helt eller delvis skal utliknes på medlemmene.
4. Sekretariatet har rett til å kontrollere forbundenes oppgave over medlemstall, og kan forlange bekreftet avskrift av rekneskaper, oppsatt på en slik måte at medlemstall og kontingentfritaking framgår av det.
5. Forbund som uten sekretariatets samtykke står til rest med ekstraordinær kontingent utover 14 dager fra forfallsdag, taper rett til mulig understøttelse av Landsorganisasjonen fra forfallsdag og inntil 3 måneder etter at gjelden er betalt.

Motivering:

Ad § 18.

Etter de nåværende vedtekter kan representantskapet etter § 3 innkreve ekstrakontingent under ekstraordinære forhold, dvs. de har under ekstraordinære forhold rett til å forandre den ordinære kontingent. Videre har sekretariatet rett til å utlikne ekstrakontingent, såfremt den ordinære kontingent ikke strekker til å dekke Landsorganisasjonens plikter i anledning av godkjente streiker og lockouter. Denne måten å utlikne ekstrakontingent på er etter komitéens mening lite tilfredsstillende. Komitéen har derfor foreslått at ekstrakontingent kan pålegges medlemmene av kongressen. Kongressen bør kunne pålegge ekstrakontingent uten noen i vedtektene bestemt begrensning. For representantskapets vedkommende foreslår komitéen at ekstrakontingent kan utliknes av dette når forholdene gjør det nødvendig. Sekretariatet foreslås gitt adgang til å utlikne ekstrakontingent når truende uro på arbeidsmarkedet gjør det ønskelig å styrke organisasjonens kamperedskap, eller økonomiske plikter den har ved de konflikter den har godkjent. Komitéen antar at det vil være ønskelig å gi sekretariatet en noe større rett til å utlikne ekstrakontingent enn det har nå. I det hele mener komitéen at det i alminnelighet er uheldig å gå til utskrivning av ekstrakontingent *etter* at det er brakt på det rene at Landsorganisasjonens kasse er utilstrekkelig til å dekke de økonomiske plikter den har påtatt seg overfor de som er ute i arbeidskonflikt. Skal en få noen bredde i innbetalingen av ekstrakontingent til styrking av kampered-

skapen, bør ekstrakontingenten etter komitéens mening utliknes før de store konflikter er blitt en realitet. Det er dette som for komitéen har vært avgjørende når den foreslår at sekretariatet får en større adgang enn tidligere til å utlikne ekstrakontingent.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 19.

Overflytting av medlemskap i forbundene.

Lovkomitéen foreslo:

1. Forbundene har plikt på seg til å motta medlemmer fra et annet forbund, når medlemmene har sin medlemsbok i orden i sitt gamle forbund, og er utmeldt av det.
2. Vilkåret for slik overføring er at medlemmet har fått sysselsettelse i et yrke som ligger innenfor forbundets virkeområde.
3. Overføring skal finne sted innen 2 måneder reknet fra det tidspunkt medlemmene har fått sysselsettelse i vedkommende yrke. I slike tilfeller får medlemmet straks rettigheter i det nye forbund. Innskrivningspenger skal ikke betales, og medlemsbok skal utleveres gratis.

Motivering:

Ad § 19.

Reglene om overflytting av medlemskap i fagbevegelsen som foreslåes av komitéen er i det vesentlige de samme som de som finnes i de nåværende vedtekter. Om dette viser en til de nåværende vedtekters § 2, punkt 5.

Sekretariatets medlem Chr. Henriksen, foreslo at lovkomitéens forslag til pkt. 3 i § 19 — overføring av medlemmer i forbundene — skal finne sted fra det tidspunkt medlemmene har fått sysselsettelse i vedkommende yrke.

Chr. Henriksen: Jeg har som en ser av dagsorden vært nødt til å ta en dissens her i sekretariatet. Dette med 2 måneder har vi ikke hatt tidligere. Det var Arbeidsmannsforbundet, som hadde mest av dette etter forrige verdenskrig. Nå har vi ikke noe nødsarbeide utover i landet og de som går over på annen arbeidsplass må gå over til det forbund, som har overenskomstforholdet. En mister ikke noen rettigheter ved det. Jeg vil henstille at en går inn for min redaksjon av paragrafen. Det er in-

gen andre forbund enn Arbeidsmandsforbundet som har disse vanskeligheter.

Lars Næss: Jeg vil understreke det Henriksen sa. Vi ute på anleggene har et stort arbeid nettopp når det gjelder dette. Og meget bråk av den grunn. Når en går over i anleggsvirksomhet, så må en også overføre sitt medlemskap til Arbeidsmandsforbundet.

Konrad Nordahl: Jeg må beklage at jeg er uenig med min gode venn Henriksen. Det Henriksen vil ha vekk her, gjelder ikke bare Arbeidsmandsforbundet. Det gjelder praktisk talt alle forbund. Men Arbeidsmandsforbundet er kanskje det som er mest utsatt for dette. Men vi har mange tilfeller hvor en har en jobb i en ny industri eller i et fag på 14 dager a 1 måned. Derfor mener vi at en må ha denne klausul om 2 måneder. Det bør stå som en generell regel.

Møtet hevet.

FORMIDDAGSMØTET TIRSDAG 24. MAI

Dirigenter: *John Sundsfjord — T. Henriksen.*

Møtet ble åpnet med: Seiren følger våre faner.

Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte ble referert og vedtatt med en mindre rettelse.

Lucie Andresen: Landsorganisasjonens Kvinnenemnd har fått stand en basar og vi vil henstille til representantene om å støtte et godt formål ved å ta lodder.

Dirigenten: M. Heggstad har forfall i dag og i hans sted har varamannen, Karl Andersen tatt sete.

Lovbehandlingen fortsetter.

Fortsatt behandling av § 19.

Sig. Danielsen: Jeg hadde ventet at Nordahl også hadde redegjort for *hvorfor* en ikke overfører sitt medlemskap. Vi har når det gjelder Kommuneforbundet og vaktmestrene vanskeligheter med å få de til å overføre sitt medlemskap, idet de da taper rettigheter. Og slik vil det derfor fortsette.

Jens Berg: Vi hadde opprindelig strøket den nåværende bestemmelse, men etter henstilling fra administrasjonen, framsette vi dette forslag. Vi anså at 2 måneder måtte være tilstrekkelig for å bestemme seg for å gå over til det eventuelt nye forbund.

Einar Johnsen: I punkt 3 i § 19 står det: «Overføring skal finne sted innen 2 måneder rechnet fra det tidspunkt medlemmene har fått sysselsettelse i vedkommende yrke. I slike tilfeller får medlemmet straks rettigheter i det nye forbund. Innskrivningspenger skal ikke betales, og medlemsbok skal utleveres gratis.» Det siste punktet der skaper irritasjon. Vi har i Haugesund et vedtak som sier at etter 3 måneder så skal en la sitt medlemsskap overføre. Men selv det er ofte vanskelig å få til. Det er særlig med sjøfolkene og maskinistene vi har vanskeligheter. Jeg vil foreslå: Medlemmer med 25 års medlemsskap er unntatt fra denne bestemmelse.

Strek ble satt.

Hans Moen: Her i byen har vi vært meget tolerante i denne sak, serlig når det gjelder Arbeidsmandsforbundet og Skog- og Landarbeiderforbundet. Vi har sagt at de fikk stå i det forbund hvor de alltid har hørt hjemme. Vi har forøvrig måtte ta hensyn bl. a. til æresmedlemmer. 2 måneder må vi ha.

Leif Engen: Jeg må støtte Chr. Henriksens forslag. Av 300 arbeidere hadde vi 150 organiserte. Da vi gikk på de øvrige arbeidere ble det svart at de var organisert i andre forbund. Men det viste seg at de ikke var organisert i det heletatt. Vi må derfor ha klare bestemmelser.

Malfred Bergseth: Det er meget lenge siden at Bygningsarbeiderforbundet stilte forslag i den retning som Henriksen nå er inne på. Men vi så ikke at vi den gang fikk noen støtte fra Arbeidsmandsforbundet. Vi måtte derfor utbygge vårt apparat slik at vi selv fikk kontrollen over dette. Henriksen har vist meg en skrivelse fra Kaggerfos, hvor forskallingsnekkere og andre bygningsarbeidere ikke vil ta arbeid fordi de ikke vil gå ut fra sitt nåværende forbund og inn i Arbeidsmannsforbundet. Det er et opplysningsarbeide som her må til. I likhet med det kartell vi har med Murerforbundet bør vi kunne opprette et lignende kartell mellom oss og Arbeidsmandsforbundet, som kan behandle slike saker.

Chr. Henriksen: Det har aldri stått i lovene dette. Det er nå vi får spektakel. Et anlegg er også et arbeidssted, det er tidsbestemt og kan dreie seg om 2—3 år. For over 1 år siden gjaldt det noen overføringer av bygningsarbeidere ved Kaggerfoss kraftanlegg. Forbundet bår da om at kassereren i Bygningsarbeiderforbundets avdeling måtte få bli igjen og det tillot vi. Resultatet er at vi ikke har fått noen av disse bygningsarbeidere

til Arbeidsmandsforbundet. Vi har fra overingeniøren fått et brev, som jeg vil refererere:

«Vi vil henlede Deres oppmerksomhet på følgende forhold:

På grunn av det raset som fant sted i vår tilløpstunnel 17. mars i år, er det blitt behov for flere forskallingssnekkere ved anlegget. Vi har søkt å få ansatt snekkere som er bosittende i Modum, og har brakt i erfaring at det er flere som ønsker å ta arbeid hos oss, men de vegrer seg for å forlate sitt tidligere forbund (Norsk Bygningsarbeiderforbund), da de mener at de derved mister opparbeidede rettigheter og vil få vanskeligheter med å komme tilbake igjen.

Vi har forelagt dette for formannen i den stedlige avdelingen av Norsk Arbeidsmandsforbund, herr Leiv Engen, som uttrykkelig gjør oppmerksom på at alle arbeidere ved Kaggefoss Kraftanlegg må være medlemmer av Deres forbund, og mener at nå er det ordnet slik mellom de enkelte forbund at man uten vanskelighet kan gå fra det ene til det annet uten å miste rettigheter. Formannen i Bygningsarbeiderforbundet i Modum sier at dette er riktig teoretisk, men praktiseres ikke, og at neppe noe medlem av hans avdeling vil gå over til tross for at både han selv og flere andre gjerne vil ta arbeid hos oss.

Da vi gjerne vil utføre de ganske omfattende forskallingsarbeidene i tunnelene selv, vil De forstå at vi nå er kommet i en meget vanskelig situasjon, og vi ber herved om Deres assistanse for å bringe orden i forholdene, da vi er klar over at vi bør benytte medlemmer av Deres forbund for arbeider vi driver i egen regi.

Vi håper at De kan ordne saken med Norsk Bygningsarbeiderforbund på den måten at det sistnevnte forbund henstiller til sine medlemmer i Modum-avdelingen å ta arbeid ved Kaggefoss Kraftanlegg og at en overgang til Norsk Arbeidsmandsforbunds herværende avdeling ikke betyr tap av rettigheter på noen måte.»

Disse vil ikke komme inn på kraftanlegget før de går inn i Arbeidsmandsforbundet.

Jens Dahl: Når det gjelder overføring av medlemmer så har vi for vårt vedkommende mange ferieavløsere og ofte skifter disse også fra år til år. Disse inntas gjerne fra mai til ut i september. Vi har f. eks. en begravelleskasse hvor en får rettigheter etter 1 år. Det er en ekstrakasse som medlemmene betaler til og det er ikke naturlig at overførte medlemmer fra et annet forbund straks skal ha rettighet i denne. Spørsmålet

er om det ikke går an å ordne disse saker mellom de forbund det kan gjelde. Jeg tror en lett vil kunne ordne det mellom de interesserte forbund.

Einar Johnsen: Vi har ofte slike overføringer, hvor arbeidere går fra et forbund til et annet. Det har stor betydning for oss at vi får våre gamle medlemmer tilbake, når de er ferdig med hvalfangsten. Vi hadde i sin tid en konferanse i Landsorganisasjonen om disse arbeidere. Jeg vil anbefale at en stemmer for å sløyfe de 2 måneder.

Torbjørn Henriksen: Dette har fått en for bred plass. Vi er da en fagorganisasjon Vi er ikke frimurere. Om en arbeider drar noen måneder på hvalfangst så må han da ha lov til å bli stående i sitt gamle forbund. Det har vi da råd til. Denne bestemmelse har vi da i lovene før. En kan bare se på § 2, punkt 5 hvor det heter:

«Medlemmer som arbeider innenfor de tilsluttede forbunds områder, og som overføres fra ett forbund til et annet — overføring skal finne sted innen to måneder — får straks ved overføring fulle rettigheter etter følgende regler:

- a) Medlemmer som overføres fra ett forbund til et annet, må for å bli overført ha sin medlemsbok i orden og være utmeldt. Ved sådan overføring betales ikke innskrivningspenger og medlemsbok utleveres gratis.
- b) Medlemmer som i henhold til disse bestemmelser overføres, er straks fullt berettiget i de kasser i sitt nye forbund som tilsvare dem, som var opprettet i det forbund vedkommende er overført fra. I sådanne kasser beregnes rettighetene fra den tid vedkommende sist er inntrådt i et forbund tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. For så vidt det forbund vedkommende overføres til har andre kasser, må rettigheter i disse opparbeides etter vedkommende kassers lover.»

Vi har altså bestemmelser, Henriksen! Du får be dem holde lovene. Fagorganisasjonen må være så romslig at vi vedtar disse 2 måneder. Hvis en forening har spesielle kasser, som begravelseskasse, reisekasse ets., så må en som kommer fra et annet forbund selvsagt opparbeide seg rettigheter i disse kasser på vanlig måte, som de øvrige medlemmer i avdelingen.

Votering: Lovkomiteens innstilling til punktene 1 og 2 ble enstemmig vedtatt. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til punkt 3 og Henriksens dissens, ble komiteens inn-

stilling vedtatt mot 23 stemmer, som ble avgitt for Henriksens forslag. — Einar Johnsens forslag ble forkastet mot 26 stemmer.

§ 20.

De faglige samorganisasjoner.

Lovkomiteen foreslo:

1. De faglige samorganisasjoner som er hjelpeorgan for Landsorganisasjonen, skal organiseres etter de vedtekter som gjelder til enhver tid.
2. Personalet ved jernbanen og ved jernbanens anlegg skal slutte seg til den samorganisasjon hvor fagforeningen har sitt sete.

Motivering:

Ad § 20.

Som følge av at komitéen tidligere har lagt fram forslag til vedtekter for de faglige samorganisasjoner, er det etter komitéens mening unødvendig å ta inn utførlige bestemmelser om samorganisasjonene i Landsorganisasjonens vedtekter.

På kongressen i 1946 forelå det forslag fra Norsk Jernbaneforbund om at siste avsnitt i § 4, punkt 4, skulle forandres slik at medlemmene i de engere foreninger skal innordnes i samorganisasjonen på det sted de er bosatt, slik at de enkelte medlemmer får sin representasjonsrett på dette sted. Dette forslag ble av kongressen oversendt lovkomitéen. Komitéen finner ikke å kunne tiltre dette forslag og opprettholder derfor bestemmelsen i de någjeldende vedtekter, med den redaksjonelle endring at jernbanens personale skal slutte seg til den samorganisasjon hvor fagforeningen har sitt sete. Det lar seg etter komitéens mening ikke gjøre å gjennomføre en annen ordning av dette spørsmål enn den som de nåværende vedtekter fastsetter. Vil imidlertid jernbanens personale sikre seg representasjonsrett i samorganisasjonene, får de etter komitéens mening omorganisere sine foreninger etter fylkesgrensene. Etter komitéens mening skulle ikke det by på større vansker, og det er selvsagt at de nåværende distriktsforeninger likevel, om det finnes praktisk, kan opprettholdes. Det vil ikke etter komitéens mening la seg gjøre å la jernbanens personale få representasjonsrett i samtlige samorganisasjoner uten at de danner fylkesforeninger.

Egil Halvorsen: I punkt 2 heter det: «Personalet ved jernbanen og ved anlegg skal slutte seg til den samorganisasjon hvor fagforeningen har sitt sete.» Et distrikt innen jernbanen omfatter store distrikter. Vi har medlemmer i en rekke samorganisasjoner, men på grunn av at foreningen har sitt navn fra distriktet, så har vi bare rett til å være representert i Buskerud samorganisasjon. Hundreder av våre medlemmer får på denne måte ikke bli med i arbeidet i samorganisasjonen. Jeg vil foreslå følgende endring til punkt 2: «Medlemmene i de engere foreninger ved jernbanen og ved jernbanens anlegg skal slutte seg til samorganisasjonen på det sted de er bosatt, således at de enkelte medlemmer får sin representasjonsrett på dette sted.»

Lars Næss: Den ordning som nå praktiseres ved valg til samorganisasjonen er uberettiget. Vi får ikke valgt de som vi ønsker som representant. Jeg vil oppta forslag 117 fra Rognan Jernbanearbeiderforening, sålydende:

«Valg av representanter og varamenn til samorganisasjonens representantskap foregår distriktvis. Representanter og varamenn kan således bare velges av det distrikt disse tilhører.»

Vi har gitt følgende motivering: Den nå gjeldende ordning med hele samorganisasjonens virkeområde som et valgdistrikt er uheldig og uriktig da medlemmene og foreningene i det distrikt representanten tilhører har liten eller nesten ingen innflytelse på valget av sin representant, da de andre distrikter som har mindre kjennskap til de foreslåtte representanter utenom sitt distrikt likevel er i flertall. På denne måte får de enkelte distrikter ikke de representanter som flertallet i distriktet ønsker.

Elias Volan: Det forslag Næss har fremsatt gjelder en annen sak. Det hører under dagsordens punkt 8. Når det gjelder punkt 2 i § 20 må jeg erlig tilstå at dette har gått meg forbi ved behandlingen. Jeg tror det heldigste vil være å ta det ut av lovene og la det stå som et kongressvedtak. Spørsmålet om hvor jernbanens folk, jernbane- og anleggsarbeiderne skal stå i samorganisasjonen har ikke den samme betydning som tidligere. Det er jo forbundene og Landsorganisasjonen som betaler kontingenten til samorganisasjonene. Jeg vil høre med lovkomiteen om en ikke kan ta dette punkt ut. Vil den ikke det, så vil jeg foreslå:

Lovkomiteens forslag pkt. 2 § 20 går ut av vedtektene og vedtas som vanlig kongressbeslutning. Forutsetningen må da være at Landsorganisasjonens representantskap har fullmakt til i samarbeide med samorganisasjonene og de interesserte forbund å søke vedtatt en ordning som er tilfredsstillende for den samlede organisasjon.»

Jens Berg: Det forekommer ialfall meg, at vi ikke kan ta dette ut. Vi har siden vi fikk samorganisasjonene hatt bestemmelser om dette. Det annet forslag, fra Halvorsen, er en gjenganger. Jeg kan ikke slutte meg til det Volan sa.

Ole Andersen Kiste: Det er et gammelt krav dette, serlig fra medlemmene i Jernbaneforbundet. Saken har vært oppe på mange kongresser og representantskapsmøter. Det er ikke nok at disse medlemmer får adgang til de faglige utvalg. De må også få adgang til de fylkesvise samorganisasjoner. Blir Halvorsens forslag nedstemt, så dekker Volans forslag det vi bør komme fram til.

Sig. Evang: Det må være en misforståelse her mellom Berg og Volan. Jeg vil henstille om at § 20 utsettes til lovkomiteen har behandlet det på ny.

Votering: Sig. Evangs utsettelsesforslag ble vedtatt.

§ 21.

Medlemmens plikter overfor Landsorganisasjonen.

Lovkomiteen foreslo:

Forbundenes vedtekter må ikke inneholde noe som strider mot Landsorganisasjonens vedtekter, formål og lovlige vedtak.

Motivering:

Ad § 21.

Det er i og for seg ganske klart at i og med medlemskapet plikter forbundene å endre sine vedtekter slik at det ikke blir motstrid mellom disse og Landsorganisasjonens vedtekter. Dette er også presisert av komitéen under motivene til vedtektenes § 2, men den har likevel funnet grunn til også å ta inn en særskilt vedtektsbestemmelse om det, likesom komitéen har funnet grunn til å presisere at medlemskap i Landsorganisasjonen fører med seg plikt til å respektere de av Landsorganisasjonens organer gjorte vedtak. At medlemmene har en slik plikt er på det rene. Komitéen har likevel funnet grunn til

å vedtektsfeste denne bestemmelse for utelukke enhver tvil på dette punkt.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 22.

Kampfond.

Lovkomitéen foreslo:

1. Hvert medlem i Landsorganisasjonen må opparbeide et kampfond som tilsvarer minst kr. 100.00 pr. forbundsmedlem.
2. Kampfondets midler skal anbringes slik at de hurtig kan nyttes til stønad når situasjonen krever det.

Motivering:

Ad § 22.

Etter de nå gjeldende vedtekters § 2, punkt 4, skal de tilsluttede forbund ha en fast løpende kontingent som utgjør minst kr. 20.00 pr. medlem for heltbetalende og kr. 10.00 pr. medlem for halvtbetalende pr. år. Denne kontingent skal etter vedtektene nyttes til et streikefond. Noen slik avsetning er, så vidt komitéen kjenner til, ikke blitt gjort av noe forbund.

De krav som stilles i de gamle vedtekter om en så vidt stor årlig innbetaling til streikefondet, vil det formentlig aldri lykkes for forbundene å gjennomføre. Komitéen har imidlertid ansett det for viktig at det i alle forbund hvert år blir foretatt en rimelig avsetning til et kampfond, og en har også ønsket å slå fast at dette kampfond bør anbringes slik at det kan nyttes hurtig om situasjonen skulle kreve det.

Det kan naturligvis diskuteres om det av komitéen foreslåtte streikefond er tilstrekkelig. Komitéen er i tvil om det, men en har likevel ikke funnet grunn til å foreslå et høyere beløp. Forbundene kan selvsagt, om de måtte ønske det, og situasjonen skulle gjøre det mulig, høyne dette beløp så langt som de anser mulig.

Komitéen har ikke funnet å ville foreslå at Landsorganisasjonen foretar noen bestemt avsetning til det samme formål. Det bør imidlertid etter komitéens mening overveies om en ikke også i Landsorganisasjonen bør foreta bestemte avsetninger hvert år til dette formål.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 23.

Suspensjon av tillitsmenn og funksjonærer.

Lovkomitéen foreslo:

1. Tillitsmennene kan suspenderes av sekretariatet. Suspensjonen kan skje med bibehold eller tap av den suspendertes lønn.

Suspensjonen må legges fram til første representantskap til foreløpig godkjenning og for kongressen til endelig avgjerd.

Den suspenderte har i slike tilfeller, om han ønsker det, talerett i representantskapet og på kongressen.

2. Funksjonærer kan oppsies av sekretariatet med de frister som er avtalt i tilsetningsvilkårene. De kan avskjediges av sekretariatet om det mener å ha rettslig grunnlag for det.

I de tilfeller tilsetningsmyndigheten tilligger representantskapet, skal sekretariatet alltid innberette saka dit med redegjøring om grunnen til at oppsiingen, eventuelt avskjedigelsen, har funnet sted.

Ved oppsiing, eventuelt avskjed av funksjonærer ved revisjonskontoret, skal revisjonsutvalget alltid høres før vedtak blir gjort av sekretariatet.

3. I tilfelle suspensjon eller avskjed har sekretariatet alltid fullmakt til å treffe en midlertidig ordning med tilsetting av ny tillitsmann eller funksjonær inntil saka er blitt behandlet av de rette instanser.

Ad § 23.

Motivering:

Regler om suspensjon av tillitsmenn og avskjed av funksjonærer har en ikke tidligere hatt. Komitéen mener det er nødvendig å få regler om det.

Forslaget skulle etter komitéens mening gi løsning på alle spørsmål som kan tenkes å oppstå i samband med tillitsmenn og funksjonærer som ikke utfører sine plikter eller som setter seg utover de av organisasjonen gjorte vedtak.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

§ 24.

Avgjerd av tvister.

Lovkomitéen foreslo:

Tolking av disse vedtekter og tvister om hvordan de skal forstås kan ikke prøves ved de sivile domstoler. De blir

avgjort av sekretariatet med rett til appell til førstkommande representantskapsmøte eller kongress. På samme måte skal organisasjonsmessige tvistesporsmål avgjøres som ikke direkte er løst i vedtektene.

Motivering:

Ad § 24.

Tolkingstvistene har alltid vært avgjort av sekretariatet med rett for partene til å bringe tvisten inn for representantskapet og/eller kongressen. Slike tolkingstvister bør etter komitéens mening ikke prøves for de alminnelige domstoler. Det samme bør gjelde tvister av organisasjonsmessig art, hva enten det finnes positive bestemmelser om det i vedtektene eller ikke. På den annen side vil det være meningsløst å innta bestemmelser om at ingen av de organisasjonsmessig fattede vedtak kan prøves for domstolene, da en slik bestemmelse ville være i strid med gjeldende rett hos oss. Om f. eks. en funksjonær blir avskjediget og funksjonæren mener at avskjeden er i strid med Arbeidervernlovens bestemmelser, så vil det selvsagt, uansett hva det står i Landsorganisasjonens vedtekter, være adgang til for vedkommende å prøve lovligheten av dette vedtak ved domstolene. Komitéen har derfor ikke funnet grunn til å foreslå bestemmelser som avskjærer adgangen til prøving av tvistesporsmål for de sivile domstoler i større utstrekning enn norsk rett gir adgang til.

Voting: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Beregningen av helt- og halvtbetalende kontingentmerker.

P. Mentsen: Før en går videre i lovene vil jeg be representantene om å slå opp på side 54 hvor det står:

«Som heltbetalende kontingentmerke reknes i alminnelighet merke for høyest betalt kontingentklasse i forbundet, og som halvtbetalende kontingentmerke de øvrige klasser med foran nevnte begrensning for fristempelmerke.

I de tilfeller denne ordning virker urimelig i forhold til kontingentklassene i andre forbund, kan sekretariatet treffe avgjørelse om at lavere kontingentklasser også skal reknes som heltbetalende.»

På sekretariatets vegne må jeg be om at dette blir opptatt til voting. Videre vil jeg meddele at i tilslutning til vedtektene vil sekretariatet legge fram nærmere retningslinjer for valg

av representanter til kongressen. Videre vil sekretariatet også legge fram uttalelse i samsvar med vedtaket av kongressen i 1925 gjeldende samorganisasjoner, seller og grupper.

Votering: Sekretariatets innstilling, opptatt av Mentsen, ble enstemmig vedtatt.

§ 25.

Lovkomitéen foreslo:

Disse vedtekter tar til å gjelde fra

Fra samme tid oppheves loven av 1. juli 1946.

Torbjørn Henriksen: Fra sekretariatets side er det foreslått at disse vedtekter trer i kraft fra 1. juni 1949.

Øistein Marthinsen foreslo 1. januar 1950.

Votering: Sekretariatets innstilling ble vedtatt mot 27 stemmer, som ble avgitt for Marthinsens forslag.

Punkt 4 b: Normalvedtekter for forbundene og avdelingene.

Innstilling fra «lovkomitéen».

Lovkomitéen har i henhold til det gitte oppdrag drøftet spørsmålet om å legge fram utkast til *normalvedtekter* for de tilsluttede forbund og avdelinger, på grunnlag av framlegget til nye vedtekter for Landsorganisasjonen, idet de tilsluttede organisasjoners vedtekter nødvendigvis må stå i samsvar med hverandre.

Framlegget til vedtekter for Landsorganisasjonen er imidlertid, både når det gjelder *systematikken* så vel som de *formelle* og *reelle* bestemmelser, så vidt avvikende fra de tidligere «lover» at det formentlig vil være riktig at kongressen først tar standpunkt til disse.

Komitéen vil under henvisning hertil foreslå:

1. Sekretariatet får i oppdrag å la utarbeide forslag til normalvedtekter for de tilsluttede forbund og avdelinger. Det forutsettes at forslaget kan bli ferdig utarbeidet innen 1. oktober 1949.
2. Forslaget hendes forbundene til uttalelse og forelegges representantskapet til godkjennelse.

Oslo, 28. desember 1948.

Jens Berg.

Håkon Thesen. S. Evang. Odd Humblen. Klaus Kjelsrud.

Gustav Sjaastad.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet slutter seg til lovkomitéens innstilling.

Kr. Windenæs: Når det gjelder denne sak, har jeg sett nærmere på dette med normalvedtekter. Det er en ting som må komme klarere fram i punkt 2. En får det inntrykk av innstillingen at saken først skal utsendes til forbundene og så behandles av representantskapet. Det må også behandles av avdelingene. Jeg vil foreslå:

Lovkomitéens forslag punkt 1 bibeholdes. Punkt 2 utgår og i stedet inntas: 2. Forslag til normalvedtekter for forbund og avdelingene sendes de respektive forbund og avdelinger til uttalelse. Det endelige vedtak foretas på det enkelte forbunds landsmøte.

I og med de vedtekter en nå har vedtatt for Landsorganisasjonen så har den en garanti i § 21 der det heter: Forbundenes vedtekter må ikke inneholde noe som strider mot Landsorganisasjonens vedtekter, formål og lovlige vedtak.

Torbjørn Henriksen: Det er opplagt at hvert enkelt forbund må behandle det på sine landsmøter.

Olaf Skramstad: Det står ikke noe om det noen steder. Men det kan meget godt være at det er lovkomitéens oppfatning. Jeg vil derfor anbefale Windenæs forslag.

Sig. Evang: Jeg vil foreslå fristen forlenget til 1. januar 1950.

Kr. Windenæs: Mitt forslag er ikke overflødig, idet dette ikke er medtatt i forslaget. Jeg opprettholder forslaget.

Votering: Punkt 1 ble vedtatt etter innstillingen med Evangs tillegg om forlengelse av tidsfristen. — Ved alternativ votering mellom innstillingens punkt 2 og Windenæs forslag, ble sistnevnte forslag vedtatt med stort flertall.

Punkt 4 c: Forbundenes forsikringskasser.

Innstilling fra Lovkomitéen.

Kongressen i 1946 besluttet etter forslag fra Torbjørn Henriksen å oversende til lovkomitéen følgende forslag:

«Kongressen gir i prinsippet sin tilslutning til at alle forbundenes forsikringskasser overføres til en samlet kasse for alle fagorganiserte og at denne underlegges Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. Den oppnevnte komité får bemyndigelse til å utarbeide forslag til lover for sådan forsikringskasse.»

Komitéen har drøftet saken for å søke å nå fram til en løsning som nevnt i kongressens vedtak.

Komitéen vil bemerke:

Forbundenes forsikringskasser har gjentatte ganger vært behandlet på Landsorganisasjonens kongresser. De har gjerne vært behandlet ut fra 2 bestemte forutsetninger. Den ene er at man måtte søke å nå fram til mere ensartede regler innenfor de tilsluttede forbund, slik at man skulle lette overføringene av medlemskap. Det annet er det prinsipielle, som også ligger i Torbjørn Henriksens forslag, om at Landsorganisasjonen skulle overta samtlige forsikringskasser, til dels motivert med det samme som nevnt ovenfor.

I forbindelse med et forslag til kongressen i 1927 fra Oslo Sporveiers Forening, hadde Norsk Kommuneforbunds hovedstyre gjort følgende merknad til saken:

«Allerede på Landsorganisasjonens kongress i 1913 forelå det fra den av Landsorganisasjonen nedsatte komité angående utredning av organisasjonsformene, spørsmålet om en fellesforsikring for alle forbund, forvaltet av Landsorganisasjonen. Spørsmålet foranlediget nedsatt en komité, hvis innstilling forelå til kongressen i 1916. Komitéens innstilling gikk den gang ut på å fraråde «livsforsikring» underlagt Landsorganisasjonen som fellesforsikring. På Landsorganisasjonens kongress i 1917 uttaltes i den foreliggende flertallsinnstilling angående organisasjonens omlegging at forsikringsordningen bør gjøres ensartet innen alle forbund, så den ikke vanskeliggjør overgangen mellom forbundene. Senere har Landsorganisasjonens kongress vedtatt at ved overflytning fra det ene forbund til det annet, skal medlemmene beholde sine opparbeidede rettigheter i tilsvarende kasser som er i det forbund hvortil de overflyttes, således at den samlede medlemstid som er i Landsorganisasjonen legges til grunn. I den praktisk talt enstemmige kongressbeslutning angående organisasjonens omlegging som ble vedtatt i 1923, gis det i beslutningens premisser uttrykk for at det bør opptas til overveielse om ikke de bestående forsikringskasser kan samles inn under én administrasjon.

Ved denne uttalelse har ganske sikkert sekretariatet hatt for øye de såkalte «livsforsikringskasser», idet sekretariatet tidligere under samme avsnitt har uttalt seg med hensyn til «Arbeidsledighetsforsikring.»

Spørsmål om en felles «livsforsikringskasse» for Landsorganisasjonens medlemmer har således i en rekke år vært oppe til drøftelse og behandling uten at spørsmålet har fått en fordelaktig felles avgjørelse.

Det er derfor grunn til å etterkomme kongressens beslutninger av 1923 om at spørsmålet opptas til ny overveielse for om mulig å nå fram til en felles «livsforsikring».

I den anledning tillater man seg å anføre:

Til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon står for tiden tilsluttet 28 forskjellige industrier og fagforbund samt en enkelt avdeling med et medlemstall av tilsammen ca. 100 000. De fleste av disse forbund har sine «livsforsikringskasser» til fordel ved medlems, ektefelles og til dels barns død. Bidragenes størrelse avhenger av hvor lenge vedkommende har vært medlem av Landsorganisasjonen, da det som nevnt tidligere er vedtatt beslutning om at opparbeidede rettigheter i det enkelte forbund ved eventuell overflytning skal bibeholdes for tilsvarende kassers vedkommende i andre forbund. De nå bestående forsikringskassers statutter er noe forskjellige i de forskjellige forbund. Enkelte yter rettigheter etter antall års medlemskap, andre forbund etter antall innbetalte $\frac{1}{4}$ - og $\frac{1}{2}$ -betalende ukemerker. Ved medlems overgang fra det ene forbund til det annet, får således det enkelte medlem sine rettigheter forringet, eller blir tilgodesett etter som overgangen finner sted.

Som eksempel kan nevnes, at overflyttes et medlem fra et forbund som legger åremål til grunn og til et forbund hvis grunnlag er antall innbetalte merker, vil vedkommende få reknet antall innløste ukemerker, altså ikke fristempelmerker, syke- eller arbeidsledighetsmerker, og vil således få sine rettigheter forringet ved omvendt overflytting forbundene imellom, vil vedkommende bli tilgodesett.

Man ser her bort fra forsikringsbidragenes størrelse som er noe forskjellig i de forskjellige forbund.

Den ensartethet som man allerede for 14 år siden tilstrebt å oppnå, er ennå ikke gjennomført, og den nåværende ordning har således sine «daglige» vanskeligheter, men ved siden herav er det prinsipielt uriktig at Landsorganisasjonen, som er fagorganisasjonens enhet, for ett og samme spørsmåls vedkommende skal være oppstykket i en flerhet av uensartede bestemmelser vedrørende den samlede organisasjons medlemmer.

Det er for tiden ingen dissens blant de fagorganiserte arbeidere om at forsikringskassene bør bibeholdes, og da bør disse utvikles til å administreres billigst mulig og for medlemmene på øvrige områder bli mest mulig fordelaktig.

Det er mange vanskeligheter å overvinne ved en eventuell omlegging, men de skal ikke være til hinder for at omlegging finner sted, såfremt man mener det styrker den samlede organisasjon.

I arbeiderklassens felles organisasjon må særinteressen absolutt vike plassen til fordel for fellesinteressen. Man vil ganske sikkert, sett ut fra den økonomiske side, kunne foreta atskillige besparelser uten å forringe gjeldende forsikringsvilkår. Det er antakelig forsikringsteknisk riktig at jo flere tilsluttede forsikringsobjekter en kasse har, jo billigere og bedre forsikring. Arbeidsmessig og administrativt sett vil man også ved en konsentrering av dette arbeid økonomisk vinne noe. Det vesentlige blir dog at man får en ensartethet for hele spørsmålets vedkommende, uansett hva slags arbeid man har, det enkelte medlem blir nærmere tilknyttet fellesorganisasjonen, og man skal ikke se bort fra at forsikringskassen har hindret og vil hindre mange medlemmer i å gå ut av organisasjonen. Ved en omlegging således at Landsorganisasjonen overtar «forsikringskassen» vil forbundsmessig sett — kollektivt — det samme resonnement til en viss grad gjøre seg gjeldende som det nå gjør individuelt, og etter de siste års beslutninger og foreteelser skader det ikke at fellesskapets bånd knyttes fastere sammen.

En omlegging bør derfor snarest mulig finne sted, men nå å foreslå helt utarbeidede statutter ansees upraktisk, idet kongressen først bør ta stilling til saken prinsipielt og for så vidt tilslutning for omlegging finner sted, bør det overlates Landsorganisasjonens representantskap etter innstilling fra sekretariatet å fastsette «forsikringskassens» statutter. Kassens ytelser forutsettes ikke å bli gjennomsnittlig mindre enn hva nå ytes Landsorganisasjonen gjennom de forskjellige forbund.

Når Landsorganisasjonen skal overta samtlige forsikringskassers forpliktelser, er det nødvendig at det fra disse kasser til den felles «forsikringskasse»s ikrafttreden overføres et bestemt beløp, enten ved at hver kasse overfører et bestemt beløp pr. medlem eller at de gjennomsnittlige ukebetalinger pr. år gjennom et tidsrom av 3 år legges til grunn for samtlige kasser, og at et beløp tilsvarende det gjennomsnittlige års utgift, overføres til felleskassens grunnfond.

For om mulig å gi støtte til en omlegging som snarest mulig kan finne sted, vil man i henhold til foranstående anbefale at Landsorganisasjonens kongress vedtar en sådan beslutning:

«Kongressen gir sin tilslutning til at det opprettes en felles livsforsikringskasse» for Landsorganisasjonens samtlige medlemmer, og bemyndiger kongressen sekretariatet til å oppnevne en

komité på 7 medlemmer, som får i oppdrag snarest å utarbeide forslag til en best mulig overgangsform.»

Komitéens forslag oversendes forbundene til uttalelse, og svar fra disse til Landsorganisasjonen må senest foreligge den 1. juli 1929. Spørsmålets endelige avgjørelse foretas av Landsorganisasjonens neste ordinære kongress.»

Til Kommuneforbundets forslag innstilte sekretariatet på at sekretariatet ble bemyndiget til i samarbeid med forbundet å virke for mest mulig ensartet ordning av «forsikringsvesenet».

I anledning ovennevnte forslag besluttet kongressen å nedsette en komité som fikk i oppdrag å undersøke spørsmålet om ensartede forsikringsbestemmelser og at forsikringskassen eventuelt skulle underlegges Landsorganisasjonen.

Komitéen, som besto av O. Hindahl, O. Sporvind og H. L. Børsum, framla sin innstilling til kongressen i 1931.

Etter å ha gjennomgått forbundenes forsikringskasser og ytelser sier komitéen:

«Til disse forskjellige forsikringsbidrags utbetaling kommer også vidt forskjellige bidrag ved ektefelles død, og enn videre har en del forbund også bestemmelse om bidrag ved et barns dødsfall.

At disse høyst forskjellige rettigheter i forbundene medfører store ulemper ved overgangen fra det ene forbund til det annet er klart, idet ganske naturlig medlemmene i et forbund med høyt forsikringsbidrag nødig vil avstå fra sine opparbeidede rettigheter.

Ved å overføre samtlige forsikringskasser til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon til en felles forsikringskasse med like ytelser til alle medlemmer, kunne disse vanskeligheter ryddes av veien. Men på den annen side ville dette etter komitéens oppfatning medføre, at en rekke av Landsorganisasjonens medlemmer ville få sine rettigheter forringet, idet det ansees utelukket at en felleskasse kunne gå til ytelser som tilsvare det høyeste beløp som nå utbetales innen forbundene. Kontingenten til en kasse med f. eks. kr. 2 500.— i forsikringsbidrag vil medføre, at en rekke forbund måtte gå til en ganske betydelig kontingentforhøyelse.

Komitéen finner derfor ikke på det nåværende tidspunkt å kunne anbefale en sådan ordning, selv om denne prinsipielt kunne være den riktige.

For imidlertid å komme til mere ensartede bestemmelser innen de forskjellige forbund, vil komitéen anbefale at kongressen vedtar en henstilling til forbundene om å vedta likelydende bestemmelser for utbetaling av forsikrings- og begravellesbidrag etter nedenstående regler:

For medlemmer med 1 års medlemskap,

52 betalte ordinære merker	kr.	100.00
For 2 års medlemskap 104 merker	«	200.00
« 3 « « 156 «	«	300.00
« 4 « « 208 «	«	400.00
« 5 « « 260 «	«	500.00
« 6 « « 312 «	«	600.00
« 7 « « 364 «	«	700.00
« 8 « « 416 «	«	800.00
« 9 « « 468 «	«	900.00
« 10 « « 520 «	«	1 000.00

Ved medlems ektefelles død begrenses begravellesbidraget til maksimum kr. 200.00.

For de 5 forbunds vedkommende, som har høyere maksimumsbidrag enn ovenfor foreslått, henstiller kongressen at de i fall de ikke finner å kunne gå med på noen nedsettelse av ytelsen, til nye medlemmer, ikke ytterligere forøker disse og dermed vanskeliggjør oppnåelsen av mest mulig ensartede bestemmelser.»

Kongressen vedtok enstemmig komitéens innstilling.

Spørsmålet om en omlegging av forsikringskassene kom opp igjen på kongressen i 1934 hvor det forelå forslag fra Borregaard Bygningsarbeiderforening og Norsk Bygningsarbeiderforbund. Forslagene tok sikte på å få gjennomført ensartede bestemmelser i forbundenes forsikringskasser. Kongressen sluttet seg til sekretariatets innstilling hvor det henvises til kongressbeslutningen av 1931.

Til kongressen i 1938 forelå på nytt forslag fra Teglverksarbeidernes Forening i Oslo, Fresland Arbeiderforening av Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, samt fellesforslag fra Norsk Bygningsarbeiderforbund, og Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Sistnevnte foreslo at Landsorganisasjonen til kommende kongress skulle utrede og framkomme med forslag om en felles forsikringskasse for alle forbund innen Landsorganisasjonen, og at kassen administreres av den. Kongressen besluttet i

overensstemmelse med sekretariatets forslag følgende: «Med henvisning til kongressens vedtak av 1931 og de innleverte forslag bemyndiges sekretariatet til å velge en komité for å utrede de spørsmål som er nevnt i forslagene om *kassenes forsikringstekniske stilling*. Utredningen forelegges førstkommande kongress».

En kan ikke se at sekretariatet har oppnevnt en slik komité og krigsutbruddet gjorde vel også sitt til at det hele ble skrinlagt.

Nærværende komité har også vært inne på å la en aktuar utarbeide en oversikt over den forsikringstekniske stilling i forbundenes forsikringskasser, og for å legge grunnlaget til rette for en slik undersøkelse har Landsorganisasjonens revisjonskontor og L.O.'s økonomiske kontor utarbeidet en oversikt over den økonomiske stilling forbundenes forsikringskasser befinner seg i. Oversikten er oppsatt etter kassenes formue, både samlet og pr. medlem for året 1947.

Under henvisning til komitéens konklusjon finner en det ikke formålstjenlig å gå i detaljer ved å ta med hele oversikten, men komitéen har anmodet Det økonomiske kontor, på grunnlag av denne oversikt, å utarbeide et sammendrag som viser forsikringskassenes formue pr. medlem og samlet formue for de forbund som oppgaven gjelder. Sammendraget viser følgende:

Forbund	Gjennittlig medl.- antall 1947 fratrasket k.frie medl.	Formue pr. medl.	Samlet formue
Norsk Arbeidsmannsforbund	28 674	27.00	774 198.00
Norsk Baker- og Konditorforb. . .	3 817	34.00	129 778.00
Norsk Bekledningsarb.forb.	9 800	33.00	323 400.00
Norsk Bokb. og Kart.arb.forb. . .	3 961	161.25	638 711.25
Norsk Bygn.arb.forb.	41 250	52.00	2 145 000.00
Norsk Centralf. for Boktr.	4 267	144.28	615 642.76
Norsk Elektr. og Kraftst.forb. . .	5 164	87.00	449 268.00
Norsk Fengselstj.m.forb. ¹⁾	—	—	—
Norsk Gullsmedarb.forb.	1 006	94.00	94 564.00
Norges Handels- og Kont.forb. . . .	24 732	34.00	840 888.00
Norsk Hotell- og Rest.forb.	3 768 ²⁾	60.00	226 080.00

Forbund	Gjennomsnittlig medl - antall 1947 fratrasket k.frie medl.	Formue pr. medl.	Samlet formue
Norsk Høvleriarb.forb.	7 674	29.00	222 546.00
Norsk Jern- og Met.arb.forb.	46 402	23.00	1 067 246.00
Norsk Jernbaneforbund	19 043	128.00	2 437 504.00
Norsk Kjemisk Industriarb.forb..	25 889	10.25	265 362.25
Norsk Kjøttindustriarb.forb.	2 023	50.00	101 150.00
Norsk Kommuneforbund	40 579	13.92	564 859.68
Norsk Litogr. og Kjemigr.f.b.	905	262.87	237 897.35
Norsk Lokomotivmannsforb.	2 086	200.00	417 200.00
Norsk Losforbund ³⁾	—	—	—
Det norske maskinistforbund ³⁾ ..	—	—	—
Norsk Murerforbund ⁴⁾	—	—	—
Norsk Musikerforbund ⁴⁾	—	—	—
Norsk Nærings- og Nydelse.	14 272	44.50	635 104.00
Norsk Papirindustriarb.forb.	15 356	30.00	460 680.00
Norsk Politiforbund ⁵⁾	—	—	—
Norsk Postforbund	2 700	102.00	275 400.00
Norsk Sjømannsforbund	23 800	24.00	571 200.00
Norsk Skinn- og Lærarb.forb. ..	1 960	35.00	68 600.00
Norsk Skog- og Landarb.forb. ..	23 597	14.00	330 358.00
Norsk Skotøyarb.forb.	4 108	30.00	123 240.00
Norsk Stenindustriarb.forb.	1 474	19.00	28 006.00
Norsk Tekstilarb.forb.	8 435	45.00	379 575.00
Norsk Telegraf- og Telef.	5 776	36.00	207 936.00
Norsk Tjenestemannslag	835 ⁶⁾	7.50	6 262.50
Norsk Transportarb.forb.	22 020	44.00	968 880.00
Norsk Treindustriarb.forb.	6 670	20.00	133 400.00
Norsk Tobakkarb.forb.	1 613	129.00	208 077.00
Norsk Tolltj.m.lag	875	123.50	108 062.50
Arbeiderpartiets Presseforb. ⁷⁾ ...	—	—	—
Tilsammen	404 531	—	16 056 076.29

I gjennomsnitt pr. medlem: 39.69.⁸⁾

1) Ikke revidert av L.O.R. — 2) Ved opptelling 31. desember bare medl. med rettigheter. — 3) Ikke revidert av L.O.R. — 4) Disse forbund er ikke med i beregningen, da det ikke er utreknet formue pr. medlem. — 5) Ingen forsikringskasse. — 6) Medl. pr. 1. november 1947. 7) Ikke revidert av L.O.R. — 8) Gjennomsnittlig formue pr. medlem. Det norske Maskinistforbund, Norsk Fengselstjenestemannsforbund, Arbeiderpartiets Presseforbund og Norsk Losforbund er ikke med i beregningen.

Som det vil sees av oppgaven varierer formuen pr. medlem sterkt innenfor de enkelte forbund. Norsk Tjenestemannslag står lavest med kr. 7.50 pr. medlem og Norsk Litografisk og Kjemi-grafisk Forbund står høyest med kr. 262.87 pr. medlem. Gjennomsnittet for samtlige forbund som omfattes av oppgaven er kr. 39.69 pr. medlem.

Opgaven avdekker 2 vesentlige ting:

- 1) At forsikringskassenes formue jevnt over er uforsvarlig lav.
- 2) At den store variasjon i formue innen de enkelte forbund nødvendigvis må vanskeliggjøre ordningen med at forsikringskassenes administrasjon og forvaltning overtas av Landsorganisasjonen.

Alminnelige merknader.

Når forbundenes forsikringskasser på tross av det minimale innskudd fra medlemmenes side hittil har klart å oppfylle forpliktelsene, skyldes det etter komitéens mening, at det gjennom årene har vært store fluktuasjoner med inn- og utmeldelser, slik at medlemmer som gikk ut etter kortere eller lengere tid mister de opparbeidede rettigheter og ved gjeninntredelse på ny måtte opparbeide disse.

Etter hvert som denne fluktusjon har opphørt og medlems-tallet stabilisert seg, vil belastningen på forsikringskassene økes.

For å ta et eksempel som mere må karakteriseres som en antakelse enn en forsikringsteknisk påstand, kan en ta forsikringskassen innenfor et middels stort forbund med et samlet medlems-tall i 1947 på 14 272. Forbundets samlede formue i forsikringskassen er kr. 635 104.— eller formue pr. medlem kr. 44.50. Såframt dette forbunds forsikringskasses formue skulle være noenlunde forsikringsteknisk forsvarlig, skulle vi anta at kassens formue minst måtte være på 2 à 3 millioner kroner.

Såframt det skulle være basis for en sammenslåing av forbundenes forsikringskasser, og at den skulle forvaltes av Landsorganisasjonen, måtte dette formentlig skje ved at alle forbund innbetalte likt innskudd (premie) pr. medlem. Uten å ta noen

avgjørende stilling til hvor stort dette innskudd måtte være, kan man ta et eksempel på hva minsteinnskuddet måtte være pr. medlem, og tar man da gjennomsnittet i henhold til ovenstående oppgave kr. 39.69, skulle det bli f. eks. for et forbund som i 1947 har en formue i forsikringskassa på kr. 564 859.68, et første gangs innskudd på *kr. 1 610 580.51*.

Komitéen vil peke på at forbundene må være særlig merk- sam på kassenes dårlige økonomiske stilling, og særlig i det høve hvor forsikringskassen ikke er atskilt fra forbundskassen kan det medføre en belastning på forbundskassene i en slik grad som en i dag ikke har noen oversikt over. Komitéen vil henstille til de forbund hvor forbundets forsikringskasse ikke er opprettet som egen juridisk person, at dette skjer snarest mulig.

De synspunkter som Norsk Kommuneforbunds hovedstyre ga uttrykk for i sitt motiverte forslag til kongressen i 1927, er komitéen stort sett samd i.

Komitéen finner likevel ikke å kunne tilrå at Landsorgani- sasjonen overtar forsikringskassene. En har ikke noe holdepunkt for å bedømme hvilket økonomisk ansvar Landsorganisasjonen derved påtok seg. Dette gjelder selv om en fant fram til felles normer for stønad og gjorde tilmelding til kassen betinget av en engangsinnbetaling for de forbund som har svak økonomi.

Så forskjellig som stønadsreglene er og så forskjellig som kassenes økonomi er, vil det for øvrig etter komitéens mening, være ugjørlig å finne fram til felles normer som en kunne vente vil føre til innmelding av de forbund som fikk sine medlemmers rettigheter forringet.

Skulle en i det hele opprette en forsikringskasse i Lands- organisasjonen for forbundenes medlemmer, måtte det gjøres på et bestemt fiksert grunnlag, og så måtte en overlate til hvert for- bund å ta standpunkt til om de ville slutte seg til. Hvilke stø- nadsregler en eventuell slik kasse skulle baseres på og hvilke regler som for øvrig skulle gjelde, måtte i så fall nærmere ut-

redes, og deretter måtte en søke å aktuarberegne premien. Skulle Landsorganisasjonen gå til et slikt skritt, måtte en etter komitéens mening, søke utredet om det ikke også kunne være andre felles forsikringstiltak som kunne komme på tale. Det er etter komitéens mening ganske klart at en ved slike tiltak som foran påpekt, bidrar sterkt til å sveise medlemmene sammen, og de rettigheter som medlemmene ved slike forsikringstiltak får, ville kanskje også føre med seg at det ville by på store økonomiske ofre å bryte ut av fagorganisasjonen.

Komitéen finner ikke å kunne fremme noe *konkret* forslag på dette område, men foreslår at kongressen henstiller til sekretariatet nærmere å la utrede de spørsmål som her er nevnt.

Konklusjon:

1. Komitéen finner ikke å kunne tilrå at Landsorganisasjonen på det nåværende tidspunkt overtar administrasjon og forvaltning av forbundenes forsikringskasser.
2. Det henstilles til forbundene gjennom felles drøftelser, under ledelse av sekretariatet, å utarbeide ensartede regler for forbundenes forsikringskasser.
3. Det henstilles til de forbund som har et høyere maksimumsforsikringsbeløp enn kr. 1 000.00 ikke å forhøye forsikringsbeløpet ytterligere.
4. Det henstilles til samtlige forbund å fastsette egne vedtekter for forsikringskassen på grunnlag av at denne blir egen juridisk person.

Oslo, 28. desember 1948.

Jens Berg.

Håkon Thesen. S. Evang. Klaus Kjelsrud. Odd Humblen.

Gustav Sjaastad.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Punkt 5: Folkets Hus-spørsmål.

Sten-, Jord- og Sementarbeidernes Forening, Bergen, foreslo:

«Det henstilles til A.F.L.'s sekretariat å utrede spørsmålet om en endring av statuttene for Folkets Hus Fond, hva angår støtte til reising av nye Folkets Hus. Utredningen sendes ut med dagsorden til kongressen.»

Forbundsstyret oversendte forslaget uten innstilling

Holmedal Jernarbeiderforening av N.J.M.F. foreslo:

«Å utvide lånegrensen i Folkets Hus til kr. 30 000.00 (nå kr. 20 000.00).»

Hovedstyret i N.J.&M.F. uttalte:

En anbefaler forslaget om at lånegrensen utvides fra kr. 20 000.— til kr. 30 000.—.

FOLKETS HUS LANDSFORBUND

har sendt inn sådant forslag om forvaltning av Folkets Hus Fond:

(Forslaget er opptatt i sekretariatet av Torbj. Henriksen.)

Ad Folkets Hus Landsforbund og Folkets Hus Fond.

Spørsmål om systematisk arbeid og organisasjon for reising av Folkets Hus og samlingslokaler i vårt land og forvaltningen av disse, var oppe til behandling på L.O.s kongress i 1946. Det forelå for kongressen en begrunnet framstilling over disse forhold som de inntil da hadde vært, og forslag om hvorledes man for framtia burde organisere og fremme disse arbeidsoppgaver på beste måte.

Det heter i nevnte innstilling bl. a.:

«De forskjellige Folkets Hus rundt omkring i landet har aldri hatt noen organisert innbyrdes forbindelse. De er blitt til ved lokalt initiativ og har levd sitt eget liv, uten nevneverdig støtte i de bygningsmessige, administrative og økonomiske erfaringer som er innsamlet av liknende organisasjoner på andre steder. Det organisasjonsmessige grunnlag er også svært forskjellig. Resultatene av de store anstrengelser og offer som er lagt ned i arbeidet svarer derfor ofte ikke til forventningene.

Med de fordringer som i dag stilles til tidsmessige foreningslokaler, må en dessverre betegne stordelen av våre Folkets Hus som utilfredsstillende i mange henseender.

Men arbeiderbevegelsen står i dag overfor oppgaver som er større enn noensinne. Store nye befolkningsgrupper er trukket med i organisasjonslivet. Vår innflytelse er øket på alle områder, idet arbeiderbevegelsen politisk har fått ledelsen i Stortinget og i de fleste kommuner med det ansvar og de forpliktelser som dermed følger. Det er derfor i dag, over hele landet, et skrikende behov for møterom, kontorer og forsamlingslokaler, ikke minst i de krigsherjete strøk. Dette spørsmål angår alle folkelige organisasjoner, men det angår i første rekke fagbevegelsen og dens enkelte avdelinger. En vil her nevne, at det i forbindelse med gjenoppbyggingsplanene arbeides på å få regulert plass i den nye bebyggelse til samfunnshus hvor en kan samle stedets sosiale og kulturelle liv. Derved vil Folkets Hus anerkjennes som et nødvendig ledd i enhver samfunnsmessig bebyggelse. Gjennom en landsomfattende organisasjon av Folkets Hus-foreningene, vil vi kunne oppnå innflytelse på utformningen av disse planer, og samtidig også kunne nytte muligheten av statsstøtte til oppføring av Folkets Hus.

Dette tilsier at planene om et norsk Folkets Hus' Landsforbund blir satt ut i livet så snart som mulig. Kongressen oppfordres derfor til å fatte vedtak om opprettelsen av et Folkets Hus' Landsforbund. Landsorganisasjonens befatning med Folkets Hus-organisasjoner blir derved av en annen art enn før. Landsorganisasjonen har hittil bare som långiver gjennom Folkets Hus Fond hatt forbindelse med de enkelte Folkets Hus som har søkt om lån. Noen særlig innflytelse på anlegget av disse hus, og noen kontroll over rekneskapsførselen og driften, har det imidlertid vært vanskelig å få i stand, tross vedvarende bestrebelser og statuttmessige vedtak. Denne långivervirksomhet vil en nå foreslå overført i sin helhet til det nye landsforbund, som i større grad vil være skikket til å vareta långiverens interesser gjennom den intime kontakt som vil bli opprettet med de enkelte Folkets Hus-foretagender. Folkets Hus Fond, og kontingenten til dette, forutsettes derfor å gå inn i og for framtia knyttet direkte organisatorisk til Folkets Hus' Landsforbund. Vilkårene bør ellers være som tidligere, men med utvidede lånegrenser. Utenom kontingenten fra Folkets Hus Fond bør forbundets økonomi ordnes slik at de tilsluttede organisasjoner betaler en kontingent etter progressivt system bygd på verdiansettelsen av de enkelte forsamlingslokaler, eventuelt under hensyntaken til medlemstallet i vedkommende foretakende, eller med en viss prosent av bruttoinntekten av driften som forholdet er i Sverige.

Det ligger i sakens natur at organisasjonsrammen for de enkelte

tilsluttede Folkets Hus må gjøres mer elastisk. Mønsterlovene må endres under hensyntaken til at en iallfall foreløpig må rekne med to arbeiderpartier, og dessuten at idrettsbevegelsen i dag er en upolitisk enhet. En rekke kulturelle og nærbeslektede organisasjoner, som enten selv disponerer hus, eller som før har vært uten forbindelse med Folkets Hus-organisasjonene, bør kunne gis adgang til organisasjonen og trekkes med i samarbeidet på et bredere grunnlag. Det er dog forutsetningen at fagbevegelsens avdelinger sikres en bestemmende innflytelse i de stedlige husforeninger, og at Landsorganisasjonen får avgjørende innflytelse i Landsforbundets representantskap og styre. Det er forutsetningen at beslutning av økonomisk betydning forelegges L.O.s sekretariat til endelig godkjenning.

En av hovedmålene for denne organisasjon er videre å hjelpe de lokale husforeninger med kvalitetsmessig teknisk utstyr, inventar og forbruksartikler på fordelaktige vilkår ved å skape et fellesorgan for innkjøp og formidling.

Under henvisning til foranstående premisser beslutter kongressen:

«Da det er av vesentlig betydning for den arbeidende befolkning her i landet at det skaffes høvelige og tidsmessige forsamlings- og møtelokaler for organisasjons- og opplysningsarbeidet, bemyndiger kongressen sekretariatet å innkalle til konstituerende landsmøte for Folkets Hus' Landsforbund, etter de retningslinjer og arbeidsoppgaver som er trukket opp i innstillingen. Utgiftene ved dannelsen av Folkets Hus' Landsforbund dekkes av Folkets Hus Fond.»

Kongressen vedtok innstillingen enstemmig. Kongressen fikk imidlertid ikke forelagt seg forslag til nødvendige endringer av lovene for «Folkets Hus Fond». Det forhold oppsto derfor at på den ene side hadde man kongressens vedtak om nyorganisering av arbeids- og myndighetsområdet for reising av Folkets Hus, og på den annen side de gamle lover for «Folkets Hus Fond» som tillegger sekretariatet bevilgningsrett av lån etter de gamle regler. Spørsmålet var oppe til behandling av Landsorganisasjonens representantskapsmøte 1947, men representantskapet var av den oppfatning at de ikke kunne gi nye lovbestemmelser. Dog vedtok representantskapet en tillempling av enkelte lovbestemmelser begrunnet i de endrede verdiforhold etter frigjøringen. Videre henvistes saken til behandling på L.O.s førstkommende kongress.

Folkets Hus' Landsforbunds landsstyre vil til sakens behandling på kommende kongress be om å få oversende følgende framstilling.

Med tilslutning av L.O. ble Folkets Hus' Landsforbund stiftet 15. februar 1947, og dets formålsparagraf lyder:

Punkt A.

Å være fellesorganet for landets Folkets Hus-foreninger, samfunnshuskomitéer og andre organisasjoner som eier samlingslokaler eller arbeider med å skaffe sitt sted samlingslokaler.

Punkt B.

Gi råd og hjelp i spørsmål av organisatorisk og juridisk art og være konsulent i byggesaker og finansieringsspørsmål.

Punkt C.

Hjelpe til med å skaffe samlingslokalene inventar, utstyr og kunstnerisk utsmykning av høyest mulig kvalitet, så den virksomhet som skal drives i huset kan skje under best mulige vilkår.

Punkt D.

Arbeide for at samlingslokalene får størst mulig støtte fra stat, kommuner og private institusjoner, slik at det kan skapes økonomisk grunnlag for bygging, innredning og drift av lokaler som kan svare til tias krav for kulturell utfoldelse i et demokratisk samfunn.

I forbundets forretningsutvalg og landsstyre, er L.O. sikret flertall ved valg av et bestemt antall representanter som velges av L.O.s sekretariat.

Angående forbundets virksomhet vil det for kongressens representanter bli lagt fram en kortfattet samlet beretning for det arbeid som hittil er utført.

Når det gjelder forbundets kommende virksomhet, står man overfor mange og store arbeidsoppgaver. Man har ikke oversikt over hvor store oppgavene er, men har fra 1947 søkt å samle inn forskjellig slags materiale for å bedømme forholdene, bl. a. behovsmessig, bygningsteknisk og økonomisk. Så snart oppgaver foreligger, vil man søke å kartlegge det hele, for å få en samlet oversikt som kan legges til grunn for et planmessig arbeid.

Etter vår oppfatning var det kongressens forutsetning i 1946 at «Folkets Hus Fond», dets arbeidsoppgaver og midler skulle tilføres «Folkets Hus' Landsforbund». L.O. skulle sikres den beste kontroll over midlenes forvaltning og anvendelse, derfor fikk forbundets lover så sterkt kontrollerende og avgjørende form utfra L.O.s interesser. Derved ville man nå fram til en arbeidsfordeling eller arbeidsomlegging som var i den samlede arbeiderklassens interesser. Det er innlysende for enhver som kjenner noe til norsk fagbevegelse at med det voksende medlemstall og arbeiderklassens voksende innflytelse på samfunnets økonomiske, sosiale og politiske stilling og utvikling, så får L.O. og dets administrasjon større og flere arbeidsoppgaver etter hvert. Spesialoppgaver som reising og utvikling av våre Folkets Hus og samlingslokaler bør derfor i sin helhet overføres til spesielle organisasjoner, men disse må ligge under Landsorganisasjonens kontroll.

Ut fra foranstående ber vi Landsorganisasjonens kongress å vedta følgende:

1. Folkets Hus Fonds arbeidsoppgaver og midler tilføres Folkets Hus' Landsforbund.
2. Sekretariatet skal ved sine representanter ha flertall i forretningsutvalget og landsstyret inntil kommende kongress i L.O. annerledes bestemmer.
3. I lovene for Folkets Hus' Landsforbund inntas:
 - a) Bestemmelser om at ved behandling av større økonomiske spørsmål skal disse forelegges sekretariatet til godkjenning.

- b) Når halvparten av sekretariatets representanter i forretningsutvalget eller landsstyret forlanger det skal en foreliggende sak forelegges sekretariatet og/eller L.O.s representantskap til avgjørelse.
4. Forretningsutvalget for «Folkets Hus' Landsforbund» får i oppdrag å utarbeide nye lover for anvendelse av «Folkets Hus Fonds» midler. Forslaget forelegges L.O.s sekretariat og representantskap til godkjenning.
 5. Folkets Hus' Landsforbund forelegger for L.O.s representantskap sine årlige beretninger og rekneskaper, likesom protokoller fra forbundets forretningsutvalg og landsstyremøter forelegges sekretariatet.

Fra sekretariatet:

«Sekretariatet tiltrer forslaget og innstiller for kongressen at forvaltningen av Folkets Hus Fond overføres til Folkets Hus Landsforbund i henhold til ovennevnte premisser.»

Lovkomitéens forslag under vedtektenes § 11, punkt 6, som ble utsatt under lovbehandlingen for å behandles i samband med dette punkt i dagsorden ble likeledes opptatt og gikk ut på at sekretariatet hadde: å forvalte *Folkets Hus Fond*.

Halfdan Wigaard: I den senere tid har det vært en utvikling av organisasjonen på forskjellige områder. Jeg har et bestemt inntrykk av at en holder på å bli overorganisert. Det begynner å bli et problem med alle disse forskjellige organisasjoner og institusjoner. Istedenfor dette at forvaltningen av Folkets Hus Fond overføres til Folkets Hus Landsforbund, bør sekretariatet fortsatt stelle med dette. Jeg vil foreslå at den nåværende ordning bibeholdes.

Gunnar Bråthen: Jeg vil gjøre kongressen merksam på at det ser ut til at innstillingen er enstemmig, men den er vedtatt med 9 mot 6 stemmer. Det er administrasjonen som har hatt den oppfatning, at det ikke bør skje noen endring i det nåværende forhold. Vi mener at sekretariatet må være den avgjørende.

Torbjørn Henriksen: Folkets Hus Landsforbund har om delt til representantene en folder. Det var fagkongressen i 1946 som enstemmig vedtok følgende: «Da det er av vesentlig

betydning for den arbeidende befolkning her i landet at det skaffes høvelige og tidsmessige forsamlingslokaler for organisasjons- og opplysningsarbeidet, bemyndiger kongressen sekretariatet til å innkalle til konstituerende landsmøte for Folkets Hus Landsforbund etter retningslinjer og arbeidsoppgaver som er trukket opp i innstillingen. Utgiftene ved dannelsen av Folkets Hus Landsforbund dekkes av Folkets Hus Fond.» Jeg har vært medlem av Folkets Hus Fond siden 1928. En trenger overalt bedre lokaler og forsamlingshus. Sekretariatets medlemmer, får ofte knapp tid når det gjelder slike saker som Folkets Hus. I denne sak gjelder det ikke bare om å yte penger. Det er myriader av spørsmål som reiser seg i forbindelse med dette og som må løses. Det er også en kulturoppgave av den aller største betydning. På dette felt vil jeg be hver representant være aktpågivende og hver på sitt sted gå inn for dette arbeide. Da vi etter krigen opptok arbeidet igjen, hadde vi først og fremst de brente steder, som manglet alt. En har praktisk talt ordnet alle de brente steder, når det gjelder Folkets Hus. En har gjennomgått byggeplanene og den tekniske konsulent har foretatt befarng på forskjellige steder rundt om i landet, som Alta, Harstad, Kristiansund, Hammerfest, Tana, Lillehammer, Notodden, Askim, Eidsvoll, Halden, Odda, Otta, Orkdal, Skarnes m. fl. Antall Folkets Hus foreninger i landet i 1949 er:

Fylke	F. H. foreninger	Herav medlemmer i F. H. Landsforb.
Akershus	45	10 = 22 %
Aust-Agder	8	2 = 25 %
Buskerud	51	10 = 20 %
Finnmark	32	3 = 9 %
Hedmark	40	15 = 37 %
Hordaland	10	6 = 60 %
Møre og Romsdal	10	3 = 30 %
Nordland	28	7 = 25 %
Nord-Trøndelag	27	9 = 33 %
Opland	31	11 = 35 %
Rogaland	10	4 = 40 %
Sogn og Fjordane	8	1 = 12 %
Sør-Trøndelag	21	8 = 38 %
Telemark	32	7 = 22 %
Troms	37	3 = 12 %

Fylke	F. H. foreninger	Herav medlemmer i F. H. Landsforb.
Vestfold	28	8 = 28 %
Vest-Agder	9	1 = 11 %
Østfold	46	8 = 17 %
Stor-Oslo	18	11 = 60 %
<hr/>		
Tilsammen	491	127
<hr/>		

Jens Berg: Jeg tror hele kongressen er enig med Torbjørn Henriksen her, men det er en realitet i det forslag lovkomiteéen har opptatt. Det er riktig som Torbjørn Henriksen sa at kongressen i 1946 i prinsippet ga sin tilslutning om at Folkets Hus Fond skulde overføres til et landsutvalg av Folkets Hus. I Sverige har de ikke overført dette fond til det riksforbund av Folkets Hus en der har. Når vi har fastholdt forslaget her, så er det for å få en alternativ votering. Og vedtaket vil få historisk betydning. Kongressen får ta ansvaret.

Halfdan Wigaard: Landsorganisasjonens kongress fraskriver seg ved dette en del av sin myndighet. Hvis det var så nødvendig med å få nye landsutvalg, så skulde også jeg gjerne være med på dette. Men jeg mener at sekretariatet klarer dette arbeide vel så godt. Det blir bare større administrasjon, større uttelling og mere arbeid ved dette. Det er ikke nødvendig slik å stable på bena nye landsomfattende organisasjoner. Jeg anbefaler den nåværende ordning.

Hans Moen: Henriksen skildret hvordan et Folkets Hus bør og skal se ut. Men vi behøver da ikke lage en ny organisasjon for å få det til. Det er jo adgang for sekretariatet å anta de nødvendige konsulenter. Sekretariatet bør administrere det. Jeg vil anbefale Wigaards forslag.

Gunnar Bråthen: Det er ingen prinsipiell forskjell her mellom flertallet og mindretallet i sekretariatet. Folkets Hus Landsforbund er en kjensgjerning, men spørsmålet er om midlene skal flyttes over fra Landsorganisasjonen til F. H. Landsforbund. Skal sekretariatet ikke lengre ha ansvaret for disse midler? Jeg må på administrasjonens vegne advare med Wigaards forslag. En må stemme mellom sekretariatets og lovkomiteéns innstilling.

Torbjørn Henriksen: Jeg vil be representantene lese punkt 2 i forslag nr. 38, som tydelig gir uttrykk for at Landsorganisasjonen (sekretariatet) ved sine representanter skal ha flertall i forretningsutvalget og landsstyret. Videre har en i punkt 3 b, bestemmelsen om at når halvparten av sekretariatets representanter i forretningsutvalget eller landsstyret forlanger det skal foreliggende sak forelegges sekretariatet og/eller representantskap til avgjørelse. Sekretariatet har således den hele og fulle kontroll.

Arne Olsen fikk permisjon til klokken 18.

Karsten Torkildsen: Det er kanskje unødvendig å ta ordet etter Henriksen. En må her se på punkt 2 og 3 b i sammenheng. Sekretariatet har på grunn av sine mange andre viktige oppgaver ikke tid til å gjennomgå planer og arbeider for reisingen av forsamlingslokaler slik som en burde. Sekretariatet skal ha flertallet og en kan appellere en sak til L.O.s representantskap til avgjørelse. Jeg forstår derfor ikke hvorfor en ikke kan la Folkets Hus Landsutvalg disponere over disse midler.

Halfdan Wigaard: Jeg vil trekke mitt forslag tilbake. Hvor meget er det brukt til administrasjon av Folkets Hus Fond?

Kasserer Møller: 45 000 kroner pr. år.

Votering: Ved alternativ votering mellom sekretariatets forslag nr. 39 (forvaltningen av F. H. Fond over til F. H. Landsutvalg) og lovkomitéens lovforslag om at sekretariatet forvalter pengene, ble sekretariatets forslag (nr. 39) vedtatt mot 29 stemmer, som ble avgitt for Lovkomitéens forslag.

Særkontingent til reising av Folkets Hus.

Fra *Folkets Hus Landsforbund* hadde sekretariatet mottatt følgende henvendelse:

Ad lokal kontingent til reising av Folkets Hus eller samlingslokaler.

I en rekke av landets byer og industrisentrer har de lokale fagforeninger iliknet seg en mindre tilleggskontingent for å reise eller utbedre Folkets Hus på stedet. Tidligere hadde Landsorganisasjonen beslutning for at når sådan kontingent var vedtatt ved avstemning blant interesserte foreninger eller av samorganisasjonens representantskap og godkjent av sekretariatet, var den obligatorisk bindende for samtlige foreninger og

medlemmer. Denne bestemmelse er sikkert ved en inkurie blitt borte til stor skade i forbindelse med planleggingsarbeid for å reise Folkets Hus.

Det må selvsagt være så at når flertallet av fagorganiserte i en by eller et distrikt vedtar å ilegge seg en bestemt kontingent pr. uke til et sådant formål, må denne beslutning være bindende for samtlige. Alle må yte sine bidrag til slike formål.

Ut fra foranstående vil man henstille til L.O.s sekretariat for kongressen å fremme forslag i samsvar med hva foran er anført.

Fra sekretariatet forelå følgende:

Det av Folkets Hus Fond framlagte forslag til sekretariatet om adgang til å utlikne lokal kontingent til reising av folkets hus eller forsamlingslokaler, er et overmåte viktig spørsmål.

Helt fra den første tid i arbeiderbevegelsen har de fagorganiserte arbeidere gjennom slit og offer reist mange folkets hus utover landet. For det meste er midlene til reisning av slike folkets hus skaffet til veie gjennom utlikning av kontingent på de tilsluttede foreninger. Det er her tatt et løft fra de fagorganiserte arbeideres side som det står all respekt av.

For å støtte opp under reisingen av forsamlingslokaler i landsmålestokk har også Landsorganisasjonen gått inn for saken ved opprettelse av *Folkets Hus Fond*. Fondets midler er brakt til veie ved at en del av den kontingent som forbundene innbetaler til Landsorganisasjonen blir satt av til Folkets Hus Fond. For tiden er tilskuddet fastsatt til 10 øre pr. heltbetalende medlem pr. måned. Denne bestemmelse foreslås nå endret slik at det også blir satt av 5 øre pr. ½-betalende medlem pr. måned i tillegg til ovennevnte 10 øre. Dette medfører en stigning i Fondets kontingentinntekter med anslagsvis kr. 40 000.— pr. år.

Folkets Hus Fonds oppgaver må nødvendigvis begrenses til å støtte opp under de lokale og distriktsmessige initiativ når det gjelder reising av folkets hus. De nåværende statutter for Fondet begrenser derfor lånebeløpet for et folkets hus til kr. 20 000.00. De vesentligste midler har det alltid vært forutsetningen skulle skaffes til veie gjennom de lokale og distriktsvise organisasjoner. Denne form for utlikning av kontingent til reising av folkets hus hadde sin hjemmel i de tidligere fastsatte lover for samorganisasjonene.

Kongressen i 1934 bemyndiget representantskapet til å vedta mønsterlover for de faglige samorganisasjoner. Mønsterlovene ble vedtatt på representantskapsmøtet i september 1935. I disse mønsterlover heter det i § 3, pkt. 1 — *kontingenten*:

«Til fremme av distriktsorganisasjonens formål og oppgaver innbetaler foreningene en kontingent i forhold til sitt medlemstall. Kontingenten fastsettes av det ordinære årsmøte.»

Dette er en obligatorisk forpliktende kontingent for de tilsluttede foreninger og går til dekning av samorganisasjonens alminnelige driftsutgifter. Landsorganisasjonen ga på det daværende tidspunkt kun et tilskudd til samorganisasjonene i forhold til deres størrelse. I samme paragraf var det imidlertid tatt inn et punkt 4, sålydende:

«Under lokale konflikter samt til fremme av sine spesielle formål kan distriktsorganisasjonen utskrive *ekstrakontingent*. Ekstrakontingenten må for å være obligatorisk godkjennes av sekretariatet.»

Det er antakelig denne bestemmelse som det pekes på i Folkets Hus Landsforbunds forslag.

Ved den endring som har funnet sted når det gjelder samorganisasjonenes organisasjonsområde og de fastsatte vedtekter for de faglige samorganisasjoner, er det ingen vedtektsmessig hjemmel for at en samorganisasjon kan utlikne ekstrakontingent til reising av folkets hus som er obligatorisk bindende for samtlige foreninger og medlemmer innen samorganisasjonens distrikt.

En finner imidlertid spørsmålet som Folkets Hus Landsforbund har reist så viktig og betydningsfullt at det bør åpnes adgang til å utlikne en kontingent i de tilfelle det gjelder å skaffe midler til reising av folket hus eller forsamlingslokaler på et sted. Kontingenten må bare gjøres gjeldende for de foreninger som sokner til det sted hvor huset skal reises.

Sekretariatet vil derfor foreslå at kongressen gjør dette vedtak:

For å skaffe midler til veie ved reising av folket hus kan de stedlige fagforeninger gjennom de faglige utvalg eller fellessammenslutninger foreta utlikninger av en særkontingent til dette formål. Slik særkontingent er bare bindende for de enkelte fagforeninger og medlemmer i den utstrekning den blir godkjent av vedkommende samorganisasjon og av sekretariatet.

Halfdan Wigaard: Vi som til daglig har medlemmene direkte på oss, vet hvor vanskelig det er å få ekstrakontingent. Jeg stemmer mot dette forslag. Medlemmene vil selv bestemme i hvert tilfelle.

Ole Andersen Kiste: Jeg er i høyeste grad uenig med foregående taler. Vi ute fra distriktene er gla over at dette endelig kommer, så vi får mer orden i dette arbeide. Ved dette forslag får en virkelig et fond til løsning av denne viktige oppgave. Jeg vil anbefale innstillingen.

Bernh. Berntsen: Jeg kan så godt forstå Wigaard som har Oslo som arbeidsmarked. Men hvis en viste hvor vanskelig og tungvindt en har det ute i distriktene, vilde en også forstå betydningen av å få orden i dette. Vi har i Bergen fra 1946 hatt en ekstrakontingent og vi nermer oss nå $\frac{1}{2}$ million kroner. Vi vil ha et moderne Folkets Hus. Denne ekstrakontingent går knirkefritt med unntakelse av sjømennenes avdeling og det fordi disse har sitt eget hus. Det har imidlertid også andre. Det er noe usolidarisk i dette at sjøfolkene ikke er med i ekstrakontingenten til Folkets Hus. Jeg går ut fra at sekretariatet med forslaget mener at denne kontingent skal være obligatorisk.

Ingolf Henriksen: Forholdene i Bergen og Haugesund er like. I Haugesund har sjøfolkene eget hus, akkurat som i Bergen. Før krigen betalte sjøfolkene ekstrakontingent til Folkets Hus. Fra 1. januar 1948 fikk vi en avtale med sjøfolkene om at de skulde betale en del av denne kontingent. Men så fikk en beskjed om at sekretariatet hadde fritatt sjøfolkene for denne særkontingent. Jeg vil anbefale forslaget og samtides henstille til sekretariatet ikke å frita noen.

Gunvald Hauge: Sjømannsforbundet har den kostbareste administrasjon av alle forbund. Vi må bl. a. ha kontorer i en rekke utenlandske havner. Vi trenger over 1 million kroner i året bare for å dekke våre administrasjonsutgifter. Vi har vært heldige hittil. En skal også være oppmerksom på at vi mange steder, hvor vi har vore egne hus, som bl. a. Haugesund, har hjulpet de øvrige organisasjoner med hus. Når vi har anmodet om å bli fritatt for denne ekstrakontingent der hvor vi selv har hus, er det fordi vi på flere av disse steder har krigsskader og vi må bygge opp fra nytt av. Vi har erklært oss villige til å betale ekstrakontingenten der hvor vi ikke har noe hus. Vi har også ansvar overfor våre medlemmer. Sjøfolkene har

oppfylt sine forpliktelser så langt råd er. Vi har ikke noe imot å yte en fast kontingent, men en må ta tilbørlig hensyn.

Strek og 3 minutters taletid ble vedtatt.

Thor Thorsen: Når sekretariatet har tatt dette standpunkt, så er det sikkert ut fra den erfaring en har ute fra distriktene. Vi som kommer ute fra landet vet hvor vanskelig og fortvilet det er med forsamlingslokaler. En trenger hjelp mange steder for å få et tjenlig forsamlingslokale.

Sig. Danielsen: Det jeg er imot er at en kaller det ekstra-kontingent. Det vanskeligste for oss kasserere er nettopp dette med ekstrakontingent. Istedenfor dette vil jeg foreslå at kontingenten til Landsorganisasjonen forhøyes slik at en får kontingent også til dette formål og at den forhøyelse går til reising av Folkets Hus utover i landet.

Torbjørn Henriksen: Dette med ekstrakontingent blir bedømt noe forskjellig på de forskjellige steder. Det får være de stedlige organisasjoners sak å gjøre opplegget. Innen samorganisasjonen i Oslo har det desverre vært motstand mot en kontingent for å få reist et nytt Folkets Hus. I Oslo har en bare hatt 1 krone i kontingent.

Ingv. Kristiansen: En skulde nesten tro at en ikke var i samme skuta, når en hørte Berntsen og Ingolf Henriksen. Vi har i Haugesund gjort vår skyldighet, når det gjelder ekstrakontingent til dette formål.

P. Mentsen: Det har overalt vært et almindelig krav om å kunne utligne en ekstrakontingent til dette formål. Forholdet med sjøfolkene og maskinistene har enkelte steder skapt noe friksjon. Sjøfolkene på sin side har funnet det urettferdig at de skal betale for alle sine medlemmer, i det de fleste medlemmer i årrekker er ute og reiser og sjelden er hjemme. Men dette må en til en hver tid selv kunne kontrollere.

Elias Volan: Jeg skal innskrenke meg til å si at sekretariatets innstilling bør vedtas. Det er ingen grunn til å kritisere sjøfolkene. De har sine spesielle vanskeligheter, som ikke andre har. De må nødvendigvis ha større administrasjonsutgifter enn andre. Selvsagt vil en være med på å få så mange penger som mulig til dette formål, men en må se på forholdene i den enkelte organisasjon.

Bernh. Berntsen: Vi er klar over sjøfolkenes særstilling, men det må vises solidaritet. Hvis en kunne komme fram til en ordning slik at også sjøfolkene betalte en viss tribut var det bra.

Ole Andersen Kiste: Sjøfolkene har 6000 medlemmer i Vestfold og vi har alltid kommet fram til en ordning med dem. De har ofret meget enda de har meget større utgifter å betale enn andre. En kan ikke forlange at de skal yte full tribut.

Votering: Sekretariatets innstilling ble vedtatt mot 6 stemmer.

§ 20, pkt. 2 tilbake fra lovkomitéen.

Fra lovkomitéen forelå:

Ad § 20, pkt. 2.

Etter beslutning av kongressen har lovkomitéen på ny drøftet forslaget og vil foreslå:

Lovkomitéens forslag i § 20, pkt. 2 utgår. Landsorganisasjonens representantskap får fullmakt til i samarbeid med samorganisasjonene og de interesserte forbund å søke å finne fram til en ordning som er tilfredsstillende for den samlede organisasjon.

Jens Berg: De ordninger en eventuelt kommer fram til føres inn i vedtektene for de Faglige Samorganisasjoner.

Votering: Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Meddelelser:

Dirigenten: Valgkomitéen møter kr. 14.30 i Sekretariatsalen. Skog- og Landarbeiderforbundets representanter møter på forbundets kontor.

Besluttet å utsette punkt 6, tariffspørsmål, til i morgen tidlig.

Punkt 7: Produksjonsutvalg, bransjeråd og rasjonalisering.

Advokat Gustav Sjaastad: Produksjons- og rasjonaliseringskomitéen ble oppnevnt i 1947. En har ennå ikke kunne fremlegge en innstilling fra komitéen og jeg gjør oppmerksom på at de synspunkter jeg vil komme fram med står helt for egen regning og de har ikke vært drøftet med noen. Det blir derfor mer personlige betraktninger og jeg tar problemene opp nå for å få kongressens reaksjon på tankene. Jeg er selv personlig ikke kommet fram til noen helt bestemt konklusjon. Årsaken til at vi ikke har kunnet komme fram i denne sak er flere. Det begynte med at en del av de medlemmer, som var utpekt av handelen og industrien viste liten interesse for å løst denne sak. En mente at i og med Lex Thagård var det ikke nødvendig med

noe nytt opplegg. Komitéen ble nedsatt og fikk omfattende mandat.

En vil forstå at opplegg og problemer griper vidt om seg. Det er store saker som er lagt til komitéen. Det viktigste er å få produksjonen opp og en jamnere inntektsfordeling. Samfunnet må ha en klar plikt til å legge opp en økonomisk politikk som under alle forhold gir folket trygghet for at det vil være sikret gagnlig produktivt arbeid til gjeldende lønnsatser. Konsekvensen av dette er at de reguleringsiltak som er nødvendig for at en slik politikk skal lykkes gjennomføres. Det vi skal gjøre er å komme fram til full sysselsettelse. I fellesprogrammet het det så vakkert at en skulde gå inn for det. Men det later til at en nå rygger tilbake for dette. Det er kanskje også de som mener at en viss arbeidsledighet ikke er så farlig. Men det er opplagt at arbeiderklassen må ta konsekvensen å gå inn for en politikk som skaper full sysselsetting. I den utstrekning det er mulig må vi gå inn for dette. Men det reiser seg mange vanskeligheter her. Når det gjelder nasjonalinntekten og fordelingen så melder det seg forskjellige oppfatninger innen de forskjellige grupper. I mange grupper hevdes den oppfatning at en har investert for meget. Når det gjelder industrien må vi nettopp gå inn for en sterk investering for der ligger nettopp grunnlaget for sysselsetning. En av de store ting som skjer i norsk industrireisning er nettopp dette. Den tekniske rasjonaliseringen av den enkelte bedrift greier oftest bedriftslederne selv. Men hvor denne oppgave forsømmes fordi lederne liten eller ingen interesse har av dette, må samfunnet ha rett til å gripe inn. Et slikt prinsipp er erkjent som samfunnsviktig framgangsmåte i en lov som jordloven. Den rent bransjemesige rasjonalisering kan neppe gjennomføres ved avtaler mellom bransjene. Her er det enda sterkere grunn til å ha bestemmelser, som gir høve til inngrep der samfunnshensyn tilsier det. Det arbeidende folk som er interessert i å sikre seg full sysselsetning er interessert i å gå inn for en relativt høy investeringsprosent. En aktiv industrireisning gir også den beste garanti mot arbeidsløshet. Det kan nok være at langtidsprogrammet overstiger mulighetene, særlig når det gjelder arbeidskraften, men nettopp denne reserven vil kunne være av uvurderlig betydning om vi får en depresjon ute i verden. Loven Lex Thagård er en blankofullmakt. Sett fra et demokratisk synspunkt er den uheldig fordi hele samfunnet treffes av den, og Stortinget, som skulde ha avgjørelsene er prisgitt den samme

lov som de selv har gitt. Fra arbeiderklassens synspunkt er det av betydning å få Stortinget til å ta avgjørelsen av hele vor politikk og det er her det er av viktighet for oss å finne fram til den riktige behandlingsmåte. Vi bør få en ordning slik at de næringspolitiske tiltakene blir drøftet og vurdert i Stortinget. En bør få lovhjemmel for at Stortinget i samband med Nasjonalbudsjettet behandler og tar standpunkt til hvilke aktuelle næringssspørsmål som nå må løses etter dette brede økonomiske opplegget. De politiske partier har hittil nærmest vært engstelig for å gå inn på grundigere drøfting av Nasjonalbudsjettet. Det er vel slik at de syns de binder seg for meget da. Men en økonomisk diskusjon i Stortinget nettopp på dette grunnlaget vil kunne få stor betydning for forståelsen av problemene i alle lag av folket. Dertil kommer at en ved denne framgangsmåten tar brodden av all argumentasjon om hvorvidt de reguleringsvedtak som settes ut i livet er grunnlovsmessige eller ei.

Det er også av viktighet å få den *gagnlige* produksjon opp. Vi må også i framtida ha en lov som hindrer at det trekkes for meget ut av bedriftenes fortjeneste. Det er forøvrig lite realistisk å gå ut fra at næringsorganisasjonene i alle forhold har rett til å opptre fritt. Organisasjonene må ha plikt på seg til å innordne seg den økonomiske samfunnspolitikk. Makter de ikke det, eller ønsker de det ikke må samfunnet ha rett til å gripe inn overfor organisasjonene. Dette synspunktet er allerede anerkjent i boikottloven, som Stortinget har vedtatt enstemmig og uten debatt. Spørsmålet om en varig prislov er meget komplisert. Spørsmålet er om en sammen med Standardiseringsforbundet skal gå inn for en produksjon av de varer som den almindelige mann har bruk for og at en får en pris- og kvalitetskontroll. Utgangspunktet må være at alle tiltak som er begrunnet i vareknappheten må oppheves så snart det er samfunnsmessig forsvarlig. Det er imidlertid et spørsmål om en ikke alltid må beholde en pris- og kvalitetskontroll for alle livsviktige vareslag. Gir en forøvrig produksjonen fri, vil en imøtekomme kravet om fritt varevalg. Dette krav tillegger jeg forøvrig ingen særlig betydning. For investeringsvarer bør dog priskontroll opprettholdes, for ellers blir det neppe mulig å greie gjenreisningen. Det kan også være nødvendig å få en stabiliseringskontroll for å undgå nye bedrifter, og slik at det ikke reises industrier som samfunnet ikke er tjent med. Etableringskontroll er også nødvendig om en vil ha herredømme over hvilke steder i landet nye industrier skal reises. Vi kan ikke vike tilbake for full syssel-

setting, selv om en får et kjøpekraftoverskudd. En må fram til et mer intimt samarbeid. Handelsdepartementet bør bli det koordinerende organ. Skal produksjonsutvalgene innordnes i planen så må det lovfestes, ellers kan de ikke utnyttes i den økonomiske politikk. Det er meget ute i verden som tyder på økonomisk depresjon. De som sier at vi stabiliserer det privatkapitalistiske samfunn, skal være merksam på at alle de tiltak jeg kortlig har vært inne på, går ut på å skape forutsetninger for en framtid for land og folk, som aldri før, fordi det tidligere ikke har vært noen plan. (Sterkt bifall).

Møtet hevet klokken 13.05.

ETTERMIDDAGSMØTET TIRSDAG 24. MAI

Dirigenter: *Bernh. Berntsen — Karsten Torkildsen.*

Møtet ble åpnet med «Norge for folket.»

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten merknader.

Fortsatt behandling av produksjonsutvalg, bransjeråd og rasjonalisering.

Fra sekretariatet forelå:

Sekretariatet anser det nødvendig å finne fram til former slik at produksjonsutvalgenes virksomhet kan aktiviseres. I denne forbindelse vil det være nødvendig å få revidert den nåværende avtale på grunnlag av de erfaringer som er høstet. Det er også nødvendig å finne fram til tilpasninger, slik at avtalen kan bli gjort gjeldende innenfor bygge- og anleggsvirksomheten.

Det spørsmål som er reist om lovfesting av produksjonsutvalgene kan kongressen ikke ta endelig standpunkt til, da dette spørsmål må nøye overveies, og må sees sammen med den økonomiske strukturendring som etter hvert finner sted i samfunnet. Videre må også spørsmålet sees i sammenheng med en eventuell lov om pris- og annen regulering, som for tiden er under behandling i den av regjeringen oppnevnte rasjonaliseringskomité.

Sekretariatet innbyr kongressen til å gjøre slikt vedtak:

1. Sekretariatet gis fullmakt til om nødvendig å si opp overenskomsten med Norsk Arbeidsgiverforening om produksjonsutvalg.

2. Blir avtalen sagt opp, utarbeider sekretariatet i samråd med forbundene forslag til endringer i overenskomsten. Ved eventuell revisjon tas særlig sikte på å få utvidet overenskomstområdet, slik at den også blir gjeldende for bygge- og anleggsvirksomheten, og eventuelt andre områder, hvor den ikke nå gjelder.

Videre må landsrådet bli utbygd til et organ til å planlegge og aktivisere produksjonsutvalgenes virksomhet.

3. Skulle forhandlingene om revisjon av overenskomsten ikke føre fram til en tilfredsstillende ordning, særlig når det gjelder landsrådet, bemyndiger kongressen sekretariatet til å fremme forslag til lovfesting av et statlig organ til erstatning for landsrådet, som kan bli et bindeledd mellom de forskjellige produksjonsutvalg, og mellom produksjonsutvalgene og bransjerådene.

Rasjonalisering.

Sekretariatet innstilte:

Gjennom opprettelse av Landsorganisasjonens rasjonaliseringskontor og ved liknende kontorer og spesielle tillitsmenn i de enkelte forbund, har fagorganisasjonen mulighet for å medvirke positivt til å fremme en sunn og riktig rasjonalisering, som fører til effektivisering av produksjonen, lettelse i arbeidet og bedring av levestandarden.

Landsorganisasjonens rasjonaliseringskontor må ha til spesiell oppgave å bistå forbundene i dette arbeid, og sørge for at arbeidsoppgavene samordnes.

Sekretariatet bemyndiges, om nødvendig, til i samråd med forbundene å bygge ut Landsorganisasjonens rasjonaliseringskontor, så det til enhver tid kan fylle sin oppgave.

Gunnar Bråthen: Jeg henviser til Sjaastads innlegg i formiddag hvor han trakk opp vår linje i reguleringspolitikken. Jeg skal innskrenke meg til en orientering om sekretariatets forslag under dette punkt. Det er nå gått 3 år siden disse produksjonsutvalg begynte å virke og det er på tide å ta denne sak opp og se på hvordan de har virket og om muligheten av endringer. En vil av dagsorden se at det fra en rekke avdelinger er sendt inn forslag. Ved årsskiftet 1948—49 var det i industrien 800 produksjonsutvalg. Tar vi med skogbruket og landbruket så har vi henimot 1100 produksjonsutvalg. Da vi startet med dette var det adskillig uklarhet. Når forventningene ikke har slått til, skyldes det flere viktige årsaker. For det første la vi det for

breddet an. Hadde vi til å begynne med søkt å innskrenke oss til de større bedrifter og der forsøkt oss fram, var vi sikkert nådd lengre. Hertil kommer at istedenfor å bygge nedenfra og oppad, så bygget vi disse produksjonsutvalg ovenfra. Men trass i dette så kom nokså mange produksjonsutvalg i sving i 1946 og 1947. De rapporter vi har fått viser fra slutten av 1947 og ut i 1948 at utvalgene har dekket noe av de arbeidsoppgaver de skulde gå inn for. ;Det skyldes sikkert for en stor del disse at de sosiale og hygieniske spørsmål, som en også tidligere hadde syslet med rundt om på arbeidsplassene, nå ble løst. Her ble det sikkert utført et meget godt arbeide. Men ettersom disse forhold ble ordnet og løst og en skulle oppta de produksjonsmessige forhold, viste det seg vanskeligere å få noe til. Dette har også sine årsaker. Fra slutten av 1947 viser det seg at det stadig er blitt flere arbeidsgivere som har stilt seg negative til produksjonsutvalgene, og da i første rekke de arbeidsgivere som driver politisk spekulasjon. Det er vel hovedårsaken til den negative innstilling hos mange arbeidsgivere. Når det gjelder arbeiderne så viser rapportene, at det er mindre interesse, selv om den nok kan være tilstede både i klubbene og i produksjonsutvalgene. Det skyldes vel at arbeiderne ikke har den rette tillit til disse organer og at de er *nødvendige* organer i det arbeide vi driver. Det er de som mener at en ikke kan være sikker på å beholde den politiske makt og hevder at en da ingen interesse kan ha av og tilrettelegge alt for en større fortjeneste for arbeidsgiverne. Det er knapt 20 pst. av produksjonsutvalgene som arbeider mindre godt. For 60 pst. vedkommende vil jeg si at de arbeider meget godt. I forbindelse med diskusjonen om produksjonsutvalgene har det vært reist spørsmål om å gi de større makt og mer avgjørende bestemmelse. Jeg er enig i at vi må få klarere bestemmelser, så en kan komme noe dypere inn i materialet, men jeg vil ikke tilrå at produksjonsutvalgene får bestemmende innflytelse i bedriftene. Vi må fortsatt ta det standpunkt at produksjonsutvalgene skal være rådgivende organer. En bør heller opprette et statlig organ eller utbygge Landsrådet og gi det økt myndighet. Skulle vi allerede nå etter denne korte prøvetid gå inn for at de skal ha avgjørende bestemmelse, vil vi bare få unødige stridigheter, som kan vanskeliggjøre det fortsatte arbeid med utbyggingen av utvalgene. Vi må holde fast ved at de skal være rådgivende organer. I denne forbindelse vil jeg gjerne referere et skriv fra Tsjekkoslovakia til den østerrikske landsorganisasjon:

«I anledning forlydender om at det tsjekkiske bedriftsråd oppheves, har den østerrikske landsorganisasjon tilskrevet den faglige landsorganisasjon i Tsjekkoslovakia om dette, og fått følgende svar:

«Valgene til bedriftsrådene vil finne sted i 1949. I denne forbindelse drøftet man imidlertid i bedriftene det spørsmål hvorfor disse valg i det hele tatt skal avholdes, da opprettholdelsen av bedriftsråd må ansees foreldet, og det i bedriftene er en tendens til å avskaffe den dobbeltsidighet som oppstår ved at der foruten bedriftsråd også er de av L.O. innsatte fabrikkomiteer som ivaretar arbeidernes interesser. Å fjerne denne dobbeltsidighet er derfor en av de kommende valgs hovedoppgaver.

Det er en kjensgjerning at bedriftsrådene har bestått sin prøve, men i fagforeningskretser anser en det ikke for tilstrekkelig grunn til å opprettholde dem. Loven har utstyrt bedriftsrådene med vidtgående rettigheter og fullmakter. Dette var på sin plass i en tid da kapitalismen ennå dominerte, men i den nye situasjon reiser det seg spørsmål om det ikke ville være hensiktsmessig å overføre bedriftsrådernes oppgaver til landsorganisasjonens fabrikkomiteer.»

Det må sies at den tsjekkiske L.O.s svar er pakket godt inn, men ikke desto mindre framgår det med all ønskelig tydelighet at det i år kun er tale om proforma valg, og at det er hensikten å overføre bedriftsrådernes vidtgående rettigheter og fullmakter til de nyopprettede fabrikkomiteer, som ganske sikkert vil være langt mer lydige redskaper for den kommunistiske politikk enn de gamle bedriftsråd, som hittil, så vidt mulig, har søkt å ivareta arbeidernes rettigheter.

De går inn for avvikling av disse utvalg, de blir litt for brysomme for dem som har makten. Jeg tar dette med fordi vi nettopp fra de som er enig i det styresett, er de som roper høyest om produksjonsutvalgene. Vi som har representert Landsorganisasjonen i produksjonsutvalgenes landsråd — Engstad og jeg — har søkt å komme inn på en positiv linje. Arbeidsgivernes representanter vil imidlertid ikke være med på at Landsrådet skal vise initiativ når det gjelder den enkelte bedrift. Jeg mener at en nettopp her må få en endring, slik at en får et aktivt arbeidende landsråd, som kan stimulere produksjonsutvalgene. Vi har i sekretariatet sluttet oss til den uttalelse hovedstyret i Jern- og Metallarbeiderforbundet har gitt til forslaget fra avd. 12, Trondheim, sålydende:

Hovedstyret uttaler: Angående produksjonsutvalg og rasjonalisering henvises til det vedtak som vårt representantskap gjorde på møte i mai 1948, og som vi anbefaler kongressen å gi sin tilslutning.

Forslaget med motivering ble oversendt Landsorganisasjonen 12. mai s. å. og er sålydende:

«Representantskapet uttaler som sin oppfatning at produksjonsutvalgene og deres oppgaver er et viktig ledd i forbundets arbeid for å ivareta medlemmenes interesser.

Representantskapet er således enig i at forbundet vier dette arbeidet den største oppmerksomhet og i denne forbindelse krever av L.O. at denne tar opp spørsmålet om at landsrådet blir utbygget til et aktivt organ for å planlegge produksjonsutvalgenes virksomhet landet over.

Det må herunder tas sikte på å utbygge et fast sekretariat med den nødvendige sakkyndige arbeidshjelp og videre at produksjonsutvalgenes virksomhet og myndighet blir utvidet og fastlagt ved lov.»

Motiveringen for representantskapets vedtak var følgende:

Forbundets arbeid med produksjonsutvalgene har klarlagt at de fleste utvalg i jern- og metallindustrien har dårlige arbeidsbetingelser. Ved siden av de vanskeligheter som skyldes materialmangler og etterkrigsproblemer av ulike slag, har de fleste bedriftsledere liten forståelse for produksjonsutvalgenes betydning. Ved enkelte bedrifter har forbundet vært nødt til å påtale direkte brudd på overenskomsten om produksjonsutvalg, men ved mange bedrifter arter arbeidsgivernes motstand seg på en slik måte at de i kraft av overenskomstens ordlyd ikke kan trekkes til ansvar for indirekte omgørelser. Denne motstand fra mange bedriftsledere virker på arbeidernes interesse for produksjonsutvalgene og vi må erkjenne at det er ikke så få som er blitt skuffet i løpet av de 2½ år som utvalgene har virket.

Den største svakhet ved den nåværende overenskomst er at det overordnede organ — landsrådet for produksjonsutvalg — ikke med bindende virkning kan avgjøre andre tvistespørsmål enn de som vedrører fortolkningen av overenskomsten. Vi mener det er tvingende nødvendig å bygge ut et fast overordnet organ med tilstrekkelig fagkyndig arbeidshjelp som kan rett-

leie produksjonsutvalgene og også med større myndighet enn nåværende overenskomst gir adgang til, sørge for at arbeidsgiverne ikke får fortsette med å undergrave dette viktige arbeid.

Vårt representantskap gir uttrykk for en positiv vilje til å gå inn for produksjonsutvalgene, når det i vedtaket kreves at L.O. tar spørsmålet opp. Vi ber derfor om at kravet med opprettelse av de organer for opplysning og planlegging av produksjonsutvalgenes oppgaver, landet over, som framgår av vedtaket, reises overfor våre statsmyndigheter.

Sjaastad var også inne på spørsmålet om en innpassing av produksjonsutvalgene i lovgivningen. Vi finner fra sekretariatets side at det vil være uriktig å oppta noe nytt forslag før valget er over. Vi er best tjent med å beholde det vi nå har. Derfor sier vi på side 27: «Det spørsmål som er reist om lovfesting av produksjonsutvalgene kan kongressen ikke ta endelig standpunkt til, da dette spørsmål må nøye overveies og må sees sammen med den økonomiske strukturendring som etter hvert finner sted i samfunnet. Videre må også spørsmålet sees i sammenheng med en eventuell lov om pris- og annen regulering, som for tiden er under behandling i den av regjeringen oppnevnte rasjonaliseringskomité. Når det gjelder avtalen med Arbeidsgiverforeningen vedrørende produksjonsutvalgene, er vi blitt enige med direktør Erlandsen om å nedsette oppsigelsestiden, at vi kan si den opp til november og med 3 måneders varsel. Når det gjelder punkt 3 om landsrådet så har jeg ingen tro på det selv etter stortingsvalget og med fortsatt arbeiderregjering — vi vil nok få noen revisjon — men jeg tror ikke at vi får arbeidsgiverne til på frivillig basis å utbygge landsrådet. Under alle forhold må vi der finne fram til et statlig organ. Vi kan ikke innby kongressen til å vedta noe som binder oss mer enn nødvendig. Jeg innskrenker meg til dette og opptar sekretariatets forslag, side 27 og 28. (Inntatt ovenfor.)

Statsråd Lars Evensen: Med utgangspunkt i de politiske partiers fellesprogram oppnevnte Statsministeren 27. oktober 1945 en komité til å forberede og legge fram sitt syn på spørsmålet om oppretting av bransjeråd for treforedlingsindustrien. Komitéen, som var sammensatt av representanter fra Landsorganisasjonen, Industriforbundet og Staten, kom fram til enstemmighet om at det ville være ønskelig å opprette et bransjeråd for denne industrigren. Imidlertid delte komitéen seg i to frak-

sjoner når det gjaldt spørsmålet om rådets organisatoriske oppbygging. Flertallet mente at rådet burde sammensettes av representanter for Staten, bedriftsledere, arbeidere og funksjonærer. Mindretallet mente at rådene burde organiseres på samme måte som produksjonsutvalgene, altså uten representanter for Staten. Hele spørsmålet ble så tatt opp i det daværende Handelsdepartement som framla et forslag til lov om bransjeråd. Dette ble uten vesentlige endringer vedtatt av Stortinget for sommeren 1947.

I loven har en knesatt det prinsipp som flertallet i den tidligere komité hevdet, nemlig at Staten skal være representert. Det er Kongen som bestemmer innen hvilke industri- eller næringsgrener bransjeråd skal opprettes, hvor mange medlemmer de skal ha o. s. v.

Foruten å avgi uttalelser om de saker myndighetene måtte forelegge, skal rådene søke å fremme utnytting av forskningens resultater, fordeling av arbeidsoppgavene innen forskjellige bedrifter, behandle råstoffspørsmål, samt tekniske og organisatoriske rasjonaliseringsproblemer.

For å gi rådene muligheter til å arbeide med slike saker, kan de pålegge bedriftene i meget vid utstrekning å gi opplysninger innen de forskjellige områder.

I løpet av høsten 1947 og våren 1948, ble det av Regjeringen oppnevnt bransjeråd for følgende industrier:

1. Tremasse-, papir og cellulose.
2. Sagbruk- og høvlerier.
3. Bergverker.
4. Den elektrotekniske industri.
5. Motorindustrien.
6. Skotøy- og lærindustrien.
7. Skipsbyggerindustrien.
8. Teglverksindustrien.
9. Tekstilindustrien.
10. Støperiindustrien.

For hvalfangsten hadde og har en Hvalrådet.

De hensyn som er lagt til grunn ved oppnevning av bransjeråd har vært innen hvilke industrier en mente det var mest nødvendig å få til et samarbeide. En har også tatt hensyn til innen hvilke områder det allerede var lagt et grunnlag for et bransjeråds virksomhet. En rekke næringsgrener har vært så uensartet i sin sammensetning at en fant det vanskelig å opp-

rette særlige råd for dem, f. eks. mek. verkstedindustri, eller næringsgrenen har omfattet så få bedrifter at en fant det foreløpig unødvendig. I tillegg til dette kommer at skal et bransjeråd fungere som hensikten var, krever det et relativt stort arbeid av et sekretariat og det var begrenset hva en kunne stille til rådighet i så måte. En fant det også formålstjenlig å ikke spre kreftene for meget inntil man hadde vunnet visse erfaringer.

Det har imidlertid vært arbeidet endel for å opprette et bransjeråd for sildoljeindustrien, samt å lage et eget bransjeråd for konfeksjonsindustrien. Steinindustrien har også vært på tale, videre for hermetikkk og sjøfarten.

Når en har gått til oppretting av et råd, har en anmodet de respektive fagforbund eller funksjonærforeninger, samt bransjeforeninger, om å framkomme med forslag til representanter. Dette har ikke budt på særlige vansker bortsett fra at forholdet for funksjonærrepresentantenes vedkommende har vært noe uklare. En har her foruten handels- og kontorfunksjonærer, ingeniørforeningen, og Den Norske Ingeniørforening, og en har søkt å velge representanter slik at de forskjellige interesser skulle bli best mulig tilgodesett blant de forslag som er framkommet.

Den største vanskelighet har vært å finne representanter for Staten. En har her nyttet folk delvis fra Centraladministrasjonen, delvis fra Norges Tekniske Høgskole eller andre statsinstitusjoner.

Det grunnleggende syn har vært at disse representanter ikke skulle kunne misstenkes for å kunne være partiske i de saker rådene måtte komme til å behandle.

Rådene har foreløpig blitt lagt i sin helhet under Industridepartementet. Dette betyr imidlertid ikke annet enn at de sekretærer som er oppnevnt for dem, samtidig er ansatt i Industridepartementets Industridirektorat og blir bransjerådernes sekretariat. En fant at dette var en hensiktsmessig ordning da Industridirektoratet stort sett arbeider med de samme problemer som bransjerådene. På denne måten mente en å unngå dobbelt arbeid.

Det vil i nær framtid bli framlagt en melding over rådernes virksomhet i 1948. Jeg skal her kort gi et lite resyme over hva som er gjort på de forskjellige områder.

Skogindustriens bransjeråd — for papir, cellulose og tre-masse — har overtatt fordelingen av valuta til maskinimport og av byggematerialer for treforedlingsindustrien. Av sakslisten fremgår at rådet har behandlet en rekke investeringspla-

ner av større omfang som har krevet inngående undersøkelser og adskillig forarbeide såvel av bransjerådets medlemmer som av sekretariatet. I mange tilfelle har det vært nødvendig å nedsette sakkyndige utvalg med medlemmer i og utenfor bransjerådet, for å utarbeide utredninger for rådet om de enkelte saker.

På grunn av overkapasitet i industrien i forhold til landets skogresurser, har bransjerådet hevdet at det ikke må gis lisenser for maskineri som vil øke tømmerbehovet. Til alle anbefalinger om innføreslisens for maskineri som kan tenkes å medføre øket råstofforbruk, har man derfor knyttet den betingelse at bedriftens nåværende kapasitet ikke må økes. I enkelte tilfeller har man også forlangt at det gamle maskineri ikke måtte selges innenlands i udemolert stand.

I nær forbindelse med bransjerådets arbeid med industriens investeringsplaner står dets tilrådinger for langtidsprogrammet.

Sammen med sagbruk og høvlerier har rådet tatt initiativet til nedsettelse av to sakkyndige utvalg som skal utrede de spørsmål som knytter seg til tømmerforsyningen.

Det ene av disse utvalg som består av landsskogtaksator Vigerust og byråsjef Aaseth, har utarbeidet en geografisk oversikt over bartretilvekst og forbruk av trevirke. Det er foretatt en beregning av tømmertilgangen etter den nåværende utnyttelse av trevirke, og en beregning av tømmer, nyttbart avfallsvirke og nyttbart virke ved en mer rasjonell og økonomisk utnyttelse av trevirke, samt en sammeligning av disse forhold.

Det annet tømmerutvalg med Skogdirektøren, professor Langsæter, som formann, arbeider med å skaffe beregningsgrunnlag for hvor og hvordan tømmeret kan foredles på den for landet mest fordelaktige måte. I dette arbeide deltar en rekke specialsakkyndige for de forskjellige områder.

Når tømmerutvalgenes innstilling foreligger, vil man etter bransjerådets oppfatning få et reelt grunnlag for bedømmelse av de mange viktige saker vedrørende tømmerfordeling og produktjonskapasitet som blir forelagt bransjerådet til uttalelse. Bransjerådet har stått i intim kontakt med industriens forskningsorganisasjoner og benyttet seg av deres institusjoner for sine utredninger. Rådet har også gjennom sine vedtak søkt å støtte forskningen med tilrådninger like overfor myndighetene.

I nær forbindelse med disse undersøkelser står den omfattende kartlegging av sagbruksindustrien som er utført av

Tømmer- og Trelastkontoret. Etter bearbeidelse av Statistisk Centralbyrå vil dette materialet bli stillet til disposisjon for bransjerådet.

Bransjerådet som gir innstilling vedrørende søknader om byggematerialer og valuta til sagbruksindustrien, har søkt å disponere slik at de samfunnsviktige sagbruk får anledning til å rasjonalisere sine bedrifter uten at den samlede kapasitet av sagbruk blir økt. Bransjerådet har foreslått opprettet en *sagbruksskole* og har anmodet sitt sekretariat om å gi en utredning av dette spørsmål og komme med forslag til bransjerådet.

Bransjerådet for Elektroteknisk Industri.

Dette bransjeråd ble opprettet ved kgl. resolusjon av 21. november 1947. Til utgangen av 1948 er holdt 4 møter.

Rådet har etter Industridepartementets anmodning foretatt en undersøkelse av behov for og produksjon av elektrisk materiell, import o. s. v. for å få en oversikt over de krav som stilles i forbindelse med elektrisitetsutbyggingen. For å underbygge kommende arbeidsoppgaver har rådet vedtatt å foreta en kartlegging av den elektrotekniske bransje. Arbeidet med dette er igang og vil i første rekke omfatte en undersøkelse av den innenlandske elektrotekniske industris produksjon og produksjonsevne, teknisk utstyr, utvidelsesmuligheter og opptagelse av ny produksjon.

Rådets arbeide har hittil vært konsentrert om de ovennevnte undersøkelser som tildels er meget omfattende. Man har funnet ikke for tiden å kunne ta stilling til hver enkelt søknad om byggetillatelse og om valuta, men rådet har pekt på at hvor det gjelder tiltak som effektivt vil øke produksjonen av mangelvarer for elektrisitetsutbyggingen, bør de få høyeste prioritet når det gjelder tildeling av valuta og byggematerialer.

Preferanseordningen ved tildeling av materiell for kraftoverføring og distribusjon håndheves, i den utstrekning regulering ansees nødvendig, av Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen, og det antas ikke nødvendig å drøfte noen annen ordning.

De midlertidige bestemmelser om bruken av elektrisk installasjonsmateriell har også vært forelagt bransjerådet.

Motorindustriens bransjeråd har foranlediget utarbeidet en fullstendig kartlegging av motorfabrikkene og motorreparasjonsverksteder. På grunnlag av dette arbeide forsøkes å nå fram til en fordelaktig arbeidsfordeling mellom fabrikantene

samt et bedre utbygget og mere hensiktsmessig fordeling av servicestasjonene. Rådet har påskynnet arbeidet med standardisering av motorproduksjonen og regnskapsvesenet som begge deler er ferdig utarbeidet. Standardiseringen er et ledd i den rasjonalisering som rådet har vært meget interessert i å få gjennomført. I denne forbindelse har det samarbeidet om å få utbygget jernstøperiene så de kan levere tilstrekkelig og tjenlig gods for motorfabrikasjonen.

Rådet har fått seg forelagt en rekke saker og gitt uttalelse om søknader om lån, byggetillatelse, valutalisenser, opprettelse av forskningsinstitutt o. l.

Bransjerådet for skotøy- og lærindustrien har først og fremst sett det som sin oppgave å søke å kartlegge industrien, og har begynt med kartlegging av skotøybransjen som er den største av de bransjer rådet har å gjøre med. Rådet søker å gjennomføre kartleggingen på en måte som mest mulig kan spare bedriftene for spørreskjemaer, idet en i størst mulig utstrekning vil benytte de opplysninger som innhentes av Forsyningsdepartementet i forbindelse med rasjoneringen.

Bransjerådet har ønsket å føre kontroll med nystarter og utvidelser i lær- og skotøybransjen, og blir av Forsyningsdepartementet forelagt søknader om materialkvoter for nye bedrifter og om øking av kvotene for de igangværende bedrifter. Rådet blir forelagt byggesøknadene fra bransjens bedrifter, og i visse tilfelle også søknader om valuta til import av maskinelt utstyr. I et tilfelle har rådet behandlet en sak angående søknad om lån av Tiltaksfondet for en bedrift i bransjen.

Bransjerådet for teglverksindustrien kom i arbeid fra nyttår 1948 og har bl. a. arbeidet med følgende saker:

Kartlegging av industrien med sikte på en rasjonalisering. Fraktspørsmålet spiller en stor rolle i denne industri.

Produksjonsprogrammet for 1948 ble bearbeidet av bransjerådet, som særlig har pekt på en øking i taksteinproduksjonen.

Valuta og materialsaker er forelagt bransjerådet. På grunn av den knappe valutatilgang til denne industrigren er det nødvendig med inngående faglig bedømmelse av behovet i det enkelte tilfelle.

Yrkesopplæring. Spørsmålet om yrkesopplæring for teglverksarbeidere med sikte på å skape stabilere arbeidsforhold i denne bransje er bearbeidet i en rekke møter. Spørsmålet er enda ikke ferdig bearbeidet.

Forsking. Det er foretatt en del undersøkelser vedrørende et eventuelt nordisk samarbeide på dette felt.

Nyreising av teglverker. Bransjerådet har behandlet planene for nyreising av en del teglverker, særlig er det lagt arbeid på å få klarlagt behovet for teglverk i Nord-Norge.

Besøk ved utenlandske teglverker. Formannen har studert teglverksforhold i Danmark og Norge, sekretæren dessuten i Holland i samband med en kongress i dette land.

Bransjerådet for tekstilindustrien ble opprettet ved kgl. resolusjon av 12. september 1947 og har fått som arbeidsområde ull- og bomullsvareindustrien, trikotasjeindustrien, replslageriene, fiskeredskapsindustrien, bandveverier m. v.

Det er således et stort og delvis uensartet område bransjerådet har fått og arbeide med. Rådet har av denne grunn funnet det avgjørende for sin virksomhet å skaffe seg en mest mulig detaljert oversikt over landets produksjon og forbruk av de forskjellige tekstilvarer. Hensikten med den detaljerte kartlegging som bransjerådet har tatt fatt på er å gi bransjerådet kjennskap til selve tekstilindustriens struktur uten å blottlegge de enkelte bedrifter. Det er videre hensikten å få et detaljert bilde av hvordan industrien er sammensatt, dens geografiske fordeling, hva som blir produsert, hva som finnes av maskineri, hvor det finnes flaskehalsar i produksjonen og under hvilke arbeidsforhold det drives. Bransjerådet har kommet godt i gang med dette kartleggingsarbeide og det ser ut til at bransjeforeningene nå støtter aktivt opp om å få kartleggingen utført på en tilfredsstillende måte.

Bransjerådet har deltatt i utarbeidelsen av fireårsplanen for utbyggingen av den norske tekstilindustri i forbindelse med Marshallplanen og holder for tiden på med en ny gjennomgåelse av langtidsplanen for å få en bedre tilpassing til de utviklingstendenser innen tekstilindustrien som har avtegnet seg under drøftelsene i Marshallorganisasjonen i Paris. Bransjerådet har trukket opp retningslinjene for lisensiering av maskinelt utstyr til modernisering og utvidelse av tekstilindustrien og for tildeelingen av byggematerialer og har også avgitt uttalelse om de fastsatte viktigere investeringsaker. Etter hvert som kartleggingsarbeidet stiger frem vil bransjerådet få et mere tilfredsstillende arbeidsgrunnlag å bygge på når det gjelder fordelingen av den disponible valutamengde og bygningsmaterialer.

Bransjerådet for Skipsbyggingindustrien trådte i funksjon

i november 1947. Av de saker som rådet har behandlet kan nevnes:

Formannssopplæringen. Etter at rådet hadde behandlet denne sak, og funnet forholdene utilfredsstillende ble det satt ned et underutvalg som skulle komme med en tilråding i saken. Underutvalget har foretatt omfattende undersøkelser og innstillingen vil foreligge i de nærmeste dager. Utvalget har imidlertid framkommet med 2 foreløbige innstillinger som har konkludert med anmodning om økonomisk støtte til å ta opp T. W. I-systemet her i landet. Det er bevilget penger til dette formål.

Flytedokken i Bogen. Etter krigens opphør etterlot tyskerne noen dokkanlegg i landet. Disse ble fordelt mellom U.S.A. og U.K. og Industridepartementet har kjøpt dokkanleggene av disse. Særlig til ett av disse dokkanlegg knyttet det seg betydelig interesse (Bogendokken) og spørsmålet ble forelagt bransjerådet til uttalelse.

Skipsbyggerienes beskatning. Bransjerådet har sendt Finansdepartementet en inngående utredning om skipsbyggerienes skatteforhold i Norge, Sverige og Danmark, og med utgangspunkt i Stortingets vedtak om støtte til skipsbyggingsindustrien tilrådet at skatteforholdene i Norge ble endret slik at de norske verksteders evne til å konkurrere blir øket. Rådet pekte spesielt på at dette måtte oppfattes som et ledd i arbeidet med å opprettholde sysselsetting i bransjen.

Bransjerådet har tatt opp til behandling saken om rasjonalisering av skipsbyggingsindustrien og arbeider framdeles med denne sak. Spørsmålene om flytting av Nylands Verksted og gjenreisning av Marinens Hovedverft er blitt forelagt bransjerådet av Industridepartementet. Bransjerådet har tilstilt departementet sine uttalelser om disse.

Saken vedrørende rasjonaliseringsarbeider ved skipsbyggeriene er tatt opp av rådet som framdeles arbeider med denne sak.

Bransjerådet for Bergverksindustrien ble opprettet den 14. november 1947. Rådet har ført forhandlinger med Norges Geologiske Undersøkelser, og en har planer om å få utarbeidet en oversikt over landets råstoffkilder.

Rådet har foretatt en reise i Grongdistriktet og til de steder som kan tenkes å bli utskipningshavn for Grongkisen, og samtidig plass for Centralsmelteverket. Saken er under arbeid.

Av spesielle saker har rådet tatt opp gjenopptagelse av arbeidet i Avilonstollen ved Sulitjelma gruver. Rådet har besluttet å henstille til Industridepartementet at det støtter selskapet i gjenopptagelsen av arbeidet med stoll.

Rådet har videre behandlet spørsmålet om nedlegging av smeltehytten på Røros og har anbefalt at driften foreløpig fortsetter.

Etter anmodning har rådet uttalt seg om arbeidstiden i gruvene og fant at det under de nåværende forhold ikke kunne anbefales en nedsettelse av arbeidstiden ad lovens veg, men at spørsmålet ble henvist til behandling av N. A. F. og A. F. L.

Bransjeråd for Støperiindustrien. trådte i funksjon i april 1948. Rådet har konsentrert seg om 2 hovedoppgaver:

1. Kartlegging av bransjen.

I dag er alle jern- og stålstøperier meget inngående kartlagt. Foruten å ha produksjonsoppgaver, kjenner en også meget godt til de enkelte bedrifters produksjonsapparat og dettes tilstand. En har videre søkt å finne fram til landets behov for støpegods. En lignende undersøkelse er for tiden i gang for metallstøperiene.

2. Råmaterialsituasjonen.

Foruten problemet med å skaffe nok arbeidskraft, har støperiene hatt vansker med å skaffe seg tilstrekkelig råmaterialer i form av skrapjern. Rådet har arbeidet meget med å lette råmaterialsituasjonen.

Som det framgår av de rapporter jeg her har gitt har bransjerådene foreløpig lagt an på å kartlegge sine industrigrener. Den statistikk som har vært tilgjengelig tidligere er ikke så spesifisert at den kan danne et betryggende grunnlag for det arbeide rådene forutsettes å skulle drive med. Når dette grunnlag er lagt vil rådene kunne gå videre. Rådet har forøvrig i den tid som har gått siden de ble opprettet vært nyttige organer særlig for Industridepartementet, idet en her har hatt en faglig instans en har kunnet forelegge saker i samband med den regulering som har funnet sted.

Særlig viktig har det vært å ha rådene med på arbeidet med opplegget av langtidsprogrammet under Marshallplanen og Nasjonalbudgettet.

Når rådene nå etter hvert mer skal begynne å arbeide med

en strukturrasjonalisering av bransjene, er det spørsmål om en her kan nå fram med et frivillig samarbeid innen bransjen. Oppnåes ikke dette, noe en ikke kan vente i alle fall på alle felter, blir spørsmålet om det eksisterer noen lovhjemmel for å iverksette tiltakene.

Stort sett må en si at rådene har arbeidet godt. Det ligger riktignok noe forskjellig an i de ulike bransjer. Rådene er imidlertid en nyskaping i alle fall innen vårt industrielle liv og det kreves en viss tid før en finner de riktige arbeidsmetoder.

Forholdet til industriens egne bransjesammenslutninger har hittil vært noe uklart. Disse organisasjoner mener at de representerer bransjene. Dette kom tydelig til uttrykk i direktør Bangs tale på Industriforbundets årsmøte. Et annet problem har vært at for eksempel prisspørsmål ikke skal behandles av bransjerådene. Nå spiller produksjonsprisen selvsagt en stor rolle og rådene har lett for å komme inn på dette spørsmål under drøftingen av andre saker. Når imidlertid rådene etterhvert blir konsolidert og deres arbeidsfelt mer kjent, vil uttvilsomt en del av disse vansker bortfalle.

Ingvald Haugen: Ingen skal bli beskyldt for at denne sak har hatt noen hurtigtogs fart. De vakre talemåter om at en etter krigen skulle samarbeide, fikk meget snart et dolkestøt. Det viste seg meget snart at arbeidsgiverne ikke vilde gå med på en frivillig ordning og en måtte gå veien om Stortinget. For Sjømannsforbundets vedkommende la vi allerede i 1946 fram et velbegrunnet forslag om et bransjeråd for skipsfarten. Statsråden skrev til oss og uttalte at noe av det første en skulle få var et næringsråd for skipsfarten. Men enda har vi ikke fått dette organ. Det gjelder ikke lønns- og arbeidsvilkår, men nettopp innenfor skipsfarten er det så mange spørsmål og problemer — også av internasjonal art — og som har betydning for hele skipsfarten og de som der er beskjeftiget. De fleste vil sikkert ha sett hvordan en forsøkte å bekjempe lovforslaget om arbeidstiden tilsjøss. Jeg vet ikke noe sted hvor et *sentralt* organ skulle ha slik betydning som i skipsfarten — et offentlig organ som virkelig kunne overveie de forskjellige spørsmål og herunder først og fremst skaffe *faktiske* opplysninger. Hva vi nå stadig savner. Hvalrådet som en i sin tid fikk opprettet, har vært av stor betydning. Jeg er redd for at hvis ikke departementet hadde hatt det råd, vilde statsråden sikkert ofte ha rendt seg en stake i livet. Nå kan departementet holde seg til dette råds faktiske opplysninger. Vårt landsmøte i 1946

reiste kravet om et næringsråd for skipsfarten og på landsstyremøtet i år gjorde vi på ny henvendelse. Rederne har sagt partou nei. Hvor lenge skal en finne seg i dette? Vi skulle være blant de 10 første bransjeråd som ble nedsatt. Enda er vi ikke kommet med og 10 bransjeråd er nedsatt. Jeg vil slutte med å fremlegge forslag til en uttalelse, som jeg vil be kongressen vedta:

«Fagkongressen er kjent med de forslag Sjømannsforbundets Landsmøte 1946 vedtok om opprettelse av et næringsråd for skipsfarten og de henstillinger som er sendt Industri-, Håndverk- og Skipsfartsdepartementet i saken anledning.

Forbundets Landsstyremøte 1947 besluttet også å kreve av departementet at dette næringsråd straks blir organisert og henviste til den av Stortinget vedtatte «Lov om bransjeråd».

Da dette næringsråd fremdeles ikke er opprettet, har Sjømannsforbundets Landsstyre i møte 20. og 21. mai 1949 gjen tatt sitt tidligere vedtak og på ny henstillet til departementet og sette dette tiltak ut i livet.

L.O.s 17. ordinære kongress gir Sjømannsforbundets krav sin uforbeholdene tilslutning og anmoder Skipsfartsdepartementet om straks å oppnevne et næringsråd for skipsfarten.»

Anton Andresen: Det kan være av betydning og interesse å høre de erfaringer vi har gjort. Det er mulig at vi etter frigjøringen gaite noe høyt. Vi hadde fellesprogrammet og vi hadde Landsorganisasjonens vedtak om de nødvendige organer i produksjonsutvalg for de enkelte bedrifter og bransjeråd. Dette har vært programmet for vort arbeide. Jeg gjentar: vi var kanskje noe for optimistiske. Vi fikk avtalen i 1945 og jeg erindrer meget vel, hvor ikke lite stolte vi var ved en sosialøkonomisk konferanse på Brunsvik, når vi kunne fremvise at vi var kommet foran svenskene og danskene. De fleste av produksjonsutvalgene er ikke nådd lengre enn til å konstituere seg. Å lovfeste produksjonsutvalgene er noe av det viktigste, men jeg er betenkt. Jeg tror nemlig ikke vi får utrettet noe mer ved å få de lovfestet. I England kom en til det resultat at en ikke lovfestet det, idet en mente at det først og fremst gjaldt om at arbeiderne selv gikk inn for dette med kraft og styrke. Det er det som er det avgjørende. De produksjonsutvalg som imidlertid har vært i arbeide har gjort slike erfaringer at vi kan nå videre fram. Jeg tror vi kan nå lenger fram ad frivillighetens vei og at vi ikke bør forankre det i lovs form. Jeg er enig i at saka utsettes til etter valget. Når det

gjelder den enkelte bedrift, må arbeiderne også gis høve til å øve innflydelse på produksjonen ved bedriften. Når det gjelder landsrådet er jeg enig i at det må utbygges.

Hilsen til kongressen fra lederen for Marshallkontoret i Norge.

Dirigenten: Vi vil referere det brev *John E. Gross*, lederen for Marshallkontoret i Norge har sendt kongressen og som i oversettelse er omdelt representantene:

Til tillitsmenn og representanter

På Arbeidernes faglige Landsorganisasjons Kongress.

Ved formannen Konrad Nordahl.

Som leder for Marshallkontoret i Norge og som 40-årig medlem av den amerikanske fagorganisasjon anser jeg det som en personlig ære og stort privilegium å sende en hilsen til dere i anledning 50 årsdagen for stiftelsen av deres store organisasjon og til deres annen kongress etter krigen. Jeg er sikker på at jeg har hele det amerikanske folket med meg når jeg sender denne hilsenen, og da særlig de menn og kvinner som er med i den amerikanske fagbevegelsen.

Jeg gratulerer dere med de resultater som deres organisasjon har oppnådd i arbeidet for utviklingen av demokratiet. I dette arbeid har deres organisasjon vært en positiv faktor. De ofre som dere led, og det mot og den styrke dere viste, da diktaturet strakte sine klør ut for å oppsluke hele verden, var en inspirasjon og oppmuntring for alle frihetselskende mennesker.

Vi som sitter i Marshallhjelpens administrasjon her i Oslo, er ikke kommet hit for å fortelle folket i deres prektige land hvordan gjenreisingsprogrammet bør være her. Vi er kommet hit for å samarbeide med den norske regjering og det norske folket når det gjelder utføringen av den såkalte Marshallplanen, slik at den kan bli det den er ment å være: nemlig et middel til økonomisk gjenreising og gjenoppbygging av de land som er med i den. Ved økonomisk samarbeid skal vi skape en ny og større enighet og derved danne grunnlaget for varig fred og gjensidig forståelse i verden.

Jeg er sikker på at jeg ikke behøver å fortelle dere at det i stor utstrekning avhenger av den rolle den organiserte fagbevegelse spiller, om Marshallplanen skal lykkes. De anstrenge som dere har gjort, sammen med dem som bedriftsledelsen har gjort, for å oppfylle de forpliktelser gjenreisingspro-

grammet medfører, har vært meget lovende, og jeg er forvisset om at deres framtidige arbeid vil bidra til å styrke demokratiet og til utvidelse av demokratiske framgangsmåter på alle livets områder.

Til deres formann Konrad Nordahl, til de andre tillitsmennene, til Kongressens representanter og til alle de hardt-arbeidende og lojale medlemmer i den norske fagorganisasjon, sender jeg en kameratslig hilsen og beste ønsker for framtiden. Jeg håper innerlig at kongressens forhandlinger og vedtak vil bli til beste for deres store organisasjon, deres medlemmer og for Norge. Gud velsigne deres arbeid!

Med hilsen
John E. Gross.

Brevet ble mottatt med kraftig applaus.

Dirigenten: Vi vil foreslå at kongressen takker og sender en hilsen tilbake. (Vedtatt med aklamasjon).

Witalis Andersen: Et av de problemer som mest berører industriarbeiderne i dag eller kommer til å berøre dem er rasjonaliseringen av bedriftene. Det er nå ofte slik innenfor mitt yrke at en tilsetter teknikere for å få opp farten og lavere akkordsatser. Det benyttes ofte rent demagogisk av arbeidsgivere overfor arbeiderne. Det fører ensidig til større fortjeneste for den ene part. Derfor er det nødvendig å få positive bestemmelser i avtalen med N.A.F., slik at arbeiderne også får sin andel. Vi har derfor på side 107 innsendt et forslag:

«Annet avsnitt i «Retningslinjer ved gjennomføring av arbeidsstudier» blir endret til å lyde:

«Gjennomføringen av arbeidsstudier skal skje i samsvar med nedenstående retningslinjer og således at arbeidsforholdene og for tjenestemulighetene *bedres* i forhold til det de var før rasjonaliserings-tiltakene ble satt i verk. I denne forbindelse siktes til de enkelte arbeidsavdelinger eller grupper sett under ett.»

Akkordberegninger, punkt 3, endres til å lyde:

«Alle akkorder bereknes enten som tidsakkorder eller som kroneakkorder med et akkordoverskudd på normalytelsen som fastsatt i egen overenskomst. *Hertil kommer andel i det økte utbytte som rasjonaliseringen fører med seg.*

Med rasjonaliseringstiltak menes ethvert tiltak som tar sikte på å forbedre eller øke produksjonen og tilrettelegge rasjonelle produksjonsforhold.

Ved maskinoperasjonene — hvor produksjonen på det nærmeste er bestemt av maskinenes yteevne — skal akkordtidene bereknes slik at arbeiderne ved maskinene har de samme muligheter til fortjeneste som ved annet arbeid.»

Erfaring viser at det er arbeidsgiverne som hittil har høstet utbyttet ved gjennomføring av rasjonalisering. Da imidlertid rasjonalisering fører med seg forskjellige ulemper for arbeiderne, bl. a. yrkessykdommer, burde dette tilsi at arbeiderne også får del i det økte utbytte som blir ved en rasjonell produksjon.

En fordeling av utbyttet således at dette også kommer det kjøpende publikum til gode, bør gis uttrykk for i «Retningslinjer ved gjennomføring av arbeidsstudier».

Arbeidstia.

«Da det er høyst sannsynlig at en hurtig og sterkt dreven rasjonalisering vil føre til overproduksjon, må Arbeidernes faglige Landsorganisasjon — sammen med de interesserte forbund — allerede tidligst mulig forberede praktiske tiltak for å gjennomføre en forkortelse av arbeidstia.»

Det er ikke bare om å gjøre å få med bestemmelser i avtalen, men også sørge for at arbeidernes tillitsmenn blir skolert slik at de kan følge teknikerens virksomhet. Vi har et kontor ved L.O. Ja, der sitter det en mann, som skal stelle med hele dette arbeide. Bare 7 av de tilsluttede forbund, svarte på henvendelsen om kontorets utbygging. Det er nødvendig å utbygge dette kontor, slik at det kan sende ut folk og det må arrangeres kurs på de forskjellige arbeidsplasser. En del forbund har ansatt sine egne teknikere. Det kan være vel og bra, men det må samordnes og skapes fasthet i dette arbeide. Det haster med å gjøre noe her. Vi hadde saken oppe allerede i 1937. Utdannelse eller opplæringer av tillitsmennene er absolutt nødvendig slik at en kan følge teknikernes virksomhet, de teknikere som bedriftene har ansatt. Det er ikke nok med sekretariatets konklusjon. Hvem som skal betale utvidelsen av kontoret ved Landsorganisasjonen må fastslås her og at det skal utbygges helt og være fult mobilt.

Arthur Ruud: Produksjonsutvalgene ble imøtesett med den aller største interesse da de ble en realitet i 1945. At det

ikke ble som en tenkte seg framgår av Jern- og Metallarbeiderforbundets uttalelse i dagsorden. En burde også tatt med en kritikk av de medlemmer som sitter i utvalgene. De rygger ofte tilbake fordi de selv mener seg å savne de nødvendige forutsetninger, som må til for dette arbeide. Landsorganisasjonens tjenestemannsorganisasjoner har sluttet avtaler med de forskjellige etater, og som stort sett er de samme som avtalen mellom A.F.L. og N.A.F. Nå er det lettere for oss i statsdrift å arbeide med dette enn for de som arbeider i det private driftsliv. Vi arbeider jo i selve samfunnets tjeneste og står i en særstilling. Vi kan således legge vår kraft inn fordi det er en samfunnsbedrift vi arbeider i. Når det ikke overalt går like bra, skyldes det at de folk en har tilsatt ikke føler at de har evnen. Vi måtte vente en tid før vi fikk disse utvalg og det går ikke like bra overalt. For telegrafverket og jernbanen ligger det godt an. I denne forbindelse finner jeg det riktig å referere en uttalelse fra Telegrafstyret av 17. mars i år der det bl. a. heter:

«Telegrafstyret venter seg mye av arbeidet i driftsutvalga. Skal disse forventningene bli oppfylt, er det imidlertid et vilkår at arbeidet straks kommer inn i det rette sporet. Ansvaret for dette må i første rekke ligge på administrasjonens representanter i utvalga. Telegrafstyret vil derfor oppmode distriktsjefene og telegrafbestyrerne om å la seg velge som formenn i de respektive utvalg.

Driftsutvalgtanken bygger på et tillitsfullt samarbeid mellom administrasjonen og personalet. Telegrafstyret og tjenestemannsorganisasjonene er klar over at resultatet av arbeidet i driftsutvalga stort sett vil stå og falle med at dette tillitsfulle samarbeidet blir realisert alt frå starten. Dette kan m. a. skje ved at administrasjonens representanter åpent legger fram Telegrafverkets og distriktenes problemer av økonomisk og driftsmessig art, og på en slik måte at det blir en opplæring og en innføring for personalets representanter i de spørsmåla som har betydning for bedriften.

Det er videre viktig at personalets representanter til hver tid får nødvendige informasjon, og at de får høve til å sette seg inn i problemene, så de etter hvert kan ta positivt del i drøftingene.

Personalets representanter vil til dels møte uten særlig kjennskap til mange av disse problemene. Administrasjonens representanter bør derfor ta initiativet i førstninga — og sær-

lig på de to tre første møtene gjøre greie for bedriftens stilling og distriktets problemer, så utvalgsmedlemmene får et klart og oversiktlig bilde av de krava samfunnet stiller til Telegrafverket og hvordan disse oppgavene blir løyst i praksis.

Avskrift av protokoll frå møte i distriktsutvalg og utvalg som ikke hører inn under noe distriktsutvalg sendes Telegrafstyret i 12 eksemplarer, jfr. § 11 i avtalen om driftsutvalg. Telegrafverket bør om nødvendig stille en protokollfører til rådvelde for utvalget.

Telegrafstyret antar at det framleis vil være behov for de samrådsmøtene som alt har vært holdt ved en rekke stasjoner. Det vil trulig være av særlig interesse å holde samrådsmøter etter distriktsjef- og bestyremøtene, så personalet kan få kjennskap til drøftingene og vedtaka på disse møtene.

Telegrafdirektøren vil i den nærmeste framtid på møter skipa til av tjenestemannsorganisasjonene holde foredrag for personalet i de 5 største byene om Telegrafverkets problemer. Telegrafstyret vil be distriktsjefene og bestyrerne stille seg villig til oppmoding frå tjenestemannsorganisasjonene om å legge fram distriktets og stasjonenes problemer på liknende møter for personalet ved de enkelte stasjonene.»

Det er, som en hører, et usedvanlig positivt syn på dette med driftsutvalg. Samrådsmøter har vært holdt og vi venter oss meget av det. Men vi har en lang vei å gå før våre representanter i utvalgene mestrer dette arbeid. Ved siden herav har vi en rekke grupper, hvor selve planleggelsen av arbeidet er av den største viktighet. Vi har her store muligheter om vi bare mestrer oppgaven. Avtalens innhold er bra og det er ikke nødvendig å få den lovfestet. Vi klarer neppe heller noe mer enn det vi hittil har nådd fram til. Vi har dessuten et samarbeidende utvalg som har et utstrakt myndighetsområde og som regelmessig utsender informasjoner.

Adolf Olsen: Etter å ha hørt Sjaastad har jeg fått meget å tenke på i dette år og langt inn i det neste. Jeg vil henstille til sekretariatet å la Sjaastads foredrag trykke. Det var mange problemer som der kom fram. Vi har i Rogaland en møbelindustri, som er en av de mest rasjonaliserte i landet. Den produserte 90 spisestuer pr. uke. Så fikk tillitsmannen beskjed av bedriften at markedet var overfylt. Det var ingen avsetning lengre. Bedriften framholdt at den måtte gå til oppsigelse av 60 mann. Men istedenfor å si opp folkene, ble en enige om å

arbeide på innskrenket tid. De vilde nemlig gjerne ha folka på arbeidsplassen hver dag, men at de skulde arbeide på mindre tid. Skal det gå slik at etterhvert som markedet fylles, så blir det de store og moderne bedrifter som må gå til innskrenkinger, mens de mindre og umoderne og lite rasjonerte bedrifter skal fortsette? Det er et meget aktuelt problem. Hva skal vi da svare de arbeidere som vi har oppfordret til å gå inn for rasjonalisering?

Strekk og 5 minutters taletid ble vedtatt.

Edv. Backlund: «Det straumar mot meg, så eg knapt kan anda», når jeg hører disse store innlegg. Jeg har vært med fra starten ved Elektrisk Furnace Comp. Vi sitter der sammen med 5 av ledelsen. Istedenfor 10 meninger, så blir det 2. I dette monopolselskap kan en ikke si at det er noen uvilje overfor produksjonsutvalget. Imidlertid er det merkelig at en slik bedrift ikke er regnskapspliktig i Norge. Vi har fått et dårlig resultat av dette produksjonsutvalg. Vi er nærmest blitt arbeidsledige. Vi har fått lite ut av dette apparat. En har ikke gitt det konkrete arbeidsoppgaver.

Dirigenten: Strekk er satt og nye forslag kan ikke fremmes.

Josef Larsson: Jeg hadde også et forslag, men jeg var ikke oppmerksom på at strekk var satt. Vi står her etter min oppfatning overfor en av de viktigste saker på dagsorden og en av de mest revolusjonerende. Det er derfor så meget mer beklagelig, at vi også her har å trekkes med skjepsis innenfor vore egne rekker, akkurat slik som en hadde det i fagorganisasjonens første tid. Men vi må se å bli ferdig med denne skepsis. Vi har i Jern- og Metall gått sterkt inn for dette. Vi har ansatt en ingeniør men vi er ikke tilfreds med resultatet av vort arbeide hittil. Vi har innsendt et forslag her fra vort forbund og sekretariatet har gått inn for det, men vil ikke lovfeste det. Vi har ikke noe imot at en forsøker å forhandle seg fram, men en må ikke fraskrive seg adgangen til å fremme krav om lovfesting av dette. Når det gjelder bransjerådene, så merker vi det samme som andre, nemlig sabotasje. Det er en uvilje tilstede, som vanskeliggjør positive resultater.

Andreas Torp: Når produksjonsutvalgene ikke er nådd lengre, så tror jeg skylden herfor er at en ikke trakk opp linjene for disse noe bedre og at de ikke fikk noe mer myndighet. Der vi har produksjonsutvalg søker vore representanter å gjøre det best mulige, men arbeidsgiverne er ikke villige til å arbeide slik som de bør. Vi skal forsøke å bedre produksjonen og slik at

fortjenesten også kommer arbeiderne tilgode. Det vi må sørge for er at arbeiderne føler seg sikre. Tidsstudier er ikke av det aller beste. Det tar sikte på å gripe inn i den enkelte arbeidsoperasjon. Tidsstudiene må begynne i og med bestillingen løper inn, slik at også arbeidsgiveren kommer med. Jeg slutter meg helt ut til det syn Witalis Andersen var inne på. Vi må få et kontor som tar seg av dette. Vårt forbund har foreslått:

«En rasjonalisering og arbeids- og tidsstudie skal gjennomføres konsekvent.

Det må utarbeides skjemaer med fullstendig arbeidstid og priser for *alle ledd* fra bestillingen løper inn til bedriften og til det ferdige produkt er overlevert til forbrukerne.

Inntil det er utarbeidet skjemaer for slike priser — arbeids- og tidsstudier — utsettes forhandlingene om revidering av de enkelte ledd som arbeidernes andel i produksjons- og arbeidslivet omfatter.»

Det skulle være unødvendig å motivere vårt forslag nærmere, men vi vil dog likevel framholde at arbeiderne i langt større grad enn før har gått inn for denne saka. Et ledd i dette så viktige arbeid er produksjonsutvalgene — bransjerådene. Skal det fortsette som det er begynt bare med tanke på å senke det ene ledd — arbeidernes akkordsatser — vil arbeiderne ikke være med på å løse denne så viktige sak på en positiv måte. Det må kreves at alle ledd blir kartlagt og bedømt riktig således at alle ledd får de fordeler som den tekniske utvikling gir ved rasjonalisering og arbeids- og tidsstudier.

Johan Støa: Når jeg har hørt innleggene her, innlederne og de andres, så har jeg fått det inntrykk at det ikke er noen særlig begeistring over resultatene eller over utsiktene for den nærmeste framtid. Bråthen sa at vi har gått den gale vei, ovenfra og nedad og ikke nedenfra og oppad. Slik er det også med diskusjonen her. Vi må få den almindelige mann interessert. Vi må på en helt annen måte enn hittil få arbeiderne med. Jeg vil henstille til hver representant å få arbeiderne til å ta opp dette overalt, slik at det virkelig blir gjort en innsats.

Rudolf Eriksen: Beklageligvis er også rasjonaliseringen satt opp under dette punkt. Det er det spørsmål jeg vil befatte meg med. Det forslag som foreligger er meget svakt. Jeg støtter selvsagt et slikt kontor, men henviser til vort forslag på side 107 hvor det heter:

«Gjennomføringen av arbeidsstudier skal skje i samsvar

med nedenstående retningslinjer og således at arbeidsforholdene og fortjenestemulighetene *bedres* i forhold til det de var før rasjonaliseringstiltakene ble satt i verk. I denne forbindelse siktes til de enkelte arbeidsavdelinger eller grupper sett under ett.»

Jeg mener det er riktig at kongressen understreker det. Det vil virke mere. Vi foreslår også en endring i akkordberegningen, punkt 3. Jeg håper at kongressen kan vedta disse konkrete ting. Produksjonsutvalgene og bransjerådene er utgått fra vår side, rasjonalisering er utgått fra arbeidsgiverne.

Dirigenten: Witalis Andersen bare henviste til forslagene. Han tok de ikke opp.

Bendik Øyan: Det er dødsens alvor som ligger bak Ingvald Haugens forslag til uttalelse. Vi har tenkt oss muligheten av når en får et næringsråd for skipsfarten, ikke å oppleve hva vi en gang tidligere har sett at skipsflåten ble lagt opp. Vi vil ikke ha en gjentakelse av det. Derfor har vi krevd et næringsråd. Jeg kjenner til at en vil foreslå forslaget oversendt sekretariatet. Det vil bety begravelse. Jeg vil henstille at en stemmer for Haugens forslag. Vi vil nå ha et skipsfartens næringsråd.

Harald E. Olsen: Når det gjelder produksjonsutvalgene og rasjonaliseringen, er jeg skuffet over debatten og dirigentene har klart å begrense diskusjonen. I fyrstikkindustrien fikk vi tidsstudier før avtalen mellom A.F.L. og N.A.F. Det var et privat konsultasjonsfirma som drev med disse tidsstudier. Vi kan også dyktiggjøre oss til å møte disse. Den opplæring en får på Statens Teknologiske Institutt er meget bra. Jeg vil støtte forslaget om at kontoret ved L.O., som har med disse saker å gjøre, blir utvidet. Vi har organer som kan benyttes og vi overbringer for vår del vår takk til forbund og Landsorganisasjonen.

Egil Halvorsen: Innenfor statsbanene fikk vi i 1947 som første etat avtale om driftsutvalg. Da de var opprettet lå de nærmest og gjespet etter luft. Kunne vi gi de luft? Vi kunne det, men gjorde det ikke. Det er et skoleringsarbeide som må til. Vi er likevel kommet et stykke på vei ved å begynne fra bunden av. Sekretariatet sier at det er nødvendig å finne fram til former slik at produksjonsutvalgenes virksomhet kan *aktiveres*. Ja, det er det som må til. Vi har også hatt landskonferanser for disse driftsutvalg og talt om resultatene av arbeidet gjennom 2 år. Uansett politisk oppfatning var en enig i at en måtte ha disse driftsutvalg. Det er vanskeligheter, det er

så, men vi må drive det skoleringsarbeide som må til. La oss ha litt mer optimisme. Det er det som må til.

Hans Moen: Vi må være klar over at vi fremdeles lever i et kapitalistisk samfunn. Vi har et flertall i Stortinget, men det er ikke det som dirigerer det økonomiske liv. Min oppfatning av produksjonsutvalgene er at de ikke bare må være veiledende og rådgivende, men må være bestemmende organer. Brathen refererte et brev fra Tsjekkoslovakia til Østerrike. Det er jo ganske naturlig. De er gått over til et nytt samfunnssystem. De er ferdig med sitt arbeid.

Lucie Andresen: I forbindelse med det forslag Witalis Andersen har opptatt, så har vi bl. a. kommet inn på vanskelighetene med hensyn til akkordarbeidet. Når det gjelder den kvinnelige arbeidskraft, så er det ingen som blir slik utbyttet som disse. Kvinnene yter mest for minst betaling. Det tales om nedgangstider. Hvordan skal vi da klare å forhindre at kvinnene blir enda mer utbyttet av arbeidsgiverne. Jeg vil understreke hva Witalis Andersen sa om Landsorganisasjonens kontor her og vil henstille at en ser med velvilje på dette kontor.

Elias Volan: Det er et nytt felt for fagorganisasjonen dette med produksjonsutvalg. Vi husker hvordan det var, da fagorganisasjonen reiste kravet om tariffavtaler. Det tok tid før arbeiderne forsto det og det tok tid før de virkelig forsto å gjennomføre tariffavtalene. Vi skal fram til økonomisk demokrati. Arbeidet i produksjonsutvalgene er en skoling av de beste kadrer innen arbeiderbevegelsen. De skal være med på og lede produksjonen inn i et spor som kan føre oss fram til økonomisk demokrati. Men det vil sikkert komme til å ta mange år. Både forbundene og Landsorganisasjonen må gå inn for dette arbeide. Det er ikke bare de dagsaktuelle oppgaver disse utvalg skal vareta. Det går langt, langt videre og det skal arbeiderne være klar over.

Gunnar Braathen: Det var til dem som har beklaget seg over at det ikke har vært drevet et tilstrekkelig opplysningsarbeid i denne sak. Opplysningsforbundet må antagelig avlyse 2 kurs på grunn av manglende tilslutning. Witalis Andersen anket over at Landsorganisasjonens rasjonaliseringskontor ikke var utbygd. Det kan bare bli et samordningsorgan. Vi tok opp spørsmålet om å trekke forbundene inn i dette arbeid for å utvide kontoret. Men det vistes ingen interesse fra forbundene. Det blir med sekretariatets innstilling adgang til å se på dette kontor videre. Produksjonsutvalgene kan deles i 3

grupper. Først har en de gode utvalg hvor arbeidsgiverne er positivt innstilt, nr. 2 er de mindre gode, hvor arbeidsgiverne ikke er positivt innstilt og endelig som nr. 3, de slette og som en finner nettopp på slike steder hvor Backlund arbeider og hvor en mer har politiske diskusjoner og de praktiske arbeidsoppgaver av den grunn blir liggende. Vi har adgangen åpen til å gå inn for å lovfeste produksjonsutvalgene. Når det gjelder Elektrikerforbundets forslag så mener jeg det bør oversendes sekretariatet og tas opp sammen med en revisjon av avtalen. Det forslag Rudolf Eriksen var inne på og som er inntatt på side 107 er det krav som Landsorganisasjonen har stilt. Jeg vil foreslå det oversendt sekretariatet. Når det gjelder Ingvald Haugens forslag, så har han erklært seg enig i oversendelse til sekretariatet. Jeg protesterer mot uttalelsen om at dette betyr begravelse. Til Hans Moen er det bare å si at vi vil ikke ha det system som i Tsjekkoslovakia.

Votering: Torps (Elektrikerforbundets) forslag ble enstemmig oversendt sekretariatet. — Bekledningsarbeiderforbundets forslag ble likeledes enstemmig oversendt sekretariatet. — Ingvald Haugens forslag ble mot 25 stemmer (de vilde ha realitetsavgjørelse) oversendt sekretariatet. — Sekretariatets forslag om produksjonsutvalgene ble derpå enstemmig vedtatt. — Endelig ble sekretariatets forslag om rasjonaliseringen enstemmig vedtatt.

Møtet hevet.

FORMIDDAGSMØTET ONSDAG 25. MAI

Dirigenter: John Sundsfjord. — Torbjørn Henriksen.

Møtet ble åpnet med: Norge for folket.

Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte referertes.

Bendik Øyan: Det var til Haugens forslag om et skipsfartens næringsråd. Jeg har talt med Ingvald Haugen og det er ikke riktig som Braathen sa i går at Haugen var enig i at forslaget ble oversendt sekretariatet.

Karsten Torkildsen (dirigent fra gårsdagens møte): Haugen godkjente at det ble sendt sekretariatet. Øyan og Haugen får ta oppgjøret annetsteds.

Dermed ble protokollen enstemmig vedtatt.

Dirigenten: I stedet for H. Lindahl har varamannen Ridar tatt sete i kongressen.

Punkt 6: Tariffspørsmål.

a: Den økonomiske og faglige situasjon.

Fra sekretariatet forelå følgende:

Idet sekretariatet mener det er nødvendig å ta stilling til en del av de problemer som reiser seg i sammenheng med de framtidige tariffrevisjoner — bl. a. den økonomiske utvikling, spørsmålet om arbeidstiden, differensiering i lønnsnivået, like-lønn for kvinner og menn og fagorganisasjonens stilling til avslutning av selve tariffoppgjørene, eventuell voldgifts- eller lønnsnemndsbehandling av interessetvistene — legges fram sådan oversikt og innstilling til vedtak for kongressen:

I. Lønnsstigning utgangspunkt 1938 og mai 1945.

Den offentlige lønnsstatistikk kan ikke føres tilbake til 1938, men til 1. kv. 1940. Ved hjelp av N.A.F.'s statistikk kan det imidlertid foretas visse beregninger tilbake til 3. kv. 1938. Ved bruk av tallene må en være merksam på dette. En har videre ingen lønnsstatistikk for mai 1945, men en nytter her 1. halvår 1945. Tallene for 1. halvår 1945 og 1948 (3. kv.) er Statistisk sentralbyrås tall.

Den absolutte lønnsbevegelse (i kr.):

	Industri (voksne)		Håndverk, fagarb.
	Menn	Kvinner	
1938 (3. kv.)	1.55	0.96*)	2 14
1945 1. halvår	1.99	1.22	2.29
1948 (3. kv.)	2.98	1.90	3.40

*) En har for 3. kv. 1938 ingen andre lønnstall for kvinner (voksne) i industrien enn for hjemmeindustrien. Dette lønnstall ligger derfor noe for høyt, noe som påvirker de følgende beregninger og gjør prosentvis lønnsstigning for kvinner for lave.

Den relative lønnsbevegelse (i %):

	Industri		Håndverk, fagarb.
	Menn	Kvinner	
<i>Stigning:</i>			
1945 1. halvår — 1948 (3. kv.)	49.7 %	55.7 %	48.5 %
1938 3. kv. — 1948 3. kv.	92.3 %	97.9 %	58.9 %

Lønnsbevegelsen etter Norsk Arbeidsgiverforenings statistikk.

Den samlede timefortjeneste i kr.

	Industri og håndverk*)		
	Menn	Kvinner	
1938 (3. kv.)	kr. 1.73	kr. 0.95	Gj.sn. 1938 henholdsvis 1.72 (m.) og 0.94 (kv.)
1948 (3. kv.)	kr. 3.12	kr. 1.88	
%-stign. 1938—1948	80.3	97.9	

*) Denne statistikk gir industri og håndverk under ett; tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare med Statistisk sentralbyrås lønnsstatistikk (som ovenfor gjengitt).

Lønnsstatistikken for *entreprenørvirksomhet* kan ikke føres tilsvarende tilbake til 1938. Statistikken er her for senere år høyst usikker.

Statistikken for skog- og jordbruk er like ens usikker. Følgende oversikt kan her gis:

Årslønnen for tjenestegutter var i 1947/48 gjennomsnittlig kr. 2 312 mot kr. 1 981 i 1946/47 og kr. 576 i 1938/39. Det er en stigning siden 1938/39 på 301 %.

Årslønnen for tjenestejenter var i 1947/48 kr. 1 347 mot kr. 1 170 i 1946/47 og kr. 382 i 1938/39. Dvs. en stigning siden 1938/39 på 253 %.

Skogsarbeid. For landet under ett er hogstprisen pr. m.³, i sesongen 1947/48 (vinterhalvår), barket tømmer kr. 8,11 og kr. 5.65 for ubarket tømmer. Stigningen fra 1938/39 200—250 %.

Noen tilfredsstillende lønnsstatistikk for offentlige og private funksjonærer finnes ikke, slik at en får belyst utviklingen.

Prisutviklingen.

Levekostnadsindeksen har steget 1938 (3. kv.) — 1948 (3. kv.) med 57.7 %.

Siden 1. halvår 1945—1948 (3. kv.) har indeksen steget med 2.7 %.

	Industri		Håndverk, fagarb.
	Menn	Kvinner	
«Reallønnsstigning»:			
1938 — 3. kv. 1948 =	21.9 %	25.5 %	0.8 %
1945 1. halvår — 1948 3. kv. =	45.8 %	51.6 %	44.6 %

Den beregnete reallønnsstigning må her taes med all forbehold. Reallønnsstigningen er beregnet ved hjelp av levekostnadsindeksen og en såkalt lønnsindeks. Da det hefter seg mange feil ved levekostnadsindeksen, og da de direkte skatter ikke er medregnet i denne indeks, viser de ovenfor nevnte prosenter utvilsomt for stor stigning. Beregningen skulle likevel gi et visst uttrykk for bevegelsen i reallønnsnivået etter krigen.

Ferieoversikt.

Forlengelsen av ferien med en uke tilsvarende omlag 2 = av arbeidstiden. Feriekomiteén anslo i sin tid feriegodtgjøringen for en uke til 80—90 mill. kr. Det ble av denne komité (flertall) antatt at utvidelsen av ferien ikke vil medføre en produksjonsnedgang. En har ennå ikke tilstrekkelig materiale til å fastslå hvorvidt denne påstand holder.

Godtgjørelsen for 1. og 17. mai tilsvarende gjennomsnittlig en øking i timefortjenesten på 2—3 øre.

I dag er det i alt 20 lønnede fridager. Mange grupper har også i tillegg hertil lønn for de «bevegelige» helligdager. Legger en til søndagene og de kirkelige fridager, kommer vi til at vi nå har 81 fridager (derav 20 lønnede) og 284 arbeidsdager.

II. Stigning i produksjon i forhold til 1938—1945.

Den industrielle produksjonsutvikling i forhold til 1938—1945 vises ved vedlagte tabell. For å få den rette sammenheng bør den produksjonsstigning som tabellen gir uttrykk for jevnføres med den endring i sysselsetningen som i samme tidsrom har funnet sted.

Funksjonærer og arbeidere i industrien:

	Arbeidere	Funksj.	Tils.
Vinteren 1939/40	187 300	26 000	213 300
« 1945/46	184 500	30 500	215 000
« 1948/49	262 800	34 900	297 700
Stign. 1939/40—1948/49 (%)	40.3	34.2	39.6

Landets samlede produksjon uttrykt ved nettonasjonalproduksjon (bruttoproduksjon fratrukket slitasje o. l.) er *pr. hode* målt i faste priser for 1948/49 omtrent det samme som i 1938/39.

II. Nasjonalinntektsberegninger.

Det er overordentlig vanskelig å sammenlikne nasjonalinntekten fra land til land, fordi beregningsmåten er noe forskjellig og beregningene mer eller mindre fullstendige. De nedenstående tall er derfor noe usikre, men gir likevel et sammenlikningsgrunnlag. De gir uttrykk for *bruttonasjonalproduksjon pr. hode*.

Bruttonasjonalproduksjon omregnet til norske kr.

	Kr. pr. hode
Norge	3 900
Sverige	5 900
Danmark	5 100
Storbritannia	5 100

Produksjonsindeks for industrien (1938 = 100)

	Hele industrien	Malm- og met.- utvin.	Jern- og metall- industri	Kjem.- og elek.- kjem. ind.	Tremasse- cellulose og papir- industri	Tekstil- industri	Skotøv- fabrikker	Herme- tikk- fabrikker	Annen nærings- og nyd.m.- industri	Andre industrier
1938	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Gj.sn. 1945	68.9	19.8	102.0	77.0	38.3	61.5	71.7	70.9	81.0	53.8
Gj.sn. 1948	124.9	78.9	167.7	99.0	98.5	121.5	107.3	105.5	118.6	122.7
Jan. 1949 .	135.4	95.6	181.8	125.5	109.8	133.5	112.8	109.4	98.4	139.2
Feb. 1949 .	145.2	100.2	182.8	123.8	114.5	141.6	114.7	289.5	109.0	158.4
% stigning 1938 - 1948	24.9	÷ 21.1	67.7	÷ 1.0	÷ 1.5	21.5	7.3	5.5	18.6	22.7
% stigning 1945 - 1948	81.3	298.5	64.4	28.6	157.2	97.6	49.7	48.8	46.4	128.1

Ifølge beregninger ble realkapitalen i Norge (det er da ikke medregnet innbo og løsøre) redusert med 4 600 mill. 1939 kr. sva-
rende til 8 500—9 000 mill. kr. etter dagens priser. For de 4 årene
1946—49 er nettorealinvestering (ekskl. innbo og løsøre) bereg-
net til 7 343 mill. kr. Det vil si at ved utgangen av 1949 skulle
ca. 85 pst. av den realkapital (som ovenfor definert) som gikk
tapt under krigen, være bygd opp igjen. En må her være klar
over at dette ikke er uttrykk alene for hva vi har prestert. Den
utenlandske opplåning kommer inn som en vesentlig del av bil-
det med ca. 3 922 mill. kr. (netto).

Den valutariske situasjon er for tiden noe gunstigere enn
hva den har vært på lenge. Dollarreserve andrar nå til ca. 225
mill. kr. og pundsituasjonen er blitt noe lettere, fordi en har nådd
fram til en tilfredsstillende avtale med engelskmennene om bruk
av norske pundtilgodehavender til dekning av utgifter ved byg-
ging av skip i England. Den noe lettere dollarsituasjon henger
til dels sammen med en tilbakeholdenhet hos norske importører
i påvente av et ytterligere prisfall, særlig på det amerikanske
marked.

På lengere sikt er selvsagt landets betalingsvansker fortsatt
like alvorlige. En har således ennå ikke full oversikt over Nor-
ges andel av E.R.P.-tilskuddet for 1949/50. Norges andragende
er 132 mill. \$. Det har vært tale om en nedskjæring av dette
beløp til 105—110 mill. \$, noe som vil virke uheldig. Nasjonal-
budsjettet for 1949 har kalkulert med et E.R.P.-tilskudd i sam-
svar med det norske andragende. En nedskjæring vil derved
bety en revisjon av importprogrammet.

Importbudsjettet for 1949 er gjort opp med 3 175 mill. kr.
(c.i.f.), litt over den faktiske import for 1948. Blant annet etter
forslag fra A.F.L. fikk importbudsjettet en noe annen fordeling
enn opprinnelig foreslått, for å muliggjøre en øket import av
visse viktige forbruksvarer. Ifølge opplysning fra Norsk Skinn-
og Lærarbeiderforbund, har porteføljeindustrien, som ble mest
rammet av nedskjæringen av importen, hittil maktet vanskene
uten ledighet. Sannsynligvis dekkes en del av importnedskjæ-

ringen ved en øket norsk produksjon (f. eks. av forsaker). En ytterligere reduksjon av importen, f. eks. som følge av mindre E.R.P.-tilskudd, vil ikke bli så lett å mestre.

Om mot formodning importbudsjettet vil kunne settes noe opp, må en da ta sikte på øket import av investeringsvarer til visse bestemte anlegg (Sørvaranger og Jernverket o.a) for å framskynde disse. En øking av importen av forbruksvarer kan en anse som lite sannsynlig. Den alminnelige utvikling taler for at importpolitikken for 1950 vil følge det nåværende opplegg for 1949.

De første måneder av 1949 viser, hva angår eksportnæringene, få lyse trekk. Vareeksporten for 1949 er budsjettert tilsvarende en volumindeks på 93 (1938 = 100) mot 85 i 1948. Omfanget av eksporten hittil i år ligger under dette anslag. Det er for tidlig å si om dette er uttrykk for eksportvansker. Sannsynligvis er nedgangen sesongbetenget av det dårlige fiske. Fiske-riene antas å ville gi vesentlig mindre i eksportverdi i 1949 enn i de to foregående år.

Inntil nå har det internasjonale prisfall virket noe forskjellig på eksportnæringene. *Fraktene* holder seg stort sett stabile, men de har også hittil ligget relativt lavt. *Hvaloljen* er fortsatt en «dollarvare» og gjennomsnittsprisen for årets fangst ligger rundt om 100 £ pr. t. (ca. 110 £ i 1948). Det opplyses at hvalnæringens egne folk regner å oppnå en pris av 90 £, selv for neste års fangst og dette må regnes for en meget høy pris (før krigen har hvalolje gått for 12 £ pr. t.). *Kunstgjødsel* og *ferrolegeringer* står også i en stabil prisgruppe (prisen på ferrolegeringer har i likhet med fraktene ligget lavt). *Fiskens* eksportpris har falt noe, men ikke særlig meget. Det henger sammen med blant annet matnøden i Vest-Tyskland. Fiskeprisen vil, over noe lengre sikt, avhenge av annen matproduksjon og tyskernes eget trålerfiske. Noe *umiddelbart* forstående fall i fiskeprisen er ikke ventet. Dessuten har fiskeriene ca. 70 mill. kr. i et prisfond dannet ved eksportavgift på fisk og hvis formål er å utjevne fiskernes eksportpriser. Fondet vil i hvert fall kunne gi stabile fiskepriser fram til 1950/51.

Den eneste eksportvare hvor en hittil tydelig har merket omslaget gjelder *treforedlingsprodukter* og da særlig cellulose. Prisen på tremasse ligger omtrent som i fjor, men prisen på papir har falt. Utvilsomt selges allerede i dag cellulose med tap på det amerikanske marked og papir selges på samme marked med store vansker i konkurranse med oversjøiske fabrikker. Ennå er prisene på det europeiske marked gode, noe som sammen med de foretatte avskrivninger både på fjorårets og årets tømmerkjøp (det er nedskrevet ofte til 10—15 kr. pr. m.³) neppe vil skape noen *driftsøkonomiske vansker* for treforedlingsindustrien hverken i 1949 eller fram til høsten 1950.

Treforedlingsindustrien er p. t. pålagt en eksportavgift som innbringer ca. 17 mill. kr. pr. år. En del av disse beløp går til investeringsfond i skogbruket og til teknisk forskning i jordbruk og skogbruk. Resten går til prisutjevningfondet (netto ca. 12—13 mill. kr.). Det har vært på tale å la denne eksportavgift gå til et rasjonaliseringsfond for treforedlingsindustrien. Nevnt er også å avvikle i første omgang eksportavgiften på cellulose. I alle høve er eksportavgiften her et middel som kan *utsette* vanskene for treforedlingsindustrien.

Effektivitetsmessig ligger norsk treforedlingsindustri jevnført så vel med svensk, finsk og kanadisk så vidt dårlig an, at med den nåværende pristendens på verdensmarkedet kan en forutsi at treforedlingsindustrien med stor sannsynlighet kommer i søkelyset fra høsten 1950 av. Det får konsekvenser så vel for den nåværende høye tømmerpris (ca. 60 kr. pr. m.³) som for arbeidslønningene i skogbruket og i treforedlingsindustrien. På den annen side vil en høy boligproduksjon ha en tendens til å holde tømmerprisen *oppe*. Forholdene i norsk treforedlingsindustri tegner seg derfor høyst usikre. Et usikkerhetsmoment er også bedriftens gode formuesstilling med ubetydelige gjeldsutgifter. I en krisesituasjon peker det hen, sett fra bedriftens synspunkt, mot driftsstans istedenfor å ha en produksjon som gir tap.

For *hjemmeindustrien* er arbeidsmulighetene noe forskjellig. Best synes forholdene å ligge til rette for *verkstedsindustrien* og

bygningsindustrien. Begge påvirkes av det betydelige investeringsprogram som er lagt opp. For lønnsomheten i verkstedsindustrien spiller det også inn at jern- og stålprisen har falt noe og må ventes å ville falle ytterligere. (Spesielt gjelder dette belgisk stål). Jevnført med svensk verkstedsindustri (til dels også med dansk) synes å vise at den norske verkstedsindustri arbeider med lave lønninger, men ligger etter effektivitetsmessig.

Hva angår vareproduserende industrier som tekstil-, skotøy-, skinn- og lærindustrien så nyter de fortsatt godt av den *bekyttelse* som importreguleringen gir. Forberedende drøftinger i samband med de kommende tollforhandlinger har igjen vist disse industriers svakhet.

Den *indre prisutvikling* viser denne vår en mer stabil karakter enn for ett år siden. Levekostnadsindeksene pr. 15. mars viser 157.7 mot 159.6 i mars i fjor. Alt taler derfor for at indeksen pr. 15. juni vil ligge godt under 160.8.

Det internasjonale prisfall har ført til minskning av subsidiene for importert korn og kraftfôr, men subsidiene synker *ikke* i takt med prisfallet ute. For en del andre subsidierte importvarer er prisene mer stabile (f. eks. sukker), men disse veier dog mindre i budsjettet.

Det er sannsynlig at selv etter at prisfallet på korn har gjort seg gjeldende fullt ut i år, så vil likevel subsidiene stabilisere seg på *ca. 600 mill. kr.* Med dette har subsidiepolitikken skiftet karakter fra å være et stabiliseringsmiddel overfor det utenlandske prisnivå, til mer og mer å få karakteren av en *subsidiepolitikk til jordbruket*. Stortingets finanskomité har nå avgitt en tilråing til regjeringen hvor den ber om at subsidiepolitikken må bli undersøkt. Det er opplyst at et eksportutvalg muligens vil granske subsidiepolitikken. Noen revisjon av subsidiepolitikken synes ikke sannsynlig i år, men før eller senere må en vente at så skjer.

Inntil 1. juli 1950 er imidlertid jordbruksprisene bundet av den gjeldende avtale, og før den tid synes det ikke sannsynlig med noen alminnelig revisjon av subsidiepolitikken. Det er der-

for grunn til å tro at levekostnadsindeksen vil vise seg temmelig stabil på et nivå omkring 157.0—159.0 ett år framover med en subsidiering på noe over 600 mill. kr. pr. år.

Vårt innenlandske prisnivå kan imidlertid komme til å stige i denne tid, hvis spørsmålet om devaluering av valutaen blir aktuelt. For Norges vedkommende vil en devaluering ikke øke våre eksportmuligheter til U.S.A., da vår alt overveiende eksportvare dit, skipsfartstjenester, har så vel inntekter som utgifter i dollar. En devaluering av den norske krone vil skape indre tilpasningsvansker.

Internasjonal situasjon.

Den internasjonale prisutvikling får en et inntrykk av av følgende tabell. Prisene er de gjennomsnittlige importpriser i cif. verdi, kr. pr. kg. (hvor ikke annet er nevnt).

	1939	1948 Januar- Mars	1949 Januar	Anmerkninger
	Kr.	Kr.	Kr.	
<i>I. Subsidierte matvarer</i>				
Hvetemel	0.16	0.98	0.64 x)	x) Detaljpris i Norge 0.64.
Rug	0.10	0.78	0.37 y)	
Sukker	0.22	0.88	0.89	y) Detaljpris i Norge 0.43.
Kaffe	0.87	2.80	2.76	
<i>II. Andre subs.varer.</i>				
Bomull	0.92	3.88	3.38	z) Notering okt. —des. 1948.
Ull	3.59	7.77	8.28	
Mais	0.12	0.55	0.54 z)	
Soyabønner	0.16	0.80	0.91	
<i>III. Ikke subs.varer.</i>				
Steinkull pr. tonn	28.50	91.30	95.89	
Bensin pr. tonn	113.10	210.50	220.38	
Tobakk	2.49	7.60	6.81	
Stangjern	0.21	0.65	0.62	

Det viktigste trekk ved den seneste utvikling er ellers at metallprisene følger prisfallet på kornvarer. Prisen på bly har f. eks. på det amerikanske marked falt på få måneder fra 21.5 cent pr. pund til 15 cent. Zink viser en liknende bevegelse, kob-

ber er derimot mer stabil. Skrapjern har siden 1. november 1948 falt fra 43 \$ pr. t. til 30 \$ nå.

Den videre utvikling er det vanskelig å forutsi. Også i år tegner det til rekordavlinger av korn. Noe skred i prisene ventes ikke på grunn av støtteordninger til farmerne. Den amerikanske administrasjon søker å berolige stemningen med å hevde at prisfallet ikke er noe uttrykk for krise, men er en *justering*. De psykologiske forhold er imidlertid stadig et usikkert moment i den amerikanske økonomi.

Ut fra de oversikter som foreligger angående den økonomiske utvikling ute i verden, kan det med nokså stor sannsynlighet fastslåes at vi har vært på toppen når det gjelder det internasjonale prisnivå.

Den sterke tendens til fallende priser på flere viktige områder, vil antakelig etter hvert ta fastere form, og en slik utvikling ute i verden vil også få sterk innflytelse på den økonomiske situasjon i vårt land og vårt hjemlige prisnivå.

Den sannsynlige konsekvens av dette vil bli at det etter hvert utløses et sterkt press i nedadgående retning på vårt lønnsnivå, særlig i enkelte av våre viktige eksportindustrier.

Fagorganisasjonens oppgave i det framtidige arbeid vil derfor i første rekke være å søke og opprettholde det lønnsnivå og de sosiale og trygdemessige ordninger som er nådd.

Å medvirke ved effektivisering og rasjonalisering av produksjonsapparatet, slik at produksjonen kan økes og gi mer og billigere varer.

Å arbeide for en omlegging av skattepolitikken fra samfunnets side, slik at skattetrykket kan lettes for de alminnelige lønnsinntakere.

Ved å føre en faglig politikk etter disse linjer vil fagorganisasjonen mest effektivt kunne sikre og bedre lønnsarbeidernes levestandard i tritt med produksjonsøkningen og den alminnelige velstandsutvikling i samfunnet.

Arbeidstiden.

Spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden er reist i en del industrier og bransjer, og disse spørsmål er til behandling i den

av regjeringen oppnevnte komité for revisjon av Arbeidervernloven.

Sekretariatet viser til at denne komité har til spesiell behandling spørsmålet om arbeidstiden for gruvearbeiderne, støperiarbeiderne og arbeiderne i den kontinuerlige industri. Innstilling fra komitéen om disse spesialgrupper vil antakelig bli lagt fram for inneværende storting.

Forkortelse av arbeidstiden må for øvrig sees som et internasjonalt spørsmål, og kan ikke gjennomføres isolert i vårt land. Det ville i tilfelle føre til produksjonsnedgang, svekket konkurransevne for den norske industri, og senking i levestandarden for de norske arbeidere.

I første rekke må spørsmålet sees i skandinavisk målestokk.

Sekretariatet innbyr derfor kongressen til å gjøre slikt vedtak:

- «1. Kongressen henstiller til forbundene å reise spørsmålet «forkortelse av arbeidstiden» i de respektive forbundsvis skandinaviske sekretariater og innenfor yrkesinternasjonale.»*
- 2. Sekretariatet gis i oppdrag på samme måte å ta spørsmålet opp til drøftelse med de øvrige skandinaviske landsorganisasjoner.»*

Differensiering i lønnsnivået og spørsmål om likelønn for kvinner og menn.

Det alminnelige syn som hittil har vært hevdet i fagorganisasjonen i vårt land ved opprettelse av tariffavtaler er at lønnsnivået skulle være ensartet for hele landet. Likeså at lønnsatsene skulle være mest mulig ens for alle voksne arbeidere innenfor samme bedrift eller tariffområde. Stort sett er det også opprettet landsomfattende overenskomster med ensartede lønninger i praktisk talt alle industrier og bransjer. Det er noen få unntak hvor det er foretatt gruppeinndeling og hvor lønnsatsene ligger en del lavere enn i de såkalte landsoverenskomster. Soneinndeling eller differensiering i lønningene på annen måte har i grunnen aldri vært aktuell politikk hos oss.

I den senere tid er det imidlertid i flere tilfelle reist disku-

sjon om endring i den linje som hittil har vært fulgt. Bl. a. er det reist spørsmål om eventuelt høyere lønnsnivå for de større byers vedkommende. Argumentasjonen for en endring i lønnsnivået er bl. a. høyere levekostnadsnivå i de store byer enn ellers i landet, og dyrere transportutgifter for råvarer og ferdige produkter til og fra de mer avsidesliggende steder.

Slik som levekostnadsindeksen er bygd opp, har en ingen fullstendig oversikt over hvorvidt det i enkelte distrikter av landet er dyrere å leve enn i andre. Derimot kan det vel med noenlunde sikkerhet sies at det i Oslo er dyrere å leve enn noe annet sted i vårt land.

Siden frigjøringen har en gjennom samtlige tariffrevisjoner i første rekke søkt å høyne lønnsnivået for de lavest liggende grupper av lønnstakere. Videre har en høynet lønnsnivået for de lavest liggende innenfor de enkelte industrier og bransjer. En har søkt å gjennomføre den solidariske lønnspolitikk så langt det har vært råd. Det vil imidlertid være uriktig å føre denne linje så langt at det fører til urimeligheter. Det må tas omsyn til dyrere levekostnader og mulige ekstrautgifter som forekommer på et eller flere steder i motsetning til det øvrige land.

For så vidt angår minstelønnsfagene viser det seg at det i Oslo har dannet seg et høyere lønnsnivå enn ellers hvor minstelønnsstariffer i samme industri eller yrke gjelder. Det samme synes også å være tilfelle i yrker hvor det for det meste praktiseres akkord. Det må imidlertid medgis at en ikke har noen absolutt sikker oversikt. Men det kan nevnes at etter de offisielle tall som er utgitt av Statistisk sentralbyrå i lønnstillingen for 1948 angående jernindustrien, viser det seg at lønnsnivået for Oslos vedkommende ligger ca. 6 pst. høyere enn i landet for øvrig. Samme tendens viser seg for akkordenes vedkommende, dog med til dels større forskjell.

Første gang det ved tariff-forhandlinger mellom hovedpartene ble gjort noen differensiering i lønnsnivået over hele linjen var i fjor ved avtalen av 15. april om 10-ørestillegget. Da ble «takene» for å oppnå 10-ørestillegget satt med 10 øres forskjell

for Oslo og landet ellers — henholdsvis kr. 2.60 og kr. 2.50 pr. time.

Sekretariatet er av den mening at spørsmålet om differensiering av lønnsnivået bør tas opp til grundig utredning og behandling. Det vil kanskje i første omgang være nødvendig å søke gjennomført et spesielt Oslo-tillegg, slik at lønnsnivået for Oslo blir høyere enn ellers i landet. Det vil bety mer likestilling mellom lønnstakerne i Oslo og det øvrige land. Likeså bør en etter hvert søke gjennomført differensiering i lønnsnivået, slik at det blir stigende skalaer i tariffavtalene — fra begynner-satser og oppover — for arbeid i samme bedrift. Videre bør det nøye overveies om det ikke vil være fornuftig med bestemmelser om ansiennitets- eller alderstillegg også i de vanlige industritariffer.

En er merksam på at det naturligvis kan argumenteres både for og imot en slik omlegging av tariffsystemet, men en omlegging etter den foran nevnte linje vil uten tvil føre til mer likestilling mellom lønnstakerne innbyrdes. Videre at arbeiderne etter hvert får interesse av å fortsette i samme bedrift og dyktiggjøre seg innenfor det yrke de har valt. Skifting av arbeidsplasser eller fluktasjoner i arbeidslivet vil bli mindre. Bedriftslivet vil også uten tvil ha interesse av en slik omlegging, da en stabil arbeidskraft på lengre sikt er mer verdifull enn en stadig skiftende.

Spørsmålet om lik lønn for kvinner og menn har i lengre tid vært oppe til diskusjon i fagorganisasjonen. Særlig er det blitt aktuelt i de senere år etterat kvinnene i stor utstrekning er blitt fagorganisert. Flere forbund som har mange kvinnelige medlemmer har reist kravet ved tariffrevisjoner, og enkelte kvinneorganisasjoner har tatt det opp som et spesielt kvinnespørsmål.

For fagorganisasjonen har det stor betydning å få dette spørsmål tilfredsstillende løst, men det vil neppe være gjørlig å gjennomføre det generelt for hele arbeidslivet, idet alt for mange faktorer, som både taler for og imot, spiller inn.

Ser en tariffkomplekset under ett, kan en si at likelønnsprinsippet i ganske stor utstrekning er gjennomført. I tariffavtalene og lønnsregulativene for kommune, fylkene og staten er det gjennomført så å si fullt ut. Likeså er det gjennomført i håndverksfagene for samtlige som har gjennomgått den samme håndverksmessige utdanning. I de alminnelige industritariffer er det også gjennomført for så vidt angår de kvinner som avlegger fag- eller dyktighetsprøve i samme bransje som menn. Videre er det gjennomført for en hel rekke tariffavtaler hvor akkordsystemet praktiseres.

Selv om det således i mange yrker er gjennomført likelønn, er det likevel en hel del som henger igjen, men en må selvsagt være merksam på at det for enkelte yrker ikke lar seg gjennomføre helt ut, idet det kan være spørsmål om arbeider som er langt lettere og som egner seg særlig for kvinner og ungdom. Det som i den senere tid har vakt mest misnøye er at dyrtidstilletget for kvinner og menn ikke er likt. En må imidlertid merke seg at denne skjevhet delvis er blitt rettet ved tariffrevisjonene siden frigjøringen. Videre kan en si at den skjevhet eller det misforhold som var til stede mellom mannlige og kvinnelige lønninger er blitt betydelig utjevnet siden frigjøringen.

Løsningen av likelønsspørsmålet må naturligvis sees i sammenheng med hele fagorganisasjonens lønnspolitikk, og det må gjennomføres i den utstrekning det er fornuftig og mulig. Men spørsmålet må nøye undersøkes og utredes, slik at en får de faktiske forhold best mulig belyst.

Sekretariatet mener det er nødvendig at fagorganisasjonen nå tar disse sidene ved vår lønnspolitikk opp til nærmere undersøkelse og behandling. Kongressen innbys derfor i samsvar med foranstående til å gjøre dette vedtak:

1. Sekretariatet gis fullmakt til å velge en spesialkomité på 7 medlemmer — kvinner og menn — som får i oppdrag å utrede spørsmålet om differensiering i lønningene, eventuelt med sonetariffer, stigende skalaer, utredning av lønnsforholdene mellom faglært og ikke faglært arbeidskraft og

vurdering av likelønnsspørsmålet (kvinnenes lønnsforhold). Komiteens utredning forelegges representantskapet til behandling.

2. Sekretariatet gis i oppdrag å samarbeide med forbundene om:
 - a) Gjennomføring av spesielt Oslo-tillegg i tariffavtalene.
 - b) Differensiering i lønnssetningene med stigende skalaer fra begynnersats og oppover.
 - c) Spesielle ansiennitets- og alderstillegg.
3. I henhold til foranstående ansees forslaget fra Landsorganisasjonens kvinnemnd (nr. 88 i dagsordenen) bortfalt.

Lønnsnemnda.

Etter samarbeid mellom London- og Stockholm-sekretariatet, samt med det faglige utvalg i Oslo, ble det under krigen enighet om å anbefale at en den første tiden etter krigen skulle kunne henvise spørsmål om ordningen av lønns- og arbeidsforhold til en lønnsnemnd.

Årsaken til dette var at en mente, at den første tid etter frigjøringen kunne det skade gjenreisingsarbeidet, hvis en skulle tillate store arbeidskamper.

Det var på grunnlag av tilslutning fra den frie Landsorganisasjons ansvarlige organer at regjeringen utferdiget en kongelig anordning om lønns- og arbeidsvilkårene etter frigjøringen. Denne anordning fikk varighet til inntil ett år etter våpenstillstanden, idet det forutsattes at saken ble tatt opp til fornyet behandling når det var skapt ordnede forhold i landet.

Etter dette skulle anordningen løpe ut 8. mai 1946, men da en sto foran kongressen, ble den, med sekretariatets tilslutning, forlenget til 1. juli, slik at hele spørsmålet kunne komme opp til behandling på kongressen i samband med den faglige situasjon.

Det ble en del diskusjon om spørsmålet på kongressen, men samstemmig ble det vedtatt en uttalelse, hvor det bl. a. heter:

«Det gjenreisingsprogram som statsmaktene har lagt fram og som arbeiderbevegelsen har gått inn for, krever den høyeste innsats av alle byggende krefter i vårt land. Etter fagorganisasjonens oppfatning ville

det være uansvarlig i gjenoppbyggingsperioden å søke interessedøpørsmålne mellom arbeidere og arbeidsgivere løst ved konflikter. Ut fra dette syn har fagorganisasjonen erklært seg villig til å søke alle tariffspørsmål løst ved forhandling og offentlig meglng.

Forutsetningen for at så kan skje er imidlertid at også arbeidsgiverne på sin side viser forståelse av arbeidernes vanskelige stilling, og er med på de lettelser som bedriftslivet kan gi. Noen garanti for dette har vi ikke. Landets regjering, som er gått ut av arbeiderklassens organisasjoner, må ta visse spørsmål opp til drøftelse og alvorlig overveielse. Fagorganisasjonen vil for sitt vedkommende ikke motsette seg at regjeringen søker Stortinget om fullmakt til å la konflikter mellom arbeidsgiverne og arbeiderne avgjøres av en lønns- og tariffnemnd i de tilfelle hvor en konflikt må befryktes å skade gjenreisingsarbeidet. — Kongressen forutsetter at nemnda får en sammensetning som tar tilbørlig hensyn til de forhold arbeiderklassen lever under, og ut fra det syn at gjenreising av arbeidskraften er et av de viktigste spørsmål som foreligger i denne forbindelse.»

Etter kongressens vedtak har så sekretariatet gitt sin tilslutning til at lønnsnemndsloven er blitt forlenget med enkelte endringer. Arbeidsgiverforeningen, som til å begynne med var for lønnsnemndslov, inntok senere det prinsipielle standpunkt at den ville ha den vekk. Siste gang ble den fornyet til 28. februar 1949. På Landsorganisasjonens representantskapsmøte i september 1948 ble det, under formannens redegjørelse for den faglige situasjon, nevnt at lønnsnemndsloven i sin daværende form, burde falle vekk i løpet av 1949.

Stort sett har ikke de organiserte arbeidere og funksjonærer tapt noe på lønnsnemndsloven. Tvert imot må en regne med at for en del fag og industrier ville en ikke ha kunnet oppnå såpass bra resultater, hvis en skulle ha hatt en såkalt «fri tariffrevisjon». Lønnsutviklingen siden frigjøringen og de tall som er nevnt foran, viser ganske klart at lønnsnemndsloven ikke har virket som en bremse. De fleste tariffavtaler er også behandlet på vanlig måte, uten å gå til lønnsnemnd. Enkelte forbund har i hele denne periode ikke hatt noen tariffavtale for lønnsnemnda. Når det har gått så bra må en imidlertid huske på at konjunktorene har vært gunstige. Dernest har vi hatt et politisk styre

i landet, som har vært vennlig innstilt mot fagorganisasjonen. Under andre politiske forhold ville vi sikkert ikke ha nådd så langt, hverken når det gjelder lønsspørsmål eller andre viktige sosiale spørsmål som er løst siden siste kongress, f. eks. 3 ukers ferie, lønn for 1. og 17. mai osv.

På representantskapsmøtet, hvor saken ble diskutert, ble det ikke gjort noe vedtak i spørsmålet om lovens opphevelse. Saken ble senere behandlet i sekretariatet, da fagorganisasjonens 2 representanter i arbeidstvistkomitéen ba om sekretariatets uttalelse i forbindelse med at spørsmålet om lovens forlengelse skulle behandles av denne komité. Det var noen tvil i sekretariatet, idet en del av sekretariatsmedlemmene var av den oppfatning at en fortsatt burde beholde lønnsnemndsloven i den nåværende form. Det ble imidlertid besluttet å gi sin tilslutning til at de 2 representanter, Konrad Nordahl og Gustav Sjaastad, stemte for en delvis opphevelse av loven. Nedenfor gjengis Nordahls og Sjaastads voteringsgrunnlag i komitéen:

«Nordahl og Sjaastad er, likesom formannen, Frydenberg og Støstad, i tvil om det i den nåværende situasjon vil være riktig å oppheve Lønnsnemnda. Vi er blitt stående ved at det, alle forhold tatt i betraktning, ikke vil være riktig helt å oppheve den, men å innskrenke dens kompetanse sterkt i forhold til de regler som nå gjelder etter loven av 13. februar 1948. Bestemmende for vårt standpunkt har vært at vi tror det vil være riktig å la de organisasjoner det her gjelder, og i det omfang som er nevnt i framlegget § 1, vise om de makter, i den nåværende situasjon med mangel på arbeidskraft, å tilpasse lønnspolitikken opplegget for den økonomiske politikken i samfunnet. Vi er av den oppfatning at organisasjonene vil makte denne oppgave, og det er ut fra det syn at vi nå går inn for en sterk begrensning i Lønnsnemndas kompetanse. Vi reserverer oss mot at vårt syn skal oppfattes dithen at vi nå under alle forhold er for at interessetvistene skal løses uten at samfunnet har rett til å gripe inn. Hvilket standpunkt vi for så vidt vil innta er til enhver tid avhengig av målsettingen for den økonomiske politikken i samfunnet, og av om organisasjonene makter å tilpasse sin politikk det opplegget som blir gjort for samfunnets økonomiske politikk.

Vårt utgangspunkt er derfor det stikk motsatte av det Norsk Arbeidsgiverforening gjør gjeldende. Som det går fram av det som er

sagt foran, mener vi at samfunnet, under visse bestemte forutsetninger, må ha rett til å gripe regulerende inn overfor alle organisasjoner i vårt økonomiske liv, om de ikke vil eller maktet å tilpasse sin økonomiske politikk retningslinjene for den økonomiske samfunnspolitikken.»

Det er klart at den økonomiske målsettingen i samfunnet i høy grad er bestemmende for den faglige taktikk som fagorganisasjonen nytter i sin tariffpolitikk. I et samfunn hvor ledelsen av de økonomiske krefter mer og mer overtas av samfunnsorganene, og de privatøkonomiske krefter reduseres tilsvarende i innflytelse, vil også den faglige taktikk få preg av dette. Arbeidslønningene er som regel en viktig faktor i produksjonsomkostningene, og i det øyeblikk samfunnet leder de økonomiske kreftene, må dette også omfatte lønnsomkostningene. Fagorganisasjonens oppgave blir da, som deltaker i den økonomiske planlegging, å ivareta lønnsinntakernes interesser, og sikre dem best mulige lønns- og arbeidsvilkår, i den utstrekning dette ikke skader den alminnelige økonomiske politikk som drives fra samfunnets side i hele folkets interesse.

I en slik økonomisk utvikling vil det i alminnelighet ikke være nødvendig for fagorganisasjonen å bruke den åpne konflikt som kampmiddel for å ivareta medlemmenes interesser. Ved sin innflytelse vil den likevel oppnå så meget til fordel for medlemmene som det i øyeblikket er økonomisk mulig. Vi lever imidlertid i dag i et samfunn med en blandet økonomi, hvor samfunnet riktignok øver en sterk innflytelse over den samlede økonomiske virksomhet, og hvor den ikke-privatkapitalistiske sektor stadig utvides, men ennå er storparten av produksjonsmidlene i privat eie. Dertil kommer at ingen med sikkerhet kan si hvordan den politiske utvikling vil bli i landet i de nærmeste år framover.

Sett ut fra dette synspunkt var det riktig at sekretariatet ga sin tilslutning til at Lønnsnemndas kompetanse ble innskrenket.

Imidlertid bør fagorganisasjonen fremdeles arbeide for utviklingen av de planøkonomiske tiltak i landet og samarbeide

med de politiske krefter som er tilhengere av denne politikk. Hvis disse krefter ikke blir svekket ved neste stortingsvalg, må fagorganisasjonen være innstilt på, slik som den har vært i siste kongressperiode, å ordne lønns- og arbeidsvilkårene uten opprivende lønnskamper. Men sekretariatet finner at det riktigste da ville være å søke å nå fram til en frivillig ordning, slik at en mest mulig unngår tvungen lønnsnemndsbehandling.

I samsvar med ovenstående vil derfor sekretariatet innby kongressen til å gjøre dette vedtak:

«I tilfelle at forhandlinger og megling ikke fører fram, og en står overfor en truende arbeidskonflikt som kan skade det økonomiske gjenreisingsarbeid, og dermed virke til en senking av levestandarden, kan sekretariatet med tilslutning fra det eller de interesserte forbundsstyrene forelegge en tvist om lønns- og arbeidsvilkår til avgjørelse for en frivillig lønnsnemnd.»

Statsminister Einar Gerhardsen: Enhver vurdering av Norges stilling etter krigen må ta som utgangspunkt at det norske folket ikke kan leve som et kulturfolk uten betydelige tilførsler utenfra og uten et omfattende varebytte med andre land.

I 1945 regnet vel alle med en snarlig fredsslutning, en rask øking av vareproduksjonen i verden, gjenopptaking av fullt varebytte mellom landene og en jevn bedring fram til normale tider.

Men det kom til å gå annerledes. Det ble ingen fred, det tok tid før gjenreisningen kom i gang for alvor og det ble ingen fri handel mellom landene.

I stedet for fred fikk vi etter hvert en alvorlig tilspissing av den internasjonale situasjon, en tilspissing som igjen førte til militær opprustning i alle land med et stort forbruk nettopp av de varer som var mangelvarer i verden.

Vinteren 1946—47 ble en av de strengeste i manns minne. For vårt eget land førte det til et langt dårligere resultat av tømmerhogsten enn vi ellers ville ha fått, i England førte det til store forstyrrelser i transport- og produksjonsapparatet og for andre land hadde det tilsvarende virkninger. Gjenoppbygging og produksjon i Europa ble satt tilbake. Så fulgte en unormal tørr sommer med uår i de fleste land i Europa og med vannmangel som førte til betydelige innskrenkninger i produksjonen der de er avhengig av elektrisk vannkraft. Europa sto

overfor en alvorlig krise og et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Det var en temmelig katastrofal situasjon som førte til omfattende politisk uro i Frankrike, Italia og andre land.

I den situasjon Europa da befant seg i var det klart for alle at det bare var ett land i verden som kunne redde vår verdensdel — og det var U.S.A. med sin kolossale produksjonskapasitet som var voldsomt utviklet under krigen og som nå var lagt om fra krigs- til fredsproduksjon. Særlig av to grunner måtte Amerika være interessert i en hurtig økonomisk gjenreiseing av Europa. Først og fremst for å sikre freden og demokratiet og dernest for å opprettholde den økonomiske balanse i verden. Marshalls historiske tale, der han innbød alle land i Europa til samarbeid om gjenreisningen og der han ga tilsagn om økonomisk og materiell støtte fra Amerika, ble holdt den 5. juni 1947. Sovjet-Samveldet og Øststatene kom ikke med. Tsjekkoslovakia som allerede hadde erklært seg villig til å være med måtte trekke seg tilbake da Sovjet nektet. Fra Sovjets side er det siden ført en innbitt kamp mot Marshallplanen og det økonomiske samarbeid i Vest-Europa. Alle kommunistpartier ble mobilisert i denne kampen, og som et ledd i kampen ble den nye organisasjonen av de kommunistiske partier som har fått navnet Kominform dannet. Det var et skjebnesvangert skritt for det var i virkeligheten det som delte verden i to leirer.

16 land ble med i det europeiske samarbeidet og siden er 3 kommet til slik at det nå ialt er 19 land. Den eneste betingelsen Amerika inntil nå har stilt for å yte den storstilte økonomiske støtten er, at de land som deltar skal arbeide sammen og at de skal samordne sine planer. Og dermed er en blitt vitne til et planøkonomisk samarbeid ut over landegrensene som verden tidligere ikke har sett. Det eiendommelige er at dette samarbeidet er kommet i stand på initiativ av og med støtte fra Amerika — som av mange betraktes som det mest utpregede kapitalistiske land i verden, mens det bekjempes av Sovjet som hylder planøkonomien og kalder seg sosialistisk.

Oppgaven for det europeiske samarbeidet er en gjenreiseing av produksjonsapparatet slik at de deltakende land i 1952 kan klare seg uten ekstra støtte utenfra. Det er av hvert land utarbeidet en 4-års plan og disse planer blir nå samordnet på møter i organisasjonens hovedsete i Paris. En kan si at en er kommet godt i gang, men spørsmålet er om en kan klare oppgaven til 1952.

Norge var i 1947 som så mange andre land i en kritisk situasjon. — Uten Marshallhjelpen måtte vi ha senket tempoet i gjenreisningen, senket levestandarden, fått arbeidsledighet.

Det var under disse forhold ganske opplagt at alle som følte ansvar for landets skjebne måtte gi sin tilslutning til at Norge deltok i det europeiske samarbeidet og sa ja takk til Marshallhjelpen. Det eneste partiet som gikk i mot dette var Kommunistpartiet. En kunne forstått dette hvis partiet av prinsipielle grunner var motstander av den økonomiske avhengighet som dette førte med seg og derfor var villig til å ta følgene av ikke å motta Marshallhjelpen, nemlig: dårligere med mat og klær, arbeidsledighet i mange fag, mindre boligbygging og senere gjenreising. Da kunne en ha respektert standpunktet. Men kommunistene er hvite av raseri over den lave levestandarden og av misnøye med boligbygging og gjenreising slik forholdet er i dag *med* de 680 Marshall millionene.

Hvis vi for alvor vil økonomisk uavhengighet har vi i virkeligheten bare to veier å velge mellom:

— en voldsom nedskjæring av levestandarden

— eller den vei vi nå går: økonomisk samarbeid og økonomisk støtte for å få produksjonsapparatet opp slik at vi kan klare oss sjøl når Marshallhjelpen hører opp i 1952.

Regjeringen la i 1945 en 5-års plan for gjenreising av vårt produksjonsapparat. Det har gått bedre enn ventet og før 5-årsperiodens utløp vil produksjonsapparatet i Norge totalt sett være gjenreist. Når en vet at det vi tapte i realverdier under krigen svarer omtrent til det vi la oss opp i alle de 22 mellomkrigsår så forstår en hva dette har kostet det norske folket.

Men det er ikke tilstrekkelig for oss å nå opp til førkrignivået igjen. Vi har nemlig nå 250 000 flere mennesker i landet enn før krigen, vi har full beskjeftigelse, mens vi den gang hadde 70 000 arbeidsløse og en betydelig skjult arbeidsløshet i tillegg, vi har jevnere inntektsfordeling som gir store lag av folket større kjøpekraft og vi har hatt en ugunstig utvikling av prisene for de varer vi bytter med andre land. Situasjonen er den at vår utenrikshandel hvert år gir et underskudd på ca. 1 000 mill. kr. som det må skaffes dekning for. 4-årsplanen tar sikte på å sette oss i stand til å løse denne oppgaven. Det kan bare gjøres ved å bygge ut produksjon som kan overflødiggjøre import og ved å bygge ut våre egne eksportnæringer. Etter 4-årsplanen skal vi prøve å øke nasjonalproduktet — d. v. s. sum-

men av alt det vi i fellesskap produserer — med ca. 30 pst. i 1952 i forhold til 1939. Avkastningen i jordbruket skal vi søke å øke med 10 pst., i fiskeriene med 40 pst., tømmeravvirkningen 20 pst., jernproduksjonen skal økes til det tredobbelte og stålproduksjonen til det dobbelte, kvelstoffproduksjonen fra 75 000 til 175 000 tonn. Av jernmalm produserer vi nå bare 300 000 tonn mot 1.5 mill. tonn i 1938, men målet er å komme over førkrignivået i 1952—53. Kullproduksjonen på Svalbard skal i 1950 være mer enn det dobbelte av 1938-produksjonen. Det er en veldig oppgave vi står foran. Kommunistene *vil* ikke og den borgerlige opposisjon *tror* ikke at vi kan klare oppgaven. Arbeiderpartiet har både *vilje* til og *tro* på at det skal lykkes. Det gjelder Norges økonomiske uavhengighet og det gjelder folkets levestandard og derfor må alt settes inn. Skal oppgaven løses må vi bruke den nødvendige del av nasjonalproduktet til investering og det må skje på bekostning av forbruket. Opposisjonspartiene klager over at det går for smått med gjenreisningen, at forbruket er for lavt og at skattene er for høye. Det er dette som i aller høyeste grad er uredelig agitasjon.

En kan gå inn for å øke farten i gjenreisningen og betale den fordelen med et enda lavere forbruk og høyere skatter.

Eller en kan øke forbruket og senke skattene og betale med langsommere fart i gjenreisningen. —

Men en kan ikke sette inn mer til *alle* formål.

En må treffe et *valg* hvis en vil ha en forandring i det fastlagte forhold mellom forbruk og investering. Den politikk Arbeiderpartiet har valgt er en politikk for framtia — en har *ikke* falt for fristelsen til å føre en politikk for dagen.

De borgerlige sa lenge at vi levde over evne. Nå er det en stadig jammer over at vi har for lavt forbruk. Kommunistenes standpunkt ga Roald Halvorsen uttrykk for i et brev til Sentralkomiteén for økt arbeidseffektivitet datert januar 1949 der det heter: «— følgelig betyr «kampanjen for økt arbeidseffektivitet» økt utplyndring og utnytting av det norske arbeidende folk. Følgelig er «kampanjen for økt arbeidseffektivitet» en hån mot det arbeidende folk. Følgelig er «kampanjen for økt arbeidseffektivitet» en arbeiderfiendtlig, folkefiendtlig, nasjonalfiendtlig kampanje. Den tjener monopolkapitalistenes sak, imperialistenes sak, krigsbrannstifternes sak.»

Det kommunistiske partis generalsekretær, Peder Furu-bothn, avga på vegne av partiet i juni 1940 en erklæring der det

heter: «— hovedlinjen må være å utvikle landets produktivkrefter i samsvar med den produksjonsteknikk som moderne vitenskap har gjort mulig, så vel når det gjelder industrien som landbruket, skogsdriften, fiskeriene og transporten. Med andre ord: Vårt folk står overfor den store nasjonale oppgave: Å utvikle landets produktive krefter med det formål å tilfredsstille folkets materielle og kulturelle behov.»

En forstår at det er skjedd noe i tiden mellom disse to uttalelsene fra Kommunistpartiet. Uttalelsen i 1945 bygde vel på de norske kommunisters *eget* syn på Norges problemer og understreket derfor sterkt at folkets materielle og kulturelle behov bare kan tilfredsstilles gjennom en sterk utvikling av landets produktivkrefter.

I Roald Halvorsens erklæring av 1949 møter vi derimot Kominforms ord og interesser slik det blir hevdet i Norge som i andre land der det er internasjonale kommunister. Jeg kan tenke meg at det er kommunister i Norge som med et visst vemod tenker tilbake på den tiden da de fikk lov til å gå inn for en positiv og konstruktiv politikk der kravet om utvikling av produksjonsapparatet og øking av produksjonen var den grunnleggende linje.

Reguleringspolitikken er fortsatt i forgrunnen i den politiske debatt. Det er viktig å holde klart fra hinannen krisereguleringene og de permanente og prinsipielt betonte reguleringer. Rasjonering av forbruksvarer og byggematerialer f. eks. er rene kriseforanstaltninger som er nødvendige så lenge det er mangel på visse varer, men som *kan* og *vil* bli opphevd så snart tilgangen er stor nok. Den gjeldende reguleringslov, som er midlertidig, ble laget under krigen og er preget av at den skulle brukes i en krisetid. Den av Regjeringen nedsatte komite med L.O.s juridiske konsulent Sjaastad som formann arbeider med forslag til en ny og permanent reguleringslov, *en* prislov og *en* lov om samfunnsmessig medvirkning til utvikling av norsk næringsliv. Sjaastad har i sitt foredrag på kongressen i går gjort nærmere rede for sitt syn på dette og jeg skal derfor ikke gå nærmere inn på det her.

Næringsorganisasjonene har tatt opp en planmessig kamp mot reguleringene. Det er i og for seg forståelig at de gjør det.

En skal huske at de er ikke prinsipielle motstandere av regulering, men de vil forbeholde seg *selv* retten til temmelig ingripende reguleringer. Derimot er de bestemte motstandere av at samfunnet skal ha noe med reguleringene å gjøre. Og det

er dette striden gjelder: Er det de private næringsorganisasjonene som ut fra sine egne privatøkonomiske interesser, eller er det samfunnet som ut fra omsynet til hele folkets interesser, som skal stå for reguleringene?

Det er i 4-årsperioden gjennomført en rekke prinsipielle framstøt. Vi har fått produksjonsutvalg og bransjeråd, vi er gått i gang med å bygge Jernverket som er det største engangsforetagende i Norge og som blir en sosialisert bedrift. Det gjelder også Årdal og når det gjelder Norsk Hydro er det Staten som har den største økonomiske innflytelsen der. Vi har bygget kraftverkene Mår og Tyin og vi har planlagt utbygging av Aura og Røssåga. I gruvene våre har Staten den bestemmende innflytelse i Dunderland, Fosdalen og Sør-Varanger. I fiskerinæringen bygges hele næringen nå opp på samvirkebasis med de aktive fiskere som deltakere både i fangsten, foredlingen og omsetningen. Vi har opprettet Husbanken for å finansiere boligbyggingen, Fiskarbanken og Postsparebanken og vi overtar de private aksjer i Norges Bank slik at statsbankene også formelt blir Statens bank. Det ligger forslag for Stortinget om å opprette statsmonopol for import engrosomsetning av legemidler og medicin og vi får forhåpentlig forslag om statsmonopol for importen av kraftfor. Mange av disse ting ble gjennomført under inntrykket av den enstemmighet og vilje til samarbeid som rådde her i landet etter frigjøringen og i Fellesprogrammets ånd. Men fordi om disse viktige sakene ble gjennomført uten store politiske kamper skal vi ikke tro at det ikke er betydelige erobringer og framstøt som er gjort. Jeg tror jeg kan si at det er lagt et godt grunnlag for videre framstøt i samsvar med Arbeiderpartiets arbeidsprogram.

Målet for den økonomiske politikken har vært å sikre full sysselsetting — ut fra den erkjennelse at bare et land med hele folket i arbeid kan heve sin levestandard og skaffe overskudd til bedring av de kulturelle og sosiale goder. Der hvor der blir arbeidsledighet og nød der er søndagsstillhet i Sosialdepartementet og kulturpause ikke til å unngå. Det viktigste tiltak for å sikre full sysselsetting har vært stabiliseringslinjen. Prisene på de viktigste forbruksvarer er holdt nede gjennom store statstilskudd. Mens engrossprisene i Norge er steget bare 9.6 pst. er de f. eks. i Amerika steget 56 pst. og i Frankrike 101 pst. Hadde vi fulgt disse prisene til topps ville prisfallene ute ha ført til vanskeligheter bl. a. for vår industri. Nå kan vi ta et betydelig prisfall ute i verden uten at det — som i 20-årene

— behøver å føre til arbeidsledighet og sammenbrudd her. Det er stabiliseringslinjens store fortjeneste og det er nå lettere å se hvor viktig og riktig denne politikk har vært.

Gjennom tilskuddene til nedsetting av prisene på viktige varer er det gjennomført en veldig inntektsoverføring via statsbudsjettet. Prissubsidiene betyr at en familie med mann, kone og 2 barn får et årlig tilskudd på om lag 900 kroner. Men dette kommer vel igjen på skatten, vil man si. Ja, men de store skattyterne får her den største belastningen. Den familien jeg nevnte får med kr. 8 000.00 i inntekt en statsskatt på kr. 160.00. Bare i barnetrygd får familien kr. 180.00. Det er ikke noe rart at de store skattytere gjerne vil ha en endring i den utjevningspolitikken som er ført.

Gjennom den lønns- og prispolitikk som er ført har en uten opprivende konflikter i arbeidslivet bedret betydelig den reelle levestandard for de store befolkningsgrupper som tidligere hadde det vanskeligst. Det gjelder fiskerne, landarbeiderne og skogsarbeiderne, småbrukerne og bønderne og en del av de lavest lønnede industriarbeiderne. Selv om det enda er langt igjen til en helt rettferdig økonomisk fordeling så er inntektsfordelingen i dag mer rettferdig enn noen gang før, og mer rettferdig i Norge enn i noe annet land.

Vi har også gjort en del framstøt på det sosiale område. Jeg nevner barnetrygden, utvidelse av syketrygden, 3 ukers ferie for alle lønsmottakere, 1. og 17. mai som fridager, arbeidervernlov for sjøfolk, landarbeidere og hushjelp. Også dette er viktige ledd i den økonomiske utjevningspolitikken.

At skattene måtte bli tunge etter krigen visste vi alle. Gjenreisningen og støtten til dem som ble hardest rammet måtte betales gjennom skattene. Støtten til nedsetting av prisene på forbruksvarer og de sosiale forbedringer likedan. Engangsskatten ble lagt på dem som økte sin formue under krigen. Krigsskadeavgiften og verneskatten på dem med store inntekter og formuer. Alle disse skattene er enstemmig vedtatt i Stortinget. Også kommunistene har stemt for.

Stortinget har vedtatt 4 statsbudsjetter på tilsammen 8 milliarder kroner etter frigjøringen. 99 pst. av utgiftene er vedtatt enstemmig.

I fjor gjennomførte vi en mindre skattelettelse og det foreligger nå forslag fra Regjeringen om en ny og større lettelse. En mann med kone og to barn med en inntekt på kr. 8000 får for disse to år en nedgang i skatten fra kr. 365.00 til kr. 160.00.

Med 4 barn får mannen en nedsettelse fra 275.00 til 22.00 kroner. For inntekter over kr. 20 000.00 i de lavere klasser og 30 000.00 kr. i de høyere er det ikke foreslått lettelse, men små forhøyelser. Jeg nevner noen eksempler på skattebyrdene i Oslo for året 1948—49: En mann med en inntekt på kr. 6 000.00 får i kl. 4 en samlet skatt på kr. 609.00, altså 10 pst. av inntekten.

En inntekt på kr. 10 000.00 samlet skatt kr. 1 680.00 eller 16.9 pst. av inntekten.

Inntekt kr. 30 000.00 skatt 11 473.00 — 38.2 pst.

Inntekt kr. 100 000.00, skatt 59 756.00 ca. 60 pst. av inntekten, alt for 4. klasse og alle skatter iberegnet. Vi har dessuten gjennomført eksportavgifter bl. a. på treforedlingsindustrien, tonnasjeavgift på rederinæringen, hvalfangstselskapene er pålagt å selge en del av sin hvalolje innenlands til lavere priser enn verdensmarkedets, det betyr ca. 60 mill. kr. årlig og salg av billig papir fra papirfabrikkene til innenlandsk forbruk betyr ca. 40 mill. kr. årlig.

Lønnspolitikken er sjølsagt en av de viktigste faktorer i fordelingspolitikken. Når en skal drøfte den lønnspolitikk som har vært ført siden frigjøringen, er det grunn til å understreke at den i to vesentlige henseender bygger på helt andre forhold enn de som forelå før krigen. For det første har vi hatt full sysselsetting og i stor utstrekning endog mangel på den nødvendige arbeidskraft. Det gir lønsmottakerne en ganske annen sterk stilling overfor arbeidsgiverne enn de noensinde før har hatt. Ingen har behøvet å stå i et arbeid som han fant uverdigg eller urimelig dårlig betalt. Når det er konkurranse om arbeidskraften vil arbeidsgiverne ikke ha lett for å holde urimelige arbeidsvilkår hvis de vil ha folk. Det andre forholdet som er nytt etter krigen er at vi har en regulert økonomi med stabile prisforhold. Under en regulert økonomi er det mulig å gjennomføre vesentlige forbedringer av lønningene uten at prisene stiger. Det er en virkelig forbedring av reallønnen som da finner sted. Den eneste grense for hvor langt lønningene kan løftes oppover er den grense som nasjonalinntekten setter. En kan ikke drive lønnskostnadene eller andre omkostningsfaktorer høyere opp enn at næringslivet kan bære dem innenfor et stabilt prisnivå. Gjør en det får en prisstigninger som kan føre til en inflasjonsartet utvikling, og selve målet for vår politikk — en full sysselsetting og høyest mulig levestandard settes i fare. Under full sysselsetning en regulert økonomi har en de

beste forutsetninger for at den alminnelige arbeider og lønns-mottaker skal få størst mulig utbytte av sin innsats. Men går en for langt her vil en ødelegge de nødvendige forutsetninger for å opprettholde full sysselsetting og stabilitet. Innenfor et stabilt prisnivå er det siden frigjøringen foretatt ganske store lønnsforbedringer, særlig for de lavest lønnede grupper. Vi kan fort bli enige om at det er ønskelig at inntektsforholdene kunne være bedre for de aller fleste arbeidere og funksjonærer. Det er også målet at de stadig skal bli bedre. Men den første forutsetning er da at landets samlede produksjon stiger, at det blir mer å ta av til alle grupper.

Så er det blitt innvendt at reguleringsøkonomien og den sterke investering som vi har gjennomført i Norge siden frigjøringen har ført til at det går en uforholdsmessig del av nasjonalinntekten til utbygging av produksjonsapparatet og at dette i særlig grad kommer de privatkapitalistiske interesser til gode. Det sies at forretningsstanden, skipsredere og industriere stadig øker sin eiendom og formue på bekostning av levestandarden. Hertil er å bemerke at en vesentlig del av den investering som er foretatt etter krigen er satt inn i offentlig virksomhet og ny industri hvor Staten har den overveiende økonomiske interesse. Det er også foretatt en vesentlig utbygging av bedrifter og produksjonsmidler som er i privatkapitalistisk eie. Men dette betyr ikke at formuesøkningen øker den privatkapitalistiske profitt og vesentlig kommer storkapitalen til gode. Den investering som foretas skjer i stor utstrekning ut fra samfunnsmessige vurderinger med det mål for øye å øke landets produksjon og å styrke dets økonomiske uavhengighet. Gjennom utbyttebegrensning, prisregulering, regulering av direktør- og disponentgasjer og en sterkt progressiv beskatning har samfunnet i en viss utstrekning hånd over den profitt som den privatkapitalistiske sektor kan ta. Når en tenker på forholdene etter forrige verdenskrig, hvor det private næringsliv ukontrollert kunne sette i gang tiltak ut fra rene spekulasjonsinteresser, og kunne disponere sin profitt helt ubundet, forstår en klart at det i dag skjer en formuesøking og investering som i første rekke tar samfunnsmessige hensyn.

Det er en himmelvid forskjell mellom den økonomiske politikk som nå blir ført og den som ble ført i Norge tidligere. I bladet Fremtiden har jeg funnet en notis som på en glimrende måte illustrerer hvorledes bedriftene den gang ble ribbet for sitt overskudd av aksjonærene og derved satt ut av stand til å

modernisere og rasjonalisere for å kunne stå imot en nedgangsperiode. Et blad som kalte seg Handelsbladet skrev i 1906:

«De gledelige resultater som Mjøndalen og Krogstadelvens Tresliberier og Sellulosefabrikker oppviser, følges etterhvert av flere like oppmuntrende bulletiner på industriens område. I fjor hadde således Borregårds Tresliperi og Papirfabrikker et nettooverskudd på 48 pst., hvorav 25 pst. ble utbetalt til aksjeeierene, mens 23 pst. ble reservert og fordelt mellom driftsfondet og reservefondet, altså opplagt som tillegg til fabrikkens formuer. I år stiller forholdet seg enda mer oppmuntrende, idet Borregård for 1906 viser seg å ha oppnådd et nettoutbytte på 57 pst. Mjøndalens aksjer har hatt en fenomenal, glimrende framgang. De tusen kroner som i alt av aksjeeierne har vært innbetalt på hver aksje, eide hurtig evnen til å yngle selvstendig uten mer utlegg fra interessentene. Først ble hver aksje oppskrevet til 2 000 kroner, så til 3 000 kr. så til 5 000 kr. derpå til 8 000 kr. så til 10 000 kr. og nå sist endog til 12 500 kr. Dette må man i sannhet få lov til å betegne med det berømmelige uttrykk: En suksess av de sjeldne og en industriell seiersgang. Den alminnelige utbytterekord som netto-overskudd har vært slik år om annet: Fra 20 til 30 pst., fordelt mellom fondene og aksjene. Dette gjør at når vi samtidig regner med alle de ganger aksjene er blitt skrevet opp til høyere beløp, ialt et overskudd netto på mellom 200 og 300 pst. årlig.»

«Fremtiden» knytter til for egen regning: «Det bør føyes til at arbeiderne i industrien tjente 3 til 4 kroner dagen i denne tia og arbeidsdagen var 12 timer.»

Det er kanskje nesten overflødig å si at denne fabrikk, Mjøndalen, var en av de første som ramlet da krisen kom i 1920 og det ble arbeidsstans der i mange år framover.

Når det gjelder spørsmålet om å gjennomføre forkortelse av arbeidstiden er det ingen som behøver å være i tvil om arbeiderbevegelsens ønsker og mål. Siden den organiserte arbeiderbevegelsens første dager har en sett økt fritid og rommeligere ferie som en veg til å skape en rikere og lykkeligere tilværelse. Når en skal gjennomføre en reduksjon av arbeidstiden generelt eller for enkelte grupper er det imidlertid visse realiteter som en ikke kan komme forbi. Det har alltid vært fastslått at en forkortelse av arbeidstiden ikke må medføre noen senkning av arbeidernes levestandard. Det er videre en nødvendig forutsetning at bedriftene må være konkurransedyktige

med andre land. Dette er et avgjørende hensyn for eksportnæringenes vedkommende.

Siden frigjøringen har Norge gjennomført ganske betydelige reformer når det gjelder arbeidstiden. For det første er det ved lov gjennomført 3 ukers ferie for omkring 900 000 lønsmottakere, og dernest er arbeidstiden redusert for hushjelper, arbeiderne i jordbruket og nå i sjøfarten. Det har ikke manglet på advarende røster ved å gjennomføre disse reformer på det nåværende tidspunkt, men en har ment at det var riktig og forsvarlig å gjøre det.

Spørsmålet om det er mulig å gjennomføre reduksjon av arbeidstiden har vært reist i en rekke land. Den svenske landsorganisasjon uttaler seg i en skrivelse av 28. februar 1949 til den svenske regjering og uttaler bl. a. at under de eksepsjonelle arbeidskrafts- og produksjonsforhold som vårt land nettopp nå er oppe i, og som en må regne med i en overskuelig framtid, kan det etter Landsorganisasjonens mening ikke bli tale om å lovfeste en vesentlig reduksjon av arbeidstiden — omfattende hele arbeidsmarkedet eller bare det industrielle arbeidsmarked — med mindre spørsmålet kan bli løst i internasjonal sammenheng. Det er en forutsetning som man åpenbart ikke kan regne med.

En komite med Hindahl som formann arbeider for tiden med å utrede spørsmålet om reduksjon av arbeidstiden for enkelte yrker hvor en mener at hensynet til arbeidernes helse krever det. En kan vente komiteens innstilling i løpet av de nærmeste dager. Det er grunn til å tro at når det gjelder arbeide under dagen og skiftarbeid vil det bli foreslått visse forbedringer i de gjeldende arbeidstidsbestemmelser, uten at jeg i dag kan si noe nærmere om hva komitéens innstilling går ut på.

fordelingspolitikken kan nå ikke føres stort lenger fram. Vil vi en bedre levestandard må vi øke produksjonen så det blir *mer* å dele. Vi må bygge ut et harmonisk avstemt næringsliv, der næringene ikke settes opp mot hverandre, men utfyller hverandre. Det betyr ingen deklassering av noen næring når det sies at det i dag er en sterk industrireising som gir det beste grunnlaget for en bedring av levestandarden for *alle* grupper av folket. Bedre utnytting av landets naturlige resurser og en teknisk og organisatorisk rasjonalisering som fører til en større produksjon pr. innsatt arbeidsenhet — det er veien vi må gå — både for å løse våre valutaproblemer og med det bli økonomisk

uavhengig, og for å få grunnlag for en varig bedring av levestandarden.

Så må jeg gjøre noen bemerkninger til Løvliens forslag hvor det heter at den økonomiske politikk «karakteriseres ved at alminnelige lønsmottakere i Oslo — som har den gunstigste beskatning i hele landet — betaler ca. $\frac{1}{5}$ av sin antatte inntekt i direkte skatter.»

Løvlien opptrer her på vegne av dem som tjener minst kr. 12 000 pr. år — hvis vi holder oss til den såkalte indeksfamilien. Så høyt må en nemlig opp i inntekt for å få en skatt på 20 pst. eller femteparten av inntekten.

Løvlien sier videre «at reallønnen for de fleste arbeidere ligger enda bare mellom 80 og 90 pst. av lønnen i 1938, mens industriproduksjonen i 1948 var 25 pst. større enn før krigen og profittene har satt nye rekorder.»

Uttalelsen om arbeidernes reallønn er en påstand som ikke kan bevises. Jeg tror en med langt større rett kan påstå at gjennomsnittslevestandarden for arbeiderne i dag ligger på høyde med hva den var før krigen. Jeg sa uttrykkelig gjennomsnittslevestandarden. Det er riktig at industriproduksjonen i 1948 var 25 pst. høyere enn i 1938, men det er et resultat som er oppnådd med 70 til 80 000 flere arbeidere beskjeftiget i industrien — eller 35 pst.

Så sier Løvlien vider: «Påstanden om en jevnere inntektsfordeling faller til jorden når den blir konfrontert med den offisielle statistikk. I Nasjonalbudsjettet, tabell 119 ser vi at lønningenes andel av nasjonalproduktet som i 1946 var 65 pst. i 1948 var falt til 59 pst. På samme tid er arbeidskjøpernes del steget fra 35 til 41 pst. I løpet av disse to år er lønningene steget med 660 mill. kr. d.v.s. 14 pst., mens arbeidskjøpernes profitt er steget med 1109 mill. kr. eller med 45 pst.»

Hvem er så de arbeidskjøpere det her opereres med? I *forklaringen* til tabell 119 er det gjort rede for at de omfatter de private næringsdrivende av enhver art bl. a. de inntekter fiskerne og jordbrukerne har hatt. Når en vet at heri inngår inntektene for over 200 000 jordbruksenheter (hvorav omkring 150 000 regnes som selvstendige jordbruk, og alle fiskere som ikke har fast lønn, ett tall på omkring 100 000, er det klart at det er misvisende å snakke om at det er «arbeidskjøpernes profitt» som her er steget. Både fiskerne og jordbrukerne har fått vesentlige innteksforbedringer og p. g. a. de forholdsvis gode år for fiske og jordbruk, har dette sjølsagt gitt seg utslag

i økt fortjeneste, men det har *ikke* redusert lønsmottakernes levestandard. Posten omfatter også industriens nettofortjeneste som for enkelte virksomheter har vært betydelig, men uten fradrag av skatter og de er som bekjent ganske store. Under lønningenes andel kommer *alle* som mottar lønn eller gasje i noen som helst form fra de høyst lønnede direktører til de lavest lønnede arbeidere.

Løvlien sier «at det ikke er blitt foretatt noe fra L.O.s side for å drive gjennom forslaget fra 1946 om opphevelse av § 40 i Arbeidstvistloven.»

Det er på L.O.s initiativ saken er reist, og av Sosialdepartementet sendt til behandling i Arbeidstvistkomiteen. Boikottbestemmelsene er allerede opphevet og det er fremmet proposisjon til Stortinget om opphevelse av de såkalte tukthuslovbestemmelser i § 40.

Den politikk som er ført og de resultater som er nådd skyldes den sterke stilling arbeiderbevegelsen nå har — faglig og politisk. Landsorganisasjonens formann, Nordahl, har ofte pekt på at resultatene av de politiske valg har umiddelbar innflytelse på den faglige situasjon og Landsorganisasjonens stilling. Fra valg til valg kan en se at det er slik. Tilbakeslag for Arbeiderpartiet ved et valg fører alltid til tilbakeslag også på den faglige fronten. Framgang og seier ved et valg fører til styrkelse av og framgang for fagbevegelsen. Fagbevegelsens interesser i de politiske valg ligger derfor klart i dagen. Det kan aldri være likegyldig for fagbevegelsen hvordan utfallet av et valg vil bli.

Vi står nå foran et valg som blir avgjørende ikke bare for den fireårsperiode valget gjelder, men som kan bli avgjørende også for årene lenger framover. Da Norge ble fitt igjen var landet ribbet på mange måter. Arbeiderpartiet har i gjenoppbyggingsperioden tatt på seg den belastning som det førte med seg samtidig å gjenreise landet og få hevet levestandarden. Det ville være trist om de som har sparket mot den utvikling som har funnet sted og ikke har hatt noe av belastningen nå skulle få sjangsen til å overta den politiske makten i Norge og med sin politikk skape et *brudd* i den linje Arbeiderpartiet har lagt opp.

Det kanskje største aktivum som arbeiderbevegelsen kan peke på gjennom disse 4 år er at vi har spart arbeiderklassen og landet for store og opprivende arbeidskonflikter. Hva det har betydd er det vanskelig å beskrive, men det er betegnende

at når en peker på hvilken fordel dette har vært da må selv våre bitreste motstandere innrømme det faktiske forhold.

Vi vet nå at næringslivets organisasjoner gjennom lengre tid har arbeidet for å skape kamporganisasjoner utenom de politiske partier direkte rettet mot arbeiderbevegelsen. Det er de berømte organisasjonene Libertas og Industria og hva de ellers heter. Innsamlingen av svære pengemidler for å føre denne kampen har lenge vært i gang og de kommer ikke til å mangle penger i denne kampen. Penger kan spille en stor rolle, men de kan forhåpentlig ikke bli avgjørende. Det som er skjedd må imidlertid gjøre det klart for arbeiderne at de også har vel-dige interesser å ivareta. Det må mane dem til å styrke fagbevegelsen og Arbeiderpartiet og å sette alle krefter inn i kampen. Vi har nylig hatt to valg i andre land hvor situasjonen lignet mye på situasjonen her nå. I Sverige gikk næringslivets menn til storm mot den sosialdemokratiske regjering, omtrent under de samme slagord og med store pengemidler innsamlet av lignende organisasjoner som Libertas og Industria. Det er ingen tvil om at det først og fremst skyldes de fagorganiserte svenske arbeidere at valget i Sverige ble en strålende seir for det sosialdemokratiske partiet. I Amerika var det de mektige fagorganisasjoner som avgjorde valget til fordel for president Truman og demokratene. I Norge er stillingen den at det er fagorganisasjonen og dens medlemmer som kan sikre og trygge arbeiderflertallet. Landsorganisasjonens stilling kjenner vi alle, men det er også nødvendig at hver enkelt fagforening og hver enkelt fagforeningsmann og -kvinne setter alle krefter inn på arbeidsplassen, i fagforeningen og overalt ellers hvor de kan komme til. Da skal vi ikke bare holde stillingen, men rykke videre fram og dermed trygge arbeiderbevegelsen og Norge for de kommende tider. (Sterkt bifall.)

Dirigenten meddelte følgende angående meldinger til pressen:

Under henvisning til at det på representantskapsmøte i september f. å. i bladet «Friheten» ble gitt meldinger om behandlingen av tariffspørsmål fra et lukket representantskapsmøte, må det innskjerpes at ingen ting må meddeles pressen om behandlingen av denne saka uten at det på forhånd er godkjent av Landsorganisasjonens Presse- og Informasjonskontor.

Dirigentens innskjerpelse ble enstemmig godkjent.

Et permisjonsandagende ble innvilget. — Representanten

H. H. Bakkane tok sete i kongressen istedenfor varamannen Thor Haug.

Dirigenten: Flere representanter har ønsket statsministerens foredrag mangfoldiggjort. Det er lovet ordnet, slik at representantene vil få det før kongressen avsluttes.

Fortsatt behandling av den økonomiske og faglige situasjon.

Konrad Nordahl: Statsministeren ga en utgreiing for den økonomiske og politiske situasjon etter krigen. Det er derfor ikke nødvendig for meg å komme noe nærmere inn på denne side av saken.

Det har den hele tid vært det beste samarbeid mellom L.O. og Regjeringen for å komme gjennom den vanskelige gjenreisingsperiode. Det har vært vår hovedlinje siden forrige kongress å holde stabiliseringslinjen, samtidig som vi søkte å heve levestandarden innenfor den økonomiske mulighet som var til stede, og under hensyntagen til at stabiliseringslinjen skulle holdes. Jeg vil be dere om å slå opp på side 8. Men før vi ser på tallene vil jeg nevne at spørsmålet om en offentlig lønnsstatistikk dessverre ennå ikke er løst. Landsorganisasjonen har reist denne sak mange ganger, både før og etter krigen, uten at vi er kommet noen vei. Den lønnsstatistikk som i dag sendes ut fra Statistisk Sentralbyrå bygger på Norsk Arbeidsgiverforenings grunnmateriale. Vi har naturligvis ingen grunn til å tvile på at dette er korrekt, men det ville selvsagt være meget bedre og bety meget mer om vi fikk en lønnsstatistikk fra et offentlig kontor, som laget denne statistikk på grunnlag av eget materiale, som var hentet inn fra bedrifter, både de som er medlem av N.A.F. og alle de bedrifter som står utenfor N. A. F.

Dertil kommer at det ikke finnes noen skikkelig samlet statistikk for Staten og kommunene, til tross for at Staten er landets største arbeidsgiver, og kommunene også i stor utstrekning er arbeidsgivere. Vi må ikke gi oss før Staten bevilger det nødvendige beløp, slik at vi kan få en hoved-lønnsstatistikk som alle parter kan bygge på. Vi vet at Norsk Arbeidsgiverforening er imot en slik utvikling. Det ville bryte Arbeidsgiverforeningens monopol når det gjelder lønnsstatistikk, men det kan ikke samfunnet lenger ta noe hensyn til.

Når det gjelder fortjenesten vil dere se at lønningene er steget ikke så lite. Fra 1ste halvår 1945 til 3. kvartal 1948 er

den relative lønnsbevegelse i prosent for håndverkets fagarbeidere steget med 48.5 pst. Fra 3. kvartal 1938 til 3. kvartal 1948 er lønningene for de samme grupper steget med 58.9 pst. For industrien er satsene følgende: Fra 3. kvartal 1938 til 3. kvartal 1948 er det en stigning for menn på 92.3 pst., og for kvinner på 97.9 pst. Når det gjelder reallønningenes stigning i samme periode, så kan dette naturligvis diskuteres. Pengelønningenes forhold til prisindeksen gir ikke i dag et helt klart bilde, idet skattene holdes utenfor prisindeksen, og vi vet alle at skattene har steget betydelig siden før krigen. Prisindeksen er også noe skjev i dag, fordi enkelte varer som veier meget tungt, er subsidiert, slik at f. eks. margarin og sukker er lavere i pris i dag enn før krigen. Men så er det til gjengjeld andre viktige vareslag som har steget sterkt.

Det er dog gledelig å kunne konstatere at grupper som før krigen lå særdeles lavt i lønn, har fått en stor lønnsstigning, og dermed er kommet langt opp mot industriarbeidernes lønninger. Dette gjelder f. eks. skog- og landarbeidere. Statistikken er noe usikker, men hvis en tar årslønnen for tjenestegutter, var den i 1947 gjennomsnittlig *kr. 2 312.00* mot *kr. 576.00* i 1938. Det er en stigning på 301 pst. For tjenestejenter var årslønnen i 1947—1948 *kr. 1 347.00* mot *kr. 382.00* i 1938—39. Dette er en stigning på 253 pst. Når det gjelder skogsarbeid kan vi bare holde oss til hogstprisene pr. m³. for landet under ett, i sesongen 1947—48 (vinter-halvåret): Barket tømmer: *kr. 8.11* og *kr. 5.65* for ubarket tømmer. Stigningen i 1938—39 er fra 200—250 pst. Da disse grupper før krigen lå svært lavt, vil jeg be om at en ikke hefter seg for meget ved de høye prosenttall.

Vi har så langt det har vært mulig utnyttet situasjonen. En mer ytterliggående linje ville ha ført til sammenbrudd for den økonomiske linje som Regjeringen med tilslutning av Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har arbeidet etter. Jeg vil vise til side 12 i innstillingen, hvor en har en statistikk over nasjonalproduksjonen, omregnet i n. kr. og sammenlignet med en del andre land. *Norge* har en brutto nasjonalproduksjon pr. hode à *kr. 3 900.00*. *Sverige* *kr. 5 900.00*. *Danmark* *kr. 5 100.00*, og *Storbritannia* *kr. 5 100.00*. Som en ser ligger forholdstallene slik an at vi har ferre kroner pr. hode å rutte med enn Sverige, Danmark og Storbritannia. Men da kan en heller ikke kreve at vi kan gå lenger når det gjelder lønninger og sosiale reformer, enn de land som har en større inntekt å ta av. Det naturlige ville være at vi i vårt land, både lønnsmessig og hva sosial-

lovgivning angår, lå på et lavere plan enn de land som er rikere enn oss. Vi kan i all fall ikke kjøre videre på den linje, uten at først nasjonalinntekten pr. hode blir økt, og det kan bare gjøres ved økt produksjon. Den annen linje vil føre til inflasjon og til senkning av levestandarden. Dette må imidlertid ikke hindre oss fra å forsøke å få rettet på lønnsforholdene for visse grupper som i dag ligger langt under gjennomsnittslønnsnivået. Når det gjelder vår tariffpolitikk, viser jeg til sekretariatets innstilling side 18:

«Fagorganisasjonens oppgave i det framtidige arbeid vil derfor i første rekke være å søke å opprettholde det lønnsnivå og de sosiale og trygdemessige ordninger som er nådd.

Å medvirke til effektivisering og rasjonalisering av produksjonsapparatet, slik at produksjonen kan økes og gi mer og billigere varer. Å arbeide for en omlegging av skattepolitikken fra samfunnets side, slik at skattetrykket kan lettes for de alminnelige lønsmottakere. Ved å føre en faglig politikk etter disse linjer vil fagorganisasjonen mest effektivt kunne sikre og bedre lønnsarbeidernes levestandard i tritt med produksjonsøkningen og den alminnelige velstandsutvikling i samfunnet.»

Når det gjelder spørsmålet om arbeidstidens forkortelse, er det de samme forhold som gjør seg gjeldende. Så lenge vi har for lite varer til å tilfredsstille de behov vi har i øyeblikket, og for lite arbeidskraft til å produsere det som vi har økonomisk evne til i øyeblikket, vil en generell forkortelse av arbeidstiden bety senkning av levestandarden for det norske folk. Og da fagorganisasjonens oppgave i alle år har vært å få hevet levestandarden, kan fagorganisasjonen derfor i dag ikke gå inn for noen generell forkortelse. Imidlertid er det også her visse grupper som står i en særstilling, og departementet undersøker nå mulighetene for å forme lovforslag for inneværende års storting om forkortelse av arbeidstiden, f. eks. for de gruvearbeidere som arbeider under dagen, og noen forkortelse for dem som arbeider i kontinuerlige skift eller rundskift. Ellers ser sekretariatet slik på situasjonen at spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden må sees som et skandinavisk og internasjonalt spørsmål, og det foreslår derfor følgende:

- «1. Kongressen henstiller til forbundene å reise spørsmålet «forkortelse av arbeidstiden» i de respektive forbundsvise skandinaviske sekretariater og innenfor yrkesinternasjonale.

2. Sekretariatet gis i oppdrag på samme måte å ta spørsmålet opp til drøftelse med de øvrige skandinaviske landsorganisasjoner.»

Når det gjelder differensiering av lønnsnivået og spørsmålet om lik lønn for kvinner og menn, foreslår sekretariatet:

1. Sekretariatet gis fullmakt til å velge en spesialkomite på 7 medlemmer — kvinner og menn — som får i oppdrag å utrede spørsmålet om differensiering i lønningene, eventuelt med sonetariffer, stigende skalaer, utredning av lønnsforholdene mellom faglært og ikke faglært arbeidskraft og vurdering av likelønnsspørsmålet (kvinnenes lønnsforhold). Komiteens utredning forelegges representantskapet til behandling.
2. Sekretariatet gis i oppdrag å samarbeide med forbundene om:
 - a) Gjennomføring av spesielt Oslo-tillegg i tariffavtalene.
 - b) Differensiering i lønnsattsene med stigende skalaer fra begynnersats og oppover.
 - c) Spesielle ansiennitets- og alderstillegg.
3. I henhold til foranstående ansees forslaget fra Landsorganisasjonens kvinnenemnd (nr. 88 i dagsordenen) bortfalt.»

Dette siste forslag gikk ut på:

«Fagkongressen pålegger Landsorganisasjonen og tilsluttede forbund ved kommende tarifforhandlinger å kreve lønnen høynet for de lavestlønnede fag og grupper. I de fag hvor like lønn for samme arbeid ikke er gjennomført må differansen mellom mans- og kvinnelønn kreves utjevnet».

Her reiser det seg en rekke problemer. Kvinnenes lønn er i prosent økt noe mer etter krigen enn mennenes. Vi har også fått det utjevnet noe ved at 15-ørestillegget i 1946 ble gitt likt for menn og kvinner, og at i tilfelle indeksregulering, skal også reguleringen være lik for begge kjønn. Men ennå er det store grupper av kvinner som ligger lavt i lønn. Hvor arbeidet er likt er saken enklere, men hvor det gjelder faglært og ikke faglærte arbeidere er forholdet mer komplisert. I de fag hvor kvinnene har den samme utdanning som menn, skal de også ha samme lønn, men når en kommer videre oppstår vanskene. Vi foreslår derfor nedsatt en spesialkomité til å behandle dette spørsmål og legge saken fram for representantskapet.

Forholdet mellom faglært og ikke faglært arbeidskraft i

sin alminnelighet er også en sak som har vært aktuell i den siste tid, spesielt fordi det har vært en tendens til at ikke faglært arbeidskraft har tjent mer enn den faglærte. En vel utdannet fagarbeiderstand betyr meget i det moderne samfunn. Men det kan vi ikke få hvis ikke de som ofrer mange læreår på sin utdanning, aftenskoler og andre kurs, ikke får noe mer igjen for sitt arbeid enn de som ikke gjør noe større for å skaffe seg utdanning. Det må derfor være en differanse i lønningene mellom faglært og ikke faglært arbeidskraft. Men grunnlaget må naturligvis være at alle tjener så meget at de kan leve et noenlunde skikkelig liv.

En annen sak som ganske sikkert vil volde megen diskusjon på kongressen her er spørsmålet om vi skal gå inn for et noe høyere lønnsnivå i Oslo enn ellers i landet. Spørsmålet om dyrtidssoner har vært reist, men så lenge det ikke foreligger en dyrtidsberegning for de forskjellige distrikter i landet, kan vi ikke innlate oss på å fastsette forskjellige lønninger i de forskjellige distrikter. I Sverige har de dyrtidssoner, men disse er kommet fram på grunnlag av distriktsvise statistikk-beregninger av leveomkostningene. Vi hadde i sin tid forskjellige minstelønnssetninger i jernindustrien, men dette ble utjevnet allerede i 1916. Vi har forresten også i dag for en del fags vedkommende gruppeinndeling med forskjellige minstelønns- eller normallønns-satser, uten at dette er skjedd på grunnlag av noen statistisk beregning av leveforholdene. Det kan ikke være tvil om at Oslo er det dyreste sted i landet, og ved tidligere tariffrevisjoner siden krigen er det vesentlig utjevninger som har funnet sted, og det har da gått ut over Oslo-arbeiderne, som ofte har fått de laveste lønnstillegg. Det er derfor atskillig misnøye over dette blant Oslo-arbeiderne. Kongressens flertall består imidlertid av folk utenom Oslo, og jeg regner med at det kan være delte meninger om spørsmålet. Sekretariatet er dog av den oppfatning at lønningene bør ligge noe høyere i Oslo enn ellers i landet.

Vi må naturligvis lenger på den vei, men vi har ment at saken må få en grundig utredning, og dette kommer til uttrykk i det foran refererte forslag.

Vi har i innstillingen til kongressen gitt en utredning om lønnsnemnda og hvordan den har virket i de år den har bestått siden krigen. Jeg innskrenker meg derfor til å ta opp sekretariatets forslag sålydende:

«I tilfelle forhandling og mekling ikke fører fram og en

står overfor en truende arbeidskonflikt som kan skade det økonomiske gjenreisingsarbeid og dermed virke til en sekning av levestandarden, kan sekretariatet med tilslutning fra det eller de interesserte forbundsstyrene forelegge en tvist om lønns- og arbeidsvilkår til avgjørelse for en frivillig lønnsnemnd».

Når det ellers gjelder revisjon av Arbeidstvistloven har vi i denne kongressperiode fått vekk boikott-bestemmelsene. Det foreligger nå forslag til Stortinget om å oppheve unntaksloven for Vinmonopolets arbeidere og funksjonærer, og at loven føres tilbake til hva den var i 1915, når det gjelder spørsmålet om bevisbyrden.

Dessuten foreslås det at det settes en oppsigelsesfrist på 2 måneder istedetfor som nå 14 dager for dem som skal komme inn under Arbeidstvistlovens bestemmelser. Det er gledelig å kunne konstatere at vi nå etter hvert får vekk alle de skjemmende bestemmelser i Arbeidstvistloven som kom inn under den reaksjonære politiske periode i vårt land i 20-årene og første halvdel av 30-årene.

Så kommer vi til den aktuelle tariffsituasjon. Denne sak har representantskapet behandlet så tidlig som i september i fjor. Hvis vi hadde regnet kalt og nøkternt ut fra den faktiske økonomiske situasjon, så skulle vi alle ha gått inn for prolongasjon av tariffene uten noen endringer. Det er mange ting som tyder på at vi nå har vært på toppen av høykonjunkturen og at både priser og beskjeftigelse etter hvert vil gå nedover. For så vidt kan vi si at vi på enkelte områder er i en liknende situasjon som i høykonjunkturåret 1920, etter den første verdenskrigen. Den gangen gikk det hurtig nedover. Jeg tror ikke vi vil oppleve noe liknende denne gang, på grunn av at samfunnet nå har større innflytelse på det økonomiske liv og dermed er med å jevne ut forholdene. Vi må imidlertid regne med nedgang i prisene på verdensmarkedet, og det vil i første rekke ramme vår eksportindustri og rederinæringen. Trefoedlingsproduktene er allerede sunket i pris ganske betraktelig. Det samme gjelder skipsfartene, og det er utenkelig at en kan holde de høye fiskepriser vi har hat tsiden krigen. Men mindre inntekter av våre eksportvarer vil igjen ramme hjemmeindustrien, som dermed får mindre valuta til å kunne kjøpe hjem verktøy, materialer og halvfabrikata. Vi er nå nødt til å innrette vårt liv her i landet med sikte på å hjelpe oss selv. Vi kan ikke i det lange løp leve på gavepakker, enten de nå kommer fra Sverige, Danmark eller U.S.A. Heller ikke kan vi

vente at Marshall-hjelpen skal vare evig. Vi ser at bl. a. Sverige og andre land har nå prolongert tariffavtalene uten å kreve endringer i disse, og jeg skulle anta at det er den økonomiske situasjon som har vært årsak til dette. Allikevel har praktisk talt alle forbund sagt opp tariffavtalene, og det er fra L.O.s side trukket opp visse generelle krav ved tariffrevisjonen i år, som forbundene skal holde seg innenfor. Disse krav er følgende:

- «1. 10-ørestillegget av 15 april 1948 endres slik at det betales fullt ut til alle voksne arbeidere — menn og kvinner — og reguleres inn i de personlige grunnlønninger.
2. Innregulering av 23 øre av det nåværende dyrtidstillegg på grunnlønnsattsene for menn og kvinner. For de som har prosentvis beregning av dyrtidstillegget, må tilsvarende prosentsats av dyrtidstillegget innreguleres på grunnlønnsattsene.
Denne innregulering av dyrtidstillegget — 23 øre — må ikke føre med seg at den enkeltes samlede fortjeneste blir høyere eller lavere som følge av innreguleringen.
Den praktiske utformning av hvordan innreguleringen skal finne sted, ordnes ved forhandlinger mellom de enkelte forbund og N.A.F. og de i denne stående landssammenslutninger for hvert enkelt tariffområde.
3. Spørsmålet om ensartet redaksjon av overtidsbestemmelsene i tariffavtalene.
4. Akkordkompensasjon.
5. Indeksbestemmelser.
6. Overenskomstenes varighet.
7. Spørsmålet om ulykkesforsikring.
8. Avtale om fordeling av overskudd ved produksjonsøkning som følge av rasjonalisering i bedriftene, foretatt etter arbeids- og tidsstudier.
9. Skiftarbeidernes lønn, der hvor den er lavere enn dagarbeidernes.
10. Landsoverenskomst for Handel- og Kontor».

Det vesentlige i disse krav er at vi forsøker å få en del av dyrtidstillegget inn i grunnlønnsattsene. Om det vil lykkes er det i dag umulig å si noe om, da Norsk Arbeidsgiverforening inntil nå kategorisk har avvist kravet.

Vi har også krevet at det 10-ørestillegget som ble gitt i be-

grenset omfang i fjor, nå skal utvides til å omfatte flere lønns-
takere. Den nærmeste framtid vil vise hvor langt vi kommer
på den vei.

Vi har også forhandlet med N.A.F. om fordeling av over-
skuddet ved produksjonsøkning på grunnlag av rasjonalisering
og tidsstudier. Vi har hevdet at hvis arbeiderne skal gå inn for
rasjonalisering og la sitt arbeid tidsstudere, må en også ha visse
fordeler hvis dette fører til økt produksjon og dermed større
fortjeneste. Vi mener at en slik profittøkning burde deles i 3,
slik at en del tilfalt arbeidsgiverne, en annen del de arbeidere
som økte produksjonen, og en del til forbrukerne i form av
lavere priser. Dette er ikke noen enkel sak. Den må i grunnen
ordnes ved hver enkelt bedrift, men først må vi og Norsk Ar-
beidsgiverforening bli enige om visse generelle retningslinjer.
Inntil nå har det ikke lyktes å bli enige om disse, men vi må
arbeide videre med saken. Vi begynte allerede i fjor høst å
søke kontakt med N.A.F. for å komme fram til en rimelig ord-
ning på et tidlig tidspunkt av tariffrevisjonen 1949. Det har ikke
lykkes til i dag. Norsk Arbeidsgiverforening har satt seg på
prolongasjonslinjen og vil ikke gå noe utover denne. Vi har
derfor vært nødt til å foreta plassoppsigelse for 2 av de lavt-
lønnede industrier, hermetikkindustrien og tekstilindustrien.
Tariffen er ordnet for innenriksfarten, og det er gode mulighe-
ter for at vi også, når kongressen er ferdig, kan få ordnet uten-
riksfarten. Gummiindustrien er allerede i orden. Der ble det
prolongasjon, og for elektrikerfaget er et forslag ute til avstem-
ning, og det er all sannsynlighet for at dette blir vedtatt. For-
slaget innebærer prolongasjon av den nå gjeldende tariffavtale,
men slik at akkordtariffen for Oslo skal gjøres gjeldende på de
steder utenfor Oslo hvor det i dag ikke er noen akkordtariff.
Den vil da bli redusert utenfor Oslo med 7 pst.

Vi var kommet så langt i hermetikkindustrien at fabrikan-
tene var villige til å gå med på et lønnsstillegg på normallønns-
satsene, men Norsk Arbeidsgiverforening sa Nei. Under nor-
male forhold, slik som de var før krigen, ville sikkert N.A.F.
ha svart på vår oppsigelse i hermetikk- og tekstilindustrien med
å erklære stor-lockout. De har ikke gjort det denne gang. De
er ikke så dårlige politikere der i gården at de ikke vet at den
organisasjon som lager til en konflikt av store dimensjoner un-
der de nåværende forhold, har lett for å få folkeopinionen mot
seg. Mange mener også at arbeidsgiverne spekulerer politisk
i den nåværende situasjon, og at de i og for seg ikke har noe

imot en arbeidsstans i norsk industri på det nåværende tidspunkt. De vil bare ikke lage denne.

Vi må ha en løsning for de grupper som det nå foreligger oppsigelse for, og også for de andre tariffavtaler, og denne løsning må ligge på det grunnlag at vi får noe mer enn prolongasjon, og da spesielt for de lavest lønnede fag. Sekretariatet har behandlet denne sak etter utsendelsen av dagsordenen og foreslår:

«Kongressen gir sin tilslutning til de generelle krav om endringer og tillegg i de nåværende tariffavtaler som sekretariatet har lagt fram under forhandlingene og meklingsene i år.

Til tross for de utjevninger som har funnet sted i lønningene etter frigjøringen er det framleis grupper i de enkelte tariffområder som ligger tilbake, og hvis lønnsforhold må søkes rettet. Dette gjelder i første rekke de som arbeider på relativt lave tarifferte lønninger og ikke har adgang til akkordarbeid. Den nedadgående tendens som etter hvert gjør seg gjeldende i den internasjonale økonomiske situasjon, gjør det imidlertid klart at en ikke kan regne med vesentlige forhøyelser i lønnsnivået.

Kongressen gir sekretariatet fullmakt til i samarbeid med forbundene å gjøre det som er mulig for å gjennomføre tariffrevisjonen innenfor rammen av de krav sekretariatet har reist. Kongressen går ut fra at tariffrevisjonen vil bli gjennomført uten opprivende arbeidskamper, som bare kan svekke gjenoppbyggingen og nyreisningen av arbeidslivet i landet.»

Jeg opptar sekretariatets forslag og anbefaler at kongressen slutter seg til dette.

Dirigenten: Valgkomitéen har møtte klokken 14.

Emil Løvlien opptok sitt forslag fra beretningsdebatten undertegnet av ham og Ivar Ertnsvåg sålydende:

«De faktiske resultater av den økonomiske politikk som er drevet i kongressperioden og som L.O. i følge beretningene har gitt sin fulle støtte, karakteriseres ved at alminnelige lønnsmotakere i Oslo — som har den gunstigste beskatning i hele landet — betaler ca. en femtedel av sin antatte inntekt i direkte skatter. Reallønnen for de fleste arbeidere ligger enda bare mellom 80 og 90 pst. av lønnen i 1938, mens industriproduksjonen i 1948 var 25 pst. større enn før krigen, og profittene har satt nye rekorder. Påstanden om den jevnere inntektsfordeling faller til jorden når den blir konfrontert med den offisielle statistikk.

I Nasjonalbudsjettet, tabell 119, ser vi at lønningenes andel av nasjonalproduktet som i 1946 var 65 pst., i 1948 var falt til 59 pst. På samme tid er arbeidskjøpernes del steget fra 35 til 41 pst. I løpet av disse to år er lønningene steget med 660 mill kr., d. v. s. 14 pst., mens arbeidskjøpernes profitt er steget med 1109 mill. kr. eller med 45 pst. Å støtte denne politikk vil med andre ord si at støtte en politikk som gjør de rike enda rikere og de fattige enda fattigere. L.O. har derfor i sin tariffpolitikk som i politikken for øvrig tatt sitt utgangspunkt i kapitalens profittkrav og ikke i arbeidernes behov, og har på denne måte aktivt støttet kapitalismens befestigelse her i landet.

Dette bekreftes bl. a. ved:

- a) L.O.s stilling til lønnsstopploven i 1947,
- b) aprilavtalen i 1948 som hindret forbundene og medlemmene i å gjennomføre sine særkrav,
- c) stillingen til lønnsnemndloven, senest i februar 1949,
- d) støtten til Marshall-politikken som utleverer landet vårt til den utenlandske kapital,
- e) at det ikke er blitt foretatt noe fra L.O.s side for å drive igjennom forslaget fra desember 1946 om opphevelse av § 40 i Arbeidstvistloven,
- f) at L.O. ved flere høve, bl. a. ved Herøyakonflikten aktivt har stilt seg på arbeidskjøpernes side for å slå ned de arbeidere som kjempet for sine rettmessige krav.

Disse erfaringer viser at det er nødvendig å gjenreise L.O. som et kamporgan for arbeiderklassen i dens økonomiske og politiske kamp, — i kampen for freden, i kampen for sosialismen. L.O. må løsrives fra det kapitalistiske statsapparat og bekjempe alle lover som hindrer den i å fylle sin oppgave som arbeidernes kamporganisasjon. Medlemmenes demokratiske rettigheter innenfor organisasjonen må gjenopprettes. Utgangspunktet for L.O.s politikk må være arbeidernes behov og ikke kapitalistenes profittkrav. De grupper av arbeidere, selv om de er små, som vil kjempe for å få sine behov tilfredsstillet, viser veien for de øvrige arbeidere og har krav på L.O.s og medlemmassenes hele og fulle støtte. Dette er klassesolidaritetsens lov som må være fagbevegelsens basis.

Konklusjon:

Den tariff- og lønnspolitikk som er ført i kongressperioden har ikke kongressens tilslutning.

Emil Løvlien: Det er ikke riktig at det bare er Arbeiderpartiet som har tatt hensyn til industrien. Slik som den økonomiske politikk føres mener jeg det er uriktig å innvestere så meget, når vi vet at prosenten før krigen var 8—9. Det har vi kritisert og vil fortsette med å kritisere så lenge en har et privatkapitalistisk samfunn og som privatkapitalen har fordeler av. Det må kunne gå an å øke arbeidernes levestandard og importere mere. Det er arbeidsgivere som avskriver slik at bedriftene faktisk står i null og vi ser at de legger opp store fonds. Jeg vil protestere mot at vi har vært enige om skattene. Jeg vil erindre statsministeren om at jeg gjentatte ganger fra 1947 og til nå har stilt forslag til reduksjoner. Det er 230 kommuner som siste år benyttet den dårligste skattetabell. Når det gjelder statsskatten, har jeg foreslått det skattefrie fradrag forhøyet. Det sentrale må være å føre en skattepolitikk som letter leveforholdene for det arbeidende folk. En annen sak, som det går sakte med er skattesnyterne. Senest i går spurte jeg finansministeren om det ikke snart ville komme et forslag og han svarte at det nå vilde komme et forslag i neste uke. Jeg har ikke deltatt i kappløpet om bøndenes gunst. Jeg har uttalt meg mot den ensidige prispolitikk. Det er uriktig å foreta sammenligning med Sverige. Jeg vil videre i samband med arbeidernes levestandard, fremholde at det må være uriktig å belaste hele arbeidslivet og vor økonomi med så store beløp til militærvesenet. Vi foreslår 200 millioner kroner — en reduksjon til halvparten og at Tysklandsbrigaden hjemkalles. Jeg fant ingen konklusjon i statsministerens innlegg. Det gikk nærmest ut på at en ikke kunne gjøre noe før valget. Men vi vet at mot fagorganisasjonens vilje, kan ikke noen regjering sitte i dette land. Arbeiderne må oppmuntres ved å gi dem en økt levestandard. Når det gjelder prisindeksen, så bør den ikke lengre være den regulerende når det gjelder arbeidslønningene. Planøkonomi i et kapitalistisk samfunn har jeg ingen tro på.

Arthur Arnesen: For mange år siden var det bare en ting arbeiderne kunne anvende i sin kamp og det var streiken. De sultet og sultet for å oppnå et resultat. Det skapte samhold mellom arbeiderne. I Sverige har en foretatt en strukturundersøkelse. Det må en også gjøre her i landet. Vi har begynt i Oslo Så et par ord til kommunistene. I 1945 het det så vakkert at alle arbeidere skulle samles. Vi trodde på dette. Vi trodde ikke det var løgn. Men det viste seg at de ikke holdt ord. Det var aldeles ikke deres mening. Arbeiderne kommer aldri til å glem-

me denne løgn fra kommunistenes side. De stiller forslag, som om de skulle befinne seg på en auksjon, hvor det gjelder å overgå hverandre i bud. På min arbeidsplass kom det bl. a. overalls ved hjelp av Marshall-penger. Arbeiderne krevde å få overalls. Jeg så ikke at kommunistene ikke tok imot det. Slik også med stålet fra Amerika og som vi så hårdt trenger. Kommunistene har full talefrihet her i landet. Tror dere at jeg i et østeuropeisk land fikk si hva jeg ville, uten å bli tatt i nakken og ganske enkelt forsvant. Kommunistene har selv redd sin seng og de skal selv ligge i den. Jeg sto selv i kommunistpartiet; men jeg fikk mer enn nok av det. Det er frihet, likhet og broderskap som er vårt mål.

Ivar Ertresvåg: Jeg burde kanskje være ydmyk etter forangående taler. Men jeg drister meg likevel, etter å ha lest sekretariatets innstillinger og si at en har laget et skjønmaleri og at en lager et skremmebilde for framtia. Jeg må beklage at den sterke Landsorganisasjonen ikke selv klarer og gjøre sine statistiske beregninger. Når en ser på innstillingene, vil en finne at det er overensstemmelse mellom næringsorganisasjonenes menn og det som sies fra sekretariatet. Det er en sjel og en tanke. Det er derfor ikke noe overraskende at en stryker sosialiseringen og ikke setter målsettingen: sosialismen. Innenfor rammen av det kapitalistiske samfunn kan det gis ytterligere lønnsstillegg. Når kapitalistenes profitt er mer enn lønninger og materialutgifter tilsammen, så er det anledning til lønnsstillegg. Jeg vil til det tidligere refererte forslag fra Løvlien og meg knytte følgende tillegg:

«I tilslutning til ovenstående forslag (opptatt av Løvlien), uttaler kongressen at den ikke er enig i den lønnspolitikk som har vært praktisert siden frigjøringen og forlanger at arbeiderklassens politiske og faglige organisasjoner uavkortet går inn for en lønns- og prispolitikk som er i samsvar med det arbeidende folks interesser. I samsvar med dette stilles ved de forestående tariffrevisjoner følgende generelle hovedkrav:

1. Lønnsforhøyelser generelt og oppregulering av de lavest lønnede, forbedring og justering av de bestående overenskomster.
2. Forkortelse av arbeidstiden i støperiene, gruvene, de helkontinuerlige bedrifter og i handelsflåten.
3. Lik lønn for likt arbeid for mann og kvinne. Full likestilling på alle felter i arbeidslivet.
4. Avskaffelse av lønnsnemndsordningen og tukthusloven.

Kongressen godkjenner de krav forbundene har satt fram til endringer i overenskomstene om lønns- og arbeidsvilkår, og stiller forbundene fritt i forhandlingene med adgang til plassoppsigelser.

Forslag til nye overenskomster eller om plassoppsigelser skal forelegges medlemmene til avgjørelse.

Forbund og fagforeninger som går til plassoppsigelse, tilsies den samlede organisasjons støtte.»

Alf Smith-Hansen foreslo:

«I Landsorganisasjonens generelle krav ved tariffrevisjonen 1949 forandres tallet 23 øre i pkt. 2 til 37 øre.»

Møtet hevet.

ETTERMIDDAGSMØTET ONSDAG 25. MAI

Dirigenter: Torkildsen — Berntsen.

Møtet ble åpnet med: «Vi kommer med ungdommens.»

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Dirigenten (Torkildsen): Ved formiddagsmøtets begynnelse i dag vedtok kongressen at behandlingen av tariffspørsmålene skulle foregå for lukkede dører. «Friheten» har ikke respektert dette og dirigentene vil påtale det og uttale at det kan bli nødvendig å gå til strengere bestemmelser.

Fortsatt behandling av den økonomiske og faglige situasjon.

Karsten Torkildsen: Jeg vil hefte meg ved punkt f. i Løvliens forslag der det heter: «at L.O. ved flere høve, bl. a. ved Herøyakonflikten aktivt har stilt seg på arbeidsskjøpernes side for å slå ned de arbeidere som kjempet for sine rettmessige krav.» Jeg tror ikke alle er orientert om denne konflikt. Landsorganisasjonen og vort forbund har stått på flertallets linje når det gjelder Herøya. Det vet også Løvlien. De 4 samarbeidende fagforeninger tok avstand fra konflikten og henstilte til Herøya-arbeiderne å gå tilbake. Det er Herøya-arbeiderne som har brutt solidariteten. Et enstemmig hovedstyre hadde vedtatt at dette krav ikke kunne stilles i innværende år. Men det er «det faglige utvalg» i kommunistpartiet som har bestemt at kravet skulle reises. Vi hadde en formann som bøyde seg for organisasjonens vedtak og han fikk snora. «Fordi du ikke har fulgt partiets politikk ekskluderes du osv., het det i skrevet til

ham fra kommunistpartiet. Vedkommende fagforeningsformann vilde være renslig. Han ville følge det vedtak organisasjonens ansvarlige hadde tatt. Men vi opplevet også den ting at viktige skriv ble forholdt medlemmene på Herøya og ikke referert. Skrivene ble lagt vekk og ikke referert før etterpå. Statsministeren nevnte arbeidstidsspørsmålet på internasjonal basis. Jeg var på en internasjonal kjemikongress og hvor jeg tok opp forslaget om 42 timers arbeidsuke. Frankrike har 40 timer på papiret, men arbeider 60 timer. Andre land meddelte at en ikke hadde anledning til å ta en forkortelse. Selv i Sovjetunionen har en 48 timer og det fordi det er av viktighet for gjenreisningsarbeidet. En får sammenholde disse tingene, når en vil gjøre det til et politisk agitasjonsnummer. Det er ingen som er uenig i at en skal forkorte arbeidstiden, hvis det er mulig. Det er derfor uriktig og usandhet å si at vi har glemt spørsmålet. Det spekuleres i å skape kaos og vanskeligheter, for at en kan få operert videre. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag, forkortelse av arbeidstiden gjennom Hindahlskommisjonen.

Alf Andersen: Hvis en fulgte med i Gerhardsen og Nordahls innlegg så har de store linjer i lønnspolitikken vært riktig. Det har heller ikke vært dissens i sekretariatet. Men når det nå er dissens så har det sin årsak. Det har vært enighet om den solidariske lønnspolitikk. Men vi så aldri noe resultat av det. Det har manglet et koordineringsapparat. Etter krigen har vi hatt L.O. som leder av dette. Når vi ser tallmessig på det, så er vi ikke nådd langt. Tekstilindustriens lønninger ligger lavt. Etter tariffrevisjonen i 1946 har det vært en almindelig oppgang i de fleste industrier, mens tekstilindustrien på ny har fjernet seg fra industrien forøvrig. Forskjellen var tidligere 19 øre pr. time på gjennomsnittfortjenesten, i dag er den 82 øre. For de kvinnelige arbeidere ligger det bedre an. Der ligger en noenlunde på linje med industriene ellers. Statistikk har det vært talt om. Når det gjelder det så har vi statistikk helt fra 1939 og til i dag. Men jeg spurte en av Bygningsarbeiderforbundets representanter om en ikke kunne få en statistikk der. Men nei, de hadde ingen. Spørsmålet om sonetariffer har vært diskutert tidligere. Men jeg vil si: vær varsom på det område så lenge vi ikke har en levekostnadsindeks for hvert distrikt i landet. Det må vi først ha.

Lorang Larsen: Løvlien nevnte de store investeringer. Han kjenner vel til forholdene i mellomkrigsåra. Det var katastrofalt i jernindustrien, fordi vi ikke fikk investeringer. Løvlien

vil ete opp alt med en gang. I vesteuropa skal en ikke ofre noe til forsvaret, men i østeuropa kan en ofre til skinnet. En kan ikke få fornuftige mennesker med på denslags. Når det gjelder liklønnsprinsippet, så kjenner vi i industrien det og vi vet at kvinnene vil sette alt inn for det. Jeg vil her anbefale sekretariatets forslag side 22. Planøkonomi vil ikke kommunistene være med på. De vil ha kaos og rot. Løvlien var ikke så redd for om det gikk galt med valget, for vi hadde vore organisasjoner. Men vi vil ikke være noen kasteball i det politisk spill.

Josef Larsson: Jeg har ingen merknader til de generelle rettningsslinjer, som er gitt av Gerhardsen og Nordahl. Men jeg vil oppta Jern- og Metallarbeiderforbundets forslag om lønn under sykdom som er forårsaket under arbeidsulykker. Vårt forbund har reist denne sak overfor M.V.L. senest ved siste tariffrevisjon i form av en ordning om ulykkesforsikring.

Denne forsikring skulle inneholde bestemmelser om lønn ved arbeidsudyktighet som følge av arbeidsulykker og en rimelig erstatning i tilfelle hvor ulykken medfører varig invaliditet eller død.

Forbundet har også oversendt forslag i samme sak til arbeidervernkomitéen.

Ved det generelle tariffoppgjør i 1948 gikk saken over til drøftelse mellom hovedorganisasjonene, som har resultert i at det er nedsatt et utvalg som skal gi en utredning.

Hovedstyret anbefaler kongressen å gi sin tilslutning til dette krav. Sekretariatet får i oppdrag å arbeide videre med saken for å få gjennomført en tilfredsstillende ordning, enten ved at det kan treffes en endelig avtale med Norsk Arbeidsgiverforening om en kollektiv ulykkesforsikring eller i tilfelle fortsatte forhandlinger ikke fører til noe resultat, at det kreves inntatt bestemmelser herom i Arbeidervernloven eller tilsvarende forbedring av bestemmelsene i lov om ulykkestrygd.

Det er forutsetningen at omkostningene i sin helhet bæres av bedriftene.

Vi er oppmerksom på at vi er nådd langt når det gjelder sosiale spørsmål. Vi venter ikke å få dette gjennomført nå, vi vil heller ikke ta noen kamp på det, men det må reises slik at vi får det utredet og en gang kan få det gjennomført. Jeg tror utviklingen selv i de siste år har bedret grunnlaget her, idet bedriftene når det gjelder pensjoner har overført sine overskudd der for å få det skattefritt. I Finland har jern- og me-

tallindustrien fått vedtatt lønn under sykdom, selv om det til å begynne med ikke omfattet så mange dager. Men den ble forbedret i fjor. Når det gjelder ulykkesforsikring kan vi være fornøyd med instillingen og gå forbi vort forslag. Når det gjelder lønnsforholdene så har vi basert det på produksjonsøkning. Det er faktisk ikke et eneste saklig argument arbeidsgiverne her har ført i marken, men alene politiske. Hvis en ikke snart får et resultat, må en presse det fram på bred front. Når det gjelder opposisjonen mot den førte tariffpolitikk, så er det en fullstendig mangel på logikk i den propaganda som føres. Løvlien kritiserer investeringene. Alle erklærer at det er nødvendig, hvis vi overhodet skal få utbygget vort produksjonsapparat og derved sikre vor levestandard. Mens Løvlien kritiserer at det ikke er investert mere i jordbruket. En jonglerer bare slik som det politisk kan utnyttes.

46 talere.

Dirigenten: Det er inntegnet 46 talere. Vi vil ikke foreslå strek, men henstiller til representantene å holde seg til de spørsmål som foreligger.

Witalis Andersen: Det som foranlediger meg til å ta ordet er spørsmålet om sonetariff. Jeg vil på det sterkeste advare mot det. Det er ikke riktig at de ting en bruker, skal ligge til grunn for det en skal ha i lønn. I Sverige ser en at prisene på varene er like høye i alle soner. Jeg må på det sterkeste advare mot sonetariff. Det bør slås ned straks. Prisene på de varer vi bytter til oss er for høye, en må betale mere for en vare en kjøper fra utlandet, fordi vi selv selger til for høye priser. Når det gjelder likelønn må det settes alvor bak dette krav. Det må bli en tilnærming mellom lønningene for kvinner og menn. Det er klart at vi i år har vanskeligheter for å komme fram til større endringer i avtalene, men det er dog muligheter for å nå fram til bedre betaling for de lavestlønnede. Arbeidsgiverne klager nok, men undersøker en nærmere viser det seg at de har anledning til å betale mere. Bekledningsarbeiderforbundet har innsendt et forslag, som tildels er tatt med i sekretariatets konklusjon. Sekretariatet har alltid vært loyal når det gjelder disse ting, så det er ikke nødvendig for oss å oppta vort forslag.

Øistein Marthinsen: Statistikk kan gi interessante bilder. På hvilken måte har lønnsstigningen gitt seg uttrykk i samfunnslivet? En vil sikkeret komme til det resultat at lønnsforhøyelsen har vært av betydning for statens budsjetter. Dere kan jo selv reflektere over det. — — Det er nødvendig at vi

får retningslinjer ved utbetaling av produksjonspremier. Arbeidsgiverne må kalkulere med det. Jeg har noen tall over merproduksjonen for 50 personer over 4 uker. Arbeidsgiveren høstet en merfortjeneste av over 31 000 kroner. De 50 arbeidere fikk i produksjonspremier vel 4000 kroner eller 6.87 pst. Jeg vil foreslå:

Dersom produksjonspremie er eller blir gjennomført, må for merproduksjonen utover en omforenet basisproduksjon betales produksjonspremie minst med det beløp pr. enhet eller kilo som det koster i samlet arbeidslønn å fremstille den ferdige vare.

Reparatører, fyrbøtere og sjåførere og ellers de hvis lønn føres på omkostningskonto, holdes utenfor fellesakkorden, men får tilsvarende kompensasjon utbetalt av fabrikken.

Det samme får også de som utfører arbeide som er ekstra prisberegnet.

Andreas Torp: Jeg opptar forslag 49 fra vor avdeling Høgefoss Kraftstasjon:

«Den gjennomsnittlige arbeidstid for helkontinuerlig skiftarbeid fastsettes til 42 timer pr. uke.»

Ovennevnte forslag har vært forelagt vårt forretningsutvalg som har gitt det sin enstemmige tilslutning. Noen videre motivering for forslaget skulle — etter vår mening — være overflødig. Det kontinuerlige skiftarbeid er for tiden sterkt fremme i diskusjonen og det synes å herske en enstemmig oppfatning om at alt mulig må gjøres for å gjennomføre 42 timers skiftuke. Vaktjeneste i kraftstasjoner er kanskje en større påkjenning enn mye annet skiftarbeid, idet den dårlige ventilasjon og tørre luft sliter hårdt på helbreden og risikoen for store feil og bråk fra maskinene sliter på nervene. Vi gir derfor forslaget vår beste anbefaling.

Arthur Ruud: Det er en rekke spørsmål og problemer, som i samband med tariffpolitikken må opptas til løsning. På side 22 har sekretariatet opptatt forslag om en komité for å arbeide med disse ting og de vil bli aktuelle i kongressperioden. Spørsmålet om lønningene mellom faglærte og ikke faglærte, er aktuelt også innen statens etater. Fagorganisasjonen må finne fram til en avveining i disse ting, stimulere den enkelte til å gå inn for å utdanne seg og dyktiggjøre sig i arbeidet, så han kan bli mer verdifull for samfunnet. Jeg er gla for at denne komite kommer istand. Sonetariff har vi arbeidet med. Alle vet at Oslo er en dyr by, men det kan være andre steder som er

like dyre. Det nødvendige materiale må en ha. Det er da ikke bare mat og husspørsmålet en må se på, men også andre ting. En kompensasjon fra Oslo er rettferdig. Når det gjelder likelønn, har jeg ofte fra den borgerlige kvinnelige telegraffunksjonærforening fått høre, at de ikke vil stå i Landsorganisasjonen fordi den ikke gjør noe for dette prinsipp. Problemet er der og det blir et angrep på Landsorganisasjonen. Det er derfor riktig å få en løsning her. Dette med likelønn for likt arbeide er ikke nok. En må se å komme helt ned til det faktiske i problemet. Vi har her et problem som vil velte fram med stor styrke. For telegrafverket er det forsåvidt ikke noe problem, idet det der er lagt opp i grader og når en står i samme gruppe får en samme lønn, enten det er kvinne eller mann.

Daniel Sjøvik foreslo:

Ad Det faglige demokrati.

«I spørsmål som angår medlemmenes lønns- og arbeidsforhold må alle saker framlegges for medlemmene for uttalelse og avstemning.»

Forslag til pkt. — differensiering i lønnsnivået m. m.

Siste setning i pkt. 1 i sekretariatets innstilling forandres til følgende:

«Komiteens utredning forelegges forbundene og avdelingene til uttalelse. Realitetsbehandling av saka forelegges neste kongress. Det samme gjelder for spørsmålene i pkt. 2.»

Dirigenten: 48 talere er fremdeles inntegnet.

Ingolf Henriksen: De fleste legger skylden på kommunistene for den agitasjon som har vært drevet mot den lønnspolitikk som er ført. Vi har også selv litt skyld her. Løvlien sa at han hadde stilt forslag i Stortinget bl. a. når det gjalt bønderne. Er det noe regjeringen kan kritiseres for er det for gavmildheten overfor bønderne. De har også den største fordel av skattetabellene.

Edv. Backlund: Jeg kan ikke være med på det foreliggende forslag. Det er vi på arbeidsplassen som er misfornøyd med lønningene. Jeg er enig i at en skal investere i de viktigste industrier og næringer som f. eks. skipsfarten.

P. Ødegård: Kapitalistene har aldri hatt så gode tider som nå. Bedrifter som forholdsvis kort tid siden hadde stor gjeld, har i dag ordnet den og har stort overskudd. Investering er bra, men det kan diskuteres hvilke industrier en skal gå inn for. I Norge investeres det i en rekke industrier, hvor det

ikke er ønskelig. De laveste lønninger må høynes. Formannen nevnte Kjemisk Industriarbeiderforbund, som ikke hadde vært i lønnsnemnda. Jeg vet ikke om de kanskje hadde fått noe mere om det var gjort. Forholdet er nemlig det at lønningene i dette forbund blir brukt overfor oss fra arbeidsgiverne. Jeg er enig i at det bør være høyere lønn i Oslo. En forskjell på 20 øre timen kunne være passende. Jeg er enig i at spørsmålet om arbeidstidsforkortelse må opptas mellom de skandinaviske land. Det var enighet hos oss, at en ikke kunne gå til arbeidstidsforkortelse all den stund en har mangel på arbeidskraft.

Daniel Martinsen: Jeg gir min tilslutning til det almindelige opplegg fra sekretariatets side. Vi ser ved statens anleggsdrift arbeidere som faktisk har samme arbeide, men har forskjellige lønnsbestemmelser. Jeg vil ikke gå nærmere inn på veiarbeidsdriften. Krav er stilt om at de må komme opp som andre arbeidre.

Jens Dahl: Det forbund jeg representerer skal ha justering av lønnsforholdene etter avtalen i fjor. Jeg vil kritisere det tillegg de høyestlønnede fikk. Når en justering av lønningene nå skal finne sted må en nettopp søke å rette på det misforhold. De lavestlønnede fikk mindre tillegg enn de høyestlønnede. Vi skulde ikke bli storaktige sa statsministeren. Jeg vil henstille til statsministeren og regjeringen om å se med velvilje på de lavestlønnede statsfunksjonærer.

Alf Smith-Hansen: En ting har forbauset meg og det er at ikke noen er kommet inn på 10-ørestillegget som en fikk 15. april 1948. Intet tillegg har irritert mere. Jeg håper at det ikke får den form ved de forhandlinger som nå skal opptas.

Gunnar Larsen: De mange tomme stoler i salen, dirigent, minner om Stortinget. Det er rimelig at arbeiderne vil ha sin andel av merproduksjonen når en har gått inn for rasjonalisering av bedriften. Men jeg tror ikke det er prinsipielt riktig at en skal ha sin andel, straks en bedrift gjør et framskritt, som f. eks. forenkler produksjonsprosessene. En kan på denne måte lett komme opp i vanskeligheter arbeiderne mellom og mellom de forskjellige bedrifters arbeidere. Sonetariff for Oslo, har jeg ikke noe mot. I framtia er det ikke riktig, men for øyeblikket er det Oslo som er dyrt sted.

Hans Moen: Gerhardsen hadde flere utfall mot kommunistene og refererte i den anledning til fhv. generalsekretær Furubottens uttalelse. Vi er ikke gått fra den linje. Men vi vil at

det skal komme arbeiderne tilgode og ikke privatkapitalen. Det er ikke kommunistene som har endret seg, men arbeiderpartiet. Før Gerhardsen ble statsminister gikk også Arbeiderpartiet inn for den linje, men nå har det forlatt den og er med på å stabilisere det privatkapitalistiske samfunn. En hyller Marshallplanen og Amerika og det demokrati en der har. Hvilket demokrati hersker der eller i de 16 Marshall-land? Det er det kapitalistiske demokrati. Marshallplanen er grunnlaget for utbyggingen av Atlanterhavspakten, krigsblokken vi i dag er tilsluttet. De fordeler vi får av de amerikanske kapitalister får vi nok føle på kroppen. Amerika vil med sin økonomiske politikk gjøre de 16 land ufrie og avhengig av Amerika. En slik politikk kan vi ikke følge. Når det gjelder tariffrevisjonen, så har L.O. fremlagt sine generelle krav. Byggningsarbeiderforbundet har stilt krav om at dyrtidstillegget skal innreguleres i grunnlønnen, ikke bare de 23 øre men hele dyrtidstillegget, også de 10 øre vi fikk. Jeg anbefaler Ertresvågs forslag og opptar ikke Stenjord- og sementarbeidernes forslag.

Olaf Askeland: Jeg vil først ta for meg sekretariatets forslag punkt 1, den komité som skal nedsettes. Det er ikke gjort i løpet av kort tid å få ferdig den utredning. Det vil ta noen tid. Jeg vil reservere meg mot at de generelle kravene ikke skal kunne utvides, hvis det er andre grupper, som senere på året vil reise andre generelle krav eller særkrav. Transporten er berørt av ting som ikke mange andre har. 1. og 17. mai er fridager. Vi har grupper innen forbundet som faller utenom loven og vi må for disse ta saken opp ved tariffrevisjonen. Det er ingen uenighet mellom oss og sekretariatet her. Jeg vil foreslå at første avsnitt i Nordahls forslag endres til:

«Kongressen gir sin tilslutning til de generelle krav om endringer og tillegg i de nå oppsagte tariffavtaler som sekretariatet har lagt fram under forhandlingen og meklingen i år. Disse generelle krav skal for senere oppsagte overenskomster ikke hindre sekretariatet i å godkjenne andre generelle krav eller særkrav for visse berettigede grupper.»

Jeg går nemlig ut fra at kravene nå er fremlagt og kongressen bør godkjenne det. Men sekretariatet bør ikke hindre godkjenningen av andre generelle krav eller særkrav for visse berettigede grupper. Jeg sikter da til bussjåførene, laste- og lossearbeiderne og L.K.B. i Narvik. Når det gjelder spørsmålet om sonetariff, så vil jeg med en gang ha sagt at vi for vort vedkommende har tilstrept å få noenlunde like lønnssetser utover.

Vi har nemlig ingen statistikk, som viser hvordan de forskjellige priser ligger an rundt i landet. Når det gjelder den sonetariff Handels- og Kontorfunksjonærenes forbund har opprettet, har de f. eks. for sjåførene 4 grupper. Vi er oppe i forhold med arbeidsgivere som spekulerer i dette.

Kristoffer Jakopsen: Det blir ofte brukt sterke uttrykk på kongressene, men når det sies at det går lugt i helvede, så er jeg uenig i denslags uttrykk, for det er ikke riktig. Vi har fått en innledning her, som gir oss det faktiske bilde av situasjonen. Deres uttalelser er forsiktige og det er riktig at en ikke sier mere enn en kan holde. Vi må på dette grunnlag innrette vor politikk. Jeg har tillit til de to innledere som begge er utgått fra arbeiderklassen. Er en uenig, skal en være saklig. Vi hadde spørsmålet oppe i Representantskapet i fjor og mange av representantene uttalte sin misnøye med at arbeiderne utover hadde så lite å si, når det gjaldt lønns- og arbeidsforhold. Landsorganisasjonens formann sa at en måtte komme vekk fra det, slik at arbeiderne virkelig fikk si sin mening. Når det gjelder lønnsnemnda så ber sekretariatet om bemyndigelse til i særlige tilfeller å kunne gå til frivillig lønnsnemnd. Der mener jeg vi må være forsiktige. Arbeidstidsspørsmålet er vi alle enige i. Når situasjonen og forholdene forøvrig ligger tilrette, så skal vi gå inn for arbeidsforkortelse. De som aldri ser dagslyset, uten i sin fritid, må være blant de første som får arbeidstidsforkortelse. Vi har videre formerne, hvor silikosen er utbredt og vi har mange kjemiske bedrifter.

Gunnar Bråthen: (kommer med en stor dokumenthaug og legger den på talerstolen). Jeg skal ikke bruke disse dokumenter, men jeg har tatt de med hvis noen skulle dra i tvil det jeg sier. Det økonomiske kontor ved Landsorganisasjonen ber om å få opplyst i samband med Ertresvågs påstand om at kontoret har tilbakeholdt de i sin tid foretatte levekostnadundersøkelser: Undersøkelsene for november 1945 ble utsendt 1. halvdel av 1947, for november 1946 ble utsendt juni 1947 og november 1947 ble utsendt i april 1948. Det er ialt kommet 13 hefter i et stenilert opplag av 450 pr. hefte. Heftene er sendt til forbundene, samorganisasjonene og til arbeiderpressen, herunder også medregnet «Friheten». Lønnssektoren er steget med 4 pst. i forhold til selvstendige næringsdrivende. Lønnsforholdene mellom faglært og ufaglært arbeidskraft må optas til utredning. Spørsmålet om sonetariff må også utredes, før en kan gjøre noe. I alle normalfag er særlig Oslo dårlig stilt. Når det gjelder min-

stelønsfagene står en noe bedre. Vi må se å komme fram til en ordning slik at en kommer de skadelidende normalgrupper i Oslo til undsetning. Det som oppnåes for aprilfagene, vil bli avgjørende også for høstfagene. Men det er klart at en må søke å oppta også de særkrav, som enkelte kan ha. Et par ord om lønnsnemnda. Hvordan skal vi ordne saken for de grupper som gjerne vil ha sine saker inn for lønnsnemnda? De vil ikke ut i lønnskonflikt, men vi vet at de vil ha det inn for lønnsnemnda.

Lars Næss: Vi har hørt så meget tale om faren for inflasjon. Men hvor stort kjøpekraftoverskudd har vi ved statens jernbaneanlegg, når vi oppnår 6200 kroner for hele året og får en skatt på 1200 kroner. Det kan være enkelte som har akkord og kan komme noe høyere opp. Ved Nordlandsbanen har vi nå kr. 2.30 pr. time etter at vi fikk 10-øres tillegget. I driftsutvalget kom ingeniøren med spørsmål om hvordan en skal få dyktige fagfolk. Da må de få lønnsforhøyelse svarte jeg. Det hadde vi imidlertid ikke noe med i driftsutvalget og dermed var en ferdig med den sak. Vi har fagarbeidere som ligger nede på en gjennomsnittsførtjeneste av kr. 1.83 pr. time. En kan ikke få habile håndverkere med den lønnspolitikk staten fører. Et annet forhold som skaper ondt blod, er den entreprenørvirksomhet som drives ved enkelte anlegg. De kan lønne sine arbeidere med opptil kr. 1.50 mere enn det staten gir sine egne arbeidere. Når det gjelder ferien, så har vi ved Nordlandsbanen ikke fått 3 ukers ferie. Vi har 14 dagers sommerferie og får den 3. uke i juleuka, da vi likevel er fri. Vi får bare noe mere i lønn. Sørlandsbanen har fått sine 3 ukers sommerferie.

Terje Rislaa: Det er talt adskillig om fortjenesten i bygnings- og anleggsvirksomheten. Det gis ofte et skjevt bilde av det virkelige forhold. Vi vet at det har vært en større timefortjeneste, fordi en har hatt meget å gjøre. Statistikk kan lyve. Vi har hatt 450 sten-, jord- og sementarbeidere med et akkordoverskudd på kroner 250 000.00. Men vi kommer ikke opp i mer enn 700 kroner. Dette fører til at en ikke får folk til bygningsindustrien, selv om en i dag f. eks. kunne oppgi all rasjonering av materialer og en virkelig fikk disse ting. Det er dyrere å leve i Oslo enn mange andre steder, men det kan også være dyrt i andre byer. Det vil være uheldig bare å ta Oslo. Jeg har ikke noe å bemerke til sekretariatets innstilling.

Kristoffer Windenæs: Askeland har sagt det vesentligste av hva jeg hadde tenkt å si og jeg må anbefale hans forslag til tillegg til Nordahls fremlagte forslag. Når det gjelder sekretari-

atets forslag om en spesialkomité på 7 medlemmer, så er jeg enig i det, men jeg er ikke enig i punkt 2. Selv om ikke Oslo står i noen gunstig stilling så har vi også andre steder. Det vil bare skape vanskeligheter for forbundene når det gjelder overenskomstene utover. Vi har jo landsoverenskomst. Skal en da ha særavtaler, så vil det svekke vår nåværende tariffpolitikk. Jeg har ikke noe imot at Oslo får noe mere, men da får det skje generelt. Det er de time- og daglønnede som står dårligst og da må også andre distrikter komme med. Vi må derfor først få en prisstatistikk utover i landet. Saken bør komme opp senere, når en har fått denne statistikk.

Thoralf Hanæs: Jeg vil gi min tilslutning til det forslag siste taler var inne på. Jeg tror vi har vært inforstått med den situasjon som inlederne i denne sak har gitt uttrykk for. Vi har alltid vært enige om en solidarisk lønnspolitikk. I Telemark fikk en en utjamning i papirindustrien. Men vi har sett at en nå er kommet tilbake igjen til de tidligere tilstande. Vi har en rekke grupper, som ligger lavt. Jeg tror også at det vil være ønskelig om en kunne finne fram til en nærmere utdyping av hvilke bestemmelser som skal være de avgjørende når det gjelder ferien. Når det gjelder frisørerne må en se på de med blide øyne. Det går tilbake med fagarbeiderne og det skyldes at lønningene ligger tilbake. Vi må ta opp den sak så en får den rekrutering av fagarbeidere som behøves. Det vil ikke være regningssvarende ikke å gjøre noe her.

Ole Andersen Kirte: Vi som er litt eldre og har vært med i fagorganisasjonen i mange år, vet hvordan det har vært med lønnspolitikken i dette land. Vi vet også hvordan utjamningen for tilbakeliggende grupper har foregått og hvilke sosiale goder en har oppnådd. Vi er regjeringen og Landsorganisasjonen takknemlig for den politikk som er ført. Investeringene! Vi vet hvordan det var i 20-årene, fordi intet var gjort for å møte nedgangstidene. Denne gang er det gjort mye både fra bedriftene, kommunene og statens side, slik at en kan møte en nedgangsperiode, når den igjen melder seg. Det vilde ha vært en forbrytelse om en ikke hadde gått til investeringer, slik som det er gjort. Jeg forstår ikke kommunistene, at de fører an som de gjør. Løvliens innlegg var svakt og det må nødvendigvis bli det. Tenk om det blir en avspenning i Paris? Tenk om også Østeuropa vil benytte seg av Marhallhjelpen. Hva skal kommunistene da møte med i neste omgang? Da kommer de nok i en slem knipe.

P. Wientsen: Til hovedlinjen som er lagt opp av sekretariatet, er det ikke kommet så sterke innvendinger, når unntas kommunistene. Jeg skal ta for meg det Ertresvåg kom inn på når det gjaldt et spesielt forhold. Priskontrollen er vel ikke tilfredsstillende, men så galt som Ertresvåg mente kan det vel ikke være, for hvis fortjenesten er så stor for håndverkere og entreprenører, da må det jo være store muligheter for de entreprenørvirksomheter som de selv driver. Jeg tror ikke mulighetene er så store, men er de det, så bør bygningsarbeiderne starte overalt. Jeg kan imidlertid fortelle et tilfelle fra Oslo, hvor vi fikk en deputasjon fra Rørleggernes fagforening med henstilling til Landsorganisasjonen om å gå inn for at rørleggermestrene måtte få et tillegg i Prisdirektoratet, så rørleggerne kunne få lønnstillegg. Josef Larssons forslag, som han opptok fra side 84 i dagsorden, kan oversendes sekretariatet med den forutsetning at en er enig i å arbeide med det. Vi har ikke det samme forhold tilstede i dag, som i fjor. Når det gjelder spørsmålet om produksjonsoverskuddet av rasjonaliseringen, er det like uriktig å si at arbeiderne skal ha det hele, som bedriften. Det prinsipielt riktige må være at det kommer samfunnet til gode. Men for å få arbeiderne med, så må en få en slik fordeling, at arbeiderne blir interessert i det. De må ha sin andel av overskuddet. Så dette med lønnsnemnda. Det vil være riktig å føre forhandlinger og søke å få en avgjørelse uten voldgift. Men det er flere grupper og forbund som ønsker denne avgjørelse i lønnsnemnda. Vi har stort sett fått det som har vært mulig i lønnsnemnda. Forutsetningen må være en *frivillig lønnsnemnd*.

Debatten avbrytes og forslagene går til redaksjonskomitéen.

Dirigenten: 30 talere har hatt ordet, men det står fremdeles 36 talere inntegnet. Det er fremsatt 10 avvikende forslag, foruten sekretariatets innstillinger. Skulde vi ikke kunne oversende forslagene til redaksjonskomitéen og la talerlisten bli stående til redaksjonskomitéen kommer tilbake? Dirigentene opptar dette som forslag.

Votering: Dirigentenes forslag ble enstemmig vedtatt.

Johan Støa: Det er en ting jeg har lagt merke til her og også utenfor denne sal, at de som står i opposisjon til den innstilling sekretariatet er kommet med, sier seg å representere den norske arbeiderklasse og mener seg å være de eneste virkelige arbeiderrepresentanter. Vi som er vokset opp på landsbyg-

den og i fiskeværene er like meget arbeidere. Den lønnspolitikk som er ført av Landsorganisasjonen og regjeringen, har ført til bedre forhold for disse grupper av folket. Disse grupper som før krigen lå lavt, har i dag nådd en høyere levestandard. Gå ut rundt til skog- og landarbeiderne, til fiskerne og se på hjemmene deres, se på utsmykningen av hjemmene, nye møbler osv. Det spores fremgang. Med den skattetabell for statsskatten som nå skal benyttes vil en familie med 2 barn og med 4000 kroner i inntekt ikke få skatt. Det er også en annen ting som går som en rød tråd hos disse som står imot den lønnspolitikk som føres, de krever frie tarifforhandlinger. Det vil føre til at de sterke forbund vil klare å høyne sine lønnsforhold. Vi som har ligget lavt er tilfreds med den inntektsutjamning som har funnet sted i landet. Det er talt om sonetariff og i den forbindelse Oslo. Jeg kan ikke benekte at det er dyrere her, men en bør først få en kartlegging av landet.

Lucie Andresen optok følgende forslag:

L.O.s kvinnenemnd foreslår: Fagkongressen pålegger Landsorganisasjonen og tilsluttede forbund ved kommende tarifforhandlinger å kreve lønnen høynet for de lavestlønnede fag og grupper. I de fag hvor like lønn for samme arbeid ikke er gjennomført må differansen mellom mann- og kvinnelønn kreves utjevnet.

Rudolf Eriksen: Regjeringen og Landsorganisasjonen har drevet et meget godt arbeid, fra årene en drev «illegalt» og fram til i dag. Men det er spørsmål om det er riktig å fortsette slik. Vi står antagelig foran en nedgang. Da kan en ikke regne med noe tillegg. Det er riktig at valget i denne forbindelse har stor betydning. En av de ting våre medlemmer påtaler er skattetrykket. Når vi nå står foran tariffrevisjon må vi få adgang til å fremme krav for de som ligger lavest. Når det gjelder sonetariff så er vi uenig i det. En annen ting medlemmene er imot, er den store nystarting av bedrifter og det store overskudd det gir disse arbeidsgivere. Jeg må be om at følgende forslag blir oversendt redaksjonskomitéen:

1. Øking av kvinnelønningene for å utjevne forskjellen mellom kvinne- og mannlønninger.
2. Lønnsøking for de lavest lønnede grupper av arbeidere.
3. Lønnsøking for de ukelønnede arbeidere som ikke har akkordarbeid eller har et særlig tungt eller sunnhetsskadelig arbeid.
4. Ensartede landstariffer innen hver bransje av arbeidere.»

Samt følgende forslag også innsendt av Bekledningsarbeiderforbundet:

«Annet avsnitt i «Retningslinjer ved gjennomføring av arbeidsstudier» blir endret til å lyde:

«Gjennomføringen av arbeidsstudier skal skje i samsvar med nedenstående retningslinjer og således at arbeidsforholdene og fortjenestemulighetene *bedres* i forhold til det de var før rasjonaliseringstiltakene ble satt i verk. I denne forbindelse siktes til de enkelte arbeidsavdelinger eller grupper sett under ett.»

Akkordberegninger, punkt 3, endres til å lyde:

«Alle akkorder bereknes enten som tidsakkorder eller som kroneakkorder med et akkordoverskudd på normalytelsen som fastsatt i egen overenskomst. *Hertil kommer andel i det økte utbytte som rasjonaliseringen fører med seg.*

Med rasjonaliseringstiltak menes ethvert tiltak som tar sikte på å forbedre eller øke produksjonen og tilrettelegge rasjonelle produksjonsforhold.

Ved maskinoperasjonene — hvor produksjonen på det nærmeste er bestemt av maskinenes yteevne — skal akkordtidene bereknes slik at arbeiderne ved maskinene har de samme muligheter til fortjeneste som ved annet arbeid.»

Arbeidstia.

«Da det er høyst sannsynlig at en hurtig og sterk dreven rasjonalisering vil føre til overproduksjon, må Arbeidernes faglige Landsorganisasjon — sammen med de interesserte forbund — allerede tidligst mulig forberede praktiske tiltak for å gjennomføre en forkortelse av arbeidstia.»

Gunnar Kvam opptok følgende forslag fra Jern- og Metallarbeiderforening, avd. 12, Trondheim:

«Jern- og Metallarbeidernes Forening, avd. 12, av N. J. & M. F., henstiller til L.O. at lønnsnemnda blir brakt til opphør og at det blir opptatt til behandling på fagkongressen, hvis det skulle vise seg at loven ikke er fjernet innen kongressen trer sammen.»

Thorlef Andresen opptok følgende forslag:

«Sekretariatets forslag om å henstille til forbundene å reise spørsmålet internasjonalt når det gjelder forkortelsen av arbeidstiden mener jeg bør få formen «utredelse av arbeidstiden.»

Daniel Martinsen foreslo:

«Kongressen tar til etterretning den redegjørelse som er gitt vedrørende tariffsituasjonen 1949.

Kongressen gir sin tilslutning til det alminnelige opplegg for tariffsituasjonen, men forsåvidt angår de lavtliggende grupper som arbeider ved vegarbeidsdriften forutsettes at disse arbeidergrupper ved de tarifforhandlinger som nå foregår får sine lønnsvilkår fastsatt på linje med lønnsvilkårene for tilsvarende andre lønnsgrupper.

Forslagene gikk så til redaksjonskomiteen.

Møtet hevet.

Fest for kongressdeltakerne.

Om kvelden var kongressens deltakere, gjester og andre, innbudt til en hyggelig fest Landsorganisasjonen arrangerte i Samfunnsalen. Til åpning underholdt et orkester fra Oslo Musikkerforening under ledelse av Alf Sjøen. Martin Tranmæl holdt en humørfylt og på samme tid manende tale. Det ble servert varm aften, kaffe og kaker. Dagfinn Rimestad ledet allsangen. Handel og kontorfunksjonærenes ungdomslag som oppførte enakteren *Betal din skatt med glede* fikk begeistret bifal. Humøret var på topp hele kvelden. Det var også opptreden av sangerinnen Randi Brandt Gundersen, skuespilleren Frank Robert og fiolinisten Sjøen. Hver især bidrog til å gjøre festkvelden for kongressdeltakerne vellykket. Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, var toastmaster.

FORMIDDAGSMØTET TORSDAG 26. MAI

Dirigenter: *Henriksen — Sundsfjord.*

Møtet ble åpnet med «Frihetens forpost».

Protokollen fra gårdsdagens ettermiddagsmøte referertes.

Rudolf Eriksen: I protokollen er intet nevnt om de forslag jeg opptok.

Emil Løvlien: Det gjelder «Friheten» og dirigentens påtale. «Friheten» har bare gjengitt det som står i innstillingen og forøvrig N.T.B.s referat. Det er uriktig å påtale det.

Torbjørn Henriksen: Om N.T.B. har gjort noe galt, så unnskylder ikke det «Friheten». Saken ble behandlet for lukkede dører og intet referat skulle gis uten fra dirigentene.

Emil Løvlien: Jeg vil be tilføyet protokollen at dirigentenes påtale er uriktig i dette tilfelle. Når Norsk Telegrambyrå utsender et referat, så er det offentlig.

Fra *Olaf Skramstad* referertes følgende:

«I begynnelsen av ettermiddagsmøtet i går meddelte dirigentene at «Friheten» hadde offentliggjort visse saker i forbindelse med behandlingen av tariffsituasjonen og foranlediget at dette ble påtalt av kongressen.

Undertegnede har undersøkt saken og får opplyst at meldingen er kommet fra N.T.B. og er sendt pressen. Av meldingen går det fram bl. a.:

«I det meget omfattende trykte materiale som sekretariatet har lagt fram for kongressen, heter det bl. a. at den sterke tendens til fallende priser på flere viktige områder, antagelig vil ta fastere form etter hvert, og en slik utvikling ute i verden vil også få sterk innflytelse på den økonomiske situasjon i vårt land og vårt hjemlige marked. Den sannsynlige konsekvens av dette vil bli at det etter hvert utløses et sterkt press i nedadgående retning på vårt lønnsnivå, særlig i enkelte av våre viktige eksportindustrier.

Det er i høyeste grad beklagelig at meldinger fra lukkede møter blir sendt på denne måte, som ikke kan føre til annet enn at arbeidsgiverne blir kjent med kongressens standpunkt i lønns spørsmålet. Under disse forhold tar kongressen tilbake påtalen mot «Friheten».

Torbjørn Henriksen: Jeg vil foreslå at Løvliens protest ikke gir anledning til noen forføyning.

Bjarne Dahlberg: Da dirigenten refererte sin påtale, var det bare «Friheten» en hadde lest. Forholdet var at «Friheten»s referat var uriktig.

Skramstads uttalelse ble oversendt Landsorganisasjonens pressekontor.

Protokollen ble dermed vedtatt, likeledes dirigentens forslag.

Representanten 219 ble innvilget permisjon til 27. og Arne Koppang tok sete i hans sted.

Dirigenten: Vi har fra flere kanter fått forespørsel om når vi mener landsmøtet kan være ferdig. Det er dirigentenes oppfatning at vi skulde klare å arbeide oss gjennom sakene til i morgen fredag. Selv om vi således skulle bli ferdig fredag vil representantene få utbetalt for lørdag.

Punkt 9: Internasjonale faglige spørsmål.

Fra sekretariatet forelå følgende:

Det var den britiske fagorganisasjonen som tok initiativet til den faglige verdenskonferansen i London i februar 1945, med

sikte på å danne en ny faglig verdensorganisasjon. På konferansen var Arbeidernes faglige Landsorganisasjon representert ved Ingvald Haugen, Arthur Ruud og Alf Andersen. Den siste som spesiell representant for den illegale fagbevegelsen i Norge. Konrad Nordahl møtte som representant for den gamle faglige internasjonale. På denne konferansen var det representanter for 50—60 millioner arbeidere, og alle ga uttrykk for trangen til og nødvendigheten av en internasjonal organisasjon for de fagorganiserte, uansett religiøse, politiske eller rasemessige skillelinjer. Den største av de amerikanske landsorganisasjoner, A.F. of L., var ikke representert. Derimot møtte representanter for den andre store amerikanske landsorganisasjonen, C.I.O.

På denne konferansen ble det vedtatt en deklarasjon som i store trekk trakk opp retningslinjene for den nye faglige verdensorganisasjon. Det ble nedsatt en organisasjonskomité som skulle utarbeide forslag til lover og retningslinjer for internasjonale. I denne komitéen ble Ingvald Haugen med som representant for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge og Konrad Nordahl som representant for den faglige internasjonale.

På det første møtet i Landsorganisasjonens Representantskap etter frigjøringa, den 20. juni 1945, gjorde Konrad Nordahl og Ingvald Haugen greie for det forberedende arbeid med dannelsen av den nye faglige verdensorganisasjon. Representantskapet gjorde deretter følgende vedtak:

«Representantskapet tar beretningen om Landsorganisasjonens internasjonale forbindelser i okkupasjonstiden til etterretning.

Internasjonal faglig enhet på det bredeste grunnlag har alltid vært det mål som Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har arbeidet for.

Representantskapet hilser derfor med glede de bestrevelser som har vært gjort under krigen for å samle alle verdens fagorganisasjoner i en enhetlig faglig verdensorganisasjon. Etter det som nå foreligger, er det godt håp om at et konstituerende møte kan holdes til høsten i den nye verdensorganisasjon. I så fall bemyndiger representantskapet sekretariatet til å sende re-

presentanter til dette møte og der gi tilsagn om medlemskap under forbehold av godkjennelse på første kongress.»

I oktober 1945 ble Den faglige verdensorganisasjon konstituert på en kongress i Paris. Som representanter fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon møtte Elias Volan og Ingvald Haugen. På Landsorganisasjonens kongress i mai 1946 ble det enstemmig vedtatt å godkjenne Representantskapets beslutning om å melde Arbeidernes faglige Landsorganisasjon inn i Den faglige verdensorganisasjon. Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har omhyggelig overholdt sine organisasjonsmessige og økonomiske forpliktelser til Den faglige verdensorganisasjon. Landsorganisasjonen var også representert ved Gunnar Bråthen på Verdensorganisasjonens rådsmøte i Praha i juni 1947. Det er det eneste rådsmøte som er holdt i WFTU siden stiftelsen.

En har imidlertid ikke kunnet unngå å legge merke til at den virksomheten som ble utfoldet fra WFTU's side i liten grad svarte til de forventningene som vårt medlemskap i Verdensorganisasjonen bygget på.

Ved Verdensorganisasjonens stiftelse møtte representanter fra de kommunistisk orienterte fagorganisasjoner i Øst-Europa og andre land opp med et uforholdsmessig høyt medlemstall i sine organisasjoner. Dette førte til at den Sovjet-russiske landsorganisasjon sammen med de kommunistisk kontrollerte fagorganisasjoner fikk et flertall både i eksekutivkomitéen og i eksekutivbyrået. Dette forholdet preget helt fra begynnelsen av Verdensorganisasjonens virksomhet.

Med alle de motsetningene som WFTU rommet, var det av avgjørende betydning at en unngikk politisk virksomhet og konflikter mellom de ulike ideologier. Dette grunnleggende hensynet ble helt skjøvet til side av flertallet i Verdensorganisasjonens ledelse. Hertil kommer så at den kommunistiske fagforeringspresse i forskjellige land — i første rekke Sovjet-Samveldets — på et tidlig tidspunkt rettet voldsomme angrep mot fagorganisasjonens tillitsmenn i de øvrige land. Så tidlig som den 16. november 1947 reiste «Trud», som er organ for den Sovjet-

russiske landsorganisasjon, krav om at WFTU måtte kvitte seg med sine «reformistiske ledere». Verdensorganisasjonens bulletin ble systematisk utnyttet til kommunistisk propaganda.

Etter Verdensorganisasjonens formålsbestemmelse er dens oppgave «å sikre arbeidernes behov for trygghet og sysselsetting, for gradvis bedring i arbeidernes lønninger». Som et ledd i gjennomføringen av dette formålet medvirket den amerikanske fagbevegelsen aktivt under utarbeidingen av planene for Marshallhjelpen, og det er neppe tvil om at når denne hjelpeplanen ble virkeliggjort, og i den form den fikk, skyldes det bl. a. påtrykk fra de 2 store amerikanske faglige landsorganisasjoner. I november 1947 forsøkte representanten for CIO, Mr. James Carey, på et møte i Paris å gi WFTU en utgreiing om det amerikanske hjelpeprogrammet. Han ble imidlertid møtt med den påstanden fra de kommunistiske representantene i byrået at de amerikanske fagorganisasjoners arbeid og den amerikanske hjelpen var «en djevlesk plan fra Wall Street for å slavebinde de frie land i Europa».

Ut fra dette synet har det kommunistiske flertallet i Verdensorganisasjonen kategorisk avslått å diskutere Marshallplanen, og i samsvar med Sovjet-Samveldets stilling har kommunistene i fagorganisasjonen i alle land ført en voldsom kampanje så vel mot Marshallhjelpen som mot de vest-europeiske og amerikanske fagorganisasjoner som har gått inn for Marshallplanen.

I tillegg hertil kommer så at det ikke har vært mulig å få i stand en tilfredsstillende ordning mellom WFTU og de internasjonale fagsekretariater. Verdensorganisasjonen har tydeligvis savnet både vilje og evne til å oppfylle Kongressens forutsetninger på dette punktet. En viser i så måte til den redegjørelsen om forhandlingene mellom Den faglige verdensorganisasjon og yrkessekretariatene som er tatt inn som bilag nr. 5. Det er åpenbart at ledelsen i WFTU har forsøkt å sentralisere ledelsen av yrkessekretariatene til hovedkontoret i Paris. Det er etter hvert blitt helt klart at det ikke er mulig å få i stand

en ordning mellom yrkessekretariatene og WFTU som er tilfredsstillende for yrkesinternasjonale.

For om mulig å hindre en sprengning av Den faglige verdensorganisasjon sendte den britiske landsorganisasjon i slutten av oktober f. å. et forslag til Eksekutiv-byrået om å tilrå at WFTU skulle innstille sin virksomhet i ett år i påvente av en avklaring av forholdene. Som det går fram av den redegjørelsen fra TUC, CIO og den hollandske landsorganisasjon som er inntatt her som bilag nr. 3, var det den britiske landsorganisasjons forutsetning at Eksekutiv-byrået overfor de tilsluttede landsorganisasjoner skulle tilrå suspensjon av Verdensorganisasjonens virksomhet. De enkelte landsorganisasjonene skulle da få høve til å ta stilling til spørsmålet.

Under behandlingen av dette forslaget på Eksekutiv-byråets møte i januar d. å. lyktes det imidlertid ikke å få det britiske forslaget under avstemning på regulær måte. Det kommunistiske flertallet i Eksekutiv-byrået ønsket ikke å gi de tilsluttede landsorganisasjonene høve til å uttale seg, men ville fremme spørsmålet direkte til Verdensorganisasjonens kongress. Under disse omstendigheter fant representantene for den britiske, amerikanske og hollandske fagbevegelse det nytteløst å fortsette forhandlingene i Eksekutiv-byrået og forlot møtet.

Dermed inntrådte den faktiske sprengning av WFTU som således ikke lenger er noen Verdensorganisasjon.

Om forhandlingene i Eksekutiv-komiteéns møte i slutten av januar d. å. vises til rapport fra Eiler Jensen som er representant for de skandinaviske landsorganisasjonene i Eksekutiv-komiteén. Redegjørelsen er inntatt som bilag nr. 4.

En står da overfor den situasjon at den engelske, amerikanske og hollandske fagbevegelse står utenfor WFTU hvis ledelse heretter fullstendig beherskes av den sovjet-russiske landsorganisasjon og de kommunist-orienterte landsorganisasjonene. Etter alt det som hittil foreligger, vil denne ledelsen i WFTU fortsette, og mer og mer, bli et redskap for Sovjet-Samveldet og folkedemokratienes politiske virksomhet.

En rekke av de ikke-kommunistisk ledete fagorganisasjoner i Vest-Europa og andre land vil etter alt å dømme tre ut av WFTU i løpet av de nærmeste måneder. En kan ikke innse at det har noen reell faglig interesse for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i Norge å opprettholde medlemskapet i Den faglige verdensorganisasjon under disse forhold.

Det er i første rekke gjennom de respektive yrkessekretariater de internasjonale faglige spørsmål har vært behandlet og fremmet. Det må anees på det rene at samtlige forbund som er tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ønsker å opprettholde medlemskapet i sine yrkesinternasjonaler og utvikle videre det arbeid som der er tatt opp. Sekretariatet vil erklære seg enig i, og presiserer at det er på dette grunnlaget det internasjonale faglige samarbeidet for tida i første rekke må konsentreres.

Endelig vil sekretariatet understreke betydningen av den videre utviklingen av det nordiske samarbeidet på det faglige området. Forbindelsen med så vel Landsorganisasjonene som forbundene i Danmark, Finland, Island og Sverige må styrkes og utvikles videre.

Under henvisning til det som her er sagt og til de dokumentene som følger med som bilag, vil Sekretariatet foreslå at Kongressen gjør dette vedtaket:

- 1) Arbeidernes faglige Landsorganisasjon meldes med øyeblikkelig virkning ut av Den faglige verdensorganisasjon.
- 2) Samarbeidet mellom landsorganisasjonene og forbundene i de nordiske land må styrkes og utvikles videre.
- 3) Forbundene oppfordres til å gå aktivt inn for å styrke de respektive yrkesinternasjonaler og medvirke til et samarbeid mellom disse.
- 4) Kongressen bemyndiger Sekretariatet til, i samarbeid med fagorganisasjonen i de skandinaviske land, å holde seg orientert om og delta i drøftinger med sikte på oppretting av en ny faglig Internasjonale på demokratisk grunn. Kongressen bemyndiger Representantskapet til å melde Arbeidernes fag-

lige Landsorganisasjon inn i en slik faglig Internasjonale, hvis retningslinjer og arbeidsmetoder svarer til det grunnsyn som norsk fagbevegelse bygger på.

BILAG 1.

Den britiske Landsorganisasjon og Den faglige Verdensorganisasjon.

Forslag fra Hovedstyret i den britiske L.O. til W.F.T.U. om dens forhold til Den faglige Verdensorganisasjon.

Den 27. oktober 1948 sendte Hovedstyret for den britiske Landsorganisasjon følgende forslag til Den faglige Verdensorganisasjon:

«På grunn av at det har vært umulig å komme til noen som helst enighet om virkelige faglige oppgaver innenfor Verdensorganisasjonen, vil Hovedstyret for den britiske Landsorganisasjon foreslå følgende:

1. Den faglige Verdensorganisasjon innstiller sin virksomhet inntil videre.
2. De organisasjoner som har oppfylt sine økonomiske forpliktelser til organisasjonen, skal komme til enighet om de bestemte vilkår for innstillingen av virksomheten.
3. Det skal nedsettes et tillitsmannsråd, bestående av 1 representant for hver av de fem viktigste landsorganisasjoner som er à jour med kontingenten. Dette rådet skal ta vare på Verdensorganisasjonens fonds, og møte etter 12 måneders forløp, eller tidligere, for å drøfte vilkårene for forsøk på å gjenopprette en faglig internasjonale.

Hvis Den faglige Verdensorganisasjon nekter å innstille sin virksomhet inntil videre, vil den britiske Landsorganisasjon melde seg ut av Verdensorganisasjonen.

BILAG 2.

*Fra generalsekretæren i W.F.T.U.
til de tilsluttede organisasjoner.*

*Sak: Informasjon fra Eksekutivbyrået om de hendinger
som fant sted på møtet den 19. januar 1949.*

Kamerater!

W.F.T.U.'s Eksekutivbyrå trådte sammen 17. januar i Paris, og møtene fortsetter fremdeles. En begynte med en gang drøftingene av de forslag som Hovedstyret for den britiske Landsorganisasjonen utformet 27. oktober 1948. Forslagets ordlyd ble sendt dere i vårt rundskriv av 15. november 1948 (ref. C.N. 730).

Etter at drøftingene hadde pågått i 2½ dag, forlot følgende medlemmer av Eksekutivbyrået møtet mens dette ennå pågikk: d'herrer Deakin fra den britiske landsorganisasjon, Carey fra den amerikanske landsorganisasjon CIO, og Kupers fra den nederlandske landsorganisasjon NVV. Både denne hendelsen og de drøftinger som gikk forut for den, er blitt gjengitt på forskjellige måter i pressen. Derfor besluttet Eksekutivbyrået i møte 20. januar 1949 å sende dere en foreløpig oversikt over hendingene. Senere vil dere få en ordrett stenografert beretning fra møtene.

1. Nedenstående er en oppsummering av de innlegg som d'herrer Deakin, Carey og Kupers kom med:
 - a) WFTU har ikke oppnådd noen avtale med de internasjonale fagsekretariater om opprettelsen av internasjonale fagdepartementer. Dette beviser at det ikke har lyktes WFTU å bli en sann universal organisasjon. Dessuten sluttet den britiske landsorganisasjon seg til WFTU bare på den betingelse at internasjonale fagdepartementer ble etablert.

- b) Den britiske LO og den amerikanske CIO har anstrengt seg for å få endret tendensretningen innen WFTU, men disse anstrengelser har vært forgjeves, da flertallet har fortsatt med å påtvinge organisasjonen sine synspunkter.
 - c) Innen WFTU's Eksekutiv er motsetningene nå så sterke at det ikke lenger finnes noe interessefelleskap for de forskjellige tendenser.
 - d) De spente internasjonale forhold mellom regjeringene legger hindringer i veien for et fruktbart samarbeid innenfor WFTU.
 - e) Lederne for TUC og CIO er blitt angrepet.
 - f) Carey erklærte at WFTU hadde avslått å ta klar stilling til Marshall-planen, som CIO støtter opp om.
 - g) Ifølge Tewson (som i egenskap av generalsekretær for den britiske LO var til stede ved Eksekutivbyråets møte og som snakket på vegne av sin organisasjon), kan en splittelse av WFTU bare unngås ved at WFTU inntil videre innstiller sin virksomhet. De 5 tillitsmennene som er nevnt i forslaget til den britiske LO's hovedstyre, kan møtes når forholdene blir mer gunstige, og kan da begynne drøftingene om dannelsen av en ny internasjonal faglig organisasjon. Carey tilføyet at en dag kunne kanskje forhandlinger innledes mellom representanter for den sovjetrussiske landsorganisasjon, den britiske LO og den amerikanske CIO, som jo er de eneste organisasjoner av viktighet innenfor den internasjonale fagbevegelse.
 - h) Eksekutivbyrået kan og må ta en avgjørelse, og den må være enstemmig. WFTU ble grunnlagt av en liten gruppe av representanter for de tre viktigste landsorganisasjoner, og det denne gruppen har skapt, kan den også oppløse.
2. Vi gjengir nedenfor de motinnlegg som ble framlagt av følgende medlemmer av Eksekutivbyrået: Louis Saillant, ge-

neralsekretær, V. Kuznetsov, den russiske L.O., Di Vittorio, den italienske L.O., og Liu, den kinesiske L.O.:

- a) Vedtakene om de internasjonale fagdepartementer har alltid vært enstemmige innenfor de besluttede organer av WFTU.

I september 1948 ble det i Eksekutivbyrået lagt fram forslag som gikk ut på å gjøre de innrømmelser til de internasjonale fagsekretariater som disse krevde. Disse forslag ble avslått av de personer som i dag hevder at de mislykte forhandlingene med de internasjonale fagsekretariater var grunnen til bruddet i WFTU.

- b) I alle spørsmål har vedtakene i de besluttede organer av WFTU vært enstemmige, med tilslutning av TUC og CIO. Brosjyren «Den britiske LO og Verdensorganisasjonen», som er utgitt av TUC's hovedstyre er et bevis for at beskyldningene til TUC mangler ethvert grunnlag. Punkt 18 i dette dokument har følgende ordlyd: «Vi har stadig sett at britiske og andre representanter har forhindret kommunistisk dikterte forslag å bli vedtatt, bare ved rent ut å nekte å diskutere dem videre, og ved å gjøre det klart at fortsatte politiske manøvrer ville bety et brudd i Verdensorganisasjonen.» Disse ordene viser klart at TUC selv ikke avholdt seg fra å påtvinge sine synspunkter ved å øve press på de andre medlemmene av WFTU's besluttede organer.
- c) Et interessefelleskap er til stede mellom medlemmene av WFTU, og dette er manifestert i innledningen til lovene som ble enstemmig vedtatt på verdensfagkongressen 3. oktober 1945 i Paris. I enhver organisasjon finnes det motsetninger som kan viskes ut når det gjelder det felles forsvar av arbeidernes interesser og rettigheter. De vansker som er til stede innen WFTU, når det gjelder fagforeningsrepresentanter av forskjellig nasjonalitet, forskjellig politisk, filosofisk eller religiøs oppfatning, kan løses på grunnlag av det interessefelleskap som gir

- alle medlemmer av WFTU et mål, og det målet er fortsatt å forsvare interessene og rettighetene til arbeiderne verden over, og å opprette en varig fred mellom nasjonene.
- d) De nåværende spente forhold mellom regjeringene er enda en grunn til for at arbeiderne i verden, uansett nasjonalitet, oppfatning og rase, forener seg i kampen for fred. Der hvor det ikke lykkes for regjeringene, vil det lykkes for arbeiderne når de er forenet, og når deres fagorganisasjoner konsentrerer sin virksomhet om å forsvare sine medlemmers interesser.
 - e) Hvis det blir rettet angrep mot fagforeningsledere, må ansvaret deles i denne saken. De som klager over disse angrepene, har selv rettet meget sterkere angrep på den andre retningen og de som representerer den.
 - f) WFTU har ikke nektet å diskutere Marshall-planen. Den har ganske enkelt unngått å ta stilling til dette emnet, fordi det er en sak som vil vekke strid mellom de forskjellige retninger, og dette ville en unngå.
 - g) Representantene for TUC og CIO forsøker i virkeligheten ikke å innstille virksomheten til WFTU inntil videre, men de vil fullt og helt likvidere den. Deakin erklærte etter Tewsons beretning: «Jeg vil at det ikke må herske noen misforståelse hos dere. De nåværende forhold vil ikke forandre seg på noen få måneder, selv ikke etter 12 måneder. Motsetningene er så store at vi ikke lenger kan arbeide sammen.»

Carey på sin side, kom med følgende bemerkning: «Det er ingen vits i at vi later som om WFTU er noe mer enn et lik. La oss begrave det.»

På denne måten er stillingen klar. Men de av Eksekutivbyråets medlemmer som var bestemt på ikke å ødelegge WFTU, erklærte at de ville undersøke ethvert forslag som kunne tilfredsstillte representantene for TUC og CIO. Ved spørsmål forsøkte de å få greie på hva disse

representanter mente WFTU's virksomhet skulle være den tiden tillitsmannsrådet virket, likeledes hvilken makt dette rådet skulle ha. De unngikk å svare på disse spørsmålene. Det er derfor tydelig at forslaget om at WFTU skal innstille sin virksomhet inntil videre ganske enkelt går ut på å likvidere vår organisasjon. Det går videre ut på å oppnå bestemte mål som ligger klart i øynene på enhver upartisk observatør.

- h) Ifølge WFTU's lover er Eksekutivbyrået ikke kompetent til å ta avgjørelsen i denne saken. Dette går fram i vedlegget til dette brevet.

Innstillingen av WFTU's virksomhet er ensbetydende med en endring av våre lover, og Eksekutivbyrået har ingen tilstrekkelig myndighet eller utilstrekkelig representativ karakter til å gjøre dette.

To av de tilsluttede landsorganisasjoner kan dessuten ikke påtvinge 67 andre medlemsorganisasjoner sine synspunkter uten at en har rådført seg med disse. Det var umulig for Eksekutivbyrået ganske kalt å krenke den resolusjon som Eksekutivkomitéen enstemmig vedtok den 10. mai i Rom når det gjelder WFTU's administrasjon og politikk. Den slår fast:

«Eksekutivkomitéen bekrefter på ny erklæringene som ble vedtatt på kongressene i London og Paris 1945, om organisasjonens enhetlige struktur. Den bekrefter på ny det prinsippet at ingen medlemsorganisasjon må dominere WFTU på en slik måte at synspunktene til andre medlemsorganisasjoner blir utelukket.»

En av medlemmene av Eksekutivbyrået ga oss et slående eksempel på hvordan spørsmålet ville arte seg hvis en tenkte seg det overført til nasjonalt omfang: Hvordan ville det bli oppfattet hvis f. eks. Mr. Deakin som generalsekretær for Transportarbeiderforbundet, som står tilsluttet TUC, kunne vedta at TUC skulle innstille sin virk-

somhet inntil videre, uten at dette først var behandlet av denne organisasjons kongress?

Under disse forhold måtte generalsekretæren for WFTU framlegge følgende resolusjon for Eksekutivbyrået, den 18. januar:

«Eksekutivbyrået noterer seg forslaget til den britiske LO om å innstille virksomheten til WFTU inntil videre.

Med sin begrensede konstitusjonelle makt vedtar Eksekutivbyrået å framlegge spørsmålet for de av organisasjonens organer som har bemyndigelse til å avgjøre dette spørsmålet.

Eksekutivbyrået er av den mening at den britiske LO's forslag reiser spørsmål som gjelder hele eksistensen til WFTU og til internasjonal faglig enhet. Det er videre av den mening at forslaget betyr endring av organisasjonens lover og av den konstitusjonelle basis.

Dette gjør det nødvendig at en øyeblikkelig sammenkaller Eksekutivkomitéen og Generalrådet, som Eksekutivbyrået, ifølge lovenes art. 6, er ansvarlig overfor.

Som følge av dette gir Eksekutivbyrået WFTU's sekretariat i oppdrag å sammenkalle Eksekutivkomitéen og Generalrådet innen 3 måneder, og å gjøre de nødvendige forberedelser til disse møtene av de besluttende organer for WFTU.»

3. Under disse drøftingene var formannen, Deakin, forbau-sende partisk. Han ville ikke gå med på å overveie ovennevnte resolusjon, og han gikk så langt at han nektet de av Eksekutivbyråets medlemmer som ikke delte hans mening, å få ordet, mens han selv holdt lange og tendensiøse taler.

Under møtet om morgenen den 19. januar erklærte han at han ønsket å sette forslaget til den britiske LO's hovedstyre under avstemning. Men 4 av Eksekutivbyråets medlemmer hevdet at først måtte en stemme over om Eksekutivbyrået var kompetent til å ta noen avgjørelse i denne saken.

Under disse forhold, uten å ta den avstemning som flertallet av Eksekutivbyråets medlemmer forlangte, og igjen å nekte den kinesiske representanten å få ordet til forretningsordenen, forlot formannen Deakin møtet, sammen med herrene Carey og Kupers, og fulgt av herrene Tewson og Cope (assisterende generalsekretær i WFTU). De gikk til en pressekonferanse som dagen i forveien var sammenkalt, for der å gi deres versjon om situasjonen.

4. Men eksekutivbyrået fortsatte møtet. Generalsekretæren, Louis Saillant, herrene Kuznetsov, Di Vittorio, Liu og W. Schevenels, assisterende generalsekretær i WFTU, ble på møtet. Michel Faline, assisterende generalsekretær i WFTU, unnskyldte seg med sykdom. Mr. Le Leap, generalsekretær i den franske CGT, var til stede på møtet som observatør, i overensstemmelse med vedtaket på Eksekutivbyråets møte i Paris september 1948.

Eksekutivbyrået vedtok enstemmig å innkalle pr. telegram medlemmene av Eksekutivkomitéen til møte i Paris den 28., 29., 30. og 31. januar 1949. Eksekutivkomitéen vil undersøke dokumentene i denne sak, og vil ta de forholdsregler som er nødvendige, på en demokratisk måte og innenfor rammen av sin konstitusjonelle makt.

WFTU fortsetter derfor. Den kan ikke ødelegges fordi den tilhører alle de arbeidere som bare forlanger å få leve i fred og sikkerhet.

I en slik vanskelig tid er vi overbevist om at dere, på deres side, vil gjøre alt for å opprettholde internasjonal faglig enhet, som er den sikreste garanti for en demokratisk utvikling og en fredfull framtid.

Med kameratslig hilsen

for EKSEKUTIVBYRÅET

Louis Saillant,
generalsekretær.

BILAG 3.

Landsorganisasjonene trer ut av Den faglige Verdensorganisasjon.

En beretning fra representantene for den britiske Landsorganisasjon, den amerikanske Congress of Industrial Organisation og den hollandske Landsorganisasjon N.V.V., som deltok i møtet i Den faglige Verdensorganisasjons Eksekutivbyrå i Paris 17.—19. januar 1949.

Forord.

Ingen av de som deltok i kongressene i London og Paris, som i 1945 førte til at Den faglige Verdensorganisasjon ble dannet, trodde at det ville bli en lett oppgave å skape en effektiv faglig internasjonale. Det var et stort eksperiment, og kommunistiske og ikke-kommunistiske organisasjoner måtte her bestrepe seg på å finne et størst mulig interessefelleskap. Det var kjent at motstridende synspunkter måtte forsones, men en håpet på at en i fellesskap ville arbeide for «goodwill» og for å bygge opp en organisasjon som ikke bare ville bli anerkjent og respektert av fagforeningsfolk verden over, men også av de internasjonale organer som en faglig verdensorganisasjon ville komme i forbindelse med.

Motsetningene utviklet seg også når det gjaldt oppfatningene av hva slags organisasjon en skulle bygge opp, og på hvilken måte den skulle virke.

For de kommunistisk dominerte landsorganisasjoner var det viktig at Verdensorganisasjonen ble et redskap til utbredelse av deres propaganda verden over. Mange av dem hadde liten eller ingen erfaring i internasjonalt faglig arbeid eller fra deltagelse i en faglig internasjonales industrielle, sosiale og økonomiske virksomhet. Deres innstilling var bestemt av politisk ideologi.

På den andre siden hadde en landsorganisasjoner med stor erfaring i faglig arbeid på det internasjonale område. De krevde at Verdensorganisasjonen måtte få en sunn struktur og administrasjon, at den på en rettferdig måte måtte representere verdens faglige opinion, og at den skulle arbeide for faglige mål. De som kjempet for å få fastslått disse nødvendige forutsetninger, ble hele tiden møtt med forsvengninger og beskyldninger.

Det ble umulig å fortsette på dette mangelfulle grunnlaget og uten den godvilje som vi hele tiden arbeidet for.

I samsvar med vårt mandat forsøkte vi å få Eksekutivbyrået til å anbefale medlemsorganisasjonene at WFTU's virksomhet ble innstillet inntil videre, og dermed gi tid til mer fornuftig rådslagning. Dette viste seg også å være umulig.

Vi henleder nå de frie fagorganisasjonenes oppmerksomhet på de fakta som denne beretningen inneholder, og vi vil henstille til dem å ta sitt forhold til WFTU opp til drøfting. WFTU er nå fullstendig behersket av kommunistiske organisasjoner, som selv er kontrollert av Kreml og Kominform.

James Carey, C.I.O.

Evert Kupers, N.V.V.

Arthur Deakin, T.U.C.

Vincent Tewson, T.U.C.

Hvorfor T.U.C., C.I.O. og N.V.V. trakk seg tilbake.

Under et møte i WFTU's Eksekutivbyrå i Paris den 19. januar 1949, erklærte de tre ikke-kommunistiske representantene (fra den britiske T.U.C., den amerikanske C.I.O. og den hollandske N.V.V.) at deres respektive organisasjoner trakk seg tilbake fra WFTU, og deretter forlot de møtesalen.

Den 18. januar sendte Den faglige Verdensorganisasjon ut en pressemelding, og siden en erklæring som ga seg ut for å behandle det som hadde sivet ut fra Eksekutivbyråets møter fra 17. til 19. januar. Erklæringer som er gjengitt i kommunistpressen i mange land, har brukt den vanlige metode med forsøk på å forvrengte de virkelige forhold, av propagandahensyn. En må

ha klart for seg visse hovedfakta for å vurdere holdningen til de landsorganisasjoner hvis representanter trakk seg tilbake fra møtet i Eksekutivbyrået 19. januar.

Arbeiderbevegelsen og kommunistene: 1917—1941.

For bedre å forstå betydningen av den utvikling som førte til denne viktige hendingen, skal vi først gjenoppfriske noen sider av forholdet mellom kommunistiske og ikke-kommunistiske arbeidere i tida mellom 1917 og 1941.

Det var ingen tvil om den begeistring som de organiserte arbeidere i verden hilste styrtingen av Tsar-regimet i 1917 med. I de første årene av Sovjet-styret ytet arbeiderorganisasjoner i andre land effektiv og uselvisk støtte til de russiske arbeideres anstrengelser.

Etter at bolsjeviklederne hadde sikret seg herredømmet i Sovjet-Russland erklærte de at de organiserte arbeidere i alle andre land var pliktig til å etablere «proletariatets diktatur» ved å styrte de herskende regimer. I de få tilfelle slike forsøk ble gjort, led de et knusende nederlag. Men i de fleste land bidro sunn fornuft og riktig forståelse av følgene til at arbeiderne var på vakt mot de ødeleggende eventyr som kommunistene forsøkte å lokke dem uti.

Mye av den bitterhet som karakteriserer perioden 1917—1941, skriver seg fra denne tiden. De russiske bolsjevikere beskyldte demokratiske arbeiderledere for å være ansvarlig for at både revolusjoner og forsøk på å tilkjempe seg makten i arbeiderbevegelsen mislyktes. Derfra var det bare et kort skritt til å karakterisere disse lederne som «arbeiderklassens forrædere», «agenter i kapitalismens og reaksjonens tjeneste», «sosial-fascister» etc. Så tidlig som 1920—21—22 ble det iverksatt en simpel kampanje for å tilkjempe seg makten i faglige og politiske organisasjoner i demokratiske land. Når en unntar enkelte tilfelle, slo denne kampanjen feil over alt.

Så ble det gjort et forsøk på å ødelegge fagorganisasjonene og de demokratiske partier, slik at de ikke skulle få fortsette

når det ikke lyktes kommunistene å få makten der. Dette førte til utallige splittelser i de land hvor fagbevegelsen hadde utviklet seg. Men kommunistene klarte aldri å få noen større innflytelse på arbeiderbevegelsens virksomhet utenfor Sovjet-Russland.

Unntakelser her var Tyskland, hvor de utmerket seg ved å forene sin virksomhet med nazistenes i 1932, og Frankrike, hvor de den 6. februar 1934 sluttet seg til fascistene i et felles forsøk på å styrte det demokratiske parlamentariske regimet i Frankrike. Det følgende året ble de kommunistiske fagforeninger faktisk reddet fra undergang ved Folkefronten.

Siden endret de taktikk. Når de ikke var i stand til utenfra å ødelegge de demokratiske arbeiderstyrkene, tok de i bruk slagord som «enhetsfront», «folkefront» eller «faglig enhet» for å nå sine mål ved å virke innen arbeidernes organisasjoner. Men hvilken taktikk kommunistene enn brukte, så forandret de ikke sine mål: nemlig den ideologiske og hvis mulig fysiske ødeleggelse av den demokratiske fagforeningsbevegelse.

Men aldri i denne perioden sto kommunistene så fjernt fra de virkelige demokratiske organiserte arbeidere, som da de forsøkte å rettfærdiggjøre Hitler—Stalin-pakten av august 1939, og likeledes ranet av Polen.

Den nye fasen: 1941—1945.

Den 22. juni 1941 oppsto det en fullstendig ny situasjon da Hitlers angrep på Sovjet-Russland automatisk plasserte dette i den leiren av demokratiske nasjoner som kjempet for forsvaret av menneskelig frihet og for sosial framgang. På grunn av denne felles kampen av amerikanske, britiske, russiske og andre allierte, ble det skapt en symbolsk følelse av verdensenhets, solidaritets-følelsen blant folkene ble styrket, og et stort håp rørte seg i hjertene overalt. Dette håpet var at en ville vinne militær seier over fascismen og nazismen ved hjelp av et universalt oppriktig vennskap, som åpnet perspektiver for et fruktbringende

samarbeid mellom alle folk på jorden, og at de etter de fryktelige hendingene de hadde gjennomgått, måtte bli sikret fred, rettferdighet og lykke.

De organiserte arbeiderne i alle land var naturligvis de mest brennende forkjempere for denne forbrødringen. Det var Hovedstyret i den britiske Landsorganisasjon som brøt den isoleringen som de russiske fagforeninger hadde dømt seg selv til ved sine arrogante krav i 20-årene. På initiativ av T.U.C.'s Hovedstyre ble det opprettet en Anglo-Russisk faglig komité i 1941.

Innenfor ikke-kommunistiske fagbevegelser var en villig til å glemme fortidens urett og bakvaskelser. I denne ånd og ledet av framstående og erfarne personligheter fra fagorganisasjonen, tok et stort antall fagforeningsfolk på seg oppgaven å skape en faglig verdensorganisasjon som uten noen diskriminering skulle omfatte alle fagorganisasjoner i verden.

Kongressene i London og Paris i 1945.

Den britiske T.U.C. sendte ut en anmodning om at en kongres skulle tre sammen i juni 1944. Men invasjonen 6. juni 1944 gjorde det nødvendig for dem å utsette kongressen. (Denne utsettelsen blir faktisk nå betegnet som et «påskudd» fra den britiske T.U.C.'s side til å forsinke samlingen.) Kongressen ble så holdt i London 6.—17. februar 1945. Det var ytterst få organisasjoner som avslo å delta i den første kongressen og å slutte seg til WFTU i oktober 1945. Det store eksperimentet tok så til, med alminnelig begeistring og i håp om å etablere gjensidig tillit.

Tvil i begynnelsen.

Imidlertid følte en fra begynnelsen av en del uro innen de fagorganisasjoner som hadde lengst erfaring i internasjonalt samarbeid. En noterte seg f. eks. at en rekke nydannede fagorganisasjoner i økonomisk tilbakeliggende land som tidligere hadde regnet sine medlemstall i titusener, nå begynte å bekjent-

gjøre medlemstall i millioner og dette var tall en ikke kunne kontrollere. Disse papirtallene truet med å drukne de organisasjonene som hadde lang erfaring, anseelse, anerkjente medlemstall og tradisjoner. Disse samme fagorganisasjoner kunne dessuten på grunn av sine rike erfaringer i internasjonalt faglig arbeid, ha gitt praktiske råd til de mektige, men unge og uerfarne organisasjonene, særlig når det gjaldt om å holde seg borte fra politisk virksomhet for å unngå konflikter mellom ideologier. Ellers ville selve eksistensen til WFTU være i fare. WFTU kunne bare holde seg levende ved å konsentrere seg om faglige, sosiale og økonomiske krav.

De Internasjonale Fagsekretariater.

Dette betydde at den faglige virksomhet til de internasjonale fagsekretariater (I.F.S.) for enhver pris måtte innbefattes i WFTU's virksomhet.

Da Pariskongressen ble holdt i oktober 1945, var de fleste fagsekretariater ennå ikke blitt gjenopprettet etter krigen. Både i Paris og på andre WFTU-møter understreket representantene for T.U.C. at det var nødvendig å få i stand en tilfredsstillende ordning med fagsekretariatene. De hevdet at det var viktig å få i stand en ordning før I.F.S. hadde gjenopptatt virksomheten. Dette rådet fra TUC ble ikke tatt hensyn til.

I.F.S. på sin side viste sin gode tro ved ikke med en gang å gjenoppta sin virksomhet, idet de ventet på resultatet av forhandlingene med Verdensorganisasjonen.

På et tidlig stadium av forhandlingene kom en til enighet om at I.F.S. skulle ha fullt selvstyre innenfor WFTU når det gjaldt virksomheten innen sine spesielle yrker. I forsøkene på å utarbeide nøyaktige forskrifter og lover som skulle være gjeldende, måtte de internasjonale fagsekretariatene finne seg i endeløse forhandlinger som ble dratt ut over en periode på 3 år. I løpet av denne tiden gikk WFTU tilbake på det de tidligere hadde innrømmet og som var forutsetningen, og dette bruddet på tillit undergravet I.F.S.'s tro på WFTU.

En må si klart fra at disse utsettelsene av en ordning, som de sovjet-russiske fagforeninger har ansvaret for, bare bekrefter andre bevis for at de ikke var så mye interessert i å få etablert Verdensorganisasjonen til å virke som en faglig internasjonale, som de var i dens politiske muligheter.

I løpet av disse tre år med forhandlinger så fagsekretariatene seg nødt til, etter press fra sine medlemmer, å gjenoppta sin virksomhet, sammenkalle kongresser og velge tillitsmenn. Foruten at de måtte ergre seg over de uttværede forhandlingene, måtte de også tvile på WFTU's redelige hensikter og gode tro.

De Internasjonale Fagsekretariater. — Siste stadium.

Etter møtet i Roma i mai 1948, forberedte Sekretariatet i WFTU å sammenkalle en felles konferanse av Eksekutivbyrået og representanter for I.F.S. Louis Saillant, generalsekretæren i WFTU, var personlig ansvarlig for at innbydelsene til I.F.S ble sendt i en slik form at de måtte vekke dyp mistanke hos I.F.S-representantene.

En fryktet med god grunn at WFTU's hensikt med å hindre en endelig tilfredsstillende ordning mellom Verdensorganisasjonen og I.F.S., var å skape en situasjon som ville føre til at Verdensorganisasjonen kunne utøve politisk og innskrenkende innflytelse over fagsekretariatenes faglige virksomhet.

Deres mistanke til WFTU ble styrket da nettopp den parten som hele tiden hadde forhindret en løsning som var akseptabel for alle, i september 1948 helt forandret sin politikk.

I september 1948 erklærte I.F.S. klart og utvetydig at de var blitt overbevist om at de som var i flertall innen WFTU ikke ønsket å opprette fagdepartementer, som kunne forstå verdien av I.F.S.'s arbeid og nyttiggjøre seg dette. I.F.S. var overbevist om at kommunistlederne i virkeligheten ville lamme deres virksomhet.

I tre år hadde WFTU hårdnakket motsatt seg å oppfylle de opprinnelige løftene. I september 1948, da bruddet syntes uunn-

gåelig, tilbød de seg plutselig å oppfylle disse løftene. Det er derfor ikke overraskende at I.F.S. med de erfaringer de hadde gjort, framleis måtte tvile på WFTU's hensikter.

Hvis det framleis hersker noen tvil i saken, så må en huske at De Internasjonale Fagsekretariater ikke er organer som står utenfor fagbevegelsen, men de hører til denne og er sammenlutninger som har bestått i lang tid, og som omfatter fagforbund som står tilsluttet landsorganisasjonene i sine respektive land. Dette er 100 pst. tilfelle i Storbritannia og alle andre vest-europeiske land, likeledes i noen land utenfor Europa, f. eks. Canada og Syd-Afrika. Helt til begynnelsen av 1948 hadde endog Tsjekkoslovakia og Polen et antall fagforbund som var tilsluttet I.F.S.

På den måten sto Eksekutivbyrået i september 1948 overfor det faktum at forhandlingene med I.F.S. var fullstendig mislykket. En må her huske at helt fra begynnelsen satte den britiske Landsorganisasjon som den absolutte betingelse for sin endelige godkjennelse av WFTU's lover, at en måtte få i stand en tilfredsstillende overenskomst med I.F.S.

De landsorganisasjoner som nå har trukket seg tilbake, har gjentatte ganger krevd tiltak til bedring av Verdensorganisasjonens effektivitet. Det er gitt varsler om at en hurtigere måtte forsøke å komme til en ordening med de internasjonale fagsekretariater. De har forsøkt å gjennomføre tiltak som kunne styrke WFTU's alminnelige innflytelse og gjøre Verdensorganisasjonen til et organ som noenlunde var i samsvar med idéene om effektiv internasjonal faglig enhet.

God tro og tillit: prøvesteinen på suksess.

De internasjonale Fagsekretariaters stilling var alvorlig, men det er en annen grunnleggende faktor som en må legge vekt på. For at en organisasjon som WFTU som omfattet så mange nasjonale landsorganisasjoner med forskjellige ideologier, forskjellig opprinnelse og tradisjoner skulle kunne fortsette å virke effektivt, var det nødvendig at den ble basert på et

grunnlag av god tro og tillit i forholdene mellom de forskjellige medlemsorganisasjoner, oppriktighet, brorskap og gjensidig respekt for de ulike oppfatninger.

Etter tre års erfaringer har vi rett til å spørre om disse moralske betingelser var til stede. Hvis en skal tro de erklæringer som er blitt avgitt i de siste måneder, så har lederne for de sovjet-russiske fagforbund og deres venner hele tiden ikke kunnet fri seg fra å nære fiendtlig mistro til de ikke-kommunistiske fagforeningsfolkene. Ved private møter og sammenkomster har likevel sovjet-representantene forsikret om sine personlige ønsker om gode forhold, men så snart de er kommet tilbake til sitt eget land, har de fulgt en kurs som gikk helt på tvers av deres forsikringer om tillit og redelige hensikter.

De sovjet-russiske fagforeninger krever at ikke-kommunistiske fagforeningsledere blir «fjernet».

De offisielle presseorganene til de kommunistiske fagorganisasjoner har systematisk øst ut talløse beskyldninger mot de ikke-kommunistiske fagforeningsledere. Det offisielle organet for den russiske landsorganisasjonen, «Trud», gikk i sitt nummer for 16. november 1947 så langt at den kynisk og brutalt krevde at WFTU måtte kvitte seg med sine «reformistiske» ledere.

Dette var betydningsfullt. Hvordan skulle de «reformistiske» faglige lederne bli fjernet? På tross av gjentatte beskyldninger om at representantene for de «reformistiske» landsorganisasjonene i virkeligheten ikke representerte synspunktene til sine medlemsmasser, må det ha vært klart at denne innstillingen var mer ønsketenkning enn realiteter.

Ingen av representantene i de bestemmende organisasjonsinstanser kunne vel virkelig tro at representantene for TUC, CIO, NVV og andre frie fagorganisasjoner ikke var ansvarlige ledere som tillitsfullt representerte synspunktene til sine landsorganisasjoner.

Men det var et faktum at disse «reformistiske» lederne sto i veien for at Verdensorganisasjonen kunne utvikle seg helt og holdent som et organ for politisk propaganda og virksomhet, ved at de hele tiden, temmelig sjenerende, insisterte på en praktisk og organisasjonsmessig framgangsmåte og virksomhet. Da de ikke kunne bli fjernet bare ved beskyldningen om å ikke representere medlemmenes oppfatning, kan det da være mulig at det er blitt lagt planer om å gjøre det umulig for vedkommende landsorganisasjoner å bli stående i Verdensorganisasjonen?

Den erklæringen som Solovjev, en sovjet-russisk representant, kom med på Eksekutivkomitéens siste møte om at en «i løpet av tre dager fikk gjort vedtak i spørsmål som en ikke var kommet noen vei med nå i syv måneder på grunn av opposisjonen», tyder på at kommunistene nå har klart å få den lydige typen av en internasjonal organisasjon som de lenge har strevd etter.

Erfaringer når det gjelder W.F.T.U.-delegasjoner.

En kunne klart se i de første månedene av WFTU's virksomhet at de kommunistiske fagorganisasjonene systematisk satte fram krav av politisk karakter. De kommunistiske representantene forsøkte alltid å sette opp ensidig politiske formål når det gjaldt forskjellige oppdrag. Vi kan nevne eksemplet med de to delegasjonene til Tyskland. Det som interesserte de kommunistiske utsendinger mest, var manglene ved denazifiseringen i de britiske, amerikanske og franske soner. En kan ikke nekte for at det var mangler i disse tre sonene, og tyske arbeiderledere som benyttet seg av den frihet de hadde i disse sonene, unnlot ikke å rapportere disse manglene til WFTU-delegasjonene.

I den russiske sonen derimot, hadde fagforeningene fått sine instruksjoner av russiske og tyske kommunister, slik at ingen arbeiderleder der torde klage på de feil som var begått av de

russiske militære myndigheter i sin sone. Dessuten hadde kommunistene i Tyskland, som i så mange andre land, gjennomført en betraktelig forenkling av denasifiseringsprosessen. Hvis en nazist f. eks. meldte seg inn i kommunistpartiet var dette nok grunn for at han ble helt frifunnet av sovjet-myndighetene. Ikke desto mindre er det et faktisk forhold at WFTU-delegasjonene fant nazister i den russiske sone. Det er også et faktisk forhold at de russiske representanter i disse delegasjonene ble ytterst fornærmet hvis de andre medlemmene stilte dem spørsmål som kunne opptas som kritikk av den russiske administrasjonen.

Det hersket også skarp strid innen delegasjonene til Tyskland når det gjaldt å forhindre at de kommunistiske representantene forvansket beretningene derfra til propaganda rettet mot de vestlige demokratiske nasjonene, mens de godkjente og endog roste den russiske administreringen.

De kommunistiske og ikke-kommunistiske medlemmene av delegasjonene til Iran og Japan kunne ikke komme til enighet om konklusjonene i sine beretninger, fordi de kommunistiske utsendingene bestrebet seg på å framstille framgangsmåten og politikken til de sovjet-russiske myndigheter og til kommunistpartiene som rent demokratiske handlinger, mens alt som ble gjort eller sagt av Vestens demokratiske nasjoner og av de bevegelser som støttet disse, var nederdrettede reaksjonære handlinger for å undertrykke de stakkars folkene som lengtet etter frihet og uavhengighet. Den endelige beretningen fra delegasjonen til Japan (i mars 1947) har faktisk ikke blitt lagt fram i det hele tatt.

Lederne for de såkalte «reformistiske» fagorganisasjoner fortsatte likevel å slutte opp om alle erklæringene fra WFTU mot de trusler mot friheten som nazismens og fascismens spor hadde etterlatt seg i Vest-Tyskland, Italia, Hellas, Spania, Argentina og mange andre land. Videre for å opprettholde internasjonal faglig enhet måtte de betale den prisen at de ikke protesterte mot krenkelsen av friheten i de bolsjeviserte lan-

dene — områdene som var annektert av Sovjet-Russland, de russiske soner i Tyskland og Østerrike og de såkalte «folke-demokratiske landene».

Kommunistisk fiendtlighet mot Marshall-planen.

Men det avgjørende bevis for at det ikke var mulig å utføre noe praktisk arbeid sammen med de kommunistiske elementene i WFTU, har en fått ved den konsentrerte aggressive kamp som alle kommunistiske styrker, ledet av Kominform, siden november 1947 har ført mot de «reformistiske» fagorganisasjonene som strever med å gjenoppbygge økonomien i sine land med det amerikanske folkets hjelp.

I november 1947 kom Mr. James Carey fra CIO til WFTU-møtet i Paris for å gi en full detaljert utredning om det amerikanske hjelpeprogrammet, ERP. Som kjent har de amerikanske fagorganisasjoner spilt en hovedrolle på alle områder innenfor utviklingen av det amerikanske hjelpeprogrammet — fra forslagsrett til bestemmelse av den lovgivning som er blitt vedtatt når det gjaldt å sette ERP i kraft. Derfor kan en vel forstå at CIO's representant i Eksekutivbyrået, James Carey, ble harm da de kommunistiske talsmenn i Byrået karakteriserte de amerikanske fagorganisasjoners arbeid og den amerikanske hjelpen som «en djevlesk plan fra Wall Street for å slavebinde de frie landene i Europa».

E.R.P. er i overensstemmelse med W.F.T.U.s formål.

Da WFTU ble dannet i oktober 1945 var et av dens viktigste formål å gi sitt fulle bidrag til at de krigsherjede landene i Europa ble gjenreist økonomisk. På møtet i november 1947 ble det klart at det kommunistiske flertallet innen WFTU ikke var villig til å oppfylle denne viktige forutsetningen. De var tvert imot fast bestemt på å hindre at de som ville sette noe inn på å gjenreise sine land og bedre folkenes levestandard, skulle klare dette.

Det oppsto en heftig kamp mellom de kommunistiske og ikke-kommunistiske representantene i Byrået om representanten for CIO i det hele tatt skulle få lov å komme med sin utredning. Det ble stemt over dette, og generalsekretæren og de russiske og italienske medlemmer stemte mot forslaget om at representanten for CIO skulle få høve til å utrede fakta om Marshall-planen. På grunn av fravær blant kommunistene var ikke-kommunistene for en gangs skyld i flertall, og Mr. Carey fikk tillatelse til å gi sin utredning. Men der var ingen debatt. Det ble imidlertid forstått som at det planlagte møte i Eksekutivbyrået i februar 1948 skulle diskutere saken og avgjøre om det skulle avgi noen uttalelse om Marshall-planen.

Under møtet la kommunistene ikke skjul på sin fiendtlighet mot Marshall-planen, og når en leste kommunistpressen etterpå, behøvde en ikke tvile på at kommunistene ville kjempe mot og sabotere alle anstrengelser som ville bli gjort i Europa for å fri folkene fra nød og gjenreise landene på et sunt økonomisk grunnlag.

Fagorganisasjonene handler uten W.F.T.U.

Under forskjellige påskudd fra kommunistene i Eksekutivbyrået, ble det møtet som skulle vært holdt i februar 1948, utsatt til april eller mai. Men Marshallplanen skulle settes i kraft i begynnelsen av april, og det var derfor nødvendig for de respektive lands fagorganisasjoner å koordinere sine synspunkter før april, særlig da de ønsket å bli representert i ERP-administrasjonen på en tilfredsstillende måte.

Da Verdensorganisasjonen ikke offisielt ville ta standpunkt til hjelpeprogrammet, hadde de fagorganisasjoner som anerkjente betydningen av det amerikanske forslaget når det gjaldt gjenoppbyggingen av Europas økonomi, ikke noe annet valg enn å samordne sin virksomhet utenfor Verdensorganisasjonen.

Dette at en ikke kunne få drøftet spørsmålet innen WFTU, og at WFTU ikke ville ta noe offentlig standpunkt til forslaget om amerikansk hjelp til Europa, var den eneste grunn til at

det faglige apparatet for ERP ble opprettet. Det var vedkommende landsorganisasjoners ønske å sikre en samordning av deres virksomheter på dette område innenfor rammen av Den faglige Verdensorganisasjon.

WFTU's unnlattelse av å ta stilling til ERP forhindret imidlertid ikke at de kommunistisk-dominerte landsorganisasjoner og selve generalsekretæren i WFTU rettet angrep mot det amerikanske hjelpeprogrammet og forsøkte å sette ERP og formålet med det i vanry.

På tross av alle de voldsomme protestene mot selve prinsippene til ERP, opprettet kommunistene i Øst-Europa i januar 1949 sitt eget «ERP» under navnet «Rådet for gjensidig økonomisk hjelp» som skulle ha som oppgave «å utveksle erfaringer på det økonomiske området, å yte teknisk stønad landene imellom og å yte gjensidig hjelp når det gjelder råstoffer, matvarer, maskiner, utstyr osv.».

Invitasjonen til å delta i dette Rådet ble bare sendt til de lydige Sovjet-vasallstatene. Jugoslavia sendte en formell protest mot at det ikke var blitt invitert, og fikk melding fra Sovjet-Samveldet om at Jugoslavias deltakelse i Rådet for gjensidig økonomisk hjelp bare var mulig «når Jugoslavia oppgir sin fiendtlige politikk mot USSR og de folkedemokratiske landene og vender tilbake til den gamle vennskapspolitikken». I denne forbindelse må en huske som en kontrast til dette, at invitasjonene til den første ERP-konferansen ble sendt til alle europeiske land, unntatt Spania, også til Sovjet-Samveldet og dets vasallstater, og det er deres egne avslag som er grunn til at de ikke er med i ERP.

*Formålet med det faglige organisasjonsapparatet
i forbindelse med E.R.P.*

Beskyldningene om at den virkelige hensikt med å opprette et faglig organisasjonsapparat i forbindelse med ERP var å skape et grunnlag for en ny internasjonal fagbevegelse i opposisjon til WFTU, er fullstendig grunnløse. Dette ble også gjort

helt klart på den første faglige konferansen om ERP. Der ble det stadfestet at det eneste formålet med konferansen var å drøfte spørsmål i forbindelse med det europeiske gjenreisingsprogrammet. Det forpliktet en seg til der, og det har en også holdt seg til siden. Til tross for de siste hendingene innen WFTU er det ingen som har til hensikt å utnytte det faglige ERP-organisasjonsapparat til å skape en rivaliserende faglig internasjonale.

Provokasjoner og manøvrer.

Siden kommunistene så kynisk og brutalt avslørte sin fiendtlige holdning mot gjenreisningen av Europa, har en mer almen fortsettelse av kommunistenes taktikk gjort seg gjeldende. Denne taktikken har vedvarende bestått i å opphisse økonomisk tilbakeliggende folk, særlig i koloniene, til å gjøre opprør mot de vestlige demokratier for å skade disse, og for å lette utbredelsen av kommunismen.

Den beskyldning som nylig ble rettet mot kommunistene, er blitt bekreftet, nemlig den at de gjør alt som står i deres makt for å hindre økonomisk og sosial gjenreiseing av de ikke-kommunistiske demokratiske landene, fordi de kommunistiske idéene får mer næring blant folk som lever i elendighet og fortvilelse.

Et ytterligere eksempel på kommunistenes strategi innenfor WFTU ble avslørt ganske nylig. Under drøftelsen av spørsmålet om tysk tilslutning til Verdensorganisasjonen på møtet i Prag 1947, er det påstått at det ble stilt et forslag til generalsekretæren i WFTU, Louis Saillant, om å tillate at organisasjonene i de enkelte soner i Tyskland skulle få adgang til WFTU hver for seg, hvis det viste seg at det var umulig å komme til en overenskomst om faglig enhet i hele Tyskland.

Denne alternative løsning ble dessverre forhindret (direkte oversatt: manet bort) av kommunistene og generalsekretæren som ville tvinge igjennom en samling av den tyske fagbevegelse på en nasjonal kongress som skulle bli holdt pr. omgående. I virkeligheten ble hverken Eksekutivbyrået, Eksekutivkomitéen

eller Generalrådet underrettet om dette alternative forslaget om tilslutning fra de enkelte sonene. Grunnen er klar. De tyske fagforeningene i den sovjet-russiske sonen og i Berlin var fullstendig dominert av kommunister. Disse ville bli overlegne i antall på en nasjonal kongress, og de ville være i stand til å tvinge de tyske fagforeningene i de amerikanske, britiske og franske soner til å godta deres spesielle organisasjonsformer, som var karakterisert av en ytterliggående sentralisering og som ville gitt kommunistene kontroll over alle nøkkelstillinger, og på den måten gitt dem et fast grep på hele den tyske fagbevegelsen og gjort den til et redskap for sovjet-russisk politikk. Men de tyske fagforeningene tok saken i sine egne hender, for de ville ikke stikke hodet inn i løvens gap. Derfor krevde de at den landsomfattende kongressen skulle utsettes til den tiden kom da den tyske fagbevegelse ikke lenger kunne bli bytte for totalitarismen i den sovjet-russiske sonen. Da en enda ikke har fått noen garantier for denne demokratiske forutsetning, er kongressen ikke blitt avholdt.

Så ble det slutt på samarbeidet mellom den sovjet-russiske sone og de vestlige sonene. Endog i Berlin, hvor kommunistene og deres medarbeidere var de eneste som støttet blokaden, så det demokratiske «mindretallet» seg nødt til å bryte med det kommunistiske flertallet og skape sin egen organisasjon. Det viste seg da snart at det mindretallet som hadde skilt lag med de kommunistiske lederne, i virkeligheten representerte et flertall som ikke tidligere hadde hatt noe høve til å hevde seg under de kommunistiske kommissarene.

W.F.T.U.-publikasjoner tjener kommunistiske formål.

Ikke-kommunistiske organisasjoner har med rette kritisert generalsekretæren og den offisielle Bulletin for WFTU for at denne hovedsakelig er blitt brukt til å utbre kommunistiske syn på faglige spørsmål, til skade for de fagorganisasjoner som representerte andre synspunkter.

Bulletinen har først og fremst lagt vekt på å spre kom-

munistiske meninger, mens nasjonene i Vest-Europa er blitt betegnet som «krigshissere» og som «lydige redskaper for kapitalistmonopolene og trustene». Det er bare gitt plass for ikke-kommunistiske synspunkter for å gi Bulletinen et skinn av saklighet, slik at propagandaen for Sovjet-Samveldet og for «folkedemokratiene» kunne passere lettere under dette dekke. Krittikk av Sovjet-Samveldet og dets ledere er ikke blitt tålt.

Forsøk på å gjenopprette godvilje.

På Eksekutivkomitéens møte i mai 1948 i Rom protesterte de ikke-kommunistiske faglige lederne åpent og ærlig mot denne situasjonen, og påpekte at det en gang for alle måtte bli slutt på denne framgangsmåten hvis kommunistlederne og generalsekretæren ønsket å bevare internasjonal faglig enhet. Framfor alt var det viktig så snart som mulig å gjenopprette god tro og gjensidig tillit som nå var betydelig svekket.

Det er klart at ingen internasjonal organisasjon er effektiv uten enhet innenfor ledelsen. Det var utrolig at folk som brennemerket sine kolleger som «splittelsesmakere» og som «fiender av arbeiderklassen» mente det alvorlig når de uttrykte ønske om å bevare enheten med dem. Det så dessuten ut som om de ikke var i stand til å forstå at ved slike erklæringer brennemerket de fagbevegelsen i hvert av de landene som disse representantene kom fra. De visste at disse representantene ga uttrykk for de synspunkter som var til stede innenfor de ansvarlige organisasjonsinstanser i disse bevegelsene.

En fri fagbevegelse kan ikke tolerere innblanding utenfra. Den vil stå fritt til å være enig eller uenig med sitt eget lands regjering og med alle politiske partier. Den må selv fatte sine vedtak.

Hvis fagbevegelsen i et land er nøgd med å være redskap for sitt lands regjering eller for et internasjonalt politisk parti, er det en sak som vedkommende fagbevegelse må avgjøre.

Men det er klart at hvis disse forskjellige oppfatninger skal samordnes i en internasjonal organisasjon, så er godvilje den

første forutsetning både innen og utenfor møtesalen. De uoverensstemmelser som er til stede om retningslinjene, må overkommes i det internasjonale organisasjonsapparatet. Ingen landsorganisasjon må utnytte slike uoverensstemmelser til fordel for internasjonal propaganda som har til hensikt å bestride ærligheten, integriteten og den representative karakter til dem som de er uenige med.

Enhver landsorganisasjon som forsøker å blande seg inn i en annen landsorganisasjons indre anliggender og selvstyre, begår et fundamentalt brudd på god tro.

Dette ble åpent fastslått på møtet i Rom, hvor en til slutt nådde en overenskomst som ga håp om at en skulle bevare WFTU ved takt og godvilje. Derfor er det så beklagelig at senere hendinger viste at det ikke var noen merkbar bedring å spore fra kommunistenes side.

På Eksekutivbyråets møte i Paris i september 1948 viste det seg at nå kom en ingen vei lenger.

Forslaget fra den britiske Landsorganisasjon.

Derfor framla Hovedstyret for den britiske L.O. et forslag som på møtet i Eksekutivbyrået 17., 18. og 19. januar 1949 ble støttet av de andre to ikke-kommunistiske representanter.

Dette forslaget er blitt brennemerket som en ondsinnet sammensvergelse dannet på foranledning av amerikansk og britisk imperialisme, Wall Street monopol-kapitalistene og verdensreaksjonen med det formål å undergrave Verdensorganisasjonen. Dette har vært tonene i propagandaen, og vi sier helt åpent at de folkene som har kommet med slike erklæringer, ikke tror på dem selv med mindre de da er blitt hypnotisert av en propaganda som de selv delvis har ansvaret for.

Det var klart for alle innenfor Verdensorganisasjonens instanser at de daværende forhold ikke kunne fortsette. Administreringen var en kilde til forvirring selv blant personalet i Verdensorganisasjonen og mange av dem sluttet i fortvilelse.

Forverringen av de internasjonale forhold hadde bidratt til vanskene, mistankene og mangelen på godvilje. Tre veier sto åpne. Én var å la organisasjonen fortsette som en fasadeorganisasjon. En annen var å avvikle organisasjonen. En tredje utvei var å innstille den nåværende virksomhet inntil videre for å forhindre at forholdet mellom de nasjonale landsorganisasjoner forverret seg, og å etablere et organisasjonsapparat hvorved en på et tidspunkt som en ble enige om, kunne drøfte gjenopprettelsen av virksomheten. Med andre ord, det gjaldt å få en periode da alle de som saken angikk, kunne komme til å forstå at før det ble bedre forhold mellom mange av landsorganisasjonene, ville internasjonal faglig enhet bare være en frase som ikke hadde praktisk betydning.

Hvis internasjonal faglig enhet ble betraktet som et ideal som var verdt å arbeide for, håpet en at landsorganisasjonene i denne perioden ville oppføre seg på en måte som ville gjøre det mulig å unngå en fortsettelse av disse uoverensstemmelsene og angrepene på de frie fagbevegelser, og skape en godvilje som grunnlag for virksomheten til en internasjonal organisasjon.

Det som virkelig ble foreslått.

Det er blitt erklært at suspensjonsforslaget var et forsøk på å overtale Eksekutivbyrået til å begå noe lovstridig.

De ikke-kommunistiske representantene ba ikke Eksekutivbyrået om å v e d t a at organisasjonen skulle innstille virksomheten. De ba om at Eksekutivbyrået skulle a n b e f a l e suspensjonen til landsorganisasjonene.

Hvem er det Verdensorganisasjonen først og fremst står ansvarlig for? Det er klart det er til dens medlemsorganisasjoner, og forslagsstillerne ba derfor om at anbefalingen måtte gjøres og situasjonen klarlegges for disse organisasjonene.

Dette var ikke noe forsøk på å gå utenom WFTU's vanlige organisasjonspraksis. En visste at en anbefaling av Eksekutivbyrået ville veie mye hos *alle* medlemsorganisasjonene. Skrems-

let med at dette var «lovstridig» må ikke vill-lede noen. De frie fagorganisasjoner tror framleis at det er medlemsorganisasjonene som først og fremst har ansvaret innen WFTU. Det er sant at de kommunistisk kontrollerte landsorganisasjoner, etter påbud fra Sovjet, kunne ha nedstemt forslaget i hver eneste av WFTU-instanser, og selv om dette ikke var tilfelle, så var dette spørsmålet så viktig at forslagstillerne ville ha insistert på at det ene og alene var de tilsluttede landsorganisasjoner som til slutt skulle avgjøre om forslaget skulle vedtas eller avslås. Hvis det hadde vært noe tegn på at Eksekutivbyrået hadde vært for forslaget, så er det klart det hadde vært i orden for Byrået å sende sin anbefaling til Eksekutivkomitéen, Generalrådet eller Kongressen.

Å la forslaget gå til Kongressen uten noen anbefaling fra Eksekutivbyrået, ville ha gjort Kongressen til et stridens arnested. Det er klart at hva enn Kongressens avgjørelse ville blitt, så ville det for de landsorganisasjoners vedkommende som hadde insistert på at Verdensorganisasjonen ikke skulle bli brukt som redskap hverken for kommunistisk eller anti-kommunistisk propaganda, bare ha vært å kaste bort tid og penger, og det ville også ha skapt usigelig bitterhet og enda større kaos.

Møtet forlates.

Det var tydelig at innen Eksekutivbyrået var representantene fra Russland, Italia og China, samt sekretæren Saillant, mot forslaget, men formannen mente med rette at en burde få protokollført et vedtak i en så viktig sak.

Forslaget var sendt inn i behørig tid, og det var sendt rundt til medlemsorganisasjonene. Det var det eneste forslaget som møtet skulle behandle. Men et endringsforslag om at saken skulle oversendes Kongressen, som var utarbeidet av Generalsekretæren, ble presset fram.

I en slik viktig sak nektet formannen å godta noe forslag som ikke var sendt inn på forhånd. Han forsøkte å sette det

opprinnelige forslaget under avstemning, og i ca. to timer kjeklet man om forretningsordenen. I denne forbindelse ble det reist spørsmål som var en direkte utfordring til formannens ledelse av møtet. Det er ikke noe fast reglement for framgangsmåten på møtene i WFTU, og formannen måtte derfor selv ta ansvaret for denne. Han satte forslaget under avstemning og spurte hvem som var for forslaget. Tre representanter (for den britiske TUC, den amerikanske CIO og den hollandske NVV) stemte for forslaget. Han ba om kontravotering, men det ble fortsatt reist spørsmål i forbindelse med forretningsordenen, og de representanter som var imot forslaget, nektet å viste stemmetegn.

Under disse omstendighetene sa formannen at han ikke hadde noe annet valg enn å avslutte møtet. Det var klart at det ikke tjente til noen hensikt å fortsette drøftingene. Han hevet derfor møtet. Etterat representantene for TUC, CIO og NVV hadde protokollført sin votering — *en handling som de fullt og helt hadde mandat til* — forlot de møtet.

Som vi tidligere har sagt var forslaget om suspensjon et forsøk på å få et pusterom, en hvilepause, under hvilken et tillitsmannsråd kunne overveie tingene. Det var det siste budet som ble gjort til beste for internasjonal faglig enhet. Det er blitt forsmådd, og vi ser foran oss skyggen av den gamle ordningen med en kommunistisk internasjonale og en fri faglig internasjonale. Hvis en kommer i den situasjonen, da må de som tvilte på gjennomføringen av forslaget var praktisk og klokt også ta ansvaret for at de trodde at internasjonal faglig enhet kunne *tvinges igjennom*.

Det er ikke lenger noen Verdensorganisasjon. De eldste og mest erfarne fagorganisasjoner vil stå utenfor.

Mens disse fagorganisasjoner sto tilsluttet WFTU, måtte de finne seg i bakvaskelser og beskyldninger fra andre medlemsorganisasjoner. Når de nå har trukket seg tilbake, kan de naturligvis ikke vente at denne propaganda skal opphøre, men nå har de makt og evne til å beskytte sin livsform og sine fundamentale faglige synspunkter.

BILAG 4.

Eiler Jensens referat fra Eksekutivkomitéens møte 28.—31. januar 1949.

I dagene 28.—31. januar 1949 holdt Eksekutivkomitéen i Den faglige Verdensorganisasjon møte i Paris. Dette møtet fant sted etter at amerikanerne, engelskmennene og hollenderne hadde trukket seg tilbake fra WFTU. Møtet ble åpnet av generalsekretæren Louis Saillant, som ga en beretning over utviklingen, i samsvar med den redegjørelse fra generalsekretæren som er inntatt foran som bilag 2.

Første taler i diskusjonen var *Eiler Jensen*, Danmark, som representerer de skandinaviske land i Eksekutivkomitéen. Han sa at den framlagte redegjørelse ville bli lagt fram for de kompetente forsamlinger i de skandinaviske fagorganisasjoner, og en ville også søke å få en redegjørelse fra den andre parten om det britiske forslaget om et års suspensjon av faginternisjonalens virksomhet.

Eiler Jensen uttalte videre: — De skandinaviske organisasjoner har bestandig følt at Den faglige Verdensorganisasjon aldri var nådd til å bli en internasjonal faktor i faglige spørsmål — og nå, da det er fastslått at de eksisterende faglige sekretariater som alle våre medlemsorganisasjoner er knyttet til ikke vil slutte seg til WFTU, finner vi i Skandinavia at tiden må være inne til en rekonstruksjon. Vi er derfor i det vesentlige enig i det forslag som den britiske TUC har framsatt, — vi kunne bare ha ønsket at kravet om et års suspensjon av WFTU's virksomhet var kommet fram til behandling på generalforsamlingen.

Men nå står vi overfor den uomstøtelige kjensgjerning, at ikke alene den britiske TUC, men også den amerikanske CIO er trådt ut. Det er verd å bemerke, at den annen store amerikanske organisasjon AFL, aldri har vært medlem. Dermed er to av de tre store organisasjoner — den russiske, den engelske og den ene av de to amerikanske — som var grunnleggerne av og hjørnestenene i faginternasjonalen, ute av samarbeidet. De er enn

videre blitt fulgt av den hollandske landsorganisasjon. Det er ikke helt klart nå, men det betyr formodentlig, at også Belgia, Canada, Sveits m. fl. vil tre ut.

Med den alvorlige situasjon som derved er oppstått, vil det være sannsynlig, at de skandinaviske landsorganisasjoner blir nødt til å overveie spørsmålet om deres avbrytelse av medlemskapet i WFTU — i hvert fall vil spørsmålet bli drøftet på de neste kompetente forsamlinger innenfor våre organisasjoner.

Det opplystes at både de danske Samvirkende fagforbund og den norske landsorganisasjon holder kongress i mai måned, og først da kan det bli tatt stilling til det alvorlige spørsmål, og følgelig, sluttet Eiler Jensen, må vi ta forbehold med hensyn til ethvert skritt og enhver ny aktivitet, som innledes fra faginternasjonalens side, inntil da.

Solovjev, Sovjet-unionen: Medlemmene av Hovedstyret har nå hørt alt hva som er skjedd. Hva var de engelske argumenter? Ikke noe nytt, bare de gamle beskyldninger om at WFTU var et våpen i hendene på Kominform og at WFTU var unyttig uten forbindelse med fagsekretariatene. Men alle vet at det var fagsekretariatene som bestandig vegret seg ved å være med. Eksekutivbyrået er gang på gang gått dem i møte, men hver gang har de stillet ytterligere betingelser. De ville splittelse og ikke enhet. Med den kjensgjerning for øye, at engelenderne kontrollerte de ledende poster i de fleste sekretariater, kan man lett se dobbeltspillet. TUC og CIO har laget en sammensvergelse mot WFTU for å sabotere dens aktivitet — for å få alle progressive organisasjoner tvunget ut og få resten bundet til Marshall-politikken. Eksekutivbyrået har riktig tatt det standpunkt, at WFTU ikke kunne ha noe å gjøre med et rent politisk foretagende som Marshall-planen. En anti-kommunistisk internasjonale er TUC's og CIO's mål. Det framgår av deres beskyldninger mot WFTU for å ha støttet streikebevegelser, som de hevder var planlagt av Kominform mot Marshall-planen. Det er innlysende at det må være divergerende oppfatninger i WFTU, og henvisning til at den bør oppheves av den grunn, er derfor meningsløse. De

menige medlemmer verden over har imidlertid fortsatt felles interesser. Da englanderne, amerikanerne og hollenderne hadde forlatt Eksekutivbyrået, kunne dette på få timer ferdigbehandle en lang rekke problemer, som det ellers ville være tatt måneder å komme igjennom.

Når WFTU fortsetter uten dem, må den ikke lukke sine dører for noen ekte fagforening, hverken nasjonal eller lokal. Den eneste begrensning må være, at fascistiske fagforeningsledere og deres håndlangere må holdes ute. Døren skal stå åpen for de engelske og amerikanske arbeidere, også for de hollandske og andre som oppfyller den nevnte betingelse.

WFTU er ytterst viktig for arbeiderklassen nettop nå, da man ser de reaksjonære, fascistiske og imperialistiske krefter, især dominert av amerikansk kapitalisme, utvikle en sterk aktivitet, når man ser, at fagbevegelser erklæres ulovlige i flere land, når mange av våre venner arresteres uten lov og dom, når onde krefter åpenlyst forbereder en ny krig. Under disse omstendigheter er en splittelse av WFTU den største forbrytelse mot verdens arbeiderbevegelse. Vi må stå fast ved den solidaritet, som ga seg så strålende utslag under den franske gruvearbeiderstreik. WFTU vil ikke opphøre fordi noen forrædere har forlatt den. Sovjetunionen var med å støtte opprettelsen av WFTU, — vi vil fortsatt støtte den og anerkjenner fullt ut Eksekutivbyråets beslutninger.

B. Frachon, Frankrike: TUC's og CIO's beslutning er meget alvorlig, og verdens arbeidere vil en dag stille dem til ansvar. WFTU er blitt svekket til glede for kapitalismen. Anstifterne av anslaget har valgt deres tidspunkt godt: Det er nettopp som imperialismen og kapitalismen er i ferd med å rette sitt hittil kraftigste angrep mot arbeidernes frihet og levestandard, at de forbereder en tredje verdenskrig, et nytt blodbad. Det skulle få oss til å glemme hva som skjer i Indonesia, i Vietnam, Spania, India og det mellomste Østen, hvor frihetselskende arbeidere kjemper og roper om hjelp fra WFTU. Står det ikke i vår formålsparagraf, at WFTU skal arbeide for fred og frihet? Men

fagforeningslederne i England og U.S.A. har andre interesser. De bruker samme metoder og argumenter som arbeiderklassens verste fiender. Faglig har kommunister og sosialister kunnet arbeide utmerket sammen, men det må ikke være slik. Jeg husker et møte i den gamle internasjonale i Oslo, hvor lederen av den sosialistiske internasjonale var til stede. Jeg skapte nærmest skandale ved å spørre hvorfor lederen av Komintern, dengang Dimitrov, ikke også var innbudt. I Skandinavia og Amerika har det lenge vært gjort forsøk på en kapitalistisk infiltrasjon i fagbevegelsen og på å fange inn fagforeningsledere for kapitalismen, og flere og flere fagforeningsledere er blitt ullne. Jeg kan røpe, at splittelsen av CGT i Frankrike ble planlagt på et møte i Washington, hvor ingen ringere enn utenriksminister *Marshall* presiderte og hvor ledende fagforeningsfolk var til stede. Force Ouvrière er støttet av den reaksjonære franske regjering, av arbeidsgiverne og av AFL i USA. I den franske arbeidsgiverforening har man skrytt av at deres største resultat var splittelsen av CGT. Hvordan kan det være, at Force Ouvrière har fått 40 millioner francs av den franske regjering?

Kamerat *Jensen* sa at WFTU ikke hadde fylt sin oppgave. Det er riktig, men la oss drøfte åpent hvor skylden ligger. Det må vi kunne gjøre uansett ideologiske uoverensstemmelser. Jeg forstår vanskene i Skandinavia, hvor organisasjonene er så nær knyttet til fagsekretariatene. Jeg beklager at samarbeidet ikke kom i stand. Kamerat *Jensen* har ikke sagt hvorfor. Han sa ærlig, at Skandinavia kanskje ville bryte ut. Vi takker for hans åpenhet, men anmoder ham inntrengende om å være med på å finne veier til å bevare samarbeidet i hele verdens arbeideres interesse.

Hvis de betingelser, *Deakin* og *Carey* har stillet oss, var i arbeidernes interesse kunne vi ha diskutert dem, — men det var de ikke. *Jensens* argument, at to av de tre store grunnleggende organisasjoner er gått, gjelder ikke mere. TUC var engang en dominerende bevegelse, men nå er den russiske den største. Kina kommer kanskje opp på 450 millioner og India på et lik-

nende astronomisk tall. Franrike og Italia har store organisasjoner. Alle er de tilbake i WFTU. Men antall av medlemmer er ikke avgjørende, derimot resultater, framskritt og kvalitet.

Påstanden om at Force Ouvrière har halvannen million medlemmer er grepet ut av luften. Bare 500 000 kort er distribuert, og kanskje har ikke mere enn 200 000 arbeidere akseptert. Det er en stadig strøm av FO-medlemmer til CGT, etter at man så hvem som rettet maskingeværene mot de streikende. CGT står sterkt i forvissning om å ha 5 millioner mennesker bak seg. De som setter seg mot samholdet vil bli slått — de vil til og med få den skam over seg, at de må søke tilflukt hos arbeiderklassens verste fiender.

Gebert, Polen: Vi vil ikke la oss påtvinge de amerikanske fagforeningers vilje. Green, AFL, har engang sagt, at kapitalismen var en gås som la gullegg. I Polen har vi slaktet denne gås, og det går bedre enn noen sinne. CIO kom bare med i WFTU for å pleie Wallstreets interesser. AFL har brukt 150 millioner dollars til splittelse av fagforeninger utenfor USA. Taleren påsto, at CIO hadde vedtatt en resolusjon, hvori organisasjonen forbeholdt seg et hvilket som helst skritt for opprettholdelse av freden i verden, og at AFL hadde vedtatt en uttalelse, hvori man erklærte at man ville forsvare freden, selv med våpen i hånd, om det skulle være nødvendig. Ansvar for den nåværende situasjon i WFTU ligger hos oppfinnerne av Marshallplanen — de amerikanske imperialister. Vi er nære naboer til Skandinavia, vi håper våre kamerater i disse land vil overveie kjensgjerningene og se bort fra propagandaen, og at de ikke vil svekke den internasjonale solidaritet.

Salaj, Jugoslavia, talte på liknende måte: WFTU er arbeidernes beste våpen, men også *krigshisssernes*, især de amerikanske, verste hindring.

Lombardo Toledano, Latin-Amerika: Vi skal ikke bare fortsette WFTU's arbeid, men også fjerne hindringene for dette arbeid sammen med hindringene, som i det hele tatt er lagt i veien

for arbeiderklassens reising. Splittelsen er et ledd i en rekke splittelsesforsøk verden over. I spissen står de amerikanske fagforeningsledere, som er en slags «annen klasses vekselere», eller mindre ennå, for de er mindre begavet og mindre uavhengige. Det er riktig at det kjempes mot Marshall-planen; i Syd-Amerika har vi et århundre kjempet mot en liknende amerikansk økonomisk undertrykkelse og amerikansk imperialism. Det er nærmest godt at de veldige prioriteter, som WFTU ble belånt med fra starten, nå er ute av verden. Det er barnslig å snakke om splittelse mellom øst og vest — splittelsen er der, men det er mellom verdens arbeidere på den ene side og en liten flokk utbyttere på den annen. Utbytterne i utenriksministerier, storfinans og fagforeningsbevegelsen bruker de samme argumenter som Hitler og Mussolini. Det er trykk fra Nord-Amerika som påny har påtvunget oss fascistiske regimer i Syd-Amerika. Det opprettes konsentrasjonsleirer maken til de nazistiske dødsleirer. Og *William Green*, den verste forbryter som eksisterer, kanskje med unntakelse av *Deakin*, godkjenner denne tingenes tilstand. Alminnelige tyveknekter har mere anstendighet enn de amerikanske AFL-pamper, som har anvendt millioner på å splitte de amerikanske fagbevegelser. Lederen av splittelsesorganisasjonen er en forhenværende italiensk spion.

Taleren foreslo følgende framgangsmåte: Kongressen skal treffe beslutning om den videre virksomhet. Det bør oppstilles et minimumsprogram for lønninger, fagforeningsrett og demokratiske rettigheter og frihet i en appell til verdens arbeidere.

Det skal søkes forbindelse med progressive faglige organisasjoner verden over og planlegges øyeblikkelig aksjon overfor splittelsesfolkene, og sendes ut forklaring om splittelsens årsaker. Neste kongress bør framskynnes mest mulig.

Zupka, Tsjekkoslovakia: WFTU er det beste vern for arbeiderklassen. Det var mangelen på et slikt samhold innenfor den tsjekkiske arbeiderbevegelse, som førte Tsjekkoslovakia inn i krig og nazisme. Framskrittene i Tsjekkoslovakia nå skyldes først og fremst fagbevegelsen. Vi var alarmert over det britiske

suspensjonsforslag. Vi avviser blankt ethvert forsøk på å svekke WFTU.

Saillant leste opp telegrammer med løfte om støtte til WFTU's fortsatte arbeid fra Guatemala, Bulgaria, tobakksarbeiderne på Trinidad, Brasil, Uruguay, oljearbeiderne i Venezuela, spanske fagforeninger i eksil, landbruksarbeidere i Romania, Meksiko, fra Warschawa, stenarbeiderne i Bryssel, Berlins østsektor, Cypern, Trieste, Ungarn, Albania, fagforeninger i Milano og Neapel, franske levnedsmiddelarbeidere og fra Den internasjonale federasjon av demokratiske kvinner.

Kuznetsov foreslo, at man sendte takketelegrammer og hilsen.

Eiler Jensen tok forbehold ut fra det synspunkt, at det alene tilkommer de nasjonale sentralorganisasjoner å ta stilling for og imot, og at de enkelte lokale organisasjoner må framføre deres synspunkter innenfor landssammenslutningene.

S. Monk, Australia: Alle kan være enig om enhetstanken, som den ble vedtatt i formålsparagrafen i 1945, men alle var også klar over, at store divergenser ville sette enheten i fare. Det var derfor ikke overraskende at det oppsto uoverensstemmelser i Roma, hvor englenderne forlangte en klar uttalelse om administrasjonens bemyndigelser og hvor man oppnådde en slags prøveoverenskomst. Jeg hadde helst sett at denne overenskomst hadde fått en lengere prøvetid enn tilfellet ble med begivenhetene i Eksekutivbyrået nylig. Derfor var vi overrasket over englendernes suspensjonsforslag. Det er trist at vi nå må regne med at det vil gå nye 20 år, innen man kan regne med en ny internasjonale som virkelig kan være verdensomspennende. På den annen side har englenderne vært ute for meget ville angrep og hatt grunn til deres kritikk av Eksekutivbyrået. Det er også fare for at WFTU-splittelsen kan føre til splittelse i de nasjonale sentre, især hvis den terminologi opprettholdes, at arbeiderne skal klassifiseres i henholdsvis kommunister og Wallstreet-agenter. Jeg kan ikke si hva Australia og Ny Zealand vil gjøre i den nåværende situasjon, men det oppstår sikkert et skarpt

nasjonalt problem. Det er betegnende, at Australia og Ceylon er de to eneste engelsktalende land representert her. Det er mulig at vi trer ut av WFTU, — i så fall er det sannsynlig at vi inntar vår førkrigsholdning og står utenfor alle internasjonaler.

G. Apostol, Romania, priste de arbeiderbevegelser som er bygget opp på Lenin's og Stalin's idéer og angrep fagbevegelsene som har deres idéer fra Amsterdam-internasjonen, som i virkeligheten fra første ferd var solgt til kapitalismen. Istedetfor Roma—Berlin—Tokio-aksen har vi nå fått en Washington—London—Benelux-akse osv., osv.

Kuznetsov anmodet Monk om en klarere stillingtaken, idet han gjorde følgende bemerkelsesverdige betraktninger gjeldende: Én ting er klar. Det vil bli en kamp mellom de progressive og reaksjonære krefter verden over. Den kan bare være mulig å velge den ene eller den annen part. Det blir umulig å være nøytral. Det er viktig at arbeiderklassen ikke splittes forut for eller under denne kamp, og derfor vil vi gjerne høre Monk's personlige stilling.

Monk erklærte, at han ikke kunne uttale sine personlige meninger og derved kanskje forårsake en splid i Australia før han selv kom hjem med en redegjørelse for en fornuftig debatt. Jeg ønsker ikke og kan ikke forplikte Australia og Ny Zealands på noen måte i forbindelse med beslutninger om WFTU's framtid.

Jarblum, Palestina, takket for den hjelp den nye stat Israel har fått fra en lang rekke land som var representert på møtet. Han framhevet, at Sovjetunionen og U.S.A. var de første som hadde anerkjent den nye stat. Det var skammelig at den samme enighet ikke rådet i faginternasjonen. Jarblum fortsatte: Jeg og min kamerat Orenstein er her bare som observatører og skal bringe en fyldig rapport hjem, før vi tar stilling til vårt framtidige tilhørsforhold. Det er trist hvis WFTU skal sprenges, men man kan forstå noen av vanskelighetene, hvis omgangstonen i Eksekutivbyrådet har vært som her på møtet, hvor en rekke fagforeningskamerater kalles for instrumenter for kapitalismen. Jeg

kjenner Deakin og Carey og må protestere mot at de kalles betalte agenter. Vi må forlange virkelig hjelp og arbeide for å fremme arbeidernes sak og ikke komme med fraser og beskyldninger. Det må mere objektivitet og mere sanndruhet i argumentasjonen, hvis det skal være mulighet for en fortsettelse.

Louis Saillant framsatte en forsinket hyldest til den nye Israel-stat. Det var englendernes skyld, sa han, at WFTU ikke hadde kunnet gjøre mere for Palestina.

Wickremasinehe, Ceylon: Vi har rett til å fordømme enhver gruppe, som går imot den prosedyre som er anlagt av Eksekutivbyråets flertall. WFTU skulle ta de undertrykte folks sak i India, Ceylon, Siam, Burma og Indonesia opp, ikke ved appeasement, men ved åpen kamp mot undertrykkerne.

E. Pena, Cuba: TUC's og CIO's antiarbeiderpolitikk kan ikke unnskyldes. Alle synspunkter kan man drøfte, men ikke dem som går imot arbeiderklassens interesser, og herunder kommer angrep på Sovjet-unionen.

Orenstein, Palestina, var ikke enig med Jarblum i dennes betraktninger. Han understreket dette ved å hylde Sovjetunionen og kalle englenderne og amerikanerne for forbrytere.

Saillant forela dagsordenpunktet om innkallelse til WFTU's annen kongress, og forklarte hvorfor Bryssel var oppgitt, Genève deretter foreslått og på ny oppgitt til fordel for Milano.

Rostovsky, Russland, kalte den kommende kongress «historisk». Det skulle ha vært kongress hvert annet år, — nå var det gått fire. Det var Deakins skyld, fordi han hadde hevdet at man like så godt kunne oppløse WFTU, som å bringe veldige divergenser fram i rampelyset på en kongress.

Kuznetsov foreslo en endring av *Saillant's* forslag, så representantskapet innkaltes forut for kongressen.

Saillant forsøkte å vri seg utenom desavueringen, men måtte bøye seg.

Gebert, Polen, fant at General Council kunne beskjefte seg med revisjon av vedtektene, og foreslo at det skulle sendes ut en brosjyre på fire språk om splittelsen innenfor WFTU, også

til land som ikke er knyttet til WFTU. Organisasjoner som ikke er medlemmer, også enkeltorganisasjoner, burde innbys til å sende gjester til kongressen i Milano.

Det ble vedtatt å holde eksekutivkomitémøte den 26. og 27. juni, representantskapsmøte den 28. juni og kongressen fra den 29. juni til 10. juli inklusiv, samt General Council-møte den 11. juli og eksekutivkomitémøte den 12. juli, alt sammen i Milano. Det foreliggende forslag til dagsorden ble vedtatt med mindre endringer.

Gebert, foreslo at revisjon av vedtektene sattes på dagsordenen, men Kuznetsov mente at forslaget burde drøftes i eksekutivbyrået, som skulle innhente meningstilkjenninger fra de nasjonale sentre og så utarbeide et forslag.

Kuznetsov: Ingen ønsker ordet. Tillat meg å gå ut fra, at dagsordenen for kongressen er vedtatt

Eiler Jensen: Jeg må ta forbehold med hensyn til alt, hva som dreier seg om ny aktivitet.

Louis Saillant foreslo å utsette punktet «budsjett» til aller sist og straks gå i gang med «fagdepartementer».

Di Vittorio redegjorde for eksekutivbyråets planer med hensyn til fagdepartementer: WFTU må gjøres effektiv og beskjef-tige seg med alle sider av det faglige arbeid. Man vet hvordan de bestående fagsekretariater har motsatt seg samarbeid med WFTU. De beskylder ganske visst oss for det. Nå har vi sett hva de mener.

Vi foreslår at det treffes forberedelser til å kalle inn samtlige fagforeninger i verden, uansett rase, religion eller politisk oppfatning, og uansett om de er knyttet til fagsekretariater, nasjonale sentre eller WFTU til konferanser fag for fag, og samtidig innby de bestående fagsekretariater til å være med. Formålet skulle være å utarbeide regler for opprettelse av fagdepartementer under WFTU. Vi regner ganske visst ikke med, at fagsekretariatene sier ja, men dermed er det deres egen skyld, og vi må forbeholde oss vår rett til å fortsette uten dem. Det er ønsket fra mange store grupper, som aldri har vært organisert

i profesjonelle grupper, og en enkelt gruppe, lærernes fagsekretariat, har søkt om tilknytning til WFTU.

For å få penger til det nye arbeid foreslåes kontingenten forhøyet fra £ 2 til £ 3 pr. 1 000 medlemmer.

Eiler Jensen: Det spørsmål som er reist her vil få meget alvorlige virkninger i Skandinavia, hvor nesten alle våre medlemsorganisasjoner er dypt forbundet med de bestående fagsekretariater. Hvis forslaget gjennomføres, må det betraktes som et forsøk på ikke alene å splitte de bestående fagsekretariater, men også på å splitte de nasjonale landsorganisasjoner, rent bortsett fra at det vil gjøre det umulig for våre landsorganisasjoner å overveie et fortsatt medlemskap i WFTU. Dette er ikke hva vi vil forstå som et forsøk på en rekonstruksjon, og jeg må erklære at jeg stemmer mot forslaget.

Frachon, Frankrike: Jensens stilling kommer ikke overraskende, men den er ulogisk. Det å forsøke å forhandle med fagsekretariatene ennå en gang og skape fagdepartementer med enda mere verdensomspennende omfang, hvordan kan det være splittelse?

Gebert, Polen: Som fagsekretariatene står i dag er de bare et dårlig uttrykk for fagene. Jeg håper Jensen vil tenke seg om to ganger. Det kan ikke være den riktige politikk, at små grupper vil diktere andre deres politikk.

Zupka, Tsjekkoslovakia: Vi er så ofte blitt anmodet om å vente. Det er vi blitt lei av, — nå vil vi handle.

Solovjev: Spørsmålet skal løses, for det krever vedtektene. Jensens frykt for splittelse i sekretariater og nasjonale sentre er ikke overbevisende. Sovjetunionen går fullt inn for det framsatte forslag.

Kuznetsov forlangte mere klar beskjed fra Jensen.

Eiler Jensen: Vi vil diskutere saken i Skandinavia, men som jeg har sagt, kan det på forhånd sies å være umulig å få de skandinaviske organisasjoner til å fortsette i WFTU hvis dette forslag skal gjennomføres.

Vickremasinehe, India, støttet forslaget, fordi det ville til-

sidesette de fagsekretariater, som ifølge taleren gjennomførte englendernes og hollendernes rasediskriminasjon.

Salaj ga et innlegg, som var en tro kopi av de øvrige kommunisters innlegg.

Saillant: Vi kjenner Jensens argumenter. De er de samme vi har vært stillet overfor hundrer av ganger i eksekutivbyrået. Det er da ønskelig å utvide rammene og ikke innsnevre dem. Vi vil gå videre og utdanne vår verdensblokk, uansett om 6—7 nasjoners forbund holder seg utenfor.

Liu, Kina: Fagforeningene i Skandinavia bør ikke kunne forhindre at Asias veldige fagbevegelse innleder faglig samarbeid.

Di Vittorio beklaget at det ikke kunne bli enstemmighet om forslaget. Han ønsket motforslag fra Eiler Jensens side.

Kuznetsov appellerte til Eiler Jensen om å delta i utarbeidelsen av et utkast for henvendelsen til fagsekretariatene.

Eiler Jensen henholdt seg til sin gjentatte understrekede reservasjon med hensyn til ny aktivitet. Da han ble ytterligere presset, erklærte han: Det er nettopp av hensyn til den konsekvens, som alle synes å være enige om, at fagsekretariatene sikkert vil si nei takk til det foreliggende forslag, og at WFTU så vil fortsette med planene utenom sekretariater og nasjonale sentre, gjør det umulig for meg å diskutere saken ytterligere.

Eksekutivbyrået innstilte *Di Vittorio* som midlertidig president i stedet for *Arthur Deakin*. *Di Vittorio* ble valgt.

Som nye organisasjoner ble det vedtatt å oppta en rekke organisasjoner, hvis medlemstall bare var meget unøyaktig angitt og som ble omtalt som «demokratiske». Det gjaldt japanske fagforbund, forbund i Berlins østsektor — med den erklæring, at det tyske forbund ville bli søkt opptatt sone for sone — Chile, Malta, Philippinerne, Syd-Rhodesia, Siam, Tunis. Søknaden fra *Force Ouvrière* ble henlagt.

Liu, Kina, støttet opptakelsen av de japanske fagforbund.

Et utvalg forela et utkast til resolusjon vedrørende debatten

under dagsordenens punkt 1, inneholdende diverse angrep på englenderne, amerikanerne og hollenderne.

E. Monk, Australia: Av tidligere nevnte grunner vil jeg avholde meg fra å diskutere og stemme i denne sak.

Eiler Jensen: Mitt forbehold gjelder også her.

Kuznetsov foreslo, at Monk deltok i utvalgsarbeidet for å sammenarbeide resolusjonen med en appell til hele verdens arbeidere.

Monk ba seg fritatt. Da Kuznetsov deretter foreslo Jarblum, Palestina, fraba også denne seg æren.

BILAG 5.

W.F.T.U.s forhold til Yrkesinternasjonalene.

I rundskriv nr. 9 av 26. januar 1949 ba Landsorganisasjonens sekretariat de tilsluttede forbund om å gi en utgreiing om utviklingen av forholdet mellom de respektive yrkesinternasjonaler og Den faglige Verdensorganisasjon. De forbund som har internasjonale forbindelser, har sendt inn slike utredninger.

Vi gjengir her redegjørelsen fra Norsk Kommuneforbund, som er en sammenfatning av de vanskeligheter yrkesinternasjonalene har hatt i forholdet til WFTU:

Forhandlingene mellom Den faglige Verdensinternasjonale og yrkessekretariatene. (Kommuneinternasjonalen).

Denne redegjørelse omfatter bare forholdet mellom Verdensinternasjonalen og de faglige yrkessekretariatene, og de forhandlinger som har pågått siden den faglige verdenskonferanse ble holdt i Paris fra 25. september til 9. oktober 1945.

Et flertall representanter for de internasjonale yrkessekretariater var til stede ved den faglige verdenskonferanse i Paris som observatører. Vår internasjonale var representert ved pre-

sidenten T. Williamson, dr. H. Oprecht, Charles Laurent og generalsekretæren M. C. Bolle.

Verdenskonferansen vedtok lovene for den nye faglige Verdensinternasjonale, og det var forutsetningen at yrkesdepartementenes mål og arbeidsmetoder, forpliktelser, rettigheter og finanser skulle reguleres gjennom spesielle bestemmelser. Disse skulle behandles av eksekutivkomitéen og godkjennes av WFTU's generalråd (Den faglige Verdensinternasjonale blir heretter betegnet med WFTU). Det var videre forutsetningen at disse forhandlinger skulle opptas og avsluttes snarest mulig.

Disse forhandlinger kom imidlertid ikke i gang slik som forutsatt. I stedet for å behandle saka i samlet møte med representanter for yrkessekretariatene, slo WFTU inn på den linje å innkalle yrkessekretariatene enkeltvis for derved å presse dem til å følge WFTU's forsøk på å sentralisere makten til hovedkontoret i Paris.

Vår internasjonale rettet flere henvendelser til WFTU om saka, og det gjorde også de øvrige yrkessekretariater, og til slutt resulterte dette i et møte mellom WFTU's eksekutivbyrå og representanter for alle yrkessekretariater.

Dette møte ble holdt i Paris i tida 10.—12. desember 1946. Vår internasjonale var representert gjennom T. Wiliamson, M. C. Bolle og A. le Léap, som hadde fått dette oppdrag på vår internasjonales eksekutivmøte i Brüssel 13. september 1946.

Det ble besluttet på denne konferanse å nedsette en konsultativ komité bestående av representanter fra følgende internasjonale yrkessekretariater: bygnings- og trearbeidere, handels- og kontorarbeidere, lær- og skoarbeidere, gruvearbeidere, stats- og kommunalansatte, tekstilarbeidere og transportarbeidere. Vår internasjonale ble representert i denne komité ved generalsekretær M. C. Bolle.

CIO (USA) og de russiske fagforbundenes sentralkomité var også representert i denne komité.

8 måneder gikk innen denne komité ble kalt til noe møte sammen med Den faglige Verdensinternasjonales eksekutivbyrå.

Denne forsinkelse berodde på det faktum at de ledende organer innen WFTU ikke selv kunne oppnå noen enighet om reglene for yrkesdepartementene. Oppfatningene om yrkessekretariatenes karakter, rettigheter og forpliktelser var temmelig ulike hos medlemmene av WFTU's eksekutivbyrå. Dette kommer fram av bl. a. at ikke mindre enn 4 ulike forslag til lover for yrkesdepartementene ble lagt fram før møtet med den konsultative komitéen 18. og 19. august 1947. Det første av disse forslag var datert 28. februar, det andre 30. april og det tredje 19. august 1946, og det siste lovforslaget ble utformet på møtet i WFTU's generallråd som ble holdt i Prag fra 9.—14. juni 1947. Dette lovforslaget har senere blitt kalt lovforslaget av 30. juni 1947.

På møte med den konsultative komitéen og WFTU's eksekutivbyrå i august 1947, kom det tydelig fram motsetninger mellom eksekutivbyråets medlemmer. En del av disse medlemmer anså forslaget for å være en basis for fortsatte forhandlinger med de internasjonale yrkessekretariater, mens derimot representantene for de russiske fagforbundenes sentralkomité anså at dette var et sluttbehandlet dokument hvis innhold ikke lenger kunne endres, og som måtte aksepteres av de internasjonale yrkessekretariater slik som det forelå.

Den konsultative komitéen kunne ikke oppnå noen overenskomst med WFTU's eksekutivkomité på grunnlag av dette lovforslag. Det bør presiseres at positive forslag ble lagt fram, spesielt av vår generalsekretær, for å bringe partene sammen til et akseptabelt forslag.

De hovedforslag som ble lagt fram av representantene for yrkessekretariatene gjaldt hovedsakelig spørsmål i forbindelse med yrkesdepartementenes hovedkontorer, finanser og personale. De foreslo, angående hovedkontoret, at en felles konferanse med yrkesdepartementene skulle beslutte hvor yrkesdepartementene skulle ha sitt sete. Hva angår økonomien, hadde yrkessekretariatet den oppfatning at yrkesdepartementene selv skulle beslutte om kontingenten. Begrunnelsen var at de nasjonale forbund er yrkesdepartementenes enkelt-bestanddeler, og

kontingenten skulle stå i forhold til de økonomiske behov. Yrkessekretariatene anså at deres selvstendighet var uforenlig med økonomisk avhengighet til en annen organisasjon.

Når det gjaldt ansettelsen av det faste personale i yrkesdepartementene, foreslo yrkessekretariatene at yrkesdepartementenes konferanse eller eksekutiven skulle ha rett til — uten innblanding — å velge og ansette det faste personale. Disse forslag, som ble framlagt på dette møtet, ble oversendt til WFTU's eksekutivbyrå. Når yrkessekretariatene mottok det siste utkastet til lover, datert 18.—24. november 1947, viste det seg at WFTU's eksekutiv ikke hadde tatt hensyn til yrkessekretariatenes forslag.

Den kommunistiske ledelsen i WFTU fremmet sine forslag til bestemmelser for yrkesdepartementene med det prinsipp for øyet å sentralisere og konsentrere makten til de ledende organer i WFTU. Dette viser tydeligst artikkel 13 i WFTU's lover som foreskriver at yrkesdepartementene skal være ansvarlige for sin virksomhet over for WFTU's generalråd og eksekutiv. Dette innebar at yrkesdepartementene ikke skulle være ansvarlige for de nasjonale organisasjoner som de er bygget opp av, slik som tilfellet er med de eksisterende yrkessekretariater. De nasjonale fagforbund skulle ikke lenger ha mulighet for å ta noen direkte del i arbeidet eller ha noen beslutningsrett i sine internasjonale organisasjoner.

De siste møtene mellom den konsultative komitéen og WFTU's eksekutivbyrå, samt et møte med representanter for alle yrkessekretariatene, ble holdt i Paris i tida 14.—16. september 1948. Vår internasjonale var også på dette møtet representert ved generalsekretæren.

På disse møtene viste det seg snart at det ikke fantes noen mulighet for å oppnå et vedtak om opprettelse av yrkesdepartementer innenfor WFTU gjennom inkorporering av de internasjonale yrkessekretariater.

WFTU vil ikke imøtekomme de vel overveide synsmåter fra yrkessekretariatene, men dette var likevel bare en av årsakene

til at forhandlingene gikk i stykker. Det var utviklingen innenfor WFTU som umuliggjorde en tilfredsstillende ordning.

Det må presiseres at det gikk et helt år fra møtet i august 1947 til WFTU's eksekutivbyrå igjen innkalte til møte med yrkessekretariatene for å diskutere disse spesielle problemer.

Den kommunistiske ledelse i WFTU motarbeidet på det skarpeste den konstruktive politikk som var trukket opp i det europeiske gjenoppbyggingsprogrammet. Landsorganisasjonene i Storbritannia og USA og visse andre stater i Vest-Europa konstaterte en tydelig kommunistisk tendens i WFTU's politikk, særlig fra representantene for de russiske fagforbunds sentralkomité, som ville bruke WFTU bl. a. som et politisk instrument for Kominforms politikk.

Etter at det var konstatert at videre forhandlinger med WFTU ikke var mulige, holdt representantene for de internasjonale fagsekretariater en konferanse 15. september. Det ble vedtatt på denne konferanse at den rådgivende komité som hadde handlet på vegne av de internasjonale fagsekretariater i forhandlingene med Den faglige Verdensorganisasjon, fortsatt skulle fungere, dog noe endret i sammensetningen.

Det ble besluttet å sette ned en samarbeidskomité, bestående av representanter fra de internasjonale fagsekretariater som har sete i England. Denne komitéen skulle avgi utredning og omhyggelig overveie spørsmålet om et permanent samarbeid mellom de internasjonale fagsekretariater og utarbeide en fullstendig rapport til en samlet konferanse av de internasjonale fagsekretariater.

Denne konferanse er innkalt til 8., 9. og 10. mars 1949 i Bournemouth i England.

Spørsmålet om yrkessekretariatenes forhold til Verdensinternasjonalen er gjentatte ganger behandlet i vår internasjonale. Kongressen i Zürich i 1946 behandlet saka inngående, og av protokollen framgår at det var et enstemmig, oppriktig ønske å finne fram til faglig enhet for verdens arbeiderklasse. Spørsmålet er videre behandlet gjentatte ganger av Internasjonalens

eksekutiv, og generalrådet har på sine årsmøter 24. og 25. januar 1947 i Torquay i England, og 29. og 30. januar 1948 i Brussel behandlet spørsmålet meget inngående.

Vår internasjonale har særlig ved dets president T. Williamson og generalsekretær M. C. Bolle, tatt aktiv del i bestrebelsene for å nå fram til enighet.

Under diskusjonene om saka på generalrådets møte i Brussel kom det tydelig til uttrykk at WFTU's kommunistiske ledelse har sabotert de ærlige bestrevelser fra yrkessekretariatenes side for å finne fram til en akseptabel løsning. Denne løsning har det ikke vært mulig å oppnå, idet det kommunistiske flertallet i ledelsen i WFTU konsekvent har påtvunget mindretallet sine meninger. Arbeidet har vært hemmet av motsetningene innen byrå og sekretariat. De voldsomme propagandaskjellsord som er brukt mot ledelsene for de 2 tilsluttede organisasjoner, CIO og britisk LO har ikke lettet veien for en ordning. Den faglige Verdensinternasjonale har nektet å ta stilling til Marshall-planen og den økonomiske gjenreisning i Vest-Europa.

Løsningen av denne for verdens arbeiderklasse så viktige sak, er ikke blitt gjort lettere ved den uttalelse som V. V. Kuznetsov, formannen i den russiske fagbevegelse og visepresidenten for den faglige verdensinternasjonale, har kommet med så sent som oktober i fjor. Kfr. Bulletin nr. 5 fra Internasjonal Federasjon av off. ansatt personale. Han uttaler om fagforeningenes mål i følgende ord: «Den faglige aktiviteten kan ikke bli tilfredsstillende før den blir gjennomsyret med den bolsjeviske idéen. Fagforeningene må inngi arbeiderne en følelse av russisk patriotisme, de må gjøre deres vilje og karakter til et våpen, de må forberede den til å forsvare Sovjetstaten under alle omstendigheter og til enhver pris. Den kommunistiske læren har trukket opp retningslinjene for fagforeningenes utvikling, og vi må nå gå tilbake til den opprinnelige idéen, nemlig at fagforeningenes rolle skal være en skole for kommunisme. Fagforeningenes styrke beror ikke bare på deres erkjennelse av nødvendigheten av en politisk kamp, men også på deres god-

kjennelse av det kommunistiske partiets politikk hvis instruksjoner de må følge.»

På den annen side har de enkelte russiske fag- eller industriforbund ikke vært tilsluttet de respektive yrkesinternasjonaler etter krigen. Den tsjekkiske fagbevegelse var med etter krigen og bygget opp de forskjellige yrkesinternasjonaler. Vårt tsjekkiske broderforbund var aktivt med på vår konstituerende kongress 1946. Det samme var tilfellet med de franske fagforbund av offentlig ansatte arbeidere og tjenestemenn. Da omveltningene fant sted i Tsjekkoslovakia 1948, har den tsjekkiske fagbevegelse gått ut av yrkesinternasjonalene og formentlig etter spesielle ordrer. Det samme er tilfelle for en rekke franske fag- eller industriforbunds vedkommende som hører med i den franske landsorganisasjon som står under kommunistisk innflytelse. Denne framgangsmåte taler sitt tydelige språk om hvorledes kommunister ønsker å «samle» og *splitte* internasjonal fagbevegelse på forskjellige områder.

Vår internasjonales neste ordinære kongress skal behandle saka, og den vil bli holdt i København fra 28. juni til 1. juli d. å.

Med solidarisk hilsen

NORSK KOMMUNEFORBUND

Torbj. Henriksen.

Debatten forenkles.

Dirigenten: Vi vil høre med kongressen om en ikke kan bli enige om å la 2 mann fra kommunistpartiet og 2 mann fra sekretariatet foruten Landsorganisasjonens formann som skal innlede om saken, få ordet og at en så foretar votering. Skulde Eiler Jensen, Danmark, ønske å si noe går vi ut fra at han får anledning til det.

Øistein Marthinsen: Det kan være flere divergerende oppfatninger i dette spørsmål og disse bør også få komme til orde.

Votering: Dirigentens forslag ble vedtatt mot 44 stemmer.

Konrad Nordahl: Kamerater Spørsmålet om de faglige internasjonale forbindelser er et gammelt stridsspørsmål i den

norske fagorganisasjon. Vi var i den lykkelige situasjon inntil forrige verdenskrig at vi hadde en internasjonale. Etter forrige verdenskrig fikk vi splittelsen faglig og politisk og den har vi dradd med i 30 år. Fra 1920 hadde vi 2 internasjonaler. Den norske Landsorganisasjon sto i mange år utenfor begge. I 1920 meldte en seg ut av den faglige internasjonale og en meldte seg ikke inn i den røde faglige internasjonale. Fram til årene 1935—36 var vi utenfor enhver internasjonale. Men forbundene hadde sine yrkesinternasjonaler, som igjen sto i den faglige internasjonale. En besluttet så at Landsorganisasjonen på ny skulle melde seg inn i den faglige Internasjonale, i 1936. Allerede i 1933 hadde vi hatt en del observatører tilstede på en internasjonal konferanse. Det en arbeidet for var å få *samlet alle*. Den norske Landsorganisasjon opptok i 1936, forslag om å arbeide for å få den russiske Landsorganisasjon med. Det lyktes ikke. Saken var oppe i 1938 og i 1939 uten at det lyktes å få en samling. Så kom krigen og alle land som var med i den, fikk andre ting å tenke på. Men det er klart at saken likevel var under behandling og en arbeidet for å få en samling uansett rase, religion og politisk synspunkt. Jeg kan tale med om dette, da jeg en vesentlig tid var i London hvor representanter fra mange lands fagorganisasjoner oppholdt seg. Det var en sterk trang til *samling og brorskap*. Det ble arbeidet for å få istand en verdenskongress av alle de lands Landsorganisasjoner som var med i krigen på samme side. Finland kunne jo ikke bli med da landet var med på den annen side. Men de øvrige land ble med på en verdenskonferanse i London. Den skulde vært holdt 15. juni 1944, men da en da holdt på med å sperre kanalen, ble all tilreise og utreise fra England ikke tillatt. Jeg var på det tidspunkt i Philadelphia. Konferansen ble utsatt til februar 1945 og da var det et anselig antall representanter som møttes i London. Trods store vanskeligheter, lyktes det å komme fram. Det møtte representanter fra hele Østeuropa, som etterhvert var tatt av de russiske tropper. Representanter møtte således fra Bulgaria, Romania og Ungarn. På konferansen gikk bølgene høyt. Engelskmennene var flinke til å finne fram til kompromisser og selv om opplegget kunne ha sine vanskeligheter, så ble en enig om en ny Internasjonale og om setet for denne. Saken skulde sendes til de forskjellige land og en ny konferanse skulde holdes i Paris i mars måned 1945. Vi vet hvilket veldig arbeide det er med en fagorganisasjon. Nå opplevde en plutselig å se store millionorganisasjoner av fagorganiserte duk-

ke fram. Kommunistene hadde sin fraksjon ferdig og de møtte med store fagorganisasjoner, som talte millioner av medlemmer. Kommunisten var dyktige i regien og de fikk flertallet ved opplegget på konferansen i Paris. Men når det gjaldt selve samarbeidet sviktet det fullstendig. Det har ikke vært mulig i denne Internasjonale å få en norsk bulletin. Jeg har praktisk talt lest alle bulletiner siden de begynte å komme på engelsk. Når undtas slike ting som beretninger og faktiske meddelelser så har hele tendensen vært å skjelle ut og å nedsette alt som var vestenfor demarkasjonslinjen. De som har lest «Friheten» noen tid vil kunne forstå det. Det er ikke noe hyggelig til standighet å bli skjelt ut for svin, kjeltringer og for å selge arbeiderklassens interesser, privatkapitalistiske lakeier etc. Det er ikke utført for 2 øre faglig virksomhet. Det har bare vært politikk og en ensidig gåen inn for den ene part i krigen. Det er ikke noe merkelig i at den britiske Landsorganisasjon og Cio optok saken. Cio var det støttepunkt kommunistene hadde i vesteuropa. Men de måtte si ifra at de ikke kunne følge den linjen lengre. De tok bruddet sammen med den britiske Landsorganisasjon og så kom bruddet etterhvert. Vi må dessverre se i øynene at det foreløpig er umulig å få en faglig internasjonal på grunn av den politiske splittelse. En har ingen interesse av å stå i en organisasjon og betale kontingent og bli skjelt ut for å være agenter for Wall-Street. De fagorganisasjoner som står på noenlunde samme grunnlag som den norske fagorganisasjon går etterhvert ut. Den hollandske er gått ut, likeledes den danske. Den belgiske Landsorganisasjon skal behandle saken på sin forestående kongress. Australia skal senere på året ha kongress, men har foreløpig brutt med faginternasjonalen. Sveits går ut i løpet av de nærmeste dager. Vi har laget en «hvitbok» om Internasjonale faglige spørsmål. Jeg vil hen vise til hva Eiler Jensen refererer på side 44: «Utbytterne i utenrikministerier, storfinnansen og fagforeningsbevegelsen bruker de samme argumenter som Hitler og Mussolino. Det er trykk fra Nord-Amerika som på ny har påtvunget oss fascistiske regimer i Syd-Amerika. Det opprettes konsentrasjonsleirer maken til de nazistiske dødsleirer. Og William Green, den verste forbryter som eksisterer, kanskje med unntagelse av Deakin, godkjenner denne tingenes tilstand. Almindelige tyveknekter har mere anstandighet enn de amerikanske A.F.L.-pamper, som har anvendt millioner på å splitte de amerikanske fagbevegelser. Lederen av splittelsesorganisasjonen er en forhenværende itali-

ensk spion.» Hvem er Deakin? Han er formann i det britiske transportarbeiderforbund. Han er selv kommet fra et arbeiderhjem. Jeg vet ikke om det er nødvendig å si noe mere. Når en gir slike attester har vi da noe å si hverandre? Nei. Vi får da skille lag inntil klassefellene finner hverandre. Hva nå? De mange skuffelser vi har hatt når det gjelder den faglige Internasjonale kunne tilsi at en intet gjorde. Men det er så mange viktige internasjonale problemer, hvor det er nødvendig å opptre i fellesskap, som når det gjelder Arbeidsbyrået og F.N. hvor samarbeide er nødvendig for å kunne opptre noenlunde på samme linje. Det gjelder videre lønsspørsmål og sosiallovgivningen. Derfor mener jeg at hvis det lykkes å danne et slikt internasjonalt apparat, så bør kongressen gi representantskapet bemyndigelse til å arbeide med saken. Vi som tilhører de små land, vil ikke ha det forhold at de 4 store land skal bestemme alt ved at de skal ha vetorett. Vi vil ikke gi noe tilsagn før vi har vært med i selve oppbyggingen og at vi alle får det samme å si ved avgjørelsene. Vi vil være tilbakeholdende inntil vi får se hvordan det går. Vi mener også at hvis det skal bli en internasjonal generalsekretær, så bør han komme fra et av de mindre land og personlig mener jeg han bør ha sitt sete i København. Jeg opptar sekretariatets innstilling.

Dirigenten: Valgkomitéen møter straks i sekretariatsalen.

Eugen Wiik: Under krigen hørte vi fra London gjennom radio at etter krigen skulle vi komme inn i et demokrati som det arbeidende folk skulle være tjent med. Men det viste seg ikke å holde stikk. Da Internasjonalen i 1945 ble startet, trodde vi at det skulde lykkes. Men vi så at det ikke gikk. Vi vilde vekk fra de gamle systemer. Men vi så en verden delt i 2, en sosialistisk og en privatkapitalistisk med Amerika som den mest typiske eksponent. Vi fikk Trumandoktrinen. Fra Amerika understøttes alt som har med reaksjon å gjøre. Det er nesten tragisk hvordan utviklingen foregår. Vi arbeidere skulde bare ha en interesse — et felles brorskap. Det er noe sludder at vi skal underlegges Sovjetrusland. Alt er et ledd i stabiliseringen av det privatkapitalistiske samfunn, for å knuse det vi mener med demokrati. Jeg vil referere følgende forslag:

«I kampen for fred, rettferd, sosialt og politisk framskritt må arbeiderklassen stå sammen. Dette er den erfaring som arbeiderklassen har trukket av to verdenskriger, og som dannet grunnlaget for dannelsen av Den faglige verdensorganisasjon i 1946.

Fagkongressen uttaler at den voksende reaksjon, fascismen, som søker å reise hodet i flere land, krigsforberedelsene og opprustningene i dag gjør dette internasjonale samhold til en bydende *nødvendighet*. Av arbeiderklassens samhold og styrke avhenger hele verdens skjebne. Det gjelder også vårt eget lands framtid, dets nasjonale sjølstende og sikkerhet.

Kongressen uttaler seg for internasjonal og nasjonal faglig enhet og kan derfor ikke godta den innstilling som foreligger fra sekretariatet som betyr en splittelse av Fagforenings-Internasjonalen.

I henhold hertil fastholder kongressen Landsorganisasjonens medlemskap i Den faglige verdensorganisasjon (Fagforenings-Internasjonalen), og oppfordrer forbundene til å arbeide for å styrke hele den internasjonale fagforeningsbevegelse på grunnlag herav.»

Ingvald Haugen: Hvis det er noe den norske fagorganisasjon ikke kan beskyldes for, så er det at den ikke er sekteristisk. Den har i alle år forsøkt å få en Faginternasjonale og få Russland med. Vi hadde i 1938 en internasjonal kongress her i denne sal, hvor vi ble stående alene med vort forslag om å få russerne med. Vi tok også flere initiativ under krigen. Allerede ved den konstituerende kongress i Paris i 1945 fikk vi vanskelighetene. Det gjalt de faglige yrkesinternasjonaler. Vestens mangeårige fagorganisasjoner så det slik at en måtte ta med yrkesinternasjonalene, mens østens lande vilde kastre disse Internasjonaler og kaste dem overbord. Hva er gjort for å få ordnet disse ting, så en ikke fikk brudd? Konferansen besluttet at forhandlinger skulle opptas mellom yrkesinternasjonalene og verdensinternasjonalen. Det tok 2 år før disse forhandlinger kom istand. I mellomtiden ble det manipulert. Vi var kommet meget langt i løpet av 2 dager, da en ny russisk representant kom tilstede og kom med et helt nytt opplegg uten å ha konferert med sin medrepresentanter. Dermed ble det ødelagt og intet resultat kom istann. Faginternasjonalen vil ikke bli lemnet frihet til å handle. Hva har vi da å gjøre i denne Internasjonale? En husker hva som hendte i januar da Franco tilslutt gikk aktivt inn mot Norge og at intet norsk skip skulle få anløpe spanske havner, heller ikke som nødshavn. Nordahl og jeg ble sendt til England og Paris. Engelskmennene støttet oss. Men i Verdensinternasjonalen fikk vi ingen støtte.

Emil Løvlien: Jeg har sjelden hørt en tynnere innledning

enn den Nordahl ga. Hvorfor dette hastverk? Medlemmene burde hatt høve til å behandle saken. Jeg tror alle er enige om at det er nødvendig for fagorganisasjonen å stå sammen for å hindre en ny krig. Hvordan skal landenes regjeringer stille seg, når ikke fagorganisasjonen kan stå sammen. Det vil tilspisse saken. En bør søke å hindre all opprustning. — Hva galt har Internasjonalsens ledelse gjort? Jeg har ikke fått noe saklig argument. Det er i allfall noe lærerikt i dette og det er at når sosialdemokratene ikke har herredømmet i en organisasjon, så blunker de ikke med å kløve Internasjonalen. Det er beklagelig. Det er politiske årsaker som ligger bak. Vi ser Holland, hvor statsministeren, en sosialdemokrat er skyld i overfallet på Indonesia. Landsorganisasjonene i østeuropa er ikke frie, sies det. Hvor frie er de vesteuropeiske land, som f. eks. England? Jeg vil ikke engang tale om Amerika. En bør være varsom med å splitte arbeiderklassen. Den nye verdensinternasjonale vil bli en Atlant-faginternasjonal. Det tales om at «Friheten» skjelder ut. Vi på vor side er blitt beskyldt for å være 5. kolonne. Det er gement. Jeg tror kongressen gjør de fagorganiserte en dårlig tjeneste ved å gå inn i en ny internasjonal. Jeg vil på det bestemtteste advare mot at en går ut av verdensinternasjonalen.

Torbjørn Henriksen: Tynnere begrunnelse sa Løvlien, like forut hadde Eugen Wiik ordet og noe tynnere har vi ikke hørt. Vi er heldigvis såpass opplyst i den norske fagorganisasjon, at den taktikk som disse driver blir gjennomskuet. Fra 1920 og fram til 1939 var det yrkesfaginternasjonale som arbeidet. De var tyngden i det faglige internasjonale arbeide. Hva er skjedd siden? Ta for dere Marshall-planen. Det er et konkret oppbyggingsarbeid og selv om det er delte meninger om den, så er det 16 land med sterke fagorganisasjoner, som har det syn at denne plan vil tjene gjenreisningsarbeidet i alle land. Der har en bare søkt å sette pinner i hjulene. Det er konkrete ting og som de fagorganiserte arbeidere kan følge. En viser ingen respekt for andres meninger. En skjeller bare ut og æreskjeller anderledes tenkende. Jeg vil referere litt av hva Kuznetzov, formannen i den russiske fagbevegelse og visepresidenten for den faglige verdensinternasjonale, sa så sent som i oktober i fjor ifølge Bulletin nr. 5 fra Internasjonal Federasjon av off. ansatt personale: «Den faglige aktiviteten kan ikke bli tilfredsstillende før den blir gjennomsyret med den bolsjeviske idéen. Fagforeningene må inngi arbeiderne en følelse av

russisk patriotisme, de må gjøre deres vilje og karakter til et våpen, de må forberede den til å forsvare Sovjetstaten under alle omstendigheter og til enhver pris. Den kommunistiske læren har trukket opp retningslinjene for fagforeningenes utvikling, og vi må nå gå tilbake til den opprinnelige idéen, nemlig at fagforeningenes rolle skal være en skole for kommunisme. Fagforeningenes styrke beror ikke bare på deres erkjennelse av nødvendigheten av en politisk kamp, men også på deres godkjennelse av det kommunistiske partiets politikk hvis instruksjoner de må følge.» Vi vil ikke inn under diktatur. Vi har følt det på kroppen. Hva har passert? Er det de nordiske land eller England, som har splittet? Når det gjaldt fag- eller yrkesinternasjonale så tok vi fatt med stor styrke for å reorganisere disse og også Tsjekkoslovakia var med og lot seg velge inn i disse. Men ikke før var folkedemokratiet kommet der, så gikk de ut av alle yrkesinternasjonaler. De gikk inn for splittelse og enda kan en si at det er vi som splitter. Enhver skjønner at det er politiske spekulasjoner som står bak. Alle de nordiske land et interessert i et faglig samarbeid. Vi har også en historie bak oss og som ikke forteller om splittelse men *samling*. Vi så kommunistenes forsøk i 1945. Det var manøvrenes tid for den kommunistiske politikk. Da vi hadde kommunevalget rettet kommunistene sine angrep på arbeiderpartiet, ikke mot de borgerlige. Det er realitetene som teller og ikke ordene.

Eiler Jensen, Danmark: Jeg har representert også dere innenfor verdensinternasjonalens eksekutivkomite og jeg har samarbeidet med England og med de amerikanske organisasjoner for å holde sammen. Men ulykken var at de østeuropeiske land ikke vilde føre faglig politikk, men drive storpolitikk. Ser en gjennom alt som er gjort, så finnes det ikke en eneste ting som er av faglig art. Men bare resolusjoner til fordel for den sovjetrussiske politikk. En taler i de mange resolusjoner mot alle andre, men aldri om Lettland, Lithauen og andre land, hvor en har knekket fagorganisasjonen. Det er symptomatisk at hver gang en kom sammen til møter så måtte en søke å holde sammen på stumpene ved å søke å komme med kompromiser, men fra den andre side var det bare om å gjøre å gå aggressivt tilverks. Når en talte om den britiske fagorganisasjon så talte en om «arbeidere med lenker» og når det gjalt Amerika så var det kapitalistene i Wall Street. En talte ikke om de virkelige realiteter. I Prag vedtok vi at det skulle være 4 faginternasjonaler og en verdensinternasjonale. Har en ønsket

samarbeide med oss? Nei. En har tilogmed forsøkt å få de enkelte lands fagforeninger tilsluttet faginternasjonale. Det er et bevist forsøk på splittelse av landsorganisasjonene i de forskjellige land. Den danske Landsorganisasjon kan ikke være med i denne verdensinternasjonale.

Votering: Ved alternativ votering mellom sekretariatets innstilling og Eugen Wiiks forslag, ble sekretariatets innstilling vedtatt mot 16 stemmer, som ble avgitt for Wiiks forslag.

Punkt 6 b: Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor.

Fra sekretariatet forelå:

I sekretariatets møte den 11. februar 1948 ble det besluttet å velge en komité til å utarbeide retningslinjer for lønns- og arbeidsvilkår ved offentlige bedrifter, kooperative-, arbeider- og organisasjonsforetakender i den hensikt å se disse lønns- og arbeidsforhold i relasjon til de fastsatte lønns- og arbeidsvilkår i privat næringsvirksomhet. Komitéen fikk følgende sammensetning:

Konrad Nordahl, Landsorganisasjonen, *Arthur Ruud*, Stats-tjenestemannskartellet, *Arthur Karlsen*, Norsk Kommuneforbund, *Alfred Nilsen*, Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, *Leif S. Olsen*, Transportarbeiderforbundet, *Emil Torkildsen*, Centralforeningen for Boktrykkere, *Erling Frogner*, Nærings- og Nydelsesmiddelarb. Forbund, *Thorleif Andresen*, Norsk Murerforbund, *Hans Hegg*, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, *Lars Bakken*, Norsk Arbeidsmandsforbund.

Det ble videre besluttet av sekretariatet å bemyndige administrasjonen til å tilsette spesiell sekretærhjelp, som kunne tilrettelegge det nødvendige materiale i saken. Forutsetningen var at utredningen skulle forelegges L.O.s representantskap.

På grunn av mange presserende oppgaver har det dessverre ikke blitt tid til å foreta den utredning av saken som var nødvendig. På den annen side mener komitéen at L.O.s representantskap kan vedta foreløpig de generelle retningslinjer når

det gjelder denne sak, inntil en utførlig utredning kan forelegges representantskapet og kongressen.

Når denne sak er blitt reist av sekretariatet er det fordi en anser det nødvendig å komme fram til mer bestemte retningslinjer når det gjelder hele fagorganisasjonens politikk i den økonomiske virksomhet som ikke er underlagt privatkapitalistisk utbytting.

Fagorganisasjonens tariffpolitikk tidligere har vært, så langt det var mulig, å sikre seg best mulige lønns- og arbeidsvilkår innenfor denne sektor av arbeidslivet. Spørsmålet blir da hvor langt en skal drive dette, eller om en må ta hensyn til at vi lever i et samfunn hvor de privat-økonomiske kreftene framleis er de sterkeste og derfor i høy grad er bestemmende både når det gjelder levevilkårene og konkurranseforholdene.

Fagorganisasjonen er interessert i en stadig utvidelse av den ikke privatkapitalistiske sektor i det økonomiske liv, men skal dette lykkes må denne sektor gis slike vilkår at den kan stå seg i konkurransen med det private næringsliv, og ved sin daglige virksomhet vise at denne form er bedre for hele samfunnet enn de privatkapitalistiske produksjonsmetoder.

Gjennom generasjoner har vi hatt kooperativ virksomhet her i landet. Først og fremst for det daglige forbruk, og i de senere år har også produksjonskooperasjonen utviklet seg sterkt.

De enkelte fagforeninger eller sammenslutninger av fagforeninger har hatt og har sine egne produksjonsbedrifter som eies og ledes av vedkommende fagforeninger. Dertil kommer så arbeiderbevegelsens presseforetakender som beskjeftiger mange mennesker, og til slutt fagorganisasjonens egen virksomhet som ikke er av produktiv art.

Målet med alle former for kooperativ virksomhet er at en på grunnlag av samvirketankens prinsipper skal klare å skaffe det store forbrukende publikum både bedre og billigere varer av alle slag enn hva en kan få fra privat næringsvirksomhet. Utviklingen har dessverre vist at det ofte ikke har vært tilfelle. Det har vært en knivskarp konkurranse, og kooperasjonen har

som regel fulgt den samme prispolitikk som de private konkurrenter.

Dette har forskjellige årsaker.

Men fagorganisasjonen bør erkjenne at den ved sin tariffpolitikk muligens har vært medvirkende til at de ulike former for kooperativ virksomhet i vårt land ikke er blitt den samme som i en rekke andre land — prisregulerende faktorer i næringslivet.

Fagorganisasjonen har ofte sterkt gått inn for at lønns- og arbeidsvilkårene skulle være bedre innenfor denne sektor av det økonomiske liv enn i det private næringsliv, men nå blir det nødvendig å komme fram til en utjevning.

I en rekke land, bl. a. i Sverige, er det en avtale mellom kooperasjonen og fagorganisasjonen om at lønns- og arbeidsvilkårene skal være like gode som i det private næringsliv, og de avtaler som sluttet ligger stort sett på samme nivå som de som fagorganisasjonen har med de private foretakender. I Tyskland, før Hitler kom til makten, var det en avtale mellom den tyske fagorganisasjon og kooperasjonen om at lønningene i kooperasjonen skulle ligge 1 pst. over de private lønninger.

Når det gjelder arbeidernes egne produksjonsforetakender, presseforetakender og fagorganisasjonens egen virksomhet, er forholdet det samme som for kooperasjonen, og i noen tilfelle er forskjellen her større enn mellom kooperasjonen og det private næringsliv.

Fagorganisasjonen kan ikke være interessert i at denne utvikling skal fortsette. På den annen side vil det ikke være mulig med en gang å få jevnet ut forskjellen i lønns- og arbeidsvilkårene mellom de nevnte virksomheter og det private næringsliv. *En må derfor ta sikte på ved framtidige tariffrevisjoner å få forholdet endret slik at lønns- og arbeidsvilkårene mer kommer på likt nivå.*

Det norske samfunn, så vel Staten som kommunene, har gjennom årrekker drevet økonomisk virksomhet i større eller mindre utstrekning. Som oftest kan det være foretakender som

ikke direkte har vært sammenliknbare med bedrifter i privat eie.

På dette område vil det etter hvert skje endringer, delvis ved at samfunnet får store økonomiske interesser i private foretakender, som f. eks. Norsk Hydro, eller at samfunnet starter egne bedrifter, hvor enten hele kapitalen eller den største delen av kapitalen er samfunnets eie. Vi har her Årdal Verk som fra nyttår kan begynne å produsere, «A.S Lettmetall», som nå settes i gang, og anlegget av Det norske Jernverk som om noen år vil være i drift. Videre omorganiseringen av Statens militære bedrifter på mer forretningsmessig basis — bedrifter som skal produsere både for militært og sivilt behov og dermed også konkurrere med det private næringsliv. Skal disse bedrifter kunne klare seg må de ha noenlunde samme konkurransemuligheter som det private næringsliv, og de tariffavtaler som arbeiderne og funksjonærene skal arbeide på må derfor være i samsvar med de tariffavtaler som gjelder for liknende private foretakender. Da anleggsavtalen ble sluttet med Årdal Verk var samtlige interesserte forbund enige i at en skulle bruke landsoverenskomstene med NAF for liknende arbeider. Det samme gjaldt også A.S Det norske Jernverk.

Statens militære verksteder har arbeidet på regulativ, men dette regulativ var det samme som landsoverenskomsten for verkstedindustrien, med enkelte såkalte emolumenter.

Det er nødvendig at representantskapet her i beslutningsform understreker at når det gjelder samfunnets produktive foretakender bør fagorganisasjonen ikke drive noen annen tariffpolitikk eller tvinge fram tariffavtaler på andre vilkår enn dem som en slutter for det private næringsliv.

En kan da spørre om det ikke gis noen mulighet for å finne fram til former som kan stimulere produksjonen og arbeidernes interesse for en stadig økende produksjon nettopp i denne sektor av det økonomiske liv, som vi ønsker stadig skal bli større. Etter komitéens mening kan dette gjøres ved at det innføres bestemmelser om arbeidernes og funksjonærenes andel i bedriftenes

overskudd. I vår tariffpolitikk skal vi være forsiktige med å ta ut for meget av bedriftene på forskudd. Derfor bør lønns- og arbeidsvilkårene være de samme som i det private næringsliv. Derimot er det rimelig at arbeiderne og funksjonærene får sin andel i det overskudd som måtte bli resultatet av årets drift. På hvilken måte denne andel skal brukes kan naturligvis diskuteres. Istedenfor å fordele beløpet på de enkelte arbeidere og funksjonærer kan den bli nyttet til kollektive formål til gagn for samtlige ansatte. Dette må i tilfelle avtales mellom bedriften og vedkommende interesserte organisasjoner som arbeiderne og funksjonærene er medlemmer av. Dette er imidlertid ikke det vesentligste. Det vesentligste er at arbeiderne og funksjonærene får sin part av overskuddet. Dermed blir den arbeidsvilje og interesse som vises for bedriftens framgang og trivsel premiært uten at de i årets løp får mindre fortjeneste for sitt arbeid enn om bedriften hadde vært i privat eie.

Som nevnt ovenfor er det nødvendig å foreta en grundig undersøkelse for å skaffe den best mulige oversikt over tariffavtalenes bestemmelser om lønninger, arbeidstid, ferie, pensjon og andre sosiale bestemmelser som finnes i tariffavtalene når det gjelder kooperasjonen, arbeidernes presseforetakender, arbeidernes produktive foretakender, fagorganisasjonens egen virksomhet, og at en herunder foretar sammenlikning med liknende foretakender i privat virksomhet, samt de tilsvarende forhold i våre nærmeste naboland, Sverige og Danmark, og eventuelt andre land som det er mulig å sammenlikne med. Undersøkelsen bør også gjelde Statens, kommunenes og fylkeskommunenes virksomheter med lønnsinntakere, selv om disse ikke er av produktiv art.

Med den diskusjon som alltid har vært ført om offentlig og privat virksomhet er det nødvendig å få en oversikt også over dette. Komitéen antar at L.O.'s økonomiske kontor bør lage denne utredning, og at denne forelegges for representantskapet og kongressen, som jo bør gjøre de endelige vedtak i en så viktig sak som denne.

Under henvisning til foranstående foreslår komitéen representantskapet å gjøre dette vedtak:

1. Ad *kooperasjonen, arbeidernes presseforetakender, arbeidernes produksjonsforetakender, fagorganisasjonens egen virksomhet m. v.*

De framtidige tariffrevisjoner bør ta sikte på å utjevne lønns- og arbeidsvilkårene så de mer kommer i samsvar med arbeidsvilkårene i det private næringsliv så langt forholdene er sammenliknbare. Sekretariatet får i oppdrag å utarbeide de nærmere retningslinjer.

2. *Samfunnets produktive foretakender.*

De tariffavtaler som opprettes skal være i samsvar med de tariffavtaler som er gjeldende for liknende konkurrerende bedrifter i det private næringsliv.

3. *Andel i bedriftenes overskudd.*

I produksjonsforetakender som er nevnt i pkt. 1 og 2, og hvis tariffavtaler er i samsvar med tariffavtalene i det private næringsliv, bør fagorganisasjonen gå inn for andel i bedriftenes overskudd, slik at denne andel helst blir nyttet til kollektive formål til beste for arbeiderne og funksjonærene.

4. *Landsorganisasjonens økonomiske kontor* får i oppdrag å utarbeide en fullstendig oversikt over tariffavtalenes bestemmelser om lønninger, arbeidstid, ferie, pensjon og andre sosiale bestemmelser som finnes i tariffavtalene eller regulativene med kommunene, fylkeskommunene, Staten, kooperasjonen, arbeidernes presseforetakender, arbeidernes produktive foretakender, fagorganisasjonens egen virksomhet m. v., og herunder gjøres sammenlikning med liknende foretakender i privat virksomhet, samt med tilsvarende forhold i Sverige, Danmark og andre land som det er mulig å sammenlikne med. Utredningen tilstilles forbundene og samorganisasjonene, samt forelegges representantskapet og kongressen.

Saken ble behandlet på representantskapsmøte 27. august 1947.

Komiteens innstilling ble vedtatt.

Sekretariatet innbød kongressen til å gjøre sådant vedtak: Representantskapets vedtak av 27. august 1947 om retningslinjer for fagorganisasjonens tariffpolitikk i den ikke privatkapitalistiske sektor i det økonomiske liv godkjennes.

Kongressen understreker at disse retningslinjer må sees i nøye sammenheng med fagorganisasjonens lønns- og tariffpolitikk for øvrig — de retningslinjer herom som er lagt fram for kongressen — (Tariffspørsmål — side 7 til og med side 27 i Innstillinger fra sekretariaet.)

P. Mentsen: Fagorganisasjonens tariffpolitikk i den del av næringslivet som ligger utenfor den privatkapitalistiske sektor har flere ganger vært diskutert i fagorganisasjonen. Standpunktene om hvilken linje en skulle følge har til dels vært forskjellige. Lenge var det slik at en i den del av bedriftslivet hvor fagorganisasjonen hadde noen innflytelse — dens egne foretak, kooperasjonen m. v. — fikk opprettet tariffavtaler med bedre bestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår enn for de private virksomheter. Begrunnelsen var at en skulle bruke disse tariffavtaler som eksempler eller brekkstang når en skulle opprette eller revidere tariffavtalene i det private næringsliv.

Etter hvert som den ikke private sektor er blitt større og større har spørsmålet reis tseg om en kan fortsette på den tidligere linje. Det kan bl. a. føre til at konkurranseforholdet for de ikke private virksomheter blir vanskelig, og disse virksomheter blir således ugunstigere stilt enn de private.

Sekretariatet har tidligere flere ganger drøftet saken, og på Landsorganisasjonens representantskapsmøte 24.—27. august 1947 ble spørsmålet nokså inngående behandlet.

Representantskapet gjorde et vedtak i samsvar med en innstilling som forelå fra en av sekretariatet oppnevnt komite, som hadde utredet saken. Dette vedtaket er tatt inn i den trykte dagsorden, side 95 til og med side 100.

Når nå kongraessen skal ta stilling til saken, er det nødvendig å gi en nærmere oversikt. Etter de offisielle tall som foreligger kan en så noenlunde beregne hvor stor den ikke privatkapitalistiske sektor er og hva den omfatter.

Hvis en tar oppgavene for 1948 som utgangspunkt, så var det samlede antall sysselsatte lønnstakere i vårt land 959 300.

Herav var det ansatt i offentlige institusjoner og bedriftes	229 650
I kooperative foretak var ansatt	7 300
I arbeiderforetak og organisasjonsvirksomhet var ansatt	2 880

Tilsammen 239 830

Av dette framgår at den ikke privatkapitalistiske sektor omfatter 25 pst. eller $\frac{1}{4}$ av samtlige lønnstakere.

Med den ikke private sektor mener en i første rekke:

Institusjoner eller bedrifter som drives eller eies av staten, kommunene og fylkeskommunene, også aksjeselskaper hvor det offentlige har aksjemajoriteten.

Forbrukskooperative foretak, også underordnet N.K.L. og frittstående samvirkeforetak (de ulike produsentkooperative foretak så som bøndernes og fiskernes o. l. er derimot ikke tatt med).

Den faglige og politiske arbeiderbevegelses organisasjoner og foretak, herunder arbeideravisene, institusjoner nær knyttet til arbeiderbevegelsen, og enkelte produktive foretak som eies eller drives av arbeiderorganisasjonene selv.

Det som i første rekke er felles for denne sektor er bl. a. at fagbevegelsen når det gjelder forhandlinger om overenskomster og tariffmessige vilkår kommer i et noe annet forhold enn vanlig, idet den som regel også blir representert på arbeidsgiversiden.

Stort sett er det slik at lønns- og arbeidsvilkårene både for den privatkapitalistiske og den ikke private sektor er fastsatt gjennom overenskomster eller regulativer eller noenlunde bestemt ut fra de hovedregler som er fastsatt mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norsk Arbeidsgiverforening. Ved en nærmere sammenligning viser det seg imidlertid at arbeids- og lønnsforholdene likevel er temmelig uensartet for de forskjellige grupper. Det er til dels en vesentlig forskjell mellom den private og den ikke private sektor. Men størst er ulikheten innbyrdes innen den ikke private.

Når det gjelder lønnsforholdene, så kan det være interessant å se litt nærmere på disse:

For jordbruksarbeiderne ved statens forsøksgårder, landbruksskoler o. l. er det opprettet egne tariffavtaler hvor lønnssetene for gårdsarbeidere er omlag 60 kr. høyere pr. mnd. enn i overenskomsten med Jordbrukets Arbeidsgiverforening. For de øvrige arbeidere er derimot forskjellen ikke så stor.

For skogsarbeidere ved statens og kommunenes skoger gjelder den samme overenskomst som med Skogbrukets Arbeidsgiverforening.

Ved statens bergverk og gruver gjelder samme avtale som ved private gruver. Kongsberg Sølvverk har derimot egen overenskomst, men her ligger fortjenesten en del lavere enn gjennomsnittet for de private gruver.

Når det gjelder elektrometallurgisk industri, så som aluminiumsfabrikken ved Årdal, er landsavtalen med Elektrokjemisk Arbeidsgiverforening gjeldende. Fortjenestenivået er også noenlunde det samme som gjennomsnittet for det private.

Ved jernbanens og sporveienes mekaniske verksteder er gjennomsnittsfortjenesten for voksne menn i 1948 om lag 50 øre høyere pr. time enn ved private verksteder. Likeledes er fortjenesten ved Raufoss Ammunisjonsfabrikker langt høyere enn gjennomsnittet for jernindustrien, om lag 40 øre høyere pr. time.

Kongsberg Våpenfabrikk ligger bare uvesentlig over gjennomsnittet for jernindustrien, og ved Marinens hovedverft er timefortjenesten omtrent som ved private skipsverft av samme størrelse. Ved forsvarets 2 flyfabrikker, Horten og Kjeller, er lønnsnivået omtrent på gjennomsnittet for jernindustrien ellers, men her har en det forhold at når det gjelder flyfabrikkene isolert, så ligger fortjenestenivået ved de private flyfabrikkene over statens.

For de offentlige bedrifter i jernindustrien er det stort sett slik at lønnsforskjellen mellom fagarbeidere og hjelpearbeidere er meget mindre enn i privat industri, både forskjellen i den faste timelønn og forskjellen for akkord eller akkordkompensasjon.

For kraftstasjoner og elektrisitetsverk, kommunale, fylkeskommunale eller statens, er overenskomstenes satser for de forskjellige bedrifter lite sammenlignbare p.g.a. ulike tilleggsbestemmelser. Gjennomsnitlig ligger lønnen for maskinister og elektrikere betydelig høyere i Oslo og Bergen kommuner enn ved de private bedrifter — om lag 10—15 pst.

For bedrifter som hører til nærings- og nydelsesmiddelindustrien, eksempelvis Vaksdal og Piene møller, er lønnssetningene som for private møller. Det samme for Statens Filetfabrikk. Når det gjelder arbeiderne ved Vinmonopolets bedrifter unnatt utsalgene, ligger fortjenesten langt høyere enn ved bryg-

geriene. For menn var fortjenesten 13 kr. høyere pr. uke i 1948 og for kvinner 29 kr. høyere pr. uke.

For offentlig byggevirkksomhet gjelder stort sett samme lønnssetninger som i landsavtalen med Norsk Arbeidsgiverforening og likeså de samme akkordtariffer. Anleggsvirkksomheten, som er nokså stor i den offentlige sektor, følger stort sett de samme lønnsbestemmelser som ved privat virksomhet, og her kan en tilføye at fortjenestenivået ligger ganske høyt. Det kan dog tilføyes at en for enkelte grupper, så som statens havneanlegg, vassdragsvesenet, veganleggene og jernbanens linjearbeidere, har et lavere lønnsnivå enn tilsvarende arbeidere i den private sektor.

For så vidt angår kooperative foretak er det til dels et høyere lønnsnivå enn ved private bedrifter. Dette gjelder i første rekke industriforetak og transportvirksomhet.

Den kooperative lampefabrikken, hvor det vesentlig er sysselsatt kvinner, har ca. 20 pst. høyere lønnsnivå enn de private lampefabrikkene. Ved De forenede Skofabrikker i Drammen, N.K.L. ligger også fortjenesten en del høyere enn landsgjennomsnittet for de private, men dog litt lavere enn gjennomsnittet for slike fabrikker i Oslo.

Av kooperative bedrifter kan en videre nevne margarinfabrikkene «Norge» og «Samhold» hvor overenskomstens normallønnssetninger ligger henholdsvis 9 og 17 pst. høyere enn landsavtalen med Norsk Arbeidsgiverforening. Derimot ligger avtalens lønnssetninger for N.K.L.s Sjokoladefabrikk bare ubetydelig over private fabrikker. Ved det ganske store antall kooperative kjøtt- og pølsefabrikker er det stort sett slik at avtalenes minstelønnssetninger er noe høyere enn ved private bedrifter, men den faktiske fortjeneste ligger tross det bare uvesentlig høyere.

I den kooperative sektor kommer et stort antall lønnstakere som er sysselsatt i varehandel. Ved de senere års tariffrevisjoner er overenskomstene med de kooperative handelsbedrifter i alminnelighet fastsatt på samme nivå som for private handelsbedrifter i samme distrikter. Her kommer imidlertid det forhold inn at for handelsbedriftenes vedkommende er lønnsnivået litt høyere i den private sektor enn for kooperasjonen, idet det i ganske liten utstrekning betales individuelle tillegg til minstelønnssetningene ved de kooperative handelsbedrifter. Lønningene for sjåførere og lagerarbeidere ved N.K.L. og samvirkelagene ligger derimot gjennomgående betydelig høyere — ca. 14—18 pst. — enn hos private grossister.

Når det gjelder arbeidstiden er den stort sett ens for den private og den ikke private sektor, dog kan tilføyes at for enkelte bedrifters vedkommende i den ikke private sektor praktiseres en del kortere arbeidstid. Enkelte kommuner, deriblant Oslo, har gjennomført 42 timers uke for alt arbeid. Ved statens bedrifter har Kongsberg Sølvverk 45 timers uke fordelt på 5 dager og 40 timer ved skift.

Kontorpersonalet ved offentlige kontorer har kortere arbeidstid enn i privat virksomhet, bl. a. ved at det er gjennomført kortere arbeidstid i sommermånedene.

Ved kooperative bedrifter kan det nevnes at arbeiderne ved N.K.L.s margarinfabrikk har 44 timers arbeidsuke og ved mølleren i Stavanger 47 timers arbeidsuke, men ellers er arbeidstiden stort sett som for private virksomheter.

Det kan også nevnes at arbeidstiden ved arbeiderpressens trykkerier er 3 timer kortere pr. uke enn etter avtalen med Norsk Arbeidsgiverforening.

Jeg har her forsøkt å ta noen eksempler, og hvis en nøyere gjennomgår de utredninger og undersøkelser som er foretatt, vil en se at det til dels er ganske stor forskjell.

På den ene side har en bedrifter i den offentlige sektor, som f. eks. statsbanenes og sporveienes verksteder, hvor fortjeningen ligger så vidt høyt at det ville ha vært utslagsgivende hvis det hadde dreid seg om bedrifter i konkurranse med private. På den annen side kan en så finne grupper av lønnstakere innenfor denne sektor med lavt lønnsnivå, til dels lavere enn gjennomsnittet for industriarbeidere ellers. Her kan en nevne arbeidere ved statens havnevesen, vassdragsvesenet, linjearbeidere ved jernbanen og til dels vegarbeidere.

De høyere stillinger blant offentlige funksjonærer er avgjort lavere betalt enn tilsvarende stillinger i private virksomheter. For enkelte offentlige virksomheter kan en igjen på samme tid si at lønnsnivået ligger omtrent nøyaktig som for private.

Når det gjelder kooperative foretak finner en likeledes sterkt varierende lønnsforhold, som for enkelte gruppers vedkommende avgjort ligger høyere enn tilsvarende grupper i det private næringsliv. De grupper som ligger høyere er i første rekke ved industribedriftene og transportarbeiderne. Handelsfunksjonærene i samvirkeforetakene ligger derimot lønnsmessig i underkant av funksjonærer i privat handelsvirksomhet.

For arbeiderorganisasjonenes egne foretak synes lønnsnivået ikke nå lenger å avvike så svært fra det alminnelige i privat virksomhet.

Når det gjelder kvinnelige lønnstakere i den ikke private sektor kan en imidlertid slå fast at deres lønnsnivå er høyere enn gjennomsnittet for den private. Størst er denne forskjell i den offentlige sektor og ved arbeiderorganisasjonenes egne foretak, hvor likelønnsprinsippet er fastslått omtrent i alle tilfeller.

Den ting som imidlertid gjør at en som alminnelig regel kan si at det er vesentlig forskjell mellom den private og ikke private sektor er de forskjellige sosiale tilleggssytelser som kommer i tillegg til overenskomstenes lønns- og arbeidstidbestemmelser. I første rekke er det lønn under sykdom, pensjonsbestemmelser o. l. Når det gjelder slike ting er alle lønnstakere i den ikke private sektor langt gunstigere stilt enn i det private næringsliv.

Hvor stor økonomisk betydning disse sosiale tilleggssytelser har for den enkelte lønnstaker er vanskelig å beregne, men det er i hvert fall goder som betyr ganske meget. De forskjellige sosiale tilleggssytelser, både lønn under sykdom og pensjonsordningene, er heller ikke likedan for samtlige grupper innen den ikke private sektor. For noen gjelder full lønn under sykdom og for andre en del redusert. For enkelte virker lønnen fra 1. sykdomsdag og for andre igjen med et visst antall karenседager. Pensjonsordningene varierer også.

Her er en imidlertid inne på et forhold som til dels har skapt uoverensstemmelser og vansker, idet det fra arbeidsgiverpartens side hevdes at sykdomsprosentsen er langt høyere der hvor lønn under sykdom gjelder fullt ut. Etter de tall som er tilgjengelige viser det seg dessverre også at dette til dels kan være riktig. Tallene viser at sykdomsprosentsen er høyest blant de kvinnelige arbeidere og funksjonærer og blant unge arbeidere.

Det hersker vel ingen uenighet om at lønn under sykdom er et stort og betydningsfullt sosialt gode. Det er da beklagelig hvis det i praksis skal være slik at dette gode kan misbrukes av enkelte. Det gjør det nemlig vanskelig å utvide det til å omfatte andre grupper av lønnstakere.

Hvorom alt er, tror jeg dette er et spørsmål som alle gode krefter i fagorganisasjonen må ta seg av og sørge for å gjennomføre nødvendig kontroll så det ikke kan bli misbrukt. Jeg

tror videre at dette er et spørsmål som fagorganisasjonen må søke utredet slik at det kan gjennomføres ensartet under betryggende former.

Til slutt vil jeg gjerne understreke:

Når en ser på den utvikling som har foregått i årene etter krigens slutt, så er den privatkapitalistiske sektor sterkt innnevret og den ikke private tilsvarende utvidet. Men den del av den ikke private sektor som kooperasjonen utgjør er ikke utvidet i samme grad som hele sektoren for øvrig. Den kooperative del sysselsetter om lag 7 300 lønnstakere og utgjør 0.7 pst. av det samlede antall sysselsatte lønnstakere. Dertil kommer at det i første rekke er i handelsvirksomheten kooperasjonen har sin innflytelse.

Sett ut fra fagorganisasjonens synspunkt hadde det vært ønskelig om en på kooperativ basis kunne være kommet like langt når det gjelder industriell virksomhet. En ville da ha hatt lettere for å skaffe seg pålitelige oversikter over produksjonsutgiftene i de ulike bransjer. Jeg vil heller ikke unnlate å nevne at en uten tvil hadde kommet lengre med spørsmålet om sosialisering eller med kontroll av bedrifts- og næringslivet hvis arbeiderne og deres organisasjoner hadde gått mer aktivt inn for kooperative tiltak på flest mulig områder. Jeg tror også det må bli en oppgave for fagorganisasjonen i framtida. I denne forbindelse vil jeg ikke unnlate å understreke at skal det la seg gjøre å bygge ut kooperasjonen bredest mulig, så må en ha klart for seg til enhver tid at tariffpolitikken må føres slik at kooperative tiltak så vel som samfunnsmessig drevne tiltak og private virksomheter kan bli stilt likt i konkurransen.

Fagorganisasjonen må i sitt arbeid framover ta sikte på å innsnevre den privatkapitalistiske sektor over alt hvor det er fornuftmessig og forsvarlig. Selv om en ikke går til fullstendig sosialisering av bedriftslivet er det likevel nødvendig å få det i størst mulig grad under samfunnsmessig kontroll. Med en fornuftig og planmessig tariffpolitikk fra fagorganisasjonens side vil det da være mulig til enhver tid å skaffe lønnstakerne den rettmessige andel av det overskudd som produksjons- og næringslivet kaster av seg.

Dirigenten meddelte at representanten nr. 1 Haraldsson på ny hadde tatt sete og hadde avløst varamannen Jørgen Hustad.

Johs. Rørager opptok følgende forslag:

Oslo Sporveisbetjenings Forening foreslår for kongressen.

«at denne går inn for at den ordinære arbeidstid for betje-

ning ved sporveier, forstadsbaner og bussruter, ved vårens tariffrevisjon i 1949, blir endret til: kl. 6 morgen til kl. 18, og at det utenfor denne tid, inntil kl. 1 natt, betales et tillegg på 25 pst.»

Motivering: Den nåværende ordinære arbeidstid er på de fleste steder fra kl. 5 morgen til kl. 1 natt uten noe tillegg.

Ved Oslo kommune har arbeiderne tariffestet: Ved arbeid i 2 skift, betales 25 pst. tillegg for de arbeidstimer som faller utenfor den ordinære arbeidstid.

Til forslaget uttalte Kommuneforbundets forretningsutvalg:

«Forslaget kan ikke anbefales vedtatt i sin foreliggende form. Innenfor kommunalt arbeidsliv som sykehus, gass- og elektrisitetsverker m. fl., er det en rekke arbeidere og tjenestemenn som arbeider i 2 eller flere skift. Spørsmålet må derfor sees ut fra forbundets samlede lønnspolitikk og i forhold til lønnsvilkår fastsatt for tilsvarende arbeid i privat industri.»

Videre opptok Rørager følgende forslag fra samme forening:

«at denne ved vårens tarifforhandlinger går inn for et fast minimumsbeløp i feriestønad tilsvarende 2 pst. av årslønn.»

Motivering: De arbeidere og tjenestemenn som i dag står på fast lønn, uten anledning til ekstrasfortjeneste, er sosialt sett dårligere stilt enn de som har anledning til akkord og overtidsfortjeneste.

Ferieloven bør her forandres.

Lorang Zetlitz foreslo:

«I tilslutning til sekretariatets forslag foreslåes at kongressen gjør følgende vedtak:

Sekretariatet tar opp arbeidet med en rasjonalisering av omsetningsapparatet for, i forståelse med kooperasjonen å oppnå en rimeligere avanse og derigjennom lavere priser og et forenklet distribusjonsapparat.»

Georg Tidemann Jacobsen: Det er første punkt jeg ikke er enig i, «så de mer kommer i samsvar med arbeidsvilkårene i det private næringsliv så langt forholdene er sammenliknbare.» Det gjelder f. eks. Oslo-avisene. Det er stor forskjell mellom arbeiderpressen og de borgerlige aviser. Hvis en skal nerme seg de privates arbeidsvilkår, så vil det bli lavere lønninger. Jeg har derfor opptatt forslag til en endring:

«Punkt 1.: De kommende tariffrevisjoner bør ta sikte på

en utjevning mellom lønns- og arbeidsvilkårene for samme arbeid i arbeiderforetak og det private næringsliv.»

Johs. Rørager: Jeg vil anbefale de 2 forslag fra Oslo Sporveisbetjenings forening. Vi hadde kravet oppe ved siste tariff-revisjon, men måtte da slik som forholdene lå an trekke det tilbake. Forbundsstyret kan ikke gå inn for det, men noen må begynne. Videre har vi forslag nr. 66. Vi har bare vor ordinære lønn og det er ikke meget å rutte med i ferietiden. Vi krever et fast minimumsbeløp i feriestønad tilsvarende 2 pst. av årslønningen. Forbundets forretningsutvalg er da heller ikke uenig i dette forslag og hevder at ferieloven her bør endres.

Konrad Nordahl: Vi har 2 grupper når det gjelder ferie — de timelønnede og de daglønnede og månedslønnede. Inntil 1946 fikk de timelønnte utbetalt for 2300 timer, som var maksimum. På den måte fikk han aldri 2 fulle ukelønninger som de dag- og månedslønnede. Vi klarte som nevnt å få gjennomført en rettferdigere ordning der. Men så begynte de ukelønnte å klage.

Forslagene oversendes sekretariatet.

Dirigenten foreslo forslagene fra Oslo Sporveisbetjening, opptatt av Rørager og Zetlitz forslag oversendt sekretariatet.

Votering: Dirigentens forslag ble vedtatt.

Dirigenten (til Tidemann Jacobsens forslag): Mentsen uttaler at det som Jacobsen mener står i premissene. Det er for såvidt enighet i betraktningene.

Tidemann Jacobsen: Jeg fastholder forslaget.

Mentsen: Jeg foreslår at saken oversendes sekretariatet, idet en erklærer seg enig i prinsippet.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt. Jacobsens forslag ble oversendt sekretariatet.

Punkt 6 c: Avtalen mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norges Kooperative Landsforening.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund foreslo:
Den mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norges Kooperative Landsforening bestående overenskomst (Den kooperative tvistenemnd), oppsies innen oppsigelsesfristens utløp: Senest 2 måneder etter kongressen.

Motivering:

Vårt forbunds landsmøte i november 1948 vedtok følgende uttalelse vedrørende lønnsnemnda:

«Landsmøtet er innforstått med at lønnsnemndsordningen har vært av stor betydning for løsning av tariffoppgjørene under de hittil rådende forhold.

Men det uttaler håpet om at forholdene snart må gjøre det mulig å avvikle denne ordningen, slik at tariffoppgjørene kan skje på grunnlag av direkte, reelle forhandlinger mellom partene og slik at medlemmene i større utstrekning enn tilfelle er nå, kan trekkes inn i ansvarsforholdet og få større innflytelse på de avgjørelsene som treffes enn det hittil har vært mulig.»

Når vi i denne forbindelsen henviser til denne uttalelsen, er det fordi vi vil gjøre de samme betraktninger gjeldende når det gjelder Den kooperative tvistenemnd. Etterat lønnsnemnda nå faller bort, kan det etter vår oppfatning ikke være noen grunn til at lønsmottakerne innenfor kooperasjonen fortsatt skal stå i en unntaksstilling ved å opprettholde tvistenemnda.

De aller fleste av de ansatte i kooperative bedrifter og samvirkelag er funksjonærer som kommer inn under vårt forbunds organisasjonsområde. Det har vært hevdet at kooperasjonen tariffmessig har stått i en ugunstig stilling sammenliknet med private firmaer, hvor funksjonærene ikke er organisert. Dette forhold er imidlertid ikke lenger til stede, og de hensyn som for så vidt var bestemmende for tvistenemndsavtalen må derfor sies å være bortfalt. Forbundet har i de senere år hatt en meget omfattende tariffvirksomhet, og det alt overveiende antall overenskomster omfatter nå *private* firmaer og bedrifter. Dette vil tydelig framgå av følgende oversikt:

Overenskomster med antall firmaer:

Handelens Arbeidsgiverforening	645
Norsk Arbeidsgiverforening	391
Meierienes Arbeidsgiverforening	26
Private uorganiserte firmaer	1 038
Kooperative bedrifter og samvirkelag	443
Aviser og arbeiderforetak	76
	<hr/>
	2 619 firmaer.

Denne oversikten er pr. 31. desember 1947. Vi har ennå ingen tilsvarende oppgave pr. utløpet av 1948, men antallet er økt betydelig i årets løp.

I 1946 ble det innenfor kooperasjonen stiftet en arbeidsgiverforening under navn av *Den Kooperative Tarifforening*. Av de ovenfor nevnte 443 kooperative virksomheter var 217 tilsluttet tarifforeningen pr. 31/12 1947. Ved denne tarifforeningen har vi nå også innenfor kooperasjonen fått en tariffmessig motpart, og det er innlysende at det i praksis blir slik at de tariffresultater som en oppnår med denne foreningen også blir gjort gjeldende for de samvirkelag som står utenfor tarifforeningen.

Utviklingen har medført en fullstendig endring av de tidligere forhold, slik at det ikke lenger er våre tariffavtaler med samvirkelagene som er avgjørende hverken for lønnsatsene eller bestemmelser for øvrig i funksjonæroverenskomstene. Det er tvert imot så at det nå er tariffoppgjørene med Norsk Arbeidsgiverforening og Handelens Arbeidsgiverforening som er bestemmende for resultatet, både ved opprettelse av nye og ved revisjon av gamle overenskomster med kooperative bedrifter. Vi har også en del erfaringer for ved de revisjoner vi har hatt siden frigjøringen at tarifforeningen først vil se oppgjøret med de private arbeidsgiverne før den forhandler med oss.

Vi mener at de som er ansatt i kooperative bedrifter og samvirkelag må ha krav på å få ordnet sine tariff-forhold på samme måte som andre fagorganiserte lønnsinntakere. Ved den forskyvning i tariff-forholdet som nå har funnet sted, og som vi ovenfor har påpekt, kan det ikke lenger være behov for den «beskyttelse» som en tidligere har ment å gi kooperasjonen gjennom den bestående tvistenemndsordning. Sekretariatet vil jo for øvrig til enhver tid ha kontroll med tariffkravene og derved ha anledning til å avverge maktmisbruk overfor kooperasjonen, om noen skulle gjøre forsøk på det.

Fra sekretariatet forelå følgende:

«Sekretariatet kan ikke anbefale forslaget fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. Kongressen bemyndiger sekretariatet til å søke å nå fram til redaksjonelle endringer i avtalen med N.K.L.»

Alfred Nilsen stemte for at forbundets forslag tiltres.»

Nedenfor gjengis overenskomst mellom Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og Norges Kooperative landsforening.

§ 1.

Denne overenskomsts bestemmelser om forhandlinger om tariffavtaler omfatter Norges kooperative Landsforening og dennes datterselskaper og de N.K.L.s tilsluttede lag, som fatter beslutning om å tiltre overenskomsten, og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon og de til denne tilsluttede organisasjoner.

§ 2.

Overenskomstens hensikt er ved forhandlinger og ved fastsettelse av grunnlag for tariffavtaler å forhindre konflikter ved de kooperative virksomheter.

§ 3.

Tariffavtaler opprettes mellom vedkommende kooperative virksomheter og de interesserte fagforbund.

Forhandlinger skal oppnas senest 14 dager etter at krav er framsatt.

Forhandlinger føres direkte mellom partene på sådan måte som disse bestemmer.

§ 4.

Som grunnlag for de i § 3 nevnte tariffavtaler skal gjelde:

Hva arbeidsforholdene angår skal disse være minst like gode som ved private bedrifter av samme slags på samme sted eller nærmest sammenlignbare sted, hvor der er opprettet tariffavtaler.

Hva lønn angår skal den ligge over den lønn som betales i sammenlignbare bedrifter, for såvidt den kooperative virksomhets stilling er sådan at dette med rimelighet kan kreves. I tariffen inntas bestemmelser om at arbeidere og funksjonærer skal være faglig organisert i tilslutning til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

§ 5.

Oppnås ikke enighet om opprettelse av nye eller revisjon av gamle tariffavtaler ved direkte forhandlinger, skal tvisten henvises til den i § 8 nevnte nemnd som avgjør den med bindende virkning.

§ 6.

Enhver tvist mellom en bedrift og dens personale som oppstår i tariffperioden skal ikke søkes løst ved arbeidsstans, men skal løses ved forhandling mellom partene. Oppnås ikke enighet, henvises tvisten til nemnden som avgjør den med bindende virkning.

§ 7.

Sympatistreiker eller lockouter skal ikke finne sted i kooperative virksomheter av hensyn til konflikter ved private bedrifter. Dette gjelder dog ikke om en kooperativ bedrift er innblandet i en konflikt ved vareutveksling, varetransport eller liknende.

§ 8.

Til å avgjøre mulig forekommende tvister mellom det fagorganiserte personale og de kooperative bedrifter, opprettes en nemnd bestående av 1 formann og 4 medlemmer. Av disse 4 medlemmer oppnevner N.K.L. og A.F.L. hver 1 medlem med varamenn. Valget gjelder for 2 år. De andre 2 medlemmer oppnevnes med 1 medlem av det samvirkelag eller den kooperative bedrift som tvisten angår, og 1 medlem oppnevnes av det forbund som er tariffpart i den tvist som behandles.

Nemndens formann oppnevnes av N.K.L. og A.F.L. i fellesskap. Oppnåes ikke enighet, skal formannen være Riksmeglingsmannen eller den han oppnevner.

Til N.K.L.s og A.F.L.s medlem av nemndan kan ikke velges noen som samtidig er medlem av A.F.L.s sekretariat og av styret i en kooperativ virksomhet, og heller ikke noen som tidligere har deltatt i forhandlingene om den tvist som innbringes for nemnden.

§ 9.

Henvendelser til nemnden skal skje direkte til formannen, som skal innkalle nemnden til møte senest 14 dager etter at en henvendelse er kommet. Nemnden avgjør selv hvorledes en sak skal behandles. Partene er forpliktet til å skaffe de utredninger, opplysninger og oppgaver som nemnden måtte forlange.

§ 10.

Hver av partene betaler sine egne utgifter i forbindelse med nemndens møter. Utgiftene til nemndens formann betales av A.F.L. og N.K.L. med en halvpart hver.

§ 11.

De samvirkelag som er nevnt i § 1 har adgang til å tiltre overenskomsten når de melder seg innen 3 — tre — måneder fra den dag overenskomsten er trått i kraft. Nye samvirkelag kan tiltre etter hvert som de opptas i N.K.L. Skjer tiltredelse utenfor disse frister, kommer overenskomsten først til anvendelse 3 måneder etter at tiltredelse er skjedd. Er vedkommende fagorganisasjon og samvirkelag enig derom, kan overenskomsten komme til anvendelse selv om samvirkelaget ennå ikke har tiltrådt overenskomsten.

N.K.L. skal holde A.F.L. underrettet om hvilke samvirkelag som omfattes av overenskomsten.

§ 12.

Denne overenskomst trer i kraft fra 1. januar 1939. Den gjelder i kongressperioden. Etter kongressperiodens utløp kan hver av partene oppsi overenskomsten med 2 måneders varsel. Foretas ikke oppsigelse

senest 2 måneder etter at Landsorganisasjonens siste kongress er avholdt, ansees overenskomsten fornyet for neste kongressperiode og således videre på tilsvarende måte, inntil den oppsies av en av partene som foran anført.

Representantene Ester Otten og Malme fikk permisjon resten av formiddagsmøtet for deltagelse i annet møte.

Bjarne Dahlberg: Jeg er prinsipielt enig i Handels- og Kontorfunksjonærenes forbunds forslag. Jeg kan ikke være enig i den komite som har behandlet hele dette kompleks. Jeg mener at det ikke er nødvendig med en spesiell avtale her. Det får drive sin handelsvirksomhet og så ta konsekvensen derav. Jeg vil foreslå i tillegg til sekretariatet forslag:

«Dette foretas i samråd med de forbund som har overenskomster med N.K.L. og/eller Den kooperative Tarifforening.»

Jeg opptar dette som et subsidiært forslag.

Alfred Nilsen: Det er lager-, kontor- og ekspedisjonspersonale som omfattes av denne overenskomst. Da Handels- og Kontorfunksjonærenes forbund gikk inn i Landsorganisasjonen, hadde vi de fleste avtaler med kooperasjonen. Vi hadde hatt et meget omfattende tariffarbeide med kooperasjonen, hvor lønns- og arbeidsforholdene tidligere var uregulert. Det er klart at når en da først fikk avtaler, så måtte de ble bedre. Men nå er det ikke slik lengre. Vi er ofte henvist til opprettelse av enkelt-overenskomster, idet en på den annen side ingen organisasjon har. Vi har 3000 firmaer og derav har vi 400 ved kooperative foretagender. Da vi fikk avtalen med N.K.L. så fikk faktisk funksjonærene der streikeforbud. Vinmonopolet fikk det også, men vil der bli opphevet. Når det gjelder avtalene med kooperasjonen i sin almindelighet, har vi ingen grunn til å være misfornøyd med avgjørelsene, men vi har siden krigen hatt mange tvister. Vi mener disse funksjonærer ikke bør stå i en særstilling. De bør stå i samme stilling som andre og kunne få det inn for Arbeidsretten. Saken var oppe på vort landsmøte og det er derfor vi har stilt dette forslag om at avtalen opphører. Det har vært en fredspakt, en opphevelse av den vil ikke bety krig. Vi er jo selv med i kooperasjonens arbeide og er også ofte tillitsmenn innen denne. Vi har ikke ment å begå noe overgrep mot kooperasjonen av den grunn. Vi har jo også lønnsnemnda hvor en kan bringe saken inn, hvis det er tale om konflikt. Handelsbestyrerne innen kooperasjonen har nå også organisert seg. Kooperasjonen byr ikke lengre noen bedre betingelser enn andre. Stort sett er betingelsene

der, som andre steder. Vi får heller ikke noe oppgjør med kooperasjonen, før vi har fått oppgjør med de private næringsdrivende. Jeg opptar sekretariatets mindretallsforslag, deri ligger at avtalen skal oppsies.

Votering: Sekretariatets flertallsinnstilling ble vedtatt mot 40 stemmer, som ble avgitt for mindretallets (Alfred Nilsens forslag).

Referater påtales.

Fra L.O.s Presse- og Informasjonsavdeling referertes:

N.T.B.s omtale av tariffspørsmålene stammer fra den trykte dokumentsamlingen. «Innstillinger fra sekretariatet». Dette dokument er ikke tilstilt pressens representanter på regulær måte.

N.T.B.s og «Friheten»s representanter var til stede ved Kongressens åpning. De var såleis kjent med at Dagsordenens pkt. 6 ville bli behandlet for lukkede dører. De måtte derfor vite, som en selvfølge, at heller ikke dokumentene i saka kunne offentliggjøres uten spesiell tillatelse. Slik tillatelse er ikke gitt. Dette er respektert av de øvrige representanter for pressen som var til stede ved Kongressens åpning.

Det er ytterst beklagelig at representanten for N.T.B. ikke har forstått eller villet respektere forbundet mot omtale i denne form, av saker som behandles for lukkede dører. Dette er imidlertid ikke noen unnskyldning for «Friheten» til å opptre på samme illojale måte. Dette så mye mer som «Friheten» tidligere har fått skarp påtale for illojal opptreden overfor fagorganisasjonen. Kfr. bladets «referat» fra representantskapets møte i september 1948.

Votering: Denne melding ble tatt til etterretning mot 8 stemmer.

Punkt 8: Organisasjonsspørsmål.

Fra sekretariatet:

Kongressen i 1946 bemyndiget representantskapet til å behandle og vedta retningslinjer for forbundenes organisasjonsområde. Det vises til representantskapets vedtak i september 1948.

Elias Volan: Som representantene nok vil huske nedsatte forrige kongress en organisasjonskomité som skulde behandle alle forslag som var ennsendt i organisasjonsspørsmålet og andre forslag. Representantskapet fikk bemyndigelse til å fatte

vedtak på grunnlag av det komiteen kom fram til. Og representantskapet har da i 3 møter behandlet saken. Den første sak var en innstilling fra en spesialkomité, som behandlet Elektrikerforbundet. Denne komite ble reorganisert etter krigen. Representantskapet behandlet saken i august 1947 og vedtok stort sett innstillingen. Desverre er det ikke lyktes å nå fram til resultat ennå, men vi får håpe det vil lykkes. Neste sak Representantskapet behandlet var komiteens innstilling om de faglige samorganisasjoner. Her skjedde det den forandring fra tidligere praksis at samorganisasjonens årlige distriktsmøter opphørte. Den gang var tilslutningen til fagorganisasjonen minimal i forhold til i dag og derfor fikk samorganisasjonene et meget større arbeide. Med den tilslutning en har i dag av fagforeninger og medlemmer, vil det ikke være mulig å få håndterlige års- eller distriktsmøter på mange steder i landet. Ja det vil være umulig å få lokaler som kan rumme slike møter. Organisasjonskomiteen drøftet først spørsmålet om lokale samorganisasjoner med distriktskontorer. Saken ble diskutert i sekretariatet og en ble enig om å innkalle en konferanse av samorganisasjonene, hvor bestyreren av disse ble innkalt. Vi fikk ingen tilslutning til dette forslag og sekretariatet var enig i, ikke å ta noen strid om dette og en gikk inn for at fylket skulde være grensen for samorganisasjonene. Spørsmålet om årsmøte eller representantskapsmøte ble sendt samorganisasjonene til uravstemning i fagforeningene. Enkelte samorganisasjoner vilde ha årsmøter, andre representantskapsmøter. Landsorganisasjonen skulde bestride utgiftene for hva et representantskap vilde koste og så fikk samorganisasjonene rett til å utligne resten på medlemmene. Et distriktsmøte i samorganisasjonene vilde koste ½ million kroner, hver gang distriktsorganisasjonene skulde avholde sine årsmøter. En anså det helt uforsvarlig å gå inn for det. Ved uravstemningen i fagforeningene ble resultatet at bare Vestfold, Østfold, Opland og Møre fylke besluttet distriktsmøter. For Møre skulde det forelegges på ny medlemmene til uravstemning. For Øst- og Vestfold er saken noe anderledes. Distriktsmøtene holdes gjerne en søndag og det er korte reiser, så de klarer seg stort sett uten ekstra utgift for fagforeningene. Jeg vil ikke undlate å si at jeg rent personlig fremdeles mener at det vil være langt bedre å ha lokale samorganisasjoner og at L.O. opprettet distriktskontorer i de viktigste sentrer og at fagforeningene hadde lokale samorganisasjoner. Men det får bli en sak som en får løse senere. Jeg tror

det er den mest rasjonelle ordning. Det 3. spørsmål var forbundenes organisatoriske oppbygging. Den sak må også kunne sammenlignes med utviklingen av samorganisasjonene. I 1923 da organisasjonsomleggingen ble vedtatt hadde Landsorganisasjonen 83 000 medlemmer, mens den i dag har bortimot ½ million. Det er skjedd betydelige endringer i flere av forbundenes tidligere strukturer. Etter kongressens vedtak i 1923 har en for en rekke forbund gjennomført industriforbundsformen. Ingen av oss har interesse av å svekke noen organisasjon. Når det gjelder slike saker egner de seg heller ikke for en diskusjon eller forslag. Det er selve utviklingen og hva livet lærer en, som må være det avgjørende. Sekretariatet bør behandle det og hvor det ikke kan ta avgjørelsen, får representantskapet gjøre det.

Birger Pedersen og *Sverre Enger* fikk permisjon fra ettermiddagsmøtet på grunn av organisasjonsarbeide.

Besluttedes å begynne ettermiddagsmøtet klokken 15.30.

Møtet hevet.

Monumentet over Hansteen og Wickstrøm avdukes.

Etter formiddagsmøtets slutt marsjerte kongressen samlet til Vår Frelses gravlund for å avduke monumentet på Viggo Hansteens og Rolf Wickstrømt grave i Minnelunden. Det ble en vakker høytidsstund. I spissen for kongresstoget så en fagforeningsfanene til Platearbeidernes forening og Kontor- og Bankfunksjonærenes forening, de fagforeningene Wickstrøm og Hansteen var medlemmer av. Deres pårørende var møtt fram og hadde plass til venstre for monumentet, som var dekket av et stort norsk flagg.

Et kor av Norsk Sangerforbund innledet med å synge de to første vers av «Folkets Fedreland» — tekst av Arne Paasche Aasen og tone av Reidar Klingberg.

Landsorganisasjonens formann, Konrad Nordahl, holdt avdukningstalen. Han minnet om at Hansteen og Wickstrøm falt som de første ofrene i den norske arbeiderbevegelses kamp for frihet og nasjonalt sjølstende og sa: Standretten i Oslo, dødsdommene og tukthusdommene i septemberdagene 1941 var ingen tilfældighet.

Norsk fagbevegelse har villet hedre minnet om disse to blodofrene i frihetskampen ved å reise et verdig merke på deres grav. Vi håper seinere å kunne reise et minnesmerke som gir

uttrykk for vår beundring og ærbødige takk til alle som ofret og led, som utsto tortur og årelange fengselsopphold og de som ga sitt liv for at vi kunne leve og virke i en fri arbeiderbevegelse i et fritt Norge. Inntil dette kan skje vil dette merke ikke bare stå som et minne om Viggo Hansteen og Rolf Wickstrøm. men som en bauta over alle de kjente og ukjente kvinner og menn i arbeiderbevegelsen som kjempet og falt da de gjorde sin plikt for landet og folket.

Konrad Nordahl fjernet så flagget som hadde dekket monumentet. Det er utført i lys granitt og billedhoggeren Per Hurum har i en ung gutts skikkelse gitt uttrykk for den motstandsvilje som i septemberdagene 1941 vokste fram i det norske folket. På baksiden har monumentet denne inskripsjonen: «I kampen for arbeidernes rettigheter ble disse nordmenn skutt under unntakelsestilstanden 10. september 1941. I takknemlighet er dette monument reist av de fagorganiserte norske arbeidere.»

Etter avdukingen la Gunnar Bråthen ned krans fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Josef Larsson fra Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund og Alfred Nilsen fra Norges Handels- og Kontorfunksjonærers forbund. Koret sang de to siste vers av «Folkets Fedreland» og høytiden sluttet med at forsamlingen sang «Ja, vi elsker dette landet.»

ETTERMIDDAGSMØTET TORSDAG 26. MAI

Dirigenter: *Berntsen — Torkildsen.*

Møtet ble satt klokken 15.30 og åpnedes med sangen: «I sommarens soliga dagar».

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Representant 145 — Nybakken — fikk permisjon fredag formiddag. Representant 119 — Sverre Enger — fikk permisjon fra ettermiddagsmøtet.

Dirigenten meddelte at redaksjonskomiteen hadde møte klokken 17.

Fortsatt behandling av organisasjonsspørsmål.

Halfdan Wigaard: Det spørsmål som foreligger som et forslag her, har aktuell betydning, når det gjelder skiftning av arbeidsplass. Vi har på vort landsmøte sluttet oss til indu-

striforbundsformen. Men det gjelder spørsmål her om avlønning av de som flytter over til andre avdelinger ved en og samme bedrift. Vi har fått en avtale, at om et arbeide overføres til en annen gruppe, skal det betales etter avtalen som gjelder for det arbeide. Det er praksis. De forskjellige forbund bør være oppmerksomme her så ikke de beste avtaler blir likvidert eller underminert.

Chr. Henriksen: Jeg forlanger ordet til forslag 101 fra Grubenes arbeidsmannsforening og avdeling 53, Nordens Klippe, Kirkenes, som har foreslått: «Industriforbundsloven forandres derhen at fagarbeiderne ved bergverkene ved lovs form innen rammen av bergverkstariffene, bibringes de samme økonomiske rettigheter som om de sto i de forbund hvor de rettelig hører hjemme.» Forbundsstyret har tiltrådt forslaget, men det er galt plasert. Det skulde stå under punkt 6 a. Jeg vil foreslå forslaget oversendt sekretariatet.

Sigurd Danielsen: Jeg hadde ventet at Volan hadde kommet inn på frisørernes organisasjonsforhold og som i sin tid ble overført Kommuneforbundet. Jeg hadde også ventet at han hadde nevnt Formerforbundet. Frisørene kan kanskje si at det går bra med oss i Kommuneforbundet, men vi har ingen representasjon hverken i forretningsutvalget eller hovedstyret. Jeg er blitt bekjent med at frisørerne i Kristiansund og andre har gått ut av organisasjonen. Vi kan ikke få samlet frisørene på annen måte enn ved å besøke de i forretningene. Landsorganisasjonen har tatt opp arbeidet med å få frisørene organisert overalt. Men intet er gjort utover og vi selv er overhodet ikke blitt innkalt til konferanse. Vi har ingen interesse av å gå ut av Kommuneforbundet for tiden. Vi har ikke belastet kongressens tid. Det er talt meget om *solidaritet*. Ja, men vis da solidaritet! Slutt med og klippe dere på arbeidsplassen. Hvis ikke de det gjør, må vi søke Gerhardsen om subsidier for å klare oss. (Stor munterhet).

Sigv. Andresen: Denne sak har betydning for oss i Jernbaneforbundet. Representantskapet har trukket opp rettningslinjene. Men den har ingen aktuell interesse for Jernbaneforbundet og Lokomotivmannsforbundet, da vi der har måttet etablere et samarbeid. Men sekretariatet må nå gjøre alvor av kongressens vedtak om industriforbund. En er blitt irritert over hvordan Lokomotivmannsforbundet har krysset våre interesser og hvordan de har greid å plassere seg i lønnsregulativet. Hvis vi finner at en gruppe hos oss må opp, så må også lokomotivfol-

kene opp. Jernbaneforbundet kan ikke finne seg i denne praksis. Vi har nylig hatt et tilfelle med anleggskjøring, hvor Lokomotivmannsforbundet hevder at de skal ha en høyere overtidsbetaling enn togførerne. Jeg nevner dette fordi det viser hvor nødvendig det er å komme fram til industriforbund.

Malfred Bergseth: Spørsmålet industriforbund er avgjort av kongressen og nå sist av representantskapet. Men jeg kan ikke undlate å hefte meg ved forslag nr. 101. Det må være en feil når det der heter: «industriforbundsloven forandres derhen at fagarbeiderne ved bergverkene ved lovs form osv.» Det må da være feil. Jeg har ikke noe imot at disse fagarbeidere skal ha like høy lønn som fagarbeidere i annen anleggsvirksomhet, men det må da være feil å si, «som om de sto i de forbund hvor de rettelig hører hjemme».

M. Heggstad: Den av Landsorganisasjonen i 1947 nedsatte komite ga Lokomotivmannsforbundet medhold og en har gått med på at Jernbaneforbundets folk ved denne anleggskjøring fikk 25 øre mere enn vore folk. Men det er ikke mer enn naturlig at også vore folk krevde det og vi fikk inntrykk av at Volan var 100 pst. enig med oss. Men hva gjør Jernbaneforbundets fagblad? Det sender ut parole til sine medlemmer om ikke å hilse på Lokomotivmannsforbundets medlemmer. Er det ikke da først og fremst nødvendig å få en annen tone på det hold, hvis en vil ha sammenslutning?

M. Trana: Jeg har ikke tenkt å bruke kongressens talerstol til et oppgjør med Lokomotivmannsforbundet. Det er ikke fagbladet eller forbundet som har sagt at en ikke skal hilse på lokomotivfolkene. Det var en innsendt artikkel i fagbladet. Jeg vil henstille til sekretariatet at det manner seg opp og får orden i industriforbundsformen.

Elias Volan: Kongressen har fått et par smakebiter. hvordan det er å forlike partene. Jeg har for min del hatt noen hundre av slike i min tid. Det som etter mitt skjønn er det vanskelig ved gjennomførelsen av industriforbundet er om hvordan spesialgruppene blir behandlet i industriforbundet. Det har vært slik at fellesforbundet har krevd at alle skal stilles likt. Det er det som det klages over i forslag 101. En kan ikke bli enige om klassifiseringen. Men de som har den høyeste fagmessige utdanning, må stilles i en annen gruppe enn de som har mindre utdanning. Vi har ingen annen vei å gå. Hvis vi skal gå over til å bli et industriland, må vi ha et stort antall fagarbeidere til de forskjellige fag og industrier. Vi må tåle

at noen har noe bedre arbeidsforhold. Frisørerne. Landsorganisasjonen og Representantskapet har sagt at de skal få danne sitt eget forbund, men vi må da først finne grunnlaget for et selvstendig forbund. Vi fikk en fortegnelse i høst over hvilke avdelinger og medlemmer de hadde. Vi fant det var for spedt til å danne et eget forbund. Vi har sendt ut oppfordring til samorganisasjonene om å få barberer og frisører organisert.

Votering: Det av Chr. Henriksen — forslag nr. 101 — opptatte forslag, ble oversendt sekretariatet. — Sekretariatets forslag — nr. 102 — (forbundenes organisasjonsområde) ble enstemmig vedtatt.

Ensartet kontingent i alle forbund.

Avdeling 115, Horten og Omegns Bygningsarbeiderforening, foreslo:

«Ad Forslag til L.O.s kongress, angående ensartet kontingent for alle forbund.

Vi har tidligere henstilt til vårt forbund å arbeide for å få en mer ensartet kontingent for de forskjellige forbund. Vi ble gjort oppmerksom på at et sådant forslag måtte forelegges L.O.s kongress.

Vi fastholder vårt forslag og begrunner det med at hvis det kunne gjennomføres ville det lette kasserernes arbeid betydelig. Det viser seg nemlig at når arbeidere fra forbund med lavere kontingent enn oss skal overflyttes til vårt forbund, går det ofte lang tid før det er mulig å få dem overført, og vi vet det er kontingentforskjellen som er årsaken».

Forbundsstyret hadde ikke anbefalt forslaget.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet slutter seg til forbundsstyrets forslag.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Lærlingers organisasjonsforhold.

Avd. 8, Jerndreiernes Forening, Oslo, foreslo:

«Fagkongressen tar initiativ til at det trekkes opp retningslinjer for dannelse av grupper og avdelinger for læregutter og unge arbeidere i alle forbunds virkeområder.

At disse får sine egne representanter i alle organisasjonsinstanser og at deres kontingent settes vesentlig lavere enn de nåværende minstesatser, da avdelingen er av den mening at det er viktigere å få ungdommen aktivt interessert i fagorga-

nisasjonens arbeid enn at de skal betale mest mulig i kontingent.

Hovedstyret i Jern- og Metallarbeiderforbundet uttalte til forslaget:

En erklærer seg prinsipielt enig i forslaget og henstiller til sekretariatet å legge fram, om det er mulig, et forslag i en generell form, som kan brukes som mønster for alle forbund, eller at kongressen gir tanken i forslaget sin anbefaling, men at det overlates til forbundene selv å finne den form for organisering av ungdommen, som passer best for det enkelte forbunds organisasjonsområde. Det samme gjelder også kontingentspørsmålet.

Fra sekretariatet:

Saka må sees i sammenheng med forslag til lærlingelov. Sekretariatet innstiller derfor at forslaget oversendes det nye sekretariat.

Josef Larsson: Sekretariatet sier ikke noe om prinsippet her. Vi har ikke bare et ungdomsproblem, men også et lærlingeproblem, som nødvendiggjør å finne fram til former, som kan bringe disse gutter sammen til drøftelse av sine saker. Jeg vil foreslå en tilføyelse til sekretariatets forslag: «idet kongressen er enig i prinsippet.»

Leif Aas Hansen: Lærlingene har ikke noe sted og diskutere sine saker. Når en setter lover og bestemmelser for lærlinger, må de også få anledning til å uttale seg gjennom sine grupper rundt på arbeidsplassene. Jeg vil oppta følgende forslag når det gjelder ungdommen og fagorganisasjonen:

«Fagorganisasjonen tar initiativet til at det trekkes opp retningslinjer for dannelse av grupper og avdelinger for læregutter og unge arbeidere i alle forbunds virkeområder.

At disse får sine egne representanter i alle organisasjonsinstanser, og at deres kontingent settes vesentlig lavere enn de nåværende minstesatser.

Lærlinge- og ungdomsgrupper må se det som en oppgave å trekke med all arbeidende ungdom i fagorganisasjonen og gjennom organisasjonen fremme ungdommens sentrale krav: Sikring av retten til tariff-lønnet arbeid for de unge arbeidere. Senking av arbeidstiden for ungdom under 18 år til 6 timer pr. dag og 36 timer pr. uke, for ungdom under 21 år 7 timer pr. dag og 42 timer pr. uke. I arbeidstiden inngår den tid som brukes til yrkes-, fagskoler og kurser. Skoletid og arbeidstid

gjøres sammenhengende. Full lønn i skoletiden. Ungdom under 21 år må ikke delta i overtidsarbeid, skiftarbeid eller nattarbeid. 5 ukers ferie med full lønn for all ungdom under 18 år og for ungdom under 21 år som har spesielt tungt og sunnhets-skadelig arbeid. Gjennomføring av lærlingeloven med opptak av de nevnte punkter. Vedtak om gjennomføring av en vernelov for unge arbeidere som faller utenfor rammen av lærlingeloven.

Fagkongressen tar avstand fra den framgangsmåte som sekretariatet har nyttet ved opprettelsen av de stedlige faglige ungdomsutvalg hvor det elementære demokratiske prinsipp om medlemmenes rett til å velge sine egne tillitsmenn er satt til side og den udemokratiske oppnevningsslinje er innført. De retningsslinjer som er vedtatt av sekretariatet på dette punkt må endres.»

Forslaget var undertegnet av Leif Aas Hansen, N. J. & M. F. og Ragnar Eidet, Kjemisk Forbund.

Sigurd Danielsen: Den nye lov for lærlinger inneholder det meste av det som fremkommer i foregående talers forslag. Hadde han hatt kjenskap til det, så hadde han ikke fremmet det forslag. En skal være oppmerksom på hvordan lærlingene her i byen bor i trange hybler, hvor de ikke har anledning til å lese og lære. Mange steder nyttes lærlingene til øll og vannbæring. Den nye lærlingelov inneholder bestemmelser som vil rette på mange av skavankene hittil. Her i byen kjemper vi for å få en tomt til en yrkesskole. Hittil har det ikke vært mulig. Nå hørte vi ordfører Stokkes uttalelser ved åpningsmøtet og hva han da sa skal vi ikke glemme. Jeg vil anbefale at en vedtar Jerndreierens forslag.

Malfred Bergseth: Vi har kanskje de fleste grupper av fagarbeidere og dermed lærlinger. Det er antagelig 22 år siden vi gjennomførte det prinsipp som ligger i forslaget fra Jerndreierne. Men det var mindre vellykket og vi har måtte gå bort fra det i praksis. Vi har måtte gå inn for at læreguttene kom inn i sine respektive fagforeninger. Det var ingen suksess med spesielle grupper.

P. Mentsen: Det er ikke nødvendig å ta så på vei overfor dette forslag. Fordi om det ikke står i forslaget så er sekretariatet oppmerksom på nødvendigheten av å få læreguttene organisert.

Emil Torkildsen: Det eneste naturlige er å avvende lærlingeloven. Der er det trukket opp bestemmelser som jeg tror jeg tør si vil være meget tilfredsstillende for den ungdom som

vil gå inn i et eller annet fag i kommende tider. Vi har i mange industrier hatt vanskeligheter ikke bare fra arbeidsgivernes men også fra arbeidernes side når det gjaldt læregutter som skulde gå tidligere fra arbeidsplassen for å gå på yrkesskole. Derfor inneholder den nye lov at det skal holdes dagskole, slik at lærlingen er helt borte den dag han har skole.

Strek ble satt.

Andreas Torp: Jeg tror alle forbund som har fagarbeidere har interesse av etter evne å få læreguttene forhold så gode som mulig. Vi har også i vore tariffert gjort opplegg herom. Vi har ikke noe å si på at det trekkes opp rettningslinjer, men vi har allerede gjort alt for å få læreguttene med. De har sine egne grupper og de er representert i alle klubbstyrene. Læreguttene kontingent må stå i forhold til deres fortjeneste. I den første tid har vi ingen kontingent fra dem til administrasjonskassen i avdelingen, men etterhvert stiger kontingenten gradvis etter fortjenesten. Jeg vil henstille til sekretariatet om å søke å få lærlingeloven så hurtig som mulig og at en sørger for at den blir så god som mulig.

Anders Mørk: Fagkongressen kan ikke vedta rettningslinjer for organiseringen av læreguttene og hva ellers står i forbindelse hermed. Vi må få lærlingeloven først. Vi skal også være oppmerksom på at det er forskjellig på de forskjellige arbeidsplasser. Det er ikke mange dagene siden jeg var på Akers mek. Verksted. Av 72 læregutter var det bare 17 som var med i organisasjonen. Aas Hansens forslag. En hver må forstå at det er et demonstrasjonsforslag. Landsorganisasjonens Ungdomsutvalg som er nedsatt av sekretariatet har sendt ut til samorganisasjonene henstilling om opprettelse av utvalg for der å reise de spørsmål som interesserer ungdommen. Det skal ikke være nye organer, men komiteer for å behandle ungdomsspørsmål. Det var å håpe at også komiteene vil vise interesse for ungdomsspørsmålet.

P. Haraldsson: Jeg tror det er nødvendig å få tatt dette opp med hensyn til læreguttene organisasjonsforhold, så vi kan få vite hvordan det ligger an i de forskjellige forbund. Det er visse forbund, som ikke gjør noe serlig for å få de med. Jeg er enig i at de får grupper, men det må ikke være særorganer. Det må være i tilslutning til de organisasjoner vi har. Arbeidernes Ungdomsfylking har behandlet lærlingeloven og vi mener at vi i den foreliggende proposisjon har fått dekning for vore krav. Det er uriktig å komme med slike forslag som Aas

Hansens, det forslag skriver seg fra kommunistenes ungdomsforbund. Da saken om den nye lærlingeloven var under behandling hørte en intet derfra.

Aksel Engelsgård: Jeg har ikke sett den nye lærlingelov. Jeg vet ikke om det står noe om at læreguttene får lønn også når de går på skolen?

Emil Torkildsen: Det er med.

Votering: Aas Hansens forslag ble mot 6 stemmer avvist. Sekretariatets innstilling med Josef Larssons tilleg ble enstemmig sedtatt.

Forbundenes fastlønnede distrikts- eller stedssekretærer m v.

Fra Norsk Kommuneforbunds forretningsutvalg forelå:

«Ad. Samordning av arbeidsoppgavene for de forskjellige forbunds fastlønnede distrikts- eller stedssekretærer og samorganisasjonenes fastlønnede tillitsmenn.

Det er mange av L.O.s forbund som har fastlønnede sekretærer rundt om i landets forskjellige distrikter og/eller byer. Disse arbeider selvstendig, men er underlagt sine respektive forbunds administrasjon, lover og beslutninger. Hver for seg har de et eller flere kontorer med en eller flere kontordamer eller er uten skrivehjelp. I tillegg hertil kommer fastlønnede tillitsmenn i samorganisasjonen med det antall som L.O.s representantskap til enhver tid bestemmer for det enkelte distrikt.

Sekretærenes reiser for utførelse av organisasjonsarbeid, bestemmes ut fra det enkelte forbunds eller samorganisasjons interesser, og det er intet i veien for at flere distriktssekretærer og fastlønnede tillitsmenn kan reise med samme tog til samme by, eller en sekretær kommer til en by eller et distrikt samtidig som en annen reiser derfra.

Vi snakker om og krever ofte gjennomførelse av sunn rasjonalisering for landets produktive arbeidsliv, og disse krav er ofte vel begrunnet, men bør man ikke også stille de samme krav overfor oss selv?

Ved å ta opp til behandling spørsmålet hvor meget fastlønnet arbeidskraft vår samlede fagbevegelse trenger, dvs. de

forskjellige forbund, Landsorganisasjonen med sine samorganisasjoner i de enkelte distrikter i vårt land, vil man sikkert komme fram til andre resultater enn de som foreligger i dag. Kan man samordne og rasjonelt utnytte arbeidskraften for fastlønnede tillitsmenn og ansatt kontorhjelpe, vil man sikkert på disse områder få utført betraktelig mer arbeid til fordel for hele arbeiderbevegelsen. Tar man videre hensyn til kontorlokaler, telefoner og alle diverse utgifter som følger med det enkelte kontors drift, ville man sikkert også kunne spare betraktelige beløp ved en fullstendig samordning.

Selvfølger er man oppmerksom på at de enkelte forbund som har fastlønnede distriktstillitsmenn, har store og spesielle arbeidsoppgaver som må ivaretas av folk som spesielt kjenner den enkelte industri eller den enkelte bransje i arbeidslivet. Dette bør imidlertid ikke være til hinder for, at hvis en sådan mann er ute og reiser i sitt distrikt, burde man på forhånd undersøke om han ikke samtidig kunne ta andre arbeidsoppgaver som forelå på samme sted som han reiser til. Det ville sikkert være til skade for fagorganisasjonen om ikke de store forbund fikk anledning til å peke ut sine egne distriktssekretærer med de spesielle oppdrag som det enkelte forbund måtte ha, men disse interesser kan sikkert like fullt tilgodesees om man bygger opp hele organisasjonsapparatet ut fra den regel at samkjøring skal finne sted. Distriktssekretærenes kunnskap og kjennskap til fagbevegelsens forskjellige avdelinger og spørsmål ville også bli utvidet.

Spørsmålet i seg selv er så vidt stort og innviklet at det ikke er praktisk at en stor kongress fastlegger endelig og detaljert ordning. Kongressen bør imidlertid gi sekretariatet i oppdrag å sette ned en mindre komité som kan bearbeide spørsmålet og legge fram sin innstilling for L.O.s representantskap som gis bemyndigelse til å vedta beslutning, etterat de interesserte forbund har hatt adgang til å uttale seg.

Med henvisning til foranstående, tillater en seg å foreslå følgende:

1. Sekretariatet får bemyndigelse til å sette ned en komité på 5 medlemmer for å utrede spørsmålet om en samordning av arbeidsoppgavene for de forskjellige forbunds fastlønnede distrikts- eller stedssekretærer og samorganisasjonens tilitsmenn.
2. Landsorganisasjonens representantskap vedtar beslutning i saken etterat spørsmålet er forelagt de interesserte forbund til uttalelse.

Sekretariatet instilte:

Sekretariatet innstiller at forslaget fra Norsk Kommuneforbund vedtas.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Ingen endringer i samorganisasjonenes vedtekter.

Fra sekretariatet forelå følgende:

«Kongressen valgte en organisasjonskomité og en lovkomité til å fremme forslag til nye organisasjonsformer og vedtekter for samorganisasjonene. Samtidig bemyndiget kongressen representantskapet til å vedta de nye vedtekter.

Organisasjonskomitéens forslag ble sendt samorganisasjonene til uttalelse og deretter behandlet på L.O.s representantskap i august 1947. Vedtektene ble vedtatt på representantskapets møte i november 1947. Sekretariatet kan derfor ikke anbefale at det for tiden blir gjort noen endringer i disse vedtekter.»

Hugo Jacobsen: Når det gjelder overgangen fra distriktsmøter til representantskapsmøter var en oppmerksom på at det måtte bli noen innskrenkninger. Her har organisasjonskomitéen gått altfor drastisk tilverks. Ved representantskapsmøter blir halvparten av vore medlemmer utelukket fra representasjon. Disse møter har gjennom alle år vært omfattet med stor interesse, fordi en her fikk anledning til å luften sine meninger. Som en ser av dagsorden så har vi et forslag nr. 116, hvor vi foreslår:

«Nåværende ordning med representantskap oppheves. Årsmøteordningen gjennomføres på nytt med sterkt redusert representasjonsrett. Dog skal alle avdelinger være sikret minst 1 representant.»

En sto i en tvangssituasjon dengang en stemte over representantskapsordningen. Jeg vil foreslå følgende:

«Den nåværende ordning med et representantskap oppheves. Det holdes årsmøter i samorganisasjonene andet hvert år, med representanter valgt av foreningene.

Valget foregår etter følgende skala:

Foreninger inntil 350 medlemmer velger 1 representant. Foreninger med over 350 medlemmer velger 2 representanter.»

D. Søvik opptok forslagene fra nr. 110 tilogmed 114. innsendt av Sten-, Jord- og Sementarbeidernes forening, Bergen, til endringer i vedtektene for samorganisasjonen. Forslagene var følgende:

« § 3, punkt c, utgår.

Forbundsstyret i N.B.A.F. hadde ikke anbefalt forslaget.

§ 3, punkt d, forandres til:

«Tillitsmennene velges av samorganisasjonens representantskap. Tillitsmennene er Landsorganisasjonens representanter i distriktet.»

N.B.A.F.s forbundsstyre anbefalte at det ikke ble foretatt noen endringer i punktet.

Et mindretall anbefalte forslaget.

§ 5. *Representantskapet*, foreslås omredigert:

«A. a. Representantskapet velges med 1 representant for hver påbegynt 1 000 medlemmer i fylker for hvert forbund i samorganisasjonens distrikt.

b. Alle forbund skal være representert.

Det kan ikke velges mer enn 1 representant fra hver forening.

c. Forretningsutvalget deltar i representantskapets møter.

B. a. Valget ledes av forretningsutvalget som foretar inndeling av avdelingene i valgkretser, forbundsvis, i forhold til medlemstall etter punkt A. a, og sendes de respektive avdelinger for valg av representanter. Det stemmes særskilt over representanter og varamenn.

C. a. Representantskapet er samorganisasjonens høyeste administrative organ i vedkommende fylke.

Punkt b og c under avsnitt D bibeholdes uforandret. Avsnitt E, punktene a og b bibeholdes uforandret.»

Fra forbundsstyret i Bygningsarbeiderforbundet forelå: Kongressen 1946 besluttet at den nedsatte organisasjonskomité skulle oppta til behandling bl. a. også samorganisasjo-

nene, deres struktur og oppgaver. Organisasjonskomitéen har arbeidet med saka og forela innstilling for representantskapsmøtet 1947, og hvor dette i alt vesentlig sluttet seg til organisasjonskomitéens innstilling.

Forbundsstyret mener derfor at de nåværende lover må få prøves en tid før man går til nye forandringer.

Forslaget kan derfor ikke anbefales.

Et mindretall anbefalte forslaget.

Strek ble satt med 6 talere.

Olav Åspreng: Jeg skulde forsåvidt ha opptatt forslaget fra Møre og Romsdal. Jeg vil imidlertid oppta forslag 123 sålydende:

«Årsmøtet tar representantskapets vedtak til etterretning. Med hensyn til den stilling som særlig Nordmøre og Romsdal har inntatt i spørsmålet om sammenslutning, vil årsmøtet henstille til L.O. å ta hele spørsmålet opp til ny behandling.» Alle-rede i 1927 ble det gitt uttrykk for at en fylkesorganisasjon for Møre ikke vilde ha lang varighet. Jeg håper at en vil gi oss samme behandling som i 1938 og at en går inn for tanken i ovennevnte forslag. Før jeg slutter må jeg også fremholde at vi som skal stelle med disse saker, må få bestemme hvor setet skal være. Det fikk vi ikke lov til da årsmøtet ble holdt i Ålesund. Vi vilde ha Molde, som vi mener er mer sentralt.

Daniel Søvik: Våre forslag er innsendt fordi det er misnøye med de bestemmelser vi nå har. Av dagsorden ser en forøvrig at det er misnøye også andre steder. Samorganisasjonen vil lett bli upopulære ved den nye ordning. Det er valgordningen innen hvert forbund og antallet av representanter som en er uenig i. Vi krever ikke å gå tilbake til distriktsmøter, men vi foreslår 1 representant for hvert 1000 medlemmer og at det skal være 1 representant fra hvert forbund, hvor en ikke har 1000 medlemmer, så alle forbund blir representert. Subsidiært vil jeg foreslå de av meg opptatte forslag oversendt sekretariatet.

Oddbjørn Skredderhaug: Det heter ikke Møre samorganisasjon, men Møre og Romsdal faglige samorganisasjon. Jeg skulde anta at sekretariatet kjenner forholdene i Møre og Romsdal. En bør ta hensyn til de erfaringer vi har, som arbeider ute i distriktene. Organisasjonskomitéen fikk også adgang til å bestemme setet for samorganisasjonen. En mente på denne måte sikkert å komme fram til den billigste ordning. Vi har en masse medlemmer, som faktisk ikke har vært på et

årsmøte. Vi vet hvilken betydning disse møter har når det gjelder skolering av tillitsmenn. Distriktet burde selv bestemme hvor setet skal ligge. Jeg opptar forslag nr. 122:

«Representantskapets vedtak i møte 24.—27. august 1947 av Organisasjonskomitéens forslag vedr. samorganisasjonen punkt 5. Møre endres til:

«For Møre og Romsdal opprettes en samorganisasjon med kontor i Molde.»

Anker Johannesen: Når representantene fra Romsdal og Møre tar opp sine forslag om Molde, så burde representantene gjort oppmerksom på at kontoret i Kristiansund fremdeles er i virksomhet. Nordmøre har altså et kontor. Å legge kontoret i Molde, må føre til at Kristiansundskontoret må nedlegges og flyttes over til Molde. Etter sammenslutningen 1. januar 1949 så er det Romsdal som har bevist at de ikke har behov for et kontor. En representant — han sitter her i salen — fremholdt at en måtte gå inn for Molde og dermed nedlegge Kristiansundkontoret, for å vise sekretariatet hvor umulig ordningen var.

Elias Volan: Det forekommer meg at de som vil opprettholde samorganisasjonene, bør være forsiktige med sine forslag. Det er mange forbund som mener at samorganisasjonene bør avvikle. Hvordan tror dere det skulde gå an å ha årsmøte i Hedmark med sine 373 avdelinger i 1947 og nå antagelig over 400. De måtte holde møte på torvet. Møre og Romsdal. Skal setet flyttes til Molde, så må kontoret i Kristiansund nedlegges. Et kontor for Molde — ja jeg forstår ikke — hvis det trengs et kontor der, så fins det vel neppe en by som ikke trenger det. Den riktige ordning vilde være at Landsorganisasjonen hadde distriktskontorer rundt i landet. Jeg anbefaler sekretariatets forslag.

Votering: Sekretariatets forslag — nr. 124 — ble vedtatt mot 22 stemmer. — Dermed bortfalt de øvrige forslag.

Flere forslag går til sekretariatet.

«*Samorganisasjonens forretningsutvalg* har i møte den 29. desember 1948 behandlet studie- og opplysningsarbeidet og vil i den anledning foreslå for *Landsorganisasjonens kongress i 1949* at den tidligere ordning med bevilgning til opplysningsvirksomheten må bli tilbakeført til samorganisasjonen slik at de kan få føre opp på sitt budsjett et beløp til opplysningsarbeidet.»

Opland faglige samorganisasjon.

Nr. 126. Sekretariatet foreslo:

Sekretariatet innstiller at forslaget oversendes det nye sekretariat:

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Representantene 62, Bergløff og 66, Moksnes fikk permisjon fra formiddagsmøtet fredag.

Kvinnelig sekretær i Landsorganisasjonen.

Fra L.O.s kvinnenemnd var innsendt følgende forslag:

L.O.s kvinnenemnd har sendt inn forslag til sekretariatet, hvor det vises til vedtak på fagkongressen i 1946 om ansettelse av kvinnelig sekretær i Landsorganisasjonen.

Fra sekretariatet

Sekretariatet vil legge fram for kongressen forslag om at det tilsettes en kvinnelig sekretær på L.O.s kontor, senest fra 1. september 1949. Utformet forslag vil bli lagt fram på kongressen.

Sekretariatets utformede forslag var inntatt i tillegsdagsorden og hadde følgende ordlyd:

«Her i landet har organiseringen av menn og kvinner til fagorganisasjonen gått hånd i hånd. Vi har ikke som i andre land i nevneverdig grad organisert kvinnene i egne fagforeninger eller i egne forbund. Av Landsorganisasjonens samlede medlemstall pr. 31. januar 1949 på 456 373 er det på grunnlag av oppgaver fra forbundene 74 432 fagorganiserte kvinner. Tallet er antakelig atskillig større, da mange forbund ikke skiller mellom mannlige og kvinnelige medlemmer, men legger kontingentklassen til grunn ved utregningen av helt- og halvtbetalende medlemmer. En stor del av de kvinnelige medlemmer i forbundene betaler den samme kontingent som de mannlige, idet *fortjenesten* legges til grunn ved bedømmelsen av hvilken kontingentklasse et medlem kommer inn under.

I enkelte forbund er det like mange og til dels flere kvinnelige medlemmer enn mannlige. Det kan derfor ikke sies at kvinnene innen *industri, håndverk og handelsvirksomhet* er dårligere faglig organisert enn sine mannlige kolleger. Man har selvsagt

unntakelser innen enkelte yrker hvor organisasjonsprosenten blant kvinnene er dårlig. I særlig grad er dette tilfelle innen hushjelpyrket.

For å søke å få ordnet lønns- og arbeidsvilkårene også for denne kategori av lønnstakere, gikk Landsorganisasjonen til dannelsen av Hushjelpens Landsutvalg, som ansatte en fastlønnet sekretær som skulle forestå organiseringen av hushjelp. Kontoret som har vært i virksomhet siden juli 1938, har i vesentlig grad befattet seg med agitasjons- og konsulentarbeid. Utgiftene har vært dekket av Landsorganisasjonen, og kongressen i 1946 bevilget kr. 15 000.00 årlig til kontorets drift. Det er hushjelpforeninger på følgende 6 steder: *Bergen, Bærum, Gjøvik, Hamar, Kongsberg* og *Oslo*. Uten at det skal legges Landsutvalget eller dets sekretær til last, må det vel sies at organiseringen av hushjelper ikke har fått det omfang som en hadde ventet. «Arbeidet støter på mange vanskeligheter», heter det i beretningen for 1947, «den største er vel den at det står en og en på hver arbeidsplass, og at dette yrkets utøvere ofte anser arbeidet som hushjelp for å være et overgangsyrke.»

På grunn av at det ikke har lyktes å få organisert hushjelpene og opprettet tariffavtaler for dem, har Stortinget for å beskytte dem vedtatt en hushjelplov som sikrer hushjelpene de mest elementære rettigheter. *Nå gjelder det i første rekke å påse at loven blir fulgt.* Kontrollen med lovens overholdelse må tilligge myndighetene gjennom Arbeidstilsynet, og det må være et rimelig forlangende at det blir tilsatt den nødvendige hjelp i Arbeidstilsynet, slik at lovens hensikt blir oppnådd. Landsorganisasjonen har allerede gjort forestilling om dette til myndighetene. En innstiller derfor på at den nåværende ordning med tilskudd til Hushjelpens Landsutvalg opphører fra det tidspunkt Arbeidstilsynet overtar kontrollen med hushjelplovens overholdelse.

Når det gjelder å aktivisere kvinnene innen fagorganisasjonen har Landsorganisasjonen for lengst tatt opp dette spørsmål. Allerede i 1909 ble det opprettet et kontor for agitasjon blant

kvinnene med en egen sekretær lønnet av Landsorganisasjonen. Det viste seg imidlertid at denne ordning ikke var praktisk, og etter en kort tids forløp ble kontoret oppløst, og arbeidet ble lagt inn under kvinnesekretariatet i partiet. Den faglige organiseringen av kvinnene har senere, som nevnt i innledningen, vært en del av det alminnelige organisasjons- og agitasjonsarbeid, og etter den tallmessige styrke som kvinnene nå utgjør i fagorganisasjonen, er selve organiseringen av kvinnene ikke lenger noe problem. Det som mangler er større aktivitet blant de kvinnelige fagorganiserte. Det er i første rekke spørsmål om et *opplysningsarbeid*.

På initiativ av sekretariatet ble Landsorganisasjonens kvinnenemnd opprettet etter frigjøringen. Kvinnenemnda har i første rekke å drive opplysningsarbeid blant de kvinnelige medlemmer. Hovedutvalget i Landsorganisasjonens kvinnenemnd består av de kvinnelige forbundsstyremedlemmer. Det er nå satt i gang arbeid for å få opprettet lokale eller distriktsvise kvinnenemnder. For å videreføre dette opplysningsarbeid har sekretariatet i den kongressperiode som er gått søkt å få ansatt en kvinnelig faglig sekretær i tilknytning til Arbeidernes Opplysningsforbund. Stillingen ble avertert, men ingen kvinnelige søkere meldte seg.

For å imøtekomme de krav som er reist fra de fagorganiserte kvinner gjennom Landsorganisasjonens kvinnenemnd, foreslås at kongressen bemyndiger sekretariatet til å ansette en kvinnelig sekretær i Landsorganisasjonen. Det er imidlertid vanskelig å sette opp en konkret arbeidsordning for en kvinnelig sekretær i Landsorganisasjonen, men det forutsettes at den som ansettes må delta i det alminnelige organisasjonsarbeid, slik som de valte og ansatte sekretærer. Dog faller det i sakens natur at vedkommende i første rekke deltar i forhandlinger når det gjelder fag og bransjer hvor det hovedsakelig er spørsmål om lønns- og arbeidsvilkår for kvinner, og vedkommende må også overta det faglige arbeid som hittil har vært lagt inn under husjelpkontoret. Ved siden av dette må hun delta i agitasjons- og

opplysningsarbeid, som nevnt ovenfor, og kan fungere som sekretær i Landsorganisasjonens kvinnenemnd. Det forutsettes at sekretariatet utarbeider en nærmere instruks for den som blir ansatt, samt retningslinjer for kvinnenemndas virksomhet.

I henhold hertil foreslår sekretariatet at kongressen gjør dette vedtak:

1. Det tilsettes en kvinnelig sekretær på Landsorganisasjonens kontor senest fra 1. september 1949. Sekretariatet utarbeider nærmere instruks når det gjelder den kvinnelig sekretærs arbeidsområde, og retningslinjer for kvinnenemndas virksomhet.
2. Landsorganisasjonens tilskudd til Hushjelpens Landsutvalg opphører fra den tid Arbeidstilsynet overtar kontrollen med at hushjelploven blir overholdt, senest fra 31. desember 1949.

Esther Samuelsen: Det ble opprettet en kvinnelig sekretærstilling i Landsorganisasjonens barndom. I dag har Landsorganisasjonen 75 000 kvinnelige medlemmer. L.O.s kvinnenemnd innsendte i 1946 forslag om ansettelse av en kvinnelig sekretær. Slik som en nå hører om denne sekretærs arbeide og de kvalifikasjoner som skal til, så må hun være et rent unicum. Vi mente en kvinnelig sekretær som skulle reise rundt i landet for å organisere kvinnene og videre at hun skulde komme i kontakt med de fagorganisertes hustruer.

Lucie Andresen: Jeg vil understreke det Samuelsen har uttalt. Da vi fikk L.O.s kvinnenemnd fikk vi dermed adgang til å drøfte vore saker. Vi fikk f. eks. anledning til å diskutere dyrtidstillegget og det urimelige og urettferdige i at dette ble gitt forskjellig for mann og kvinne. Gjennom Kvinnenemnda anmodet vi Landsorganisasjonen om å ta seg av den sak. Det er nødvendig at, kvinnene får komme sammen og hevde seg. Det er nemlig ofte vanskelig for kvinnene å hevde seg i samband med de mannlige fagorganiserte kamerater. Vi har også spørsmålet om husmødrene i landet. De må vi nå gjennom deres fagorganiserte menn. Det er derfor nødvendig at kvinnene får en representant i L.O.s administrasjon.

Ragna Karlsen: Da vi i Kvinnenemndas møte fredag hørte Jens Bergs orientering om denne sak, fikk jeg rene kuldegysninger over hvor meget en måtte forlange av denne kvinne. Jeg er imot at den kvinnelige sekretær tilsettes, men i denne om-

gang får vi gå med på det. Det var sterkere om hun ble valgt. Det er nødvendig nå å få dette til, så vi kan vekke kvinnene og ikke minst de fagorganisertes hustruer.

Anna Anthoni: Jeg er gla over denne innstilling i dag. Endelig har en begynt å ta hensyn til kvinnene. Vi er dog 75 000 fagorganiserte kvinner. Tenk om vi sto i et forbund? Vi vilde bli et av L.O.s største forbund. Nå, jeg vil ikke være med på det. Jeg vil være sammen med mennene. Jeg vil henstille til L.O. å avertere denne stilling i arbeiderpressen også utover landet.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Kooperasjonen — en appell.

Torbjørn Henriksen: Fagorganisasjonens stilling til kooperasjonen. Dirigentene har drøftet dette og vi har drøftet det i sekretariatet. Fagbevegelsen og kooperasjonen har røtter langt tilbake i tiden. Det er de fagorganiserte og de politisk interesserte arbeidere, som har gått inn for kooperasjonen. Vi hadde i sin tid Landsorganisasjonens kooperative utvalg og vi hadde faglige kooperative utvalg i Oslo, Bergen og forøvrig mange steder i landet. Etter at okkupasjonstiden er over, er det klart at nettopp det å legge omsetningslivet tilrette slik at arbeiderne får det de skal ha for pengene, er av den største betydning. En ser stadig prisovertrudere. På den annen side ser en at kooperasjonen har hatt vanskeligheter med å få kvoter. De som var med ved den kooperative kongress i Trondheim, vil erindre at det syner seg et tilsig til kooperasjonen fra andre lag i folket. Vi må som fororganiserte gå inn for kooperasjonen. Vi ser at selve fornyelsen kommer fra andre leire enn oss. Landsorganisasjonen representerer 99.9 pst. av forbrukerne. Derfor må det bygges opp en arbeidslinje, som en kan gå ut fra og gjøre oppleggene. Jeg har ikke noe forslag, men samorganisasjonene vil få denne oppgave og de bør ta opp de faglige kooperative utvalg og så får en sende inn rapporter til Landsorganisasjonen, så en får se hvordan arbeidet legges an. Det er ute i marken dette arbeide må legges an og de beste organer her er samorganisasjonene. Sekretariatet vil komme tilbake til dette, så vi kommer fram til et omslag, en framrykking, som igjen betyr bedre samkjøring av fagorganisasjonen og kooperasjonen.

Dirigenten: Dette var en appell og gir ikke anledning til diskusjon.

En appel for Norsk Folkehjelp.

Sekretariatet framla følgende forslag til uttalelse om Norsk Folkehjelp:

«Det er i år ti år siden Landsorganisasjonen stiftet arbeidernes helse- og hjelpeorganisasjon Norsk Folkehjelp.

Fagorganisasjonen ga på denne måte uttrykk for at det var riktig at den økonomiske og moralske støtte som Landsorganisasjonen, forbund og avdelinger årlig ga til ulike helsemessige og humanitære organisasjoner, ble samordnet, kontrollert og ledet gjennom deres egen organisasjon.

Gjennom kollektivt medlemskap og ved valgte representanter har Landsorganisasjonen og dens underavdelinger full anledning til å kontrollere at de midler og den støtte de yter til helsemessige og humanitære formål, nyttes i samsvar med arbeidsfolkets interesser, likesom de selv har anledning til å trekke opp linjene for dette arbeid.

Erfaringene har vist at denne koordinering har vært riktig, — noe som er kommet til uttrykk gjennom de beretninger som er utgitt av Norsk Folkehjelp, og som viser det betydningsfulle arbeid som er nedlagt.

Fagkongressen 1949 vil derfor understreke kongressens uttalelse av 1946 om at forbund, avdelinger og medlemmer slutter opp om Norsk Folkehjelp ved kollektivt medlemskap, og at midler og støtte til helsemessige og humanitære formål blir tilgodesett arbeidernes egen organisasjon Norsk Folkehjelp.»

Karsten Torkilsen: Sekretariatet har utlagt et forslag til uttalelse om Norsk Folkehjelp. Tidligere var det alene borgerlige, humanitære organisasjoner som opptok dette arbeid. Men for 10 år siden startet vi vor egen helse- og hjelpeorganisasjon i Norsk Folkehjelp. Etter okkupasjonen ble arbeidet på ny opp tatt og vi er kommet godt i vei, men vi savner de fagorganisertes aktive deltagelse. Det er arbeidsoppgaver nok for vår egen helseorganisasjon. Vi har mange gode lag rundt omkring, men vi har inntrykk av at de fagorganiserte ikke tar oppgaven alvorlig. Jeg henstiller til representantene at de ikke bare vedtar dette, men er med å gi det kjøtt og blod.

Anton Andresen: Vi er selvsagt alle enig i forslaget her og i den varme appell fra Torkildsens side. Når det gjelder arbeidsulykker, så har vi Vern og Velferd. Det må kunne gå an å finne en mer rasjonell arbeidsmetode. I tilslutning til det som foreligger vil jeg foreslå:

«Kongressen anmoder sekretariatet om å oppta forhandling med de to organisasjoner Norsk Folkehjelp og Vern og Velferd om en rasjonell deling av arbeidsoppgavene.»

Halfdan Wigaard: Det er selvsagt et bra arbeide Norsk Folkehjelp utfører. I sin tid hørte vi helsedirektør Evang tale om at vi skulde ta oss av alt det som gamle tanter og andre drev av humanitært hjelpearbeide, uten å stable andre organisasjoner på bena. Jeg er ikke enig i at vi opptar disse oppgaver i fagorganisasjonen. Vi har nok arbeide likevel. Jeg vil ikke stemme mot forslaget her, men vi bør bruke de organer stat og kommunene har.

Øystein Egelund: Til Anton Andresen fra Skotøyarbeiderforbundet vil jeg gjerne opplyse at Norsk Folkehjelp allerede den 30. januar 1947 tok skritt til en konferanse med Vern og Velferd for å komme fram til et samarbeid om de spørsmål som begge organisasjoner er interessert i. Konferansen resulterte i bl. a. at en etablerte gjensidig representasjon i de 2 organisasjoners styrer, og at en forøvrig ble enige om en del punkter om det framtidige samarbeid. Dette samarbeid har imidlertid ikke vist seg å gi noen større praktiske utslag hittil; det kan jeg gjerne si til Anton Andresen. Men Norsk Folkehjelp går i hvert fall 100 pst. inn for at en må komme fram til en skikkelig fordeling av arbeidsoppgavene mellom de 2 organisasjoner. Når det gjelder Halfdan Wigaard's innlegg, så håper jeg at Wigaard ikke setter Norsk Folkehjelp i klasse med Frelsesarmeen, gamle tanter m. v.. som samler penger osv., og forklaringen på dette som kanskje Wigaard og flere til gjerne burde vite, er denne:

På alle samfunnslivets områder har først og fremst fagorganisasjonen gjort sin innflytelse gjeldende for å ivareta arbeidsfolkets sosiale, kulturelle og økonomiske interesser. På alle disse områder av vårt samfunnsliv har arbeidsfolket skapt sine egne organisasjoner. Det var derfor naturlig at det var fagorganisasjonen som tok initiativet til dannelsen av Norsk Folkehjelp som et uttrykk for at man også på det humanitære og helsemessige område måtte ha et organ for å ivareta arbeidernes interesser. Tross sin unge alder, 10 år i år, har Norsk Folkehjelp i samarbeid med fagorganisasjonen klart å utføre et omfattende arbeid, som lover godt for framtiden. En rekke forhold gjorde at Norsk Folkehjelp etter starten i 1939 måtte ta på seg en rekke humanitære oppgaver som selvfølgelig gikk ut over de helsemessige. Jeg nevner bl. a. at Norsk Folkehjelp

påtok seg Finnlandsinnsamlingen, som innbragte 2 millioner kroner. Da krigen kom til vårt eget land, var vi med og samlet inn 1½ million kroner til de krigsherjede distrikter. Så kom tyskernes beslaglegging av organisasjonen i 1941, og umiddelbart etter krigen var det igjen de humanitære oppgaver som meldte seg først. Det var hjelpen til de politiske fanger, deres etterlatte og pårørende. I alt fikk 3 000 mennesker et 3 ukers gratis ferieopphold av Norsk Folkehjelp. Det var hjelpen til Østerrike. Det var organiseringen av Europahjelpen, som innbragte 13 million kroner og F.N.-hjelpen, som innbragte 10½ million kroner.

På tross av disse store aksjoner som satte organisasjonen på en meget hard prøve, har vi allikevel kunnet make å sette de oppgaver som vi egentlig skulle drive med — nemlig oppgaver på det forebyggende helseområde — ut i virksomhet. Etter frigjøringen er det utdannet 3 000 nye bedriftssaniteter. Vi hadde 18 000 før krigen. Vi har opprettet 20 utlånstasjoner for sykemateriell, hvor det gratis lånes ut fra febertermometer til fullt moderne sykesenger. Det er delt ut gratis utstyr til 15 helsestasjoner for mor og barn og til 10 bedriftslegekontorer. Landets første rullende bedriftslegekontor er anskaffet. Gjennom Norsk Folkehjelp er det utdelt i alt kr. 420 000.00 som tilskudd til reising av badstuer på landsbygda og i fiskevær. 4 200 slitte husmødre har fått gratis husmorferie i 14 dager, og til dette er det brukt over 7000 000.00 kroner. Det er arrangert 2 landsomfattende kampanjer mot kjønnsykdommene, kampanje mot kreften og tuberkulosen, arrangert helseutstillinger og utgitt bøker og brosjyrer om helsespørsmål. Ikke lenger enn for 2 dager siden hadde Norsk Folkehjelp den glede å kunne overrekke Helsedirektoratet landets første røntgenskjermbildebåt, som nå skal foreta undersøkelser først og fremst i sjødistriktene nordpå. Denne gave omfatter et sjermbildeutstyr til en verdi av kr. 120 000.00, og ominredningen av båten har kostet kroner 100 000.00. Som en ser, har det ikke vært noen Frelsesarmevirksomhet eller tantevirksomhet som Norsk Folkehjelp har drevet. Oppgavene våre kan synes store, og de fleste tangerer sosiale saker som kunne betinge en offentlig løsning. Vi må se fram til den dag da vi har lovfestet ferie for våre husmødre, — da vi har offentlige bad og helsestasjoner i alle våre byer og bygder, — da usanitære bedrifter og usunne boliger er gått over i historien. Det er imidlertid med disse saker som med en rekke andre, — de må gjennom en modningsprosess i

folkets bevissthet før de får sin plass i rekken av sosiale goder. Det er denne modningsprosess Norsk Folkehjelp vil fremskynne med sitt arbeid. Folkets oppslutning om Norsk Folkehjelp er derfor av den største betydning for fremme av folkehelsen og spesielt arbeidslivets hygiene. Det er ikke tvil om at fagbevegelsen trenger en organisasjon som Norsk Folkehjelp. Men vi trenger også all mulig moralsk og økonomisk støtte av dere. Vi må stå sammen og ikke glemme en ting — nemlig at Norsk Folkehjelp er arbeiderbevegelsens helseorganisasjon og fremmer arbeiderklassens interesser på det helsemessige og humanitære område.

Voting: Sekretariatets forslag til uttalelse om Norsk Folkehjelp ble enstemmig vedtatt. — Anton Andresens forslag ble likeledes enstemmig vedtatt.

Punkt 10: Sosiale spørsmål.

Alderstrygd og pensjonsordninger.

Norsk Kommuneforbunds forretningsutvalg foreslo:

I § 7 i lov om alderstrygd er bestemt at den pensjonsberettede kan ha en friinntekt (renteinntekt av formue som overstiger kr. 6 000.00, gaver, pensjon eller liknende) som svarer til 60 pst. av full pensjon. Overstiger friinntekten 60 pst. blir pensjonen redusert.

Et par eksempler vil vise hvordan bestemmelsen virker: I en bykommune med minstepensjon er denne for et ektepar kr. 1 080.00 pr. år. Har dette ektepar annen inntekt på for eksempel kr. 1 000.00 pr. år, reduseres pensjonen til kr. 864.00 pr. år.

Er det en landkommune med minstepensjon, blir de tilsvarende tall kr. 900.00 og kr. 612.00.

Bestemmelse om friinntekt virker som det sees uheldig for alle alderspensjonerte, men ikke bare det, den medvirker også til å vanskeliggjøre arbeidet med å få arbeidsgiverne med på å gjennomføre tilfredsstillende pensjonsordning for sine arbeidere. Arbeidsgiverne rekner nemlig med at en pensjon fra bedriften

bare vil føre med seg at den pensjonsberettigede blir fratatt et større eller mindre beløp av alderspensjonen.

Etter Norsk Kommuneforbunds oppfatning ville den beste løsning av denne sak være at bestemmelsen om friinntekt i § 7 ble tatt ut av loven. Dette ville føre med seg at alderspensjonen og annen inntekt — også pensjon fra arbeidsgiveren, ville komme alle alderspensjonerte til gode.

Med henvisning til foranstående foreslås:

«Kongressen anser det riktig å ta ut av loven bestemmelsen om at alderspensjonen blir redusert av andre inntekter som pensjonisten har.»

Fra sekretariatet:

Sekretariatet innstiller at forslaget fra Norsk Kommuneforbund vedtas.

Olaf Skramstad: Vi har forskjellige slags trygder, både offentlige og private. Det vilde være av betydning å samordne disse. Jeg har merket meg følgende forslag i dagorden fra Torp fagforening:

«Å inngå til Regjering og Storting med krav om at alderstrygden må heves til et nivå, så de som er trygdet kan leve anstendig av sin trygd. Beskatning av trygden må selvsagt opphøre. Det pekes i samme forbindelse på at våre sosiale trygder må samarbeides i en folketrygd som gir de mennesker som er avhengig av samfunnets hjelp levelige vilkår.»

Jeg vil oppta dette forslag.

Torbjørn Henriksen: Det er nettopp i den lei sekretariatets forslag ligger, nemlig å samordne trygdeordningene. Men som en ser videre av forslaget, går en inn for forhøyelse av alderstrygden. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag. Torp fagforenings forslag er under arbeide.

Emil Løvlien: Under spørsmålet om trygder, har vi også arbeidsledighetstrygden. Jeg vil ikke si noe om den, men en har vært inne på at en kanskje nå er på topp. Jeg vil foreslå en henstilling til regjeringen om å fremme en midlertidig lov. Jeg vil foreslå:

Da grunlovsforslaget om rett og plikt til arbeid kan ta tre år før det blir behandlet, krever kongressen at Regjeringen straks legger fram forslag for Stortinget om en midlertidig lov som sikrer rett og plikt til arbeid for alle.

Dirigenten foreslo det av Skramstad opptatte forslag og Løvliens forslag oversendt sekretariatet.

Løvlien: Jeg vil anmode om realitetsavgjørelse.

Votering: Løvliens forslag ble mot 19 stemmer oversendt sekretariatet. — Skramstads opptatte forslag ble enstemmig oversendt sekretariatet. — Sekretariatets innstilling (om forslaget fra Kommuneforbundet) ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten: Møtet i morgen begynner kl. 9.

Møtet hevet.

FORMIDDAGSMØTET FREDAG 27. MAI

Dirigenter: *Sundsford* — *Henriksen*.

Møtet ble satt klokken 9 presis og åpnet med Rødt, hvitt og blått.

Protokollen fra gårsdagens ettermiddagsmøte referertes og godtkjentes uten bemerkninger.

Dirigenten: Møtet med samorganisasjonenes representanter er berammet til lørdag i Prøvesalen i Folketeateret, istedenfor mandag.

Diet og tapt arbeidsfortjeneste.

Valgkomitéen foreslo følgende satser:

1. Innenbys diet pr. dag	kr. 15.00
Utenbys diet pr. dag	« 20.00
Natttillegg	« 12.00
Diet pr. døgn	« 32.00
2. Tapt arbeidsfortjeneste pr. dag	« 28.00
- (I dette beløp er inkludert feriegodtgjørelse).

Ellers gir valgkomitéen sin enstemmige tilslutning til det regulativ som er vedtatt i sekretariatet den 9. november. 1948.

Votering: Forslagene punkt 1 og 2 ble enstemmig vedtatt.

Bevilgninger.

Valgkomitéen foreslo:

A.U.F.	kr.15 000.00	pr. år i perioden
Framfylkingen	« 8 000.00	—«—
Arb. Avholdslandslag	« 5 000.00	—«—
Norsk Sangerforbund	« 4 000.00	—«—
Norges idrettsforbund (Bedriftsidretten)	« 10 000.00	—«—

Votering: Bevilgningen til A. U. F. ble vedtatt mot 3 stemmer. — Bevilgningen til Framfylkingen mot 4 stemmer. — Til Arb. Avholdslandslag enstemmig.

Norsk Sangerforbund.

Om denne post ble det diskusjon.

Peder Bergersen foreslo 5000 kroner pr. år i perioden.

Kr. Windenæs: Norsk Sangerforbund er en viktig kulturfaktor, og det kan sies meget i den sak. Jeg hadde tenkt meg 10 000 kroner, men vil foreslå 6 000 kroner pr. år.

Sigurd Danielsen: Norsk Sangerforbund har oversendt sine regnskaper til L.O. så en kan se hva pengene er gått til. Jeg vil anbefale 6 000.00 kr. pr. år.

Votering: 6 000.00 kr. pr. år i perioden ble vedtatt mot 7 stemmer.

Norges idrettsforbund.

(Bedriftsidretten).

Adolf Olsen: Jeg ber kongressen protestere mot Norges Fotballforbund, som laget fotballkamp i Stavanger 1. mai. De får holde fingrene fra fatet den dag. Jeg vil henstille til dirigentene å forme protesten.

Karl Oshaug: Jeg vil understreke det Adolf Olsen sa. Vi ble sterkt skuffet ved det som inntraff hos oss 1. mai. Bedriftsklubben var enig med vedkommende klubb som hadde arrangementet. Men Fotballforbundet forbød klubben å ha noe med bedriftsidretten å gjøre.

Halfdan Wigaard: Er det nødvendig med denne bevilgning nå, som en har så stor stasbevilgning? Hvem disponerer disse penger?

Strek ble satt.

Reidar Holmen: Jeg tror det er uriktig å vedta en protest mot Fotballforbundet på grunn av et tilfelle i Stavanger. Det vil virke overdrevent på et så spinkelt grunnlag.

Hovedkasserer *Møller:* Norges Idrettsforbund har egen avdeling for bedriftsidretten og med egen sekretær. Bevilgningen er bl. a. beregnet til lønn for denne sekretær i perioden.

Votering: Bevilgningen til Norges Idrettsforbund ble enstemmig vedtatt etter valgkomitéens innstilling.

Hushjelpens landsutvalg.

Valgkomitéen foreslo at kongressen ga sekretariatet fullmakt til å bevilge de nødvendige beløp inntil Hushjelpens landsutvalg er avviklet.

Votering: Enstemmig vedtatt.

Arbeidernes Jeger og Fiskerforbund.

Sekretariatet får fullmakt til å støtte Arbeidernes Jeger- og Fiskerforbund på den måte og i den utstrekning sekretariatet finner det påkrevet.

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Norges Kommunistiske Ungdomsforbund.

Søknad fra N.K.U. om økonomisk støtte ble forslått avslått.

Hans Moen: Når en har bevilget til A.U.F. er det uriktig å avslå denne søknad. Jeg vil foreslå 5 000.00 kr. pr. år i perioden.

Votering: Innstillingen ble vedtatt mot 15 stemmer, som ble avgitt for forslaget fra Hans Moen.

Punkt 12: Valg.

Formann.

Valgkomitéen foreslo enstemmig til formann gjenvalg av Konrad Nordahl.

Emil Løvlien: Jeg ser at det er gjenvalg av ledelsen. Jeg er dypt uenig i den politikk som er ført og vil stemme mot gjenvalg av ledelsen. Jeg vil bare forbeholde meg å stemme imot, da det er nyttesløst å oppta noe forslag.

Votering: Formannen Konrad Nordahl ble enstemmig valgt.

Viseformann.

Valgkomitéen foreslo enstemmig gjenvalg av Gunnar Bråthen til viseformann og han valgtes likeledes enstemmig.

Hovedkasserer.

Valgkomitéen foreslo til ny hovedkasserer enstemmig Hans Hegg.

Olaf Askeland: Disse 3 første tillitsmenn tilhører alle Jern- og Metallarbeiderforbundet. En måtte kunne ha funnet en mann fra et annet forbund. Jeg vil ikke oppta noe divergerende forslag.

Tor Aspengren: Jeg vil henvise til lovene som er vedtatt med hensyn til valg av tillitsmenn. Når vi er kommet med enstemmig innstilling på Hegg, så har vi sett bort fra hvilket forbund en kommer fra og har bare søkt å finne fram til de dyktigste personer. Ingen her har forbundet Nordahl eller Bråthen som Jern- og Metallarbeiderforbundets folk, men som fellesorganisasjonens tillitsmenn og intet annet.

Kr. Windenæs foreslo Knut Møller.

Strek ble satt.

Emil Torkildsen: Hegg har vært hovedkasserer i mange år i Landsorganisasjonens største forbund. Etter krigen har han også vært nestformann. Vi har tatt det prinsipielle standpunkt at hovedkassereren ikke bare skal være kyndig i bokføring, men han skal være organisasjonsmann og være vokset opp med organisasjonen. Konstitueringen av Møller var bare til kongressen. Vi skal ha en organisasjonsmann som finansminister i Landsorganisasjonen. Jeg nærer ingen betenkeligheter ved dette at vi hermed får 3 tillitsmenn fra Jern- og Metallarbeiderforbundet. Jeg tror ikke det er noen som kan si at de 2 tidligere, har drevet forbundets politikk i L.O.

Konrad Nordahl: Etter at valgkomitéen hadde konstituert seg med Torkildsen som formann, søkte han administrasjonen. Blant de ting vi diskuterte var kasserervalget. Jeg vil gjenta hva jeg sa. I Landsorganisasjonen får vi alle mulige saker og problemer. Før sakene kommer til sekretariatet, går administrasjonen gjennom det. I disse administrasjonskonferanser betyr det meget at den er så alsidig sammensatt som mulig, både hva sammensettingen og persontypene angår. Da Torkildsen nevnte Hegg, så var det ingen tvil om at han er en dyktig mann, men det blir altså 3 tillitsmenn fra samme forbund og de tilhører samtlige omtrent samme aldersgruppe. Jeg vil ikke gå imot valgkomitéens enstemmige innstilling, men jeg vil si at vi anser det ikke som den heldigste løsning.

Torbjørn Henriksen: Jeg er enig med valgkomitéens formann. Jeg har aldri i sekretariatet merket at tillitsmennene i Landsorganisasjonen har representert forbundenes saksaker og jeg har vært med i sekretariatet fra kongressen i 1927. Jeg anbefaler innstillingen.

Votering: Innstillingen på *Hans Hegg* ble vedtatt mot 59 stemmer, som ble avgitt for Knut Møller.

Skriftlig votering ble ikke forlangt.

1. sekretær.

Til 1. sekretær valgtes *Elias Volan* enstemmig etter enstemmig innstilling fra valgkomitéen.

2. sekretær.

Valgkomitéens innstilling på *P. Mentsen* til 2. sekretær ble enstemmig vedtatt.

Øvrige sekretariatsmedlemmer.

Valgkomitéen innstilte enstemmig:

Chr. Henriksen, Norsk Arbeidsmannsforbund. John Wi-vegh, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Alfred Nilsen, Norges Handels og Kontorfunksjonærers Forbund. Marius Trana, Norsk Jernbaneforbund. Josef Larsson, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund. Karsten Torkildsen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. Torbjørn Henriksen, Norsk Kommuneforbund. Rasmus Rasmussen, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund. Ingvald Haugen, Norsk Sjømannsforbund. Alfred Ljøner, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund. Leif S. Olsen, Norsk Transportarbeiderforbund.

Valgkomitéen foreslo følgende for kongressen:

Det er kongressens forutsetning at Lars Evensen fortsatt møter i sekretariatet, dog uten stemmerett.

Emil Torkildsen: *Valgkomitéens* innstilling er enstemmig og for at ingen skal føle seg forfordelt har vi satt det i alfabetisk orden etter forbundets navn. Det var forslag også på Arthur Ruud, men det ble tatt tilbake. Senere ble det sagt at det var feil, men valgkomitéen fastholder sin innstilling som den rette.

Idar Nordstrand: Det er ikke hyggelig at en til stadighet på kongressene skal komme her på talerstolen og vise representantene at det ikke er enighet blant statsfunksjonærene. Vi må oppta forslag om Arthur Ruud og det er enighet mellom representantene fra Postforbundet, Tjenestemannslaget, Politiforbundet, Fengselstjenestemannforbundet og Telegraf- og Telefonforbundet. Ruud er den sentrale skikkelse innen statsfunksjonærenes gruppe. Uten forkleinelse for noen, så er det ingen som behersker vore lønnsforhold og regulativer som Ruud.

3 minutters taletid ble vedtatt.

Egil Halvorsen: Jeg vil gjøre oppmerksom på at statstjenestemanskartellet ikke er noe fasttømmret apparat. Av de 37 000

medlemmer i dette har Jernbaneforbundet 20 000. Kongressen har vedtatt at sekretariatet mest mulig skal bestå av representanter fra de store yrker. Jernbaneforbundet er det største forbund av statsfunksjonærer innen Landsorganisasjonen. Vi møter med 14 representanter og er det 8. største forbund. Lokomotivmannsforbundet og Tolltjenestemannsforbundet er enig med oss.

Ole Andersen Kiste: Det blir tatt svært lite hensyn til samorganisasjonene. Nå skal vi miste også den representant vi tidligere hadde. Vi skulde ikke ha gitt slipp på Tranmæl. Jeg vil prinsipielt foreslå at sekretariatet utvides med 1. medlem, subsidiært vil jeg foreslå Kåre Hansen.

Dirigenten: Det prinsipielle forslag bortfaller. Lovene er vedtatt.

Jens Dahl: For meg har det mindre betydning, hvem av disse — Trana eller Ruud — som velges. Men Ruud har så meget å gjøre på så mange områder, at jeg også av den grunn mener det er riktig å ta Trana. Jeg anbefaler valgkomitéens innstilling.

Olaf Askeland: Jeg kan ikke forstå Kiste som kommer her og faktisk foreslår en 5. tillitsmann fra Jern- og Metallarbeiderforbundet i L.O.s ledelse.

Arthur Karlsen: Trana er viseformann i kartellet for statsfunksjonærene og jeg vil anbefale innstillingen. Når det gjelder samorganisasjonene så var en allerede på forrige kongress oppmerksom på at Lars Evensen var deres representant.

Strek ble satt.

Ole Andersen Kiste endret sitt forslag på Kåre Hansen istedenfor Josef Larsson.

Dirigenten: Det er satt strek, så forslaget kan ikke opptas.

John Sundsfjord: Jeg vil anbefale forslaget på Trana, slik at Jernbaneforbundet, som det største kan få med 1 representant.

Emil Torkildsen: Det er meningsløst å komme med forslag om å bytte ut Transportarbeiderforbundets representant med en representant fra samorganisasjonene. De er hjelpeorganer for L.O. De representerer de samme medlemmer som forbundene. En har også Volan i sekretariatet, som i mange år har stelt med samorganisasjonens saker, likeledes Bråthen og Mentsen som begge på forskjellig måte har representert samorganisasjonene.

Votering: Innstillingen ble vedtatt for samtlige sekretariatsmedlemmers vedkommende. Trana ble valgt mot 57 stemmer som ble avgitt for Ruud. Leif Olsen ble valgt mot noen få stemmer, som ble avgitt for Kåre Hansen.

Skriftlig avstemning ble ikke forlangt.

Valgkomitéens innstilling vedrørende Lars Evensen ble vedtatt enstemmig.

Varamenn til sekretariatet:

Valgkomitéen foreslo:

Edv. Stenklev, Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Emil Torkildsen, Norsk Centralforeningen for Boktrykkere. Alf Andersen, Norsk Tekstilarbeiderforbund. Gullborg Nyberg, Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund. Arthur Ruud, Norsk Telegraf- og Telefonforbund. Bj. Dahlberg, Norsk Baker- og Konditorforbund. Andreas Torp, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Arne Hagen, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund. Kristine Amundsen, Norsk Bekledningsarbeiderforbund.

Emil Torkildsen: Også her er innstillingen enstemmig. De 4 første skal velges serskilt og de har fast møteplikt. Ved valg av Gullborg Nyberg, får kvinnene fast medlem i sekretariatet.

Rolf Thoresen foreslo P. Ødegård, istedenfor Arne Hagen.

Votering: De 4 første varamenn ble først enstemmig valgt. Deretter ble innstillingen på de øvrige varamenn enstemmig vedtatt.

Mer sekretærhjelp.

Emil Torkildsen: Det hersket ikke tvil i valgkomitéen om at det trenges mer organisasjonsmessig hjelp ved Landsorganisasjonens administrasjon. Valgkomitéen vil foreslå:

«Kongressen bemyndiger sekretariatet å ansette sekretærhjelp i den utstrekning en finner det nødvendig for å skjøtte det organisatoriske arbeid på den mest forsvarlige måte.»

Votering: Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Revisjonsutvalg:

Valgkomitéen foreslo:

Peder Birkeland, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund. Johan Didriksen, Norsk Sjømannsforbund. Halfdan Wigaard, Boktrykkerne.

Varamenn:

Petter Fossum, Bygningsarbeiderforbundet. Bertrand Olsen, Kommuneforbundet. Signe Bråten, Tekstilarbeiderforbundet.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Tvistememnda:

Elias Volan, formann, Landsorganisasjonen. Arthur Karlsen, Kommuneforbundet. Rolf Olsen, Jern- og Metallarbeiderforbundet. Astrid Rasmussen, Kjemisk Industriarbeiderforbund. Egil Halvorsen, Jernbaneforbundet.

Varamenn:

P. Mentsen, for formannen. Ragna Karlsen, Handel og Kontor. Aron Ask, N.N.N. Anton Andresen, Skotøyarbeiderne. Peder Ødegård, Treindustriarbeiderforbundet. Fritz Fridholm, Papirindustriarbeiderforbundet. Gunvald Hauge, Sjømannsforbundet.

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Revisjonsordning for forbundenes avdelinger.

Konrad Nordahl opptok følgende forslag på vegne av flere representanter:

Kongressen bemyndiger sekretariatet å utarbeide forslag til en mere betryggende revisjonsordning for forbundenes avdelinger. Et eventuelt forslag forelægges forbundene til uttalelse hvorefter det forelægges representantskapet til endelig avgjørelse.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

De nye diettsatser.

Dirigenten: På forespørsel skal meddeles at de nye diettsatser gjelder denne kongress.

Fortsatt behandling av sosiale spørsmål.

Arbeidervernloven.

Fra avdeling 21 Drammen og avdeling 28, Sarpsborg av Norsk Papirindustriarbeiderforbund var innsendt forslag om endringer i arbeidervernloven.

Sekretariatet viste til at Regjeringen hadde oppnevnt en komité med oppdraag å legge fram forslag til endringer av Arbeidervernloven.

Votering: Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

Lærlingeloven og skoletid.

Jern- og Metallarbeidernes Forening, avd. 17, Hamar forslo:

«Det må søkes å få fremmet og lovfestet Lærlingeloven som tar sikte på at tiden som medgår på aftenskolen blir inkludert i arbeidstiden, slik at arbeidstiden og skoletiden ikke overstiger 48 timer og at det gjennomføres betaling for skoletiden.»

Hovedstyret i Jern- og Metallarbeiderforbundet uttalte hertil:

«Krav om lønn for skoletiden ved tekniske aftenskoler ble reist av vårt forbund ved tariffrevisjonen i 1948 i forbindelse med forslag om opplæringsplan.

Ved endelig behandling i lønnsnemnda er saken henvist til avgjørelse ved Lærlingelovens behandling i Stortinget.

Hovedstyret mener derfor at det som nå kan gjøres er å påskynde Stortingets behandling av Lærlingeloven og anbefaler at kongressen gir sekretariatet i oppdrag å gjøre henvendelse til Stortinget herom.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet slutter seg til Norsk- Jern- og Metallarbeiderforbunds hovedstyres uttalelse i saka.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Lov om ulykkestrygd.

Murerarbeidernes Forening, Oslo, foreslo:

«Forslag til endringer i lov om ulykkestrygd for industriarbeidere av 24. juni 1931 nr. 6.

En industriarbeider som i dag blir skadet under arbeidet får etter denne lov en rente som varierer etter den invaliditetsgrad skaden medfører. Ved 100 pst. invaliditet utbetales maksimumsrente med kr. 1 800.— pr. år, dvs. 60 pst. av lovens maksimumsinntekt kr. 3 000.—.

Sett på bakgrunn av leveprisomkostningene er dette en rente som ingen kan livberge seg på selv om det gjelder per-

soner uten forsørgelsesbyrde. En mann med familie vil naturligvis komme i en håpløst vanskelig økonomisk stilling.

Er en så merksam på at bedriftsulykkene under krigen og etter krigen har hatt en tydelig stigende tendens, er det grunn til å ta opp denne spesielle sak gjennom fagbevegelsen for å få gjennomført lovbestemmelser som svarer til forholdene i dag. Det er urimelig at den enkelte person som ulykken rammer skal bære den praktisk talt alene sammen med sin familie. Vi må også være merksam på at de forsikringer som tegnes gjennom fagforeningene er engangsbetalinger med beløp som i dag bare betyr en kort avhjelp av nøden.

Det naturlige ville være å overføre denne trygd på bedriftene som så kunne tegne forsikringer for hele sin arbeidsstokk.

Slik lovens § 32 nå er formet fritar den bedriften og bedriftsledelsen for erstatningsansvar utover de premier som bedriften betaler til Rikstrygdeverket.

Lovens § 32 lyder slik:

«Ulykker som går inn under denne lov medfører ikke plikt for arbeidsgiveren, hans fullmektig, arbeidsoppsynsman, mester eller liknende til personlig å svare noen erstatning med mindre det godtgjøres ved straffedom at vedkommende har voldt skaden forsettlig eller grovt uaktsomt.»

Dette lovbud har følgelig medført at bedriftsledelsen fritas for å betale erstatning i de tilfeller den etter vanlige erstatningsregler ville vært erstatningspliktig. Det viser seg nemlig at selv om fabrikktilsynet finner at ulykken skyldes forsømmelser fra bedriftens side med forskriftsmessige anordninger til beskyttelse av arbeiderne, er dette i de fleste tilfeller ikke tilstrekkelig til at politiet eller domstolene vil betegne det som grov uaktsomhet og vedkommende må følgelig frifinnes og den skadede er dermed avskåret fra å få erstatning.

Bestemmelsen har ganske sikkert medført at bedriftene er skjødesløse med de lovmessige sikkerhetsforanstaltninger.

Prinsipalt bør en gjennomføre en lovbestemmelse som gjennomfører full lønnskompensasjon etter invaliditetsgrad for alle

bedriftsulykker som medfører varige mén og dessuten full lønn under sykdom for bedriftsskader. Bedriftene får så gardere seg ved å tegne forsikringer for disse skader.

Dette forslaget vil medføre en endring av hele loven om ulykkestrygden for industriarbeidere som hovedsakelig vil gå ut på større ytelser fra bedriftenes side.

Som en midlertidig ordning bør lovens § 30 endres slik at alle tilfeller av bedriftsulykker som skyldes feil fra bedriftens side erstattes av denne etter vanlige erstatningsregler.

Denne paragraf foreslås endret slik:

«Ulykker som går inn under denne lov og som skyldes forsømmelser og mangel på aktsomhet fra bedriftens ledelse, hans fullmektig, arbeidsoppsynsmann, mester eller liknende blir å erstatte av bedriften med ytelser som svarer til den gjennomsnittlige inntekt vedkommende skadede har hatt i de siste 2 år så lenge vedkommende er helt eller delvis arbeidsufør, og i tilfelle invaliditet bereknes en årlig rente av den fulle lønn som svarer til invaliditetsgraden.

Det påligger Rikstrygdeverket å innkreve erstatningen. Rikstrygdeverket forskutterer skadedes rente fra skadedagen og forvalter det endelige erstatningsbeløp med månedlige utbetalinger til skadede.»

I tilfelle dødsfall betales renten til skadedes etterlatte etter lovens nåværende bestemmelser, likevel slik at satsene heves i forhold til leveomkostningene.

Disse invaliderenter skal også reguleres i forhold til arbeidslønningene i faget til enhver tid.

Det kan til slutt opplyses at Kontoret for Fri rettshjelp som har hatt til behandling en rekke av disse saker uten å kunne hjelpe vedkommende på grunn av de gjeldende lovbestemmelser, har notert disse lovbestemmelser som modne for revisjon. Lovbestemmelsene virker i dag som en hån mot de skadede. Enhver kan tenke seg hva en arbeider som på grunn av sitt arbeid er blitt 100 pst. invalid må tenke når han bys en årlig rente på kr. 1 800.— pr. år til å «leve» av i våre dager, da utgiftene pr. person utelukkende til mat overstiger dette beløp, og en må regne med at en invalid har økede utgifter på grunn av sin invaliditet.

Fra sekretariatet:

Forslaget oversendes det nye sekretariat.

Eugen Wiik: Saken om ulykkestrygd er meget aktuelt. Det er ikke nok med de vanlige sykepenger. Jeg har opptatt forslag nr. 145. I bygningsindustrien er det meget farlig arbeide. Vi har i Arbeidstilsynet fått en meget energisk mann og som gir pålegg, men det er i de sjeldneste tilfeller at det blir etterkommet. Det heter at arbeidsgiverne har ansvaret, men så heter det senere i Arbeidervernloven: «forsettelig eller grovt uaktomt» og derved kommer mange undav ansvaret. Forslagene foreslåes oversendt sekretariatet og jeg er enig i det.

Votering: Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

Prisloven.

Fra Mjøndalen Treindustriarbeiderforening forelå:

«Møtet foreslår enstemmig at L.O. tar prisloven opp til behandling på kongressen.»

Motivering:

Siden lønnsstopploven kan man trygt si at lønsmottakerne har vist en forståelse og solidaritet overfor loven, og da hevder vi bare vår soleklare rett når det samme kreves av næringslivets menn overfor prisstoppen.

Slik som forholdene er i dag er det jo faktisk bare de in-
deksberørende varer som blir holdt innenfor rammen av loven, mens andre varesorters salg foregår nærmest uten kontroll, og i mange tilfeller med for høy pris. Det er dette vi vil til livs med de stilte forslag.

Med den maktposisjon L.O. har i Norge i dag, mener vi at en henstilling derfra til statsmyndighetene vil ha stor betydning, slik at vi kan få en skjerpet og mer effektiv priskontroll.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet innstiller at forslaget ikke tiltres. Det vises til dagsordenens pkt. 6.

Votering: Sekretariatets innstilling ble vedtatt.

Betaling for domsmenn.

Telefonfabrikken S.T.K. A.s, avd. 163 av N. J. & M. F. foreslo:

«Landsorganisasjonens ledelse må overfor vedkommende myndigheter framsette krav om å få gjennomført bestemmelser som gir arbeiderne kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste etter forsvarlige satser, under utøvelsen av sine demokratiske plikter og rettigheter ved f. eks. deltakelse i rettsmøter som domsmenn.

Forslaget har følgende begrunnelse:

Når medlemmer av vår forening i dag blir innkalt som domsmenn forekommer det ofte at de melder forfall av økonomiske grunner. Vi går ut fra, at dette gjør seg gjeldende i alle fagforeninger hvor fagforeningen ikke betaler differansen mellom det offentliges satser og den tapte arbeidsfortjeneste.

Det kan heller ikke være riktig at arbeiderne i en fagforening i fellesskap skal bære disse utgiftene.

Når arbeidskjøperne ikke har plikt til å betale full lønn må det offentliges satser tilsvare tapt arbeidsfortjeneste beregnet på en gjennomsnittsfortjeneste for arbeiderne i industrien og håndverket.

Forbundets hovedstye uttalte:

En er enig i forslaget og at dette må utvides til også å omfatte representasjon i prisutvalg, kontrollnemnder, bransjeråd, styre for tekn. aftenskoler, offentlige verv, o.l., hvor det enda ikke er truffet noen ordning om godtgjørelse for tapt arbeidsfortjeneste.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet innstiller at forslaget oversendes det nye sekretariat.

Votering: Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

Skattespørsmål.

Fra sekretariatet forelå:

Regjeringen har oppnevnt et utvalg benevnt «Skatteutvalget av 1947», hvor Landsorganisasjonen er representert. Inn-

stilling fra dette utvalg foreligger hva angår kontrollmidler mot skattesnyteri, nye straffebestemmelser, samt omregulering av likningsarbeidet.

Lars Nass: Den skattepolitikk som er ført og de skattelover en har, er i strid med arbeiderklassens interesser. Jeg vil oppta forslaget fra Rognan Jernbanearbeiderforening som foreslår:

«Skattetrykket har etter krigen nådd slike høyder at det er utålelig for lønnsarbeiderne og alle grupper i befolkningen med lave inntekter.

Vi vil ikke lenger finne oss i at vår levestandard gjennom beskatningen holdes på et langt lavere nivå enn før krigen, mens landets produksjon i lengere tid har vært større enn før krigen, og de dominerende krefter innenfor finansverdenen høster inn veldige profitter.

Det er nødvendig å endre dette forhold ved bl. a.:

1. Å øke de skattefrie fradrag i et slikt omfang at de representerer et forsvarlig eksistensminimum.
2. Ens utlikning av skattene ved innføring av fellesskatt i stedet for de nåværende herreds- og statsskatter.
3. De indirekte skatter fjernes for alle nødvendighetsvarers vedkommende og alderstrygd og krigspensjoneringsavgift utliknes på skattbar og ikke på antatt inntekt.
4. Inntil en fellesskatt kan innføres utliknes statsskatten på inntekt med sterkere progresjon og herredsskatten må også utliknes med stigende skattøre på stigende inntekter.
5. Personer med dobbelt husholdning gis fradrag i inntekten som svarer til de faktiske merutgifter.
6. Det innføres ens skattetrekk for hele landet.»

Det beløp som er nødvendig for å leve må være skattefritt. Når det gjelder de med to husholdninger, så omfatter det anleggsarbeiderne. De får ikke rotfeste noen steder, men må overalt være med på å betale de økte utgifter i kommunene de kommer til. Så kan de flyttes til en annen kommune og på ny må de kanskje være med på å betale økte kommunale budsjetter.

Dirigenten: Vi vil foreslå forslaget fra Rognan Jernbanearbeiderforening oversendt sekretariatet.

Votering: Sekretariatets forslag — nr. 160 — ble enstemmig vedtatt. — Forslaget fra Rognan Jernbanearbeiderforening ble oversendt sekretariatet.

Punkt 11: Diverse innkomne forslag.

Byggekooperasjonen og byggeselskapet Dugnad.

Norsk Bygningsarbeiderforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund, Norsk Murerforbund fremmet forslag med anmodning om at det ble oppsatt som *eget punkt på dagsordenen*:

- «1. Kongressen gir sin tilslutning til fremme av byggekooperasjonen og tegner seg for andeler i det landsomfattende kooperative byggeselskap Dugnad. Sekretariatet får bemyndigelse til å yte lån og garantere for kassakredit.
2. Kongressen anmoder de forbund som står tilsluttet Landsorganisasjonen om å tegne andeler i Dugnad.
3. Det henstilles til de lokale fagforeninger å støtte økonomisk opp under de lokale produksjonslag, og tegne andeler i disse.»

Fra sekretariatet:

Sekretariatet er i prinsippet enig i at byggekooperasjonen fremmes, men finner ikke at Landsorganisasjonen kan delta i finansieringen av den.

Sekretariatet hadde imidlertid behandlet saken på ny og fremla følgende nye innstilling:

Ad forslag nr. 178, side 151 — fagkongressens trykte dagsorden.

Forslag nr. 178 går ut, og *sekretariatet* foreslår i stedet sådant vedtak:

1. Fagkongressen tar til etterretning at Landsorganisasjonen har interesser i Dugnad Byggeselskap A/L for kr. 182 000.00, Under hensyntagen til Landsorganisasjonens samlede økonomiske forpliktelser gir kongressen representantskapet fullmakt til å støtte Dugnad Byggeselskap A/L i den utstrekning en til enhver tid finner det forsvarlig.
2. Kongressen gir sin tilslutning til at byggekooperasjonen fremmes av de fagorganiserte, og henstiller til forbund og fagforeninger å støtte Dugnad Byggeselskap A/L og de

lokale produksjonslag i den form de finner det forsvarlig og økonomien tillater det.

Hallvard Løken: Å fremme byggevirksomhet på et kooperativt grunnlag er et gammelt ønske. Etter krigen har dette ønske fått ny næring, særlig i forbindelse med det omfattende framstøt som er gjort på boligkooperasjonens område.

Umiddelbart etter krigen ble spørsmålet tatt opp av interesserte personer i Norsk Bygningsarbeiderforbund, Norsk Murerforbund og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund. Resultatet av pågående drøftinger manifesterte seg våren 1947 i konstitueringen av Nor-Sam-Bygg. Det valgte styre arbeidet utover høsten med igangsettelse av administrasjonen og fant i løpet av denne tid at det var riktig å forandre organisasjonsformen fra den opprinnelig tenkte. I desember 1947 ble det holdt ny konstituerende generalforsamling som vedtok en ny selskapsform og nye vedtekter. Av forskjellige grunner ble navnet forandret til Dugnad Byggeselskap A/L. Selskapet trådte i virksomhet 1. januar 1948, og er altså nå 1½ år gammelt.

Etter de retningslinjer som styret har trukket opp, er Dugnad Byggeselskap blitt organisert som et hovedselskap, eller som det heter i forretningspråket, et holding selskap. Dugnad driver ikke selv virksomhet, men gjør dette ved hjelp av samarbeidende firmaer, datterselskaper.

Etter de foreløpige retningslinjer som styret har trukket opp, skal Dugnad i første omgang drive ren bygge- og anleggsvirksomhet. Etter hvert som de startede entreprenør- og byggmesterfirmaer er opparbeidet, er det så meningen også å interessere seg i produksjonen av byggematerialer. Hvor lang tid denne utviklingen vil ta, er det vel ingen som kan si i dag, og det er ikke riktig å legge planer på lang sikt. Noen år vil det nok ta før en kan ha overblikk over hvorvidt firmanene innenfor den nåværende ramme har opparbeidet en soliditet som tilsier hvorvidt en skal gå til større utvidelser eller ikke.

Det er for såvidt en heldig tid å ha startet dette foretagende på som det er en kolossal interesse rundt omkring i landet for byggekooperasjonen. De reelle muligheter for en rask og riktig utvikling er dessverre ikke tilsvarende. Opparbeidelsen av firmaene hemmes av mangelen på maskiner og utstyr og av tilgangen på fagfolk både til administrasjonen og til byggeplassene. Derved reduseres også mulighetene for å kunne drive byggeobjektene på en rasjonell og rimelig måte. Med den

oversikt en har i dag, må en regne med at disse vanskelighetene vil gjøre seg gjeldende ennå noen år framover, selv om det etter hvert blir bedre.

Mulighetene for økonomisk å gjennomføre de oppgaver som en har satt seg ved stiftelsen av Dugnad Byggeselskap, vil avhenge av den interesse som kan skapes om foretandet, og i første rekke av de enkelte fagforbunds muligheter og interesse for å skyte inn kapital.

Dugnad Byggeselskap og datterselskapene er i formen organisert som liknende private forretningsforetagender. Firmaenes organer er generalforsamling og styre. For hovedselskapet har en dessuten funnet det riktig at generalforsamlingen har et representantskap som kontrollerende organ overfor styret. De enkelte andelshavere skal ikke øve noen innflytelse i forretningene utover den som de øver gjennom disse organer. Selskapenes organer, generalforsamling og styre, skal ha de samme funksjoner som i andre forretningsforetagender, funksjonærer og arbeidere de samme rettigheter og plikter og tilsvarende arbeidsbetingelser, lønninger osv.

Andelshaverne i Dugnad Byggeselskap A/L er i dag Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Norsk Bygningsarbeiderforbund, Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund og Norsk Murerforbund. Andelshaverne i de stedlige firmaer er forskjellige fagforeninger, kooperative institusjoner, kommunale institusjoner og Dugnad Byggeselskap. I Østlandsfirmaet Fagbygg eier Dugnad Byggeselskap samtlige aksjer unntatt 2.

Det har vært stor interesse mange steder i landet for å starte byggelag i tilslutning til Dugnad og etter dettes retningslinjer. Dugnads styre har funnet det riktig å konsentrere seg om færrest mulig firmaer og i årenes løp søke å utvikle disse til store firmaer som opererer i de nærmest liggende distrikter og fylker. Pr. i dag har Dugnad organisatorisk samarbeid med Allbygg A/L i Bergen, Fagbygg A/S i Oslo, Heimbygg A/L i Trondheim og Nordbygg A/L i Hammerfest. Dugnad har også samarbeid med Vardø Andelslag, og det forhandles om organisatorisk tilslutning til Dugnad. Det regnes også med at Dugnad før eller senere vil få et datterselskap på Sørlandet. Dugnad har også tatt del i starten av Gratra A/S i Oslo, som er et spesialfirma for gravning og sprengning med borttransport.

Andelskapitalen i Dugnad Byggeselskap er:

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon	kr.	182 000.00
Norsk Bygningsarbeiderforbund	«	478 000.00
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund	«	32 000.00
Norsk Murerforbund	«	52 000.00

Tilsammen kr. 744 000.00

Selskapets kapital er plasert på følgende måte:

	Andeler :	Lån/garanti :		Sum :
Fagbygg A/S, Oslo	100 000.00	150 000.00	kr.	250 000.00
Allbygg A/L, Bergen ..	30 000.00	110 000.00	«	140 000.00
Heimbygg A/L, Trondh.	30 000.00	20 000.00	«	50 000.00
Nordbygg A/L, Ham.fest	30 000.00	10 000.00	«	40 000.00
Konst. firma i Vardø..	30 000.00	20 000.00	«	50 000.00
Gratra A/S, Oslo	40 000.00	0	«	40 000.00
Mellomregning med samarbeidende firmaer			ca. «	144 000.00
Bankkonto.....			« «	30 000.00

Tilsammen 260 000.00 310 000.00 kr. 744 000.00

I tillegg hertil har Heimbygg A/L en kassekreditt av Norsk Bygningsarb.forbund..	«	50 000.00
Fagbygg A/S en kassekreditt av Norsk Bygningsarb.forbund og Norsk Murerforbund	«	400 000.00
Dessuten lokalt i Allbygg tegn. andeler for ca.	«	24 000.00
—«— Heimbygg —«—	«	20 000.00

I alt kapital disponibel for hovedselskapet og datterselskapene kr. 1 238 000.00

Den samlede omsetning har i 1948 utgjort omkring 10 mill. kroner, hvorav 8 mill. i Fagbygg. De økonomiske resultater har vært bra, unntatt herfra er Allbygg i Bergen som på grunn av særlige vanskelige omstendigheter hittil har hatt større utgifter enn inntekter. Firmaene har påtatt seg alle slags arbeider, industriforretningsgårder og rene anleggsarbeider, men hovedtyngden har vært lagt på boligbyggingen, og tilsammen bygger vel disse firmaene nå flere leiligheter pr. år enn noe annet entreprenørfirma.

I alt beskjefligere firmaene omkring 600 arbeidere, hvorav omkring 400 i Oslo-området. En kan derfor si at Dugnad Byggeselskap med de samarbeidende firmaer allerede nå hører til de større entreprenørforetagender i landet.

Det første grunnlaget for firmaenes drift er lagt. Men både på det administrative område, det finansielle område og det tekniske område står det meget igjen før disse firmaene kan sies å være solid og effektivt utbygd. Foruten de ekstraordinære vanskeligheter en har i dag, tar det lang tid å samarbeide ledelse, funksjonærstab og arbeidere slik at alt virker som et hele. Særlig legges det vekt på å få et godt forhold mellom arbeiderne og funksjonærene, og mellom arbeiderne og ledelsen. I Fagbygg har en prøvet seg fram ved å avholde konferanser mellom representanter for arbeiderne fra de enkelte byggeplasser og ledelsen, og ved å sette i gang en bedriftsavis, i utstyr og format for øvrig meget beskjeden, hvor redaksjonskomitéen består av en representant fra hver byggeplass og en fra kontoret. Det er også dannet en idrettskomité som har arrangert et par firmakonkurranser og som nå forbereder Fagbyggs deltagelse i den alminnelige bedriftsidrett. På en av byggeplassene er også forsøksvis på arbeidernes initiativ dannet et produksjonsutvalg. Det er jo nokså uvant her i landet i det hele tatt med et organisatorisk samarbeid mellom arbeidere, funksjonærer og ledelse, og særlig uvant i entreprenørbransjen. Det har derfor vært enighet mellom alle parter om at en forsiktig skal forsøke seg fram for å finne de riktige former for dette samarbeid. Det som passer på én byggeplass passer kanskje ikke på en annen, og det som er en naturlig samarbeidsform i det ene firma, er kanskje ikke riktig i et annet. Hvor langt et slikt samarbeid kan gjennomføres i dag, og hvor store resultatene blir, kan ingen si, men jeg har inntrykk av at det er enighet om at samarbeidet allerede har gitt utbytte.

Den kapital som ble stilt til disposisjon ved starten av Dugnad, har vært utilstrekkelig i forhold til firmaenes omfang og omsetning. Samtlige firmaer har derfor arbeidet økonomisk tungt. Dugnads styre ville imidlertid ikke gjøre noe forsøk på ytterligere kapitaltegning før driftsresultatene for 1948 forelå, og før erfaringene fra denne første driftstiden tilsa det økonomisk forsvarlig å anbefale ytterligere kapitaltegning i firmaene. Driftsresultatene fra 1948 er gode, og en har såpass oversikt for 1949 at det også er på det rene at driften for 1949

blir god. Under disse omstendigheter finner Dugnads styre det forsvarlig å anbefale ytterligere kapitaltegning både for å lette firmaenes drift finansielt og til større maskininnkjøp for å rasjonalisere og effektivisere driften.

Det har vært vanskelig å forutsi noe om kapitalbehovet i de nærmeste årene, men innenfor Dugnads nåværende ramme vil kapitalbehovet i grove trekk være følgende:

Innestående på løpende kontrakter av en omsetning på om lag 12 mill. kr. pr. år	kr.	850 000.00
Opparbeidet på løpende kontrakter før utbetaling finner sted om lag	«	500 000.00
Maskiner og maskinverktøy	«	1 000 000.00
Lagertomter, lagerskur o. l.	«	150 000.00

Samlet kapitalbehov kr. 2 500 000.00

Skulle det bli aktuelt med deltagelse i bedrifter som produserer byggematerialer, måtte det regnes med ytterligere kapitalbehov, og dette måtte tas opp i hvert enkelt tilfelle.

For å drive innenfor den ramme som Dugnads styre har lagt opp for de nærmeste årene, trenges således det dobbelte av den kapital som disponeres i dag, det vil si ytterligere $\frac{5}{4}$ mill. kroner. Denne kapital kan skaffes til veie enten som andelstegning i Dugnad Byggeselskap og lokalt i datterselskapene eller som lån eller garantier direkte til Dugnad Byggeselskap eller til datterselskapene. Den riktige avstemning her vil være avhengig av kapitalinnskytternes ønsker og Dugnads forskjellige forretningsmessige hensyn. I tilfelle bør kapitalplasingen skje på en slik måte at fagforbundene, fagforeningene og andre organisasjoner har økonomisk interesse av å delta i foretaket.

Jeg har i denne oversikten ikke behandlet de spesielle samfunnsmessige hensyn som tilsier at en setter i gang et foretakende av denne art. Disse samfunnsmessige hensyn er de samme som i den kooperative bevegelse for øvrig. Den første betingelse for å kunne tilfredsstillende disse samfunnsmessige hensyn, er at firmaene kan drives forretningsmessig og i økonomisk konkurranse med de private firmaer, og det er dette som foretaket må sette seg som sitt første mål.

De foretakene som tidligere har vært startet på et liknende grunnlag både i byggebransjen og andre bransjer, har

ikke alltid vært like vellykket. Hvorvidt det vil lykkes å føre Dugnad Byggeselskap fram mot målet, vil avhenge av både de materielle muligheter, av generalforsamlingens og styrets vilje og evne til å trekke opp riktige retningslinjer, og av administrasjonens evne til å følge disse retningslinjene, av Byggningsarbeiderforbundets, Murerforbundets og de tilsluttede foreningers holdning, men vel aller mest av den holdning firmaenes arbeidere og funksjonærer vil ta og den innsats de vil gjøre i firmaene.

Det er ingen grunn til å nekte for at det i fagforbundene og fagforeningene og også ellers har vært og er en viss skepsis med hensyn til mulighetene for å utbygge en effektiv byggekooperasjon. De som deltar i Dugnad Byggeselskap er klar over de berettigede grunner for en slik skepsis. Det ville være uriktig etter 1½ års drift å si at vanskelighetene er overvunnet, men det en kan si i dag er at grunnlaget for en riktig utvikling er lagt, og at mulighetene er til stede for å gjøre Dugnad Byggeselskap til en faktor av betydning i vårt samfunn.

Strek ble satt med en rekke inntegnede talere.

P. Ødegård: Det har gått forskjellige rykter om hvorledes bygningsarbeiderne praktiserer akkordtariffen. Er det ikke riktig så bør disse rykter avlives og tilbakevises.

Halfdan Wigård: Jeg hilser med glede ethvert tiltak for boligreising. Men vi vet hva Landsorganisasjonens formue i dag er pr. medlem og en må da disponere forsiktig. Jeg vil foreslå et tillegg til sekretariatets nye innstilling: «dog under hensyntagen til Landsorganisasjonens likviditet. For øvrig anbefaler jeg sekretariatets innstilling.

Alf Smith-Hansen: Landsorganisasjonen spenner over så mange oppgaver at en må se seg litt om. Skal vi nå også begynne å garantere for dette, som kanskje i denne omgang kan svare seg, så vil det kanskje i neste omgang gå annerledes. Vi hadde et selskap i Bergen som murerne drev og med de dyktigste folk, men det forsvant plutselig, og likedan gikk det med en malerforretning. Det får være nok denne gang med de penger Landsorganisasjonen allerede er interessert i dette foretagende.

Sigurd Danielsen: Jeg vil gå inn for sekretariatets forslag. Vi har i dag fra en beskjeden begynnelse, 5 av de største frisørforretninger i Oslo, og Landsorganisasjonen har fått igjen sine penger.

Bernh. Berntsen: Denne sak er meget viktig og det er gledelig at en nå går i gang med et arbeiderforetagende på dette område. Riktignok er det slik at vi fra tidligere har dårlig erfaring. Men de første foretagender var for primitivt opplagt. Det jeg forlangte ordet for var den utredning Ertresvåg ga om den store fortjeneste for de private entreprenører. Hvordan kan det ha seg etter den redegjørelse vi nå har fått fra Dugnadselskapet? Det som må gjøres er at en trekker opp slike retningslinjer for disse foretagender, at det blir mønsterbedrifter, som kan gi beviser for at et arbeiderforetagende kan skaffe folk billigere hus.

Terje Rislå: En kan ha betenkeligheter. Men hvis arbeiderne overalt vil gå positivt inn for boligkooperasjonen, så vil vi sikkert kunne nå langt. Det er nok mange forhold som er gale i bygningsindustrien, men Ertresvågs uttalelser er ikke generelle.

Thorleif Andresen: Når en taler om kooperasjonen i alminnelighet, så er det alltid begeistring til stede, men så snart en kommer inn på boligkooperasjonen så er en mistenkelig. Når en hørte opplegget i denne sak, hørte en også at en er fullt oppmerksom på disse forhold og søker å innrette seg deretter. Vi setter pris på kritikk, men denne mistenkeliggjørelse overfor bygningsarbeiderne skaper ikke noe positivt. Hør ikke på rykter, men søk opplysninger der en kan få dem. Ødegård har ikke gjort det. Allerede etter 1 år kan vi vise store resultater. Det var meningen allerede da å gi 5 pst., men en ble enige om å legge opp et fond, så en kan møte eventuell nedgang. Det er ikke vanskelig å få i stand boligkooperasjon innenfor alle bygningsindustrigrupper, men det kan ikke gjøres ut fra den oppfatning at det skal være lukrative foretagender, men at de fyller den samfunnsmessige side ved saken. Det er det vi skal bevise.

Konrad Nordahl: De betenkeligheter som har gjort seg gjeldende, gjorde seg også gjeldende i sekretariatet. Det framgår også av sekretariatets opprinnelige innstilling, hvor sekretariatet uttaler at det er enig i prinsippet at byggekooperasjonen fremmes, men at en ikke finner at Landsorganisasjonen kan delta i finansieringen av den. Det er ut fra de erfaringer en har fra tidligere. Det er alltid en risiko ved å drive forretning. En har dyktige folk, det er så. Men Landsorganisasjonen kan ikke begynne å finansiere alle mulige bedrifter i landet. Vi må sette inn penger der hvor det er av interesse og betyd-

ning for den samlede arbeiderklasse. Og da er det formål som må komme foran dette. Imidlertid fant sekretariatet at en måtte se bredere på dette, men likevel forsiktig. Jeg har ikke noe imot Wigårds tillegg; styrkelse av Landsorganisasjonens likviditet, er jo å sette alle penger inn på folio, og det mener han vel ikke. Vi må kunne plasere våre penger slik, at vi kan få de hurtig tilbake når vi trenger dem.

Wigård: Det er jeg enig i.

Votering: Sekretariatets innstilling, punktene 1 og 2 ble enstemmig vedtatt med Wigårds tillegg.

Dirigenten: Fra Sigurd Danielsen har vi fått følgende forslag:

«I henhold til regnskapene er kongressens representanter kjent med at frisørene har egne forretninger, hvor L.O. og Kommuneforbundet og Frisørenes Forbund er interessert.

For å utvikle denne linje videre slik at frisørfaget kan bli overtatt av frisørarbeiderne, gir kongressen sekretariatet myndighet til å støtte frisørene økonomisk i den utstrekning som sekretariatet finner det forsvarlig.»

Jeg har sagt til ham, at da forslaget ikke har vært innsendt til forbundet, kan det ikke behandles her.

Ingen ytret seg derimot.

Dirigenten: Vi har fått følgende telegram fra Stavanger:

«Vi hilser Landsorganisasjonen med femti år ønsker kongressen til lykke med ansvarsfullt arbeid. Vi krever pensjonsordningen for Statens jernbanearbeidere blir gjennomført i 1949. Vi ber Rogaland faglige Samorganisasjons sekretær, Adolf Olsen, og formannen i Jernbanearbeidernes Fellesstyre i Rogaland, Kristen Mortensen, ta saken opp.

Solidarisk hilsen

Stavanger og Omegns Jernbanearbeiderforening.»

Dette har Adolf Olsen bedt oss undersøke og vi har fått følgende opplysning:

Dirigentene har undersøkt saken og fått opplyst følgende: En komité som departementet nedsatte i 1948 med det oppdrag å framlegge forslag til en pensjonsordning for de statsarbeidere som ikke kan bli medlemmer av noen av de pensjonsordninger Staten i dag har, arbeider nå under høytrykk og innstillingen fra denne komité vil foreligge i juni måned. Innstillingen kan ikke bli behandlet av inneværende års storting.

De i første rekke interesserte forbund — Jernbaneforbundet og Arbeidsmandsforbundet — har i fellesskap rettet henvendelse til finansministeren om saken og krevet at det som en midlertidig hjelp må bli fremmet proposisjon for Stortinget i år om et tillegg til de pensjoner som anleggsarbeidere og andre arbeidergrupper i dag har.

Finansministeren meddelte da at saka allerede var tatt opp og at det ville bli fremmet en proposisjon om dette for innværende storting.

Dette ble tatt til etterretning.

Stabilisering og øking av arbeidsbudsjettet.

Norsk Arbeidsmandsforbund fremmet dette forslag:

«Norsk Arbeidsmandsforbund har i forbindelse med Landsorganisasjonens kongress 1949 mottatt henvendelse fra forbundets avdelinger og medlemmer ved veiarbeidsdriften, jernbaneanlegg og Statens havnevesen om å medvirke til gjennomføring av en stabil arbeidsordning og helårig beskjeftigelse for de arbeidergrupper som beskjeftiges ved den offentlige veiarbeidsdrift, jernbaneanlegg og Statens havnevesens anleggsdrift.

Den reduksjon som i de senere år er foretatt i de ordinære anleggs- og vedlikeholdsbudsjetter har ført til ustabile arbeidsforhold for arbeidergrupper som har veiarbeid og anleggsarbeid som erverv, og har ført til periodevise oppsigelser og arbeidsledighet for arbeiderne og stagnasjon i utbyggingen og vedlikehold av landets sambindingsvesen.

Som motivering for berettigelsen av arbeidernes og forbundets krav kan anføres:

De arbeidergrupper det her gjelder har gjennom Norsk Arbeidsmandsforbund fått fastsatt lønns- og arbeidsvilkår. En forutsetning for de i de respektive overenskomster fastsatte grunnlønnssatser — (som er lavere enn de lønnsatser som overenskomstmessig er fastsatt for tilsvarende arbeidergrupper i privat virksomhet) — er at arbeidergrupper ved veiarbeidsdriften, jernbaneanlegg og ved Statens havnevesen forutsettes å skulle ha sammenhengende arbeid ved de respektive arbeidsområder.

Og det er videre som kompensasjon for de lavere grunnlønns-satser gjennomført en del sosiale og økonomiske fordeler som arbeidere i privat virksomhet som regel ikke har — som lønn under sykdom og pensjonsordning.

For å opná de sosiale rettigheter (som lønn under sykdom) forutsettes en *sammenhengende* tjenestetid på 12 måneder før sykdommen inntreer og ved de periodevise oppsigelser med avbrytelse i tjenesteforholdet, som på grunn av reduksjon i arbeidsbudsjettene er gjennomført, mister arbeiderne retten til de sosiale goder som overenskomstmessig er gjennomført.

Forbundets medlemmer med tilslutning av forbundet er av den oppfatning at det bør skje en endring i de forhold som har vært praktisert de senere år, således at det antall arbeidere som de forskjellige etater kan beskjeftige innenfor rammen av det gitte arbeidsbudsjett holdes i helårig beskjeftigelse.

Med den innflytelse som Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i samarbeid med arbeidernes politiske parti, Det norske Arbeiderparti, forutsettes å ha, *vil vårt forbund på vegne* av de arbeidergrupper det her gjelder, anmode om Landsorganisasjonens medvirkning til å få gjennomført en stabil arbeidsordning ved forannevnte arbeidsområder og fremmer derfor følgende forslag:

1. Landsorganisasjonen erklærer seg enig i og vil medvirke til at det antall arbeidere som nødvendigvis trenges for utbygging og vedlikehold av landets veinett, jernbaneanlegg samt havne-, molo- og vedlikeholdsdrift, holdes i sammenhengende helårig beskjeftigelse.
2. For effektuering av de under punkt 1 nevnte forutsetninger vil Landsorganisasjonen i samråd med de bevilgende myndigheter arbeide for øking av bevilgninger for utbygging og vedlikehold av landets veinett, jernbaneanlegg samt molo- og havneanlegg.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet innstiller at forslaget oversendes det nye sekretariat.

Daniel Martinsen: Jeg synes sekretariatets innstilling er noe lettvint når en bare foreslår saka oversendt det nye sekretariat. Jeg vil foreslå at kongressen gir forslaget sin tilslutning og oversender det til det nye sekretariat. Det er ikke noen mistillit til sekretariatet i det.

Votering: Sekretariatets innstilling ble vedtatt.

Nasjonalisering av gruveindustrien.

Mofjell Grubearbeiderforening foreslo:

«At det settes fart i arbeidet med nasjonaliseringen av gruveindustrien.»

Under hensyntaken til den stilling gruveindustrien er kommet i krever Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte at denne industri nasjonaliseres ved at Regjeringen snarest fremmer de nødvendige tiltak for å gjennomføre dette krav.

For å sikre en rasjonell og samfunnsmessig forsvarlig utnyttelse av den nasjonaliserte gruveindustri må arbeiderklassen ha den fulle kontroll av industrien.

Gruvearbeiderne krever derfor selv å få velge sine representanter i ledelsen på grunn av arbeidernes flukt fra gruvene.

Angående samme spørsmål besluttetes:

1. Landsmøtet tar til etterretning den redegjørelse som er gitt angående spørsmålet om nasjonaliseringen av gruveindustrien og gir sin tilslutning til det av Moljord i Stortinget den 15. februar 1946 framsatte forslag i denne forbindelse.
2. Landsmøtet er enig i de retningslinjer som er trukket opp av Det norske Arbeiderparti når det gjelder vår fremtidige gruvepolitikk og det arbeid Regjeringen har utført på dette område.

Forbundsstyrets vedtak: Forslaget tiltres i samsvar med uttalelse på vårt landsmøte 1948.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet innstiller at saka utredes og foreslår den oversendt det nye sekretariat.

Martin Olsen: Som representant for gruvearbeiderne, så vil jeg henstille om at saka blir utredet med en viss fart. Slik som forholdene nå er, så er det tilstede et utrygghetsmoment hos gruvearbeiderne. Det er så mange saker og problemer som her melder seg. Vi har ikke vært med og fått de sosiale goder som andre arbeidere har. Vi ligger langt inne på fjellet, avsondret fra alle. Jeg håper derfor at denne utredning kommer snart.

Votering: Sekretariatets innstilling — forslag 165 — ble enstemmig vedtatt.

Avd. 2, Malersvennenes Forening, Oslo, foreslo:

«Vi har gang på gang stilt krav om bedring av folkets levestandard og boligforholdene, og lettelser av skattetrykket.

I stedet er det blitt større skatter, senking av levestandarden, dårligere forsyninger med mat og klær og innskrenkninger i boligreisinga.

Det er derfor med harme vi mottar meldingen om at Regjeringen med Stortingets tilslutning nylig bevilget ytterligere 143.5 mill. kroner av Statens midler til militære formål, som skal tas av midler som skulle brukes til å bedre forsyningene og til boligreisinga.

Vi ser dette som et resultat av at Regjeringen fører en politikk som skritt for skritt, gjennom Marshall-planen og militæravtaler, fører vårt land inn under den amerikanske imperialismes økonomiske og politiske herredømme. Denne politikken truer vårt lands suverenitet og selvstendighet. Den støtter krigsaktivistene og er en trusel mot freden.

Vi må derfor kreve at Regjeringen innstiller sitt opprustningsprogram og støtter fredskreftene i verden, slik det bl. a. kommer til uttrykk i Sovjet-Samveldets nedrustningsforslag i F.N.

Vi må videre på ny kreve at Regjeringen innfrir tidligere løfter om boligreisinga, bedring av levestandarden og bedre forsyninger av mat og klær.»

N.B.I.F.s forbundsstyre kan ikke anbefale forslaget, men vil i stedet foreslå følgende:

«Helt siden frigjøringa har det vært forutsetningen at arbeidernes levestandard skulle høynes ved at prisene ble senket, ved en senkning av skattetrykket og en bedring av boligforholdene. Hittil er dette ikke skjedd. Prisenivået holder seg stadig i faretruende nærhet av den røde strek. Skattene har vært stigende og boligbyggingen er ikke ført fram i det tempo som forutsatt.

Videre er det en utpreget mangel på enkelte matvarer og stor mangel på klesvarer, spesielt kan nevnes arbeidstøy.

Selv om vi er klar over de vansker Regjeringen har hatt å kjempe med, mener vi at en hel del må kunne gjøres ved å omlegge vår import og vår økonomi på en måte som bedre kan komme det arbeidende folk til gode.

Vi foreslår derfor at kongressen fatter følgende vedtak som oversendes Regjeringen:

1. I størst mulig utstrekning innskrenkes importen av luksusvarer og ellers alle varer som ikke er absolutt nødvendige for landets gjenoppbygging.

De innsparte valutabeløp brukes til øket import av mat og klesvarer samt mangelvevarer for boligreisinga.

2. Priskontrollen utbygges og effektiviseres. Den må særlig ta sikte på å innskrenke utbyrternes fortjeneste.
3. Regjeringen tar militærbudsjettet opp til revisjon og foretar radikale nedskjæringer på dette. I stedet utbygges hjemmevernet på bredt demokratisk grunnlag.

Regjeringen støtter ethvert initiativ fra alle positive krefter som går inn for å trygge verdensfreden. Et ledd i dette vil være å få en fullstendig internasjonal kontroll over rustningsprogrammet og rustningsindustrien i de respektive land.

4. Skattene. Så vel stats- som kommuneskattene senkes for inntekter inntil kr. 12 000.00. Det føres en effektiv kamp mot skattesnyterne.
5. Boligreisinga framskyndes i flukt med tidligere løfter fra Regjeringen.»

Avd. 3, Oslo Sten-, Jord- og Sementarbeiderforening,
foreslo:

«Det har i alle år hersket en utbredt uvilje blant arbeiderne mot at lønningene er låst fast til levekostnadsindeks.

Produksjons- og arbeidseffektiviteten er stadig stigende, samfunnets velstand øker, det er derfor helt urimelig at arbeiderne som er de produserende og skapende krefter i samfunnet ikke skal få sin del i denne rikdom.

Vårt styrkeforhold er nå så sterkt i forhold til den tid da indeks ble innført, at vi i dag ikke lenger finner noen grunn til å opprettholde vår tidligere stilling til indeksen.

Landsorganisasjonen har i dag om lag 500 000 medlemmer og arbeiderne flertall i folket og regjeringsmakten. Det er derfor uverdigg for L.O. å opprettholde det tidligere standpunkt.

Vi foreslår derfor i stedet for levekostnadsindeks at arbeidernes lønninger reguleres etter en «arbeidsproduktivitetsindeks» som er i stadig øking i sammenheng med teknikken og samfunnets framgang og vekst.

Det gjennomføres effektiv priskontroll og senkning av prisene hvor disse ligger for høyt. Dette oppnåes bare ved at arbeidere fra arbeidsplassen som kjenner arbeidsprosessen og anvendt materialmengde får bestemmende innflytelse ved prisansettelser.

Bedrifter plikter å sende produksjonsoppgave til produksjonsutvalget for kontroll, før de sendes Statistisk Sentralbyrå.»

Forbundsstyret i N.B.I.F. uttalte til dette:

Når det gjelder arbeidsproduktivitetsindeks kan dette neppe settes ut i livet før man har skapt de nødvendige organer til å ta seg av dette spørsmål. En ser det videre slik at selv om man får opprettet arbeidsproduktivitetsindeks må man likevel ha en indeks for leveomkostninger. Spørsmålet må i tilfelle nærmere utredes.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet viser til dagordenens punkt 6 a. — den økonomiske og faglige situasjon.

Dette punkt var forlengst behandlet.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Forslag forkastes.

Avd. 26, Høyanger, foreslo:

«Lønnede tillitsmenns virksomhet begrenses til det forretningsmessige. I spørsmål som angår medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår kan organisasjonens lønnede tillitsmenn kun etter oppfordring være til stede som rådgivere, uten stemme eller forslagsrett. Dette må gjelde i alle faglige instanser.»

Forretningsutvalget i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund uttalte hertil:

Foreningens forslag om at lønnede tillitsmenns virksomhet begrenses til det forretningsmessige må nærmest oppfattes som mistillit til de nå sittende tillitsmenn i forbundet eller Landsorganisasjonen.

På samme måte må også foreningens forslag om at fastlønnede tillitsmenn skal være til stede etter anmodning fra for-

eningene opptas. Tillitsmennene skal altså være brukbare til det forberedende og forhandlingsmessige arbeid, men når medlemmene skal ta stilling til dette, så er det ikke nødvendig med noen orientering. Dette må være et tilbakeskritt og forretningsutvalget vil anbefale forslaget forkastet.

Fra sekretariatet:

Sekretariatet slutter seg til uttalelsen fra forbundets forretningsutvalg.

Votering: Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

Hovedavtalen mellom A.F.L. og N.A.F.

Fra sekretariatet forelå følgende:

Spørsmålet om oppsigelse av Hovedavtalen sendes forbundene til uttalelse i god tid før den kan sies opp, hvoretter saka forelegges Landsorganisasjonens representantskap. Bli Hovedavtalen oppsagt skal eventuelt nytt forslag sendes ut til uravstemning i avdelingene.

Votering: Sekretariatets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Særavtale med Skog- og Landarbeiderforbundet.

Dirigenten: Vi vil anmode representantene om å slå opp på side 23 i dagorden hvor det heter: «Komitéen foreslår derfor at sekretariate bemyndiges til å søke å finne fram til en særavtale med Norsk Skog- og Landarbeiderforbund inntil forbundet kan finne grunnlag for å innføre en annen kontingentordning for sine medlemmer enn den de nå nytter.

Som bekjent står forbundet som halvtbetalende og det er reist spørsmål om at de må komme inn under en annen kontingentordning og som så forelegges L.O.s representantskap til endelig avgjørelse.

Votering: Forslaget ble vedtatt.

Retningslinjer for valg av representanter til kongressen.

Fra sekretariatet forelå:

Under behandlingen av lovkomitéens framlagg til nye vedtekter for Landsorganisasjonen har en drøftet spørsmålet om å foreta endring i de av fagkongressen i 1934 fastsatte regler

for valg av representanter til kongressen. De nærmere regler var hittil ikke fastsatt i selve lovene, unntatt den bestemmelse som var i § 6, pkt. 2, hvor det heter:

«Valg av representanter og varamenn til kongressen skal foregå under medlemmenes direkte medvirkning og etter at sakene er forelagt medlemmene.»

Sekretariatet mener at de retningslinjer som hittil har vært gjeldende bør endres slik at de blir klarere, og at de må tas som tillegg til Landsorganisasjonens vedtekter og på samme tid tas inn i forbundslovene og i vedtektene for de faglige samorganisasjoner.

De nye retningslinjer som blir fastlagt må være mest mulig ensartet. Det bør gis forbundene adgang til på sine landsmøter — for samorganisasjonene på representantskapsmøter eller årsmøter — å foreta innstilling på representanter til kongressen, såfremt slike møter holdes etter at kongressen er besluttet innkalt. For øvrig må det være henholdsvis forbundenes hovedstyrer eller landsstyrer og samorganisasjonens forretningsutvalg (styrer) eller representantskap som foretar innstillingen. Fagforeningene bør imidlertid på forhånd gis anledning til å sende inn forslag på kandidater før endelig innstilling foretas. En mener videre at retningslinjene bør fastlegges slik at valget foregår ved avstemning på møter i fagforeningene. Samtlige avdelinger i vedkommende forbund eller samorganisasjon deltar i valget av alle forbundets eller samorganisasjonens representanter — ett valgdistrikt — med adgang for sekretariatet til å gjøre unntak i visse tilfeller.

Under henvisning til ovenstående foreslo sekretariatet:

1. Den komité som etter forslag nr. 25 i dagsordenen foreslås oppnevnt og som får i oppdrag å utarbeide forslag til normalvedtekter for de tilsluttede forbund og avdelinger, får fullmakt av kongressen til også å utarbeide forslag til retningslinjer for valg av representanter til kongressen, som nevnt i ovenstående premisser.
2. Forslaget sendes forbundene og samorganisasjonene til uttalelse og foregges representantskapet til godkjenning.

Ivar Ertresvåg: Hvilke behov i organisasjonslivet gjør det nødvendig for L.O. og få en slik fullmakt? Er det noe en føler seg truet av? Jeg kan ikke forstå det annerledes enn at ledelsen vil ha den hele og fulle makt i sin tid lykkes det å gjennomføre medlemmenes medbestemmelsesrett. Nå tilsikter en å

berøve medlemmene all rett. Hvis et forbundsstyre skal forestå innstillingen kan en komme i det forhold at 99 pst. av medlemmene kan komme til å foreslå *en* mann og at forbundsstyret på vegne av 1 pst. stiller en annen. Jeg vil alvorlig henstille til kongressen å avvise denne fullmakt.

Karsten Torkildsen: Forslaget som i dag foreligger er faktisk det som nå mest benyttes.

Votering: Sekretariatets innstilling ble vedtatt mot 14 stemmer.

Medlemmenes organisasjonsmessige plikter.

Fra sekretariatet forelå følgende innstilling:

•De organisasjonsmessige plikter medlemmene (d.v.s. de tilsluttede forbund) har overfor Arbeidernes faglige Landsorganisasjon går fram av vedtektene. Særlig henvises til § 2 og til motiveringen for denne vedtektsbestemmelse. En bygger her på den tanke at medlemsskapet i Landsorganisasjonen fører med seg plikt for medlemmene til å arbeide for målsettingen slik som den er formulert i vedtektenes § 1. Her er solidaritets- og samholdstanken formulert. I fagbevegelsen har solidariteten og samholdet alltid vært en forutsetning for bevegelsens styrke og slagkraft utad. Det er derfor nokså sjølsagt at enhver illojal opptreden fra medlemmenes (d.v.s. forbundenes) side mot hovedorganisasjonen vil kunne gi rett til eksklusjon. Illojal vil medlemmenes opptreden være om den ikke bøyer av for de flertallsvedtak som hovedorganisasjonen fatter selv om forbundet er av en annen oppfatning. De plikter imidlertid ikke bare å bøye av for flertallsvedtaket. Etter at vedtaket er gjort, plikter de aktivt å gå inn for at det blir gjennomført. Videre vil det være illojalt om noe forbund arbeider mot måltsettingen for hovedorganisasjonen. All slik opptreden vil være organisasjonsoppløsende og derfor også organisasjonsfiendtlig.

All den stund det bare er forbund som kan bli medlemmer i Landsorganisasjonen følger av dette at enkeltmedlemmene som gjennom sitt forbund er tilsluttet Landsorganisasjonen ikke har den samme lojalitetsplikt overfor Landsorganisasjonen som forbundet selv. Det samme gjelder de fagforeninger som er underorganisasjoner innen forbundene. Det er imidlertid klart at illojalitet fra enkeltmedlemmers, og ennå mere fra fagforeningenes side, virker skadelig og oppløsende på samme måte som om handlingen ble foretatt av et forbund. Det

en her tenker på er sjølsagt ikke å ta fra noen retten til innen organisasjonen å gjøre sitt syn gjeldende på alle de økonomiske og politiske spørsmål som organisasjonen tar opp til drøfting. Det en tenker på er først og fremst alle underorganisasjoners plikt til å respektere de vedtak som blir gjort av de høyere organisasjonsinstanser. Skal oppbyggingen av fagorganisasjonen være organisasjonsmessig fast og holdbar, må en utvilsomt hevde prinsippet om at i fagforeninger må mindretallet, i hvert fall når det gjelder spørsmål som ligger innenfor organisasjonens formål, bøye av for flertallet og respektere flertallsvedtak også på den måten at de aktivt går inn for å få det gjennomført. På samme måten må det også være i de høyere organisasjoner innen forbundene. Landsmøtevedtakene må respekteres av hovedstyret og den daglige ledelse og sjølsagt av alle tilsluttede fagforeninger og enkeltmedlemmer. Mellom landsmøteperiodene må alle vedtak gjort av hovedstyret (representantskapet) respekteres av den daglige ledelse og av fagforeningene. Dette fører da med seg at det vil være illojalt å opprette særorganisasjoner, seller, grupper eller aksjonsutvalg som måtte ha til formål å hindre eller vanskeliggjøre flertallsvedtak eller vedtak gjort av overordnede organisasjonsmessige instanser. Videre vil det være illojalt å søke å fremme formål som er i strid med fagforeningens, eventuelt fagforbundets formål. Det var formentlig denne tanke som førte med seg at fagkongressen i 1925 gjorde slikt vedtak: «Ingen særorganisasjoner, celler, grupper eller aksjonsutvalg må dannes, som har til hensikt å sette ut av funksjon de regulært opprettede og valgte instanser innen fagorganisasjonen eller fremme formål som ligger ved siden av fagorganisasjonens.»

Lovkomitéen har vært inne på den tanke å foreslå en bestemmelse i Landsorganisasjonens vedtekter bygget på vedtaket i 1925 og de synspunkter som er gjort gjeldende foran. En har imidlertid funnet at slike vedteksbestemmelser bør gå inn i normalvedtektene for de tilsluttede forbund og fagforeningene tilsluttet forbundene. I Landsorganisasjonens vedtekter hører ikke bestemmelsen naturlig hjemme. Dertil kommer at vedtektsframleggets § 2, jfr. § 1, etter lovkomitéens mening gir tilstrekkelig hjemmel for hovedorganisasjonen til å hindre illojal eller organisasjonsoppløsende virksomhet fra forbundenes side.

Når komitéen reiser spørsmålet er det fordi den har funnet grunn til gjennom en uttalelse fra kongressen å gi lovkomitéen en påkrevet orientering, da normalvedtektene for forbundene

og fagforeningene foreslås lagt fram til godkjenning for representantskapet.

Lovkomitéen ser det slik at i og med Landsorganisasjonens voksende ansvar vil det være grunn for Landsorganisasjonen til å innskjerpe reglene om at det organisasjonsmessige demokrati ikke bare skal hevdes, men også praktiseres på den måten at en underorganisasjon har plikt på seg til å respektere de lovlig gjorte vedtak, og at en ikke ved særaksjoner eller ved undergravningsarbeid søker å skade eller direkte å motarbeide hverken formålet eller de organisasjonsmessige fattede vedtak.

Forutsetningen for at en over alt kan kreve respekt og aktiv medvirkning for de gjorte vedtak må være at det organisasjonsmessige demokrati ikke bare blir opprettholdt, men også så langt råd er blir gjennomført i praksis.

Vi tillater oss derfor å foreslå at lovkomitéen, som skal utarbeide normalvedtekter for forbund tilsluttet Landsorganisasjonen og fagforeningene tilsluttet forbundene, bør innarbeide i vedtektene bestemmelser som fastslår at det ikke er adgang til å danne særorganisasjoner, seller, grupper eller aksjonsutvalg som har til hensikt å sette ut av funksjon de regulært opprettede og valgte instanser, eller til å motarbeide de lovlig gjorte vedtak. Det bør også innarbeides bestemmelser om at fagforeningene ikke kan fremme formål som strider mot Landsorganisasjonens eller forbundenes målsetting.

Ivar Ertresvåg: Ut av de mange ordene i denne innstilling, synes det ikke å være noe nytt fra de lover vi nå har. Men i det siste punkt står det: «Det bør også innarbeides bestemmelser om at fagforeningene ikke kan fremme formål som strider mot Landsorganisasjonens eller forbundenes målsetting.» Hva er ånden når en nå har strøket sosialisering og unnlatt ordet sosialisme? Er det behov for ytterligere å stramme inn? Når en ser passiviteten rundt i foreningene? Jeg vil advare mot denne fullmakt.

Kr. Windenæs: Det er til første avsnitt på side 3 i fremlegget: «Når komitéen reiser spørsmålet er det fordi den har funnet grunn til gjennom en uttalelse fra kongressen å gi lovkomitéen en påkrevet orientering, da normalvedtektene for forbundene og fagforeningene foreslås lagt fram til godkjenning for representantskapet.» Det er noe annet enn det vi tidligere har vedtatt og det kan ikke være nødvendig. Jeg vil foreslå at dette avsnitt utgår.

Dirigenten: Forbundene sender det til avdelingene og disse

igjen til forbundene og derfra til lovkomitéen og så til representantskapet.

Voting: Innstillingen ble vedtatt mot 20 stemmer som ble avgitt for Windenæs forslag.

Fagorganisasjonen og valget.

Sekretariatet innstilte:

Siden Arbeidernes faglige Landsorganisasjon ble stiftet for 50 år siden, har det stadig vist seg at det er nøye sammenheng mellom arbeiderbevegelsens politiske innflytelse og fagorganisasjonens muligheter til å ivareta sine medlemmers økonomiske og sosiale interesser. Utfallet av stortingsvalget 10. oktober 1949 vil derfor være av den aller største betydning for de fagorganiserte lønnstakere i landet vårt.

Fagorganisasjonen har bitre og dyrekjøpte erfaringer om hva et borgerlig flertall i Stortinget og de borgerlige regjeringene av ulike politiske avskygninger, har ført med seg av vansker og overgrep mot lønnstakerne.

En har også erfaring om hva arbeiderregjeringene fra 1935 og arbeiderflertallet i Stortinget fra 1945, har betydd for de fagorganiserte — sosialt og økonomisk. I denne tida har fagorganisasjonen hatt sin rikeste vekstperiode, og medlemstallet i Landsorganisasjonen har økt fra ca. 172 000 i 1934 til henimot 460 000 i dag.

I det samme tidsrommet, og særlig etter 1945 da Det norske Arbeiderparti fikk flertallet i Stortinget, er det på lovgivningens vei gjennomført en rekke sosiale tiltak av uvurderlig betydning for de fagorganiserte lønnstakere. Det er nok å nevne loven om 3 ukers ferie og 1. og 17. mai som høytidsdager med full lønn. Den politiske innflytelsen som arbeiderflertallet i Stortinget betyr, har på en rekke områder lettet fagorganisasjonens virksomhet.

Etter alt å dømme vil valgkampen til høsten bli meget tilspisset. Både fra de borgerlige partiene og fra kommunistpartiets side er det reist en til dels voldsom kritikk mot Regjeringen og arbeiderflertallet i Stortinget. Den politiske borgferd i gjenreisingsperioden som ble knesatt ved fellesprogrammet i 1945, er forlengst brutt av Det norske Arbeiderparti's motstandere.

Kongressen vil advare alle fagorganiserte lønnstakere mot å legge vekt på detaljspørsmål som søkes trukket i forgrunnen.

Valget den 10. oktober står ikke mellom oppheving eller opprettholdelse av visse regulerings- eller rasjoneringsbestemmelser.

Valget står mellom fortsettelsen av en samfunnsutvikling som tar sikte på å skape større velstand og en rettferdig fordeling av samfunnsgodene, eller en tilbakevenden til samfunnsforhold der det såkalte private initiativ får utfolde seg fritt med rikdom og makt for et fåtall, men armod og utrygghet for det store flertall av folket.

Valget står om hvorvidt pengefolkets eller arbeidsfolkets interesser skal være bestemmende for den framtidige utvikling i Norge.

Valget gjelder også en sikring av friheten, rettssikkerheten og en videreføring av den demokratiske styreform, slik den har utviklet seg i Norge.

Det har i lengre tid vært på det rene at arbeiderbevegelsens politiske motstandere forbereder et hovedframstøt for å gjenerobre flertallet i Stortinget ved valget i høst. Gjennom dannelsen av Libertas, Industria og på annen måte er det private næringsliv og bedrifter trukket inn i finansieringen av den politiske kampen mot arbeiderbevegelsen.

Under disse omstendighetene er det nødvendig at fagorganisasjonen aktivt tar del i valgkampen for å sikre Det norske Arbeiderparti — det partiet som fagorganisasjonen har samarbeidet med fra 1887 til i dag — fortsatt flertall i Stortinget. Det er av livsviktig betydning for de fagorganiserte at Det norske Arbeiderparti beholder flertallet i Stortinget og regjeringsmakten. Et valgnederlag for Arbeiderpartiet og en borgelig regjering vil bety at fagorganisasjonens motstandere på ny får ledelsen av statsmaktens organer og kan bruke dem mot de fagorganiserte lønnstakere.

Utfallet av stortingsvalget i år er av vital betydning for fagorganisasjonens egen virksomhet i framtida. Kongressen vil derfor rette en inntrengende appell til alle medlemmer, tillitsmenn og organisasjoner tilsluttet Arbeidernes faglige Landsorganisasjon om å gå aktivt inn for å opprettholde og styrke Det norske Arbeiderparti's flertall i Stortinget.

Under henvisning til foranstående vedtar kongressen:

1. Sekretariatet gis i oppdrag, sammen med forbundene, å organisere fagorganisasjonens innsats i valgkampen.
2. Samorganisasjonen, de faglige utvalg og de enkelte fagfor-

eninger, oppfordres til å delta aktivt i valgkampen, sammen med Det norske Arbeiderparti's fylkes-, krets- og lokale avdelinger.

3. Sekretariatet bemyndiges til, sammen med forbundene, å bevilge det nødvendige beløp til gjennomføring av valgkampen.
4. Kongressen oppfordrer de enkelte fagforeninger til å bevilge passende beløp til en effektiv valgkamp lokalt, i samarbeid med Det norske Arbeiderparti's avdelinger.

Emil Løvlien: Jeg skal ikke hefte kongressens tid, men jeg har i 4 år hatt høve til på nært hold og følge den politikk arbeiderpartiet har ført. Jeg tror ikke den har vært i overensstemmelse med de fagorganiserte arbeidere, heller ikke når det gjelder utenrikspolitikken. Hva er motsetningen til de andre nå, etter at en har strøket sosialiseringen, som en tidligere har hatt i lovene. Statsministeren har også for en tid siden uttalt at en ikke har folkets fullmakt til å sosialisere. Jeg finner meg nødsaget til å stemme imot.

Votering: Innstillingen ble vedtatt mot 14 stemmer.

Besluttedes ta pause til klokken 14.30.

Møtet hevet.

ETTERMIDDAGSMØTET FREDAG 27. MAI

Dirigenter: Torkildsen — Henriksen.

Møtet ble satt klokken 14.30 presis, og ble åpnet med: Mil-lom bakkar og berg.

Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert. — *Dirigenten:* Er det noen bemerkninger?

Ertresvåg: Protokollen er ikke korrekt, idet det ved valgene ble avgitt en erklæring fra Løvlien om at han vilde stemme mot hele innstillingen på valg av tillitsmenn.

Dirigenten: Det er riktig nok, men det må da skje skriftlig til dirigentene.

Emil Løvlien: Formannens erklæring er satt inn. — — —

Dirigenten: Så får dere skrive erklæringen og så skal den bli inntatt.

Dermed ble protokollen vedtatt.

Redaksjonskomitéens innstillinger under tariffsituasjonen.

Dirigenten: Da vi avbrøt debatten om tariffsituasjonen var det 34 inntegnede talere. Nå foreligger det forslag fra redaksjonskomitéen og vi vil antyde at vi går over til hvert enkelt forslag og at representantene da tar ordet til hvert av de forslag som de måtte ønske, men at den opprinnelige talemale faller.

Ivar Ertresvåg: Jeg fikk ikke anledning til å fortsette mitt innlegg.

Dirigenten: Representantene får høve til å ta ordet til hvert forslag. — Og dermed ble det, talerlisten med de 34 inntegnede, bortfalt.

Arbeidstiden.

Redaksjonskomitéens innstilling:

Thorleif Andresens forslag:

«Sekretariatets forslag om å henstille til forbundene å reise spørsmålet internasjonalt når det gjelder forkortelse av arbeidstiden, mener jeg bør få formen «Utredelse av arbeidstiden.»

Redaksjonskomitéen foreslo:

«I samsvar med Thorleif Andresens forslag gis sekretariatets innstilling følgende redaksjon:

1. Kongressen henstiller til forbundene at spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden opptas til behandling i de respektive forbundsvisse skandinaviske sekretariater, og innenfor yrkesinternasjonalene.
2. Sekretariatet gis i oppdrag på samme måte å ta spørsmålet opp til drøftelse med de øvrige skandinaviske landsorganisasjoner.

Ivar Ertresvåg: Dette er en del av hele tariffrevisjonen, så det er vanskelig å holde seg bare til dette forslag, uten å komme inn på andre saker. Når det gjelder arbeidstiden er det gitt et halvveis løfte til Herøyaarbeiderne. Nå lar en det gå ut i det blå. Ved større bedrifter, som Norsk Hydro, den mest monopoliserte bedrift i landet, må det finnes muligheter for å realisere kravet om 42 timers arbeidsuke. En bedrift som gir 45 millioner kroner i overskudd. Gjennomførelsen av 42 timer vil koste mellom 800 000 til 1 million kroner på et lønningsbudsjett på 30 millioner. Kunne det ikke tenkes at Torkildsen kun-

ne bruke noe av sin kraft til i Norsk Hydro å gjøre et fremstøt for arbeiderne? Dette vake vedtak henviser saka til behandling langt ut i framtia. Det må nå være slutt på denne politikk.

Øistein Marthinsen: Jeg er enig i Andresens forslag, men jeg vil også ha en tilføyelse om at saka reises i Det internasjonale Arbeidsbyrå. Jeg vil foreslå:

«Saka søkes også reist ved våre representanter i Det internasjonale Arbeidsbyrå.»

Gunnar Bråthen: Ertresvåg talte om neste punkt i redaksjonskomitéens forslag, så det er ikke mer å si til det. Skulle vi gå inn for Ertresvågs linje og ta en enkelt bedrift, så vil det føre galt avsted. Hvis det er så at en skal ta en enkelt bedrift, så kan sikkert nok Hydro gå ned atskillige timer, men hva da med andre bedrifter og arbeidere?

Voting: Redaksjonskomitéens innstilling ble vedtatt mot 13 stemmer. — Marthinsens forslag oversendtes redaksjonskomitéen.

Arbeidstiden for helkontinuerlige bedrifter.

Andreas Torps forslag:

«Den gjennomsnittlige arbeidstid for helkontinuerlig skiftarbeid fastsettes til 42 timer pr. uke.»

Redaksjonskomitéen foreslo: «Spørsmålet om forkortelse av arbeidstiden for helkontinuerlig arbeid har på initiativ fra L.O. og regjeringen vært undergitt behandling i Arbeidervernlovkomitéen av 1948, og innstilling fra departementet vil foreligge i de nærmeste dager. Under henvisning hertil blir forslaget fra Andreas Torp å oversende det nye sekretariat.

Sverre Christophersen: Jeg vil gjerne til Torps forslag ha et tillegg. For en rekke arbeidsgruppers vedkommende er det sendt over forslag til arbeidstidskommisjonen. Jeg har hatt anledning til å se adskillige arbeidere, som er utsatt for slike anstrengelser at det går ut over helsa. En har riktignok en pensjonskasse, men de færreste oppnår å få noen nytte av den. En må ikke bare ta med helkontinuerlige bedrifter men også helseskadelige bedrifter. Jeg vil foreslå:

«Om Arbeidervernlovkomitéens innstilling ikke ansees å være tilfredsstillende, forelegges spørsmålet for Landsorganisasjonens representantskap til fornyet vurdering.»

Voting: Redaksjonskomitéens innstilling ble vedtatt, likeledes Christophersens forslag.

Differensiering i lønnsnivået og spørsmål om like lønn for kvinner og menn.

D. Søviks forslag:

Siste setning i pkt. 1 i sekretariatets innstilling forandres til følgende:

Komitéens utredning forelegges forbundene og avdelingene til uttalelse. Realitetsbehandlingen av saka forelegges neste kongress. Det samme gjelder for spørsmålene i pkt. 2.

Forslaget fra D. Søvik oversendes sekretariatet, idet redaksjonskomitéen foreslår at sekretariatets innstilling gis sådan utforming:

- «1. Sekretariatet gis fullmakt til å velge en spesialkomité på 7 medlemmer — kvinner og menn — som får i oppdrag å utrede spørsmålet om differensiering i lønningene, eventuelt med sonetariffer, stigende skalaer, utredning av lønnsforholdene mellom faglært og ikke faglært arbeidskraft og vurdering av likelønsspørsmålet (kvinnenes lønnsforhold). Komitéens utredning forelegges forbundene til uttalelse og representantskapet til behandling.
2. Sekretariatet gis i oppdrag å drøfte med forbundene spørsmålet om:
 - a) gjennomføring av spesielt Oslo-tillegg i tariffavtalene.
 - b) Differensiering i lønnsatsene med stigende skalaer fra begynnersats og oppover.
 - c) Spesielle ansiennitets- og alderstillegg.

Daniel Søvik: Jeg tok med mitt forslag sikte på at en ikke skal være redd for å forelegge denne sak for medlemmene. Men når forslaget nå kommer tilbake fra redaksjonskomitéen, så kutter en det vekk. Jeg vil foreslå tilføyd «og avdelingene» etter forbundene. Når det gjelder punkt 2 mener jeg at også der bør medlemmene høres og at saka derfor utsettes til neste kongress. Når det gjelder et spesielt Oslo-tillegg, så har vi i alle år arbeidet for en landstariff og da vil det med et slikt spesielt tillegg for Oslo lett bli et skisma. Jeg vil foreslå at det går ut.

Lars Jansen foreslo at punkt 2 a utgår.

Strek ble satt.

Thyra Ugelstad: Det var til likelønnsprinsippet og til punkt 1 i innstillingen. Jeg mener at sekretariatets innstilling bør vedtas. Jeg er i en statsbedrift, hvor det er lik lønn, når en

har samme slags stilling, uansett mann eller kvinne. En finner mange kvinner i de lavere lønnsklasser, men det samme gjelder også menn. De står der fordi deres stillinger er kvalifisert der. Det må kunne gå an å la lønnen følge yrket og det burde ikke nevnes mannlig eller kvinnelig lønn. Innstillingen fra sekretariatet til punkt 1 er positiv. En skulde vel ha grunn til å tro at en slik komité, vil være et skritt på veien mot løsningen av problemet. I mitt forbund har vi kvinner tatt opp agitasjonen for tilslutning til Landsorganisasjonen. Vi kjemper på vår arbeidsplass med de såkalte upolitiske kvinner. Det vil bety meget for oss kvinner i telegrafverket, at det blir noen bevegelse i denne viktige sak. De fagorganiserte kvinner vil ikke at de borgerlige kvinner skal løse vore oppgaver, men Landsorganisasjonen.

Ivar Ertresvåg: Jeg vil minne kongressen om høytideligheten i Klingenberg kino, hvor formannen plaserte en uttalelse om at når fanden ville at intet skulle skje så nedsatte man en komité. Hvis det nå også virkelig var slik i alle tilfeller, så var det ikke farlig, men det er opplagt at noe her skal gjøres. Det er meningen å splitte arbeiderklassen opp ved dette. Jeg kan ikke være enig i et Oslo-tillegg. Jeg vil henstille til kongressen ikke å gi komitéen ditte mandat.

Kr. Windenæs: Jeg var inne på dette onsdag. Imidlertid kan jeg gå med på Søviks forslag om at avdelingene må få være med og behandle det. Det vil være helt uriktig å splitte opp med et Oslo-tillegg.

Terje Rislå: Jeg må stemme imot disse sonetillegg eller Oslo-tillegg. Det kan jeg ikke være med på.

Gunnar Bråthen: Som en alminnelig bemerkning vil jeg først ha sagt at en diskuterer disse spørsmål fremdeles ut fra den betraktningsmåte som gjorde seg gjeldende for 20—30 år siden. Det er *forbundene* som er medlemmer av Landsorganisasjonen. Når redaksjonskomitéen sier at spørsmålene skal behandles av *forbundene*, så har selvsagt disse henvendt seg til sine medlemmer. *Forbundene* har anledning til å sende dette til avdelingene. Det kan også godt tenkes at når komitéen er ferdig med sitt arbeid og *forbundene* og de forskjellige avdelinger har behandlet det, at en finner saken ligger så vanskelig, at representantskapet utsetter den til kongressen. Når det gjelder punkt 2 så vil en se at vi har avsvirket det noe fra det opprinnelige. Vi har gitt det den form at *sekretariatet gis i oppdrag å drøfte med forbundene spørsmålet om osv.* Jeg kan

ikke forstå at noen kan være imot at disse 3 punkter blir opptatt til behandling.

Votering: Søviks forslag ble mot 3 stemmer oversendt sekretariatet. — Redaksjonskomitéens forslag — punkt 1 — ble vedtatt mot 18 stemmer. — Dermed var Søviks forslag vedkommende punkt 2 forkastet. — Ved alternativ votering mellom redaksjonskomitéens forslag punkt 2 a og Jansens forslag ble Jansens forslag vedtatt med 118 mot 114 stemmer, som ble avgitt for redaksjonskomitéens forslag. — Redaksjonskomitéens forslag til punkt 2 b og c ble enstemmig vedtatt.

Lønnsnemnda.

Gunnar Kvams forslag:

«Jern- og Metallarbeidernes Forening avd. 12 av N. J. & M. F. henstiller til L.O. at Lønnsnemnda blir brakt til opphør, og at det blir opptatt til behandling på fagkongressen, hvis det skulle vise seg at loven ikke er fjernet innen kongressen trer sammen.»

Redaksjonskomitéen sluttet seg til sekretariatets innstilling sålydende:

«I tilfelle forhandlinger og mekling ikke fører fram, og en står overfor en truende arbeidskonflikt som kan skade det økonomiske gjenreisingsarbeid og dermed virke til en senkning av levestandarden, kan sekretariatet med tilslutning fra det eller de interesserte forbundsstyrer forelegge en tvist om lønns- og arbeidsvilkår til avgjørelse for en frivillig lønnsnemnd.»

Gunnar Kvam: Kongressen har gitt meg et dystert inntrykk. Etter innstillingen later det til at en fortsatt vil at Lønnsnemnda skal avgjøre sakene og ikke at det skal skje ved kamp mellom arbeiderne og arbeidsgiverne. Tidligere fikk medlemmene adgang til å drøfte tingene, men nå skal det skje fra toppen. Det er de fagorganiserte selv som skal ta ansvaret. Jeg forstår at det er ingen idé i det, men jeg vil likevel ta opp forslag på side 85 i den trykte dagsorden.

Torbjørn Henriksen: Det som står her er uttrykk for medlemmenes vilje. Landsorganisasjonen i dag med ½ million medlemmer er noe annet enn for 20 år siden. Det er Landsorganisasjonen som skal konferere med forbundene.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt mot 19 stemmer, som ble avgitt for Kvams forslag.

En «erklæring» til valgene.

Dirigenten: Vi har nå fått Løvliens bemerkninger til protokollen om valgene og vi vil referere den:

«Før valgene begynner vil jeg erklære følgende:

Jeg — og de andre kommunistene her på kongressen, er uenig i valgkomitéens innstilling på tillitsmenn for Landsorganisasjonen. Dette grunner seg i den økonomiske og politiske virksomhet de har utført. På grunn av de falne voteringer avstår jeg fra å oppta motforslag, men stemmer imot valgkomitéens innstilling på tillitsmenn.

En taler (navnet ikke oppfattet): Løvlien sa noe annet da han hadde ordet før valgene. Da var det bare jeg (Løvlien).

Løvlien: Jeg sa vi kommunister.

Mange: Nei.

Dirigenten: Hvem er enig i det refererte?

14 stemte for Løvliens bemerkning til valgene.

Tariffrevisjonens 1949.

John Neergårds og Daniel Martinsens forslag:

«Kongressen tar til etterretning den redegjørelse som er gitt vedrørende tariffsituasjonen 1949.

Kongressen gir sin tilslutning til det alminnelige opplegg for tariffsituasjonen, men for så vidt angår de lavtliggende grupper som arbeider ved vegarbeidsdriften, forutsettes at disse arbeidergrupper ved de tarifforhandlinger som nå foregår, får sine lønnsvilkår fastsatt på linje med lønnsvilkårene for tilsvarende andre lønnsgrupper.»

Olaf Askelands forslag:

«Kongressen gir sin tilslutning til de generelle krav om endringer og tillegg i de nå oppsagte tariffavtaler som sekretariatet har lagt fram under forhandlingene og meklingen i år. Disse generelle krav skal for senere oppsagte overenskomster ikke hindre sekretariatet i å godkjenne andre generelle krav eller særkrav for visse berettigede grupper.»

Redaksjonskomitéen foreslo: «Da forslagene fra Neergård, Martinsen og Olaf Askeland dekkes av sekretariatets innstilling, sendes forslagene til det nye sekretariat.»

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt.

Smith-Hansens forslag:

«I Landsorganisasjonens generelle krav ved tariffrevisjonen 1949 forandres tallet 23 øre i pkt. 2 til 37 øre.»

Redaksjonskomitéen foreslo: «Idet redaksjonskomitéen slutter seg til sekretariatets innstilling, ansees Smith-Hansens forslag bortfalt.»

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt.

Lucie Andresens forslag:

«Fagkongressen pålegger L.O. og tilsluttede forbund ved kommende tarifforhandlinger å kreve lønnen høynet for de lavest lønnede fag og grupper. I de fag hvor lik lønn for samme arbeid ikke er gjennomført må differansen mellom manns- og kvinnelønn kreves utjevnet.»

Rudolf Eriksens forslag:

1. Øking av kvinnelønningene for å utjevne forskjellen mellom kvinne- og mannlønningene.
2. Lønnsøkning for de lavestlønnede grupper av arbeidere.
3. Lønnsøkning for de ukelønnede arbeidere som ikke har akkordarbeid eller som har særlig tungt eller sunnhets-skadelig arbeid.
4. Ensartede landstariffer innen hver bransje av arbeidere.»

Redaksjonskomitéen foreslo: «Da forslagene fra Lucie Andresen og Rudolf Eriksen ikke bare vedrører årets tariffrevisjon, men også fagorganisasjonens framtidige lønnspolitikk, oversendes forslagene til det nye sekretariat, idet redaksjonskomitéen forutsetter at disse forslag og eventuelt andre blir oversendt den komité som sekretariatet foreslår nedsatt for å utrede forskjellige sider ved fagorganisasjonens lønnspolitikk.»

Lucie Andresen: Vi hadde i mitt forbund samarbeidet om forslagene.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt.

Josef Larssons forslag — Lønn under sykdom:

«Kongressen fastslår at lønn under sykdom for alle lønns-mottakere er et berettiget krav, som bør opptas til behandling med sikte på en praktisk løsning.

Sekretariatet gis således i oppdrag å oppta forhandlinger med N.A.F. om å søke å få gjennomført bestemmelser i tariffene om lønn under sykdom. Fører disse forhandlinger ikke til noe resultat, opptas saken til drøftelse med Regjeringen, med henblikk på å gjennomføre ved lov en ensartet ordning om lønn under sykdom for alle lønns-mottakere, eventuelt ved utvidelse av trygdeloven.»

Redaksjonskomitéen foreslo: «Kongressen tiltrer i prinsippet Josef Larssons forslag, og foreslår dette oversendt det nye sekretariat til videre behandling.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt.

Øistein Marthinsens forslag:

«Dersom produksjonspremie er eller blir gjennomført, må for merproduksjonen utover en omforenet basisproduksjon betales produksjonspremie minst med det beløp pr. enhet eller kilo som det koster i samlet arbeidslønn å framstille den ferdige vare.

Reparatører, fyrbøtere og sjåførere og ellers de hvis lønn føres på omkostningskonto, holdes utenfor fellesakkorden, men får tilsvarende kompensasjon utbetalt av fabrikken.

Det samme får også de som utfører arbeid som er ekstra prisberegnet.»

Redaksjonskomitéen foreslo: Kongressen går ut fra at de forbund som reiser krav om produksjonspremie er merksam på de forskjellige sider av denne sak, og søker å frembringe de best mulige resultater, og at arbeidet hermed skjer i samråd med Landsorganisasjonen.»

Øistein Marthinsen: Den tilføyelse redaksjonskomitéen har gitt er som god dag mann økseskaft. Den 2. februar sendte vi Landsorganisasjonen et skriv hvor vi sier:

Til L.O.s utvalg med oppdrag å utrede produksjonspremieforhold.

Vi vedlegger herved i utfylt stand de av komitéen utsendte spørreskjemaer om produksjonspremie for de virksomheter hvor våre medlemmer ytes produksjonspremie.

1. Sarpsborg Papp- og Papirindustri A/S, Sarpsborg.
2. A/S Nasjonal Pappemballasjeindustri, Hønefoss.
3. A/S Andfossen Bruk, Oslo.
4. Norsk Kraftpappemballasje A/S, Oslo.
5. Rasch & Co. A/S, Oslo.
6. Vallø Tapetfabrikk A/S, Vallø.
7. A/S Vokspapirfabrikken, Strømsgodset pr. Drammen.

Av rapporten fra Sarpsborg Papp- og Papirindustri framgår det at produksjonspremien for de to første tusen meter utover basis er kr. 243.00 pr. tusen meter og ellers kr. 194.00 pr. tusen meter. Gjør man regning med at der gjennomsnittlig går to kvadratmeter bølgepapp på kiloen, blir prisen pr. kilo 10.2 øre. I dette firma har reparatørene tilfeldige akkorder for derved å kunne få økt fortjenesten utover den fastsatte ukelønn.

Av rapportene fra A/S Nasjonal Pappemballasjeindustri og

Rasch & co. framgår det at de som er med i den indirekte produksjon, såsom reparatører, fyrbøtere og ikke arbeidende formenn, får samme beløp utbetalt i produksjonspremie som de øvrige arbeidere, men blir produksjonspremien til disse indirekte arbeidere dekket av omkostningskontoen.

Når det gjelder Andfossen Bruk og Norsk Kraftpappemballasje, blir produksjonspremien til de indirekte arbeidere, unnattt sjåfførene, dekket av den produksjonspremie som de øvrige arbeidere opparbeider.

Med hensyn til Vallø Tapetfabrikk har arbeiderne i produksjonspremie 10 øre pr. ferdig rull tapet utover en bestemt basis og heves beløpet til 20 øre pr. rull når et bestemt antall er nådd og i henhold til antall maskiner som anvendes. Her må det bemerkes at av denne lille produksjonspremie på 10 øre pr. rull må den samlede produksjonspremie deles likt på samtlige arbeidere og funksjonærer i bedriften.

I utsalg koster en tapetrull fra kr. 4.00 og oppover til kr. 10.00 og derover i henhold til arbeidets utførelse og papirets kvalitet. Papiret som anvendes til tapet kan variere i pris i henhold til kvaliteten, men man kan regne med at til en tapetrull der godt og vel en halv kilo med papir, og prisen på dette kan settes fra 40—70 øre ca.

Den mest rettferdige form for produksjonspremie er av de her nevnte firmaer den som praktiseres ved A/S Nasjonal Pappemballasjeindustri, Hønefoss, og Rasch & Co., og særlig fordelaktig er den ved A/S Nasjonal Pappemballasjeindustri som er garantert en produksjonspremie med et tillegg til timelønnen uansett produksjonsmengden.

For å anskueliggjøre hvor urettferdig fordelingen blir av den merproduksjon som ytes ved produksjonspremie vedlegges en regnskapsoppstilling over beløpene som går til innehaveren og til arbeiderne.

Man vil se at der utbetales forskjellige priser i de forskjellige bølgepappfabrikken pr. produsert kilo utover en bestemt basis. Dette kommer av at utstyret kan være forskjellig i de forskjellige fabrikker, og hvor det maskinelle utstyr er det minst hensiktsmessige er produksjonspremien høyere enn der hvor utstyret er mer effektivt.

På grunn av den urettferdige fordelingen av produksjonspremien som Arbeidsgiverforeningen pålegger sine medlemmer å gjennomtrumfe og som den vedlagte regnskapsoppstilling gir uttrykk for, har vårt forbund i anledning revisjon av vår over-

enskomst med N.A.F. krevet følgende bestemmelse inntatt i overenskomsten:

«Dersom produksjonspremie er eller blir gjennomført, må for merproduksjonen utover en omforenet basisproduksjon betales produksjonspremie minst med det beløp pr. enhet eller kilo som det koster i samlet arbeidslønn å framstille den ferdige vare.

Reparatører, fyrbøtere og sjåffører og ellers de hvis lønn føres på omkostningskonto, holdes utenfor fellesakkorden, men får til tilsvarende kompensasjon utbetalt av fabrikken.

Det samme får også de som utfører arbeid som er ekstra prisberegnet (såsom trykkarbeid o. l.).

Når det i første avsnitt benyttes uttrykket «samlet arbeidslønn» så er det fordi at Arbeidsgiverforeningen på tross av at arbeidsgiverne i sin kalkyle regner med dyrtidstillegget, krever at dyrtidstillegget ikke skal medregnes når arbeidslønnen pr. produsert enhet koster i framstilling for derved å komme fram til den lavest mulige pris pr. produsert enhet i arbeidslønn.

Men når vi vet at dyrtidstillegget kan utgjøre en tredjepart av det vanlige ukentlige lønnsbeløp, så vil man også forstå hvilket urettferdig grunnlag produksjonspremien blir gitt etter når denne skal beregnes etter et lavere beløp pr. enhet i arbeidslønn enn det som bedriften ellers må kalkulere med.

I Norsk Kraftpappemballasje er premien pr. produsert kilo 11 øre, men blir dyrtidstillegget medtatt skulle prisen være 16.5 øre pr. kilo.

Etter gjeldende kalkulasjonsprinsipper dekkes eller føres lønnen for reparatører, fyrbøtere og sjåffører og andre indirekte arbeidere på omkostningskonto, og i pappemballasjefabrikkene er det bestemt og godkjent at disse kan regne med et omkostningsbeløp på henholdsvis 95 og 140 pst. på utbetalt arbeidslønn.

Når det gjelder avsnitt 3 i vårt krav om produksjonspremie så skal det bemerkes at for trykning må kunden betale 36 kroner pr. tusen pappkasser, hvorfor det derfor er helt naturlig at dette ekstra prisberegnete trykkarbeid svarer produksjonspremien til de som står ved trykkmaskinen, og produksjonsmengden i denne er pr. dag minst 10 000 trykte pappkasser.

For å komme fram til en mer rettferdig fellesakkord, er det nødvendig at arbeiderne får være med å kalkulere varen som skal framstilles, og blir det fastslått til eksempel at en vare

i arbeidslønn koster 1 krone og man regner med denne pris, men at det da viser seg i henhold til innleverte arbeidssedler at der i arbeidslønn kun har medgått til eks. 75 øre, burde da en del av dette beløp komme samtlige til gode, og at man muligens benyttet også en mindre del til nedsettelse av varens pris.

Ved at produksjonsforholdene er forskjellig med hensyn til det maskinelle utstyr, så vil man i de virksomheter som har maskiner med den største kapasitet kunne framstille produktene billigere enn der hvor produksjonsevnen ikke er så stor. Spørsmålet som i den anledning kan melde seg er når der regnes med en enhetspris for varen på samtlige fabrikker om ikke de mest ytende må avsette en margin som tillegg til produksjonspremien for arbeiderne som i de mindre komplette fabrikker ikke kan nå opp til samme produksjonsmengde som de best utstyrte.

Ved at Arbeidsgiverforeningen tvinger sine medlemmer til ikke å inkludere dyrtidstillegget i grunntallet, for derved å få det lavest mulige beregningsgrunnlag for produksjonspremien til arbeiderne, melder det spørsmål seg om hvilket prinsipp og krav arbeiderne og deres organisasjoner skal følge ved gjennomføring av produksjonspremie. Jeg kan ikke tenke meg at L.O. har godkjent det prinsipp som Arbeidsgiverforeningen tvinger sine medlemmer til å følge. Imidlertid så har vi ikke erfart at L.O. har fremmet motkrav overfor Arbeidsgiverforeningen når det gjelder beregningsgrunnlaget for produksjonspremie.

For å gi en bekreftelse for det prinsipp som Arbeidsgiverforeningen forlanger at deres medlemmer skal følge, vil vi herved sitere et avsnitt av en skrivelse som Norsk Kraftpappemballasjefabrikk A/S den 17. oktober 1947 sender sine arbeidere i anledning gjennomføringen av produksjonspremie:

«I siste møte framsatte forbundet og arbeidernes representanter et motforslag som gikk ut på at grunntallet skulle inkludere dyrtidstillegget. Dette er i direkte strid med de generelle prinsipper så vel for enkeltakkorder som fellesakkorder, og avvises kategorisk av Arbeidsgiverforeningen.»

Vi mener imidlertid at når arbeidsgiverne opererer med en pris pr. enhet må også arbeiderne ha rett til det samme og som bekjent selger ikke arbeidsgiveren merproduksjonen billigere enn det øvrige kvantum som framstilles.

*Eksempel på beregning av produksjonspremie
i en bølgepappfabrikk av en merproduksjon på 38 609 kg
på 4 uker.*

Materialer:

Papir 38 609 kg à 64.4 øre	= kr. 24 864.19
Vannglass 1 755 kg à 40 øre	= « 702.00
Hefteklemmer à 4.21 øre pr. kg	= « 913.57

Materialer tilsammen kr. 26 479.76

Til lønn for merproduksjon:

38 609 kg medgår etter 16.6 øre pr. kg	kr. 6 409.09
38 609 « « « 11 « « «	« 4 246.99

kr. 2 162.10

Da firmaet beregner henholdsvis 95 og 145 pst. i driftsomkostninger til utbetalt lønn og vi regner med gjennomsnittstallet 120 pst., blir omkostningsbeløpet av kr. 6 409.09 = kr. 7 690.90.

I materialer er medgått	kr. 26 479.76
I lønn er medgått	« 4 246.99
I driftsomkostninger	« 7 690.90

kr. 38 417.65

20 pst. adm. og fortjeneste utgjør

« 7 683.53

Kr. 46 101.18

Salgsbeløpet for 38 609 kg utgjør for ferdige kasser etter en pris à kr. 1.60 pr. kg = kr. 61 775.40.

De samlede utgifter som der ellers må regnes med, er til:

Materialer	kr. 26 479.76
Lønninger	« 4 246.99
Driftsomkostninger	« 7 690.90
20 pst. av bel. kr. 38 471.65 til adm. og fortj.	« 7 683.53

Kr. 46 101.18

Differansen mellom tenkte utgifter til materialer, lønn og administrasjon iberegnet fortjenesten og salgsbeløpet blir henholdsvis etter kg pr. 1.60 kr. 15 674.22.

Regner man med beløpet kr. 1.60 pr. kg, disponerer bedriften følgende samlede beløp når produksjonsomkostningene er dekket:

Differanse mellom inntekt og beregnede utgifter	kr. 15 674.22
Sparte driftsomkostninger	« 7 690.90
Spart adm. og økt fortjeneste dersom ikke flere folk er ansatt i anledning merproduksjonen i alt	« 7 683.53
Til arbeidslønn	« 4 246.99
« materialer	« 26 479.76
	<hr/>
	Kr. 61 775.40

Beløp til disposisjon for innehaveren	kr. 31 048.65
Til materialer	« 26 479.76
« arbeiderne	« 4 246.99
	<hr/>
	Kr. 61 775.40

I prosenter:

Til innehaveren	50.26	pst.
« materialer	42.85	«
« arbeiderne	6.87	«

Alle gjør selvsagt sitt beste ved forhandlingene for å nå fram til et «best mulig resultat». Men har vi noe prinsipp her? Vi forlanger at arbeiderne skal ha for merproduksjonen. Når det gjelder produksjonspremie, så har arbeidsgiverne en stor margin. Arbeiderne skal også ha sin andel. Derfor skal vi gi sekretariatet et pålegg her. Jeg vil henstille til representantene å stemme for mitt forslag. Jeg vet at en fra Landsorganisasjonen har stilt forslag om å dele merproduksjonen på 3: arbeidsgiveren, arbeiderne og funksjonærene og på publikum i form av prisnedsettelse. Men det er nokså luftig. Vi må ha noe virkelig å holde oss til. En skal iallfall ikke ha mindre enn hva det vanligvis koster å framstille varen.

Dirigenten: Sekretariatet nedsatte for 1 år siden en komité til å behandle denne sak. Jeg er formann og Marthinsen er

medlem av komitéen. Vi har bl. a. sendt ut spørreskjemaer til forbundene, men det er ikke noen fart i besvarelsene.

Gunnar Bråthen: Det er ikke mulig å vedta generelle bestemmelser her for hele produksjonsområdet. Derfor har en nedsatt en komité for å behandle det og tilrettelegge arbeidet med denne sak. Dessverre har det gått smått med innsendelse av materiale til komitéen. Jeg vil tilfredsstille Marthinsen ved å foreslå hans forslag oversendt den komité han er medlem av.

Gunnar Alf Larsen: Jeg er meget skeptisk overfor tanken, at den enkelte arbeidsplass eller arbeider skal ha interesse av å få tvunget gjennom ordninger som fører til høyere priser. Det tilfelle Marthinsen taler om gjelder få arbeidere og en vare som ikke er så stor. Men vi skal være varsomme her. Det lengste vi kan gå med på er sekretariatets forslag. Kan varene gjøres billigere og en likevel får overskudd, så må dette brukes til samfunnets beste. Jeg er uenig i Marthinsens prinsipp.

Øistein Marthinsen: Siste taler har misforstått det hele. Det jeg taler om er godkjente priser fra Prisdirektoratet og hvor likevel arbeidsgiveren tjener 30 000 kroner, mens arbeiderne tilsammen får 4 000 kroner. Jeg er også enig i at vi skal søke å få billige priser.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble enstemmig vedtatt.

D. Søviks forslag:

«I spørsmål som angår medlemmenes lønns- og arbeidsforhold må alle saker framlegges for medlemmene til uttalelse og avstemning.»

Redaksjonskomitéen henviste til de vedtekter kongressen har vedtatt, hvorfor forslaget bortfaller.

Votering: Redaksjonskomitéens forslag ble enstemmig vedtatt.

Emil Løvliens og Ivar Ertresvågs forslag:

«De faktiske resultater av den økonomiske politikk som er drevet i kongressperioden og som L.O. ifølge beretningene har gitt sin fulle støtte, karakteriseres ved at alminnelige lønns-mottakere i Oslo — som har den gunstigste beskatning i hele landet — betaler ca. en femtedel av sin antatte inntekt i direkte skatter.

Reallønnen for de fleste arbeidere ligger enda bare mellom 80 og 90 pst. av lønnen i 1938, mens industriproduksjonen i

1948 var 25 pst. større enn før krigen, og profittene har satt nye rekorder.

Påstanden om den jevne inntektsfordeling faller til jorden når den blir konfrontert med den offisielle statistikk. I Nasjonalbudsjettet, tabell 119, ser vi at lønningenes andel av nasjonalproduktet, som i 1946 var 65 pst., i 1948 var falt til 59 pst. På samme tid er arbeidskjøpernes del steget fra 35 til 41 pst. I løpet av disse to år er lønningene steget med 660 mill. kroner, d.v.s. 14 pst., mens arbeidskjøpernes profitt er steget med 1 109 mill. kroner eller med 45 pst.

A støtte denne politikk vil med andre ord si å støtte en politikk som gjør de rike enda rikere og de fattige enda fattigere. L.O. har derfor i sin tariffpolitikk som i politikken for øvrig tatt sitt utgangspunkt i kapitalens profittkrav og ikke i arbeidernes behov, og har på denne måte aktivt støttet kapitalismens befestigelse her i landet. Dette bekreftes bl. a. ved:

- a) L.O.s stilling til lønnsstopploven i 1947.
- b) Aprilavtalen i 1948 som hindret forbundene og medlemmene i å gjennomføre sine særkrav.
- c) Stillingen til lønnsnemndsloven, senest i februar 1949.
- d) Støtten til Marshall-politikken som utleverer landet vårt til den utenlandske kapital.
- e) At det ikke er blitt foretatt noe fra L.O.s side for å drive igjennom forslaget fra desember 1946 om opphevelse av § 40 i Arbeidstvistloven.
- f) At L.O. ved flere høve, bl. a. ved Herøyakonflikten aktivt har stilt seg på arbeidskjøpernes side for å slå ned de arbeidere som kjempet for sine rettmessige krav.

Disse erfaringer viser at det er nødvendig å gjenreise L.O. som et kamporgan for arbeiderklassen i dens økonomiske og politiske kamp, i kampen for freden, i kampen for sosialismen. L.O. må løsrives fra det kapitalistiske statsapparat og bekjempe alle lover som hindrer den i å fylle sin oppgave som arbeidernes kamporganisasjon.

Medlemmenes demokratiske rettigheter innenfor organisasjonen må gjenopprettes.

Utgangspunktet for L.O.s politikk må være arbeidernes behov og ikke kapitalistenes profittkrav. De grupper av arbeidere, selv om de er små, som vil kjempe for å få sine behov tilfredsstilt, viser veien for de øvrige arbeidere og har krav

på L.O.s og medlemmenes hele og fulle støtte. Dette er klasse-solidaritetens lov som må være fagbevegelsens basis.

Konklusjon:

Den tariff- og lønnspolitikk som er ført i kongressperioden har ikke kongressens tilslutning.»

«I tilslutning til ovenstående uttaler kongressen at den ikke er enig i den lønnspolitikk som har vært praktisert siden frigjøringen og forlanger at arbeiderklassens politiske og faglige organisasjoner uavkortet går inn for en lønns- og prispolitikk som er i samsvar med det arbeidende folks interesser. I samsvar med dette stilles ved de forestående tariffrevisjoner følgende generelle hovedkrav:

1. Lønnsforhøyelser generelt og oppregulering av de lavest lønnede, forbedring og justering av de bestående overenskomster.
2. Forkortelse av arbeidstiden i støperiene, gruvene, de helkontinuerlige bedrifter og i handelsflåten.
3. Lik lønn for likt arbeid for mann og kvinne. Full likestilling på alle felter i arbeidslivet.
4. Avskaffelse av lønnsnemndsordningen og tukthusloven.

Kongressen godkjenner de krav forbundene har satt fram til endringer i overenskomstene om lønns- og arbeidsvilkår, og stiller forbundene fritt i forhandlingene med adgang til plassoppsigelser.

Forslag til nye overenskomster eller om plassoppsigelser, skal forelegges medlemmene til avgjørelse.

Forbund og fagforeninger som går til plassoppsigelse, tilsies den samlede organisasjons støtte.»

Redaksjonskomitéen sluttet seg til sekretariatets innstilling sålydende:

«Kongressen gir sin tilslutning til de generelle krav om endringer og tillegg i de nåværende tariffavtaler som sekretariatet har lagt fram under forhandlingene og meklingene i år.

Til tross for de utjevninger som har funnet sted i lønningene etter frigjøringen er det framleis grupper i de enkelte tariffområder som ligger tilbake, og hvis lønnsforhold må søkes rettet. Dette gjelder i første rekke de som arbeider på relativt lave tarifferte lønninger og ikke har adgang til akkordarbeid.

Den nedadgående tendens som etter hvert gjør seg gjeldende i den internasjonale økonomiske situasjon, gjør det imidlertid klart at en ikke kan regne med vesentlige forhøyelser i lønnsnivået.

Kongressen gir sekretariatet fullmakt til i samarbeid med forbundene å gjøre det som er mulig for å gjennomføre tariffrevisjonen innenfor rammen av de krav sekretariatet har reist.

Kongressen går ut fra at tariffrevisjonen vil bli gjennomført uten opprivende arbeidskamper, som bare kan svekke gjenoppbyggingen og nyreisningen av arbeidslivet i landet.»

Dirigenten: Vi vil henvise til innstillingen på side 18: Fagorganisasjonens oppgaver:

«Fagorganisasjonens oppgave i det framtidige arbeid vil derfor i første rekke være å søke og opprettholde det lønnsnivå og de sosiale og trygdemessige ordninger som er nådd.

Å medvirke ved effektivisering og rasjonalisering av produksjonsapparatet, slik at produksjonen kan økes og gi mer og billigere varer.

Å arbeide for en omlegging av skattepolitikken fra samfunnets side, slik at skattetrykket kan lettes for de alminnelige lønsmottakere.

Ved å føre en faglig politikk etter disse linjer vil fagorganisasjonen mest effektivt kunne sikre og bedre lønnsarbeidernes levestandard i tritt med produksjonsøkningen og den alminnelige velstandsutvikling i samfunnet.»

Og videre henvises til redaksjonskomitéens innstilling. Navneopprop er forlangt av 30 representanter.

Ivar Ertresvåg: Kongressen har allerede tatt stilling til de generelle krav. Nå gjenstår taktikken for å gjennomføre vedtakene. En kan selvsagt si at en ikke behøver noen taktikk for å gjennomføre disse krav. Jeg vil imidlertid oppta Løvliens og mitt forslag.

Votering ved navneoppopp.

Det ble så votert ved navneoppopp. For sekretariatets og redaksjonskomitéens innstilling svartes ja. For Løvliens forslag nei.

Sekretariatets og redaksjonskomitéens forslag ble vedtatt med 271 mot 16 stemmer, som ble avgitt for Løvliens forslag. — 13 representanter var fraværende ved voteringen.

De 271 var følgende representanter:

Per Haraldsson, M. Langbakke, Alfred Guddal, Daniel Martinsen, Martin Olsen, Einar Wirak, Kr. Mortensen, Odin Herø, Leif Engen, Thorleif Ørsal, Bernh. Andersen, Anne Marie Olsen, Bjarne Dahlberg, Magnus Pedersen, Witalis Andersen, Konrad Hjørnevik, Marit Hansen, Anders Niklasson, Lucie Andresen, Rudolf Eriksen, Øistein Marthinsen, Wilhelm Pedersen, Peder Framnæs, Odin Rønbeck, Bjarne Berg, Konrad Aspen, Daniel Søvik, Martin Valen, Terje Rislåa, Jørgen Frydenberg, Oskar Skogly, Kåre Fjukmoen, Nils Kristiansen, Ole Jønstrud, Kristian Nilsen, Emil Torkildsen, Halvdan Wigård, Otto Jensen, Andreas Torp, Bj. Klafstad, Sverre Andersen, Ola Osa, Øivind Engebretsen, H. Lindahl, Einar Nilsen, Erling Andersen, Paul Arnseth, Hardon Andersen, A. Kongerø, Georg Øvre, Andreas Olsen, Bjørn Nilsen, Erik Bergløff, R. W. Markussen, Ivar Mathisen, Georg Tidemann Jacobsen, Johan Moksnes, P. Aasvestad, Gullborg Nyberg, Halvard Rørvik, John Wivegh, Erling Christensen, Olaus Johnsen, Henry Finrud, Josef Larsson, Arth. Arnesen, Kåre Østerdahl, Lorang Larsen, Lorang Zetlitz, Gunnar Larsen, Leif Bøttger, Tor Aspengren, Eivind Øistad, Peder Helland, Alf Iversen, Rolf Jørgensen, Kåre Nordengen, Hans Hansen, Elof Strand, Kåre Malmgren, Gustav Berg, Ole T. Halvorsen, Henry Thygesen, Olav Iversen, Georg Gundersen, Einar Johnsen, Leif Aase, Ragnv. Andersen, Nils Lerstad, Edv. Olsen, M. Trana, Sigv. Andresen, Karsten Hansen, Arne Olsen, Ragnv. E. Andersen, Sverre Christopheresen, Oddvar Larsen, Olaf Eggen, W. S. Engen, Olav Rygh, Peder Karlsen, Thorberg S. Dahl, Erik Mathisen, Sverre Enger, Birger Pedersen, Thv. Haakonsen, Hartvig Thalerud, Hendrik Hengestig, Matias Osland, Alf Karlsen, Olaf Andreassen, Helmer Karlsson, Arthur Karlsen, Ester Otten, Ivar Andresen, Asbjørn Rogstad, Sigurd Danielsen, Karen Marie Hansen, Johs. Røramer, Fredrik Jensen, Arne Skjollby, Alf Smith-Hansen, Bjarne Bolstad, Alf Bj. Malme, Karl Bjerke, Nils Holm, Harry Lund, Jens Nilsen, Ingolf B. Wilson, Harald Dyrkollbotn, Oluf Melby, Olaf Hårberg, Aksel Hammeren, Petter Bergersen, Ragnv. Olsen, Eivind Nilsen, M. Heggstad, Edv. Sunde, Johs. E. Johansen, Gossner Nilsen, Leif Johnsen, Thorleif Andresen, Rolf Gammleng, Trygve Hagen, Erling Pedersen, Thorv. Ege-land, Erling Frogner, Karl Nelvik, Hans Andreassen, Fritz Fridholm, Olav Bratlie, Bjarne Rødde, Hans Asmyhr, Sigurd Severinsen, Gustav E. Wiklund, Knut Johansen, Nils Moe,

Thor Haugen, Idar Nordstrand, Ole Hagen, Gunvald Hauge, Bendik Øyan, Einar Berg, Joachim Dahl, Ingv. Kristiansen, Karl Oshaug, Sverre Johnsen, Einar Haugen, Kåre Kjærås, Arthur Nilsen, Ingolf Lodden, Idar Hamsaas, Hans Hansen, Johan Jensen, Axel Erichsen, Klaus Kjeldsrud, Knut Nakken, Arne Veen, Wilhelm Slåtsveen, Axel Ludvigsen, Thor Thorsen, Johan Støa, Gunnar Teigen, Anton Andresen, Arnljot Johnstad, Walther Broe, Ingolf Flatås, J. Meyer Johannesen, Jacob Karlsen, Anna Nilsen, Hartvig Johansen, Tormod Halvorsen, Thyra Ugelstad, Koppang, W. Østgård-Hansen, Reidar Gigeres, Otter Boberg, Jens Dahl, Johs. Bye, Gustav Strøm, Erling Brynildsen, Kristoffer Windenæs, Olav Høiem, Harry Jensen, Erik Eriksen, Eugen Olsen, Hugo Jacobsen, Einar Øvre, Erling Thue, Jens Johansen, Olaf Askeland, P. Ødegård, Rolf Thoresen, John Olsen, Thv. Børretzen. *Samorganisasjonene*: Edvard Simonsen, Alf Olsen, Ole Hauan, Thomas Strømsnes, Reidar Berggren, Nils Hillestad, Arne Forseth, Sigurd Alstad, Axel Nilsen, Johs. Melheim, John Nergård, Anker Johannesen, Oddbjørn Skredderhaug, Olav Åspreng, Bernhard Berntsen, A. Kristiansen, Anna Anthoni, Hjalmar Romslo, Sverre Sundsbø, Curth Sundberg, Olav Aadnesen, Kristoffer Jakopsen, Per Aase, Adolf Olsen, Ingolf Henriksen, Severin Kristensen, Olav Olsen, Gerhard Solli, Thoralf Hanæs, Knut Griph, Einar Håtvædt, Harald Olsen, O. Opran, Leif Skau, Ole Andersen Kiste, Nils Nilsen Sandli, Erling Andersen, Otto Hansen, Sigurd Evang, Reidar Holmen, Ola O. Lien, Edin Taalesen, Dagfinn Heggelund, Erling Olsen, David Kjellberg, Kåre Hansen, Olaf Karling, Bernh. Haulund, Åge Pedersen, Kolbjørn Fredriksen, Gunvor Jensen, Oscar Lauritzen, Johan B. Magnussen, Frithjof Johnsen, Walther Henriksen, Anton Sollie,

De 16 representanter som stemte for Løvlien og Ertresvågs forslag var følgende: Lars Næss, Aksel Halsan, Daniel Søvik, Emil Løvlien, Hans Moen, Ivar Ertresvåg, Aksel Engelsgård, Hjalmar Antonsen, Leif Aas Hansen, Gunnar Kvam, Ragnv. Johansen, Arnulf Medalen, Ragnar Eidet, Edv. Backlund, Eugen Wiik, Olaf Skramstad.

De 13 representanter som var fraværende ved voteringen var følgende: Nils Johansen (syk), Lars Jansen, Ole Garberg, Egil Halvorsen (syk), John Sundsfjord, Aage Hermansen, Anders Salvesen, Birger Torgersen, Einar Furunes, Ole Gunder- sen, Petter Fossum, Kolbj. Johansen, Ragna Karlsen.

Oversendt sekretariatet.

Dirigenten: Det er framkommet et forslag fra Engelsgård, som vi foreslår oversendt sekretariatet:

«Kongressen nedlegger en skarp protest overfor Regjeringen i Hellas mot de gjentatte henrettelser av fangne kjempere for det greske folks frihet.»

Voting: Forslaget ble oversendt sekretariatet.

Avslutning.

Dirigenten: Hermed mener dirigentene at alle saker på dagsordenen er ferdigbehandlet og vi takker representantene for saklige drøftelser. Vi overgir hermed plassen til formannen.

Konrad Nordahl inntok så dirigentplassen.

Nils Goude: Jeg vil på vegne av de utenlandske representanter få takke for disse dagers behagelige samvær og for at vi har fått anledning til å følge deres kongress. Vi er meget fornøyd og glad over den sikkerhet og fasthet som denne kongress har vist under behandlingen av de mange viktige saker og som sikkert vil få stor betydning for den norske fagorganisasjon framover. Vi står oppe i de samme problemer som dere, nemlig å søke å høyne arbeidernes levestandard. Den norske arbeiderklasse står overfor den gigantiske oppgave å sikre den politiske makt i landet. Med den positive og aktive innsats fra fagorganisasjonens side tror vi at dere vil klare oppgaven. Jeg frambærer vår hjerteligste takk og uttaler de beste forhåpninger for fortsatt framgang for den norske arbeiderklasse. (Sterkt bifall.)

Konrad Nordahl: Jeg takker på kongressens vegne Goude for de gode ord og ønsker og jeg takker våre kamerater fra utlandet. Vi har alltid hatt et godt samarbeid med våre skandinaviske broderorganisasjoner. Det samarbeid vil aldri bli splittet. Vi vil alltid stå solidarisk sammen. Idet jeg takker samtlige utenlandske kamerater og ønsker dem en god reise hjem, ber jeg dem ta med en hilsen til kameratene i sine respektive organisasjoner. (Forsamlingen reiser seg og hilser de utenlandske gjester med hjertelig bifall.)

Martin Tranmæl: På vegne av de innenlandske gjester takker jeg for innbydelsen og uttaler vår glede over å kunne være til stede på hjemlig grunn. Viktige vedtak er tatt og en kan si at det har vært en *historisk kongress*. Vi står ved et vende-

punkt. Vi skal nå reise *et storverk* også i samfunnet, slik som vi hittil har gjort det på det faglige område. Vi skal stå på den klippe vi nå står og alltid verne om de verdier vi har oppnådd. Og at dette land for alltid skal tilhøre den norske arbeidsmann. (Langvarig bifall.)

Konrad Nordahl: Jeg takker Tranmæl for hilsningen og de gode ønsker. Vi står nå foran avslutningen og jeg må få takke dirigenter og sekretærer for deres arbeid. Jeg har vært på en rekke av Landsorganisasjonens kongresser og når forhandlingene har gått så saklig og greit skyldes det ikke bare det høye plan kongressene har ligget på, men også dirigenter og sekretærer som har hatt ledelsen av forhandlingene. Vi takker dere for godt arbeid og som en liten oppmerksomhet og takk foreslår jeg at dirigenter og sekretærer hver bevilges kr. 100.00. (Forslaget ble vedtatt med akklamasjon.) Jeg takker også personalet som har vært til stede her og vaktene. Jeg vil også takke de som går ut av sekretariatet og jeg ønsker de nye medlemmer vel møtt til samarbeid. Det er ikke store forandringer. Bare Josef Larsson som på ny kommer med i sekretariatet. Det er i varamennenes rekke en del nye. Tillat meg til slutt noen randbemerkinger. Det sies av noen enkelte at vi har forlatt sosialiseringen og sosialismen. Er det ordene det kommer an på? Er det de som er det avgjørende? Den gang vi brukte de sterkeste ord, sto vi svakest organisasjonsmessig sett. De sterke ord var uttrykk for svakhet. Og selv om vi brukte sterke ord, klarte vi ikke engang å overholde tariffene. På dette område er det skjedd en total endring. Vi er i dag en stor organisasjon og sammenlikner vi med den gang, må en innrømme at vi er kommet langt på vei. Vi er inne i det kapitalistiske samfunn. Vi kan si på selve livsnerven i det kapitalistiske samfunn. Vi opplever det i arbeiderbevegelsen og vi har sett det samme fra mange andre land, at når en står foran løsningen av saker som en i en menneskealder har agitert for, så står saken i en annen stilling. Slik er nå en gang livet og selve utviklingen. Når var fagorganisasjonen mest radikal? Vi er i dag mer radikal i vårt arbeid enn den gang vi vedtok de kraftige resolusjoner. Jeg vil ha sagt dette, for at de skal ha disse ordene med dere på veien videre overfor disse som benytter seg av andre uttalelser. Jeg sa ved kongressens åpning at vi hadde seilt i smult farvann. Vi har ikke behøvd å anstrenge oss. De som er eldre blant oss vil huske hvordan en streiket i 8 uker, i 12 uker for å få som resultat 1 øre. Vi har nå fått resul-

tater, uten å tape en ukelønn. Det er imidlertid her, som på andre områder, at det som lettest kommer, setter en minst pris på. Hvis vi hadde måttet slåss for det vi har oppnådd siden 1945 ville en kanskje ha satt mer pris på det. Mange ting tyder på at det ikke vil bli lett i neste periode. Vi har vært oppe i en høykonjunktur og det kan gå nedover og vi kan komme til å måtte føre kamp for å beholde det vi har. Da kommer det an på forbundenes styrke. Jeg vil be dem undersøke sine regnskaper og se etter at de er klar til å følge kampluren om det blir nødvendig. Ikke kamp for kampens skyld. Vår organisasjon skal virke ved sin egen styrke og tyngde. Vi kan komme opp i konflikter igjen. Hvis vi i neste kongressperiode får et styre som er vennlig innstilt overfor fagorganisasjonen, så er mulighetene større for å unngå kamp. Men som sagt, den annen part ruster seg. Handelstanden, Arbeidsgiverforeningen, Bankforeningen, Rederforbundet, alle marsjerer opp på linje for å oppnå den politiske makt. Arbeiderbefolkningen må forstå alvoret her og fagorganisasjonen vil kunne spille den største rolle. Vi kan hindre en slik utvikling, som de reaksjonære krefter vil. Går det galt, så får vi føle det som ved valgnederlaget i 1930. Det vil føre samfunnsutviklingen tilbake og det vil for mange år vanskeliggjøre at vi kan nå lenger fram. Jeg håper at når de nå reiser hjem hver til deres plass, legger dere dette på minne. Da er jeg overbevist om at det ikke skal bli noen forskyvning i det politiske maktforhold. Med dette utbringer vi et 3 × 3 for Landsorganisasjonen. (Sterkt bifall.)

Protokollen for ettermiddagsmøtet ble deretter referert og vedtatt uten bemerkninger.

Konrad Nordahl: Hermed erklærer jeg Arbeidernes faglige Landsorganisasjons 17. ordinære kongress for avsluttet. (Klokken var 17.20.)

Før en skiltes sang forsamlingen med stor kraft «Ja vi elsker».

